T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI
SANAT TARİHİ

MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMA YAYGILARI (KİLİM, CİCİM, ZİLİ, SUMAK)

Nursel BALCI

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Hafize Melek Hidayetoğlu

Konya-2022

ÖNSÖZ

Muğla ili Halı Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları konulu çalışmamız uzun zamandan beri ilgi duyduğum ve araştırdığım bir konu idi. Bu ilginin altında yatan neden, benim içinde doğup büyüdüğüm geleneksel Yörük kültürü idi. Çocukluğumun en güzel anıları arasında dokumanın çeşitli aşamalarının yer aldığı, kırkma, yıkama, tarama, eğirme ve dokuma aşamalarındaki denemeler yer almaktadır. Anadan kıza geleneksel yöntemlerle öğretilen halı ve kilimlere olan engin ilgim ve sevgim bugüne kadar kesintisiz devam etti.

Halının ve kilimin Sanat Tarihi ile ilgisini ilk kez lisans eğitiminde Kıymetli Hocam Rahmetli Beyhan Karamağaralı'dan öğrendim. Bu konuda beni destekledi. İlk lisans bitirme tezini hazırlamaya başladığımda yazılı kaynaklarda Milas halısı ile ilgili yazılmış çok az yerli yayın var idi. Hocam beni, Prof. Dr. Şerare Yetkin Hoca ile tanıştırdı. Onun, halı konusundaki bilgisinden yararlanmamı sağladı.

Bu çalışmayı seçmemdeki de en büyük etkenlerden birisi halı ve kilimlere duyduğum engin sevgi ve alaka idi. Doğup büyüdüğüm ve hayatımın önemli bir kısmını geçirdiğim ve çok sevdiğim Muğla ilinin dokuma kültürünün yarınlara aktarılmasında bir katkım olmasını arzu ettim. Bu geniş kapsamlı çalışma için, Muğla ilinin on üç ilçesine bağlı 120 yerleşim yerine gittim ve pek çok dokuma örneğini tespit ettim. Alan araştırması kısmı çok zevkli bir o kadar zor olan aşamasıydı. Nedeni ise, geleneksel kültürün hızla yozlaşması ve dolandırıcılık olaylarının yöre insanları üzerindeki olumsuz etkileri idi. İnsanlar, evlerini açmada ve dokuma örneklerini göstermede çekingen davranıyorlardı. Onları ikna etmek bazen çok zor oldu. Bu konuda bize destek veren, köylülerle buluşmamızı sağlayan muhtarlar, din görevlileri, Tarım Kredi kooperatifi Müdürleri ve diğer çalışanları olmuştur.

Çalışmamda bana yol gösteren Danışman Hocam Prof. Dr. Hafize Melek Hiadyetoğlu'na ve tez izleme komisyonu hocalarım Prof. Dr. Remzi Duran ve Prof. Dr. Osman Kunduracı'ya teşekkür ediyorum.

Bu çalışmada beni köy köy gezdiren değerli eşim, Emekli Tarım Kredi Koperatif Müdürü Ayhan Balcı'ya, bize gittiğimiz yerlerde mihmandarlık yapan Tarım Kredi Koperatif Müdürlerine, bilgisayar ortamında tezin metin kısmının düzenlemesinde yardım eden çocuklarıma teşekkür ediyorum.

Yörede araştırma yaptığım sırada evlerini bize açan ve dokuma ve doğal boyama konusunda engin bilgilerini benimle paylaşan dokuyucu kadınlara, yörede faaliyet gösteren halıcılara verdikleri bilgiler için onlara teşekkürü bir borç bilirim. Muğla merkezde 1960'dan beri faaliyet gösteren Akgül Halının sahibi Mehmet Akgül ve oğlu Feyzi Akgül'e değerli koleksiyonlarını açtıkları için ayrıca teşekkür ediyorum. Sık sık bilgisine başvurduğum Milas ve çevresindeki halı dokuma faaliyetlerinin yaşatılması için yapılan çalışmalara katkı sağlayan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Milas Meslek Yüksekokulu El Sanatları Bölümü Öğretim Görevlisi Berna Sevinç'e teşekkür ederim.

Nursel Balcı

18.04.2022

Muğla

ÖZET

Çalışmamızın konusu, Muğla İli Halı Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak)dır. Bu çalışmadaki amacımız, Muğla ili halı kilim ve Düz Dokumacılığının bugüne kadarki gelişimi, değişimini ortaya koyarak kayıt altına almaktır desenleri çizilmiştir. Bu çalışmada seçtiğimiz dokuma örneklerinin desenleri çizilmiştir

(Muğla İli Halı Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili, Sumak) konulu araştırma kapsamında Muğla ilinin 13 ilçesine bağlı 120 yerleşim birimine gidilerek araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada halı, kilim, cicim, zili türü dokumalar tespit edilmiştir. Araştırmada sumak dokuması örneği tespit edilememiştir. Tespit edilen dokumalar içinden seçilen 107 halı, 84 kilim,51 cicim ve 16 zili dokuma kataloğumuzda yer almıştır. Çalışmamıza konulmak üzere seçilen dokumaların her birine ayrı ayrı gözlem formu hazırlanmıştır.

Çalışmamızın giriş bölümünde, konunun tanımı ve önemi ve amaçları ve bugüne kadar yapılmış konuyla ilgili yazılmış yayınların kısa özeti yer almıştır.

İkinci bölümde Anadolu Türk Halı ve Düz Dokumaların tarihi gelişimi, üçüncü bölümde Muğla ili halı ve Düz dokumalarının gelişimi, dördüncü bölümde çalışmamızda yer alan dokumaların kataloğu ve gözlem formları yer almıştır.

Beşinci bölümde Muğla İli Halı ve Düz dokumalarının genel özelliklerine yer verilmiştir. Bu bölümde dokumalarda kullanılan ham madde, uygulama tekniği, kullanılan boyar maddeler ve elde edilen renkler, dokuma kalitesi dokuma araçları, Muğla Halıları ve Düz dokuma yaygılarının (kilim, cicim, zili) kompozisyon özellikleri ve motifleri yer almaktadır.

Altıncı bölümde değerlendirme ve sonuç kısmı yer almaktadır. Bu bölümde çalışmamızda Muğla ili dokumalarının teknik ve kompozisyon özellikleri, dikkate alınarak diğer yöreler ve Muğla ilinde dokunmuş eski ve yeni dokuma örnekleri dikkate alınarak benzerlikler ve farklılıklar ortaya konarak bir değerlendirme yapılmıştır. Muğla ilinde dokumacılığın yaşatılabilmesi için nelerin yapılması gerektiği çözüm önerileri olarak sunulmuştur

ABSTRACT

The subject of our study is Carpets, Rugs, and Plain Weavings of Mats (Rugs, Cicims, Zilis, Sumaks) of Muğla Province. The aim of this study is to record the historical development and changes in the carpet making, rug and plain weaving in Muğla province to this very day. In order to achieve this aim, certain qualities of the carpets were drawn.

Within the scope of the research on Carpet, Rug and Plain Weaving Mats (Rug, Cicim, Zili, Sumak) in Muğla Province, a research was conducted by visiting 120 settlements in 13 districts of Muğla. In this research, carpet, rug, cicim, zili type weavings were determined. 107 carpets, 84 rugs, 51 cicim and 16 zili selected from the detected weavings were included in our weaving catalog. A separate observation form was prepared for each of the selected weavings to be included in our study.

In the introduction part of our study, the definition, importance, and aims of the subject and a brief summary of the publications written on the subject until today are included.

In the second part, the historical development of Anatolian Turkish Carpets and Plain Weavings, in the third part, the development of Muğla province carpets and plain weavings, in the fourth part, the catalog and observation forms of the weavings were presented.

In the fifth part, the general characteristics of the carpet and plain weavings of Muğla province are given. In this part, the raw materials used in weaving, the application techniques, the dyestuffs used and the colors obtained, the weaving quality, weaving tools, the composition features of Muğla Carpets, Rugs, Zilis and Cicims, their motifs, weaving types, the composition features and motifs of the plain weaving mats (kilim, cicim, zili) in Muğla were presented.

The sixth part includes the evaluation and conclusion part. In this part, an evaluation has been made by revealing the similarities and differences by considering the technical and compositional features of the weavings of Muğla province, taking into account the old and new weaving samples woven in other regions and in the province of Muğla. As solution suggestions, what should be done in order to keep weaving alive in Muğla province is presented.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **iii**

ÖZET ..... **v**

ABSTRACT ..... **vii**

KISALTMALAR ..... **xi**

TABLOLAR ..... **xiii**

FOTOĞRAFLAR ..... **xv**

ÇİZİMLER ..... **xxi**

1. GİRİŞ **1**

1.2. Materyal ve Yöntem 6

1.3. Muğla İlinin Tarihi, Coğrafyası ve Sosyo Kültürel Yapısı 10

1.4 Konu ile İlgili Yayın Özeti 16

1.4.1 Yaralandığım Yabancı Dilde Yazılmış Eserlerin Yayın Özetleri 16

1.4.2. Türkçe Yayın Özetleri 17

2. ANADOLU TÜRK HALI VE DÜZ DOKUMALARININ TARİHİ GELİŞİMİ VE TEKNİKLERİ **21**

3. MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMALARIN TARİHİ GELİŞİMİ. **44**

4.KATALOG-(GÖZLEM FORMLARI) **64**

4.1.Halı Katalog 64

4.2. Düz Dokuma Yaygıları 279

4.2.1.Kilim 279

4.2.2.Cicimler 447

4.2.3. Zililer 549

5 MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMALARININ GENEL ÖZELLİKLERİ **581**

5.1. Dokumalarda Kullanılan Hammade (Malzeme) 581

5.1.1 Malzemenin Elde Edilişi 581

5.1.2. Uygulama Tekniği 584

Gücüleme İşlemi: 588

Çiti Örme Ve Halı Dokuma. 589
Düğüm Atma Ve Halı Dokuma 590
5.1.3 İplik Renklendirme Yöntemleri 598
5.1.4 Dokuma Kalitesi 618
5.2. Muğla İli Halıları 631
5.2.1. Muğla Halılarının Komposizyon Özellikleri 631
5.2.2.Muğla Halılarındaki Motifler 651
5.2.3. Çeşit (Tür) 655
5.3. Muğla İli Düz Dokuma Yaygıları 659
5.3.1. Kilimler 659
5.3.1.1. Muğla Kilimlerinin Kompozisyon Özellikleri 659
Muğla ilinde kilimler çözgü yüzlü ve atkı yüzlü olarak dokunmuşlardır. 659
5.3.1.2.Muğla Kilimlerinde Motifler 671
5.3.1.3. Çeşit 673
5.3.2. Cicimler 682
5.3.2.1. Muğla Cicimlerinin Kompozisyon Özellikleri 682
5.3.2.2 Muğla cicimlerinde motifler 686
5.3.2.3. Çeşit 688
5.3.3. Zililer 691
5.3.3.1. Muğla zililerinin kompozisyon özellikleri 691
5.3.3.2. Muğla zililerinde motifler 695
5.3.3.3 Çeşit 695

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 698

7.MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMA YAYGILAR İÇİN YEREL SÖZLÜK 732

8. KAYNAKÇA 741

EK 1.KAYNAK KİŞİ LİSTESİ 752

EK 2 TABLOLAR 758

EK 3. ÇİZİMLER 761

KISALTMALAR

MELSA: Muğla El Sanatları

MİTSO: Milas Ticaret Odası

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

TİGEM: Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Bkz. Bakınız

M.Ö. Milattan Önce

M.S. Milattan Sonra

GEKA: Güney Ege Kalkınma Ajansı

Y**ÖRTÜMER**: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yörük-Türkmen Tarihi Ve Kültürü Uygulama Ve Araştırma Merkezi

TABLOLAR

TABLO 1: BATI ANADOLU'DA HALI ÜRETİMİ (YIL 1913) **41**
TABLO 2: KULLANIM YERLERİNE GÖRE KİLİM DOKUMALAR .....
TABLO:3: KATALOGDAKİ DOKUMA TÜRÜ TABLOSU..... **758**
TABLO 4: ZİLİ DOKUMALAR TABLOSU **758**
TABLO 5: CİCİM DOKUMALAR TABLOSU **758**
TABLO 6: KİLİM DOKUMALARDA ÇEŞİTLERİ GÖSTEREN TABLO **759**
TABLO 7: ÇÖZGÜ YÜZLÜ DOKUMALAR TABLOSU..... **759**
TABLO 8: ATKI YÜZLÜ DÜZDOKUMALAR TABLOSU..... **759**
TABLO 9: ATKI YÜZLÜ FARDA(DELİKLİ) KİLİMLER TABLOSU **760**
TABLO 10: HALI DOKUMALAR TABLOSU **760**
TABLO 11: KÜÇÜK PARÇA HALILAR **760**

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Muğla-Menteşe.Bozyer Döşek Halısı 64
Fotoğraf 2: Yatağan Katrancı Isparta Tipi Döşek Halısı 66
Fotoğraf 3: Ada Milas, Anahtarlı Su Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı 68
Fotoğraf 4: Karasu Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Muğla -Milas Halısı 70
Fotoğraf 5: Kayseri Yahyalı Modeli Muğla-Milas Halısı 72
Fotoğraf 6: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 74
Fotoğraf 7: Çift Taraflı Mihraplı, Turunçlugöllü Muğla-Milas Halısı 76
Fotoğraf 8: Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 78
Fotoğraf 9: Elibelinde Su SesenliTurnçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı 80
Fotoğraf 10: Tek Taraflı Boğumlu Mihraplıı Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 82
Fotoğraf 11: Ada Milas Su desenli Altıgen Göllü Muğla-Milas Halısı 84
Fotoğraf 12: Tabakalı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı 86
Fotoğraf 13: Çaprazlı Su Desenli Muğla Menteşe Döşek Halısı 88
Fotoğraf 14: Çift Taraflı Mihraplı Muğla-Milas Halısı 90
Fotoğraf 15: Ada Milas Su Desenli Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı 92
Fotoğraf 16: Ada Milas Su Desenli Turunçlugöl Desenli Muğla Milas Halısı 94
Fotoğraf 17: Çift Taraflı Mihraplı Muğla -Milas Ladik Halısı 96
Fotoğraf 18: Milas Karachisar Çatmalı Eğmeli Naturel Halı 98
Fotoğraf 19: Kurbağacıklı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı 101
Fotoğraf 20: Ada Milas Su Desenli Ortası Tavukayağı Desenli Muğla-Milas Halısı 103
Fotoğraf 21: Laleli Su Desenli Mihraplı Aslanlı Muğla-Milas Halısı 105
Fotoğraf 22: Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı -Muğla-Milas Halısı 107
Fotoğraf 23: Boğumlu Mihraplı Baklaçiçeği Göl Desenli Muğla-Milas Halısı 109
Fotoğraf 24: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla-Milas Halısı 111
Fotoğraf.25: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Sandıklı Muğla Milas Halısı 113
Fotoğraf 26: Çift Taraflı Mihraplı Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı 115
Fotoğraf 27: Dokuz Göllü Muğla- Milas Halısı 117
Fotoğraf 28: Yılanlı Muğla-Milas Halısı 119
Fotoğraf 29: Çifte Güllü Su Desenli Göbekli Kitabeli Muğla-Milas Halısı 121
Fotoğraf 30: Köşe Göbekli Boru Çiçeği Desenli Muğla- Milas Halısı 123
Fotoğraf 31: Çifte Güllü Su Desenli, Göbekli, Kitabeli Muğla-Milas Halısı 125
Fotoğraf 32:Tek Güllü Su Desenli Göbekli Muğla-Milas Halısı 127
Fotoğraf 33: Ortası Top Yıldızlı Muğla Menteşe Döşek Halısı 129
Fotoğraf 34: Muğla Menteşe Döşek Halısı 131
Fotoğraf 35: Çaprazlı Su Desenli- Dörtgen Göllü Muğla Menteşe Döşek Halısı 133
Fotoğraf 36: Yıldızlı Su Desenli Muğla-Milas Halıs 135
Fotoğraf 37: Ada Milas Su Desenli Keklik Motifli Muğla Milas Halısı 137
Fotoğraf 38: Gemici Su Desenli Muğla- Milas Halısı 139
Fotoğraf 39: Gemici Su Desenli İçiçe Mihraplı Muğla- Milas Ladik Halısı 141
Fotoğraf 40: Elma Çiçeği Su Desenli Madalyonlu Muğla Yatağan Halısı 143
Fotoğraf 41: Baltalı Su Desenli Muğla- Milas Halısı 145
Fotoğraf 42: Çift Taraflı Mihraplı Cami Tasvirli Muğla- Milas Halısı 147
Fotoğraf 43: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 149
Fotoğraf 44: Testereli Su Desenli Dörtgen Göl Desenli Muğla Milas Halısı 151
Fotoğraf 45: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla- Milas Halısı 153
Fotoğraf 46: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 155
Fotoğraf 47: Tabakalı Su Desenli Saksıda Çiçek Motifli Muğla- Milas Halısı 157

Fotoğraf 48: Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı 159
Fotoğraf:49 Çaprazlı Su Desenli Altıgen Göl Desenli Muğla-Milas Halısı 161
Fotoğraf 50: Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı 163
Fotoğraf 51: Kirmanlı Su Desenli Muğla- Milas Halısı 165
Fotoğraf 52: Ada Milas Desenli-Muğla-Milas Halısı 167
Fotoğraf 53: Muğla Fethiye KayaköyBitmez Köşe Modelli Halı 169
Fotoğraf 54: Zeytuni Köşe Modelli Muğla- Fethiye Kayaköy Halısı 171
Fotoğraf 55: Saplı Göbek Modelli Muğla- Fethiye Kayaköy Halısı 173
Fotoğraf 56: Zeytuni Köşe Boru Çiçekli Saplı Göbek Modelli Muğla Fethiye Kayaköy Halısı 175
Fotoğraf 57: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 177
Fotoğraf 58: Testere Dişi Su Desenli Muğla Milas Halısı 179
Fotoğraf 59: Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı 181
Fotoğraf 60: Çatmalı Eymeli Halı Muğla- Milas Karacahisar Halısı 183
Fotoğraf 61: Köşe GöbekliMuğla-Milas Karacahisar Halısı 185
Fotoğraf 62: Yeni Milas Halısı Manisa -Demirci Dokuması 187
Fotoğraf 63: Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Yolluk Halısı 189
Fotoğraf 64: Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Divan Halısı 191
Fotoğraf 65: Kurbağacıklı Su desenli Muğla -Milas Divan Halısı 193
Fotoğraf 66: Muğla-Menteşe Bozyer Divan Halısı 195
Fotoğraf 67: Kabak Çiçeği Desenli Muğla-Fethiye Kayaköy Divan Halısı 197
Fotoğraf 68: Aslanlı Halı Muğla Milas Karacacahisar 199
Fotoğraf 69: Ada Milas Desenli Muğla Milas Zambaklı Namazlığı 201
Fotoğraf 70: Ada Milas Desenli Kitabeli Muğla -Milas Halı Namazlağı 203
Fotoğraf 71: Kurbağacıklı Su Desenli Muğla Milas Namazlağı 205
Fotoğraf 72: Çift Taraflı Mihraplı Muğla -Dalaman Halı Namazlağı 207
Fotoğraf 73: Çift Taraflı Mihraplı Muğla- Menteşe Namazlağı 209
Fotoğraf 74: Yıldız Motifli Muğla- Menteşe Namazlığı 211
Fotoğraf 75: Feslice Su Desenli Muğla Milas Namazlağı 213
Fotoğraf:76 Kabuksuz Modelli Muğla Milas Namazlağı 215
Fotoğraf 77: Kurbağacıklı Su Desenli Muğla- Milas Namazlağı 217
Fotoğraf 78: Menteşe-Muğla Yılanlı Namazlağı 219
Fotoğraf 79: Türtmeli Su Desenli Muğla Milas Namzalağı 221
Fotoğraf 80: Muğla-Milas Bozalan Namazlağı 223
Fotoğraf 81: Altıgengöl Desenli GöbekliMuğla Milas Namazlağı 225
Fotoğraf 82: Cami Tasvirli Muğla Menteşe Kıran Namazlağı 227
- 227
Fotograf 83: Muğla Menteşe Mihraplı Namazlağı 229
Fotoğraf 84: Muğla -Fethiye Kayaköy Portakallı Namazlağı 231
Fotoğraf:85 Muğla Fethiye Kayaköy Köşe Göbek Modelli Namazlağı 233
Fotoğraf 86: Fethiye Kayaköy Yıldızlı Su Desenli Altıgen Göllü Namazlağı 235
Fotoğraf 87 Fethiye Kayaköy Köşe Göbek Modelli Namazlağı 237
Kayaköy Fethiye Muğla 238
Fotoğraf 88: Fethiye Kayaköy Koçboynuzu Modelli Göbekli Halı 239
Fotoğraf 89: Muğla-Fethiye Karacaören Saraçlı Heybe 241
Fotoğraf 90: Muğla- Bodrum Mumcular Koşum Heybesi I 243
Fotoğraf 91: Menteşe-Bodrum Mumcular Koşum Heybesi II 245
Fotoğraf 92: Kavaklıdere Saraçlı Heybe 247
Fotoğraf 93: Muğla Menteşe Halı Yastık 249
Fotoğraf 94: Muğla- Milas Kaaracahisar Örneklik Halı Kitabeli I 251

Fotoğraf 95: Muğla Milas Karacahisar Örneklik Halı II....253
Fotoğraf 96: Muğla Milas Karacahisar Örneklik Halı III....255
Fotoğraf 97: Muğla Menteşe-Araba Koltuk HalısI....257
Fotoğraf 98: Muğla Bodrum Halı Paspas Boru Çiçeği Desenli....259
Fotoğraf 99: Muğla- Menteşe Halı Paspas Elibelinde Motifli....261
Fotoğraf 100: Muğla Menteşe Halı Paspas Turunçlugöl Desenli....263
Fotoğraf 101: Halı Paspas Elma Çiçeği Desenli....265
Fotoğraf 102: Muğla- Milas Sandalye Minderi....267
Fotoğraf 103: Muğla Milas Sandalye Minderi....269
Fotoğraf 104: Muğla Milas Sandalye Minderi Aslanlı....271
Fotoğraf 105: Muğla Milas Sandalye Minderi....273
Fotoğraf 106: Muğla Milas Halı Portre....275
Fotoğraf 107: Muğla Milas Halı Çanta....277
Fotoğraf 108: Muğla- Menteşe Meke Alaca Yaygı....279
Fotoğraf 109: Muğla-Seydikemer Arsa Alaca Yaygı (Alaçul)....281
Fotoğraf:110 Muğla Seydikemer Ortaköy Alaca Yaygı(Alaçul)....283
Fotoğraf:111Muğla-Yatağan Şeref Ak Yaygı....285
Fotoğraf 112 Muğla- Menteşe Meke Alaca....287
Fotoğraf:113 Muğla-Menteşe Salihpaşalar Alaca....289
Fotoğraf 114 Muğla- Bodrum Mumcular Alaca I.....291
Fotoğraf: 115.Muğla-Bodrum Mumcular Alaca II....293
Fotoğraf :116 Muğla- Menteşe Yaraş Alaca....295
Fotoğraf: 117 Muğla-Menteşe Çırpı Alaca....297
Fotoğraf: 119.Muğla-Seydikemer- Ortaköy Kıl Çuval....301
Fotoğraf: 120Muğla-Seydikemer- Ortaköy Beyaz Kıl Çuval....303
Fotoğraf: 121Muğla-Menteşe Meke Seyrek Çuval(Kıl Çuval)....305
Fotoğraf :122-Muğla-Menteşe Yaraş Kıl Heybe....307
Fotoğraf: 123 Muğla-Menteşe Salihpaşalar Kıl Torba....309
Fotoğraf: 124 Muğla-Menteşe-Çiftlik Kıl Torba....311
Fotoğraf: 125 Muğla-Menteşe Meke Kırca Kilim....313
Fotoğraf: 126 Muğla-Menteşe Meke Al Yaygı....315
Fotoğraf: 127-Muğla- Menteşe Bozyer Al Yaygı....317
Fotoğraf: 128 Muğla-Seydikemer Örencik Al Kilim....319
Fotoğraf: 129Muğla-Bodrum Al kilim/Ala Kilim....321
Fotoğraf: 130 Muğla-Milas Çamovalı Çubuklu Kilim....323
Fotoğraf: 131Muğla-Milas -Çamovalı Al Kilim....325
Fotoğraf: 132Muğla-Menteşe Bozyer Al Kilim....327
Fotoğraf. 133.Muğla-Menteşe BozyerAl Kilim....329
Fotoğraf: 134Muğla-Menteşe Yörükoğlu Al Kilim/Ala Kilim....331
Fotoğraf:135.Muğla-Menteşe Çaybükü Al/Ala Kilim....333
Fotoğraf: 136 Muğla -Menteşe Meke Al Kilim/Ala Kilim....335
Fotoğraf:137Muğla-Bodrum Turnalı Kilim....337
Fotoğraf: 138Muğla- Bodrum Kenarları Parmak Desenli Al Kilim....339
Fotoğraf: 139Muğla-Datça Kenarları Parmak Desenli Al kilim....341
Fotoğraf 140: Muğla- Bodrum Ortakent Kenarları Parmak Desenli Al kilim....343
Fotoğraf 141 Muğla Menteşe Bozyer Muskalı Taraklı Kilim....345
Fotoğraf:142Muğla -Fethiye Karacaören Parmaklı Kilim....347
Fotoğraf: 143 Muğla-Milas Çamovalı Gözlü Kilim....349
Fotoğraf 144:Muğla-Kavaklıdere Menteşe Turnalı Kilim Namazlağı....351

Fotoğraf :145 Muğla Datça Parmaklı Namazlağı 353
Fotoğraf 146: Muğla-Köyceğiz Zeytinalanı Namazlağı 355
Fotoğraf: 147Muğla-Fethiye Karacaören Namazlağı 357
Fotoğraf: 147Muğla Menteşe Salihpaşalar İteği 359
Fotoğraf 148: Muğla-Marmaris Turunç İteği 361
Fotoğraf 149Muğla-Menteşe Meke İteğiq 363
Fotoğraf: 150 Muğla- Menteşe Meke Ekmek Mendili 365
Fotoğraf 151Muğla- Bodrum Ekmek Mendili 367
Fotoğraf 152-Muğla- Menteşe Çatakbağyaka Ekmek mendili 369
Fotoğraf 153-Muğla- Menteşe Zeytinköy Ekmek Mendili 371
Fotoğraf: 154 Muğla-Yatağan Katrancı Ekmek Mendili 373
Fotoğraf:155:Muğla Menteşe Çaybükü Delikli Kilim 375
Fotoğraf: 156Muğla- Menteşe Çatakbağyaka Delikli Kilim 377
Fotoğraf: 157 Muğla-Milas Kuzyaka Delikli Kilim 379
Fotoğraf 158: Muğla- Menteşe Salihpaşalar Delikli Kilim 381
Fotoğraf:159- Muğla-Ula Gölcük Delikli Kilim. 383
Fotoğraf: 160 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi. 385
Fotoğraf 161: Muğla-Fethiye Eldirek Kilimi I 387
Fotoğraf:.162 Muğla-Fethiye Eldirek Kilimi II 389
Fotoğraf: 163Muğla - Seydikemer Kadıköy Yantırlı Kilim Farda Desenli 391
Fotoğraf : 164 Seydikemer Kakadıköy Kancalı Kilim 393
Fotoğraf: 165Muğla- Milas Çamovalı Ezmeli Kilim 395
Fotoğraf: 166 Muğla-.Dalaman Farda Kilim 397
Fotoğraf:167 Muğla-Ortaca Akıncılar Farda Kilim 399
Fotoğraf 168: Muğla Fethiye Eldirek Kilimi, Cicim -Kilim Teknikli 401
Fotoğraf: 169Fethiye-Eldirek Yarım Farda Desenli Alara Kilim 403
Fotoğraf: 170 Muğla- Ula Kızılağaç Kilim Kursu Yolluk Kilim 405
Fotoğraf: 171Muğla Ula Kızılağaç Kilim Kursu Halı-Kilim Teknikli Yolluk Kilim. 407
Fotoğraf: 172 Muğla -Menteşe Çiftlik Delikli Kilim Namazlağı 409
Fotoğraf: 173 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Kilim Namazlağı 411
Fotoğraf:174 Muğla-Fethiye Arpacık Namazlağı 413
Fotoğraf: 175Muğla- Ortaca Ekşiliyurt Namazlağı 415
Fotoğraf:176 Muğla-Marmaris Çetibeli Farda Kilim Namazlağı 417
Fotoğraf: 177 Muğla- Ula Karpuzlu Namazlağı. 419
Fotoğraf: 178 Muğla- Ula- Karabörtlen Karpuzlu Namazlağı 421
Fotoğraf: 179 Muğla- Menteşe Çaybükü Delikli Kilim Namazlağı 423
Fotoğraf: 180 Muğla-Seydikemer- Kayadibi Farda Namazlağı 425
Fotoğraf: 181 Muğla- MenteşeYörükoğlu Kaykaylı Kilim Namazlağı 427
Fotoğraf 182 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Kilim Namazlağı 429
Fotoğraf 183-Muğla- Seydikemer- Kemer Namazlağı (Sökülmüş Kazak Yününden Dokunmuş) 431
Fotoğraf :184 Muğla-Seydikemer Kayadibi Kilim Namazlağı 433
Fotoğraf: 185 Muğla-Fethiye Farda Kilim Heybe 435
Fotoğraf: 186.Muğla-Yatağan -Katrancı Farda Kilim Heybe 437
Fotoğraf: 187Muğla- Menteşe Yaraş Heybe 439
Fotoğraf: 188 Muğla-Ula Kızılağaç Kilim Kurs Kilim Tablo 441
Fotoğraf: 189 Muğla- Fethiye- Günlükbaşı Torba 443
Fotoğraf: 190Muğla - Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Torba 445
Fotoğraf:191 Muğla -Marmaris Turunç Yanışlı Kilim (Cicim) 447
Fotoğraf: 192 Muğla Fethiye Eldirek Koçboynuzu Motifli Alara Kilim(Cicim) 449

Fotoğraf: 193 Muğla-Seydikemer-Ortaköy Alara kilim (Cicim). 451
Fotoğraf:194 Muğla Kavaklıdere Menteşe Yanışlı Kilim(Cicim) 453
Fotoğraf:195Muğla- Yatağan Şeref Yanışlı Kilim (Sal kilimi)Cicim 455
Fotoğraf: 196.Muğla-Ula Yanışlı Kilim (Cicim). 457
Fotoğraf:197.Muğla Yatağan Katrancı Yanışlı Kilim (Cicim) 459
Fotoğraf:198. Muğla Marmaris -Turunç Yanışlı Kilim.(Cicim) 461
Fotoğraf:199 Muğla-Menteşe Fadıl Taraklı Kilim (Cicim) 463
Fotoğraf:200 Muğla-Kavaklıdere Menteşe Sık Motifli Yanışlı Kilim(cicim 465
Fotoğraf: 202Muğla- Marmaris- Turunç Yanışlı Kilim(Cicim) Yolluk 469
Fotoğraf:203Muğla Fethiye Günlükbaşı Alara kilim (Cicim) Yolluk 471
Fotoğraf: 204Muğla Fethiye Eldirek Alara Yolluk(Cicim) 473
Fotoğraf: 205 Muğla-Dalaman Yanışlı Namazlağı(Cicim) 475
Fotoğraf:206 Muğla- Fethiye Karacaören Namazlağı (Cicim) I 477
Fotoğraf: 207Muğla- Fethiye Karacaören Namazlağı (Cicim) II 479
Fotoğraf: 208 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Namazlağı (Cicim) 481
Fotoğraf: 209Muğla- Milas Çamovalı Yanışlı Namazlağı(Cicim) 483
Fotoğraf: 210 Muğla-Kavaklıdere Menteşe Namazlağı (Farda MotifliCicim) 485
Fotoğraf: 211 Muğla Fethiye Eldirek Beyaz Namazlağı (Cicim) 487
Fotoğraf:212 Muğla-Menteşe Çırpı Yanışlı Namazlağı (Cicim) 489
Fotoğraf: 213Muğla Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Namazlağı (Cicim) 491
Fotoğraf 214 Muğla Yatağan AlişarYanışlı Namazlağı (Cicim) 493
Fotoğraf: 215Muğla- Bodrum -Mumcular Yanışlı Kıl Çuval(Cicim) 495
Fotoğraf:216 Muğla-Menteşe- Çatakbağyaka Yanışlı Un Çuvalı(ön ve arka yüz) 497
Fotoğraf: 217Muğla- Fethiye Arpacık Kızıl Çuval /Oturgun Çuval)(Cicim) 499
Fotoğraf: 218-Muğla-Fethiye Karacaören Zahire Çuvalı(ön arka yüz)(Cicim) 501
Fotoğraf:219 Muğla- Seydikemer Ortaköy Devetüyü /Boz Çuval (Cicim) 503
Fotoğraf:220Muğla- Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Çuval/Pusat Çuvalı (Cicim) 505
Fotoğraf: 221Muğla- Dalaman Un Çuvalı (Cicim) 507
Fotoğraf: 222 Muğla -Menteşe Yanışlı Çuval(Ön ve Arka yüz (Cicim) 509
Fotoğraf:223 Muğla Ula Un Çuvalı (Cicim) 511
Fotoğraf: 224 Muğla- Bodrum Un Çuvalı (Cicim) 513
Fotoğraf: 225 Muğla-Fethiye Karacaören Boyuna Kuşaklı Çuval (Cicim) 515
Fotoğraf: 226 Muğla -Fethiye Karacaören Ekmek Mendili(Cicim) 517
Fotoğraf: 227Muğla- Dalaman Ekmek Mendili (Cicim) 519
Fotoğraf: 228 Muğla-Ula Ekmek Mendili (Cicim) 521
Fotoğraf: 232Muğla- Marmaris Turunç Yanışlı Heybe(Cicim) 529
Fotoğraf:233Muğla- Ula Çıtlık Dokuz Göllü Yanışlı Heybe(Cicim) 531
Fotoğraf: 234 Muğla-Ula Elmalı Dokuz Göllü Yanışlı Heybe (Cicim) 533
Fotoğraf: 236Muğla-Bodrum- Mumcular Yanışlı Torba(Cicim) 537
Fotoğraf: 237Muğla- Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Torba (Cicim) 539
Fotoğraf:238Muğla- Menteşe-Meke Yanışlı Torba (Cicim) 541
Fotoğraf: 239Muğla-Ula Sarayyanı Yanışlı Torba (Cicim) 543
Fotoğraf: 240 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Yanışlı, Kapaklı Torba 545
Fotoğraf: 241Muğla-Fethiye Eldirek Kapaklı Torba(Kur'an'ı Kerim Kabı) 547
Fotoğraf: 242Muğla-. Fethiye Arpacık Yedi Bela Motifli Ala Çul(Zili) 549
Fotoğraf:243 Muğla Fethiye Eldirek Alaçul (Yoz Pıtrak Desenli) 551
Fotoğraf: 244- Muğla- Fethiye Arpacık Alaçul (Yedibela, Yoz Pıtrak Desenli) 553
Fotoğraf: 245 Muğla Kavaklıdere Menteşe Zili -Cicim kilim 555
Fotoğraf:246Muğla Seydikemer Arsa Sarı Namazlağı Deli Zili Desenli 557

Fotoğraf: 247- Muğla-Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Zili- Cicim Kursiyer Dokuması 559
Fotoğraf:248 Muğla -Seydikemer Kadıköy Aynalı(köşekli) İki Kapılı Namazlağı (Zili) 561
Fotoğraf :249 Muğla- Seydikemer Arsa Aynalı Köşekli (İki Kapılı)Zili Namazlağı 563
Fotoğraf:250 Muğla-Seydikemer Kadıköy Köşekli Zili Namazlağı 565
Fotoğraf: 251 Muğla-Fethiye Ekmek Mendili 567
Fotoğraf :253Muğla-Seydikemer- Kadıköy. Zili Çuval Ebat:85x117 cm 571
Fotoğraf: 254 Muğla-Fethiye -Arpacık Zili Heybe 573
Fotoğraf: 257 Muğla- Fethiye -Arpacık Zili Torba(Ön ve Arka Yüz) 579
Fotğraf : 258 Koyunlardan Yapağı Kırkımı 581
Fotoğraf :259.Kirmenle Burma Yapılmış Yünün Eğrilmesi- Muğla 582
Fotoğraf .260 Yörede Keçi Kılı Tarama 583
Fotoğraf No: 267 Ahşap Tezgâhı Germede Kullanılan Eğri Kazık 622
Fotoğraf No:.268 Dokumada Kullanılan Kirkit,(ahşap,metal) Makas 626
Fotoğraf:269 Dönen Çile Sarma Aparatı 627
Fotoğraf No:270 Ahşap Çıkrık 628
Fotoğraf:271 Sümen Ağacı İle İplik Eğirme 629
Fotoğraf: 272 İplik Eğirmede Kullanılan İğ 629
Fotoğraf:.273 Kirmen Ve Kirmen Oku Salihpaşalar Menteşe (2018) 630
Fotoğraf No:.274 Kıl/ Yün Tarağı 631
Fotoğraf :275 İran'da Yaşayan Kaşkay Türklerininin Dokuduğu Aslanlı Halı (Mehmet Genç'ten alıntı)https://www.youtube.com/watch?v=Z9n74VS2Tq0) 643

ÇİZİMLER

Çizim No. 1: Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı 633
Çizim No. 2: TekTaraflı Düz Mihraplı Muğla Milas Halısı 634
Çizim No. 3: Tek Taraflı İçiçe Mihraplı Muğla Milas Halısı 635
Çizim No 4: Çift Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı 636
Çizim No. 5: Çift Taraflı Düz Mihraplı Muğla Milas Halısı 636
Çizim No. 6: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli(göllü) Muğla Milas Halısı 637
Çizim No. 7: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli (Göllü) Muğla Milas Halısı 637
Çizim No. 8: Mihrapsız Eşkenar Dörtgen Göllü Muğla- Milas Halısı 638
Çizim No. 9: Mihrapsız Muğla-Milas Halısı 638
Çizim No. 10: Su Zeminli Muğa-Milas Halısı 639
Çizim No. 11: Ortası Kare /Dikdörtgen Göl düzenlemeli Muğla Milas Halısı 639
Çizim No. 12: Mihrapsız Ortası Hayat Ağacı Motifli Muğla Milas Halısı 640
Çizim No. 13: Köşe Göbekli(Madalyonlu) Muğla Milas Halısı 641
Çizim No. 14: Ortası Yılanlı Muğla Milas Halısı 644
Çizim No. 15: Tek Tarflı Mihraplı Muğla-Fethiye (Megri) Halısı 646
Çizim No. 16: Ortası Hayat Ağacı Düzenlemeli Çift Taraflı Mihraplı Muğla Fethiye (Megri) ..... Halısı 647
Çizim No. 17: Ortası İki Bölümlü Çift Taraflı İki Mihraplı Muğla-Fethiye(Megri) Halısı 647
Çizim No. 18: Ortası Üç Bölümlü Çift Taraflı Üç Mihraplı Muğla-Fethiye(Megri) Halısı 648
Çizim No. 19: Mihrapsız Ortası Eşkenar Dörtgen Göllü Fethiye (Megri) Halısı 649
Çizim No. 20: Köşe Göbekli (Madalyonlu) Muğla-Fethiye Halısı 649
Çizim No. 21: Örnek No: 108 Alaca Yaygı 660
Çizim No. 22: Örnek No: 114 Alaca 660
Çizim No. 23: Örnek No: 136 661
Çizim No. 24: Örnek No: 129. 661
Çizim No. 25: Örnek No: 128 661
Çizim No. 26: Örnek No: 143 661
Çizim No. 27: Örnek No: 138,139 662
Çizim No. 28: Örnek No: 140 662
Çizim No. 29: Örnek No: 137 663
Çizim No. 30: Örnek No: 151 663
Çizim No. 31: Örnek No: 142 664
Çizim No. 32: Örnek No: 143 664
Çizim No. 33: Örnek No: 161,162 665
Çizim No. 34: Örnek No:163 666
Çizim No. 35: Örnek No:166 666
Çizim No. 36: Örnek No: 184 667
Çizim No. 37: Örnek No: 183 667
Çizim No. 38: Örnek No: 156 667
Çizim No. 39: Örnek No: 157 667
Çizim No. 40: Örnek No: 165 668
Çizim No. 41: Örnek No: 168 668
Çizim No. 42: Örnek No: 186, 187 668
Çizim No. 43: Örnek No: 170 669
Çizim No. 44: Örnek No: 169 669
Çizim No. 45: Örnek No: 178 669
Çizim No. 46: Örnek No: 179 670

Çizim No. 47: Örnek No: 164 Farda Desenli Kilim 670
Çizim No. 48: Örnek No: 174 671
Çizim No. 49: Örnek No: 209 683
Çizim No. 50: Örnek No:231 684
Çizim No. 51: Örnek No: 227 684
Çizim No. 52: Örnek No: 201 684
Çizim No. 53: Örnek No: 200 685
Çizim No. 55: Örnek No: 246 692
Çizim No. 56: Örnek No: 242 692
Çizim No. 57: Örnek No: 245 693
Çizim No. 58: Örnek No:251 693
Çizim No. 59: Örnek: No:252 693
Çizim No. 60: Örnek No: 248, 249 694
Çizim No. 61: Örnek No: 250 694
Çizim No. 62: Örnek No: 247 694
Çizim No. 63: Örnek No. 1 Muğla-Menteşe.Bozyer Döşek Halısı 761
Çizim No. 64: Örnek No. 2 Ada Milas, Anahtarlı Su Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli ..... Muğla-Milas Halısı 761
Çizim No. 65: Örnek No. 3 Karasu Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Milas Halısı 762
Çizim No. 66: Örnek No. 5 Kayseri Yahyalı Modeli Muğla-Milas Halısı 763
Çizim No. 67: Örnek No. 6 Çift Taraflı Mihraplı GöbekliMuğla Milas Halısı (Fotoğraf. 6) 764
Çizim No. 68: Örnek No. 7 Karacaağaç Modelli Çift Taraflı Mihraplı Turunçlugöllü Halı 765
Çizim No. 69: Örnek No. 8. Mihrapsız Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 766
Çizim No. 70: Örnek No. 9 Mihrapsız Elibelinde Su Desenli Turnçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı 767
Çizim No. 71 : Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 768
Çizim No. 72: Örnek No.11 Mihrapsız Ada Milas Su Desenli Altıgen Göllü Muğla-Milas Halısı 769
Çizim No. 73: Örnek No. 12 Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı 770
Çizim No. 74: Örnek No. 13 Muğla Menteşe-Çatakbağyaka Döşek Halısı 771
Çizim No. 75: Örnek No. 14 Çift Taraflı Mihraplı Muğla-Milas Halısı 772
Çizim No. 76: Örnek No. 15 Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Ada Milas Halısı 773
Çizim No. 77: Örnek No. 16 Mihrapsız Turunçlugöl Desenli Muğla Milas Ada Milas Halısı 774
Çizim No. 78: Örnek No. 17 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Ladik Halısı 774
Çizim No. 79: Örnek No. 19 Kurbağacıklı Su Desenli Tek Taraflı Boğumlu MihraplıMuğla- Milas Halısı 775
Çizim No. 80: Örnek No. 24: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla-Milas Halısı 776
Çizim:No. 81, Örnek.No. 25 .Milas Çift Taraflı Mihraplı Sandıklı Muğla -Milas Halısı 777
Çizim No. 82: Örnek No. 26 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Turunçlugöl Desenli Milas halısı 778
Çizim No. 83: Örnek No. 27 Dokuz Göllü Muğla- Milas Halısı 779
Çizim No. 84: Örnek No. 28 Yılanlı Muğla-Milas Halısı 779
Çizim No. 85: Çifte Güllü Su Desenli Göbekli Kitabeli Muğla-Milas Halısı (Fotoğraf 29) 780
Çizim No. 86: Örnek No.30 Köşe Göbekli Boru Çiçeği Desenli Muğla- Milas Halısı 781
Çizim No. 87: Örnek No. 31 Çifte Güllü Su Desenli, Göbekli, Kitabeli Muğla-Milas Halısı 782
Çizim No. 88: Örnek No. 32 Tek Güllü Su Desenli Cılbak Eymeli Göbekli Muğla-Milas Halısı 783
Çizim No. 89: Örnek No. 33- Muğla- Menteşe Ortası Top Yıldızlı Döşek Halısı 783
Çizim No. 90: Örnek No. 34 Muğla-Menteşe Döşek Halısı 784
Çizim No. 91: Örnek No. 35 Muğla-Menteşe Dörtgen Göllü Döşek Halısı 784
Çizim No. 92: Örnek No. 36 Yıldızlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 785
Çizim No. 93: Örnek No 37 Muğla Menteşe Ada Milas Desenli Keklik Motifli Hal 786

Çizim No. 94: Örnek No. 38 Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı 787
Çizim No. 95: Örnek No. 39 Tek taraflı Basamaklı Mihraplı Gemici Su Desenli Muğla- Milas Ladik Halısı 788
Çizim No. 96: Örnek No. 40 Muğla-Yatağan Katrancı Göbekli Halı 789
Çizim No. 97: Örnek No. 41Baltalı Su Desenli Muğla- Milas Halısı 789
Çizim No. 98: Örnek No.42 Çift Taraflı Mihraplı Cami Tasvirli Muğla-Milas Halısı 790
Çizim No. 99: Örnek No.43 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 791
Çizim No. 100: Örnek No.44 Mihrapsız Altıgen Göl Desenli Muğla-Milas Halısı 792
Çizim No. 101: Örnek No.46 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 793
Çizim No. 102: Örnek No. 47 Mihrapsız Saksıda Çiçek Motifli Muğla-Milas Halısı 794
Çizim No. 103: Örnek No. 48 Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı 795
Çizim No.104: Örnek No. 49 Çaprazlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 796
Çizim No. 105: Örnek No. 50 Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı 797
Çizim No. 106: Örnek No. 51 Kirmanlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı 797
Çizim No. 107: Örnek No. 52 Ada Milas Desenli Muğla-Milas Halısı 798
Çizim No. 108: Örnek No. 53 Muğla-Fethiye Kayaköy Bitmez Köşe Modelli Halı 799
Çizim No. 109: Örnek No. 54 Muğla-Fethiye Kayaköy Madalyonlu (Göbekli) Zeytuni Köşe Halı .. 800
Çizim No. 110: Örnek No. 56 Fethiye Kayaköy Madalyonlu Zeytuni Köşe Boru Çiçekli Saplı Göbek Modelli Halı 801
Çizim No. 111: Örnek No. 57 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı 802
Çizim No. 112: Örnek No. 58 Testere Dişi Su Desenli Muğla Milas Halısı 803
Çizim No. 113 Örnek No. 59 Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı 804
Çizim No. 114: Örnek No. 60 Muğla Milas Karacahisar Çatmalı Eymeli Madalyonlu Halı 805
Çizim No. 115: Örnek No. 63 Turunçlugöl Desenli Yolluk Halısı 805
Çizim No. 116: Örnek No. 64 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Divan Halısı 806
Çizim No. 117: Örnek No. 65 Mihrapsız Kurbağacıklı Su desenli Muğla -Milas Divan Halısı 807
Çizim No. 118: Örnek No. 66 Muğla-Menteşe Bozyer Divan Halıs 807
Çizim No. 119: Muğla-Fethiye Kayaköy Kabak Çiçeği Desenli Divan Halısı (Fotoğraf:67) 808
Çizim No. 120: Örnek No. 69 Ada Milas Desenli Zambak Motifli Muğla Milas Namazlığı 808
Çizim No. 121: ÖrnekNo. 70 Ada Milas Desenli Kitabeli Namazlağı 809
Çizim No. 122: Örnek No. 71 Kurbağacıklı Su Desenli Namazlağı 810
Çizim No .123: Örnek No. 72 Muğla- Dalaman Çift Taraflı Kitabeli Mihraplı Namazlağı 810
Çizim No. 124: Örnek No. 73 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Çift Taraflı Mihraplı Namazlağı 811
Çizim:No. 125: Örnek No. 74 Menteşe Çatakbağyaka Yıldız Motifli Namazlığı 811
Çizim No. 126: Örnek No. 75 Muğla-Milas Feslice Su Desenli Namazlağı 812
Çizim No. 127: Örnek No. 76 Muğla-Milas Kabuksuz Modelli Namazlağı 813
Çizim No. 128: Örnek No. 77 Kurbağacıklı Su Desenli Namazlağı 814
Çizim No. 129: Örnek No. 78 Mihraplı Yılanlı Namazlağı 814
Çizim No. 130: Örnek No. 79 Türtmeli Su Desenli Namazlağı 815
Çizim No. 131: Örnek No. 81 Altıgengö Göl Desenli Göbekli Namazlağı 816
Çizim No. 132: Örnek No. 89 Karacaören Heybe / 816
Çizim No. 133: Örnek No. 90 Bodrum Mumcular Heybe 817
Çizim No. 134: Örnek No. 83 Muğla Menteşe Mihraplı Namazlağı 817
Çizim No. 135: Örnek No. 84 Muğla -Fethiye Kayaköy Portakallı Namazlağı 818
Çizim No. 136: Örnek No. 85 Muğla Fethiye Kayaköy Köşe Göbekli Modelli Namazlağı 818
Çizim No. 137: Örnek No. 86 Fethiye Kayaköy Yıldızlı Su Desenli Namazlağı 819
Çizim No. 138: Örnek No. 88- Fethiye Kayaköy Koçboynuzu Modelli Göbekli Halı 819
Çizim No. 139: Örnek No. 93 Halı Yastık 820
Çizim No. 140: Örnek No. 98 Muğla Bodrum Boru Çiçeği Desenli Paspas 820

Çizim No. 141: Elma Çiçeği Desenli Paspas (Fotoğraf 101).....821
Çizim No. 142: Örnek No. 102 Turunçlu Göllü Sandalye Minderi.....821
Çizim No. 143: Örnek No. 103 Karanfilli Sandalye Minderi.....822
Çizim No. 144: Örnek No. 105 Laleli Göl Desenli Sandalye Minderi.....822
Çizim No. 145: Örnek No. 108 Muğla-Menteşe Meke Alaca Yaygı.....823
Çizim No. 146: Örnek No. 112 Muğla-Menteşe Meke Alaca.....823
Çizim No. 147: Örnek No. 136 Muğla-Menteşe Meke Al Kilim/Ala Kilim.....824
Çizim No. 148: Örnek No. 152 Muğla-Menteşe Meke Ekmek Mendili.....824
Çizim No. 149: Örnek No. 134 Menteşe Yörükoğlu Al kilim.....825
Çizim No. 150: Örnek No. 156:Muğla Menteşe Çaybükü Delikli Kilim.....825
Çizim No. 151: Örnek No. 157 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Delikli Kilim.....826
Çizim No. 152: Örnek No. 161 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi.....826
Çizim No. 153: Örnek No. 165 Seydikemer Kadıköy Kancalı Kilim.....827
Çizim No. 154: Örnek No. 166 Muğla-Milas Çamovalı Ezmeli Kilim.....827
Çizim No. 155: Örnek No. 167 Muğla-Dalaman Farda Kilim.....828
Çizim No. 156: Örnek No.168 Muğla-Ortaca Akıncılar Farda Kilim.....828
Çizim No. 157: Örnek No. 182 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Kaykaylı Kilim Namazlağı.....829
Çizim No. 158: Örnek No. 173 Muğla-Menteşe Çiftlik Delikli Kilim Namazlağı.....829
Çizim No. 159: Örnek No. 180 Muğla-Menteşe Çaybükü Delikli Kilim Namazlağı.....830
Çizim No. 160: Örnek No. 160 Muğla-Ula Gölcük Delikli Kilim.....830
Çizim No. 161: Örnek No. 161 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi.....831
Çizim No. 162: Örnek No. 183 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Kilim Seydiler Kilim Namazlağı.....831
Çizim No. 163: Örnek No. 178 Muğla-Ula Karpuzlu Namazlağı.....832
Çizim No. 164: Örnek No. 164 Muğla-Seydikemer Kadıköy Yantırlı Kilim Farda Desenli.....832
Çizim No. 165: Örnek No. 174 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Kilim Namazlağı.....833
Çizim No. 166: Örnek No. 146:Muğla-Köyceğiz Zeytinalanı Namazlağı.....833
Çizim No. 167: Örnek No. 188 Muğla-Menteşe Yaraş Heybe.....834
Çizim No. 168: Örnek No. 191 Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Torba.....834
Çizim No. 169: Örnek No. 191 Marmaris Turunç Yanışlı Kilim(Cicim).....834
Çizim No. 170: Örnek No. 205 Dalaman Yanışlı Namazlağı (Cicim).....835
Çizim No. 171: Örnek No. 232 Marmaris Turunç Yanışlı Heybe (Cicim).....835
Çizim No. 172: Örnek No. 239 Ula Sarayyanı Yanışlı Torba (Cicim).....835
Çizim No. 173: Örnek No. 175 Muğla-Fethiye Arpacık Namazlağı.....836
Çizim No. 174: Örnek No. 176 Ortaca Ekşiliyurt Namazlağı.....836
Çizim No. 175: Örnek No. 230 Fethiye Eldirek Ekmek Mendili (Cicim).....837
Çizim No. 176: Örnek No. 231 Fethiye Arpacık Sık Motifli Cicim Ekmek Mendili.....837
Çizim No. 177: Örnek No. 233 Ula Çıtlık Dokuz Göllü Yanışlı Heybe (Cicim).....838
Çizim No.178: Örnek No. 235 Menteşe Yörükoğlu Cicim Heybe.....838
Çizim No. 179: Örnek No. 242 Kavaklıdere-MenteşeSık Motifli CicimKilim.....838
Çizim No. 180: Örnek No. 243 Fethiye Eldirek Alaçul (Yoz Pıtrak Desenli).....839
Çizim No. 181: Örnek No. 244 Fethiye Arpacık Alaçul (Yedibela, Yoz Pıtrak Desenli).....839
Çizim No. 182: Örnek No. 245 Kavaklıdere Menteşe Zili -Cicim kili.....840
Çizim No. 183: Örnek No. 251 Fethiye Ekmek Mendili (Zili).....840
Çizim No. 184: Örnek No. 253 Seydikemer-Kadıköy.Zili Çuval.....841
Çizim No. 185: Örnek No. 181 Muğla-Seydikemer Kayadibi Farda Namazlağı.....841
Çizim No. 186: Örnek No.176 Muğla-Marmaris Çetibeli Farda Kilim Namazlağı.....842
Çizim No. 187: Örnek No. 170 Fethiye Eldirek Yarım Farda Kilim.....842
Çizim No. 188: Örnek No.216 Çatakbağyaka Yanışlı Un Çuvalı.....843
Çizim No. 189: Örnek No. 196.Ula Yanışlı Kilim (Cicim).....843

1. GİRİŞ

Dokuma sanatı, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu, hayatını devam ettirebilmek için vücudunu soğuktan koruyacak yöntemler aramıştır. Bu arayış içinde önce hayvanların postlarını kullanmışlar, daha sonra hayvanların postundaki tüyleri kullanarak iplik yapmayı başarmışlardır. Dokumanın ana maddesi ipliktir. İpliğin elde edildiği lifler, birbirinden farklı özellikler gösterse de lifler eğrilerek iplik haline getirilmişlerdir. Bu nedenle ipliğin bulunması aynı zamanda dokumacılığın da başlangıcı kabul edilmektedir.

Dokumanın ilk kez nerede, ne zaman başladığı konusu henüz tam olarak aydınlatılmış değildir. İnsanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri örtünme yani giyinmedir. Bu nedenle ilk dokuma girişimi, ilk insanla başlamış olmalıdır. Eldeki bulgular, Paleolitik çağın sonlarına doğru insanların, kendilerine alet yapmaya başlamış olduğunu göstermektedir. Bu buluntular arasında iğnelerin yer alması insanların hazır buldukları çeşitli parçaları birleştirerek giysi ya da yaygı yapmış olabileceğini akla getirmektedir. İleriki aşamalarda da dokumayı gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır

Türk dokuma sanatı, Türk kültürünün en önemli unsurlarındandır. Dokuma sanatının ve dokuma geleneğinin yaşatılması gelecek kuşaklar için çok önemlidir. Kültürlerin geleceğe taşınmasında ve aktarılmasında en önemli görevi gelenekler sağlamıştır. Bu nedenle hızla küreselleşen dünyada geleneklerin yaşatılması, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Bu aktarma işleminin yapılabilmesi için dokuma örneklerinin belgelenmesi dokuma tekniklerinin kayda alınması son derece önem arz etmektedir.

Bu tezin konusu Muğla İli Halı ve Düz Dokuma Yaygıları (Kilim, Cicim, Zili.).'dır

Muğla ili; dokuma sanatı ve dokuma çeşitleri yönünden zengin bir yerleşim yeridir. Yörede tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanlar gündelik hayatta ihtiyaçlarını karşılamak için kullanım eşyalarını kendileri üretmişlerdir. Bu eşyalar arasında en önemli yeri, dokumalar almıştır. Taşımacılıkta kullanılan harar, çuval, heybe, torba gibi dokuma eşyaları ile ev iç döşemesinde kullanılan, halı, kilim, cicim, zili, türü dokumalar hayatlarının en önemli eşyaları arasındadır. Bu dokuma türlerini bilen ve

dokuma yapan yöre kadınlarının elinde her zaman dokumacılık, bir altın bilezik olmuştur. Aynı zamanda kendi ihtiyacından fazlasını satarak aile ekonomisine katkıda bulunmuşlardır.

Bu çalışmayı tercih etmemizin en önemli nedeni, Muğla İli Halı Kilim ve Düz Dokumalar üzerine yapılmış kapsamlı bir çalışmanın bulunmamasıdır. Köklü bir dokuma geleneği olan Muğla, bugün bir turizm kentidir. Bu nedenle çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Teknolojinin baş döndürücü hızla geliştiği bir dönemde dokuma ile uğraşmış insanların azalmaları nedeniyle artık kaynak kişi bulma konusunda sıkıntılar yaşanabilecektir. Yörede, dokumanın azalması, insanların turizm sektöründe iş bulmaları nedeniyle büyük merkezlere taşınmaları etkili olmuştur. Bir başka etken de dokuma yapan insanların ürettikleri dokumaları sattıklarında aldıkları para, emeklerini karşılamamasıdır. Kırsalda yer alan yerleşim birimlerinde yetişen gençler daha çok okumayı ve şehirlerde sigortalı işlerde çalışmayı tercih etmektedirler. Kırsalda genç nüfusun azalması ile yörede dokuma yapan genç insan gücü özellikle kadın sayısı azalmaktadır. Turizmin, yöreye ekonomik anlamda olumlu katkıları olurken, kültürel yozlaşmayı da hızlandırmıştır. Bilinçli bir çalışma yapılıp kültürü koruma ve yaşatma konusunda yeni yöntemler ve dokumaları kullanacak yeni alanlar açılmazsa mevcut olan dokumalar da tükenecektir. Nitekim bugün yapılan bazı uygulamalar bu tehlikenin başladığını göstermektedir. Kesilmiş kilim ve halı parçaları kırkyama (pacthwork) şeklinde birleştirilerek pazarlanmaktadır. Bu tür ürün çeşitlendirme ve pazarlama yöntemleri üretimin artırılmasına katkı sağlayan bir uygulama değildir. Bu nedenlerle yürüttüğümüz araştırma ile yöre dokumalarını belgeleyip gelecek nesillerin yararlanabileceği bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Dokumalar, dokundukları toplumların değerlerini yansıtan el sanatı ürünleridir. Dokumalar, genellikle kadınlar tarafından yapıla geldiği için anadan kıza aktarılarak günümüze kadar gelmişlerdir. Bu nedenle geleneksel dokumalar bir önceki örneklerden bakılarak dokunmuşlardır. Bu yöntemle yapılan dokumalar, toplumun en eski dönemlerde kullandıkları motiflerin günümüze kadar yaşatılmasını sağlamıştır.

Dokumalar, dokundukları dönemin ihtiyaçlarına göre üretilmişlerdir. Üretimi yaptıran asıl etken insanların ihtiyaç duyduğu dokuma eşyalardır. Örneğin, yük taşımada kullanılan çuvallar, hararlar heybeler, torbalar, yaygı için kullanılan çeşitli teknikte yapılmış kilimler, halılar ve giyinme ve örtünme amaçlı yapılmış dokumalar

bunlar arasındadır. Yaşam şekli değiştikçe dokumaların işlevlerinde azalma ya da değişme olmuştur. Örneğin çadır hayatının sona ermesi ila kara çadır üretiminin yapılmaması bunlardan biridir. Eskiden şehir merkezlerinde mutaflar vardı. Bunlar keçi kılından çeşitli dokumalar yapar ve satarlardı. Yaklaşık kırk yıldır artık şehir merkezlerinde **mutaflık** yapan dokumacı bulunmamaktadır.

Dokumalar her ne kadar üretimi azalsa da günlük hayatımızda hala önemli bir yer tutmaktadır. Birçok insan halı ve kilimlere ailesinden intikal eden hatıra eşyası olarak bakmaktadır. Bugün çeşitli televizyon kanallarında yer alan programlarında el sanatları ile ilgili yayınlanan belgeseller el sanatları ürünlerinin nadir eserler olduğunu vurgulayarak bunların kıymetini topluma anlatmaktadırlar. El dokuması halılar ve ince dokunmuş kilimler hala toplumun belli bir kesimi tarafından tercih edilen ürünlerdir. Bu dokumaların yaşatılmasında geleneksel eski Türk evinin yaşatılması amacıyla oluşturulan köşelerde iç mekân tasarımında kullanılmaları bir nebze etkili olmaktadır.

Türk dokuma kültürünün yaşatılmasında en önemli etkenlerden biri çeyiz geleneğinin sürdürülmesidir. Çeyiz geleneği, Türk kültürünün en eski geleneklerinden olup, değişmeden günümüze kadar gelmiştir. Hunlar döneminden itibaren bu geleneğin varlığı bilinmektedir. Eski kaynakların birçoğunda ve bazı Anadolu köylerinde bu geleneğe hâlâ "**kalı**n" denilmektedir. Anadolu'da çeyiz geleneği yörelere göre değişmektedir. **Kalı**n, İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesinde genellikle oğlan evinin kız evine gönderdiği kıymetli eşyalardır. Yakın zamana kadar Muğla genelinde kız, oğlan ayrımı yapmadan evlenecek her gence, mutlaka, halı, kilim, yorgan, yastık, döşek, minder, kap- kacak verilirdi. Özellikle kız çeyizinde kızın yaşamında gerekli olacak her şey yer alırdı. Dokuma ile ilgili çeyiz eşyaları arasında halı, kilim, türünden eşyalar önemli yer tutardı. Kızın çeyizinde dört beş adet halı, namazlağı, bir çift un çuvalı, bir çift seyrek çuval, kıl heybe, kıl torba, yanışlı torba (cicim teknikli torba), ekmek mendili, iteği, at heybesi, Alaca yaygı (kürküt), tiftik kilim (keçi kılından atkı yüzlü dokuma), al yaygı, al (ala) kilim, harar, alaca dokumaları, keçe, ihram ve mekikli tezgâhta dokunmuş pamuklu ipekli şamılar (çemperi)[1], pamuk peştamallar, sofra bezleri, pamuklu ve ipekli çarşaflar yer alırdı.

[1] Şamı(çemperi) Muğla yöresinde kadınların başına bağladığı pamuktan ya da ipekten dokunmuş kare örtü. Başa bağlanırken üçgen şeklinde yapılarak bağlanmaktadır.

Oğlan tarafı evlilik aşamasında ev yapar geline altın takar, kız tarafı da evi topyekûn tefriş ederdi.

1980'li yıllara kadar Muğla yöresinde gelin alma töreninde gelinin bindirileceği at çeşitli renkteki kumaş, oyalı yazmalar ile süslenir, eyerin üzerine halı örtülür halının üzerine de ipekli çarşaf serilir ve gelin ata o şekilde bindirilirdi. Gelinin bindiği atı ailenin büyüğü çeker ve çalgıcıların çaldığı müzik eşliğinde oğlan evine getirilirdi. Gelinin çeyizi de yine süslenmiş develerle taşınırmıştır[2] Konunun Tanımı, Amacı ve Önemi

Çalışmamızın amacı, köklü ve zengin bir dokuma kültürüne sahip olan Muğla ilinin düz dokuma örnekleri ile halı dokuma örneklerini tespit ederek bu dokumaların teknik özelliklerini, desen ve kompozisyon özelliklerini belirleyerek kayıt altına alarak gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlamaktır. Dokumalar, kültürel miras unsurudur. Dokuma geleneği de Kültür Bakanlığı tarafından "Somut olmayan Kültürel Miras" unsuru olarak kabul edilmiştir. Kültürün yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında geleneğin çok büyük önemi vardır. Bu nedenle bir kültür mirası olan dokumaların belgelenmesi, günümüz ve geleceğimiz açısından önem arz etmektedir. Nitekim yaptığımız araştırmada geçmişte var olan bazı dokumaların bugün yapılmadığını tespit ettik. Bu dokumalardan biri "menevrek" diğeri de "aba" dokumacılığıdır. Bu dokuma türleri genelde çulhalık tezgâhlarda yapılan dokumalar olmasına rağmen Marçalı Yörükleri (Muğla Milas- Bodrum arasında yaylak kışlak hayatı sürdüren Yörükler) bu dokumaları ıstar tezgâhında dokumuşlardır. Bugün az sayıda örneğini tespit edebildiğimiz alaca dokumaları da aslında teknik olarak çulhalık tezgâhta dokunan bir dokuma çeşidi olmasına rağmen bu dokumalar da ıstar tezgâhında dokunmuştur. O yıllarda hem tahıl yönünden hem de kumaş yönünden sıkıntıların yaşandığı bir dönem olmuştur. Ülkenin kurtuluş Savaşı sırasında yaşadığı zorluklar Muğla yöresinde de yaşanmıştır. Bu zorlu yıllarda yörede yaşayan ve konar-göçer hayatı sürdüren Yörükler de zor günler yaşamıştır. Bir yandan tahıl sıkıntısı bir yandan da kumaş sıkıntısı çekmişlerdir. Bu dönemde kendi imkânları ile koyun ve deve yününden ıstar tezgâhlarında giysilik kumaş dokumuşlardır. Keçilerinin derilerinden kendilerine sırt çantası, un, bulgur, buğday kırması(göce) koymak için

[2] Gülü Uzun'un (1926 Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil) 28.05.2017 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

“dağarcık” yapmışlardır. (Dağarcık, oğlak derisinden yapılmış küçük deri çuvaldır) Yaşamları için gerekli olan pek çok eşyayı kendileri yapmışlardır. Yöre insanın bazıları yaptıkları işlerde ustalaşmışlardır. Kadınlar genellikle iplik eğirme, dokuma ve keçi derisi işlemede ustalaşmışlardır. Erkekler ise daha çok ahşaptan yapılan aletleri yapmada kendilerini geliştirmişlerdir. Kimi bağlama, çıkrık, ellik, kirmen, sümen ağacı, tesbih, kaşık, kepçe, yastıgeç, oklava, çam ağacından bardak(testi) yapımı, hapaz, yay saban vb. yapımında ustalaşmışlardır. Bir kısmı da eskiden Rumların uğraşları arasında yer alan yapıcılık ve mangal kömürü yakma işini yapmaya başlamışlardır. Bazen bunları para karşılığında, bazen de başka bir iş karşılığında bu aletler ile işleri yapmışlardır

Kültürel miras ürünü olan dokumaları, dokuyarak yaşatan ve geleceğe aktarımını sağlayan dokuma yapan kişilerdir. Bu nedenle bu çalışmada, dokuma yapan kişilerle yapılan görüşmelerde yaptıkları işin önemi vurgulanmıştır Kendilerinin birer kültürel miras taşıyıcısı olduğunun, bunun çok önemli bir değer olduğu ifade edilmiştir. Kültürel Miras bilincinin oluşması ve yaşatılması dokuma geleneğinin yaşatılmasıyla mümkün olabileceği üzerinde durulmuştur. Kültürel miras bilincinin oluşmasına katkı sağlamanın önemine vurgu yapılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, Muğla ili genelindeki halı ve düz dokuma yaygıların Anadolu düz dokuma yaygıları içinde önemli bir yer tuttuğunu, bu dokumaların Türk dokuma kültürünün bir parçası olduğu vurgulanmıştır.

Muğla genelinde günümüze kadar dokunarak yaşatılan dokuma türleri, Türk kültürün bir parçasıdır. Yapılan araştırma neticesinde Muğla ili halı ve düz dokumalarında kullanılan tekniklerin ve kullanılan motiflerin diğer yörelerde ve bölgelerde dokunan dokumalarla benzerlikler gösterdiği görülmüştür. Yöre dokumalarda aynı zamanda yöresel farklılıkların olduğu da gözlenmiştir. Bu farklılıklar, dokuma örneklerini genelden ayıran detaylar olup, o yöreye has olduğunu göstermektedir. Bu farklar bazen motiflerde bazen renklerde bazen de boyutlarda kendini göstermektedir. Bu çalışma ile farklılıkları korumanın ve yöreye özgü özellikleri yaşatmanın önemli olduğu vurgulanmıştır. Farklıların renk boyutunda olanları daha çok yörede yetişen bitkilerin çeşitliliği ve boyama bilgisi ve boyama yöntemlerinden kaynaklandığını görülmüştür. Bu yöresel farklılıkları kayıt altına almanın önemi ve bu gelenekleri yaşatmanın önemini vurgulamaya çalışılmıştır. Bu

benzerlikler ve farklılıklar, kültürümüzün zenginliğini göstermektedir. Yapılan bu çalışma ile yöre insanını bilgilendirmek ve gelecek nesillere bu bilgileri aktarmak ve farkındalık oluşturma amaçlanmıştır.

1.2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın birinci aşamasında öncelikle yöreyle ilgili yayınlar incelenmiştir. Bu çalışma sırasında öncelikle araştırma yapacağımız ilçe ve yerleşim birimleri ile ilgili bilgiler derlenmiştir. Yerleşim birimlerinde çalışma yapabilmek için yerleşim biriminde görevli muhtar, din görevlileri ve Tarım Kredi Kooperatifleri çalışanları yöre insanları ile irtibata geçilmiştir. Yörede açılan halı kilim dokuma kursları ziyaret edilmiştir. Çalışmalarından örnek seçilerek çalışma içinde bu dokumalara da yer verilmiştir. Yörede eskiden halı ve kilim alıp satan kişilerle görüşülmüştür.

Alan araştırmasına yakın çevreden başlayarak genişletilmiştir. Çalışma sırasında önce Muğla merkeze yakın yerleşim birimlerinde araştırma yapılmıştır. Daha sonra ilçelerin yaşam durumlarına göre uzak ilçelere ve yerleşim birimlerine gidilmesi planlanmıştır. Bodrum, Fethiye ve Marmaris gibi turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu ilçelerdeki araştırmalarımız turizm sezonunun yavaşladığı sonbahar ve kış aylarında yapılmıştır. Araştırma alanlarına gidilmeden önce alandaki insanlarla irtibata geçilmiştir. Onların müsait oldukları zamanlarda yöreye gidilmiştir. Yöredeki dokuma örnekler tespit edilmiş ve dokuyucularla görüşülmüştür.

Çalışmanın ikinci aşamasında alan araştırması yapılmıştır. Muğla İli genelinde yerleşim birimlerine gidilmiştir. Bulunan dokuma örnekleri tespit edilmiş, fotoğrafları çekilmiştir, her bir dokuma örneği gözlem formuna işlenmiştir. Araştırma yapılan yerleşim birimlerinin hangi ilçe sınırı içinde olduğu belirtilmiştir. Muğla'nın ilçeleri Merkez ilçe Menteşe, Kavaklıdere, Yatağan, Milas, Bodrum, Marmaris, Datça, Köyceğiz, Ortaca, Dalaman, Fethiye, Seydikemer ve Ula ilçeleridir. Bodrum ilçesinde bugün hala halı ve kilim dokumacılığın sürdüğü köylerden olan Mumcular, Mumcular Yeniköy, Etrim ve Pınarlıbelen , Ortakent ve Gökçebel'e gidilmiştir Buralarda yörenin yerli insanları ile görüşülmüştür. Mumcular Yeniköy ve Mumcular merkezde halı ticareti ile uğraşan Niyazi Çengel, Fatma Özgül ve Saffet Solak'la yöredeki halı üretimi ve sorunları hakkında görüş alış-verişi yapılmıştır. Yörede halı dokumacılığının neden eskisi kadar yaygın olmadığını sorduğumuzda burada halı dokutmanın maliyetinin

yüksek olduğunu, Afyon- Başmakçı ve Manisa -Demirci'ye bağlı köylerde halıyı daha ucuza dokuttuklarını belirtmişlerdir. Milas ve Bodrum dışında dokunan Milas halılarının yörede dokunan halılarla aralarında fark olup olmadığını sorduğumuzda Milas ve yöresinde dokunan halıları daha pahalıya sattıklarını ve daha iyi işçiliğe sahip olduklarını belirtmişlerdir. Araştırma yaptığımız dönemde Milas İlçesinde kendine özgü halıları olan Karacahisar, köyüne gidilmiş ve. Dokuma örnekleri tespit edilmiştir. Geçmişte dokumaya hazırlık işlemlerini ve dokuma yapmış yaşlı kadınlarla ve günümüzde dokuma yapan kadınlarla, görüşülmüştür. Çamovalı, Bozalan ve Çiftlik mahallerine gidilmiştir. Buralarda dokuma yapan, boyama yapan, yün tarayıp ip eğiren ve geçmişte dokuma işi ile uğraşan kişilerle görüşülmüştür. Yatağan ilçesine bağlı Katrancı, Turgut, Zeytinköy, Yava, Şeref, Alişar köylerine gidilmiştir. Geçmişte dokuma yapan kişilerle görüşülmüştür. Dokuma örneklerinin fotoğrafları çekilmiştir. Kavaklıdere İlçesine bağlı, Menteşe, Çamyayla, Çamlıyurt Salkım köylerine gidilerek. Araştırma yapılmıştır. Dokuma ve dokumacılık faaliyetleri ile ilgili bilgiler derlenmiştir. Menteşe ilçesine bağlı olan ve Muğla'nın kuzeyinde kalan Bozyer, Fadıl, Göktepe, Taşlı, Yemişendere, Yörükoğlu, Gölcük, Yaraş köylerine gidilerek araştırma yapılmıştır. Bu mahallerden sadece Bozyer köyünde halı örneği tespit edilmiştir. Mahallede yaygın halı dokuması yapılmadığını bazı kişilerin nadiren halı dokuduğu belirlenmiştir. Muğla'nın batısında yer alan Meke, Çatakbağyaka, Kıran, Denizova Çiftlik, Çırpı, Dağpınar, Çaybükü, Çukuröz, Zeytinköy köylerine gidilerek, dokuma örnekleri tespit edilmiş ve fotoğrafları çekilmiştir. Bu mahallelerde yapılan araştırma neticesinde dokuma geleneğinin yakın zamana kadar etkili bir şekilde sürdürüldüğü görülmüştür. Bu ismi zikredilen yerleşim yerlerinde hem düz dokuma örneklerinin hem de halı örneklerinin daha çok olduğu görülmüştür. Bu yerleşim birimlerinde yakın zamanda dokuma yapan ve geçmişte dokuma yapan kadınlarla görüşülmüştür. Kadınlarla yaptığımız görüşmede kadınların sürekli olarak bir işle uğraştıklarını hayvan otlatırken sürekli olarak yün ve kıl eğirdiklerini, ip ördüklerini, kestel iplerini iğne ile birleştirme yaptıklarını, kış ayı boyunca halı ve kilim türü dokumalar yaptıklarını belirtmişlerdir.[3] (Kış mevsiminde akşamları halı, kilim dokuduklarını belirtmişlerdir. Bu kişilerden hem boyama ile ilgili bilgiler hem de halı ve kilimlerde

3 Kestel ipi, dokumanın kesildikten sonra üst leventte sarılı kalan artık çözgü iplikleridir.

örnekleri nasıl yaptıkları hakkında bilgiler derlenmiştir. Yörede dokuma yapmış kadınlar pek çok bitkiyi boyamada kullandıklarını ve farklı boyama reçetelerini uyguladıklarını belirtmişler ve bu bu bilgiler derlenmiştir. Yeni bir halı veya kilim dokuyacaklarında eski örneklerden ya da yeni dokunmuş halı ve kilimlerden bakılarak motiflerini çıkarıldığını tezgâhın durumuna ve eldeki malzemeye göre ne dokunacağına karar verdiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışma sırasında yerleşim yerleri ile bilgiler ve köylerin adları ile ilgili bilgi derlenmiştir.

Yörede dokumada kullanılan aletler, gördükleri işlevler hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöre dokumalarında kullanılan, motifler kareli kâğıtlara çizilerek isimleri tespit edilmiştir. Dokumacılarla yapılan söyleşilerde elde edilen bilgiler derlenerek ve yazılı kaynaklardaki bilgiler ışığı altında, Muğla iline ait halı ve düz dokuma yaygıların renk, boyut, malzeme, teknik, çeşit (tür), motif adları ve kompozisyon özelikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Halı ve düz dokuma yaygıların çeşit (tür) isimlendirmelerine ve kullanım özelliklerine yer verilmiştir. Tespit edilen dokumaların teknik özellikleri belirtilmiştir. Yerleşim yerlerinde araştırma yapılırken seçilen kaynak kişiler, iplik eğirme, boyama, dokuma işleriyle uğraşıp uğraşmadığı konuları ve yöreyle ilgili bilgisinin olup olmadığı dikkate alınarak seçilmiştir. Kaynak kişi olarak seçilen kişilerin kaç yıldır dokumacılık yaptığı ve dokumayı kimden öğrendiği, aynı köyde mi doğup büyüdüğü, dokuma yaparken desen aktarımını nasıl yaptığı, boyamayı nasıl yaptığı kimden öğrendiği, halıyı niçin dokuduğu, halıyı veya kilimi sürekli kime sattığı vb. bilgiler derlenmiştir. Elde edilen bu bilgiler gözlem formlarına ve kaynak kişi künyelerine kayıt edilmiştir. Ayrıca araştırma sırasında yörede tespit edilen dokuma ve dokumacılıkla ilgili, kelime, deyim ve tanımlamalarda tespit edilmiştir. Bu bilgiler tezin sonunda yer alan sözlük bölümünde aktarılmıştır Dokumada kullanılan ipliklerin üretim aşaması, boyama aşaması ve dokuma aşamasında yapılan işlemler ve ürünün özellikleri dikkate alınarak işlem sırasına göre açıklanmıştır.

Alan araştırma sırasında zamanımızın sınırlı olması, köylülerle irtibat kurmada yaşanılan ve doğru kişiye ulaşmada yaşadığımız sıkıntılar da oldu Araştırma sırasında yerleşim birimlerine gittiğimiz dönemlerde kadınların arazide çalışması, sosyal değişimden dolayı dolandırılma korkusu nedeniyle evlerini açmak istememeleri gibi sorunlarla karşılaşılmıştır. Bu tür sorunları gideceğimiz yeri önceden belirleyerek o

köylü veya o yerleşim yeri ile irtibatı olan insanlar vasıtasıyla belirlenen yerleşim birimlerine gidilerek araştırma yapılmıştır. Köy muhtarları ve din görevlileri ile iletişime geçilerek dokuma örneklerine ulaşmaya çalışılmıştır. Bölgede en yaygın kamu kuruluşu olan Tarım Kredi Kooperatifleri Müdürlükleri ile irtibata geçilerek o bölgedeki dokuma örneklerini ve bilgilerini tespit edilmiştir. Halı ve kilimlerin nasıl korunması gerektiği konusunda halkın nasıl bir yöntem uyguladıklarını tespit edilmiştir. Edindiğimiz bilgiye göre halı ve kilimleri güveden koruyabilmek için halıların serin ve havadar yerde tutulması gerektiği ve aralarına kekik, nane çam ve defne, sabun gibi kokulu maddeleri koyduklarını belirtmişlerdir. Fethiye Eldirek köyünde sentetik yünlerin kilimlerde sadece motiflerde kullanıldığı örneklere de güvenin gelmediği bilgisi edinilmiştir.

Halı ve kilimlerin örneklerini çıkarabilmek için arka tarafından yakın çekim yapılmıştır. Desen ve motif çizimleri bu fotoğraflar kullanılarak çizilmiştir.

Muğla ili genelinde dokumalarda kullanılan malzemelerin geçmişte ve günümüzde, nasıl temin edildiği, hangi işlem basamaklarından geçirilerek dokumaya hazır hale getirildiği bilgileri derlenmiştir. Dokumalarda yer alan motif isimleri araştırmamız sırasında yöre kadınlarından tespit edilmiştir. Halı kilim ve cicimlerde yer alan motifler kareli olarak paint programında birebir ölçülerde çizilmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasında yörede tespit edilen dokumaların desenlerini ve motiflerinin çizimleri yapıldı. Desenlerin, motiflerin, halıların ve düz dokumaların yöredeki adları belirlendi. Dördüncü aşamada tezin ana metni yazıldı.

Saha çalışmamızda 450 adet halı ve düz dokuma örneği tespit edilmiş ve bu örneklerden motif ve kompozisyon özellikleri aynı olanlar tez kataloğuna dahil edilmemiştir. Araştırma sonucunda tespit ettiğimiz dokumalar arasından 258 adet halı, kilim, cicim ve zili dokuma örneği kataloğa yerleştirilmiştir. Bu dokuma türleri de kullanıldıkları yere ve ebatları dikkate alınarak her örnekten belli özelliklere sahip olanlar seçilmiştir. Seçilen dokumalardan 107'si halı, 84'ü kilim,51 cicim 16'sı zilidir. Yörede sumak dokuması tespit edilmemiştir.

Eserlerin tarihlenmesinde kaynak kişilerden elde edilen bilgiler kullanılmıştır Tarihlemeler, on yıllık dönemlere göre yapılmıştır.

1.3. Muğla İlinin Tarihi, Coğrafyası ve Sosyo Kültürel Yapısı

Muğla ili Anadolu yarımadasının güneybatı köşesinde yer alan küçük bir ildir. Batısında Ege Denizi, güneyinde Akdeniz, kuzeyinde Aydın, doğusunda Denizli, güney doğusunda Antalya ve Burdur illeri yer almaktadır. Muğla ili, yüzeyölçümü,13.338km^{2}dir (İkiel, 2004, s.23). Muğla ili Akdeniz iklim kuşağında yer almaktadır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman ve yağışlıdır. İklimsel özelliğinden dolayı bitki florası zengindir. Çok çeşitli ürün yetiştirilebilmektedir.

Muğla ilinin topraklarının büyük bir bölümü antik dönemde Karia uygarlığının hâkimiyeti altında kalmıştır. Az bir kısmı da Likya bölgesi içinde yer almaktadır.

Karia bölgesi Kuzeyde Büyük Menderes, Kuzey doğuda Babadağ, Kuzeyde Serinhisar (Kızılhisar Acıpayam Ovaları, güneydoğuda Dalaman Çayı, güneyinde Ege Denizi ile çevrilidir (Aksan, 2007, s.1) Bölgenin tarihi geçmişi M.Ö 3000 yıllarına kadar inmektedir. Bölgeyi M.Ö 7.-6. yy'da Lydia Krallığı, M.Ö 397 de Persler satraplıkla yönetmişlerdir. Karia Satraplığının yönetimine M.Ö. 391 yılında Hekatamnos geçmiştir. Hekatamnos döneminde yönetim merkezi Milas'tır. Hekatamnos öldükten sonra yerine geçen büyük oğlu Moussolos, yönetim merkezini Bodrum (Halikarnassos)'a taşımıştır. Bölgeyi, M.Ö 334 de Büyük İskender ele geçirmiş ve Karia kraliçesi Ada'yı yönetime getirmiştir (Aksan, 2007, s.7) Hem Persler hem de Büyük İskender döneminde bölge satraplıkla yönetilmiştir. Bölge Büyük İskender'in M.Ö. 323'te ölmesinin ardından M.Ö 301'de Pleistarkhos Krallığı'nın, M.Ö. 281 yılında Selevkos krallığının kontrolüne geçmiştir. Selevkoslardan da M.Ö.227 yılında Bergama Kralı I. Attolos tarafından Bergama krallığına bağlanmış ve M.Ö. 133 yılında Bergama Kralı III. Attalos tarafından Bergama krallığı Roma İmparatorluğuna bırakılmıştır. Roma imparatorluğu döneminde Karia bölgesi, Roma'ya bağlı eyalet haline getirilmiştir (Aksan, 2007, s.8**).**

Fethiye ve Seydikemer, antik dönemde Likya uygarlığının sınırları içinde yer almıştır. Bugün Fethiye ve Seydikemer sınırları içinde kalan Kadyanda (Üzümlü), Tlos (Kale-Asar Döğer) Letoon (Bohsullu), Pınara (Minare) Telmessos (Fethiye) Karmylessos (Kayaköy) gibi kentler Likya bölgesinin kentleridir. Bu günkü Fethiye'nin bulunduğu yerde bulunan antik kent kayıtlarda, M.Ö. V. yüzyılda "T*elebehi*" olarak geçmektedir. Kentin ismi daha sonraki dönemlerde "Telmessos"

olarak yer almaktadır. Fethiye ve çevresi de Karia bölgesi ile birlikte Bergama Kralı III. Attalos tarafından Roma imparatorluğuna bağlanmıştır. M.S. 43 yılında da Likya bölgesi Roma imparatorluğunun eyaleti haline getirilmiştir. Bu dönemde şehrin ismi Makri (Mekri) olarak değiştirilmiştir. Makri ismi, Latincede "uzak diyar" anlamına gelmektedir (Karaca, 2013, s.14) Makri ismi, M.S. VIII. yüzyılda Bizans imparatoru II. Anastasius döneminde Anastasiupolis olarak değiştirilmiş ancak bu isim çok tutmamış ve şehrin ismi IX. asırda tekrar Makri olarak değiştirilmiştir. Makri (Mekri) adı, hem Menteşe Beyliği döneminde, hem de Osmanlı döneminde kullanılmaya devam etmiştir. Makri/ Mekri ismi Türkçe söyleyişe uygun olarak halk ağzında *Meğri* olarak kullanıla gelmiştir (Karaca, 2013, s.14). Şehrin ismi 15. Mart 1914 yılında Sultan Reşat döneminde değiştirilmiştir. Fethiye (Megri) kazası XVI. Asırda beş kadılığa ayrılmıştır. Bundan dolayı yöreye aynı zaman da "Beşkaza" da denmiştir. Bu kadılıklar Ağırdos, Üzümlü, Döğer, Eşen ve Megri kazalarıdır **(**Karaca, 2013, s.14-15). Şehrin ismi ilk tayyare şehidi Fethi Bey'in anısına 15 Mart 1914 te "Fethiye" olarak değiştirilmiştir (http://www.fethiye.gov.tr/fethiye-tarihcesi).

Muğla bölgesinin, Türklerin eline geçişi 1261 yılından itibaren olmuştur. (Turan, 1984, s. 514; Uzunçarşılı, 1984, s.70**).** Türklerin, bu bölgeye Antalya- Finike taraflarından hem karayoluyla hem de deniz yoluyla gelerek kontrol ettikleri belirtilmektedir (Uzunçarşılı, 1984, s.70**).** Paul Wittek Menteşe Beyliği adlı eserinde İbn-i Said'in verdiği bilgileri şu şekilde nakletmektedir:

> *"Türkmenler Türk neslinden çokluk bir halktır., Selçuklular zamanında Rûm bilâdını fethettiler. Herâ'itaya mensup sahil sakinlerine baskın yaparak evlatlarını kaldırıp Müslümanlara satmayı adet edindiler. Onlarda bütün memleketlere götürülen Türkmen halıları yapılır. Kıyılarında bir körfez vardır; adı Makri Körfezidir ve seyyahlarca meşhurdur. Oradan İskenderiye' ye ve başka yerlere kereste götürülür. Bu körfeze büyük ve derin bir ırmak dökülür. Battal nehri diye maruf olduğu söylenir. Bunun (Battal'ın) Emeviler zamanında Rûm'a birçok gazalar yaptığı hikâye edilir. Bu nehrin üzerinde bir sürüp çekme) köprü vardır; barış zamanı indirilir savaş olduğu zaman kaldırılır. Bu Müslümanlar ile Hristiyanlar arasında sınırdır." (Wittek,1986, s.2).*

Menteşe Beyliği, XIII. asrın ikinci yarısında Karia bölgesinde kurulmuştur Beyliği kuran Menteşe Bey, 1282 yılından önceki bir tarihte vefat etmiş ve mezarı Fethiye (Meğri)de bulunmaktadır. Menteşe Beyin babasının adı Şikari 'de "Emîrü'l-Sevahil Bahaüddîn, Menteşe Bey'in torunu olan Ahmet Gazi'nin Milas Beçin'deki mezar kitabesinde ise "Kuru Bey" olarak geçmektedir (Uzunçarşılı,1984, s.71).

Menteşe Bey'den sonra yerine oğlu Mesud Bey hükümdar olmuştur. Diğer oğlu Kirman'da Fethiye ve Finike taraflarının yöneticiliğini yapmıştır. Mesud Bey'den sonra oğlu Şücaaddin Orhan Bey tahta geçmiştir. Orhan Bey'in kardeşi İbrahim Bey' de Muğla'da yönetici olmuştur. Ünlü gezgin İbn-i Batuta bu bölgeyi 1330 yılında Denizli üzerinden gelerek ziyaret etmiş ve Muğla'da Ahi Sinan dergâhında konaklamıştır. O dönemde şehrin yöneticisi olan İbrahim Bey, kendisini ziyaret ederek ikramlarda bulunmuştur (İbn-i Batuta, 2004, s. 216). Muğla'dan Milas'a geçen seyyah, Milas'ta Orhan Bey'le görüşmüş ve yeni kurulmakta olan Beçin şehri hakkında bilgiler vermiştir. Gezgin Milas'ta Ahi Ali dergâhında konakladığını belirtmiştir (İbn-i Batuta , 2004, s.11). Bu dönemde yörede Ahi zaviyelerinin yaygın olması Ahilerin Menteşe Beyliği sınırları içinde örgütlendiğini göstermektedir.

Menteşe Beyliği, kuzeyinde kalan bölgelerde yer alan Aydınoğulları, Saruhanoğulları, Germiyanoğulları ve Osmanoğulları Beylikleri ile çeşitli anlaşmalar yaparak bölgede barışı sağlayarak ticaretlerini canlı tutmuşlardır. Bu Türk beylikleri aynı zamanda birbirleri ile dayanışma yaparak denizlerde Venedik, Ceneviz ve Bizanslara karşı söz sahibi olmaya çalışmışlardır. Menteşe Beyi Mesud Bey, 1300'lerde Rodos adasının büyük bir kısmını almış ancak, St Jan Şövalyeleri 1310 yılında Rodos adasını tekrar Menteşe Beyliğinden geri almışlardır (Duran,1995, s.61). Menteşe Beyliği, Katalanlarla ve Venediklilerle.1318,1321,1322,1324,1329 yıllarında küçük çaplı anlaşmalar yapmışlardır. Remzi Duran'ın, Menteşe Beyliği Mimarisi adlı doktora tezinde, Menteşe Beyliğinin, 1330' lu yıllarda 50 şehri ve 200 kalesinin olduğu belirtilmektedir **(**Duran,1995, s.63). Menteşe Beyliği, İzmir, Selçuk ve Balat gibi limanlardan uluslararası ticaret yaptıkları; bir takım karşılıklı imtiyazlar vererek ticaretin sürekliliğini sağlamışlardır (Çavuşdere, 2009, s.285).

Menteşe Beyliğinin Osmanlı topraklarına katılması Yıldırım Bayezid'in 1389 Niğbolu zaferinden sonra gerçekleşmiştir. Yıldırım Bayezid, Menteşe Beyi Mehmet Bey öldükten sonra, yöreye vali olarak Firûz Paşa'yı atamıştır. Yıldırım Bayezid'in 1402 yılında Ankara Savaşında Timur'a yenilmesinden sonra Menteşe toprakları tekrar Timur tarafından Menteşe Beylerine iade edilmiştir. Osmanlı devletinin başına geçen ve taht mücadelesini kazanan Çelebi Mehmet, 1413 yılında iktidarını sağlamlaştırdıktan sonra tekrar Menteşe topraklarını geri almış ve "Menteşe Sancağı" olarak merkezi idareye bağlamıştır (Gün, 2018, s.9). Menteşe beyleri Leys ve Ahmed'

Beyler de II. Murad döneminde Osmanlı sarayına getirilmiştir(Merçil, https://islamansiklopedisi.org.tr/menteseogullari).

Menteşe sancağı,1864 yılında Aydın Vilayetine bağlanmış daha sonra 1908 yılında tekrar Menteşe sancağı olmuştur (Emecen, islamansiklopedisi.org.tr/aydin

Muğla, 1913 yılında. Aydın eyaletinden ayrılarak il olmuştur. (http://www.mugla.gov.tr/tarihce).

Osmanlı İmparatorluğu dönemi Menteşe sancağı ile ilgili XVI. yüzyıla ait kayıtlarda bölgede yaşayan Türkmen cemaatleri ve tîrleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Bu dönem kayıtlarında yer alan cemaati isimleri şunlardır: Cemaat-i Güne Barza, Oturak Barza, Germiyan ve Göçer Cemaat-i, Cemaat-i mukaata-i İskenderbey Cemaati, Kayı Cemaati, Horzum cemaati, Mukata-i Yahşi Bey Cemaati, Kızılcabalığçı Cemaati ve Karacakoyunlular olarak isimleri geçmektedir **(**Akar, 2013, s.279**).** Bu cemaatlerin hangi boya ait olduğu bilgileri bulunmamakta ancak, XVI. yüzyıla ait başka bir belgede 20 yerleşim yerinin adının, boy ismi olduğu bilgisi yer almaktadır. Bu yer adlarından buralara yerleşen boylar hakkında bilgi elde edebilmekteyiz. Muğla ili sınırları içinde yer alan boy adları şu şekildedir: Kayı, Bayat, Yazır, Döğer, Dodurga, Afşar, Bayındır, Eymür Yüreğir, Kınık, Alayundlulardır (Akar, 2013, s.27). Bu boyların yanında farklı Yörük gruplarının varlığı da yer adlarından anlaşılmaktadır. Yerleşim yerlerinin büyük bir kısmının adı, yerleşen Yörük gruplarının adıyla kaydedilmiştir.1517 yılı kayıtlarında yer alan Oturak Barza aile sayısı 1422, İskender Bey cemaati 522 hane, Kayı 136 hane, Kızılçakeçilü 27 hane olarak kaydedilmişlerdir. Karacakoyunlu cemaatinin Menteşe sancağında 1583 kayıtlarında yerleşik hayata geçenlerinin çok olmadığı belirtilmektedir (Gülten, 2009**, s.**198). Osmanlı döneminde Menteşe sancağı her dönem Yörüklerin yoğun olarak yaşadığı bir bölge olmuştur. Yörükler, Osmanlı dönemi belgelerine daha çok cemaat olarak kaydedilmişlerdir. Büyük Yörük cemaatleri, bölüklere, bölükler de alt grup olan tirlere bölünmüştür[4] En küçük Yörük gruplarına "Tîr "denilmektedir (Sarı, 2008, s.135) .

Bölgede yaşayan boylar ve cemaatlerin XV ve XVI. yüzyılda sayılarının 35 olduğu bunlardan başka dağınık halde yaşayan küçük grupların olduğu da

[4] Tîr, ok anlamına gelen farsça bir kelimedir

belirtilmektedir. Büyük olanlar arasında Horzum cemaati, Yahşibey Cemaati, Kızılca Balkıç cemaati, Güre Barza, Güne Barza, Karacakoyunlu, Alayundlu Orta ve Emirhanlı cemaatleri bulunmaktadır (Sarı, 2008, s.117).

Muğla ili, Akdeniz iklim kuşağındadır. Yazları sıcak ve kurak kışları ılık ve yağmurludur. Muğla ili, hem sahili hem de yaylaları olan bir coğrafi özelliğe sahiptir. Milas, Bodrum, Marmaris, Ula Köyceğiz, Dalaman. Ortaca Fethiye Menteşe Seydikemer ilçelerinin sahil kenarları bulunmaktadır. Ula, Menteşe Seydikemer, Fethiye ilçelerinin yüksek rakımlı yayları da bulunmaktadır. Yatağan, Kavaklıdere ve Menteşe ilçesinin büyük bir kısmı yüksek rakımlı yerlerdir. Bu özelliği nedeniyle Muğla ilinin, bulunduğu coğrafya, Yörükler için kışlamak için gelinen ve yaz aylarında hayvanlarıyla serin yaylara çıkılabilen yer olmuştur. 1920 yılında Muğla'ya Sıhhiye Müdürü olarak atanan Esad Bey'in hazırlamış olduğu "Türkiye'nin Sıhhi İçtimai Coğrafyası" adlı eserde yörede aşiret halinde yaşayan ve merkez livaya kayıtlı olan Dirlivan, Ovalı (Bağlarbaşı), Kötekli, Hacı Arablar, Tombul, Çallı, Gökgedik köylerin ahalisinin kışları köylerinde geçirdikleri ve yazın etraftaki yaylalara çekildikleri ve göçebe yasadıkları belirtilmiştir. Tombul aşireti mensuplarının yazın Akgedik köyü civarında tarım işleriyle uğraştıkları, kışın Bodrum'daki çiftliklere indikleri belirtilmektedir (Akça ve Keleş, 2012, s. 63)**.** 183**0** Birinci dünya harbi öncesi nüfus sayımında isimleri ve nüfusları belli olan köylerden bazıları günümüzde yoktur. Bunlardan biri Tombul köyüdür. Bu köyün bir kısmı bugün Muğla merkeze 5.km mesafede olan Akçaova köyüne yerleşmişlerdir. Bir kısmı Bodrum yöresine bir kısmı da Marmaris taraflarına yerleşmişlerdir.

Osmanlı döneminde, Muğla ilinin nüfus yapısı incelendiğinde hâkim nüfus Türk nüfusudur. Muğla bölgesine 1821 Mora İsyanından sonra, adalardan Rumlar ve Yahudilerin gelip yerleşmesi ile Rum ve Yahudi nüfusunda artış yaşanmıştır. Yahudi nüfusu XIX. yüzyılın ilk yarısında Milas merkezde 10 kadar aile iken 1914-1915 yıllarında bu sayı 1005 aileye yükselmiştir (Çolak, 2004, s. 234). 1914 yılında Muğla Merkez'in Müslüman nüfusu 58.430 dur. Rum nüfusu 1737. Musevi nüfusu 4.061 dir. Rum nüfusun yoğun olduğu yerler arasında Fethiye Limanı, Fethiye Kayaköy' de (Levissi) Fethiye Göcek, Köyceğiz Dalyan, Datça' merkez, Yatağan -Cazgırlar, Milas merkez, Bodrum Limanı, Muğla merkez ilçede Saburhane mahallesidir (Soyluer, 2006, s.132). Akdeniz'de ticaretle uğraşan Rumlar ile Milas merkezde yoğunlaşan

Museviler ekonomik yönden Türk nüfusa göre daha zengindirler. Bölgenin en kalabalık gayri Müslüm nüfusu Rumlardır (Baykara, 2013, s.106**).** Yahudi ve Rum nüfusun büyük kısmı ticaretle uğraşmıştır. Rum ve Yahudi tüccarlar aracılık yaparak 19.yüzyılın ikinci yarısında bölge ticaretinde önemli rol oynamışlardır. Yahudilerin bir kısmı cumhuriyetin ilk yıllarında İzmir'e göçmüşler, geri kalanları da 1948 yılında İsrail devleti kurulduktan sonra İsrail'e göçmüşlerdir. Rum nüfus ise, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra 1923 yılında Yunanistan'la yapılan nüfus mübadelesi antlaşması gereği Yunanistan'a gitmişlerdir.

Muğla ili, 1960 yılına kadar kapalı ekonomisiyle kendi kendine yeten bir özelliğe sahip olmuştur. Şehirlerarası yol ağlarının dışında yer alması nedeniyle çok fazla gelişme gösterememiştir.

1960 yılında ilin sahil bandında yer alan Fethiye, Dalaman, Köyceğiz, Marmaris, Fethiye ve Bodrum turizm bölgesi ilan edilmiştir (Zencir ve Çiçek, 2014, s. 317). Turizm bölgesi içinde yer alan bu ilçelerde kırsalda yer alan ve geçmişte hayvancılık ve tarımla uğraşan insanlar turizm alanında çalışmaya başlamışlardır. Bu da kırsalda yaşayan insanların hayatında önemli yer tutan geleneksel dokuma sanatlarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Muğla ilinde boyların ve cemaatlerin bölünerek bölgeye dağıldıkları görülmektedir. Yaptığımız araştırma sırasında Karakoyunluların Milas ilçesi Çamovalı köyünün eski adının Karakoyun, olduğu, hatta bir mahallesinin ismi Karakoyun olarak korunmuştur. Karakoyunluların Ula ilçesi, Kızılyaka, Çiçekli, Sarayyanı köylerine dağıldıkları tespit edilmiştir [5]Sarı keçililerin bir kısmı, Ula ilçesi Portakallık mahallesinde Dereyüzü mevkiine yerleşmişlerdir[6]Orta Cemaati Köyceğiz ve Ortaca'ya yerleşmiştir (Sarı, 2008, s.77). Yörük gruplarının hareket alanını gösteren bir diğer bulgu da onların konup göçtükleri yurt adlarıdır. Yörükler sürekli hareket halinde oldukları için Muğla ili içinde sahilden yaylaya çıkış güzergâhları üzerlerinde yaptırdıkları su sarnıçları, kuyular ve hanlar yaptıranların adı ile anılmaktadır. Muğla

[5] Fatma Aydın'ın' (1945 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 11.03. 2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Mehmet Çiçekli'nin (1940Çiçekli Köyü doğumlu, lise mezunu, emekli din görevlisi)i13.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[6] Kaynak Kişi. Hatice Sarı' nın (1935 Karabörtlen doğumlu, okur-yazar, ev hanımı) 12.10. 2019 tarihli yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Çiftlik köyü sınırları içinde yer alan su sarnıcı "Yörük sarnıcı" olarak bilinmektedir. Yurt adları incelendiğinde ise "Tahtacı yurdu" "Yörük Yurdu" Türkmen Yurdu", "Türk Yurdu" gibi adların yanında ailelerin adları ile anılan yurt isimleri de bulunmaktadır. Demirli Yurdu, Molla İsmailler Yurdu, Hacımemişler Yurdu, Hacı Memiş Kuyusu, Hacı Kör yurdu, Develi yurdu vb. olarak adlandırılmışlardır [7] Muğla ili ağırlıklı olarak kırsal yerleşmeden oluşmaktadır. Özellikle yarı göçebe olarak yayla köy arasında hareket ettiklerinden gelirlerinin büyük bir kısmı hayvancılıktan sağlanmıştır.

1.4 Konu ile İlgili Yayın Özeti

1.4.1 Yaralandığım Yabancı Dilde Yazılmış Eserlerin Yayın Özetleri

Luciano Coen - Louise Duncan; *The Oriental Rug*, Toronto, 1978; Bu çalışmada Milas halılarına ve diğer yöresel halılara yer v**erilmiştir.** Halıların teknik özellikleri ve dokundukları yörenin genel adı verilmiştir. Milas halıları için Gereme halıları, Karova halıları diye belirtilmiştir.

Knut Larson, ***Orientaliska Mattor*** Stockholm **1976**, Eserde iki adet Milas halısı ile bir adet Fethiye halısı yer alıyor Fethiye halısı yer almaktadır Fethiye halısı,1930 yılına tarihlendirilmiştir.

K. Zipper- C. Fritzschc Oriental Rugs Volum 4, Munich,1989: Bu eserde iki adet Fethiye,6 adet Milas halısı, 1 adet Hem Milas halısı hem de Fethiye halısı özelliği taşıyan halı yer almaktadır. Milas halıları 18 yy' a tarihlendirilmişlerdir.

Author: Walter A. Hawley Oriental Rugs Antique and ModernRelease Date: May 20, 2012 E Book #39740]

Eserde Doğu halılarından örnekler yer almaktadır. Türkiye halılarını ayrı bir bölüm içinde ele almış ve her yöreye özgü halı örneklerini desen ve kompozisyon ve teknik yönden değerlendirmiştir. Eserde hem Milas halılarından hem de Meğri halılarından örneklere yer verilmiştir.

[7](Kaynak Kişi: Abdi Şenoğulları'nın (1952Çatakbağyaka doğumlu, mezunu. duvar ustası)09.07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Lewis, G. Grifth, (2017) The Practical Book of Oriantal Rugs USA Eserde pek çok ülkeye ait el dokuması halı örnekleri alfabetik sıraya göre yerleştirilmiş ve halıların teknik özellikleri ve fiyatları hakkında bilgi yer almaktadır.

Stone, Peter F.2013 Oriantal Rugs: An İllurated Lexion Of Motifs Materials and Origins Eserde pek çok ülkede dokunan halı ve kilimlerle ilgili bilgi ve örneklere yer verilmiştir. Mekri ve Milas halısı hakkında kısa bilgiler ve birer halı örneğine yer verilmiştir

1.4.2. Türkçe Yayın Özetleri

F. Nurhan Ölmez- Sema Etikan: (2013) "Muğla İli Fethiye İlçesi Yantırlı Kilimleri" Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E Kasım Aralık 2013, s. 62-82 makalesinde, Fethiye ilçesi ne bağlı köylerde tespit edilen farda kilimlerin teknik ve kompozisyon özelikleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Sema Etikan, F. Nurhan Ölmez. (2013) "Fethiye Alara Dokumaları" Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E Mayıs Haziran Sayı:13, s.75-99, Fethiye yöresinde seyrek dokumalar, cicim ve farda tekniği karışık dokunmuş kilim örneklerini tanıtmışlardır.

F. Nurhan Ölmez- Sema Etikan (2013) "Fethiye'de Düz Dokumacılığın Günümüzdeki Durumu" Tarih Kültür Ve Sanat Araştırmaları Dergisi Cilt:2, Sayı:1, s.87-105.Fethiye ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde düz dokumacılığın durumunu, desen, kompozisyon ve yanış adları verilerek incelenmiş; durum tespiti yapılmıştır.

Sema Etikan F. Nurhan Ölmez'in (2013) *Muğla Ve Yöresi Kirkitli Dokumalarının Sanatsal Ve Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerine Bir Belgelendirme* Ve Katalog Çalışması Muğla, 2013: Bu eserde Milas, Bodrum, Marmaris Ve Fethiye ilçesine ait yerleşim yerlerinde dokunan halı ve Kilimlerden örnekler yer almaktadır. Menteşe, Ula, Datça Yatağan, Kavaklıdere ilçeleri ile ilgili herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

Ümmügülsüm Çelik'in (2004) F*ethiye'de Eldirekli Göçebe Yörükleri ve Eldirek Kilimleri* adlı eserinde Eldirek Yörüklerinin yaşam biçimleri, kültürleri ve köyde dokunan kilimleri tanıtılmıştır.

Bekir Deniz'in (1987) "Milas Halıları" Bilim Birlik Başarı Dergisi S.49, s.13-20 adlı makalede Milas halılarını teknik özellikleri ve Kompozisyon özelikleri ile incelemiştir.

Bekir Deniz'in (2000) Anadolu'da Halı Ve Düz Dokumalar, Ankara adlı eserinde yöresel halılar kısaca tanıtılmıştır. Türk düz dokumaları ile keçe yaygılar hakkında bilgilere yer verilmiştir

Zeki Sönmez'in, (1984) "Batı Anadolu Halıcılığının 18. Yüzyıldaki Durumu Üzerine" Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi Halı Özel Sayısı s. 95-108 adlı makalesinde Batı Anadolu'da 18. yüzyılda faaliyet gösteren halı şirketleri ve onların halı dokuma merkezleri üzerindeki etkilerini yer vermiştir.

Nuran Say'ın (1999) "Marmaris Yöresinde Yaşayan Alayund Oymağına Ait Namazlağılar" Erdem Dergisi Halı Özel Sayısı cilt III, s.565-576 adlı makalesinde yörede dokunan namazlağıları renk desen ve kompozisyon yönünden incelemiştir.

İ. Hulusi Güngör- Berna Sevinç'in (2008) birlikte hazırladıkları "Milas Halı Desenlerinin Sınıflandırılması Ve Yayınlanmamış Madalyonlu Milas Halılarının Tanıtılması" (38. ICANAS10-15.09.2007 bildirisi Yayın tarihi 2008. Ankara s.633-644.) makalesinde Milas halıları sınıflandırılmış ve Madalyonlu Milas halılarından örneklere yer verilmiştir. Ayrıca bölgeler arasında ortak kullanılan motifler belirtilmiş ve adları hakkında bilgiler verilmiştir.

Berna Sevinç'in (2005) *Geleneksel Milas Halılarının Desen Ve Kompozisyon Kataloğu* Milas, Kültür Bakanlığının yayınlamış olduğu Halı Kataloğunda yer alan 17.18. ve 19. Yüzyıl Milas Halılarının bazıları seçilmiş ve bu halıların desen ve kompozisyon yönünden gruplandırılması yapılmıştır. Halıların özellikleri ve motiflerinin çizimi, motif isimlerine yer verilmiştir.

Berna Sevinç'in, (2013) "Osman Hamdi Bey'in Türbe Ziyareti Tablosundaki Milas Halısı Ve Mihraplı Milas Halıları" (Muğla Değerleri Sempozyumu 2013, s.143-147) makalesinde Mihraplı Milas halıları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Berna Sevinç- Nagehan Öğsüz'ün (2008) "Bodrum İlçesi Yalıkavak Beldesi Geriş Köyü Aynalı Kilim Dokumaları" Gazi Üniversitesi I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu, Bildiri Kitabı 2008 Ankara s.425-430 Çalışmada Bodrum ilçesine bağlı Yalıkavak beldesine bağlı -Geriş köyünde dokunan kilimler teknik ve kompozisyon

özellikleri ele alınarak tanıtılmıştır. Yörede kilimlere verilen adlar ve kilimlerin kompozisyon ve motif adları belirtilmiştir.

Nursel Balcı'nın (2009) "Muğla Akgül Halı Koleksiyonunda Bulunan Milas Halıları". Dokuz Eylül Üniversitesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü 10. Ulusal El Sanatları Sempozyumu İzmir, 2009, s.94-103 Sempozyumunda sunulan bildiride 8 Milas halısı incelemiş ve halıların teknik ve desen ve özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Nursel Balcı'nın (2008) "Muğla İli Ula İlçesi Kilim Ve Cicim Dokumaları" Gazi Üniversitesi I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri (2008) Makalede Ula ilçesine ait kilim ve cicim dokumaları ele alıp incelemiştir.

Harun Ürer'in (2012) Haneden Ticarethaneye Batı Anadolu Halıcılığı, ,2012 adlı eserinde Türk halı Sanatının gelişimi ve 19 yüzyıldan itibaren İzmir merkezli faaliyet gösteren şirketlerin halı ticareti ile ilgili çalışmalarını ve Anadolu'daki halı üretim faaliyetleri hakkında bilgiler yer almaktadır

Pinar Gün, (2018) Sosyal Ve Siyasal Yönüyle Fethiye (1923 -1960) Fethiye 2018) Fethiye'nin Sosyal ve Ekonomik yönden incelenmesi yapılmıştır. Yöredeki el sanatları üretim ve ticareti hakkında bilgiler yer almaktadır.

Harun Ürer'in (2002), *Yabancı Şirketlerin Batı Anadolu Bölgesindeki Halıcılık Faaliyetleri Ve Bunun Geleneksel Halı Sanatına Etkiler*i. Ege Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Dr Tezi Yayınlanmamış 2002. Bu eser de Türk Halı Sanatının gelişimi, Batı Anadolu bölgesinde dokunan halıların teknik özellikleri ve kalitesi, Halı bölgelerinde üretilen halıların özelliklerini yansıtan sipariş üzerine dokutulan halıların özellikleri ile Geleneksel halı tiplerinden geliştirilen halı tipleri hakkında bilgiler verilmiştir.

2. ANADOLU TÜRK HALI VE DÜZ DOKUMALARININ TARİHİ GELİŞİMİ VE TEKNİKLERİ

Dokumacılığın tarihi insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Dokumacılık aynı zamanda insanoğlunun uğraştığı, zamanla geliştirdiği ilk el sanatlarından birisi olmuştur İlk insanların avcılık yaparak geçindikleri, mağara altlarında yaşadıkları ve paleolitik çağın sonlarına doğru yerleşik hayata geçtikleri belirtilmektedir **(**Fazlıoğlu, 1997,s.1).Anadolu'da Neolitik dönemde yerleşik hayatın başladığı insanların tarım yapmaya başladığı özellikle bataklıklarda yetişen sazlardan sepet ördükleri ilerleyen evrelerde iplik yaprak dokuma yapmaya başlamış oldukları ve zamanla yaban keteninin liflerini kullanarak iplik yaptıkları, çok basit bir sistemle dokuma yapmayı başardıkları ifade edilmektedir(Yağan, 1978, s.10).

Anadolu' da dokuma ile ilgili en erken tarihli örneklerin keten bitkisinden yapılmış örnekler olduğu 2013 yılında Konya- Çatalhöyük'te yapılan kazılarda ortaya çıkarılan dokuma örneğinden anlaşılmaktadır. Burada bulunan dokuma parçaları neolitik döneme tarihlendirilmiş olup,52 nolu binanın kazısı sırasında ele geçirilmiştir. Bu dokuma parçası, iki çocuk cesedi üzerine örtülü şekilde ele geçirilmiştir. Yine Çatalhöyük yerleşkesinde VI. tabakada da bulunan bir insan iskeletinde ölen bir kişinin beyini çıkartılarak içine ip yumağı yerleştirildiği tespit Çatalhöyük'te daha önceki dönemlerde yapılan kazılarda dokuma ağırlıkları, iğneler ve ağırşaklar bulunmuştur (https://konyakultur.gov.tr/images/uploads/files/Catalhoyuk**)** .

Dokuma kumaşların MÖ. 6500 yıllarında yapılmaya başlandığı, tahmin edilmektedir. Neolitik devire ait bulunan ağırlıkların kil ve kemikten yapılmış olmaları bu dokuma aletlerinin günümüze sağlam olarak ulaşmasını sağlamıştır. İlk tezgâhların da Anadolu'da uçları ağırlıklı dikey tezgâhlar olduğu yönünde görüşler ağırlıktadır (Yağan,1978, s.12). Neolitik dönemden itibaren dokumacılığın diğer yerleşim birimlerin de de yaygınlaştığı ortaya çıkarılan buluntulardan anlaşılmaktadır.

Gelişmiş en büyük tarım uygarlıklarından biri olan Sümerlerde dokumacılığın yapıldığı, koyun sürülerinin yetiştirildiği ve hayvancılığın önemli bir gelir kaynağı olduğu, buna bağlı olarak yünlü dokumacılığın geliştiği Sümerler tarafından yazılmış tabletlerde yer alan bilgilerden anlaşılmaktadır. Ayrıca Sümerler döneminde kumaş ticaretinin de yapıldığı bilgileri bulunmaktadır (Kramer,2014, s.7).

Sümer uygarlığında en yaygın giysi türünün bir tür fırfırlı etek olduğu kabartmalardan ve heykellerden anlaşılmaktadır. Sümerler fırfırlı giysinin üzerine bazen, keçeden yapılmış uzun pelerinler giymişlerdir. Daha sonraları fırfırlı eteğin yerine *kiton* (uzun etek) almıştır. Eteğin üzerine sol omuzda taşınan sağ kolu serbest bırakan kenarları işlemeli büyük bir şal giyildiği belirtilmektedir **(**Kramer, 2002, s.137).

Sümerler döneminde, şehirlerde değişik iş kolları oluşmuş ve küçük çapta sanayi ortaya çıkmıştır. Küçük yerleşim yerlerinde ise insanlar tüm işlerini kendileri yapmaya devam etmişlerdir (Yağan, 1978, s. 16).

Bir diğer büyük tarım uygarlığı Mısır'da ortaya çıkmıştır. Mısır neolitik döneminde dokumalara zemin kabul edilen sepet örgüsü şeklinde eşyalar üretilmeye başlamış ve neolitiğin ilerleyen dönemlerinde dokumacılık gelişmiştir. Dokumacılık belli bir merhale kat ettikten sonra giysi üretme ayrı bir iş kolu olarak ortaya çıkmıştır. M.Ö 4000'lerde "konakej" denilen yünden yapılmış uzun elbiseler giyilmeye başlanmıştır (Yağan,1978, s.16). Mısır' da Eski imparatorluk döneminde (M.Ö.2778-2413) çok ilkel tezgâhlarda çok ince ve şeffaf dokumalar yapılmıştır. Ayrıca daha kalın alaca dokumaları da bu dönemde yapılmaya devam etmiştir. Orta imparatorluk dönemine ait resimlerde dokumanın farklı evrelerini anlatan resimler de görülmektedir (Yağan,1978, s.17). Mısır uygarlığında yatay tezgâhların kullanıldığı Firavun mezarlarında yer alan duvar resimlerinden anlaşılmaktadır.

Anadolu'da Hitit çağında dokumacılığın çok geliştiği, çeşitli tür kumaşların dokunduğu ve bunların Asurlu tüccarlar vasıtası ile diğer ülkelere gönderildiği ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Batı Anadolu bölgesi kentlerinden Miken sarayına dokumacı kadınların gönderildiği ile ilgili bilgiler Linear B. tabletlerinde yer almaktadır (Gür,2012, s.21).

Fryglerde dokuma ile ilgili buluntular, Gordion'da yapılan kazılarda ortaya çıkarılmıştır. Özellikle keten ve kendirden yapılmış dokumaların yanı sıra keçe yapımı ve kilim dokumacılığının da yaygın şekilde yapıldığı belirtilmektedir. Fryg kumaşlarının ilk örnekleri M.Ö VII. yüzyılda Doğu Helen boyalı seramik kaplarının üzerinde resmedilmişlerdir. Özellikle altın ipliklerle yapılmış nakışlamanın bir Fryg buluşu olduğu ileri sürülmektedir (Çapar,1987, s.60).

Türk kültüründe dokumanın çok erken tarihlerde başladığı ile ilgili bilgiler koyun, keçi ve devenin evcilleştirilmesiyle ilişkilendirilmektedir. Keçi ve koyunun evcilleştirilmesi M.Ö 10 binyıllara doğru gerçekleştiği belirtilmektedir. Orta Asya'da koyun, keçi ve sığırın ilk evcilleştirildiği bölge, Hazar ve Aral gölleri yakınındakii bölgedir. Devenin, Asya'da M.Ö. 3. binlerde evcilleştirilmiş olduğunu ve Sümerlerin yük taşımada develeri kullandıkları belirtilmektedir (Baskıcı, 1998, s.85).

Baykal gölü çevresinde İskitlerin hâkim oldukları bölgelerde yaşayan Türk halkları M.Ö. 1200- 700 yılları arasında at deve, sığır ve koyun sürülerini beslemeye başlamışlardır. Besledikleri koyunların yününden dokumalar yaparak giyinme ihtiyacını karşılamışlardır. Yenisey Bölgesinde bulunan taşlar üzerine Türklerin kullandığı arabalı çadırların resimleri çizilmiştir. Rusların, bu arabalı çadırlara "Kibitka" adını verdiği belirtilmektedir (Ögel, 1984, s.31).

M.Ö. III. Asır ile birinci asır arasına tarihlendirilen Karakol kurganında çanak çömlek buluntuları ile birlikte iğ başı bulunmuştur. Bu kurganların Pazırık kurganlarından daha önceki tarihlere ait olduğu belirtilmektedir (Ögel, 1984, s.38).

Hunlar döneminden kalan mezarlarda çıkan buluntulardan dokumacılığın gelişmiş düzeyde olduğu görülmektedir. Pazırık vadisinde bulunan kurganlardan çıkarılan Halı Türk dokuma kültürünün gelişmişlik düzeyini göstermesi açısından önemli bir kanıttır. Orta Asya'da Talas boylarında yer alan Kenkol kurganında M.S. IV. asra tarihlenen mezardan çeşitli eşyalarla birlikte ipekten dokunmuş kumaş parçaları ile deriden dikilmiş pantolon cesede giydirilmiş vaziyette çıkarılmıştır. Kadın cesedinin bulunduğu mezarda, kap kacak türü eşyaların yanında taştan yapılmış ağırşaklar bulunmuştur. Kenkol kurganında bulunan eşyalar ile Noin Ula kurganlarından çıkan eşyalar arasında büyük benzerlik görülmektedir (Ögel, 1984, s. 93,94). Başadar kurganı ile Noin Ula kurganlarında cicim, zili türü düz dokuma parçaları bulunmuştur (Deniz, 2000, s.49) .

Orta Asya'da Türklerin yaşadığı bölgelerde konut olarak çadırların kullanıldığı bilinmektedir. Bu çadırların genellikle en basiti ağaç dallarının birbirine çatılarak kurulduğu konik çadırlardır. Bu konik çadırlar, bugün Moğolistan'daki Tuva Türkleri tarafından kullanılmaktadır. Muğla ilinde de Yörükler bu yapımı daha kolay olan konik çadırları günümüzde de kullanmaktadırlar. Orta Asya'da yaşayan Türk halklarında topak evler(yurtlar) yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu topak evlerin iç

örtüsü keçe ve düz dokumalardan oluşmaktadır. Çadırlar dıştan keçe ve deri ile örtülüp içi de halı ve kilimle tefriş edilmiştir.

Göktürkler ve Uygurlar döneminde dokumacılığın sürdürüldüğü özellikle Uygur fresk resimlerinden ve Göktürk döneminden kalma taş heykellerin üzerinde resmedilen giysilerden anlaşılmaktadır. Türklerin İslamiyet öncesi dönemde tahta çıkış törenlerinde hakanlarını halı veya beyaz keçe üzerine konularak tahta çıkardıkları belirtilmektedir (Ögel, 1971, s.152, Çin kaynaklarında yer alan bilgiye göre Toba'larda hakan, halı üzerine konularak doğudan batıya doğru güneşe dönülerek dokuz kez döndürüldüğü bilgisi yer almaktadır (Koçak, 2011, s.105). Türklerin gelişmiş bir dokuma tekniği olan halı dokumayı icat etmeleri bile Türklerin diğer düz dokumaları da bildiklerini ve bunları evlerinin ve çadırlarının döşemesinde kullandıklarını göstermektedir.

Türk Dünyasının en eski yazılı eserlerinden biri olan Kaşgarlı Mahmut'un XI. yüzyılda yazmış olduğu Divan-ı Lûgat'it Türk'te dokumacılıkla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu eserde yer alan dokumayla ilgili en önemli kelime "tokımak" kelimesidir. "Tokımak" bugün kullanılan "dokumak" kelimesinin XI. yüzyıldaki kullanış şeklidir. XI. yüzyılda dokumacılık yapan kişiler için "tözek" yün atma, tiftme için "yeten" veya" "yetenğ", yün kabartmak için kullanılan sopalara "sağ", iplik eğirmek için kullanılan iğe "ig/yeg " , halıya "tülüğ yazım", yaygı için "kiviz", süsleme için "bezek" terimlerini kullanmışlardır(R.Genç,1997,s.8).

Büyük Selçuklular döneminde dokumacılığın geliştiği, pamuk ve keten bitkisinin tarımının yapıldığıbelirtilmektedir Horasan bölgesinde yer alan Nişabur, Buzcan, Hâymend, Selümek, Senkan, Üstuvâ, ve Zâveh kentlerinde önemli ölçüde pamuk üretimi yapılmıştır (Pırlanta, 2014, s.993). Horasan bölgesinde özellikle ipek üretimi, keten ve pamuk tarımı yapıldığı ve elde edilen ürünün büyük bir kısmının ihraç edildiği, buna bağlı olarak Nişabur'da tekstil üretiminin önemli yer tuttuğu belirtilmektedir. Nişabur kenti Horasan bölgesinin merkezi durumunda idi. Sanayisi gelişmiş özellikle dokuma sanayisinin geliştiği, pamuk, keten ipek ve yünlü dokumaların yapıldığı belirtilmektedir (Öztürk, 2001,s.134). Aynı zamanda bölgede küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yaygın olduğu belirtilmektedir (Pırlanta,2014, s.995).

Büyük Selçuklular zamanında Horasan bölgesinde hatırı sayılır derece bir dokuma sanayi oluşmuştur. Dokuma endüstrisi İslam dinin bölgede yayılmasından sonra hem Mısır tekstil kültürünü hem de Çin'in ipekli dokuma kültürünü almışlar ve bunları geliştirerek dokuma sanayinde oldukça ileri seviye ulaştırmışlardır (Şahin ve. Arifoğlu, 2013, s. 369). Büyük Selçuklular döneminde, kilim, keçe, heybe, aba, torba vb. eşyaların yapımında yün kullanılmıştır. Dokumacılıkta yünün yanı sıra pamuk, ipek, devetüyü ve keçi kılı da kullanılmıştır. Özellikle Türkistan şehirlerinin yünlü, pamuklu, ipekli kumaşları, Buhara'nın seccadeleri, Horasan'ın sapanları [8] çok ünlüydüler (Turan ve Kırpık, 2016, s.43).

Büyük Selçuklular döneminde Horasan bölgesinde yer alan Merv kentinden halı ve kumaş dokumacılığının yanı sıra ipek üretiminde yapıldığı; kentin önemli bir ticaret merkezi olduğu belirtilmektedir (Erdem, 2016, s.66).

Türk düz dokuma ve halı dokuma geleneği Türkler vasıtasıyla Anadolu'ya da getirilmiştir. Türkler Anadolu'ya XI. yüzyıl başlarından itibaren gelmeye başlamışlardır Anadolu'ya geldiklerinde zengin bir dokuma kültürüne sahiptiler. Zengin bir dokuma kültürüne sahip olan Türkler Anadolu'da, coğrafyasının kendilerine vermiş olduğu avantajı da kullanarak dokuma türlerini daha da geliştirmişler ve başka ülkelere ihraç etme fırsatı yakalamışlardır. İbn-i Said, Marko Polo, İbn-i Batuta gibi seyyahlar gezdikleri dönemin dokumalarından bahsetmişlerdir. Bu seyyahlar "halı ve kilim" kavramını birlikte kullanmışlardır (Marco Polo, 1984, s.20; İbn-i Batuta, 2021, s.275). 13. ve 14. yüzyılda Anadolu'yu gezen seyyahlar, o dönem dokumaları hakkında bilgiler aktarmaktadır. Özellikle Aksaray, Konya ve Kayseri gibi şehirlerde dokumacı esnafı Ahilik teşkilatı içinde örgütlenmiştir. Dokumacılık, daha çok kadınların uğraştığı bir iş kolu olması nedeniyle. Kayseri merkezli Bacıyan-ı Rum teşkilatı kurulmuş. Bu teşkilat dönemin ihtiyacına uygun dokumaların yapılmasında etkili olmuştur Bacıyan-ı Rum teşkilatı vasıtasıyla, kadınların bir teşkilat içerisinde sistemli bir şekilde dokuma yapmaları sağlanmıştır. Selçuklu döneminden kalmış halılar, o dönem dokuma sanatı hakkında önemli bilgiler vermektedir. Selçuklu halılarının ebatları dikkate alındığında büyük tezgâhların olduğu ve birden çok kişinin dokuma tezgâhında dokuma yaptığını göstermektedir.

[8] Sapan, yük taşımada kullanılan mukavemet gücü yüksek dar dokumalardır.

Halıların desenleri de muhtemelen desen ustaları tarafından çizilerek dokuyucu kadınlara verilmiştir. Selçuklular döneminde birçok şehirde dokumacılar çarsısının faaliyet gösterdiği belirtilmektedir (Bayram, 2016, s.73).

Türk Düz dokumaları içinde tarihlendirilen en eski örnek Waşington Textile Muzeum' da bulunan atkılı sumak tekniğinde dokunmuş yaygıdır. Bu yaygının motifleri ve kompozisyon düzenlemeleri 15. yüzyılda dokunan ve daha çok örneklerini Avrupalı ressamların tablolarında görebildiğimiz halı desenleriyle benzerlik göstermektedir (Acar Balpınar,1982, s.14). Bir diğer örnek de Konya Mevlâna Müzesinde sergilenen Osmanlı saray kilimidir. Üçüncü örnekde, Sivas Divriği Ulu camiinden getirilen ve bugün Vakıflar Halı deposunda muhafaza edilen kilimdir Bu kilimler, geomerik karektere sahip Anadolu geleneksel kilimlerinden farklıdır. Osmanlı Saray üslubunda dokunmuş olup bezemelerinde lale, gül, nar, sümbül, hançer yaprakları, kıvrık dal ve yaprakları yeralmaktadır. Kilimler, 17 yüzyıl Osmanlı saray üslubunun özelliklerini yansıtmaktadır (Yetkin,1978, s.60).

Türk düz dokumalarında bitkisel motifli dokunan kilimlerinin Osmanlı Saray atölyelerinde Mısırdan getirilen dokuma ustaları tarafından dokunduğu ifade edilmiştir (Acar Balpınar,1982, s.14).

Beylikler döneminde de dokumacılık faaliyetleri devam etmiştir. Her beylik bölgesinde, halı ve kilim dokunduğu, özelikle Batı Anadolu bölgesinde Uşak ve çevresine yerleşen Yörük gruplarından Kaçarlar, Karakeçililer, Kınıklar, Tekeliler ve Kızılkeçililer dokuma yapmışlardır. Bu boylar geleneksel dokuma kültürlerini devam ettirmişler ve dokudukları halı ve kilimlerini yabancı tüccarlara satmışlardır. İzmir'de oturan İngiliz tüccarların bu boyların üretmiş oldukları halıları beğenip almaları ile yörede halı ticareti başlamıştır. Zamanla İngiliz tüccarlar, halı ticaretinde yoğunlaşmışlar ve organize şekilde Avrupa'ya halı ihraç etmeye başlamışlardır (Atalay, 1967, s.22).

Osmanlı döneminde yaşayan boy ve oymaklar kendi dokuma kültürlerini gittikleri bölgelere de götürmüşlerdir. Bu boy oymak ve cemaatlerin dokudukları halı ve kilimler o boyun adıyla anılmıştır. Karakeçili, Tekeli, Varsak ve Yağcıbedir Yörüklerine ait dokumalarda hala geleneksel özellikler devam ettirilmektedir. (Deniz, 2000, s. 50). Barak Türkmenleri de yaşadıkları bölgelerde dokuma kültürlerini yaşatmışlardır. Barak Türkmenlerinden üç oba Antalya'nın Kaş ilçesine yerleşerek üç

köy kurmuşlardır. Bu köyler, Yeşil Barak Yaylacık ve Boğazcık.'tır**.** Bu üç köy de Barak kilimleri özelliklerini günümüze kadar devam ettirmiştir (Yıldız, 2012, s.149).

Osmanlı dönemi saray kayıtlarında kilimlerle ilgili bilgiler de bulunmaktadır. II. Bayazit dönemine ait saray evraklarında (1452-1512) halı, kaliçe ve kilimle ilgili bilgiler vardır. Kanunname-i İhtisa-ı Bursa'da, esnafın dokuduğu kullanım eşyası olan çuval, torba, harar ve ipliğin kalitesi hakkında bilgiler bulunmaktadır (Deniz, 2000, s. 50).1640 tarihli narh defterinde kilimlerin ebat ve fiyatları hakkında bilgiler vardır. Germiyan Kula işi mai(mavi) deve kilimi, Selendi kırmızı döşeme kilimi, Yassıyurd kilimi, Demirci işi alaca kilim, Demirci katır kilimi, Demirci işi alaca deve kiliminin ölçüleri ve fiyatları yer almaktadır. En pahalı olan kilim, Germiyan Kula işi mavi deve kilimidir (Yücel, 1992, s.78).

Afyon Emirdağ, Afyon -Bayat, Uşak-Eşme ve Şarköy kilimleri geleneksel özelliklerini günümüze kadar devam ettirmişlerdir. Düz dokumalar olarak adlandırılan kilim, cicim, zili sumak türü dokumalar Türk boylarının yerleştiği bölgelerde yaygın şekilde dokunmuştur.

Kilimler, teknik olarak iki iplik sistemi ile yapılan havsız yüzeyli tersi yüzü aynı olan dokumalardır. Kilim dokumalar, yer yaygısı, perde, yük örtüsü, duvar örtüsü, yastık, yük taşımak veya saklamak için vb. işlerde kullanılan dokumalardır. Halıdan ayrılan yönü havsız olmasıdır. Diğer düz dokumalardan ayrılan yönü ise, tersi ve yüzünün aynı olması ve iki iplik sistemiyle dokunmuş olmalarıdır (Deniz, 2000, s.78).

Neriman Görgünay Kırzıoğlu, *Altaylardan Tuna Boyuna Türk Dünyasında Ortak Yanışlar* adlı eserinde kilimi, "Çözgülerinin, renkli desen ipliği (çeşit ipi)ile örüldüğü tersi ile yüzü bir düz dokumalar" olarak tanımlamıştır (Görgünay Kırzioğlu, 2001, s.19)

Kilim kelimesi, Orta Asya'dan Balkanlara kadar geniş bir alanda "kilim" şeklinde kullanılmaktadır (Soysaldı, 1999, s.599). Divan-ı Lügat-it Türk'te halı ve kilim, keçe döşek gibi yere serilen eşyalara da "kıviz","kiviz", "küvüz" denildiği belirtilmektedir(Deniz, 2000, s.11**)** XI. yüzyılda Türkler halıya tülüğ yazım, yere serilen kilim döşek gibi yaygılara da "yazım" denildiği ifade edilmiştir **(**R.Genç, 1997,s.13**).** Bu gün hala Muğla yöresi ağızında kilim sermek yerine " kilim yazmak" terimi kullanılmaktadır.

Anadolu'da tüm havsız dokumalara genel olarak "kilim" denilmektedir. Kilim dokumalarına Anadolu da çeşitli yörelerde farklı adlandırmalar da yapılmıştır. Örneğin Bursa'da **Kıyiz**,Yalova' da "**kiyiz"** Afyon Emirdağ yöresinde **"köyüz-küyüz",** Tekirdağ Çorlu yöresind**e" çerge, çergi" ,** Edirne'de **"çergi",** Niğde yöresinde **"çergi ve kilim"** Konya -Beyşehir, Kadınhanı, Ilgın, Aksaray ve Yozgat yöresinde **farda ve kilim,** Sivas ve Yozgat yöresinde düz dokumaların tamamına **kilim,** Manisa ve İzmir yöresinde sili(zili) dokumlara **kilim,** kilim teknikli dokumalara da **yaygı**, Çanakkale Ayvacık ve Ezine yöresinde kilim teknikli dokumalara **çul,** zili-kilim veya kilim cicim teknikli münavebeli dokumalara **kilim** denilmektedir (Hidayetoğlu, 2007, s. 65).

Kilim dokumalarda oluşan deliklere farklı yörelerde farklı isimler verilmiştir. Bu isimlerden bazıları şunlardır: İlik, "yırtık", "kirtik", "farda", "gerdirge", "göz" vb. dir (Deniz, 2000, s.80). Kilim dokuma esnasında farklı teknikler uygulanmaktadır. Bazen birden çok tekniğin birlikte uygulandığı örnekler de görülmektedir. Anadolu'da en yaygın ve tanınmış kilim türü ilikli(delikli) kilimlerdir. İlikli kilimler, atkı yüzlü dokuma türü içinde yer alırlar. Bu tür kilimlerde iliklerin açık bırakılma şekilleri ile deliklerin çeşitli yollarla kapatılması veya dikey çizgilerden kaçınarak yapılan kilim türleri de ortaya çıkmıştır. Bu tür dokumaların hepsi kilim olarak adlandırılmaktadır. Bu tekniklerin biri veya birçoğu bir dokumada kullanılabilmektedir. Özellikle kilimlerin dayanıklılığını artırmak amacıyla çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Bunlar çift kenetleme tekniği eğri atkılı dokuma tekniği, çift kenetleme tekniği bunlardan bazılarıdır.

Halı, üç iplik sistemi ile yünden veya ipekten düğümleme tekniği ile dokunan havlı dokumalardır. Dikey ipliklerine arış (çözgü ipi) yatay ipliklerine atkı ipi ve dikey iplikler üstüne düğüm atmada kullanılan ipliklere hav ipleri (ilme ipi) denir.

Türklerin en eski yazılı kaynaklarından biri olan Divan-ı Lügât-it Türk' te de halıyı ifade eden terim, "tülüğ yazım" dır **(**R. Genç, 1997, s. 12). Halı kelimesinin geçtiği en eski kaynaklardan biri de Dede Korkut hikâyeleridir. Bamsı Beyrek hikâyesinde halı ile ilgili betimlemeler yer almaktadır. (Ergin, 2017, s.129).

Halı kelimesi Türkçe bir kelime olup "Osmanlı dönemi metinlerinde "kalı", "halça", "kaliçe" "kalın" olarak geçmekte ve aynı zamanda çeyiz manasında da kullanılmıştır. Zira "kalın" kelimesi bugün Anadolu'da Sivas, Kayseri, Elâzığ,

Diyarbakır yöresinde halk ağzında kullanılmakta çeyiz, başlık, oğlan evinin kız tarafına verdiği para anlamında kullanılmaktadır **(**https://sozluk.gov.tr/ ;(Sümer, 1984, s. 50). Türkçenin doğu, batı, kuzey ve güney lehçelerinde kelime bazen "kalı" bazen de "halı" şeklinde kullanılmıştır; Türkiye Türkçesinde "halı" Azerbaycan'da "halı" , "halça" Kazakistan'da "halı", Kırgızistan'da "kalı", Türkmenistan'da "halı' Çagatayca, Kazanca, Altayca'da "kalın", Kazan Tatarcasında "kalım" olarak kullanılmaktadır"**(**Sümer,1984, s.49;Yıldırım, 2000, s.253).

Halı bir dokuma türü olarak, Türklerin yaşadığı Orta Asya'dan dünyaya yayılmıştır. Büyük Hun imparatorluğunun hâkim olduğu Ural Altay Dağları bölgesinde, Rus arkeoloğu Rudenko tarafından Pazırık vadisinde tespit edilen kurganlardan çıkarılan eşyalar arasında halı, kilim, kumaş türü dokuma örnekleri bulunmuştur. Halı 5 numaralı kurgandan çıkarılmıştır. Halı, Türk düğüm tekniği ile dokunmuş en eski tarihli halıdır. Bu halı, yazılı kaynaklara "Pazırık Halısı" olarak geçmiş ve ilk kez 1952 yılında yayınlanmıştır. Halı 1.89x 2.00m. ebatlarındadır. (Diyarbekirli, 1984, s. 6). Pazırık Halısının bu günkü Hereke halıları kalitesinde olduğu ve dm^2 3600 düğüm bulunduğu; yatay ilmek sıraları arasında yer yer üç, yer yer dört sıra atkı atıldığı belirtilmiştir (Tekçe, 1993, s.30).

Pazırık halısı bulunmadan çok önce, Aurel Stein 1906-1908 de Doğu Türkistan'daki yaptığı kazılarda "Lou- Lan" kuyu mezarında ve Lop -Nor'da bir Stupa'da halı parçaları bulmuştur. Bu halılar ile Von Le Coq'un Turfan kazılarında bulduğu halılar M. S. V. VI. yüzyıllara tarihlendirilmişlerdir (Diyarbekirli, 1984, s.2).

Türk Halı sanatının düzenli ve sürekli gelişiminin izlenmesinde Selçuklu halılarının bulunması çok önemli bir rol oynamıştır. Anadolu Selçukluların yönetim merkezi olan Konya'da, Alâeddin caminde 1905 yılında Alman konsolosluğunda görevli Loytved tarafından sekiz adet halı bulunmuştur. Bu halıların üç tanesi küçük boy, halılardan kalmış büyük parça, iki tanesi de büyük ebatlı halılardan kalma küçük parça halılar şeklindedir. Loytved tarafından bulunmuş olan bu halıların resimlerini F.R. Martin biri text diğerleri yarım metreyi aşan boyda levhalar halinde iki cilt olarak yayınlamıştır (Aslanapa, 1987, s.13).

. Daha sonra 1930 yılında R. M. Riefstahl tarafından Beyşehir Eşrefoğlu camiinde bulunan üç halı Konya Alâeddin camiinde bulunan halılarla büyük benzerlik göstermektedir. Anadolu Selçuklu döneminden kalan halıların büyük ebatlı olmaları

bu halıların camiler için özel dokunduğunu akla getirmektedir. Bu halılar bugün Konya Mevlâna Müzesi ile İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesinde sergilenmektedir. Anadolu Selçuklu halılarının geniş sularında iri kûfi yazılar dekoratif olarak kullanılmıştır. Orta zemin düzenlemesinde baklava dilimleri şeklindeki geometrik düzenlemeler yer almaktadır. Halılarda renkler kontrast olarak kullanılmış ve etkili bir renk düzenlemesi oluşturulmuştur. Halıların ebatlarının büyüklüğü kompozisyon düzenlemeleri, kullanılan renkler açısından büyük benzerlikler göstermektedir. Bu halıların birinde geometrik düzenlemeden bitkisel özelliğe geçiş belirtileri görülmektedir. Bu özelliklerinden dolayı bu halılar 14. yüzyıla tarihlendirilmiştir. (Yetkin, 1974, s. 23).

1935-1936 yıllarında Fustat (Eski Kahire) da araştırmalar yapan C.J. Lamm tarafından 100 kadar halı parçası bulunmuş ve bu halıların 13, 14 ve 15. yüzyıllara ait oldukları belirtilmiştir (Aslanapa, 1987, s.28). Bu halılar da Selçuklu halıları grubunda değerlendirilmiş ve yayınlara "Fustat Halıları" olarak geçmiştir. Faruk Sümer'in "Anadolu'daki Türk Halıcılığına Dair En Eski Kayıtlar" adlı makalesinde İbn-i Said'e dayandırarak verdiği bilgilerden Selçuklular döneminde Aksaray şehrinde güzel yün halıların dokunduğu belirtilmektedir (Sümer, 1984, s.47**).** Anadolu Selçukluları döneminin önemli kentleri olan Konya, Aksaray ve Kayseri'de Ahilik teşkilatının faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Bu dönemde Ahiler tarafından bu kentlerde dokumacılar çarşının kurulduğu ve bu çarşılarda koyunlardan elde edilen yünlerin işlenerek çeşitli dokuma eşyalar üretildiği ve bu dokunan eşyalar arasında halıların ve kilimlerin de olduğu belirtilmektedir (Bayram, 1991, s.15,16). Bu dokumacılar çarşılarında dokunan halı ve kilimlerin Irak, Suriye, İstanbul, Avrupa, Çin ve Tibet gibi ülkelere ihraç edildiği belirtilmektedir (Bedirhan, 2016, s.487).

Konya ve Beyşehir'den başka Anadolu'daki Selçuklu şehirlerinde de halı dokunduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerden biri Ebul Fida'nın1274 yılında ölmüş olan İbn-i Said'e dayanarak verdiği bilgilerden Aksaray da halı dokunduğu bilgisidir. Dokunan halıların başka ülkelere ihraç edildiğini ve halıların "Türkoman Halıları" olarak tanındığını belirtilmektedir (Yetkin, 1974, s.23).

Orta çağ seyyahı olan İbn-i Batuta, Anadolu'yu da gezmiştir. Gezdiği ve konakladığı yerler hakkında bilgileri, seyahatnamesinde yer vermiştir. Seyyah, gezdiği şehirlerin yöneticileri, onların uygulamaları, kaldıkları mekânların tefrişi ile ilgili

önemli bilgiler aktarmıştır. Antalya'da kaldığı Ahi zaviyesinin çok güzel halı ve kilimlerle döşeli olduğunu, Aydınoğlu Mehmet beyin köşkünün sedirlerinin ve odaların içinin halılarla döşeli olduğunu, kendisi için kurulan otağın da halı ve kilimlerle döşendiğini aktarmaktadır (İnalcık, 2008, s.44).

Yine bu dönemde Anadolu'dan geçerek Hindistan ve Çin'e kadar seyahat eden Venedikli Marco Polo'da eserinde "En güzel halıların, Anadolu'da dokunduğunu ve en önemli kentlerin Konya, Kayseri ve Sivas olduğunu belirtmiştir **(**Marko Polo,1985, s.20).

Bütün bu bilgilerden Anadolu'da dokunan halıların pek çok ülkeye ihraç edildiği anlaşılmaktadır. Bu bilgilerin ışığında C.J. Lam'ın Eski Kahire (Fustat) da 1935- 1936 yıllarında bulduğu halıların önemli bir kısmı, Anadolu'dan gelmiş halılardır. Bu halıların yedi tanesinin Anadolu Selçuklu dönemi halısı olduğu belirlenmiştir (Aslanapa, 1987, s. 28). Fustat ta bulunan halıların Gördes düğüm tekniği ile dokunduğu, kullanılan ipliklerin sert yünden imal edildiği belirtilmiştir. Fustat halıları teknik özellikleri yanında dekoratif özellikleri yönüyle de Konya halıları ile yakın benzerlik göstermektedir.

Türk Halı Sanatında, 14. yüzyılın başından itibaren Selçuklu halılarının yanında ikinci bir grup halı ortaya çıkmıştır. Bu halılar Hayvan figürlü halılardır (Aslanapa, 1987, s. 37). Hayvan figürlü halılar, Avrupalı ressamların tablolarında resmedilmeye başlanması ilk kez 14. yüzyılın ilk yarısında olmuştur (Yetkin,1974, s.27). Hayvan figürlü halılar, Türk halı sanatındaki değişimi ve gelişimi gösteren halı grubu olmuştur. Hayvan figürlü halıların ilk orijinal örneklerinden biri, 1890 yılında Orta İtalya'da bir kilisede bulunmuş olan halıdır. Bu halı Wilhelm von Bode tarafından Berlin Müzesi için satın alınmıştır. Halı zemininde yer alan sarı renk ve üzerinde yer alan Ejder ve Zümrüdü Anka figürlerinden dolayı Çin ile ilişkilendirilmiş ve bundan dolayı halıya "Ming halısı" denilmiştir[9](Aslanapa,1987, s.40; Erdmann, 1957, s.99)

[9] Ming hanedanlığı, Çin'de 1368-1644 yılları arasında egemenliğini sürdürmüştür. Ming yönetimi ile Osmanlı devletinin ilişkileri olduğu ve karşılıklı elçilerin gidip geldiği ve haraç olarak bazı hediyelerin gönderildiği ile bilgiler bulunmaktadır. Çin belgelerinde, Osmanlı devletinin adı Lu Mive, Lu Mi Guo olarak geçmektedir. Lu Mi, Rumi kelimesinin Çin harfleri ile yazılmış şekli olduğu belirtilmektedir Bkz. Giray **Fidan,** "Ming Tarih Kayıtlarına Göre 16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu – Ming Çin'i İlişkileri Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi 2011, s.281**).**

Hayvan figürlü halıları tarihlemede önemli fonksiyonu olan belgelerden biri de Avrupalı ressamların tablolarında yer verdiği halı resimleri olmuştur. Bu tablolarda yer alan halılar Hz. Meryem ve Hz. İsa ile ilgili konuları içeren tablolarda resmedilmişlerdir. Bu tablolarda yer alan halı resimlerinden, bu halı grubunun zengin bir kompozisyon düzenlemesine sahip oldukları anlaşılmaktadır.

XV.- XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti döneminde dokunan halılara "erken dönem Osmanlı halıları" denilmiştir. Bu dönemin halılarıda, XV. yüzyıl Anadolu halıları gibi Avrupalı ressamların tablolarında resmedilmişlerdir. Bu halılardan bir kısmı günümüze sağlam olarak gelebilmiştir. Avrupa'ya ihraç edilen bu halılar Avrupa'da çok tutulmuşlardır. Belki de bu nedenle ressamlar tablolarında bu halılara sıklıkla resmedilmişlerdir. Özellikle Hans Holbein'in tablolarında görülen halılara "Holbein halısı" denilmiştir. Halılar, desen ve kompozisyon düzenlemesi açısından dört gruba ayrılmıştır. 1. Gurup halılar daha çok, Hans Holbein'in tablolarında resmedilen halılardır. II. Grup halılar ise daha çok İtalyan ressam Lorenzo Lotto' nun eserlerinde sıklıkla resmedilmiştir. Bu tür halıların resmedildiği bir başka yer ise İslam minyatürleridir. Özellikle Osmanlı ve Timurlu döneminde yazılmış olan kitaplarda yer alan minyatürlerde bu tür halılar resmedilmişlerdir (Deniz, 2000, s.28).

Erken Osmanlı dönemi halıları da dört grupta incelenmiştir.

I.Tip halılarda, zemin küçük karelere bölünmüştür. Karelerin içine etrafı düğümlü şeritlerle konturlanmış bir sekizgen yerleştirilmiştir. Sekizgenlerin içine daha küçük bir sekizgen ve bu sekizgenin ortasına da sekiz köşeli yıldız motifi yerleştirilmiştir. Karelerin birleştiği köşelerde ise çatallı Rumi çiftlerinden meydana gelmiş bir baklava dilimi yer almaktadır (Yetkin, 1974, s.46).

II. Tip halılarda, zemin küçük bölümlere ayrılmış ancak geometrik düzenleme kaybolmuştur, Geometrik düzenlemelerin yerine bitkisel karakterli motifler almaya başlamıştır. Özellikle I. tipteki kenarları örgülü şeritle çevrili sekizgenlerin geometrik şekli yerine tamamen nebati motiflerle meydana getirilmiş bir sekizgen yerleştirilmiştir (Yetkin, 1974, s. 63; Aslanapa, 1987, s.73**).** Bu gruptaki halılar İtalyan Ressam Lorenzo Lotto'nun tablolarında görülmüş olması nedeniyle "Lotto halıları" olarak adlandırılmışlardır (Deniz, 2000, s.28**).**

III. tip halılarda, zemin üç veya dört eşit kareye veya dikdörtgenlere bölünmüştür Karelerden her birine büyük sekizgenler ve bunların içine de sekiz köşeli

yıldızlar yerleştirilmiştir. Karelerin köşelerinde, kancalı üçgen dolgular, bazen de stilize edilmiş hayvan desenleri yerleştirilmiştir. Bu halıların kenar bordürlerinde çoğu kez örgülü kufi yazılar kullanılmıştır (Aslanapa, 1987, s.89).

IV. tip halılar, üçüncü grup halılarla benzerlik göstermektedirler. Zeminde üst üste yerleştirilmiş kareler bulunmaktadır. Bu tipin bazı örneklerinde üç kare düzenlemesi yer almaktadır (Yetkin, 1974, s.71)

16. ve 17 yüzyıl Osmanlı sanatında klasik dönem olarak bilinmektedir Klasik dönemde dokunmuş olan halılar da "klasik dönem halıları" olarak isimlendirilmiştir. (Aslanapa,1987, s.103; Deniz, 2000, s.31).

15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıktığını ve gelişimini takip edebildiğimiz geometrik örnekli halılar, varlıklarını 16.yüzyılda da sürdürmüşlerdir. 16. yüzyıl, aynı zamanda Osmanlı imparatorluğunun yükselişine paralel olarak Türk halı sanatında yeni bir desen anlayışının ortaya çıktığı dönem olmuştur. Bu gelişmeler, halı sanatında kompozisyon düzenlemesi ve teknik yönden kendini göstermiştir. Bu dönem aynı zamanda, Türk halı sanatının en parlak devri olmuştur. Bu dönemdeki dokunmuş halılar da kendi aralarında Uşak halıları ve Osmanlı saray halıları olarak isimlendirilmiştir.

Uşak, XVI. yüzyıldan XX. yüzyıl ortalarına kadar Anadolu'daki en önemli halı merkezlerinden birisi olmuştur **(**Deniz, 2000, s.115). Uşak halıları**,** Türk Halı Sanatı içinde en zengin grubu oluşturmaktadır. Teknik özellikleri, kompozisyon özellikleri ve motiflerin sıralanışı, Holbein Halıları olarak adlandırılan gruptaki halılarla benzerlik göstermektedir. Uşak halıları, Gördes düğümü tekniği ile %100 yün malzeme kullanılarak dokunmuşlardır. Bu halı grubunda geometrik motiflerin yerini tamamen bitkisel motifler ve madalyonlar almıştır. Madalyon şekli ilk defa Türk halılarında 16. yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Uşak Halılarını, madalyonlu Uşak halıları, yıldızlı Uşak halıları diye alt gruplara ayırmak mümkündür.

Birinci gurupta yer alan Madalyonlu Uşak halıları, Yaşar Yücel'in Osmanlı dönemi belgelerine dayanarak yazmış olduğu 1640 tarihli Osmanlı Dönemi Es'ar Defteri'nde "sofralı halılar" olarak geçmektedir. Eserde, halıların ücretleri ve ebatları hakkında bilgiler yer almaktadır (Yücel, 1992**, s.**75**)**. Bu halılardan günümüze kadar ulaşan örnekleri arasında 10 m uzunlukta olanları vardır. Madalyonlu halılarda, madalyonlar halı yüzeyinde değişen sıralar üzerinde işlenmişlerdir. Orta eksende

yuvarlak madalyonlar, yan eksenlerde sivri dilimli madalyonlar yer almaktadır. **(**Yetkin, 1974, s.79; G. Yılmaz, 2019, s.428).

İkinci grupta yer alan madalyonlu halılar ise, yıldız şeklindeki madalyonlarla bezenmiş halılardır. Bu grup halılar, yıldız madalyonlu Uşak halıları olarak tanınmışlardır. Bu gruptaki halılarda sekiz köşeli yıldız şeklindeki madalyonlar ile küçük baklava şeklindeki madalyonların alternatif sıralanması ile kompozisyonları oluşturulmuştur. Bu halıların da 16. yüzyıl ortalarında yapılmaya başlandığı ve 17. yüzyılda ortadan kaybolduğu belirtilmektedir (Yetkin, 1974, s. 81).

Uşak Halıları içinde yer alan bir diğer halı grubu da beyaz zeminli Uşak halılarıdır. Bunlar da kendi arasında kuşlu ve post motifli olarak gruplandırılmıştır. Bunların esas karakteristik özelliği beyaz ya da beyaza yakın krem renge sahip olmalarıdır. Bunların bir kısmında yer alan yaprak düzenlemesi kuş motiflerine benzetilmiştir. Bundan dolayı bu halılara "kuşlu halı" denmiştir (Korkmaz, 2010, s. 24).

Uşak kenti Osmanlı döneminde en önemli halı imalat merkezlerinden biri olmuştur. Evliya Çelebi 1670'lerde Uşak'a uğramış ve şehirdeki halıcılık faaliyetiyle ilgili bilgiler vermiştir. (Faroqhi,2017, s.170**).**

Türk halılarının klasik gelişmesinin yanında 16. yüzyılın son yarısında bunun dışında kalan teknik ve kompozisyon yönünden farklı olan Osmanlı Saray halıları ortaya çıkmıştır. Yavuz Sultan Selim'in 1514 de Tebriz'i, 1517 de Kahire'yi fethetmesinden sonra Türk halı sanatındaki görülen teknik ve kompozisyon değişikliğinin nedeni fethedilen yerlerin halı kültürünün Osmanlı Saray çevresini etkilemesidir (Aslanapa,1987, s.137). Yavuz Sultan Selim Han, fethedilen Tebriz ve Kahire'den pek çok sanatçıyı İstanbul'a getirtmiştir. İstanbul'a getirtilen sanatkârlar, saraya bağlı nakkaşhane ve atölyelerde çalıştırılmıştır. Memluk halılarının renk ve motiflerini içeren ilk halıların fethedilen Kahire'de dokunduğunu ancak daha sonraki dönemde dokunmaya başlayan natüralist üsluptaki halıların saray atölyelerinde dokunmuş olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır. Herhangi bir gelişmeye bağlı olmadan ortaya çıkan bu halı grubunda "saz" denilen hançer yaprakları, palmet ve madalyonlar tamamıyla natüralist lale, karanfil, sümbül narçiçekleri ile birleştirilerek yepyeni bir üslup ortaya konmuştur (Yetkin, 1974, s.101; Aslanapa, 1987, s.137).

Osmanlı saray halılarında ve çinilerinde gördüğümüz natüralist çiçekler devrin sanat anlayışını göstermektedir. Bu dönemde görülen çok zarif ve ince desenler, Osmanlı sarayındaki yüksek sanat duygusunun eserlere yansımasıdır. Osmanlı saray halılarının imalinde Sine düğüm tekniği kullanılmıştır**.** Osmanlı Saray halılarının imalinde bir dönem ipek de kullanılmıştır. III. Sultan Murat 1585 tarihinde yayınladığı bir fermanla on bir halı ustasını Kahire'den İstanbul'a gönderilmesini istemiştir. Osmanlı Saray halılarının Kahire dışında Bursa'daki atölyelerde de dokunmuştur.

Osmanlı Saray teşkilatı kurulduğundan itibaren Saraya bağlı atölyelerde halı dokunduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerden en önemlisi Ehl-i Hiref sanatkârları arasında Cemaât-i Kaliçe Bafan-ı hassa bulunduğuna dair belgelerdir. Bu belgeler Topkapı Sarayı ile Başbakanlık arşivlerinde bulunmaktadır. Ayrıca 16. yüzyıl sonuna kadar hassa halı sanatkârlarının adlarını, memleketlerinin ve aldıkları yevmiyelerin durumunu gösteren defterler de bulunmaktadır (Aslanapa, 1987, s.139).

Bilgin Aydın ve Rıfat Günalan tarafından yazılan ". Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi Ve Defter Sistemi" adlı eserde, XV ve XVI yüzyıl Osmanlı dönemi maliye sistemi hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu bilgilerden biri XV ve XVI yüzyıla ait Mevacip defterlerinde yer alan Ehl-i Hiref sanatkârlarının hangi mesleklerden oluştuğunu gösteren bilgilerdir. Bu Mevacip defterinde yer alan meslekler arasında halı dokuyanların isimleri de yer almaktadır (Aydın ve Günalan, 2008, s. 47).

II. Bayazit dönemi kayıtlarında da 19 halıcının olduğu ve bunlardan beşinin ismi belirtilmektedir. Bu ismi geçen beş kişi Sultan II. Beyazıt'a Beyazıt camisi için halı hediye etmişler ve Padişahtan 3245 akçe inam almışlardır (Aslanapa, 1987, s. 139). I.Sultan Ahmet zamanında hassa halıcıları, Sultan Ahmet cami halılarını yapmışlardır. Bu tarihten sonra halıcıların yerini sorguççular cemaati almıştır. Halılar, özel atölyelerde ve evlerde dokunmaya devam etmiştir. Daha sonra, Hereke'de, 19. yüzyılda halı fabrikası kurulmuştur. 19. ve 20. yüzyılda İstanbul'da Feshane Müessesi ve Kumkapı, Topkapı, Etyemez, Üsküdar ve İstinye'de halı dokutulmaya devam edilmiştir (Çetintürk,1968, s.717).

Seccade halıları, 15. yüzyıldan itibaren dokunmaya başlanan halılardır. 15. yüzyıldan kalan ve bugüne kadar bilinen en eski seccadeler Türk halı sanatı içinde ayrı bir grup olarak değerlendirilmişlerdir. Bu seccade halıları arasında camiler için özel olarak tasarlanan saf seccadeler de bulunmaktadır (Aslanapa, 1987, s.145).

Uşak seccadeleri, bunlar içinde önemli bir grubu teşkil etmektedir. Kalın yünü ve sağlam düğümü, uzun havları ve parlak renkleri ile diğer seccadelerden ayrılırlar

Bir diğer seccade grubu ise "Transilvanya Seccadeleri" olarak tanınan seccadelerdir. Bu gruptaki seccadeler Anadolu'nun muhtelif halı merkezlerinde imal edildikleri kabul edilmektedir. Ancak en çok da Uşak halılarıyla benzeşen tarafları bulunmaktadır. O dönem Macaristan sınırları içinde olan bugün ise Romanya sınırları içinde yer alan Transilvanya bölgesindeki dağlık alanda yer alan kiliselerde çok fazla bulunmasından dolayı bu halılar, yazılı kaynaklara "Taransilvanya halı seccadeleri" olarak geçmiştir (Aslanapa, 1987, s.150).

Macaristan'daki arşiv belgelerine göre Türk halılarının buraya 15.yüzyılın ortalarından itibaren ithal edilmeye başlandığı ve 18. yüzyıl ortalarına kadar devam ettiği belirtilmektedir (Boz, 2013, s. 60**).** Bu grup seccadelerin en erken tarihlileri 17. yüzyıla tarihlenmektedir.18. yüzyıl ortalarından itibaren de kaybolmuşlardır. Bu seccade grubunda zemin kırmızı, sarı ve mavi renktedir**.**

19. Ve 20. Yüzyılda Batı Anadolu Halıcılığı

Batı Anadolu Halıcılığının gelişimi Uşak Halıcılığı ile başlamıştır. Besim Atalay, Türk Halıları ve Uşak Halıcılığı adlı eserinde, Uşakta halıcılığının Selçuklu döneminde başladığını, bölgeye gelip yerleşen Türk boylarının halı ve kilim dokuduğunu belirtmiştir. Yöreye yerleşen boylar arasında Kaçarlar, Karakeçililer, Kızılkeçililer, Tekeliler ve Kınıklıların olduğunu ve bu boyların da halı dokumayı yaygın şekilde yaptığını belirtmiştir **(**Atalay, 1967, s. 22).

Dokumacılığın Uşak'ta gelişmesinin en önemli nedenlerinden biri Uşak şehrinin batıya giden yolların kesişme noktasında olmasıdır. Bir diğer önemli etken de Uşak'ın Şehzadeler şehri Manisa'ya ve liman kenti olan İzmir'e yakınlığıdır. Uşakta halıcılığın gelişmesi ve uluslararası düzeyde tanınması 16. yüzyılda olmuştur. Osmanlı sarayı, ihtiyacı olan halıların büyük bir kısmını Uşak'taki atölyelerde dokutulmuştur (Aslanapa, 1987, s.113).

Uşak halılarının Avrupa'ya ihracı,17. yüzyılda Hollanda devleti ile Osmanlı devletinin yapmış olduğu ticari antlaşmalardan sonra başlamıştır. İlk Hollanda Osmanlı ilişkisi Kaptan-ı Derya Halil Paşa'nın 1610 yıllarında Hollanda hükümetine ortak düşman İspanyollara karşı iş birliği yapmak için göndermiş olduğu mektuplarla başlamıştır. Hollanda, elçi olarak Cornelis Haga'yı İstanbul'a göndermiştir.

Büyükelçinin padişahın huzuruna çıkması için kıymetli hediyelerin takdim edilmesi gerektiğini görevden ayrılmış eski Osmanlı kaptan-ı deryası amiral, Halil Paşa' Hollanda elçisine anlatmıştır. Bu tarihten itibaren İngiltere ve Fransa bayrağı altında ticaret yapan Hollandalılar, Osmanlılarla kendi başlarına ticari ilişkinin önemini anlamışlar ve bunun üzerine girişimlerde bulunmuşlardır. Sultan 1. Ahmet'le görüşmek için İstanbul'a gönderilen Cornelis Haga çeşitli hediyeleri 1613 yılında sadrazam Nasuh Paşaya sunmuştur. Nasuh Paşa çok çeşitli hediyelerin Sultan I. Ahmed'e takdiminden sonra Cornelis Haga padişahın huzuruna çıkabilmiştir. Padişaha sunulan hediyeler arasında, $40m^2$ ebadındaki Delft'lili Fronçois Aerts Spiering in tasarlayıp dokumuş olduğu Türk çiçekleri ile tezyin edilmiş halı da bulunmaktadır (Theunissen, 2008, s. 55,65). Hollanda ile ticari ilişkilerin gelişmesi bu dönemden itibaren artarak devam etmiştir. Bu tarihten itibaren Uşak halıları zenginleşen Hollanda aristokrasisi tarafından satın alınmaya başlanmış ve Hollandalı ressamlar tablolarında Uşak halılarını resmetmeye başlamışlardır (G. Yılmaz, 2019, s. 427,428).

İngiltere'yi Osmanlı devleti ile ilişkiyi zorlayan asıl neden, İngiltere için çok büyük bir öneme sahip olan Antwerp kumaş pazarının 1585' te çökmesi neticesinde. İngiltere, dokuma sektörünün ihtiyacı olan yün ve pamuğu karşılayabilmek için Osmanlı devleti ile ilişkilerini geliştirmek için arayışlara girmişlerdir. İngiltere bu amaçla Josep Clement John Wright'ı İstanbul'a göndermiştir. Joseph Clement John Wright uzun çalışmalardan sonra Osmanlı devleti bürokrasisi ile iletişime geçebilmiştir. Üç İngiliz şirketi için gerekli ticari faaliyetler için izinleri bir buçuk yıl sonra 1579' da alabilmişlerdir. Bu şirketlerin faaliyet alanı sadece Karadeniz'deki Osmanlı limanları ile sınırlı kalmış ve bu şirketler 1799 yılında birleşerek ilk Levant şirketini kurmuşlardır (Kurmuş, 1974, s.42**).** Daha sonraki dönemlerde. İngiliz şirketleri Osmanlı devleti ile olan ekonomik ilişkilerini artırarak sürdürmüşler ve ürettikleri tekstil ürünlerini Osmanlı ülkesine ihraç etmişlerdir. İngiltere'nin üretmiş olduğu kumaşlar diğer ülkelerin kumaşlarına göre daha ucuz olduğundan diğer ülkeler İngiltere ile rekabete dayanamayarak Osmanlı iç pazarından çekilmişlerdir. İngiltere, Osmanlı devleti ile 1809 yılında yaptığı bir antlaşma ile kazanmış olduğu ticari haklarını tekrar garanti altına almış ve Fransızlara tanınan ayrıcalıklardan yararlanmaya başarmışlardır (Kurmuş,1974, s.42).

Osmanlı Devleti'nin Avrupa ülkeleri ile olan ticari ilişkileri 1839 yılında imzalan Balta Limanı Antlaşması ile farklı bir döneme girmiştir. Bu antlaşma ile Avrupalı tüccarlardan gümrük ve tekel vergileri kaldırılmıştır. Böylelikle Avrupalı şirketler, Osmanlı topraklarında ayrıcalıklı bir şekilde ticaret yapmaya başlamışlardır. Bu düzenleme Osmanlı ticaret hayatının kötüye gidişini hızlandırmıştır (Ürer,2012, s. 35).

İngiliz sermayeli şirketler Osmanlı ülkesinden ham madde temini yanında, demiryolu işletmeciliği işleri ile de ilgilenmeye başlamışlardır. İzmir- Aydın demiryolu hattı işletmesinin yapımını alarak verimli Torbalı ve Aydın ovalarının ürünlerini daha kolay İzmir limanına naklini sağlamışlardır (Kurmuş, 1974, s. 36).

Osmanlı devleti, zaman zaman kendisinin ihtiyaç duyduğu malların yurtdışına ihracını yasaklamıştır. Osmanlı devletinde ürünlerin fiyatlarının, kalitelerinin ve ölçülerinin denetlenmesi için narh sistemi uygulanmıştır. Narh sistemi ile ilgili en eski kayıt1617-1618 yıllarına aittir. Yurt dışına çıkarılması yasak olan mallar arasında bir dönem ipekten yapılmış halı, kilimler de bulunmaktadır (Gökmen, 2014, s.21; Köktaş, 2016, s.220).

Uşak merkezde faaliyet gösteren Schiffman ticarethanesi yöredeki dokuyuculara modern desenler vererek halı dokutmuştur. Schiffman ticarethanesinin rakibi konumunda olan Hacı Ali Efendi ise, 1863 yılında İstanbul'da düzenlenen halı sergisinde gördüğü halılardaki geleneksel desenlere rağbet eden kesimler için Uşak ve çevresinde geleneksel desenlerle hazırlanmış halı modellerini hazırlatarak dokutmuştur. Hacı Ali Efendi, tarafından hazırlatmış bu geleneksel karakterli motiflerden müteşekkil desenli halılarla yeni bir Uşak halısı modeli ortaya çıkarmıştır. Bu halılara "Zarif Ali " denmiştir (Quataert, 1999, s.253).

Uşak ve civarında sistemli şekilde halı üretimi ise, üç İngiliz ticaret evinin Uşak ve civarındaki yerleşim birimlerinde hazır desen ve ip vererek halı dokutma işine girmeleri ile başlamıştır. Bu şirketler, P. Andre, Habif ve Polako, Ş.T.A. Spartalı şirketleridir (Gökmen, 2014, s. 27; Sönmez,1984, s.100).

1890 yılı istatistiklerine göre Uşak merkezde 250.000 m^2 halı dokunduğunu ve dokunan halılarının tamamının Avrupa'ya satıldığı ve bu ticaretten şehre 196.000 altın girdiği belirtilmektedir (Kurmuş, 1974, s. 144).

İngilizlerin evlere iş verme (Putting out) tecrübesi sanayi devrimi öncesine dayanıyordu. Bu sistemi İngiliz şirketleri, Batı Anadolu bölgesinde bu sistemi evlere iş vererek uygulamaya koymuşlardır. Bu sistemle daha ucuza halı üretimi yaptırmışlardır. Evlere iş verme yöntemi, İngiliz tüccarların Lonca denetiminden kaçmak ve daha ucuza mal üretmek için kullandıkları bir yöntemdir. (Kurmuş,1974, s.145).

Avrupalı ve Amerikalı tüccarların getirdiği resimler Uşaktaki atölyelerde desinatörler tarafından desene dönüştürülerek Avrupalıların zevklerine uygun yeni desenler ortaya çıkarılmıştır. Hazırlanan desenler, evlerdeki ve halı fabrikalarındaki dokuyuculara verilerek dokutulmuştur. Bu halılara "İzmir (Symirna) halıları" denmiştir (Sönmez,1984, s.100). İzmir halıları ilgili bir diğer bilgi de İzmir'e ait 1893-1896 tarihli yıllıklarda yer almaktadır (Daşçı, 2012, s.23).

Batı Anadolu'da halıların ticari ürün olarak üretildiği dönemde özellikle Uşak ve çevresinde evlerde halı dokumacılığının arttığı bazı evlerde dört tezgâh olduğu, 8-9 yaşlarındaki çocukların usta kişilerin yanına verilerek halı dokuma işinde kendilerini yetiştirmeleri sağlanmıştır. Kadınların yaptığı bir iş olan yün tarama ve eğirme işini erkekler yapmaya başlamıştır. Böylece kadınların halı dokumaya daha çok zaman ayırmaları sağlanmıştır. Bu dönemde. Batı Anadolu'nun muhtelif yerlerinde yaşayan Yörüklerde eriş ve argaç ipliği eğirme konusunda uzmanlaşmışlardır. Yörükler hazırladıkları iplikleri dokuyuculara satmışlardır (İnalcık, 2008, s. 6).

1884 yılında Batı Anadolu'nun 155.000 m2 olan halı üretimi 1893 yılında 367.876 m^2''ye ulaşmıştır. İzmir limanından halı ihracatı değeri 3 milyon franktan 7.5milyon franka yükselmiştir. İhracatın % 70''e yakın kısmı İngiltere'ye yapılmıştır (Kurmuş, 1974, s.149)

Batı Anadolu'da gerçekleştirilen halı ticaretini büyük oranda ellerinde bulunduran 6 İngiliz şirketi, halı dokutma işinin yanı sıra yün toplama, yün tarama, iplik yapımı ve boyama işleriyle de uğraşmaya başlamışlardır. Halı iplerinin eğrilmesi ve boyanmasında aracı örgütlerden faydalanan İngiliz şirketleri, İzmir' de Rumların, Turgutlu (Kasaba) ve Demirci de Ermenilerin iplik atölyelerinde iplik üretimi yaptırmışlardır. Avrupalı şirketler, Kula, Gördes ve Uşak dışında 12 değişik bölgede daha halı dokutma işine girmişlerdir. Halı üretiminde ve ihracatında İran, birinci sırada yer almıştır. Batı Anadolu'da halı üretiminin artmasının altında yatan nedenlerden

birisi, üretimin düşük ücretle yapılıyor olmasıdır. Özellikle 19. yüzyıl sonuna doğru, başta İran halıları olmak üzere, dokunmuş halı ticareti üzerinde yoğunlaşan halı şirketleri 19. yüzyıl sonuna doğru Anadolu halıcılığına el atmışlardır. Batı Anadolu'da başlayan ve zamanla tüm Anadolu kentlerine yayılan halı üretimi ve ticareti Anadolu'da halı üretimini artırmıştır. İlk başlarda Uşak Kula, Gördes gibi merkezlerde yürütülen halı dokuma ve ticaret işleri ilerleyen zamanlarda, Isparta, Kırşehir, Sivas, Konya Nevşehir gibi merkezlerde yaygınlaşmıştır. Oriantal Carpet Manifactures şirketi Doğu bölgelerinde yer alan Urfa, Harput, Halep, gibi merkezlerde aracılar vasıtasıyla halı dokutmuşlardır. Şirketler aynı zamanda aracılar vasıtasıyla dokuma işinin yanında, yün toplama, iplik tedariki kimyasal boya satma işleri ile de uğraşmışlardır. İzmir merkezde faaliyet gösteren altı İngiliz şirketi 1907 yılında bir araya gelerek 400.000 sterlin sermaye ile Oriantal Carpet Manufactures (Doğu Halı Yapımcıları) şirketini kurmuşlardır (Kurmuş,1974, s. 50). Bu şirket, ilk adım olarak yün ipliği üretimi ve üretilen ipliklerin boyanma işlemini merkezileştirmek için çalışmalar yapmıştır. Bu amaçla İzmir merkezde iki fabrika kurmuşlardır. Almanya ve Avusturya'dan getirilen makinaların kurulumu bakım ve onarımı için de teknisyenler getirmişlerdir. İzmir' de açılan bir ofiste İngiliz ve Fransız ressamlar Avrupalıların zevkine uygun desenler hazırlamışlardır.

Bu şirket "Putting out" sistemini yeniden düzenleyerek 14 kentte acente açmıştır. Bu acentelere "aylık" düzenlemesi üzerinden para ödenmiş, üretimde belirlenen hedefleri aştıkları zaman da ikramiye ile teşvik edilmişlerdir. Şirket kısa zamanda, Batı Anadolu'nun çeşitli yörelerinde yeni altı halı dokuma fabrikası daha açmıştır (Kurmuş,1974, s. 151). Her tezgâh başına üç dokumacı kadın yerleştirilmiş ve dokumacılara düğüm sayısı üzerinden ücret ödenmiştir (Kurmuş, 1974, s.154**).** İyi bir halı dokuyucusu kadın, günde en fazla 5.000- 6.000 arası düğüm atabilmiştir (Atalay, 1967, s. 42).

1910-1913 yılları arsında Doğu halı yapımcıları şirketi 11 fabrika daha açarak Türkiye'deki fabrika sayısını on yediye yükselmiştir. Yeni faaliyete geçen fabrikalardan üçü İzmir civarındadır.

TABLO 1. Batı Anadolu'da Halı Üretimi Yıl 1913

Yer	Tezgâh sayısı	İşçi sayısı	Dokunan halı 1000m2
Uşak	1.175	5.500	150
Simav	380	1.120	23
Gördes	800	2.700	60
Demirci	600	1.356	31
Kula	1.500	3.800	35
Isparta	2.160	6.481	117
Eğirdir	500	1.500	15
Burdur	800	2.400	22
Buldan	250	400	3
Toplam	8.165	25.257	456

Kaynak: Orhan Kurmuş'tan alıntı s.152

Anadolu ticaretinde bir canlanma yaratan halıcılık konusunda Osmanlı devletinin girişimleri de olmuştur. Bu girişimlerden biri, başta Uşak ve Gördes'te halıcılığı desteklemek amacıyla bazı tedbirlerin alınmasıdır. 1897 yılında halı üretim piyasasında İngiltere tekelini kırmak isteyen Osmanlı devleti, yeni kurulacak tesislere en az 10 yıl süreyle vergi muafiyeti uygulamasını getirmiştir Daha sonra da Uşakta Yılancızade Biraderler şayak fabrikası ile Hamzazadeler Şürekâsı iplik ve şayak fabrikası kurulmuştur (Ürer, 2012, s. 46).

Doğu Halı Şirketi Batı Anadolu'da kırk sekiz merkezde halı ürettirerek ticari faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bu dönemde Gördes'ten haftada 50 deve yükü halının İzmir limanına taşındığı belirtilmektedir (Deniz, 2017, s.14). Şirket, Gördes, Uşak Kula, Urla, Burdur Isparta gibi merkezlerde de halı fabrikası kurmuştur. 1913 yılında şirketin Eğirdir, Burdur, İsparta, Kula, Simav, Demirci, Buldan da 8.165 halı tezgâhlarında 25.257 kadının dokuma yaptığı belirtilmektedir. Şark Halı Şirketi 1908-1913 arasında 17 fabrika daha açarak faaliyetine devam etmiş ve sermayesini 1.000.000.sterline çıkarmıştır İzmir Limanında ihraç edilen halıların %90 nu bu şirket gerçekleştirmiştir **(**Deniz,2017, s.14.**)**.

Şark halı şirketinin 1914 krizi döneminde şirketin halı üretimini azaltarak, yün ve pamuk ticaretine yönelmiştir. Şirket 1914 yılından sonra Osmanlı ordusu için kumaş dokuma işine girmiştir. Şark halı şirketinin ortakların etnik yapısı incelendiğinde hisse sahipleri arasında İngiliz, İtalyan, Fransız Yunan ve Amerikan uyruklu ortaklar bulunmaktadır (Ürer, 2012, s. 49,50). Şark halı şirketi karşısında İstanbul merkezli faaliyet gösteren, (Keun/ Giutiniani ortaklığı ve diğer girişimler) Türk ve azınlık şirketleri tutunamamışlardır. Şark halı şirketi tam bir kartel oluşturarak Konya ve civarındaki merkezlerde kontrolü ele geçirmiştir. Şirket Uşak' ta dokuyucu sayısının yeterli olmaması üzerine artan maliyeti düşürmek için, üretimi değişik yerlere yaymıştır. Bunun neticesinde halı dokumasını bilen kadın ve genç kızları toplayarak İzmir, Afyon, Giresun, Sivas, Burdur, Isparta, Haçin (Saimbeyli), Urfa, Maraş ve Kırkağaç'ta imalathaneler kurmuşlardır. Demirci, Akhisar, Sivrihisar, Niğde, Kula, Kütahya, Simav, Manisa, Gördes, Denizli, Milas, Akşehir Sille, Isparta'da acenteler aracılığı ile imalat yaptırmışlardır (Ürer, 2012, s.53). Şark halı şirketi üretimi artırmak maksadıyla Uşakta desen atölyesi açarak burada İngiliz ve Fransız ressamların çizdiği desenleri kareli kâğıtlara aktarmışlardır Karelenmiş desenler bu merkezde çoğaltılarak dokuyuculara verilmiştir. Avrupa desenlerinin yanında geleneksel Türk desenli halıları tercih eden kimseler için de desenler yeniden çoğaltılarak dokutulmuştur. Şark halı şirketinin halı dokuyucusu kadınların emeklerini sömürdüğü, çok kötü şartlarda üretim yaptırmasından dolayı halı dokuma bölgelerinde Şark Halı Kumpanyasına karşı olumsuz tepkiler de oluşmuştur. Uşak merkezde açılan Şayak Fabrikası ve iplik fabrikaları eriş ve argaç üretmeye başlayınca yörede iplik üretimi ve yün taraması ile geçinen yerli halk ve Yörükler bundan olumsuz etkilenmişlerdir. Bu durumu kışkırtma malzemesi olarak kullanan 29 kadar yerli eşraf halkı kullanarak fabrikaların kapatılması için girişimlerde bulunmuşlar, netice alamayınca halkı galeyana getirerek 1907 yılında, önce mahalle aralarında daha sonra meydanda toplanarak bir cuma günü fabrikalara saldırmışlardır. Yaklaşık 1500 kişi günlerce eylemde bulunmuşlar ve fabrikaları yağmalamışlardır. Civar köy ve kasabalardan birçok kişi ellerinde tarak ve kirmenlerle gösteriye katılmıştır. O dönemde, yapağıdan arış ve argaç üreten fabrikalara "tarak fabrikası" denildiğinden bu başkaldırı hadisesine de "Tarak İsyanı" denmiştir (Tutsak, 1999, s.69*)*

Batı Anadolu'nun önemli halı merkezlerden biri Gördes'tir. Gördes halıcılığı XVIII. yüzyıl sonunda başlamış ve XIX yüzyıla ait birçok belgede Gördes halılarının çeşitli saray ve köşklerin tefrişi ile kutsal mekânların tefrişinde kullanıldığı belirtilmektedir (Gökmen, 2014, s.39). Gördes halı seccadelerinin desenleri Osmanlı saray halılarının desenlerinden esinlenerek geliştirilmiştir. Gördes halı desenleri çeşitli yörelerde o merkezlerin renkleriyle dokunmuştur. İnce kalitede dokunmuş halılar da kıvrak konturlu mihrap kemeri ile yüksek ve ince kademeli bir görünüşe sahiptirler. Argaçları çift bükümlü yünden yapılmıştır (Aslanapa, 1987, s. 53).

Kula, Batı Anadolu'nun önemli halı merkezlerinden biridir. Örnekleri seccade şeklindedir. Geniş kenar sularında karanfil, çınar yaprağı motifleri ile Gördes halılarıyla benzerlik gösterirler. Ancak Kula seccadelerinde kullanılan renkler lacivert, turuncu kırmızısıyla ve mavi rengiyle Gördes halılarından ayrılırlar (Deniz,2000, s.43). Uşak'a yakınlığı ve Manisa şehrinin şehzadeler şehri olması nedeniyle burada dokunan halıların saray tarafından beğenildiği ve sipariş edilerek dokutulduğu bilgileri bulunmaktadır. Kula seccadeleri 17. yüzyıldan itibaren dokunmaya başlanmıştır. Kula halılarında argaçlar kırmızı ve beyaz çift bükümlüdür. Kula halılarının renkleri kendine has bir özellik gösterir ve Gördes halılarına göre daha mat renklere sahiptir (Aslanapa,1987, s. 68, 115).

Bergama halıları, Batı Anadolu halıcılığı içinde önemli bir yere sahiptir. Holbein halılarını III. ve IV. ipinden geliştiği kabul edilen halılar "Bergama Halıları" olarak bilinmektedir. Bu halılarda geometrik desenler kuvvetle üslûplaştırılarak geometrik şemaya uydurulmuş bitki motifleriyle bezenmiştir. Bunların en önemli tiplerinden biri halı zemini enine dolduran iki veya üç karenin üst üste sıralandığı bir şemaya sahip olanlarıdır. Karelerin ortasına sekizgenler, bazen de altıgenler yerleştirilmiştir. Bu sekizgen ve altıgenlerin köşelerine de üçgenler yerleştirilerek doldurulmuşlardır. Diğer bir tip ise, ortadaki esas motif olan sekizgenin etrafında küçük sekizgenlerin yerleştirildiği örneklerdir. Bu tip halılarda sekizgen ve altıgen şekillerin konumundan dolayı bir gruplaşma etkisi görülür (Yetkin, 1974, s.101).

3. MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMALARIN TARİHİ GELİŞİMİ.

Muğla bölgesinde halı ve düz dokumaların yapıldığı ve bunun ticaretinin yapıldığına dair bilgiyi en erken tarihli olarak İbn-i Said vermektedir. İbn-i Said'in verdiği bilgilere göre Denizli ili Honaz ilçesi ile Dalaman Çayı arasında kalan bölgede 200.000 çadır göçebe Türkmen'in yaşadığı belirtilmektedir. Denizli'den garbe doğru uzayan dağları yaylak olarak kullandıklarından, bu dağlara "Türkmen Dağları" denilmiştir. Buralarda yaşayan Türkmenlerin esir ticareti yanında halı ve kilim imal ettikleri ve bu imal ettikleri ve halı ve kilimleri her tarafa ihraç ettikleri belirtilmektedir. Bu halılar, tarihi kaynaklarda "Türkmen Halısı" olarak geçmektedir (Turan, 198, s.507, 508). Yabancı tüccarlarla yapılan ticaret antlaşmalarının en erkeni Anadolu Selçuklular döneminde yapılmıştır. İlk anlaşma Kıbrıs Krallığı ile Alaaddin Keykubat döneminde 1220 yılında Venediklilerle yapılmıştır. Yapılan bu antlaşma ile Venedikli tüccarların Selçuklu ülkesinde serbestçe ticaret yapmalarının önünü açılmıştır. Yapılan antlaşma gereği %' 2' den fazla gümrük resmi alınmaması, altın, gümüş, mücevherat ve zahirenin vergiden muaf tutulması sağlanmıştır **(**Kayaoğlu, 1981, s.362). Yapılan bu antlaşmalarla, aynı zamanda kıymetli maddelerin ülke haricine çıkarılmasına izin verilmediği, Türk tüccarlarının da Venediklilere ait memleketlerde, aynı haklara sahip olacağı hükmü yer almıştır Alladdin Keykubat ile Venedikliler arasında 1229 yılında yapılan bir diğer ticari antlaşmaya göre ise, Venedikli tüccarlar, Asya'dan gelen sınai malları ile Türkiye sınai mallarını alabilecekler, kendi ülkelerinin mallarını da Türk tüccarlara satabilecekler ve mal mübadelesinde bulanabilecekleri hükmü yer almıştır(Turan, 1984, s.396).

Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere daha Selçuklu Devletinin kontrolü altında iken, Menteşe bölgesi sınırları içinde halı ve kilim üretildiği ve başka ülkelere ihraç edildiği anlaşılmaktadır. Batı Anadolu'nun büyük bir kısmının,14.yüzyılda Türk beylikleri tarafından kontrol edildiği, Makri/Mekri (Fethiye), Balat. Selçuk (Efes) gibi çok işlek limanlardan gerçekleştirilen ticaret sayesinde ekonomik yönden geliştikleri görülmektedir. Bu Türk beylikleri, İslam ülkeleri, Venedik, Kıbrıs Krallığı ve Cenevizliler ile ticari ilişkilerini geliştirerek Anadolu'dan Avrupa ülkelerine ve Mısır'a halı, şap, yün, pamuk, tuz, bal, balmumu, at, zahire ticareti gerçekleştirmişlerdir (Metin, 2013, s.262**).** Yapılmış olan bu antlaşmalarla ticaretin

güvenliğinin sağlanması, uğranılan zararların giderilmesi gibi hususlarda da düzenlemeler yapılmıştır. Selçukluların 1308 yılında fiilen sona ermesinden sonra, Menteşe beyliği döneminde de Venedikliler, Cenevizliler ve Kıbrıs Krallığı ile 1331-,1337,1375, 1403 ve 1407 tarihlerinde yapılan antlaşmalarla ticaret günün şartlarına göre yeniden düzenlenmiştir (Çavuşdere, 2009, s.285).

Menteşe Beyliği, kuzeyinde kalan bölgelerde yer alan Aydınoğulları, Saruhanoğulları, Germiyanoğulları ve Osmanoğulları Beylikleri ile çeşitli anlaşmalar yaparak bölgede barışı sağlayarak ticaretlerini canlı tutmuşlardır. Menteşe Beyliği, Katalanlarla ve Venediklilerle.1318,1321,1322,1324,1329 yıllarında küçük çaplı anlaşmalar yapmışlardır. Remzi Duran'ın, Menteşe Beyliği Mimarisi adlı doktora tezinde, Menteşe Ülkesini 1330 lu yıllarda gezen El Umîmi'nin eserine dayanarak verdiği bilgilerden Menteşe Beyliğinin o dönemde 50 şehri ve 200 kalesi ve şatosu bulunduğu belirtilmektedir (Duran,1995, s.63). Menteşe Beyliğinin, İzmir, Selçuk, Balat gibi limanlardan uluslararası ticaret yaptıkları bir takım karşılıklı imtiyazlar verilerek ticaretin sürekliliğini sağladıkları belirtilmektedir (Çavuşdere, 2009, s.285).

Osmanlı döneminde Menteşe sancağında üretilen ipliklerle ilgili bilgiler de bulunmaktadır. Bu bilgiler bölgede köklü bir dokuma kültürünün varlığını göstermektedir. 1640 tarihli Osmanlı Narh defterinde ince kalite "*Menteşe ipiliğinin gayet* incesinin vukiyyesi(okkası) 77 akça, kalının vukiyyesi(okkası)[10] 60 akça olarak" belirtilmiştir (Yücel,1992, s. 66**).**

Menteşe Beyliği Osmanlı topraklarına katıldıktan sonra, bölge Menteşe Sancağı olarak kayıtlarda yer almaktadır. Osmanlı döneminde 16. yüzyılda halı dokunduğu ancak o dönemden günümüze halı örneği ulaşmamıştır.17.yüzyılda dokunan halı örnekleri bulunmaktadır. Bu halılar ülke genelinde alınıp satıldığı ölçüleri, özellikleri ve fiyatları hakkında bilgiler bulunmaktadır (Yücel,1992, s.75).

Milas Halısının üretimi ile ilgili en erken tarih XVI yüzyıl olarak verilmektedir (Deniz, 1987,13,23; Uzun 1987, s.15). Milas halıları asıl gelişimini 17. yüzyıldan itibaren göstermiştir. 17. yüzyılda ticaretinin yapıldığı ile ilgili belgeler bulunmaktadır. Yaşar Yücel'in yayınlamış olduğu 1640 tarihli Es'ar Defteri'nde bu

[10] Okka 1522 Tarihli Aydın Livası Kanunnamesinde vukıyye (okka) 300 dirhem1542 Bağdat Eyaleti Kanunnamesinde okkanın karşılığı 400 dirhemdir. 400 dirhem=1259,2 ve 1281gr olarak iki farklı değer verilmiştir Bkz. TDV İslam ansiklopedisi okka maddesi Yazan: Cengiz Kallek

konu ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu defterde küçük boy halılar için "seccade", büyük boy halılar için "kaliçe" ibaresi geçmektedir (Yücel, 1992, s. 75**).** Bu eserde Milas seccadeleri ile ilgili ölçüler, alış ve satış fiyatları ve desen özellikleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu defterde yer alan bilgiye göre *Menteşe'ninin manend-i acem seccadesinin fiyatı (Acem seccadesine benzeyen) boyu 2,5 zira, eni 1,5 zira 120 akçe*" olarak belirtilmektedir(Yücel, 1992,s. 74,75).(Bir zîra 75-90 cm dir) Bu bilgiden de 17. yüzyılın ilk yarısında Menteşe bölgesinde İran halılarına benzeyen seccadeler üretildiği ve bu halıların ortalama enlerinin yaklaşık 135 cm, boyunun da 2.25cm olduğu anlaşılmaktadır(Balcı, 2009, s.95). Bu bilgilerden yine 17. yüzyılın ilk yarısında itibaren bu halıların ticaretinin yapıldığı, yurt içinde alınıp satıldığı anlaşılmaktadır. Kültür bakanlığının yayınlamış olduğu Turkısch Handwoven Carpets (Türk Eldokuması Halıları) kataloğunda 17. yüzyıla tarihlenmiş sekiz halı örneği bulunmamaktadır. 18,19.ve 20.yüzyıla tarihlendirilmiş pek çok halı bulunmaktadır. Günümüze ulaşabilmiş Muğla Milas ve (Fethiye (Megri)halısı örneklerinin ebatları 17. ve 18.yüzyıllarda seccade boyutlarında olduğu,19.yüzyılın ilk yarısında da boyutlarında pek bir değişiklik olmadığı görülmektedir. 19 yüzyılın ortalarından itibaren halıların yolluk tarzında da dokunduğu günümüze ulaşan halı örneklerinden anlaşılmaktadır.

Osmanlı döneminde kilim üreten belli merkezler bulunmaktadır. Bunlar arsında Kula Mavi deve kilimi, Selendi kırmızı döşeme kilimleri, kırmızı deve kilimleri, Yassıyurd orta boy kilimleri, Demirci alaca kilimleridir. 1640 tarihli narh defterlerinde deve kilimlerinin ölçüleri ve fiyatları hakkında bilgiler bulunmaktadır (Yücel,1992, s.78).

Muğla ili bulunduğu coğrafi konumu nedeniyle ana yol kavşaklarından uzakta bulunmaktadır. Bu nedenle yöre halkı ihtiyacı olan pek çok ihtiyaç maddesini kendileri üretmişlerdir. Dokumalar da bu anlamda, yöre insanının ihtiyacını karşılamak için ürettikleri eşyalardır. Yöre insanı dokumalarda kullandıkları yün ve kılı, kendi yetiştirdikleri hayvanlardan elde etmişlerdir. Bazı yerleşim birimleri daha çok kilim türü dokumalarıyla ön plana çıkmıştır. Kirkitli dokuma yapılan yerleşim yerlerinin çoğu kırsal bölgelerdir. Fethiye ve Seydikemer'de pek çok yerleşim yerinde kilim, cicim zili türü dokumalar yaygın olarak yapılmıştır. Muğla Menteşe ilçesinin kuzey tarafında yer alan ve 1990'lı yıllarda "Irmak yöresi" olarak adlandırılan Bozyer,

Kuzluk, Taşlı, Muratlar, Yemişendere, Şenyayla mahallerinde enine yollu kilimleri ile ünlü oldukları belirtilmektedir **(**Ali Rıza Efendi, 1331, s.89).

Muğla ili genelinde taşımacılığın, 20. yüzyıl ortalarına kadar hayvanlarla yapılmış olması dokuma eşyalara olan talebi sürdürmüştür. Hatta üretim yönünden olumlu katkısı da olmuştur. Muğla ve civarında yetişen ürünlerin büyük bir kısmı deve kervanlarıyla yerleşim yerlerine taşınmıştır. Şehirlerarası taşımacılıkta da yükler Çine ilçesi üzerinden Aydın şehir merkezine buradan da demir yolu ile İzmir Limanına ulaştırılmıştır. Yöre halkı İhtiyacı olan tahılı da Denizli- Tavas ve Kale üzerinden yine deve kervanları ile temin etmişlerdir. Yörede çıkarılan krom madeni ve diğer madenler de yine deve kervanlarıyla Gökova, Fethiye-Göcek, Milas- Güllük limanlarına taşınmıştır. Yük taşımak için kullanılan hararlar çuvallar yöredeki dokumacılar tarafından dokunmuştur. 20. yüzyıl başlarında deve kervanları ile taşımacılık işi yapanlar o dönemde önemli gelir sağlamışlardır. Bazı aileler sadece deve kervanlarıyla taşımacılık yaparak geçimlerini sürdürmüşlerdir. Yörükler ise hem deve beslemişler hem de diğer keçi koyun ve sığır yetiştirerek yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Kullandıkları yük eşyalarını, (çuval, harar, heybe, torba, kolan, deve örtüsü, çadır örtüsü, ekmek mendili, saman torbası, yem torbası, kilim, ehram vb,) hepsini kendileri dokumuşlardır.[11]

Yörük yaşamında, kışlak ve yaylacılık zorunlu bir göçtür. Hayvanlar kışın daha sıcak olan yerlere, yazın da daha serin olan yerlere gitmek isterler. Göç hareketi tamamen hayvanların içgüdüsel durumuna uyularak yapılmıştır. Bu nedenle, Yörükler sahilden Nisan ayı başlarından itibaren kademeli olarak göç yolculuğuna başlamışlardır. Bu göçler iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Ev eşyalarını develere, atlara ve diğer binek hayvanlarını sararak göçe başlamışlardır. Develeri ve diğer yüklü hayvanları çeken birkaç kişi önden giderek konaklanacak yerde yerleşim düzenini kurarak yurt hazırlığı yapmışlardır. Buna Fethiye Göcek ve çevresinde yer alan köylerde küçük göç denilmektedir. Büyük göç ise, sürülerin yola çıkarılması, çoluk çocuk herkesin yola çıktığı göçtür [12] .Fethiye Göcek – Gürsu- Burdur- Pırnaz

[11] Güllü Uzun'un,(1926 Çatakbağyaka doğumlu okuryazar değil, ev hanımı)15.09.2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

[12] Bayram Akça'nın (Fethiye Karacaören doğumlu, üniversite mezunu, akademisyen) 12.01.2022 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

yaylasına göç haziran ayının ortasında (gün dönümü) başlamakta ve dört günde tamamlanmaktadır. Yaklaşık 100km yol zorlu arazilerden geçirilerek yürünebilmektedir. Bu yolculuk sırasında belli noktalarda konaklanarak dinlenilmekte ve bir iki gün konakladıktan sonra yola devam edilmektedir. Bu göç yolu, 2003 yılında Prof. Dr. Nurettin demir öncülüğünde bir grup akademisyenle yürünmüştür. 2003 yılından beri her yıl bu güzergâhta temsili Yörük Göçü düzenlenmektedir (https://www.gocekgazete.com/)

Menteşe ilçesi ile Milas Yatağan arasında göç eden Yörükler, Ören Akbük'ten üç günde yaylalara çıkmışlardır. Yol üzerinde konakladıkları yerlerde tahta damlar(han), bulunmaktadır. Bu hanların yakınında su kuyusu, su sarnıcı ve mezarlıkları bulunmaktadır. Meke, Çırpı Çaybükü köylerinden göçenler Marçal yaylasında üç kuyular, beş kuyular, Yoğunoluk ve Kızılkuyu mevkilerinde konaklamışlardır.[13] Fethiye Göcek'ten çıkan Yörükler Gürsu üzerinden Burdur Gölhisar ilçesi Pırnaz yaylasına göçmüşler. Yörüklerin göç yolları üzerinde Yörüklerin konakladıkları hanlar da bulunmaktadır. Bugün Fethiye -Seki göç yolları üzerinde Yörüklerin hayır amaçlı yaptığı birçok han, çeşme ve su sarnıcı halâ ayaktadır. Bunlardan bazıları Çalıca hanı ve sarnıcı, Karaçulha sarnıcı, Orta sarnıç, Dont çeşmesi, Mut Deresi hanı, Çırpı sarnıcı, Müngen çeşmesi, Müngen hanı, Kavaklı hanı, Kızılhan, Kaya yol hanı, Karatoplar hanı ve sarnıcı, Paşa/ Apır hanı, Naldöken Hanı, Aliman Ağa Hanı, Urluca Hanı ve çeşmesi, Yarış hanı, Gökben hanı, Daydır hanı vb (Tuncer, 2007, 218; Eroğlu, 2018, s. 53). Bu yol Seydikemer Belediyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yörük Türkmen Araştırmaları Merkezi (YÖRTÜMER) ve Beşkaza Kültür ve Dayanışma Platformu iş birliği ve GEKA desteği ile tescillenmiş ve haritalandırılmıştır (https://muweb.mu.edu.tr/Newfiles/1522/1522/g%C3%B6%C3%A7%20yol)

Göç yolları haritası ekler bölümüne eklenmiştir. Bkz. EK 4

Özellikle Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinin hem yaylada köyleri hem de sahilde aynı isimli köyleri bulunmaktadır. Örneğin Zorlar köyü hem sahil de hem de yaylada vardır. Buralarda yaşayan köylüler hem tarımla hem de hayvancılıkla uğraşmışlardır. Kışın kadınlar daha çok dokuma işleri ile uğraşmışlar,

[13] Güllü Uzun'un (1926 Çatakbağyaka doğumlu okuryazar değil, ev hanımı)15.09.2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgiye göre.

erkekler ise tarla ve bağ işleri, çocuklar da genelde okul dışı zamanlarda ailelerine çeşitli işlerde yardım etmişlerdir. Bir kısmı hayvanları otlatırken bir kısmı tarlada ailesine bağ bahçe işlerinde çalışmıştır. Bu yerleşim birimlerinde insanlar tüm ihtiyaçları olan dokumaları kendileri üretmişler, zaman zaman da bunları satarak aile ekonomilerine katkıda bulunmuşlardır. Bu nedenlerden dolayı dokumacılık günümüze kadar sürdürülmüştür. Bazı yerleşim birimlerinde kadınlar mekikli dokuma işiyle uğraşmışlar, dokudukları kumaşları satarak aile ekonomisine katkı sağlamışlardır.

Muğla şehir merkezinde 19.yüzyılda dokumacılıkla uğraşan 32 çulhacı, beş mutaf bulunmakta imiş. Muğla merkezde 1942-1950 yılları arasında dokumacılar örgütlenerek Muğla Güzel Yayla Dokumacılık Kooperatifini kurmuşlardır (Avcı-ve Akça,2012, s.4). Bu kooperatif mekikli dokumacılık ile ilgili faaliyet sürdürmüştür**.** Bu dönemde valilikler dut fidanı dağıtarak ipek böcekçiligini desteklemişlerdir. Muğla Yeşilyurt, Bayır, Yerkesik, Datça, Köyceğiz, Fethiye Karaçulha ve Yeşil Üzümlü mekikli dokumacılıkla uğraşmış ve güzel dokuma örnekleri ortaya koymuşlardır. Yaptığımız araştırma esnasında Fethiye Karacaören köyünde Naciye Akça'nın hem mekikli tezgâhta hem de ıstar tezgâhında dokuma yaptığı öğrenilmiştir. Istar tezgâhında dokuduğu seyrek motifli cicim namazlağının aynısını mekikli tezgâhta dokumuştur. Muğla Menteşe ilçesine bağlı Çiftlik köyünde de benzer durum görülmüştür. Köy kadınları hem mekikli tezgâhta pamuklu, ipekli ve yünlü kumaş hem de ıstar tezgâhında halı ve kilim dokumuşlardır.

Kilim dokumacılığı, hayvancılıkla uğraşan tüm yerleşim birimlerinde her aile tarafından yapılmıştır. Tarımın ağırlıklı olduğu yerlerde sadece bazı kadınlar dokuma işini sürdürmüştür. Örneğin Ula ilçesi Kızılyaka köyünde 1980'li yıllarda Fatma Aydın köyde sipariş üzerine delikli kilim dokumuştur[14] Ula ilçesi Çıtlık mahallesinde Gülümser Kavasoğlu adlı kadın çeyizlik kilim dokumuştur (Balcı, 2008, s.41). Fethiye Kayaköy' de de kadınlar civar yerleşim birimlerinde ikamet eden insanların hazırlayıp getirdikleri yün iplikleri ücret karşılığı halı dokumuşlardır[15]. (.Benzer uygulamalar, Milas, Bodrum Yatağan, Menteşe, Ortaca, Dalaman ve Köyceğiz ilçelerinde de tespit

[14] Ali Madan'ın(1962 Kızılyaka Doğumlu, Üniversite mezunu, öğretmen),09.05.2018 tarihinde yapılan şifahi görüşmede verdiği bilgilere göre.

15 ,Mustafa Tuna'nın(1944 Kayaköy doğumlu ilkokul mezunu, çiftçi)27.10 2018 de yapılan şifahi görüşmede verdiği bilgilere göre.

edilmiştir. Yatağan ilçesine bağlı köylerde oturanlar yörede kilim dokumacılığı ile bilinen Bağyaka köyünde kilimlerini dokutmuşlardır. Bu köy kömür havzasında kaldığı için bugün dağılmış durumdadır[16] Yaptığımız araştırma sırasında Milas'ın ovaya kurulmuş yerleşim yerlerinden olan Bafa ve Selimiye'de kirkitli dokumacılık yapılmamıştır. Buralarda yaşayan aileler, ihtiyaç duydukları dokuma eşyaları köye belli aralıklarla gelen Kavaklıdereli çerçilerden satın almışlardır. Bu çerçiler, kilim, çuval, harar heybe gibi dokuma eşya ile birlikte bakırdan yapılmış kap kacak getirip bunları bu yerleşim birimlerinde satmışlardır. Halkın en temel ihtiyaçlarından biri olan bakır kapların kalaylamasını da bu çerçiler yapmışlardır.[17]

Menteşe, Milas, Bodrum, Fethiye ilçelerinde bazı yerleşim birimleri hem kilim dokumaları hem de halıları ile tanınmışlardır. Bölgeye yerleşen Yörük grupların büyük bir kısmı kilim dokuma geleneğini sürdürmüştür. Bir kısmı ise hem kilim hem de halı dokuma geleneğini devam ettirmiştir. Seydikemer, Ortaca, Dalaman, Ula, Kavaklıdere, Menteşe ilçesine bağlı kırsal alanda kalan yerleşim yerlerinde dokumacılık ihtiyaca bağlı olarak sürdürülmüştür. Dokumacılık, sentetikten yapılmış fabrikasyon dokumalar yaygınlaşıncaya kadar devam etmiştir.

Fethiye'de halı ve kilim dokumacılığının yapıldığı ve ticaretinin aracı gayri Müslim tüccarlarca yapıldığına dair bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerin yer aldığı kaynaklardan biri de Vilayet salnameleridir. Menteşe Sancağı 1827 yılında Aydın Vilayetine bağlanmıştır. 1876-1908 Aydın Vilayet Salnamelerinde halı kilim üretimi ve ticareti ile ilgili bilgiler yer almaktadır (İlgen,2007, s.133). Fethiye'de halı dokunduğuna dair bir başka bilgiyi Ali Rıza Efendi vermektedir. Ali Rıza Efendi 1331(1915)de yazdığı *Ticaret ve Ziraat Nezareti, Menteşe Sancağı'nın Ahval-i Ziraiyye ve Araziyyesi* adlı Osmanlıca eserinde

> *"Megri kazasında çulha ve halıcılık sanayi kadimden mevcuttur. Şu kadar ki bu sanat ileri gidememiştir "ifadesi yer almaktadır." (Ali Rıza Efendi,1331 s. 89*

1296 Rumi Miladi 1880 yılı Aydın Vilayet salnamelerinde de yer alan bilgiye göre Milas ilçesine bağlı Tuzabad ve Kayabaşı köyleri ile Fethiye Bodrum kazalarında

16 Avni Buğday'ın (1950 Bozüyük doğumlu, üniversite mezunu, emekli öğretmen.)12.10 2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgiler göre.

17 : Şenay Yıldız'ın(1960 Milas Bafa doğumlu, lise mezunu, memur)11.09 2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

halı ve kilim üretildiği ve bunun ticaretinin yapıldığı belirtilmektedir (İlgen,2007, s.133).

Şark halı kumpanyası Milas ve Bodrumda acente açmıştır. Bu şirket acenteler vasıtasıyla Bodrum Mumcular ve Çömlekçi köylerinde halı dokuma atölyeleri açmıştır. (Ali Rıza Efendi, 1331, s.89).

Milas Karacahisar mahallesinde de Yahudi bir aile tarafından 1890 yıllarında bir atölye açıldığı belirtilmektedir (Sevinç, 2021, s.1603**).**

Milas'ın güneyinde Gökova körfezinin kuzey yamaçlarında yer alan Ören'in' eski adı, 20. yüzyıl başlarında Osmanlı belgelerinde Kerme Kemerdere olarak geçmektedir. Bu bölgenin çevresinde yer alan 26 köyün ilki ismi de Kerme olarak geçmektedir Örneğin Kerme Bozalan, Kerme Pınar vb. **(**Soyluer, 2006, s.126,127**).** Yerli halk tarafından hala yöreye Gerime/ Gereme denilmektedir. Bölgede yer alan bütün köylere genel olarak da "Gereme Köyleri" denilmektedir. Bu bölgeye yerleşmiş olan Yörükler genellikle arazinin kırsal olması nedeniyle tarım ve küçükbaş hayvancılıkla uğraşmışlardır. 1900'lü yıllarda küçükbaş hayvancılıkla uğraşan aileler Marçal Dağlarını yaylak amacıyla kullanmışlardır. Bu nedenle Muğla merkez Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan Dağpınar, Zeytinköy, (eski isimleri Gerit) Denizova (Denizabat), Kıran, Sarnıç (Saharnıç), Meke, Çatakbağyaka (Bağyaka), Çırpı , Çiftlik, Çukuröz (Dereköy), köyleri Marçal yaylasını ortak yaylak olarak kullanmışlardır. Kışları da kışlamak amacıyla ya Gereme bölgesine ya da Karaova bölgesine göçmüşlerdir. Bu kışlak ve yaylak vasıtası ile bu bölgede yaşayanlar arasında yakınlıklar oluşmuştur. Bu yakınlıklar nedeniyle halı dokuma kültürü bu bölgede yaygınlaşmış ve dokunan halı ve kilimlerde kullanılan renk desen ve motifler tüm yerleşim merkezlerinde benzer özellikte dokunmuşlardır. Bir yerleşim yerinde dokunan halı modelleri diğer köylerde de dokunmuştur. Malzeme verilerek ücret karşılığında dokunan halılar, desenlerin yayılmasında en büyük etken olmuştur. Bazen de memur veya göç yoluyla gelen insanların kendi yörelerine ait halı örneklerinin halı dokuyanlar tarafından örneklik halı olarak kullanması ile farklı yörelerin desenleri yörenin renkleri ile dokunmuştur. Buna en güzel örnek Milas Lâdik modelidir. 1980' li yıllarda Lâdik halılarında yer alan Lâdik gülleri Milas halılarında dokunmaya başlamıştır.

Diğer kilim cicim zili türü dokumalarda da dokuma yapan kızların başka köylere evlenmesi ile de o köylerde dokunmuştur.

1922 yılında Muğla'ya Sıhhıye Müdürü olarak atanan Doktor Esat Bey 'in *Türkiye'nin Sıhhî- İçtimai Coğrafyası Muğla (Menteşe) Sancağı* adlı eserinde Muğla ilinde Fethiye ve Milas kazalarında halı ve kilim dokumacılığının yaygın olduğunu ve bu yerlerin halı ve kilimlerinin ünlü olduğunu, ilin genelinde dokumacılığın yaygın olarak yapıldığını belirtmiştir. Muğla ilinde halı ve kilim dokumacılığının yanında Muğla merkezde mekikli dokumacılığın yaygın olduğunu peştamal ve giysilik kumaş üretildiğini belirtmektedir. Yöre halkının dokumalarda kullandığı pamuk ipliklerinin büyük bir kısmını kendilerinin imal ettiğini, bir kısmını da yurt dışından getirilen ipliklerle dokudukları belirtilmiştir (Akça ve Keleş,2012,s.66).

Milas ve Bodrum'a bağlı köylerde halı dokumacılığının 1980'li yıllarda artması ile tüccarlar tarafından 1980'lerden itibaren Milas ve Bodrum yöresinde piyasanın talebi doğrultusunda köylüler büyük metal tezgâhlarda, taban, yarım taban, kelle, seccade, sedir örtüsü, yolluk, çeyrek halı, halı yastık ve küçük parça halılar(paspas, araba koltuk örtüsü, sandalye minderi, portre ve çanta)dokumuşlardır Bu dönemde özellikle ev içi mobilyaların yaygınlaşması halıda renk, boyut gibi kavramların da dikkat edildiği bir dönem olmuştur. Eskiden evlerde ısıtma sistemi ya ocak(şömine) ile ya da mangal sobası ile yapılırken, insanlar oda zeminlerinden gelen soğuğu kesmesi için zemine önce kilim ya da hasır sermişler ve bu yaygıların üzerine halı sermişlerdir. Kömürün yakıt olarak kullanılmasıyla yeni binalarda kalorifer sistemlerinin kurulması ile bu zeminin başka bir alt yaygı ile döşenmesine gereksinimi ortadan kaldırmıştır. Apartman dairelerinde odaların farklı boyutlarda olması, farklı boyutta halı ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Günümüzde salonlara yarım taban bir halı almak yerine aynı boyutta aynı renk ve desenden iki halı (çift halı) alarak kullanılması tercih edilmektedir.

1985-1986 yıllarında Tarım il Müdürlükleri, valilikler ve kaymakamlıklar ortak iş birliği ile kırsalda olan köylere tezgâh ve halı ipi temin ederek halı dokuma kursu açılmasını sağlamışlardır. Bu çalışmalar sonucunda Köyceğiz ilçesinde,1985 yılında Beyobası, Pınar, Akköprü köylerinde halı dokuma kursları açılmıştır. Dokunan halılar kaymakamlık kanalıyla düzenlenen sergilerde satılmıştır. Dokuyucu kadınlara da

kendilerine halı dokumaları için birer halılık ip (13 kg) verilmiştir.[18])Daha sonraki dönemde Halk Eğitim Müdürlüğünce Marmaris' Bayır'da 1989 yılında halı dokuma kursu açılmıştır [19] Fethiye Kadıköy'de Pamukkale Halıcılık adında bir firma hem halı dokutmuş hem de turistlere yönelik halı- kilim satışı yapmıştır[20] (

Ula ilçesine bağlı Portakallık köyü Elmalı mahallesinde 1976 yılında halı dokuma kursu açılmıştır. Bu kursta Isparta tipi halı dokunmuştur.[21] Ula ilçesinde daha sonraki dönemlerde değişik yıllarda, farklı mahallelerde halı ve kilim dokuma kursları açılmıştır. Ula ilçesi Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından 2005-2006 Eğitim Öğretim yılında Çıtlık köyünde 15 kursiyerin katıldığı kilim dokuma kursu açılmıştır [22] (Muğla'nın Ula ilçesine bağlı Kızılağaç köyünde 2015 yılından beri kilim dokuma kursu faaliyet göstermektedir.2018-2019 yıllarında kurs faaliyetini sürdürdüğü dönemde dokuma kursu tarafımızdan ziyaret edilmiş kursiyerlerin dokudukları dokumaların fotoğrafları çekilmiştir. Kurs hocası ile görüşme yapılmıştır [23]

Kavaklıdere ilçesinin Menteşe kasabasında 1960 yıllarından beri halı dokunduğu belirtilmektedir. İlçede 1960-1967 yılları arasında dokunan halılar Isparta tipi kaba halılardır.1967 yılından sonra da ağırlıklı olarak Milas halısı dokunmuştur. Aynı zamanda yöredeki köylere halıcılar tezgâh ve malzeme vererek ücret karşılığı köy kadınlarına halı dokutmuşlardır. Kavaklıdere ilçesinde 2010 yılında Halk Eğitim Müdürlüğünde kursiyer öğretici olmadığından halı dokuma kursu kapanmıştır. 2011 yılında Menteşe kasabası belediye başkanı olan Mesut. Karataş, dönemin Kültür ve Turizm Bakanı olan Ertuğrul Günay'a durumu anlatmış. Bakan Ertuğrul Günay, Muğla valisi ile görüşerek atölyenin Halk Eğitim Müdürlüğü vasıtasıyla yeniden açılmasını, sağlamıştır. Açılan atölyede 17 tezgâhta halı dokutulmuştur. Dokunan

---

[18] Ferhan Uzun'un, (1960 Denizova köyü doğumlu üniversite mezunu, ev ekonomisti) 21.09.2019 tarihli yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

[19] Hülya Ege Uzun'un (1976 Marmaris- Bayır doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 12.03.2020 tarihli görüşme de verdiği şifahi bilgilere göre.

[20] Şerif Özcan'ın(1960 Fethiye Gökçeovacık doğumlu, Lise mezunu, emekli din görevlisi)02.08.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[21] : Aynamah Mersin'in (1953 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı),21.09.2018 tarihinde yapılan şifahi görüşmede verdiği bilgilere göre

[23] Kezban Aydın'ın, kilim dokuma kurs öğretmeni, 1976 doğumlu Üniversite mezunu) 04.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

halıları İzmir'de faaliyet gösteren bir halı şirketi almıştır Dokuyucuların dokumuş oldukları halıların ücretini de şirket ödemiştir. Bu dönemde atölyede hem Milas halısı hem de Uşak halısı dokunmuştur. Daha sonra Muğla İli büyükşehir statüsüne geçince kasaba belediyeleri kapanmıştır. Belediye kapanınca halı dokuma atölyesi de kapanmıştır(hürriyet.com.tr). Yaptığımız alan araştırması sırasında dokuma yapılan bu atölyeyi atîl vaziyette gördük. Bu atölye, Menteşe mahallesi Merkez Cami bodrum katındadır.

Muğla Marmaris ilçesinde daha önceleri hem halı hem de kilim cicim türü dokumaların yapıldığı alan araştırması sırasında tespit edilmiştir. Alayuntlu oymağına atfedilen cicim ve halı dokumaları ile ilgili ilk yayını Nuran Say yapmıştır. Nuran Say'ın yöreyle ilgili ilk yayını" Marmaris Alayuntlu Oymağına Ait Namazlağılar" adlı makalesidir. Bu makalede yörede dokunan seyrek motifli cicimler ele alınmıştır. Nuran Say' 2009 yılında Söğüt Köyü Palamut mevkiinde Alayuntlu Oymağının halı örneklerinden beş örnek tespit etmiş ve bunları yayınlamıştır (Say,2009, s.193,202). Marmaris yöresinin turizm yönünden gelişmesi ile kırsal yaşamda sürdürülen tüm el sanatları gibi dokumacılıkta kan kaybetmeye başlamış ve günümüzde tamamen bitmiştir. Marmaris ve Ula ilçelerinde koyunyününden kilim ve keçi kılından çul dokumacılığı 1960'lı yıllara kadar yaygın şekilde devam etmiştir.1960 yılında yörenin turizm bölgesi olmasından sonra dokuma işiyle uğraşma azalmıştır.

1970'li yıllarda kırsal köylerin kalkındırılması için köylerde halı dokuma kursları açılmaya başlanmıştır. Bu kurslar hem Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerince hem de Halk Eğitim Müdürlüklerince yapıldığı yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir.[24]

Datça ilçesinde kilim dokumacılığı çok eskiden beri yapılmaktadır. Datça kilimleri enine çubuklu kilimler ile parmaklı kilim türünde dokunmuşlardır. Datça ilçesinde dokunan 50 60- yıl öncesinde dokunan kilimlerin iplikleri yakın zamanda dokunan kilimlerin iplerinden daha incedir. Yörede mekikli tezgâhlarda da çözgüsü pamuk atkısı yün yolluk ve seccade türünde kilimlerin dokunduğunu günümüzde ise dokuyan kişi bulunmadığı belirtilmiştir. Datça'da. mekikli dokumacılığın yaygın olarak yapıldığı 40-50 yıl öncesinde hem ipekli dokumacılık hem de artık kumaş ve

[24] 2008 yılında Muğla Tarım il Müdürlüğü deposunda bulunan halı yünleri Muğla Sıtkı Koçman Milas Meslek yüksekokulu halıcılık bölümüne verilmiştir. Yünlerin kullanılabilir olup olmadığı tarafımdan kontrol edilmiştir. Daha sonra yünler Halıcılık programı tarafından teslim alınmıştır.

yünlerden mekikli tezgahlarda kilim dokunmuştur. [25] Atkısında artık kumaş parçalarının kullandığı kilimlere "çaput kilim" denilmektedir. Bu kilimlerin çözgüsü iplik, atkıları ise, eski kumaş parçalarından ekleme yoluyla elde edilen kumaş iplerdir.

Milas Halk Eğitim Müdürlüğü, 1980'li yıllardan 2008' yılına kadar ilçe merkezinde her yıl düzenli olarak halı dokuma kursu açmıştır. 2002 yılında Eğitime Destek kampanyası kapsamında Milas Meslek Yüksekokulu Halıcılık Programı Halk Eğitim Müdürlüğü iş birliği ile 20 seccade halısı kursta dokunmuştur. Bu halıların desenleri Milas Meslek yüksekokulu Halıcılık Programı öğretim görevlileri Berna Sevinç ve Volkan Uzun tarafından öğrencilere hazırlatılmıştır Halı dokumada kullanılan yün iplikleri de Öğretim Görevlisi Nursel Balcı tarafından doğal boyalarla boyanmıştır. Dokunan halılar açılan sergide satışa çıkarılmıştır. Milas'ta 2019 yılında MİTSO, İŞKUR ve Halk Eğitim Müdürlüğü iş birliği ile Geleneksel Milas Halısı Dokuma Projesi kapsamında Milas ilçesi Balcılar mahallesinde halı dokuma kursu açılmıştır. Halı dokuma kursuna 14 kadın katılmış ve kadınlara günlük 40 TL. ücret ödenmiştir (https://muglaekohaber.com/) Dokuma projesinde Muğla Üniversitesi Milas Meslek Yüksek okulu El Sanatları Bölümü öğretim elemanlarından Öğretim Görevlisi Berna Sevinç teknik danışman olarak görev almıştır. Kadınlar tarafından dokunan halılar, 2 Kasım 2019 yılında başlayan Milas Zeytin Hasat şenliğinde sergilenmiş ve satışa çıkarılmıştır.[26]

Yatağan Halk Eğim Merkezi tarafından 2005 yılına kadar halı ve kilim dokuma kursları açılmıştır[27]

Muğla ili genelinde dokunan dokumaların genelinde koyun yünü ve keçi kılı kullanılmıştır. Fethiye Eldirek köyünde yarım farda kilimlerde nadir olarak sentetik yün kullanılmıştır. Seydikemer'de dokunan bir namazlağı da ise, kullanılmış yün kazaklarının ipleri sökülerek atkı ipine dönüştürülmüş ve farda namazla dokunmuştur.

Günümüze ulaşabilmiş tüm Milas halıları %100 yünden yapılmıştır. Bugün de hala yörede dokunan halılar aynı şekilde üretilmeye devam etmektedir.

---

25 Birsen Toker'in, (1965Sındı köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 13.03.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

[26]Berna Sevinç' in (Samsun 1968 doğumlu, üniversite mezunu, akademisyen), 10.10.2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

27 Saynur Yüzerler'in, (Alişar köyü 1963 doğumlu, lise mezunu, ev hanımı) 21.09. 2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Halı tüccarlarının malzeme vererek düğüm ya da halı başına dokuma yaptırdığı Kavaklıdere ve Menteşe ilçesine bağlı Denizli' ili sınır köylerinde 1970'li yıllarda pamuk çözgü ipliği kullanılmış ve Sine düğümü ile dokunmuştur. Milas halı desenlerinin uygulandığı Isparta tipi halılar 1980- 2000 yılları arasında dokunmuştur. Bu ilçede 2000'li yıllarda dokunan halıların düğüm sıklığı ve işçilik kalitesi Milas ve Bodrum'a bağlı yerleşim birimlerinde dokunan halıları ile karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar göstermemektedir. Geleneksel olarak Milas yöresinde dokunan Milas halılarının 1 dm^2 'sinde 1500- 2500 düğüm bulunmaktadır **(**Deniz, 1987, s.13,20).

Muğla ili genelinde halılarıyla tanınmış ilçeler Milas ve Fethiye olmuştur. Bodrum'un Karaova bölgesinde yer alan mahallerde çok eskiden beri halı dokunmaktadır. Ancak bu halılar Milas halıları olarak tanınmıştır. Burada dokunan halılar içinde en tanınmışı köşe göbekli (madalyonlu) olanlarıdır. Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan yerleşim yerlerinde dokunan halılar da Milas halısı olarak tanınmıştır. Muğla ili halılarında günümüzde %100 yün malzeme kullanılmaktadır.

1960-1970 yılları arasında sadece Denizli il sınırına yakın olan Bozyer, Kuzluk mahalleri ile Kavaklıdere ilçesine bağlı, Çamlıbel ve Menteşe yerleşim yerleri ile Yatağan ilçesi Nebiköy'de dokunan halıların çözgülerinde pamuk kullanılmıştır.[28] Muğla ili genelinde dokunan halılar,19 yüzyılda Batı Anadolu halıcılığında yaşanan ticari gelişmelerden etkilenmiştir. Ancak yöredeki halılarda yozlaşma Uşak, Gördes İzmir halılarındaki kadar fazla olmamıştır. İngiliz şirketlerinin, başta İzmir merkez olmak üzere, Batı Anadolu'da halı ticareti ile ilgili çeşitli faaliyetlerde bulunmaları neticesinde bölge halıcılığında üretim yönünde olumlu gelişmeler olmuştur. Bu dönemde Milas halıları da hem yurt içinde hem de yurt dışında alıcı bulmuştur.

Muğla ilinde,19. yüzyıl sonlarına doğru halılarda kimyasal boyalar kullanılmaya başlanmıştır. Kimyasal boyalarla boyanan renklerde eski renk tonları devam ettirilmiştir.19. yüzyıl da dokunan halılarda hem 18. yüzyıl halı desenleri dokunmaya devam emiş hem de yeni halı desenleri ortaya çıkmıştır.19.yüzyılda dokunan halıların motif ve desenlerinde yörede yetişen bitkilerden yapılan tasarımların yapılması dikkat

[28] Yaşar Orhan'ın(1960Menteşe ilçesi Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf)07-04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Mustafa Şahin'in, (1959 Kavaklıdere Çamlıbel köyü doğumlu, emekli öğretmen)11.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

,

çekicidir. Tütünlü Milas halısı buna örnek gösterilebilir. Özellikle Milas Karacahisar, Bodrum ve Fethiye halılarında köşe göbekli madalyonlu halılar bu dönemde dokunmaya başlanmıştır. Milas halılarının 19. yüzyıl örneklerinde tütün, karanfil, lale, baklaçiçeği, mazı gülü, turunç motifleri kullanılmıştır. Muğla bölgesinden 19. yüzyıl sonlarına doğru başta Milas olmak üzere 1500 ile 2000 adet halı ihraç edildiği belirtilmektedir. Milas halıcılığında asıl büyük gelişmenin 1909 yılında, 2. Meşrutiyet döneminde olduğu, dönemin Milas Kaymakamı Haydar Bey, halıcılık konusuna büyük önem vermiş ve Milas'ta bir halı imalathanesi açtırmıştır (Akdeniz, info@mitso.org.tr)
.

Bundan ayrı bir ikinci halı imalathanesinin de Milas'ta faaliyet gösterdiği ve bu atölyede de 50 – 60 kız ve kadına halı dokutturulduğu belirtilmektedir. Bu dönemde halı ipleri Milas'ta eğrilmiş, İzmir'de boyatılmıştır (Ali (Rıza Efendi, 1331, s.90).

20. yüzyıl örneklerinde de eski halı modelleri dokunmaya devam etmiştir. Bu dönemde değişik yörelerin halı modellerinde kullanılan motifler Milas ve Megri halılarında da kullanılmıştır.

Milas merkezde ikamet eden Yahudiler ve gayri Müslümlerden oluşan komisyoncular ticaret evleri adına yün almışlar topladıkları yünleri yörede eğirtip İzmir'de faaliyet gösteren boyama atölyelerinde boyatmışlardır. Boyanan ipler tekrar Milas' a getirilip dokuyuculara verilmiştir. Milas merkezde ticaretle uğraşan Yahudiler 19. yüzyılda Milas merkeze yerleşmişlerdir (Çolak, 2004, s.234). Milas, Fethiye ve Bodrum merkezde kümeleşen Rum nüfusun önemli bir kısmı ticaretle uğraşmıştır. Rum tüccarlar, aracılık yaparak yörede dokunan halıları, İzmir merkezli faaliyet gösteren Şark halı şirketine ulaştırmışlardır. 19. yüzyılın sonlarına doğru Bodrumda yün kuşak dokumacılığı ile halı dokumacılığı önemli bir yer tutmaktadır. Ulaşım genellikle yerleşim yerleri arasında karayolunda eşeklerle yapılırken, Bodrum Limanının gemi ticareti yönünden oldukça faal durumda olduğu belirtilmektedir (F. Fidan, 2015, s.226**)** 19. yüzyıl başlarında Milas merkezde Yahudi nüfus 10 kadar aile iken 1914-1915' te 1005 aileye ulaşmıştır (Çolak, 2004, s.234).

Muğla ilinde Köyceğiz'de alaca, Bodrumda yün kumaş; Milas, Fethiye, Bodrum'da kilim ve halı dokumacılığı gelişmiştir. Bu bölgelerde Gayr-i Müslimler dokuma sektöründe ve bunun halka ulaşmasında önemli rol oynamışlardır. Örneğin Fethiye (Megri)"de manifaturacılık yapan Rodoslu Yako Banatar oğlu Salamon'un

dükkânında her türlü tekstil ürünleri, halı seccadeler ile yörede üretilen her türlü ürünün bulunduğu belirtilmektedir (Şimşek, 2013, s.192). Gayri Müslim'ler Osmanlı imparatorluğu topraklarında ticaretin yoğun yapıldığı merkezlerde kümelenmişlerdir. XX. yüzyıl Osmanlı nüfus kayıtları incelendiğinde en çok Yahudi nüfusun yer aldığı yerleşim merkezi Milas merkez ile Bodrum merkezdir. Rumlar ise, Milas merkez, Bodrum, Fethiye ve Muğla merkez, Yatağan Cazgırlar köyü, Fethiye Kayaköy, Köyceğiz merkez, Dalyan, Fethiye tersane, Fethiye-Göcek, Bodrum ve Bodrum-Mandalyat'ta daha kalabalık olarak bulunuyorlardı (Soyluer, 2006, s. 109, 135). 1893 yılına ait Cazgırlar köyünde ikâmet eden bir Rum'un tereke defterinde bir Milas halısı kaydı yer almaktadır (Şimşek, 2013, s.101). 20.yüzyıl başlarında. Gayri Müslim tüccarlar İzmir merkezli gelişen halı ve iplik sektörünü Milas, Bodrum ve Fethiye'de yayılma göstermesinde etkili olmuştur. Bu dönemde Milas ve Fethiye ilçeleri halıları ile ön plana çıkmıştır.

Fethiye'de halı dokumacılığı ile tanınan yerleşim yeri Kayaköy'dür. Yaptığımız araştırma sırasında Fethiye yöresinde1980 öncesinde değişik köylerde bazı kadın ve genç kızların halı dokunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu mahallelerden Doğanlar, Atlıdere ve Bekçiler'de geçmişte bazı kadınların çeyiz için halı seccade dokuduklarını ifade etmişlerdir[29].

Fethiye'de Kayaköy, kaya çukuru denilen küçük ovanın kenarında bulunan dört köyden birisidir. Bu köylerden birisi Rumların Levissi, Osmanlı dönemi kayıtlarında "Elviz" olarak geçen yerleşim birimidir. Burada yaşayan Rumlar, 1923 yılında Yunanistan'la yapılan nüfus mübadele antlaşması gereği Yunanistan'a gönderilmiştir. Kayaçukuru ovasının kenarına kurulmuş diğer köyler Keçili (Karakeçili), Kınalı, Belen ve Ebuhora'dır.

Batı Anadolu halıcılığının en parlak dönemi 19. yüzyıldır. İzmir merkezli faaliyet sürdüren Gayri Müslim tüccarlarla iş birliği yaparak çeşitli yörelerde dokunan halıları satın alarak İzmir'e ulaştırmışlardır. Muğla ilinde yaşayan Rum ve Yahudi tüccarlar yörede dokunan halıların bir kısmını Oriantal Carpet Manifactures şirketi adına almışlar ve bunları şirketin merkezi İzmir'e ulaştırmışlardır. Kendi işletmeleri adına topladıklarını da adalar üzerinden yurt dışına ihraç etmişlerdir.

[29] Zehra Topal'ın (1960 Fethiye doğumlu, üniversite mezunu, ev hanımı) 21.09 2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Batı Anadolu halıcılığının gelişmeye başladığı 1860 yıllardan itibaren Muğla yöresi halıcılığı da bundan olumlu yönde etkilenmiştir. Yörede yaygın bir halı dokumacılığın olduğunu bugüne ulaşmış yurt içi ve yurt dışındaki müzelerde ve özel koleksiyonlarda yer alan örneklerin çokluğundan anlaşılmaktadır. Bu tezi doğrulayan bir diğer belge de, Osmanlı imparatorluğu döneminde yapılan nüfus sayımıdır. 1831 ve 1914 nüfus sayımları karşılaştırıldığında Milas'ta Yahudi nüfusun çok az olduğu, 20. yüzyıl başlarında artış gösterdiği görülmektedir.1914 nüfus sayımında Yahudi nüfusunun ve Rum nüfusunun arttığı ve özellikle şehir merkezinde yoğunlaştığı görülmektedir **(**Soyluer, 2006, s.115,116**).**

20. yüzyıl başında Milas ve Bodrum'da Şark Halı imalatçılarının acentesinin açıldığı yukarıda geçen bilgilerden anlaşılmaktadır. Bu bilgileri doğrulayan bir diğer eser de Ali Rıza Efendi tarafından hazırlanan ve Rumi 1331 (1915) de İstanbul'da basılan "Menteşe Livasında Ticaret ve Ziraat "adlı eserdir. Bu eserde, yöredeki halı ve kilim dokumacılığı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu eserde yer alan bilgiler şöyledir:

> *"Mülakât- ı Livâ da sanâ'i zirâiyeden başka bazı sanâi vardır ki dolayısıyla ziraatla alâkalıdırlar. Evde dokumacılık zanaatıdır. Bodrum kasabasının Karaova karyesinde Çömlekçi ve Mumcular köylerinde eskiden beri halıcılık zanaatı câri olduğu gibi ahiren Şark Halı Kumpanyası Bodrum da bir şubede 80 kız amelesiyle halı nesc (dokuma) ittirmektedirler."* **(Ali Rıza Efendi, 1331, s.89)**
>
> *"Milas'ta bir dâkik (ince) fabrikası olduğu gibi müstakil bir halı destgâhı (atölye) si dahi mevcud olup bunda yevmiye ile 60-70 kadın – kız ameliyesi halı nesc(dokurlar) iderler. İplikleri mahallinde bükülür İzmir'de boyanır. Bununla beraber kurrada dahi hususi dest -gâhlar vardır. Milas halılarına ma'rûfdur. Adeta kadifeyi tenzir (benzerler) ederler."* (Ali Rıza Efendi,1331**, s.90).**

Yine Osmanlı dönemi belgelerinde yer alan bir belgede 1333 yılında Menteşe Livasından İstanbul'a yazılan bir dilekçede yer almaktadır. Yazılan dilekçeden bölgede tarım ziraat ile ilgili bir beş yıllık plan uygulanması ile ilgili bir rapor düzenlendiği ve merkeze gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu belge dâhiliye nezareti evrak müdüriyeti Menteşe Mutasarrıflığına 6.Haziran 1333(1917) tarihli 28704/120 numaralı Dâhiliye Nezareti Evrak Müdüriyeti Menteşe Mutasarrıflığına gönderilen yazının cevabıdır.

"12/11/1333

6 Haziran 1333 tarihli ve 28704/120 numaralu tahrîrât-ı vâlânın cevabıdır. Umûr-ı mu'ârife

Aid olmak üzere tanzim ve irsal olunan Beş Senelik Mesai ve Zirai Programı bi't-tetkîk esası itibarıyla Muvaffak görülmüş ise de 1334 senesinde küşâd(açılacağı) idileceği gösterilen halıcılık ve dokumacılık Şubelerinin dârü'l-mu'allimhâne ilhakı caiz olunacağından şu'bât-ı mezkurenin İdaresi bit-tensib program ona göre ta'dîl ve tasdik olunarak lef'en iade idilmiş Olmağla hüsn-i tatbik ve olunur efendim."

1900'lü yılların başında yünlerin yerelde taranıp eğrildiği ve İzmir'e boyanmak için gönderildiği belirtilmektedir. Yörede yaptığımız araştırmalar sırasında 1915'li yıllarda yörede yapağı taratıldığı, iplerin yörede eğrildiği bilgileri bulunmaktadır. 1915 yıllarında Gökova'da İtalyanlar yapağı taratmışlardır. Yapağı tarama işinde yöre kadınları yevmiye usulü çalıştırmışlardır.[30] İzmir'de faaliyet gösteren şirketlerin arasında az miktarda İtalyanların olması bu bilgiyi doğrulamaktadır.

Menteşe (Muğla) Tarihi ile ilgili Osmanlı Arşivi Belgeleri Kataloğu adlı eserde 1336 tarihli bir belgede Menteşe Mutasarrıflığınca umur-ı zira iyeye aid olmak üzere düzenlenip gönderilen beş senelik mesai programının kabul edilerek takibinin istenmesi 1334 senesinde açılacağı belirtilmektedir. Açılacak halıcılık ve dokumacılık şubelerinin Darul mualimata katılacağı göz önüne alınarak Menteşe Mutasarrıflığınca umumi maarifle ilgili olarak düzenlenen beş senelik mesai programının değiştirilmesi isteği ile ilgili bir belge yer almaktadır. (Temel vd. , 2013, s.140,141).

Bir başka bilgi ise İtalyanların Osmanlı devletinden 1913-1914 yıllarında Muğla -Fethiye, Fethiye-Antalya, Antalya-Alanya demiryolu ihalesini almış olmalarıdır. Bu durum İngilizleri rahatsız etmiş ve İtalyanlarla anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Daha sonrada birinci dünya savaşının çıkmasıyla demiryolu ihalesi iptal edilmiştir (Gündoğan,1990, s.5) Muğla -Fethiye Dalaman Demiryolu projesi kapsamında Abbas Hilmi Paşa Dalaman'a Fransız şirketine bir istasyon binası yaptırmıştır. Bu bina bugün, TİGEM tarafından idare binası olarak kullanılmaktadır. Daha sonra İtalyanlar Muğla, Antalya' ve Konya'yı işgal etmişlerdir. Muğla bölgesini işgalleri 11 Mayıs 1919 da başlamıştır.

Milas halıları başta Uşak halıcılığının tesiri altında üretildiği ileri sürülmektedir. Milas halıları bu dönemde bile kendine özgü birtakım özellikler ortaya koyabilmiştir.

30 Güllü Uzun'un(1926 Çatatabağya doğumlu okuryazar değil, ev hanımı) 18.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

Milas halıları da Uşak ve çevresinde dokunan halılar gibi tablolarda yer alması 1890 lı yıllarda olmuştur. Avrupa'ya hukuk eğitimi almak üzere gönderilen Osman Hamdi Bey, hukuk eğitimi yanında resim eğitimi de almıştır. Osman Hamdi Bey birçok tablosunda Osmanlı dini mimarisinin iç mekânlarını resmetmiştir. Berna Sevinç, "Osman Hamdi Beyin Tablolarında yer alan mihraplı Milas Halısı Ve Mihraplı Milas Halıları" makalesinde ressamın ders aldığı Fransız ressam Jean Leon Gerôme'den fazlasıyla etkilendiğini belirtmektedir. O dönemin oryantalizm akımından etkilendiğini ve resimlerinde Osmanlı dönemi sosyal yaşamını canlandıran çeşitli resimler yapmıştır. Birçok mimari eseri resmeden ressam iç mekân tasvirlerinde halıları da yer vermiştir. Ressam Osman Hamdi Bey, Türbe Ziyareti adlı tablosunda bir mihraplı Milas halısını orijinal haliyle resmetmiştir. Ressamın tablosunu 1890 yılında tamamladığı belirtilmiştir **(**Sevinç, 2013, s.4**)**. Ressamın diğer tablolarını da inceleyen Suzan Bayraktaroğlu "Osman Hamdi Bey'in Tablolarındaki Bazı Halı Tasvirleri Ve Bu halılardaki Motifin İrdelenmesi" adlı makalesinde ressamın tablolarında yırtılmış olarak resmedilmiş halıların orijinallerinin de çeşitli vakıf yapılarından Vakıflar Halı Deposuna getirildiğini çalışmasında belirtmiştir (Bayraktaroğlu, 2011, s.177).

Milas halılarının günümüze ulaşabilmiş örneklerine baktığımızda en erken döneme tarihlendirilenleri 16. yüzyıla aittir. Bu döneme tarihlendirilen iki halı bulunmaktadır. Bunlardan birisi General Kazım Dirik'in Eski Ve Yeni Türk halıları Ve Cihan Halı Tipleri Panoroması adlı eserde yer alan ve Türk İslam eserleri Müzesinde sergilenen ve 318 numaralı envanterde kayıtlı olan halıdır. Bu halı,1.25x 2.05 m ölçülerinde baklava dilimi şeklindeki mihraba sahip koyu kırmızı zeminli halıdır. Bu halı, Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan Türk el halıları kataloğunda 18.yüyüzyıla tarihlendirilmiştir. İkinci halı ise, Kenan Özbel' in eserinde yer almaktadır. Burada zikredilen halı Berlin Müzesinde olup o da baklava dilimi şeklinde mihraba sahiptir. Kurt Edman'ın eserinde yer alan Milas halısı Madalyonlu Milas halısı olup, yazar tarafından halı XVII. yüzyıla tarihlendirilmiştir **(**Uzun, 1987, s. 15**)**. 17.yüzyıla tarihlendirilen Kültür bakanlığının Türk El Halıları kataloğuna girmiş sekiz halı bulunmaktadır. XVIII. yüzyıla tarihlendirilmiş ve sağlam durumda çeşitli müzelere ve koleksiyonlara dağılmış epeyce halı bulunmaktadır. XIX yüzyıla tarihlendirilmiş de pek çok halı bulunmaktadır. Das Grosse Orien Teppich adlı eserde

üç adet mihraplı Milas halısı yer almaktadır. Bu halılar tarihlendirilmemiştir. "Handbuch der Orientalischen Teppichunde" adlı eserde iki Milas halısı yer almaktadır. Bu halılardan biri "Milas Gebet", diğeri de "Milas Teppich" olarak isimlendirilmiştir. Bu halılardan Milas Gebet olarak adlandırılan halı, Mihraplı Milas halısı diğeri de düz zeminli Milas halısıdır. Bu eserde yer alan bilgiye göre bu halıların Milas'ın batı tarafında sahile yakın yerlerde dokunduğu belirtilmektedir **(**Uzun,1987, s.15**).** Lettenmair eserinde madalyonlu Milas halılarının erken dönem Tansilvanya halılarına benzediğini, madalyonlu halıların desenlerinin Osmanlı saray halılarından alındığını ve madalyonların etrafına sadece çelenk eklendiğini ifade etmiştir (Lettenmair,1969, s.271,272).

Yaptığımız araştırma sırasında derlediğimiz halılar içinde kitabeli olanlar vardır. Karaova bölgesinde dokunan $12m^2$ büyüklüğündeki halı Ören Halıcılık koleksiyonunda bulunmaktadır. Halıyı görüp fotoğraflayan Halıcı Feyzi Akgül'dür. Halıcı Feyzi Akgül, halının 1920 yıllarında dokunduğunu ifade etmiştir. Kitabeli olanlar içinde en erken tarihli olan1944 tarihli Karacahisar örneklik(ülgüt) halısıdır. Halı Denizli Halı koleksiyonunda.2008 yılında tarafımdan görülüp fotoğraflanmıştır. Bir diğer halı da 1945 tarihli madalyonlu Bodrum Karaova yöresinde dokunmuş olan ve yörede "çifte güllü" diye adlandırılan halıdır. Çifte güllü geniş su düzenlemesine sahip olan halının ortasında yuvarlak madalyon yer almaktadır. Bu halı Mumcularda Fatma Özgül'ün işlettiği halı ticarethanesinde bulunmaktadır. Karacahisar Köyünde dokunmuş bir başka örneklik halının üzerinde1955 tarihi yer almaktadır. Yine Muğla merkezde faaliyetini sürdüren Akgül Halı koleksiyonunda bulunan halılardan seçtiğimiz iki halıda kitabe yer almaktadır. Bu halılardan birinin üzerinde dokuyucunun adı da yer almakta ve 1949 yazılıdır. Bir diğer halıda da orta zeminde cami tasviri yer almakta ve üzerinde 1963 tarihi ve "İstanbul Sultan Selim" yazısı yer almaktadır. Menteşe ilçesi Çırpı köyü caminde 1965tarihli namazlağı Meke köyünde 1974 tarihli bir döşek halısı örnekleri tespit edilmiştir. Bu halıların renkleri boyutları, kullanılan desenleri, Milas halılarının kalite, renk ebat kompozisyon düzenlemesi yönünden değişimini izlememize fırsat vermektedir.

Kavaklıdere Menteşe kasabasında 2006 yılında özel sektöründe desteklediği bir atölye açılmış ve atölye, dört yıl boyunca çalışmalarına devam ettirmiştir. Atölyede hem Isparta halısı hem de Milas halısı dokunmuştur. Kavaklıdere ilçesi Menteşe

(Genek) beldesinde yaptığımız araştırma sırasında Merkez Cami altında yer alan kullanım dışı atölyede yaptığımız inceleme sırasında eski dokuma örnekleri, halı desen kâğıtları ile dokuma aletleri bulunmuştur. Yine yörede elde ettiğimiz bilgilere göre Denizli'ye yakın olan köylerde Isparta halısını ücret mukabilinde dokudukları öğrenilmiştir. Fethiye ilçesinde benzer faaliyetlerin olduğunu, şimdi Seydikemer ilçesi sınırları içinde kalan Kadıköy'de Pamukkale Halıcılık bir atölye açmış ve halı dokutmuştur. Günümüzde sadece Seydikemer Belediyesi Halk eğitim iş birliği ile Halk Eğitim merkezinde Seydiler kilimi dokunmaktadır. Halk Eğitim Müdürü Güven Yiğit' ile 02.08.2018 tarihinde yaptığımız görüşmede aldığımız şifahi bilgiye göre malzemeyi Seydikemer belediyesinin temin ettiği, üretilen ürünleri de Seydikemer Belediyesinin aldığı belirtmiştir. Belediye kültürel tanıtım amacıyla yapılan etkinliklerde bu kilimleri tanıtmıştır. Kilimleri isteyenlere de ücret mukabili satışının yapıldığı belirtmiştir. Kursiyerlerin ücretlerinin de İŞKUR tarafından ödendiği belirtilmiştir. 2005 yılında Muğla ili genelinde yaptığımız bir anket çalışması kapsamında Marmaris merkezde üç halıcı, Köyceğiz Dalyan'da üç halıcı, Milas merkezde dört halıcı Datça'da iki halıcı, Fethiye merkezde üç halıcı turistlere yönelik halı ve kilim satışı yapmakta idi. Günümüzde ise Fethiye merkezde iki, Marmaris'te iki, Bodrum merkezde beş, Milas'ta dört halı mağazasında ağırlıklı olarak el dokuması halı kilim satışı yapılmaktadır.

4.KATALOG-(GÖZLEM FORMLARI)

4.1.Halı Katalog

Fotoğraf 1: Muğla-Menteşe.Bozyer Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	1
Fotoğraf No	1
Çizim No	63
İnceleme Tarihi	07.04. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Bozyer Köyü- Menteşe
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Gülkız Öztürk, Gülistan Öztürk
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1940 ‘lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, pembe
Ürünün Boyutları	En x Boy 190x225 cm**.**
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak

Kullanılan Gereçler	Atkı İpi**:** Yün
	b) Çözgü İpi**:** Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı döşek halısı olarak uzun havlı olarak dokunmuştur. Dokuyan kişi halıyı kendi tasarlayarak dokumuştur. Halının iki suyu bulunmaktadır dar su muskalı su, diğer**i** de elma çiçeği suyudur. Halının orta zemini üçe bölünmüştür orta zemindeki bölümde elma çiçeği adı verilen sekiz dilimli rozetlerler su düzenlemesi içinde yer almaktadır.
a) Dar Kenar Su	-
b) Geniş Kenar Su	Elma çiçeği
c)Zemin Süslemesi	Orta zemin bölümlü
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Gülkız. Öztürk- Gülistan Öztürk
Doğum Tarihi	1937-
Doğum Yeri	Bozyer –Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği-	Ev hanımı
Adresi	Bozyer Köyü -Menteşe-Muğla

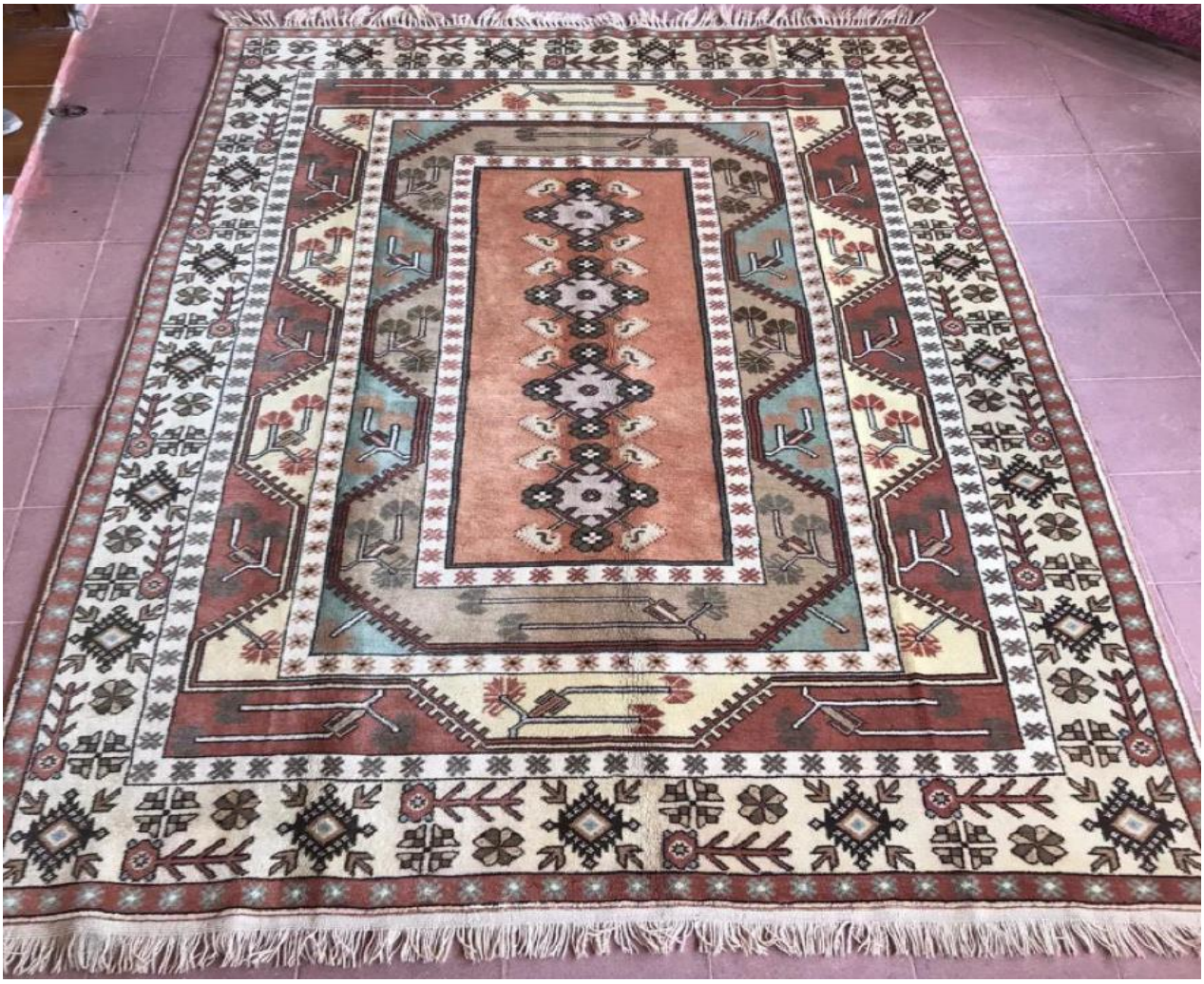

Fotoğraf 2: Yatağan Katrancı Isparta Tipi Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	2
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Katrancı Köyü Yatağan -Muğla
Yöredeki adı	Isparta Halısı
Dokuyanın Adı:	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 200x Boy:300 cm**.**
Kullanılan Araçlar:	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi:Yün
	b) Çözgü İpi: -Pamuk
	c)İlme İpi :- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu var. Orta zeminde oval bir madalyon yer almaktadır. Baş ve ayak kısmında eğme motifleri ile madalyon çevrelenmiştir. Halının geniş bordürünün kenarında çimen yeşili düz bir bölüm yer almaktadır. Orta zemini pudra renginde,

	eğmeler filiz yeşili renktedir. Halının motifleri bitkisel karakterlidir. Hav yüksekliği ,6 cm'dir. Halı Kavaklıdere Menteşe mahallesinde dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	**S**ülüklü su
b)Geniş Kenar Su	Güllü, laleli su
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli (madalyonlu)
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Karakuş.
Doğum Tarihi	1957
Doğum Yer	Katrancı -Yatağan- Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Katrancı Köyü Yatağan -Muğla

Fotoğraf 3: Ada Milas, Anahtarlı Su Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	3
Fotoğraf No	3
Çizim No	64
İnceleme Tarihi	10.05. 2018
Türü-Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı
Yöredeki Adı	Ada Milas
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	1970'li yılar

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, yeşil, kahverengi, mavi, turuncu
Ürünün Boyutları	202x290cm
	26X38
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı İpi: Yün b) Çözgü İpi:Yün c)İlme İpi :-Yün
Uygulanan Teknikler	Atkı yüzlü dokuma, halı dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının dört dar suyu üç geniş suyu vardır. Dışta yer alan geniş suyunda anahtarlı su deseni içteki geniş suyunda ada Milas karanfilli su yer almaktadır. Orta zeminde aynı eksen üzerinde dört adet turunçlugöl deseni yer almaktadır. Halının orta zemini sütlü kahve rengindedir.
a)Dar Kenar Su b)Geniş Kenar Su c)Zemin Süslemesi	Kösle motifli su Anahtarlı su Ada Milas karanfilli Düz zeminli turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 4: Karasu Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Muğla -Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Fotoğraf No	4
Örnek No	4
Çizim No	65
İnceleme Tarihi	05.07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü- Milas Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın Adı	Melek Oruç
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/Dönemi	1980 li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En104 x Boy:165 cm.
Sıklık	31x34

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı İpi : Yün
	b) Çözgü İpi : -Yün
	c)Desen İpi: -Yün
	d)İlme İpi :- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon	Halının iki dar, iki sedef ve bir geniş suyu vardır. Dıştaki dar suda testere dişi(dişemik) motifleri ile bezenmiştir. İkinci dar suda kösele motifleri ile bezenmiştir. Geniş su " karasu" adı verilen karanfilli ve kuş motifinin birlikte oluşturduğu desen yer almaktadır. Orta zeminde aynı eksen üzerine yerleştirilmiş üç turunçlugöl deseni yer almaktadır. Turunçlul göl deseninin ortasında sekiz dilimli rozet yer aalmaktadır. Bu motifin alt ve üst dilimlerinden çıkan dilimlerinden çıkan kollar diğer alt ve üstte yer alan rozetin dilimlerine bağlanmış böylelikle göl emininde iki adet şekenar dörtgen şekli oluşturulmuştur.
	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Karanfilli tabakalı desenli su (Karasu)
c)Zemin Süslemesi	Turnçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Melek Oruç
Doğum Tarihi	1959
Doğum Yeri	Çamovalı
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çamovalı Köyü Milas -Muğla

Fotoğraf 5: Kayseri Yahyalı Modeli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	5
Fotoğraf No	5
Çizim No	66
İnceleme Tarihi	25.10. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	TOKİ Konutları Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın Adı	Saden Uyumaz
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, açık mavi

Ürünün Boyutları	En 136x Boy:252 cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş bir dar suyu bulunmaktadır. Halının geniş suyunda Kayseri Yahyalı halılarında kullanılan çift ayak motifi yer almaktadır. İkinci geniş su da çiçek motifleri ince bordürde çiçek motifleri yer almaktadır. Halının orta zemininde saplı göbek motifi yer almaktadır. Hlının orta zemininde yer alan göbeğin alt ve üst orta göbeğinin alt ve üst orta noktasından el/ tarak motifi çıkarılmıştır.. İç göbekte Halının göbek formu da Yahyalı halılarının Dabazlı Halı örneğine benzemektedir. Halının orta zemini koyu kırmızıdır. Halı, Milas renkleri ile dokunmuştur
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, çiçekli su
b)Geniş Kenar Su	Çift ayak motifi, çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Saden Uyumaz
Doğum Tarihi	1958
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çaybükü Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 6: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	6
Fotoğraf No	6
Çizim No	67
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Menteşe- Muğla
Yöredeki adı	Seccade
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil

Ürünün Boyutları	En 115x Boy:160 cm.
Sıklık	30x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	Atkı İpi: Yün
	b) Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu bulunmaktadır. Halının geniş suyunda sarmaşıklı su yer almaktadır. Dar suyunda üç çenekli çiçekler dallar üzerinde yer almaktadır. Halı, çift taraflı mihraplı ve göbekli formdadır. Halının orta zeminindeki göbeğin içi çeşitli çiçek yaprak ve dal motifleri ile bezenmiştir. Göbeğin ortasında bir iç göbek yer almaktadır. Halının orta zemin rengi kırmızıdır Mihrap alınlıkları açık yeşil renktedir. Bu alınlıklarda meşe yaprağı yer almaktadır.
a) Dar Kenar Su	Çiçekli su
b) Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı su-
c)Zemin Süslemesi	Göbekli-
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi –	1973
Doğum Yeri:-	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği-	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe -Muğla

Fotoğraf 7: Çift Taraflı Mihraplı, Turunçlugöllü Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	7
Fotoğraf No	7
Çizim No	68
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	TOKİ Konutları Menteşe Muğla
Yöredeki adı:	Turnunçlu göllü göbekli halı
Dokuyanın adı	Güllü Uzun
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil

Ürünün Boyutları	En125 x Boy:185 cm.
Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Halının kenar tarafında yer alan suyunda mum, içte olan dar suyunda dişemikli su vardır. Geniş suyunda tavukayağı motiflerinin karşılıklı yer aldığı stilize edilmiş dal ve çiçek yer almaktadır. Halı çift taraflı mihraplı ve turunçlu göl desenlidir. Halının orta zemini sütlükahve rengindedir mihrap alınlıkları beyaz renktedir. Göbeğin ortasında dört dilimli bir iç göbek yer almaktadır. İç göbek, dokuyucu hatası nedeniyle tam oratalanamamıştır. Göbeğin uçlarında salbekler vardır. Göbeğin alt ve üst ekseni üzerinde sitilize edilmiş dört kollu çiçek yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Mumlu su, dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı dal
c)Zemin Süslemesi	Turnçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nursel Balcı
Doğum Tarihi	1960
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Öğretim Görevlisi
Adresi	TOKİ Konutları- Menteşe -Muğla

Fotoğraf 8: Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	8
Fotoğraf No	8
Çizim No	69
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke- Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Tabakalı Halı
Dokuyanın adı	Gülü Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni Tarihi: 40 yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En :130x240 cm.
Sıklık	28x34

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün b) Çözgü İpi: Yün c)İlme İpi :- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı dikdörtgen forma sahip olup beş dar su (bordür bir kalın suya sahiptir. En dışta yer alan ince bordür yörede dişemikli su olarak adlandırılmakta. İkinci su ise beyaz zeminli köpek izi motifli aklıca su, üçüncü ince su sülüklü su, geniş su ise tabakalı su dördüncü, ince su sülüklü su Beşinci ince bordür Armut çiçeği desenli, ince bordürlüdür. Halının orta zemini kırmızı renktedir. Halının orta zemininde turunçlu göl desenleri belli aralıklarla aynı eksen üzerinde yer almaktadır Turunçlu göl desenlerinin alt ve üst kısmında yer alan sekizgen rozetlerden çikan iç kısmında. Doğal boyalı iplerle dokunmuştur. Mihrap alınlığı beyaz renkli olup sitilise saplı çiçek motifleri simetrik olarak yerleştirilmiştir. a) Dar Kenar Su: Dişemikli su, sülüklü su, aklıca su sülüklü su b) Geniş Kenar Su: Tabakalı su c)Zemin Süslemesi: Düz kırmızı zemin üzerine Turnçlu göl desenlidir
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Tarihi-	1926
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor
Adresi	Meke Köyü, Menteşe/Muğla

Fotoğraf 9: Elibelinde Su SesenliTurnçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	9
Fotoğraf No	9
Çizim	70
İnceleme Tarihi	03.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Balibey mahallesi. Menteşe- Muğla
Yöredeki Adı	Turunçlu göllü halı
Dokuyanın Adı	Neriman Çetin
Bugünkü Durumu	Sağlam

Tarihi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 120x Boy:220 cm cm.
Sıklık:	26X36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, makas
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün b) Çözgü İpi: Yün c)İlme İpi :-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halıda üç ince su bir geniş kenar suyu ve beş sedef yer almaktadır. Halının ince kenar sularından en dışta yer alan dişemikli su, ikinci dar su ise testereli sudur. Kırmızı zeminli geniş su da eli belinde motifleri münavebeli yerleştirilmiştir. Halının orta zemininde aynı eksen üzerine yerleştirilmiş dört adet turunçlu göl deseni yer almaktadır Turunçlugöl desenlerinin orta göbeğinde sekiz dilimli rozet yer almaktadır. Mihrapsız halıdır. Doğal boyalı yünle dokunmuştur. Orta zemin rengi, kırmızıdır. a) Dar Kenar Su: Testereli su, dişemikli su b) Geniş Kenar Su: Elibelinde motifli c)Zemin Süslemesi :- Turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Neriman Çetin
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yeri	Meke Köyü Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 10: Tek Taraflı Boğumlu Mihraplıı Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	10
Fotoğraf No	10
Çizim No	71
İnceleme Tarihi	21.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü, Menteşe/Muğla
Yöredeki Adı	Tabakalı su desenli halı
Dokuyanın Adı	Fatma Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En.135cmx boy.238 cm.
Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi : Yün b) Çözgü ipi: Yün c)Desen İpi: -Yün d)İlme İpi :- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç dar kenar suyu, bir geniş suyu bulunmakta. Orta zeminde tek taraflı boğumlu mihrap vardır. Mihrap alınlığında anahtar(ağaç) motifi birbirine ters olarak yerleştirilmiş mihrabın tepe noktasından yükselen hayat ağacı vardır. Hayat ağacının gövdesi üzerine delebik motifleri karişılıklı olarak yerleştirilmiştir. Orta zemininde ise mihraba giriş yerinde dip hamaylı, mihrap içinde ise iki adet sakarcık motifi ile baklaçiçeği desenli göl motifi yer almaktadır. Mihrap girintisinin oluşturduğu şekle de “yan hamailı” denilmektedir a) Dar Kenar Su: Dişemikli su, aklıca su, çiçekli su, armut çiçeği b) Geniş Kenar Su: Tabakalı su c)Zemin Süslemesi: Baklaçiçekli göl deseni mihrap zemininde yer almaktadır.
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Fatma Uzun
Doğum Tarihi	1970
Doğum Yeri-	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 11: Ada Milas Su desenli Altıgen Göllü Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	11
Fotoğraf No	11
Çizim No	72
İnceleme Tarihi	10.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Yıldızlı göllü halı
Dokuyanın Adı	Sultan Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, açık mavi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En115 x Boy:180cm.

Sıklık	27 X36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi :Yün
Uygulanan Teknikler	: Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç ince suyu, bir geniş suyu bulunmaktadı. Halının en dıştaki suyu beyaz zeminli köpek izi motifi geniş suyunda ise ada Milas Karanfilli su deseni yer almaktadır. İçteki ince suda armut çiçeği deseni vardır..Düz zeminli olan halının orta zeminde altıgen göllerin ortasında sekiz kollu yıldız çiçeği motifi yer almaktadır.Altıgenin uzun kenarlarından üçer adet küçük kol çıkmaktadır.
a) Dar Kenar Su b) Geniş Kenar Su: c)Zemin Süslemesi	Köpek izi, armut çiçeği Karanfilli ada Milas Deseni Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Sultan Uzun
Doğum Tarihi	1968
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 12: Tabakalı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	12
Fotoğraf No	12
Çizim No	73
İnceleme Tarihi	19.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Camii
Yöredeki adı	Halı
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil mavi, mor
Ürünün Boyutları	En140 x Boy:185 cm
Sıklık	28x32

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı, tek taraflı boğumlu mihraplıdır. Halının dört dar bordürü bir geniş bordürü vardır. Halının geniş suyunda tabakalı deseni yer almaktadır. Bundan dolayı da Tabakalı halı denilmektedir. Orta zemininde ayaklık kısmında dip hamaylı motifi yer almaktadır. Halının orta zeminin etrafı delebik motifleri ile süslenmiştir. Mihrap boğumundan turunçlu göl çiçeği sarkmaktadır. Sentetik boyalı iplerle dokunmuştur.
a) Dar Kenar Su b) Geniş Kenar Su: c)Zemin Süslemesi	Testereli su, paralı su, dişemikli su Tabakalı su Tek taraflı boğumlu mihraplı
Adı Soyadı	İbrahim Gökçe
Doğum Tarihi	1970
Doğum Yeri-	Çaatakbağyaka
Öğrenim Durumu:	Lise
Mesleği-	Din görevlisi
Adresi	Çatakbağyaka Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 13: Çaprazlı Su Desenli Muğla Menteşe Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	13
Fotoğraf No	13
Çizim No	74
İnceleme Tarihi	19.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka -Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
111Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1930'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 144x Boy:170 cm.
Sıklık	28x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün b) Çözgü İpi: Yün

	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının dört dar, bir geniş suyu vardır. Halının iki dar suyunda kösele motifleri, diğer dar suyunda çarpı şeklindeki motif bezemede kullanılmıştır. Geniş suyunda ise yörede çaprazlı adı verilen çarkıfelek motifleri yer almaktadır. İki çarkıfelek motifi arasında çakalizi adı verilen sekiz dilimli rozetler yer almaktadır. Orta zeminde ise geometrik karakterli kıvrımlı sekizgenler yerleştirilmiştir. Sekizgenlerin ortasında da sekiz köşeli yıldızlar yer almaktadır. Halının orta zemini kımızı renklidir. a) Dar Kenar Su: Kösele motifli b) Geniş Kenar Su: Çaprazlı su c)Zemin Süslemesi: Geometrik geçmeli sekizgenli göl motifli
Adı Soyadı	İbrahim Gökçe
Doğum Tarihi	1970
Doğum Yeri:-	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Lise
Mesleği	Cami imamı
Adresi	Çatakağyaka Köyü Menteşe-Muğla

Fotoğraf 14: Çift Taraflı Mihraplı Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	14
Fotoğraf No	14
Çizim No	75
İnceleme Tarihi	03.05. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Bali Bey Mahallesi Muğla- Menteşe

Yöredeki adı	Seccade
Dokuyanın Adı	Humayun Öner
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	73 yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, açık kırmızı, koyu kırmızı, kahverengi, sarı, turuncu yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 110x Boy:160 cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a) AtkıiİpiI: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme İpi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı çift taraflı mihraplı olarak düzenlenmiştir. Halının beş kenar suyu bulunmaktadır. Halının orta zemininde altıgen göbek bulunmaktadır. Orta zemin koyu kırmızı, köşeler beyaz renklidir. Halının orta zeminde küçük çiçek motifleri yer almaktadır. Dörtgen göbek, iç kısmından kancalarla dıştan delebik motifleri süslenmiştir. a) Dar Kenar Su: Top yıldızlı, sarmaşıklı su b) Geniş Kenar Su: Top Güllü c)Zemin Süslemesi: Altıgen göbekli
Adı Soyadı	Humayun Öner
Doğum Tarihi	1930
Doğum Yeri	Çiftlik Köyü
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı

Fotoğraf 15: Ada Milas Su Desenli Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	15
Fotoğraf No	15
Çizim No	76
İnceleme Tarihi	27.03. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kafaca- Menteşe
Yöredeki adı	Ada Milas Halısı
Dokuyanın Adı	Ayşe Demirel
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	35 yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 135x Boy:230 cm
Sıklık	30X 36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı tek taraflı mihraplı formlu olup, Ada Milas desenlidir. Mihrap tepeliğinden hayat ağacı yükselmektedir. Mihrap alınlığı beyaz renklidir. Hayat ağacının dalları yörede patlıcan adı verilen motifle bezelidir. Halının orta zemini kırmızı renkli olup tavukayağı motifleri ile kuş motiflerinden oluşan süsleme yer alır. Halı yörede aynı zamanda yatımlı halı olarak da bilinmektedir. Bordürlerin girintili çıkıntılı olmasından dolayı Ada Milas denmiştir. Girintiler arasında beş çenekli karanfil çiçekleri yer almaktadır. a) Dar Kenar Su: Testereli su desenli b) Geniş Kenar Su:Karanfilli Ada Milas c)Zemin Süslemesi: Tek taraflı mihraplı, tavukayağı desenlidir
Adı Soyadı:	Ayşe Demirel
Doğum Tarihi	1948
Doğum Yeri	Yeniköy- Bodrum
Adresi	Kafaca Menteşe/Muğla
Öğrenim durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı

Fotoğraf 16: Ada Milas Su Desenli Turunçlugöl Desenli Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	16
Fotoğraf No	16
Çizim No	77
İnceleme Tarihi	13.05. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Muğla- Menteşe
Yöredeki adı	Ada Milas Halısı
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 135x Boy:235 cm
Sıklık	30x34
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün b) Çözgü İpi: Yün

	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminli Ada Milas desenlidir. İki geniş suyu bir dar kenar suyu vardır. İki geniş kenar suyu arasında dişemikli suyu yer almaktadır. Orta zeminde dört adet turunçlu göl deseni bulunmaktadır Doğal boya ile boyanmış iplerle dokunmuştur. a) Dar Kenar Su: Kedi izi b) Geniş Kenar Su: Ada Milas c)Zemin Süslemesi: Turunçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Tarihi	1926
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 17: Çift Taraflı Mihraplı Muğla -Milas Lâdik Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	17
Fotoğraf No	17

Çizim No	78
İnceleme Tarihi	10.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Çaybükü- Menteşe
Yöredeki adı	Milas Lâdik Halısı
Dokuyanın Adı	Nevcan Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1990 'lı yıllara
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 138x Boy:240 cm.
Sıklık	30X30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	c)Çözgü ipi: Yün
	d)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının beş kenar suyu bulunmakta. Orta zeminde basamaklı çift taraflı mihrap desenli göl yer almaktadır. Orta göbeğin içinde karşılıklı yerleştirilmiş eli belinde motiflerinden bir düzenleme görülmektedir. Mihrap üstünde ve ayaklık kısmında Lâdik gülleri yer almaktadır. Halı doğal boyalı iplerle dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	dişemikli su , aklıca su,
b) Geniş Kenar Su	Lâdik suyu
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı basamaklı mihraplı eli belinde motifli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Nevcan Kaya
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yeri	Çırpı Köyü
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Çaybükü Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 18: Milas Karachisar Çatmalı Eğmeli Naturel Halı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	18
Fotoğraf No	18
Çizim No	17

İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla-
Yöredeki Adı	Karacahisar Halısı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 100x Boy:162 cm
Sıklık	30x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi :Yün
	c)Desen ipi: Yün
	d)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Karacahisar köyünde dokunan halılardandır. Madalyonlu.(Sofralı) halılar grubunda olup köşelerde bitkisel süsleme yer almaktadır Köşeler açık kahverengi zeminli. Olup, çatmalı halı olarak adlandırılmıştır. Orta zemin beyaz renkli olup ortasında sofra motifi bulunmaktadır. Sofra motifi on iki dilimlidir. Köşelerde birbirini kesen çizgiler küçük kareler oluşturmuştur. Köşelerde yaprak ve çiçek motifleri kahverengi, yeşil ve açık sarı tonları ile işlenmiştir
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Armut çiçeği
c)Zemin Süslemesi	Sofralı, göbekli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Mehmet Akgül.
Doğum Tarihi	1946
Doğum Yeri	Akçaova
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Esnaf (Halıcı)

Adresi:	Menteşe -Muğla

Fotoğraf 19: Kurbağacıklı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	19
Fotoğraf No	19
Çizim No	79

İnceleme Tarihi	23.06. 2018
Türü – Çeşit	Kubağacıklı su desenli halı
Bulunduğu Yer	Çiftlik Mahallesi- Menteşe
Yöredeki Adı	Turnçlu göl desenli halı
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 133x Boy:218 cm
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	En dış kenar suyu dişemikli su, birinci geniş kenar suyu gemici su desenli ikinci dar kenar suyu üç dilimli karanfilli çiçekli, ikinci geniş suyunda turunç çiçekli kenar suyu, Orta zemini çevreleyen dar suda armut çiçeği desenlidir. Orta zemin kahve renkli olup, turunçlu göl desenleri değişik renklerde sıralanmıştır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, karanfilli su, armut çiçeği
b) Geniş Kenar Su	Gemici su desenli, Turunçlu su
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Nazire Bingöl
Doğum Tarihi	1955
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çiftlik Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 20: Ada Milas Su Desenli Ortası Tavukayağı Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	20
Fotoğraf No	20

Çizim No	-
İnceleme Tarihi	23.06. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Çiftlik mahallesi Menteşe
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın Adı	Nazire Bingöl
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 115x Boy:1900cm.
Düğüm Sıklığı:	28x33
Kullanılan Araçlar:	Kirkit, tokmak bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Düz zeminli halı olup orta zeminde tavukayağı desenleri yer almaktadır Zemin koyu kırmızı renklidir. Halının geniş kenar suyunda karanfilli ada Milas deseni yer almaktadır Dar suyunda Ladik suyu yer almaktadır
Dar Kenar Su	Lâdik suyu desenli
b) Geniş Kenar Su	Ada Milas desenli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nazire Bingöl.
Doğum Tarihi	1955
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çiftlik Mahallesi -Menteşe -Muğla

Fotoğraf 21: Laleli Su Desenli Mihraplı Aslanlı Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	21
Fotoğraf No	21
Çizim No	

İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular
Yöredeki adı:	Aslanlı Halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	40 yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 125x Boy:200 cm.
Sıklık	36x 42
Kullanılan Araçlar:	Kirkit, (tokmak)makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	d)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç dar su iki geniş suyu bulunmaktadır. Halının geniş sularında yörede lale adı verilen çiçek motifleri kıvrımlı dal üzerine yerleştirilmiş şekildedir. İnce sulardan birinde testereli su deseni diğeri ikisinde çiçekli motifli su desenleridir.
a)Dar Kenar Su	Testereli su, çiçekli su
b) Geniş Kenar Su	Lale çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Zeminde üç adet aslan gürü işlenmiştir.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Servet Solak
Doğum Tarihi	1977
Doğum Yeri	Niğde
Öğrenim Durumu	Ön lisans
Mesleği	Halı tamir ustası
Adresi	Mumcular- Bodrum -Muğla

Fotoğraf 22: Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı -Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	22
Fotoğraf No	22
Çizim No	
İnceleme Tarihi	12.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer:	Kıran- Menteşe

Yöredeki Adı	Halı
Dokuyanın Adı	Ayşe Özsoy
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi- Dönemi	1980 ‘li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, pembe
Ürünün Boyutları	En 130 Boy:200 cm.
Sıklık	26x38
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç dar bir geniş suyu vardır. En dışta yer alan suyu beyaz zeminli zencerek motifli ikinci dar suyu kösele motifli ve zemini kırmızı renktedir. İçte yer alan ince su ise beyaz zeminli ve yıldız motiflidir. Geniş su ise yörede çaprazlı olarak adlandırılan çarkıfelek motiflidir. Halı Tek taraflı boğumlu mihraplıdır. Halının orta zemininde üst üste yerleştirilmiş dörtgen göller zeminini süslemektedir. Mihrap tepeliğinden çıkan dallar her iki tarafta ikişerli olarak yer almakta ve uçları anahtar motifi ile sonlandırılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Zencerekli su, kösele motifli su, yıldızlı su
b)Geniş Kenar Su	Çaprazlı (Çarkıfelekli)su
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgenlerden oluşturulmuş hayat ağacı motifi
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ayşe Özsoy
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yeri	Kıran
Öğrenim Durumu:	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Erenköy Sitesi Gülağzı Menteşe -Muğla

Fotoğraf 23: Boğumlu Mihraplı Baklaçiçeği Göl Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	23
Fotoğraf No	23
Çizim No	18
İnceleme Tarihi	27.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Meke Mah. Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Tabakalı halı
Dokuyanın Adı	Neriman Çetin
Bu günkü Durumu	Sağlam
Dönemi/Tarihi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, açık mavi
Ürünün Boyutları	En 120cm x 190cm.
Sıklık	26 X36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak),makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç dar bir geniş suyu bulunmakta. En dışta yer alan su dişemikli su, ikinci ve üçüncü dar suyu testereli su motifli deseni yer almaktadır. Geniş su da tabakalı deseni yer almaktadır. Halının orta zemininde tek taraflı boğumlu mihrap yer almaktadır Orta zeminde baklaçiçeği göl deseni yer almaktadır. Mihrap alınlığında birbirine ters yerleştirmiş anahtar desenleri yer almaktadır. Mihrap tepeliği hayat ağacı şeklinde düzenlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Köpek izi, armut çiçeği, dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Tabakalı su
c)Zemin Süslemesi	Tek taraflı mihraplı baklaçiçekli göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı:	Neriman Çetin
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yer	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Adresi	Meke Köyü Menteşe- Muğla

Fotoğraf 24: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	24
Fotoğraf No:	24
Çizim No	80
İnceleme Tarihi	25.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular- Bodrum -Muğla
Yöredeki Adı	Cıngıllı Cafer desenli Madalyonlu Halı

Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	105x160 cm.
Sıklık:	37x37
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının orta zemininde dilimli göbek motifi yer almaktadır. Göbeğin içinde de sekiz dilimli bir iç göbek yer almaktadır Göbeğin içi bitkisel bezemelerle tezyin edilmiştir. Göbeğin ucundan sal bekler sarkmaktadır. Halının dar suyunda paralı su deseni, geniş bordürde Çıngıllı Cafer suyu yer almaktadır. Halının orta zemini kırmızı renklidir. Halının köşelerinde eğmeler yer almakta ve bitkisel desen bezemelidir.
a)Dar Kenar Su	Paralı su
b)Geniş Kenar Su	Çıngıllı Cafer suyu
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Niyazi Çengel
Doğum Tarihi	1955
Doğum Yeri:	Mumcular
Öğrenim Durumu:	Lise
Mesleği-	Esnaf
Adresi	Mumcular Bodrum -Muğla

Fotoğraf.25: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Sandıklı Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	25
Fotoğraf No	25
Çizim No	82
İnceleme Tarihi	25.03. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular
Yöredeki adı	Sandıklı
Dokuyanın Adı:	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi, hardal sarısı, kavuniçi
Ürünün Boyutları	En 105x Boy:160 cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon	Halının bir dar, iki geniş suyu bulunmaktadır. Orta zeminde çift taraflı mihrap formu içine on altıgen köşeli dörtgen motifi yerleştirilmiştir. Orta zemin kırmızı renkli mihrap alınlıkları hardal sarısı renktedir. Mihrap alınlıklarında karşılıklı tütün yaprağı motifi yer almaktadır. Geniş sulardan biri beyaz zeminli, diğeri de mavi zeminlidir. Dar suyu ise paralı su desenlidir. Zemini hardal sarısı renklidir.
a)Dar Kenar Su	Paralı su
b)Geniş Kenar Su	Elmalı su, çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Sandıklı
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Fatma Özgül
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yeri	Mumcular Bodrum Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği-	Esnaf (halıcı)
Adres	Mumcular -Bodrum -Muğla

Fotoğraf 26: Çift Taraflı Mihraplı Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	26
Fotoğraf No	26
Çizim No	83

İnceleme Tarihi	27.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Seccade
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, açık mavi
Ürünün Boyutları	En 105x Boy:180 cm.
Sıklık	26x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	d)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu bulunmaktadır. Dar suları aynı desenle bezenmiştir. Geniş suyu kırmızı zemin üzerine Cıngıllı Cafer desenlidir. Orta zemin çift taraflı mihraplı formda düzenlenmiş olup ortada 12 çiçekli turunçlu göl deseni vardır. Turunçlu gölün zemini Turkuvaz rengindedir. Mihrap alınlıklarında üç yapraklı tütün yaprağı deseni vardı. Alınlıklar koyu sarı renktedir.
a)Dar Kenar Su	Çiçekli su
b)Geniş Kenar Su	Cıngıllı Cafer
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı Mihraplı, Turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri:	Akçaova- Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği-	Esnaf (Halıcı)
Adresi	Menteşe -Muğla

Fotoğraf 27: Dokuz Göllü Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	27
Fotoğraf No	27
Çizim No	83
İnceleme Tarihi	05.07. 2018

Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Karcahisar Milas
Yöredeki adı	Dokuzgöllü halı
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En En 122x Boy:220 cm.
Sıklık	36x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar suyu bir geniş suyu vardır. Dar sularında dişemekli su deseni uygulanmıştır. Geniş suyunda kesme şeker deseni kullanılmıştır. Halının orta zemininde dokuz adet sekizgen göl motifi yer almaktadır. Sekizgen göllerin yatay köşeleri sütun şeklindeki düzenleme ile yan zemin çizgisine birleştirilmiştir Sekizgen göller arasında dik çatılı paneller oluşturulmuştur. Göllerin ve yanlarda kalan alanların içi stilize edilmiş çiçek motifleri ile bezenmiştir. Halı zemindeki göllerin içi değişik renklerle münavebeli olarak doldurulmuştur
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Göl düzenlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Emine Kaya
Doğum Tarihi	1958
Doğum Yeri	Karacahisar Milas
Öğrenim Durumu:	İlkokul
Mesleği:	Ev hanımı
Adresi	Karacahisar Köyü Milas Muğla

Fotoğraf 28: Yılanlı Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	28
Fotoğraf No	28
Çizim No	84
İnceleme Tarihi	11.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Akgül Halı
Yöredeki adı	Yılanlı
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	1980'li yıllar

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil,
Ürünün Boyutları	En 93x Boy:142 cm.
Sıklık	30x 36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi:Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar suyu bir geniş suyu vardır. Dar sularında paralı su ve yarım pıtrak deseni uygulanmıştır. Geniş suyunda Tavukayağı deseni ile birlikte anahtar motifi kullanılmıştır. Halının orta zemininde iki adet yılan yer almaktadır. Aralarda dört dilimli rozet yer almaktadır. Halı düz zeminli ve açık kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	Paralı su, yarım pıtrak s
b)Geniş Kenar Su	Tavukayağı desenli
c)Zemin Süslemesi	Yılanlı
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği:	Halıcı
Adresi	Yağcılar hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 29: Çifte Güllü Su Desenli Göbekli Kitabeli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	29
Fotoğraf No	29
Çizim No	85
İnceleme Tarihi	25.03. 2018

Türü- Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular- Bodrum- Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, pembe,
Ürünün Boyutları	En103 x Boy:190 cm.
Sıklık	27x31
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı iki dar, bir geniş suyu vardır. Ortada çelenkli bir göbek vardır. Göbeğin içinde de dört kollu bir göbek daha yer almaktadır. Ortadaki göbek beyaz zeminlidir. Halının orta zemini kırmızı renklidir. Halının geniş suyu ise açık sarı zeminlidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Çifte güllü
c)Zemin Süslemesi	Göbekli (madalyonlu)
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Fatma Özgül.
Doğum Tarihi	1965
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği-	Esnaf (Halıcı)
Adresi	Mumcular- Bodrum-Muğla

Fotoğraf 30: Köşe Göbekli Boru Çiçeği Desenli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	30
Fotoğraf No	30
Çizim No	86
İnceleme Tarihi	25.03. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Yeniköy- Mumcular Bodrum
Yöredeki adı	Elma çiçeği desenli halı
Dokuyanın Adı:	Ayşe Kuş
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 105x Boy:190 cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar:	Kirkit (tokmak)bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının orta zemininde madalyon bulunmaktadır. Madalyonun içinde dört kollu bir iç göbek yer almaktadır. Madalyonun iki ucunda salbekler yer almaktadır.Halının zemini, kızılkahve tonundadır Madalyonun zemini ise sütlü kahve rengindedir.t. Halının köşelerinde eyme vardır. Doğal boyalı iplerle dokunmuştur. Geniş suyu sarı zeminlidir. Dar suları dişemikli sudur.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Elmalı su
c)Zemin Süslemesi	Eğmeli Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ayşe Kuş
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Yeniköy- Mumcular Bodrum
Öğrenim Durumu:	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Yeniköy Mumcular Bodrum -Muğla

Fotoğraf 31: Çifte Güllü Su Desenli, Göbekli, Kitabeli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	31
Fotoğraf No	31
Çizim No	87
İnceleme Tarihi	27.09. 2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı- Menteşe -Muğla
Yöredeki adı	Çifte güllü
Bugünkü Durumu	Yıpranmış

Tarihi/Dönemi	1950'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil pembe mavi
Ürünün Boyutları	En110 x Boy:195cm
Sıklık	27x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) Makas bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı, bir geniş suyu ve iki ince suyu vardır. Halının geniş suyunun zemini beyazdır. Ortada sal bekli etrafı çelenkli bir madalyon yer almaktadır. Madolyonun içi bitkisel bezemelerle tezyin edilmiştir. Onun da ortasında dikdörtgen formda sekiz köşeli bir iç göbek yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Çifte güllü
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf(halıcı)
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 32:Tek Güllü Su Desenli Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	32
Fotoğraf No	32
Çizim No	88
İnceleme Tarihi	25.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Mumcular Bodrum
Yöredeki adı	Tek güllü Beyazlı
Dokuyanın Adı	Ayşe Kuş
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:	2010'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 130x Boy:195 cm
Sıklık:	27x 36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı beyaz zeminli Ortada bitkisel bezemeli bir göbek yer almaktadır Alının orta zeminin köşelerinde bitkisel bezemeli birer buket yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Yok
b)Geniş Kenar Su	Tek güllü
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Ayşe Kuş
Doğum Tarihi	1976
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adres	Mumcular -Bodrum -Muğla

Fotoğraf 33: Ortası Top Yıldızlı Muğla Menteşe Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	33
Fotoğraf No	33

Çizim No	89
İnceleme Tarihi	31.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyüi Camii- Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Çaprazlı Halı
Dokuyanın Adı	Elif Deveci
Bugünkü Durumu:	Eski
Tarihi:	1930'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mor
Ürünün Boyutları	En 120x Boy:180 cm.
Sıklık	26 x 30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Halının orta zemininde top yıldızlar yer almaktadır. Dar suyunda sekizgen motifler yer alır. Diğer dar bordürde sekiz kollu yıldızlar yer almaktadır. Halının ipleri kimyasal boyalarla boyanmıştır. Havları yüksek döşek halısı olarak dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	Armut çiçeği desenli, sekiz kollu yıldızlı su
b)Geniş Kenar Su	Çakal izi motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı:
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri	
Öğrenim Durumu	
Adresi	

Fotoğraf 34: Muğla Menteşe Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	34
Fotoğraf No	34
Çizim No	90
İnceleme Tarihi	31.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Camii- Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın Adı	Fatma Gündoğdu
Bugünkü Durumu:	Eski
Tarihi:	1930'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mor
Ürünün Boyutları	En 120x Boy:180 cm.
Sıklık	26 x 30

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)AtkıiİpiYün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının beş suyunun biri dardır. Halının orta zemini boş bırakılmıştır. İç ve dış suyunda armut çiçeği deseni, sekiz kollu yıldız ve çakal izi motifleri vardır. En dışta ise dişemikli ince su yer almaktadır.
.a)Dar Kenar Su	sekiz kollu yıldızlı su, armut çiçeği desenli su
b)Geniş Kenar Su	Çakal izi motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı. -
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri	
Öğrenim Durumu	
Adresi	

Fotoğraf 35: Çaprazlı Su Desenli- Dörtgen Göllü Muğla Menteşe Döşek Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	35
Fotoğraf No	35

Çizim No	91
İnceleme Tarihi	31.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü
Yöredeki adı	Çaprazlı Halı
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Bugünkü Durumu	Eski
Tarihi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mor
Ürünün Boyutları	En 135x Boy:208 cm.
Sıklık	26 x 38
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Halının orta zemininde top iki adet eşkenar dörtgen göl yer almaktadır. Dar suyunda dışta olanda dört dilimli sekizgen motifler yer alır. Diğer dar bordürde döt kollu çarpı motifleri yer almaktadır. Geniş suyunda ise Çaprazlı motifi ile çakal izi motifleri birlikte kullanılmıştır. Halı kırmızı zeminlidir. Üzerinde 1974 tarihi vardır
a)Dar Kenar Su	Sekizgen motifli, dört kollu çarpı motifli
b)Geniş Kenar Su	Çaprazlı su (Çarkıfelek)
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Güllü Uzun
Doğum Tarihi	1926
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 36: Yıldızlı Su Desenli Muğla-Milas Halıs

GÖZLEM FORMU

Örnek No	36
Fotoğraf No	36
Çizim No	92
İnceleme Tarihi	27.02.2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı -Menteşe Muğla
Yöredeki Adı	Yıldızlı Halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi:/ Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 110x Boy:180 cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi:Yün
	d)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş, iki dar suyu dört sedefi vardır. Geniş suyunda sekiz köşeli yıldız motifleri yer almaktadır. Yıldız motifleri arasına sekiz dilimli turunç motifleri yerleştirilmiştir. Yıldızların ortasında da sekiz dilimli rozetler yer almaktadır Halının dar sularında aynı motifler kullanılmıştır. Dar sularında köpek izi motifleri yer almaktadır. Sedeflerde de yaba motifleri kullanılmıştır
a)Dar Kenar Su	Köpek izi motifli
b)Geniş Kenar Su	Yıldızlı su
c)Zemin Süslemesi	Muska motifleri ile düzenlenmiş desen
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe -Muğla

Fotoğraf 37: Ada Milas Su Desenli Keklik Motifli Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	37
Fotoğraf No	37
Çizim No	93
İnceleme Tarihi	27.04. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü
Yöredeki adı	Seccade
Dokuyanın Adı	Fatma Uzun
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En115 x Boy:185cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak

Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Halının geniş suyu ada Milas desenlidir. Dar dış suyunda kösele motifleri, içteki dar su deseni, armut çiçeği desenidir Halının orta zemininde Tavukayağı deseni ve karşılıklı keklik motifi işlenmiştir. Halının zemini koyu kırmızıdır.
a)Dar Kenar Su	Kösele, armut çiçeği desenli
b)Geniş Kenar Su	Ada Milas Karanfilli-
c)Zemin Süslemesi	Tavukayağı ve çifte keklik motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Fatma Uzun
Doğum Tarihi	1958
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 38: Gemici Su Desenli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	38
Fotoğraf No	38
Çizim No	94

İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	TOKİ Konutları Menteşe, Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Elif Özkan
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi- Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 120x Boy:203 cm.
Sıklık	26x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar iki geniş suyu vardır. Geniş suyu gemici su desenlidir. Dar sularında ise kedi izi motiflidir. Halının orta zemini kırmızı renkli olup düz zeminlidir Halının orta kısmında eli belinde motifi ile meydana getirilmiş göl deseninden beş adet yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Kedi izi
b)Geniş Kenar Su	Gemici su desenli
c)Zemin Süslemesi	Eli belinde desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Nursel Balcı
Doğum Tarihi	1960
Doğum Yeri	Meke Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleğ i	Öğretim Görevlisi
Adresi	TOKİ Konutları Menteşe- Muğla

Fotoğraf 39: Gemici Su Desenli İçiçe Mihraplı Muğla- Milas Lâdik Halısı

GÖZLEM FORMU

Fotoğraf No:	39
Örnek No	39
Çizim No	95
İnceleme Tarihi	09.10.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe -Muğla
Yöredeki adı	Halı

Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En125 x boy 185 cm
Sıklık	28x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak),makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminli tek taraflı basamaklı mihraplıdır. İç içe iki mihrap kemeri yer yer almaktadır. Orta zeminde eli belinde motiflerinden düzenlenmiş göl deseni yer almaktadır Halının orta zemini koyu kırmızı renklidir. Halının bir dar iki geniş suyu vardır. Ayaklık kısmında ve mihrap üstündeki ayetlik kısmında Lâdik lale motifleri yar almaktadır. Mihrap alınlığı beyaz renkli olup herhangi bir bezeme yer almamaktadır
a)Dar Kenar Su	Sülüklü su
b) Geniş Kenar Su	Gemici su deseni, Lâdik suyu
c)Zemin Süslemesi	Eli belinde göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Tarihi	1926
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf 40: Elma Çiçeği Su Desenli Madalyonlu Muğla Yatağan Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	40
Fotoğraf No	40
Çizim No	96
İnceleme Tarihi	09.10. 2018
Türü – Çeşit	Halı –
Bulunduğu Yer	Katrancı Köyü -Yatağan- Muğla

Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Fatma Karakuş
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi:/ Dönemi	1960’ lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mor, pembe mavi
Ürünün Boyutları	En.105x180cm
Sıklık	28X36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	c)Çözgü ipi: Yün d)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Halının dar sularında paralı su deseni yer almaktadır. Geniş suyunda sarmaşık deseni bezemede kullanılmıştır. Halının orta zemini koyu kırmızı renkte olup ortasında oval bir göbek bulunmaktadır. Halının köşelerinde eğmeler yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Paralı su
b)Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı su
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Karakuş.
Doğum Tarihi	1947
Doğum Yeri	Katrancı Köyü- Yatağan- Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Katrancı Köyü-Yatağan-Muğla

Fotoğraf 41: Baltalı Su Desenli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	41
Fotoğraf No	41
Çizim No	97
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Zeytinköy Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Gülsüm Kartal
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 130 cm.270cm
Sıklık	28x 39
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak

Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Dar suyunun birinde dört dilimli sekizgen motifler bezemede kullanılmıştır. Diğer dar suyunda göz motifleri bezemede kullanılmıştır. Halının geniş suyunda karelerin içine yerleştirilmiş kanca motifleri ile desen oluşturulmuştur. Halı kırmızı zeminli olup yüksek havlı olarak dokunmuştur. Orta zeminde turunç motifleri üst üste yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Sekizgen dört dilimli motifli, göz motifli
b)Geniş Kenar Su	Çengelli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ummahan Kartal
Doğum Tarih	1958
Doğum Yeri	Zeytinköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Zeytinköy -Menteşe -Muğla

Fotoğraf 42: Çift Taraflı Mihraplı Cami Tasvirli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	42
Fotoğraf No	42
Çizim No	98
İnceleme Tarihi	27.10. 2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, pembe, mor
Ürünün Boyutları	En 130 cm.190cm
Sıklık	28x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün

	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Dar sularında ince bir dal yer almaktadır. Geniş suyunda sarmaşık yer almaktadır. Orta zeminde boyuna düzenlemeli Sultan Selim Camii resmedilmiştir. Üzerinde büyük harflerle yazılar vardır. Okunan kısım "İYESİK" " SULTAN SELİM 1963" yazıları okunabilmektedir. Halıyı, tahminen okuma yazma bilmeyen birisi dokumuştur. Harfler ve rakamların bazıları ters yazılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Sekizgen dört dilimli motifli, göz motifli
b)Geniş Kenar Su	Çengelli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Adresi	Yağcılar Hanı Muğla

Fotoğraf 43: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	43
Fotoğraf No	43
Çizim No	99
İnceleme Tarihi	27.10. 2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mor, pembe
Ürünün Boyutları	En 120 cm.x280cm
Sıklık	30 x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi :Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün
	c)İlme ipi :- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma

Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş suyu iki sedefi vardır. Orta zeminde iç içe iki oval göbek vardır. Hali çift taraflı mihraplı olarak dokunmuştur. Halının geniş suyunda kıvrık dal şeklinde stilize edilmiş ejder figürü yer almaktadır. Halının orta zemini kırmızı renklidir. Başlangıç kısmındaki mihrap alınlığı krem sarı, baş kısmında ise sarı ve yeşil renk birlikte kullanılmıştır. Köşelerde bozulmuş eğme motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi
b)Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı ejder motifi
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 44: Testereli Su Desenli Dörtgen Göl Desenli Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	44
Fotoğraf No	44
Çizim No	100
İnceleme Tarihi	27.10. 2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Menteşe -Muğla
Yöredeki adı	Elibelinde desenli, göllü halı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, mavi, açık yeşil, pembe
Ürünün Boyutları	En 130 cm.195cm
Sıklık	36x 42
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün

	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Dar suları dişemikli su, geniş suyunda testere dişi yanışlı ve eli belinde yanışlı iki suyu vardır. İnce suyu yoktur. İki adet sedef şeritleri, vardır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Testere dişi motifli, eli belinde motifli su.
c)Zemin Süslemesi	Dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla)
Öğrenim Durumu	Üniversite
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 45: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	45
Fotoğraf No	45
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı
Yöredeki adı	Çıngıllı Cafer suyu göbekli halı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 130 cm.260cm
Sıklık	30 x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün

	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Geniş suyunda Çıngıllı Cafer deseni, dar suyunda sarmaşık motifi yer almaktadır. Halının orta zemininde dört dilimli sekizgen madalyon yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Sekizgen dört dilimli motifli, göz motifli
b)Geniş Kenar Su	Çengelli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 46: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	46
Fotoğraf No	46
Çizim No	40
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Seccade

Bulunduğu Yer	Zeytin köy Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Gülsüm Kartal
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, turuncu sarı, yeşil, pembe, mor
Ürünün Boyutları	En 105 cm x.boy190cm
	26 x42
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme İpi- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Halının en dış kenarında ve içte yer alan sedefinde zencerek motifleri dış suyunda sekiz kollu yıldızlar, iç suyunda ise muska motifleri, iç geniş suyunda ise top yıldızlar yer alır. Halı çift taraflı mihraplı olup orta zeminde eşkenar dörtgen şeklinde iki göl yer almaktadır. Mihrap alınlıkları açık sarı renkte olup küçük çiçek motifleri ile bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Sekizgen dört dilimli motifli, göz motifli
b)Geniş Kenar Su	Top yıldız motifli
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı mihraplı göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ummahan Kartal
Doğum Tarih	1958
Doğum Yeri	Zeytinköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Zeytinköy Menteşe -Muğla

Fotoğraf 47: Tabakalı Su Desenli Saksıda Çiçek Motifli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	47
Fotoğraf No	47
Çizim No	102
İnceleme Tarihi	18.09. 2019
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Pınar Milas -Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Raziye Özkan
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 135 cm.295cm
Sıklık	28x 39
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Dar suyunun birinde dört

Özellikleri	dilimli sekizgen motifler bezemede kullanılmıştır. Diğer dar suyunda göz motifleri bezemede kullanılmıştır. Halının geniş suyunda karelerin içine yerleştirilmiş kanca motifleri ile desen oluşturulmuştur. Halı kırmızı zeminli olup yüksek havlı olarak dokunmuştur. Orta zeminde turunç motifleri üst üste yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Testere dişi motifli, armut çiçeği desenli
b)Geniş Kenar Su	Tabakalı su desenli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Raziye Özkan
Doğum Tarih	1945
Doğum Yeri	Pınar
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Pınar Milas Muğla

Fotoğraf 48: Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	48
Fotoğraf No	48
Çizim No	103
İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü. Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Çaprazlı halı
Dokuyanın adı	Zeynep Şenoğulları
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 134 cm x. boy 170cm
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi : - Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki sedefi bir geniş suyu, altı dar suyu vardır. Halının geniş suyunda çarkıfelek dar sularında armut çiçeği, kösele, paralı su sülüklü su, dişemiki su desenleri yer almaktadır. Halı boğumlu tek taraflı mihraplı ve eşkenar dörtgen göllüdür.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, paralı su, kösele, armut çiçeği, kedi izi motifli su düzenlemesi yer almaktadır.
b)Geniş Kenar Su	Dört dilimli rozet
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Zeynep Şenoğulları
Doğum Tarih	1985
Doğum Yeri	Çiftli Köyü, Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Salihpaşalar Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf:49 Çaprazlı Su Desenli Altıgen Göl Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	49
Fotoğraf No	49
Çizim No	104
İnceleme Tarihi	06. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Mahallesi Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Çaprazlı Halı
Dokuyanın adı	Nazender Kütükçü
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 160x220 cm.
Sıklık	26x 32
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi:Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün

	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının dört dar, iki geniş suyu vardır Dar sularında paralı su deseni, dişemikli su, geniş suyunda çaprazlı (çarkıfelek)sedefi bir geniş suyu vardır. Halının orta zemini düzdür. Üst üste kancalı eşkenar dörtgen göller vardır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Çaprazlı su
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, çengelli altıgen göl motifli.
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Zeynep Şenoğulları
Doğum Tarih	1985-
Doğum Yeri	Çiftlik Mahallesi Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Salihpaşalar Köyü- Menteşe -Muğla

Fotoğraf 50: Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	50
Fotoğraf No	50
Çizim No	105
İnceleme Tarihi	06 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Zeynep Şenoğulları
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 115.x boy180cm
Sıklık	26x38
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki sedefi bir dar suyu ve bir geniş suyu vardır. Orta zeminde turunçlu göl desenleri aynı eksen üzerinde yer almaktadır. Halı zemininde beş adet turunçlu göl deseni vardır. Halı zemini kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, çınar yaprağı
b)Geniş Kenar Su	Gemici su desenli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunç desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Zeynep Şenoğulları
Doğum Tarih	1985
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Salihpaşalar Mahallesi Menteşe -Muğla

Fotoğraf 51: Kirmanlı Su Desenli Muğla- Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	51
Fotoğraf No	51
Çizim No	106
İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü -Menteşe- Muğla
Yöredeki adı	Kirmanlı Halı
Dokuyanın adı	Zeynep Şenoğulları
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 120 cm**.** x Boy190cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
KullanılanGereçler	a)Atkı ipi**:** Yün
	b)Çözgü ipi **: -** Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki sedefi bir geniş suyu vardır. Geniş suyunda kirman yanışları belli aralıklarla tekrarlanmıştır. Orta zeminde de üç adet kirman motifi yer almakta ve belli aralıklarla aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Halı düz zeminlidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, paralı su
b)Geniş Kenar Su	Kirman motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, kirman motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	**Adı Soyadı**: Zeynep Şenoğulları
Doğum Tarih	1985
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Salihpaşalar Köyü -Menteşe -Muğla

Fotoğraf 52: Ada Milas Desenli-Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	52
Fotoğraf No	52
Çizim No	107
İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke- Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı
Dokuyanın adı	Sakine Özkan
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 145 cm.x Boy240cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün

	c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki sedefi bir geniş suyu vardır. Geniş suyunda Ada Milas Karanfilli deseni, dar sularında sarmaşıklı su ve dişemikli su yanışları vardır. Orta zeminde de altı adet turunçlu göl deseni yer almaktadır Halının zemini parlak kırmızı renkte olup düz zeminlidir.
a)Dar Kenar Su	Dalgalı su
b)Geniş Kenar Su	Karanfilli Ada Milas deseni
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965-
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Meke- Menteşe -Muğla

Fotoğraf 53: Muğla Fethiye KayaköyBitmez Köşe Modelli Halı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	53
Fotoğraf No	53
Çizim No	108
İnceleme Tarihi	27.10. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Kaya köy Fethiye Muğla
Yöredeki adı	Bitmez Köşe
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil,,
Ürünün Boyutları	En 160 x Boy220
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Halının geniş suyunda bitkisel karakterli motifler yer almaktadır. Halının 0rta zemininin etrafı köşeli adı verilen motiflerle çevrelenmiştir. Orta zemine iki küçük, bir büyük göl motifi vardır. Bu motifler de bitkisel karakterlidir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	Bitkisel Bezemeli
c)Zemin Süslemesi	Bitkisel desenli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: İlknur Arıcan
Doğum Tarihi	1974
Doğum Yeri	Kayaköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği-:	Ev Hanımı
Adresi	Kayaköy -Fethiye Muğla

Fotoğraf 54: Zeytuni Köşe Modelli Muğla- Fethiye Kayaköy Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	54
Fotoğraf No	54
Çizim No	109
İnceleme Tarihi	02.08 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Ortaköy- Seydikemer- Muğla
Yöredeki Adı	Kaya Halısı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, lacivert, mavi
Ürünün Boyutları	En122x Boy 220 cm

Sıklık	30x35
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı İpi: Yün
	b) Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş iki dar suyu bulunmakta. Halının dar suyunda sığırsidiği motifleri ile bezeme yapılmıştır. Halının geniş suyu lacivert zeminli olup üzerinde çiçek ve yapraklarla oluşturulmuş desen bir ters bir düz olarak yerleştirilmiştir. Halının orta zeminde bir göbek yer almaktadır Göbeğin zemin rengi laciverttir. Göbeğin orta noktasına bir iç göbek yerleştirilmiştir. Bu iç göbek beyaz zeminlidir. Halının köşelerdeki eğmeleri çimen yeşili renkte olup, desenler bitkisel karakterlidir
a)Dar Kenar Su	Sığırsidiği motifli
b)Geniş Kenar Su	Bitkisel Bezemeli
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Tarihi	1953
Doğum Yeri	Paşalı
Öğrenim Durumu:	İlkokul
Mesleği:	Ev hanımı
Adresi	Ortaköy Mahallesi- Seydikemer Muğla

Fotoğraf 55: Saplı Göbek Modelli Muğla- Fethiye Kayaköy Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	55
Fotoğraf No	55
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	27.10. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kayaköy Fethiye
Yöredeki adı	Goyal Köşeli halı (Hayriler)
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1990'lı yıllar

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, koyu sarı, yeşil, lacivert, açık mavi
Ürünün Boyutları	En 103x Boy:203 cm.
Sıklık	26x29
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak makas, bıçak
KullanılanGereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Dar suları oldukça ince olup zikzaklı motiflerden oluşmaktadır. Geniş bordürde ise beş çenekli zambak motiflerinin dal üzerine yerleştirildiği düzenleme görülür. Orta zemin köşe göbek modelli olup ortada yuvarlak bir göbek deseni yer almakta ve alt ve üst uçlarında salbekler yer almaktadır. Yörede bu desene saplı göbek adı verilmektedir. Halının orta zemini kırmızı renkli olup göbek deseni mavi, kırmızı turuncu sarı ve beyaz renkler kullanılarak renklendirilmiştir.
a)Dar Kenar su	Enik dişi
b)Geniş kenar su	Yıldız çiçeği desenli
c) Zemin süslemesi	Göbekli (Madalyonlu)
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: İlknur Arıcan
Doğum Tarihi	1974
Doğum Yeri	Kayaköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye -Muğla

Fotoğraf 56: Zeytuni Köşe Boru Çiçekli Saplı Göbek Modelli Muğla Fethiye Kayaköy Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	56
Fotoğraf No	56
Çizim No	110
İnceleme Tarihi	27.10. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Kayaköy Fethiye Muğla
Yöredeki Adı	Zeytuni Köşe Modeli
Dokuyanın Adı	İlknur Arıcan
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi:	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En127x Boy:222 cm.
Sıklık	26x28
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş, iki dar suyu vardır. Gördes düğüm tekniği ile dokumuştur. Halının orta zemininde köşe göbek modelli bir düzenleme yer alır ortadaki göbek sal beklidir. Zemini kırmızı renkli olup göbek ise lacivert sarı yeşil ve beyaz renklerle renklendirilmiş olup, bitkisel karakterli motiflerle bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	Yıldız çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: İlknur Arıcan
Doğum Tarihi	1974
Doğum Yeri	Kayaköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye-Muğla

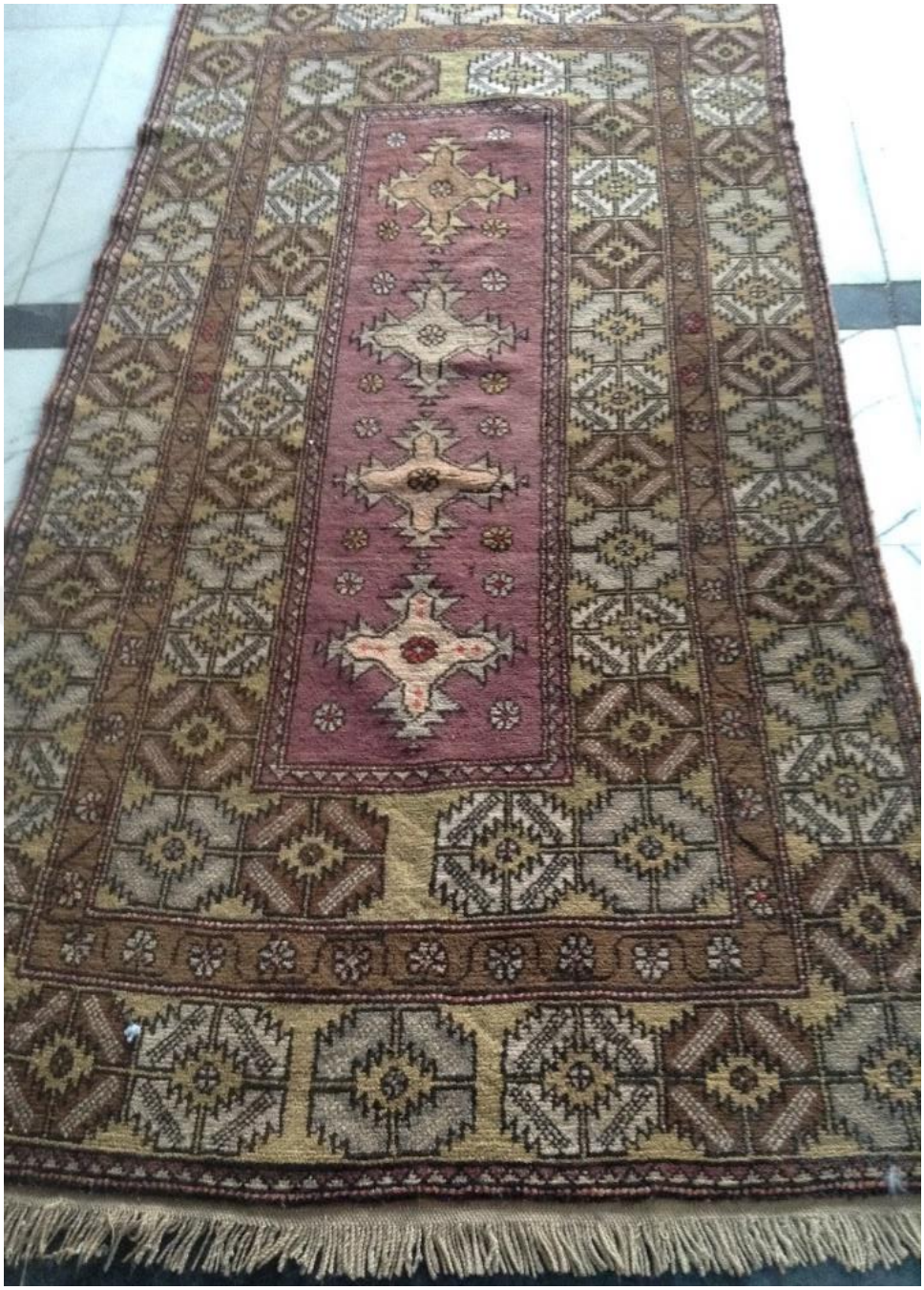

Fotoğraf 57: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	57
Fotoğraf No	57
Çizim No	111
İnceleme Tarihi	25.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül halı
Yöredeki Adı	Seccade halısı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü durumu	Sağlam
T**arihi/ Dönemi**:	1960 'lı yıllar
Kullanılan renkler	**S**iyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün boyutları	En 115x Boy:180cm**.**
Sıklık	26x38
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi**:**Yün

	b)Çözgü ipi**:** Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu bulunmaktadır. Geniş suda stilize edilmiş şekilde bitkisel bezeme yer almaktadır. Dar sularında ise armut çiçeği deseni yer almaktadır. Halı çift taraflı mihraplı olup orta zeminde eşkenar dörtgen şeklinde bir göbek yer almaktadır. Göbeğin alt ve üst uçlarında sal bekler yer almaktadır. Halı zemini kırmızı renkli olup göbek zemini krem rengindedir.
a)Dar Kenar Su	Paralı su desenli
b)Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı su
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı mihraplı
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf (Halıcı)
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 58: Testere Dişi Su Desenli Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	58
Fotoğraf No	58
Çizim No	112
İnceleme Tarihi	12.09.2018.
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Denizova
Yöredeki Adı	Halı
Dokuyanın Adı	Nurten Gökçe
Bugünkü durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi:	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı,
Ürünün Boyutları	En 160x Boy:220cm.
Sıklık	26x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş suyu, bir dar suyu ve iki sedefi bulunmaktadır. Dar suyunda armut çiçeği deseni, geniş sularında testere dişi motifi yer almaktadır. Halı düz zeminli olup orta zeminde ortasında dört kollu motifler üst üste yerleştirilerek düzenleme yapılmıştır. Halının zemini koyu kırmızı, renklidir. Doğal boyalı renklerle dokunmuştur. Halının geniş suyu soluk sarı zeminli, dar su ise kahverengi zeminlidir.
a) Dar Kenar Su	Armut çiçeği desenli
b) Geniş Kenar Su	Testere dişi motifli
c)Zemin Süslemesi	Üst üste dört kolu motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nurten Gökçe
Doğum Tarihi	1957
Doğum Yeri	Denizova .
Öğrenim durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Denizova Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 59: Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	59
Fotoğraf No	59
Çizim No	113
İnceleme Tarihi	08.05. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	TOKİ Konutları Menteşe Muğla
Yöredeki Adı	Seccade halısı

Dokuyanın Adı	Milas MYO Halıcılık Bölümü öğrencileri
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi:	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi pembe, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 105x Boy:180cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar, bir geniş suyu vardır. Sular arasında dört sedef yer almaktadır. Halı tek taraflı boğumlu mihraplıdır. Zemininde aynı eksen üzerinde birbiriyle bitişik yerleştirilmiş üç eşkenar dörtgen göl bulunmaktadır. Ayaklık kısmında dip hamaili, mihrap yanlarında yan hamaili motifleri vardır. Mihrap içinde alınlık kısmında top yıldızlar ve hamaili motifleri yer almaktadır Mihrap alınlığı beyaz zeminli olup bu alana anahtar motifleri simetrik olarak yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Sülüklü su, karıboşatan
b)Geniş Kenar Su	Çaprazlı (çarkıfelekli
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nursel Balcı
Doğum Tarihi	1960
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	Yüksek Lisans
Mesleği	Öğretim Görevlisi
Adresi	TOKİ Konutları Menteşe Muğla

Fotoğraf 60: Çatmalı Eymeli Halı Muğla- Milas Karacahisar Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	60
Fotoğraf No	60
Çizim No	114
İnceleme Tarihi	07.07. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Karacahisar Milas
Yöredeki Adı	Çatmalı Eymeli göbekli halı
Dokuyanın Adı	Emine Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:	2000'li yıllar yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi pembe, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 100x Boy:180cm.
Sıklık	30x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının ilk sedefi bir geniş suyu vardır. Halının geniş suyunda kedi kulağı motifleri yer almaktadır. Halının orta zemininde on dört dilimli bir göbek yer almaktadır. Halının zemini sarı renktedir Köşelerdeki eğme desenleri koyu kahverengi, koyu yeşil ve petrol mavisi renkler kullanılarak bitkisel bezemeli olarak düzenlenmiştir Eğmesi yörede çatmalı eğmeli olarak isimlendirilmiştir Halının orta zeminindeki göbeğin ortasında bir iç göbek yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Karıboşatan
b)Geniş Kenar Su	Ada Milas formlu pıtraklı
c)Zemin Süslemesi	Göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Emine Kaya
Doğum Tarihi	1958
Doğum Yeri	Karacahisar -Milas
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karcahisar Köyü Milas Muğla

Fotoğraf 61: Köşe GöbekliMuğla-Milas Karacahisar Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	61
Fotoğraf No	61
Çizim No	
İnceleme Tarihi	05.07 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Karacahisar Milas
Yöredeki Adı	Karacahisar Çatmalı Eğme
Dokuyanın Adı	Hanife Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:	2010'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, siyah, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil,
Ürünün Boyutları	En 105x Boy:175cm.
Sıklık	30x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının, bir geniş suyu, iki sedefi vardır. Halının geniş suyunda kedi kulağı motifleri kullanılmıştır. Halının köşelerinde eğmeler yer almaktadır. Tom ortada oval bir göbek (madalyon) yer almaktadır. Göbek dilimli olup içleri bitkisel karakterli motiflerle bezenmiştir Halının zemini kahverengindedir.
a)Dar Kenar Su	Karıboşatan
b)Geniş Kenar Su	Kedi kulağı
c)Zemin Süslemesi	Göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Hanife Kaya
Doğum Tarihi	1967
Doğum Yeri	Karacahisar
Öğrenim Durumu	İlkokule
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacahisar Köyü Milas Muğla

Fotoğraf 62: Yeni Milas Halısı Manisa -Demirci Dokuması

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	62
Fotoğraf No	62
Çizim No	
İnceleme Tarihi	06.07 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Yağcılar Hanı
Yöredeki Adı	Yeni Milas halısı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:	2010'lu
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, siyah, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil,
Ürünün Boyutları	En 110x Boy:180cm.
Sıklık	30x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak) bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi:Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminli krem renklidir. Halının dört dar, bir geniş su düzenlemesi bulunmaktadır İki dar su düzenlemesinde desen yoktur. Geniş su düzenlemesinde gemici su deseni kullanılmıştır Motifler açık zemin üzerine pastel tonlarla işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Paralı su desenli
b)Geniş Kenar Su	Ada Milas formlu pıtraklı
c)Zemin Süslemesi	Göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf (halıcı)
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe- Muğla

YOLLUKLAR

Fotoğraf 63: Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Yolluk Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	63
Fotoğraf No	63
Çizim No	115
İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çiftlik Köyü
Yöredeki adı	Halı Yolluk
Dokuyanın adı	Nazire Bingöl
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 91 cm. 450cm
Sıklık	28x36

Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: - Yün
	d)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı yolluk olarak dokunmuş. Geniş kenar suyunda feslice deseni, dar kenar suyunda ise baklava dilimi şeklindeki motiflerle bezenmiştir. Orta zeminde turunçlu göl desenleri farklı renklerle yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Sülüklü su
b) Geniş Kenar Su	Feslice motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nazire Bingöl
Doğum Tarih	1955
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Çiftlik Köyü Menteşe -Muğla

DİVAN HALILARI

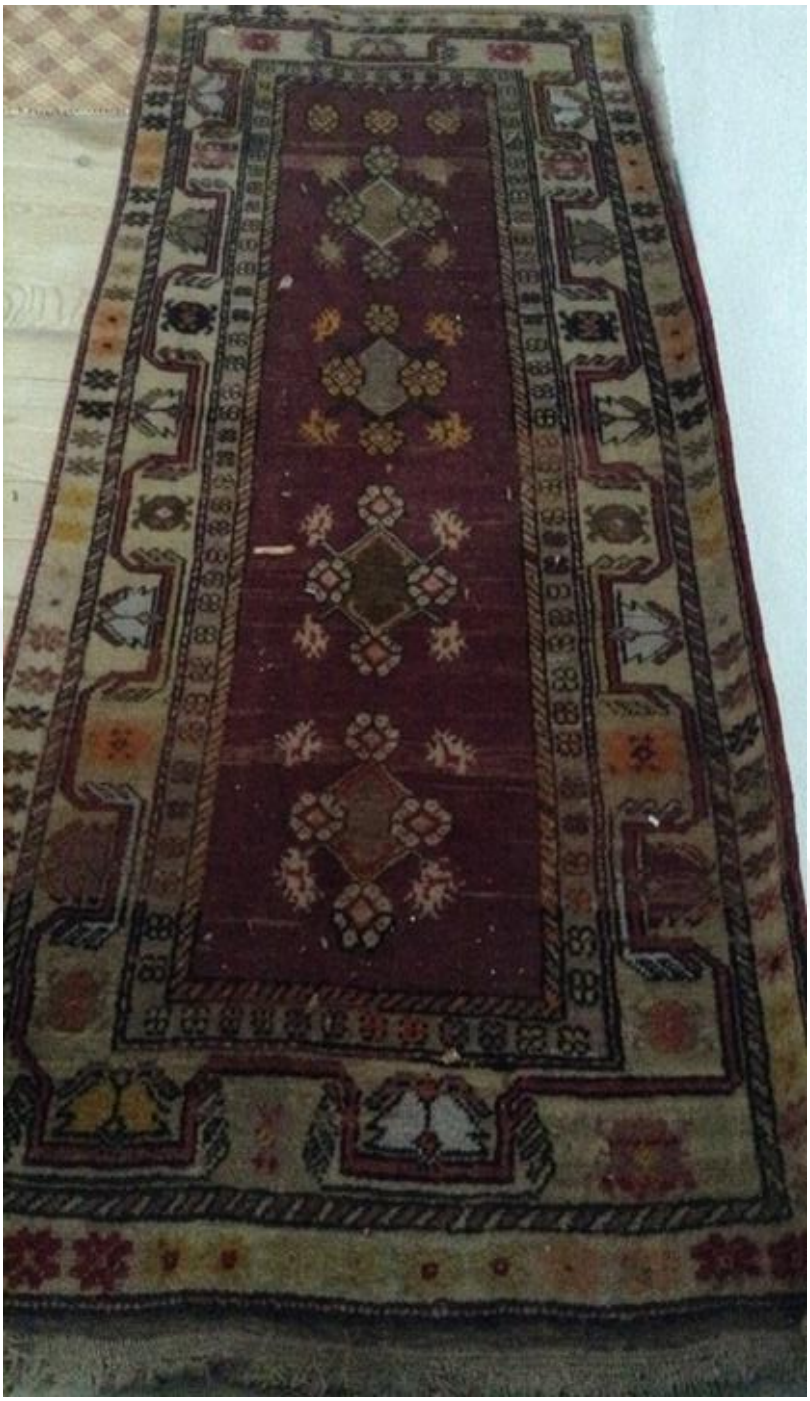

Fotoğraf 64: Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Divan Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	64
Fotoğraf No	64
Çizim No	116
İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Divan halısı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1980’
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 90 cm. x 170 cm
Sıklık	28x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün

	c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı çift taraflı mihraplı olup ortasında kancalı dörtgenler bulunmaktadır. Kancalı gölün orta zemininde akrep motifi yer almaktadır. Mihrap zemininde yer alan kancalı gölün alt ve üst uçlarından çıkan kolların başlangıç kısmında koçboynuzu motifi yer almaktadır. Mihrap ekseni üzerinde yer alan kollarda yer alan hamaililer sağ ve sol tarafa yerleştirilmiştir. Boşluklara sakarcık (pıtrak) motifleri zambak çiçeği yerleştirilmiştir Yine gölün yanlarında değişik çiçek motifleri yer almaktadır. Mihrap basamaklı mihrap şeklinde olup, köşelerinde tavuk ayağı motifleri yer almaktadır.
a)DarKenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	Elma çiçekli
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı basamaklı, mihraplı, eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Nursel Balcı
Doğum Tarih	1960
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	Üniversite
Adresi	TOKİ Konutları Menteşe Muğla

Fotoğraf 65: Kurbağacıklı Su desenli Muğla -Milas Divan Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	65
Fotoğraf No	65
Çizim No	117

İnceleme Tarihi	09. 07. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Divan halısı (sedir halısı)
Dokuyanın adı	Fatma Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 100 cm. 190 cm
Sıklık	28x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme i pi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halın iki dar bir geniş suyu vardır. Geniş suyunda kurbağacıklı su deseni yer almaktadır. Orta zeminde aynı eksen üzerinde yerleştirilmiş turunçlu göl desenleri yer almaktadır. Orta zemin koyu kırmızı renklidir. Düz zeminlidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Elma çiçekli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Fatma Uzun
Doğum Tarih	1958
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 66: Muğla-Menteşe Bozyer Divan Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	66
Fotoğraf No	66
Çizim No	118
İnceleme Tarihi	07. 04 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Divan halısı
Dokuyanın adı	Gülstan ve Gülkız Öztürk (ikiz kızkardeşler)
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, gri
Ürünün Boyutları	En 100 cm. x Boy 190 cm

Sıklık	25x25
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: - Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç ince sedefi ve bir geniş suyu bulunmaktadır. Halının geniş suyunda "S" motifleri yer almaktadır Orta zeninde ise hayat ağacı yer almaktadır. Halı kırmızı zeminli ve yüksek havlıdır. Döşek halısı gibi hav yüksekliği 5.cm.dir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su, desensiz şerit.
b)Geniş Kenar Su	Elma çiçekli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Gülistan Öztürk, Gülkız Öztürk
Doğum Tarih	1937
Doğum Yeri	Bozyer Köyü Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Adresi	Bozyer Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 67: Kabak Çiçeği Desenli Muğla-Fethiye Kayaköy Divan Halısı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	67
Fotoğraf No	67
Çizim No	119
İnceleme Tarihi	27.10. 2018

Türü-Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kaya Köyü Fethiye Muğla
Yöredeki Adı	Divan halısı
Dokuyanın Adı	İlknur Arıcan
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 90X Boy 175cm
Sıklık	28 x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi Yün b)Çözgü ipi: -Yün c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminlidir. Orta zemin de bitkisel karakterli dal yaprak ve çiçek motifleri yer almaktadır. Yörede bu çiçeklerle yapılan desene kabak çiçeği Modeli denilmektedir.
a)Dar Kenar Su: b)Geniş Kenar Su: c)Zemin Süslemesi	Dişemikli su, aklıca su Karanfilli ada Milas Düz zeminli. Zambak motifli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	İlknur Arıcan
Doğum Yeri ve Tarihi	1976
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye -Muğla

ÇEYREK HALILAR/ NAMAZLAĞILAR

Fotoğraf 68: Aslanlı Halı Muğla Milas Karacacahisar

GÖZLEM FORMU

Örnek No	68
Fotoğraf No	68
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Karacahisar
Yöredeki Adı	Aslanlı halı
Dokuyanın Adı	Hanife Kaya
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	2010'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 92x Boy:158 cm.
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı duvar halısı olarak tasarlanmıştır. Halının ortasında bir ağaç ile ayakta aslan tasviri yer almaktadır. Orta zemin beyaz renkli olup, köşelerde eğmeler vardır. Aslan figürü realist bir şekilde resmedilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Sarmaşıklı su
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Aslanlı
Kaynak Kişi Künyesi:	-
Adı Soyadı	Hanife Kaya
Doğum Tarihi	1967
Doğum Yeri:	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Karacahisar Köyü Milas Muğla

Fotoğraf 69: Ada Milas Desenli Muğla Milas Zambaklı Namazlığı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	69
Fotoğraf No	69
Çizim No	120
İnceleme Tarihi	17.03. 2018
Türü-Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Çaybükü Köyüi- Menteşe- Muğla
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Nevcan Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 85xBoy 125cm
Sıklık	28x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminlidir. Orta zemin dişemikli su ile çevrelenmiştir. Orta zeminde iki adet zambak çiçeği hayat ağacı şeklinde düzenlenmiş olup aynı yönde yerleştirilmişlerdir. Zambak çiçeklerinin üzerinde de iki adet yıldız çiçeği yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su: b)Geniş Kenar Su: c)Zemin Süslemesi	Dişemikli su, aklıca su Karanfilli ada Milas Düz zeminli zambaklı
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Nevcan Kaya
Doğum Yeri	Çırpı
Doğum Tarihi	1965
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çaybükü Köyü. Menteşe -Muğla

Fotoğraf 70: Ada Milas Desenli Kitabeli Muğla -Milas Halı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	70
Fotoğraf No	70
Çizim No	121
İnceleme Tarihi	27.09. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çırpı mahallesi Camii- Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi	1960'lıyıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 80x Boy:123cm cm.
Sıklık	26x38
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır. Geniş suyunda Ada Milas deseni yer almaktadır. Halının orta zemininde saksıda çiçek motifi ve "Nisan" yazısı ve altında 1968 tarihi yer almaktadır. Düz zeminli namazlağının gölün ayak kısmında ve baş kısmında yıldız motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su b) Geniş Kenar Su c)Zemin Süslemesi	Dişemikli su Ada Milas Orta zeminde yıldız ve çiçek demeti ve Yıldız çiçeği yer almaktadır. Orta zemin kırmızı renkli olup "Nisan 1968" tarihi bulunmaktadır
Adı Soyadı	
Doğum Tarihi	-
Doğum Yeri	-
Öğrenim Durumu	-
Adresi	

Fotoğraf 71: Kurbağacıklı Su Desenli Muğla Milas Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	71
Fotoğraf No	71
Çizim No	122

İnceleme Tarihi	31.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Camii- Menteşe- Muğla
Yöredeki adı	Halı Namazlağı
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	1970Li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 80x Boy:120 cm
Sıklık	24X26
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: -Yün c):İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağı olarak dokunmuş. Namazlağının bir geniş bir dar bordürü yer almaktadır. Dar bordür beyaz zeminlidir. Orta zemini kızıl kahve renkli doğal boyalı ipten yapılmış, olup üzerinde turunçlu göl desenleri yer almaktadır. Kimin tarafından dokunduğu ve bağışlandığı bilinmemektedir. a)Dar Kenar Su: Çakal izi/ Dişemikli su. b) Geniş Kenar Su: Kurbağacıklı su c)Zemin Süslemesi: Turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı:	
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri:	
Öğrenim Durumu:	
Mesleği	

Fotoğraf 72: Çift Taraflı Mihraplı Muğla -Dalaman Halı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	72
Fotoğraf No	72
Çizim No	123
İnceleme Tarihi	04.08. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Dalaman

Yöredeki adı	Halı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, pembe, mor
Ürünün Boyutları	En 95 x Boy:130 cm.
Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi:Yün b)Çözgü ipi: Yün c):İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki geniş suyu, üç de sedefi vardır. Geniş sularında sekiz kollu yıldızlar bulunmaktadır. Dıştaki su kırmızı zeminli, içteki su ise koyu kahverengi zeminlidir. Su aralarında ve kenarlarda Yer alan sedeflere ala boncuk denilmektedir Halının orta zemininde ortada bir eşkenar dörtgen göl yer almakta ve bu gölden sarkan kandil motifi resmedilmiştir. Halının üzerinde 1967 tarihi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Yıldızlı su
c)Zemin Süslemesi	Çift taraflı mihraplı, kandilli
Kaynak Kişi Künyesi	-
Adı Soyadı	Fatma Tuna
Doğum Tarihi	1957
Doğum Yeri-	Dalaman
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Bezkese mahallesi –Dalaman-Muğla

Fotoğraf 73: Çift Taraflı Mihraplı Muğla- Menteşe Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	73
Fotoğraf No	73

Çizim No	124
İnceleme Tarihi	19.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Camii Menteşe Muğla
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi /Dönemi	1930'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil Petrol mavisi
Ürünün Boyutları	En 80x Boy120 cm.
Sıklık	26X30
Kullanılan Araçlar:	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının orta zemini çift taraflı mihraplı olup, mihrap zemininde dörtgen göbekler vardır. Mihrap köşelerinde geometrik karakterli iki dallı bir çiçek motifi yer almakta. Halının bir tek bordürü vardır. Doğal boyalı iplerle dokunmuştur a) Dar Kenar Su: Yok b) Geniş Kenar Su: Paralı su c)Zemin Süslemesi: Çift taraflı mihraplı
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	İbrahim Gökçe
Doğum Tarihi	1970
Doğum Yeri	Çaatakbağyaka
Mesleği	Din Görevlisi
Adresi	Çatakbağyaka Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 74: Yıldız Motifli Muğla- Menteşe Namazlığı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	74
Fotoğraf No	74
Çizim No	125
İnceleme Tarihi	19.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Cami- Menteşe-Muğla

Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/ Dönemi	1930'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı,
Ürünün Boyutları	En 63x Boy:106 cm.
Sıklık	30X32
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi Yün c) İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı zemini sekiz kollu yıldız çiçekleri eşkenar dörtgen oluşturacak, düzende yerleştirilmiştir. Halı zemininde yer alan eşkenar dörtgenlerin içi münavebeli olarak sarı ve kırmızı olarak düzenlenmiştir. a) Dar Kenar Su: Yok b) Geniş Kenar Su: Yok c)Zemin Süslemesi: -Eşkenar dörtgenden oluşmuş düzenleme
Adı Soyadı	İbrahim Gökçe
Doğum Tarihi	1970
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Öğrenim Durumu	Lise
Mesleği	Din görevlisi
Adresi	Çatakbağyaka Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 75: Feslice Su Desenli Muğla Milas Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	75
Fotoğraf No	75
Çizim No	126
İnceleme Tarihi	23.08. 2018
Türü – Çeşit	Halı-

Bulunduğu Yer	Denizova Köyü- Menteşe- Muğla
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın Adı	Nurten Gökçe
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, pembe, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 80xBoy:120 cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit,(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş kenar suyu bir dar kenar suyu bulunmaktadır. Dar kenar suyunda paralı su deseni yer almaktadır. Geniş suyunda ise feslice motifleri yer almaktadır. Orta zeminde üç adet turunçlu göl deseni vardır. a)Dar Kenar Su: Zambaklı su b)Geniş Kenar Su: Feslice c)Zemin Süslemesi: Turunçlugöl desenli
Adı Soyadı:	Nurten Gökçe
Doğum Tarihi	1957
Doğum Yeri-	Denizova
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği-	Ev hanımı
Adresi	N Denizova Köyü Menteşe -Muğla

Fotoğraf:76 Kabuksuz Modelli Muğla Milas Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	76
Fotoğraf No	76
Çizim No	127
İnceleme Tarihi	03.03. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Ortakent- Bodrum Muğla
Yöredeki adı	Kabuksuz Namazlağı
Dokuyanın Adı	Fatma Yıldız
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil mor
Ürünün Boyutları	En 85x Boy:120 cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının üç dar bir geniş suyu vardır. En dışta yer alan beyaz zeminli su köpek izi motifleri ile bezenmiştir. İkinci dar su siyah zeminli ve kösele motifleri ile seyrek olarak bezenmiştir. Geniş bordürün dalgalı düzenlemesi dış bordürün sınırlarını aşacak şekilde düzenlenmiştir. Bu dalgalı motiflerin üzerine küpe motifleri yerleştirilmiştir. Halının iç dar bordüründe de köpek izi motifleri ile bezenmiştir. Halının orta zemininde altıgen panolar bu panoların içinde ikişer adet sekiz kollu bir motif yerleştirilmiştir. Yörede Kabuksuz örneği diye bilinmektedir. a)Dar Kenar Su: Aklıca su b)Geniş Kenar Su: Kabuksuz suyu c)Zemin Süslemesi:- Düz zeminli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Belkıs Akpınar
Doğum Tarihi	1957
Doğum Yeri-	Yalıkavak
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortakent Bodrum -Muğla

Fotoğraf 77: Kurbağacıklı Su Desenli Muğla- Milas Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	77
Fotoğraf	77
Çizim No	128
İnceleme Tarihi	10.03. 2018
Türü – Çeşit	Halı-

Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın adı	Esma Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1980'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 90xBoy 120x cm.
Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar: Kirkit, tokmak	Kirkit(tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı namazlağının iki dar bir geniş suyu vardır. En dıştaki dar suda aklıca su, içteki dar suda ise açık yeşil üzerine kösele motifleri yerleştirilmiştir. İç dar bordür ile dış dar bordürleri aynı motifle bezenmiştir. Sadece zemin renkleri farklıdır. Geniş su, gemici su desenlidir. Orta zemin açık kahverengi zeminli olup üzerine üç dallı üç karanfil yerleştirilmiştir. a)Dar Kenar Su: Aklıca su, kösele motifli b)Geniş Kenar Su: Gemici su desenli c)Zemin Süslemesi:-Karanfil dalları ile süsleme yapılmıştır. Doğal boyalı yünlerle dokunmuştur
Adı Soyadı	Esma Uzun
Doğum Tarihi	1964
Doğum Yeri	Meke Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 78: Menteşe-Muğla Yılanlı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	78
Fotoğraf No	78
Çizim No	129
İnceleme Tarihi	19.02. 2018
Türü – Çeşit	Halı-

Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla- Menteşe
Yöredeki adı	Halı Namazlağı
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi	1950'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi, pembe
Ürünün Boyutları	En 58x Boy 96 cm.
Sıklık	28 X40
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak bıçak, makas
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c) İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı namazlağının üç tarafı kırmızı, sarı, yeşil renklerle zikzak yapılmıştır. Orta zeminde altıgen göller birbiriyle bağlanarak yerleştirilmiş. Mihrap nişi olan kısımda sarı renkle iki yana açılmış ve mihrap formu oluşturulmuştur. a)Dar Kenar Su: -Dişemikli su b)Geniş Kenar Su: Yok c)Zemin süslemesi: altıgenlerden oluşmuş hayat ağacı bulunmaktadır
Adı Soyadı	Feyzi Akgülr
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 79: Türtmeli Su Desenli Muğla Milas Namzalağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	79
Fotoğraf No	79
Çizim No	130
İnceleme Tarihi	09.07. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Muğla- Menteşe
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	1990 lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 86x Boy:141cm.
Sıklık	30x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit,(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c) İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı düz zeminli formda dokunmuş Orta zeminde tavukayağı motiflerinden oluşan desen düzenlemesi arasına mazı gülü motifi yerleştirilmiştir. Bitiş tarafına iki adet turunç motifi yerleştirilmiştir. Halı zemini koyu kırmızı renklidir. a)Dar Kenar Su: Kedi izi b)Geniş Kenar Su Türtmeli c)Zemin Süslemesi:- Düz zeminli, tavukayağı desenli
Adı Soyadı	Nazire Bingöl
Öğrenim Durumu	İlkokul
Doğum Tarihi	1955-
Doğum Yeri	Çiftlik
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çiftlik Köyü -Menteşe -Muğla

Fotoğraf 80: Muğla-Milas Bozalan Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	80
Fotoğraf No	80
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.04. 2018
Türü – Çeşit	Halı-
Bulunduğu Yer	Bozalan – Milas
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın adı	Fatma Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 85x Boy:120 cm.

Sıklık	30x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a) Atkı ipi: Yün b) Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı namazlağı, düz zeminlidir. Halının üç suyu bulunmaktadır. Bunlardan ikisi geniş biri dardır Dar suyu dişemikli sudur. Halının dış geniş suyu beyaz zeminli olup üzerine sekizgen motifler yerleştirilmiştir. Bu sekizgenlerin içi de üç çenekli çiçekler yerleştirilmiştir. Sekizgen g motifler arasına eğik çiğiler karşılıklı olarak yerleştirilmiş ve bunların altı ve üstüne muska motifi yerleştirilmiştir. İkinci geniş suda ise Milas Lâdik suyu yer almaktadır. İkinci geniş su zemini koyu yeşildir. Halının orta zemini koyu kırmızı renkte olup üzerinde üç adet sekizgen göl yer almaktadır. Sekizgen gölün kenarlarından çiçekler çıkmaktadır. Orta zemininde dört kollu çiçek yer almaktadır. Göllerin zeminleri farklı renklerdedir. a) Dar Kenar su b)Geniş kenar Su: Milas Lâdik suyu, c)Zemin Süslemesi:-Sekizgen göllü
Adı Soyadı	Fatma Kaya
Doğum Tarihi	1976
Doğum Yeri	Bozalan
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Bozalan Köyü.–Milas Muğla

Fotoğraf 81: Altıgengöl Desenli GöbekliMuğla Milas Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	81
Fotoğraf No	81
Çizim No	131
İnceleme Tarihi	19.01. 2019
Türü – Çeşit	Halı-

Bulunduğu Yer	Kıran Menteşe
Yöredeki adı	Namazlağı
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi- Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 80x Boy:125 cm.
Sıklık	26x38
Kullanılan Araçlar	Kirkit,(tokmak)makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir dar bir geniş suyu bulunmaktadır. Orta zeminde altıgen bir göl yer almaktadır. Altıgen gölün içine on altı köşeli bir göbek yerleştirilmiştir. Bu göbeğin içine de on dört köşeli bir iç göbek yerleştirilmiştir. Halının ayetlik ve ayaklık kısmında stilize edilmiş şekilde saksıda çiçek motifi yer almaktadır.
	a)Dar Kenar Su: Dişemikli su, sülüklü su b)Geniş Kenar Su : Lâdik suyu c)Zemin Süslemesi: Altıgen Göbekli
Adı Soyadı:	Camafer Tican
Doğum Tarihi	1949-
Doğum Yeri	Kıran
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kıran Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 82: Cami Tasvirli Muğla Menteşe Kıran Namazlağı

-

GÖZLEM FORMU

Örnek No	82
Fotoğraf No	82
Çizim No	
İnceleme Tarihi	15.10. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Muğla
Yöredeki adı	Halı namazlağı
Dokuyanın Adı	Camafer Tican
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	1990'lı yıllar
Sıklık	26x40
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, gri, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 60x Boy:120 cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak)makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı namazlağının iki dar bir geniş suyu vardır. Halının iki ince su düzenlemesi vardır. Orta zemin sarı renkli olup ortada bir kırma çatılı minareli bir cami tasviri yer almaktadır. Halının başlangıç kısmında bir bitkisel bezemeli kıvrık dallı hayat ağacı motifi yer almaktadır. Cami figürünün yanındabir karaselvi ağacı tasvir edilmiştir. Cami figürünün üst kısmında yer alan bölüme sitilize edilmiş yapraklı ve çiçekli dallar ile mihrap düzenlemesi yapılmıştır. Duvar halısı olarak dokumuştur. a)Dar Kenar Su: Kösele, dişemikli su b)Geniş Kenar Su: Kurbağacıklı su c)Zemin Süslemesi: Turnçlu göl desenli
Adı Soyadı:	Camafer Tican
Doğum Tarihi	1960
Doğum Yeri	Kıran
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kıran Köyü Menteşe Muğla

Fotograf 83: Muğla Menteşe Mihraplı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	83
Fotoğraf No	83
Çizim No	134

İnceleme Tarihi	12.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı –
Bulunduğu Yer	Muğla - Menteşe
Yöredeki adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Saden Uyumaz
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi	1980'li yıllar yıllık
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 60x Boy120 cm.
Sıklık	28 x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün b)Çözgü ipi: Yün c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı namazlağının bir geniş bir dar su düzenlemesi vardır. Geniş su kurbağıcıklı su deseni dar su da ise kösele motifleri kullanılmıştır. Halı namazlağı tek taraflı boğumlu mihraplı bir mihrap formuna sahiptir. Mihrap alınlığı beyaz renkte oluporta zemini sütlü kahverengindedir. Mihrap zemini turunçlugöl deseni ile bezenmiştir. Mihrap tepeliği âlem şeklinde düzenlenmiştir. a)Dar Kenar Su: Dişemikli su b)Geniş Kenar Su: -Yok c)Zemin Süslemesi:-Mimari ve bitkisel bezemeli
Adı Soyadı:	Nursel Balcı.
Doğum Tarihi	1960 -
Doğum Yeri	Meke Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Öğretim görevlisi
Adresi	TOKİ Konutları Menteşe -Muğla

Fotoğraf 84: Muğla -Fethiye Kayaköy Portakallı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	84
Fotoğraf No	84
Çizim No	135
İnceleme Tarihi	27.10. 2018

Türü – Çeşit	Halı -
Bulunduğu Yer	Kaya Köy- Fethiye Muğla
Yöredeki adı	Kabak Çiçeği, Portakallı
Dokuyanın Adı	İlknur Arıcan
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/ Dönemi:"	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, lacivert, sarı, yeşil, açık mavi
Ürünün Boyutları	En.63 cm xboy120cm
Sıklık	26x29
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün b)Çözgü İpi: Yün c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının orta zemini düz zeminlidir. Orta zeminde kabak çiçeği deseni yer almaktadır. Geniş suyunda çarkıfelek motifleri ile adalı bir düzenleme yer almaktadır. Halının iki dar bir geniş suyu bulunmaktadır. a)Dar kenar su: Dişemikli su- b)Geniş Kenar Su: Portakallı su c)Zemin Süslemesi: Kabak çiçeği deseni
Adı Soyadı	İlknur Arıcan
Doğum Tarihi	1974
Doğum Yeri	Kayaköy, Fethiye Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye Muğla

Fotoğraf:85 Muğla Fethiye Kayaköy Köşe Göbek Modelli Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	85
Fotoğraf No	85

Çizim No	136
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kayaköy Fethiye Muğla
Yöredeki adı	Köşe Göbekli Modelli Namazlağı
Dokuyanın adı	İlknur Arıcanr
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, turuncu, lacivert, açık mavi
Ürünün Boyutları	En 90x Boy:125 cm.
Sıklık	26X32
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının iki dar bir geniş suyu vardır Halı göbekli olup köşelerde eğmeler yer alır Eğmeler devetüyü renkte olup, bitkisel karakterli motiflerle bezenmiştir. Orta zemin kırmızı renkli olup göbek koyu mavi renklidir. Göbeğin içi ise turuncu koyu kırmızı renklerle motifler konturlanmıştır İç göbek açık mavi renklidir. Göbeğin iki ucunda salbekler yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı su
b)Geniş Kenar Su	Çiçekli su
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: İlknur Arıcan
Doğum Tarihi.	1974
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye-Muğla

Fotoğraf 86: Fethiye Kayaköy Yıldızlı Su Desenli Altıgen Göllü Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	86
Fotoğraf No	86
Çizim No	137
İnceleme Tarihi	27.09. 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Akgül Halı- Muğla
Yöredeki adı	Kaya Halısı, Saplı göbek Modeli
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi/Dönemi	1950'li yıllar.
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, lacivert
Ürünün Boyutları	En 98x Boy:130 cm.
Sıklık	28x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	d)İlme İpi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon özellikleri	Halının ir ince bir de geniş suyu vardır. Geniş suyunda sekiz kollu yıldız motifi ile eşkenar dörtgen göbekli damga motifi yer almaktadır. Halının orta zeminindeki göl çift taraflı mihrap formunda olup ortada lacivert zeminli göbek yer almaktadır. Göbek altıgen formda olup uçlarında salbekler yer almaktadır. Göbeğin iç kısmında kırmızı zeminli küçük bir göbek yer almaktadır. Halının köşelerinde olan eğmeler turuncu renkte olup bitkisel bezemelidir.
a)Dar Kenar Su	Ala boncuk
b)Geniş Kenar Su	Yıldızlı su
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı Feyzi Akgül.
Doğum Tarihi	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe -Muğla

Fotoğraf 87 Fethiye Kayaköy Köşe Göbek Modelli Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No:	87
Fotoğraf No	87
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.10 2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı- Muğla
Yöredeki adı	Köşe Göbekli Modeli
Dokuyanın Adı	İlknur Arıcan
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi/Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, lacivert
Ürünün Boyutları	En 69x Boy:128cm.

Sıklık	27x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	d)İlme İpi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon özellikleri	Halı köşe göbeklidir Zemin kırmızı göbek ise laciverttir. Göbek sal beklidir. Halının suyu bitkisel karakterli çiçek ve dal motifleri tekrar edecek şekilde yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	Sığırsidiği motifli
b)Geniş Kenar Su	Yaprak ve çiçek desenli
c)Zemin Süslemesi	Göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: İlknur Arıcan
Doğum Tarihi	1974
Doğum Yeri	Kayaköy
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayaköy Fethiye Muğla

Fotoğraf 88: Fethiye Kayaköy Koçboynuzu Modelli Göbekli Halı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	88
Fotoğraf No	88
Çizim No	138
İnceleme Tarihi	25.03 2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Mumcular Çengel Halı, Bodrum Muğla
Yöredeki Adı	Koç Boynuzlu Sarkaçlı Modeli
Bugünkü Durumu	Sağlam
Tarihi/ Dönemi:	1960'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil
Ürünün Boyutları	En 94x Boy:158cm.
Sıklık	26x28
Kullanılan araçlar	Kirkit,(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi:Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif Ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir geniş, iki dar suyu vardır. Gördes düğüm tekniği ile dokumuştur. Halının orta zemininde. Köşe göbek modelli bir düzenleme yer almaktadır. Ortadaki göbek salbeklidir. Köşelerdeki eymeler koçboynuzu motiflidir. Ortada koçboynuzu düzenlemeli göbek yer almaktadır. Zemini parlak kırmızıdır. Göbek mavi, eymeler sarı renktedir. Geniş suyunda tek güllü su deseni yer almaktadır. Halının ince iki sedefi geniş suyu çevrelemektedir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	Tek güllü
c)Zemin Süslemesi	Köşe göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Niyazi Çengel
Doğum Tarihi	1955
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	Lise
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular- Bodrum Muğla

HEYBELER

Fotoğraf 89: Muğla-Fethiye Karacaören Saraçlı Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	89
Fotoğraf No	89
Çizim No	71
İnceleme Tarihi	24.08. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Karacaören Mahallesi Fethiye
Yöredeki Adı	Halı heybe
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 50x. Boy 130cm
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: - Yün
	c)İlme ipi:-Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Saraçlı heybe de zemin açık kırmızı renkte olup orta zeminde sekizgen göbek yer almaktadır İçinde stilize edilmiş bir çiçek motifi vardır. Göz arası 26 cm olup, iki ayrı parça arası ayrık vaziyettedir. Halı heybenin gözlerinin etrafını paralı su deseni çevrelemektedir. Ortasında da dört yapraklı stilize edilmiş çiçek yer almaktadır. Heybe deri ile saraçlanmıştır.
a)Dar Kenar Su	Paralı su
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Geometrik desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Naciye Akça
Doğum Tarih	1945-
Doğum Yeri	Karacaören Fethiye
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Karacaören Mahallesi Fethiye Muğla

Fotoğraf 90: Muğla- Bodrum Mumcular Koşum Heybesi I

GÖZLEM FORMU

Örnek No	90
Fotoğraf No	90
Çizim No	71
İnceleme Tarihi	25.03. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular- Bodrum Muğla-
Yöredeki Adı	Halı heybe
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi
Ürünün Boyutları	En 45x. Boy 130cm
Sıklık	28X36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı heybe iki gözlü olup üzerinde. Bitkisel bezemeligöllü bir desen yer almaktadır. Eşkenar dörtgenin kenarlarından çıkan dallar ve yaprak motifleri ile zemin bezenmiştir. Göz arasında yer alan kısım iki parça olarak dokunmuştur. Üzerinde feslice deseni yer almaktadır.-
a)Dar Kenar Su	Tomurcuklu su
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Bitkisel bezemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Niyazi Çengel
Doğum Tarihi	1955-
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	Lise
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular Bodrum Muğla

Fotoğraf 91: Menteşe-Bodrum Mumcular Koşum Heybesi II

GÖZLEM FORMU

Örnek No	91
Fotoğraf No	91
Çizim No	
İnceleme Tarihi	25..03. 2018
Türü -Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Mumcular- Bodrum Muğla-
Yöredeki Adı	Halı heybe
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1970'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi, mor
Ürünün Boyutları	En 45x. Boy 130cm
Sıklık	28x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: -Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı heybe iki gözlü olup üzerinde göllü göbek deseni bulunmaktadır Göl deseninin ortası eşkenar dörtgen şeklindedir. Dörtgenin köşelerinden kollar çıkarılmıştır. Göl deseninin aralarına küçük motifler yerleştirilmiştir. Göz arasında yer alan kısım iki parça olarak dokunmuştur. Üzerinde sekiz dilimli çiçek motifleri yer almaktadır. Halı heybe saraçlamıştır.
a)Dar Kenar Su	Paralı su desenli
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Güllü göbek deseni
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Niyazi Çengel
Doğum Tarih	1955-
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	Lise
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular Bodrum Muğla

Fotoğraf 92: Kavaklıdere Saraçlı Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	92
Fotoğraf No	92
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.05. 2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kavaklıdere -Muğla
Yöredeki Adı	Halı heybe
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, sarı, yeşil, mavi, mor
Ürünün Boyutları	En 46x Boy:132cm
Sıklık	28x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi : -Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Saraçlı heybe de zemin açık kırmızı renkte olup orta zeminde 12 köşeli bir göbek motifi yer alır. Onikigen göbeğin içinde stilize edilmiş bir çiçek motif yer almaktadır. Alt ve üst köşelerde çakmak motifi vardır. Göz arası 26 cm olup orta kısmı iki ayrı parça halinde olup kenarlarında paralı su deseni yer almaktadır. Ortasında da dört yapraklı stilize edilmiş çiçek motifi yer almaktadır
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Göllü göbek deseni
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ümit Alper
Doğum Tarih	1976-
Doğum Yeri	Kavaklıdere
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Bakırcı
Adresi	Kavaklıdere-Muğla

YASTIK

Fotoğraf 93: Muğla Menteşe Halı Yastık

GÖZLEM FORMU

Örnek No	93
Fotoğraf No	93

Çizim No	139
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Mahallesi Muğla
Yöredeki Adı	Halı Yastık
Dokuyanın Adı	Fatma Uzun
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	En 46x Boy:130 cm
Sıklık	28 x36+
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	d)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı zemini çevreleyen eşkenar dörtgen şekilli dar suyu yer almaktadır. İkinci su da ise ok motifleri yer almaktadır. Orta zemin panelli bir süsleme yer alıyor. Ortadaki panelde pıtrak motifi yer almaktadır. Yanlarda kalan panellerde eşkenar dörtgen şeklindeki motiflere adeta kafes oluşturulmuştur İlk yatay panelde pıtrak motifi, dış kısımda kalan alana koç boynuzu motifleri yerleştirilmiştir
a)Dar Kenar Su	Kırık çizgi
b)Geniş Kenar Su	Ok motifli su, baklava dilimi-
c)Zemin Süslemesi	Pıtrak motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Fatma Uzun
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

ÖRNEKLİK HALILAR

Fotoğraf 94: Muğla- Milas Kaaracahisar Örneklik Halı Kitâbeli I

GÖZLEM FORMU

Örnek No	94
Fotoğraf No	94
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.05. 2012
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Denizli Halı
Yöredeki Adı	Ülgüt (örneklik) halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, kahverengi, gri, turuncu, sarı
Ürünün Boyutları	En 65 x Boy:125 cm.
Sıklık	26x40
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme İpi: -Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı örneklik halı olarak dokunduğundan su desenleri, eğme ve göbek desenlerinin ¼ ü dokunmuştur. Üzerinde 1944 Haziran ayı yazılıdır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Çeşitli desenler yer alıyor
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Denizli Halı A.Ş.
Doğum Tarih	
Doğum Yeri	
Öğrenim Durumu	
Mesleği	
Adresi	

Fotoğraf 95: Muğla Milas Karacahisar Örneklik Halı II

GÖZLEM FORMU

Örnek No	95
Fotoğraf No	95
Çizim No	
İnceleme Tarihi	13.06.2018
Türü – Çeşit	Halı

Bulunduğu Yer	Akgül halı
Yöredeki Adı	Ülgüt (örneklik) halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	En 50x Boy:110 cm.
	32x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı örneklik halı olarak dokunduğundan su desenleri, eğme ve göbek desenlerinin ¼ ü dokunmuştur.
a) Dar Kenar Su	-
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Çeşitli desenler yer alıyor. Eğme, su, göbek desenleri yer alıyor
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 96: Muğla Milas Karacahisar Örneklik Halı III

GÖZLEM FORMU

Örnek No	96
Fotoğraf No	96
Çizim No	

İnceleme Tarihi	23.05.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül halı
Yöredeki Adı	Ülgüt (örneklik) halı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1940 lı ‘yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	En 59x Boy:113 cm.
	32x34
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi:Yün
	b)Çözgü İpi : -Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı örneklik halı olarak dokunduğundan su desenleri, eğme ve göbek desenlerinin ¼ ü dokunmuştur.
a) Dar Kenar Su	-
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Çeşitli desenler yer alıyor. Eğme, su, göbek desenleri yer alıyor
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

KÜÇÜK EBATLI HALILAR

Fotoğraf 97: Muğla Menteşe-Araba Koltuk HalısI

GÖZLEM FORMU

Örnek No	97
Fotoğraf No	97
Çizim No	

İnceleme Tarihi	25.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke- Muğa
Yöredeki Adı	Araba koltuk halısı
Dokuyanın Adı	Neriman Çetin
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2010'lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, , gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	En 45x Boy:130 cm
Sıklık	26x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: -Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri.	Halı araba koltuk örtüsü olarak dokunmuştur. Ortada altıgen üç adet göl bulunmaktadır her bölümde altıgen göl yer almaktadır. Arabanın üçlü koltuğu için dokunmuş olup her koltuğa denk gelen bölümlerin arasına kilim dokuma yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke, Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 98: Muğla Bodrum Halı Paspas Boru Çiçeği Desenli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	98
Fotoğraf No	98
Çizim No	140
İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Mumcular Yeniköy
Yöredeki Adı	Halı paspas
Dokuyanın Adı	Ayşe Kuş
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, , gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	En 60x Boy:82cm.
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak

Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı paspasın orta zemininde saksı da boru çiçeği deseni işlenmiştir. Paspasın zemini kızılkahve rengindedir. Paspasın dört köşesinde birer kelebek motifi yer almaktadır. Halı paspas yıpranmış olup, kilim dokumanın olduğu baş ve ayak kısmı kumaş ile kaplanmıştır
a)Dar Kenar Su	Köpek izi motifli
b)Geniş Kenar Su	:
c)Zemin Süslemesi	Hayat Ağacı motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ayşe Kuş
Doğum Tarih	1981
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Yeniköy Mumcular- Bodrum Muğla

Fotoğraf 99: Muğla- Menteşe Halı Paspas Elibelinde Motifli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	99
Fotoğraf No	99

Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Çaybükü- Menteşe
Yöredeki Adı	Halı paspas
Dokuyanın Adı	Nevcan Kaya
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	21990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	En 46x Boy:95 cm.
Sıklık	28x32
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)İlme ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı paspas olarak dokunmuş. Kırmızı zeminli olup eli belinde motifleri karşılıklı yerleştirilerek göl düzenlemesi yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi
b)Geniş Kenar Su	Köpek izi motifli
c)Zemin Süslemesi	Elibelinde motifli göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Nevcan Kaya
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Çırpı
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çaybükü Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 100: Muğla Menteşe Halı Paspas Turunçlugöl Desenli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	100
Fotoğraf No	100
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07.2018

Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla
Yöredeki Adı	Halı paspas
Dokuyanın Adı	Zeynep Şenoğulları
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, , gri,
Ürünün Boyutları	En 45x Boy:80 cm.
Sıklık	28 x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit(tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: -Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halının bir suyu bulunmaktadır. Zemin koyu kırmızı renktedir Ortada aynı eksen üzerine yerleştirilmiş iki adet turunçlu göl deseni bulunmaktadır. Turunçlu göl desenlerinin orta zemini sarı renktedir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Elibelinde motifli göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Zeynep Şenoğulları
Doğum Tarih	1981
Doğum Yeri	Çiftlik Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 101: Halı Paspas Elma Çiçeği Desenli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	101
Fotoğraf No	101
Çizim No	141

İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Kafaca
Yöredeki Adı	Halı paspas
Dokuyanın Adı	Ayşe Demirel
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	1990'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	En 53x Boy:82cm.
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: -Yün
	c)İlme ipi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı paspasın orta zemininde dörtgen formlu turunçlu göl motifi yer almaktadır. Kalın bordüründe tavukayağı desenleri arasına yerleştirilmiş sekiz dilimli elma çiçeği motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su,, sülüklü su
b)Geniş Kenar Su	Elma çiçeği desenli
c)Zemin Süslemesi	Turunçlu göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ayşe Demirel
Doğum Tarih	1952
Doğum Yeri	Mumcular
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kafaca Menteşe Muğla

Fotoğraf 102: Muğla- Milas Sandalye Minderi

GÖZLEM FORMU

Örnek No	102
Fotoğraf No	102
Çizim No	142
İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü- Muğla
Yöredeki Adı	Sandalye Minderi
Dokuyanın Adı	Neriman çetin
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	42x42 cm
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b) Çözgü İpi: -Yün
	c)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ortada turunçlu göl deseni yer almaktadır. Turunçlu gölün orta yerinde pıtrak motifi(sakarcık) motifi yer almaktadır. Zemin koyu kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 103: Muğla Milas Sandalye Minderi

GÖZLEM FORMU

Örnek No	103
Fotoğraf No	103
Çizim No	143
İnceleme Tarihi	23.05.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Köyü-Menteşe- Muğla
Yöredeki Adı	Sandalye Minderi

Dokuyanın Adı	Neriman çetin
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	42x42 cm
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	
	a)Çözgü İpi: Yün
	b) Desen İpi: Yün
	c)İlme İpi:- Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ortada sekiz kollu bir göbek ve göbeğin köşelerinden çıkan karanfil çiçeği yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Karanfil çiçekli
Kaynak Kişi Künyesi	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke Köyü Menteşe Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 104: Muğla Milas Sandalye Minderi Aslanlı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	104
Fotoğraf No	104
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke Mahallesi Menteşe Muğla
Yöredeki Adı	Sandalye minderi

Dokuyanın Adı	Neriman Çetin
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları	40x40cm
Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak), makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: -Yün
	c)Desen İpi: -Yün
	d)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare zeminde yeleli aslan motifi yer almaktadır Halı minderin zemini, bal sarısı renklidir. Aslan figürünün altında ve üstünde üçer adet ok motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi
b)Geniş Kenar Su	Kedi izi motifi
c)Zemin Süslemesi	Aslanlı
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 105: Muğla Milas Sandalye Minderi

GÖZLEM FORMU

Örnek No	105
Fotoğraf No	105
Çizim No	144
İnceleme Tarihi	23.05.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Meke-Köyü Menteşe -Muğla
Yöredeki Adı	Sandalye minderi
Dokuyanın Adı	Neriman çetin
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2000'li yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	40x40 cm

Sıklık	26x30
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
	d)İlme ipi:- Yü
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri.	Minderin ortasında laleli göl deseni yer almaktadır. Kenar dişemikli su ile çevrelenmiştir. Minder zemini kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Laleli göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Neriman Çetin
Doğum Tarih	1965
Doğum Yeri	Meke Muğla
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 106: Muğla Milas Halı Portre

GÖZLEM FORMU

Örnek No	106
Fotoğraf No	106
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.03.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Akgül Halı
Yöredeki Adı	Halı portre

Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	1940'lı yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı, yeşil, kahverengi, gri,
Ürünün Boyutları: 26x30	65x110 cm
Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpin
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
	d)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Halı tablonun etrafı iki su ile çevrelenmiştir. Halının ortasında yer alan çelengin alt ve üstünde çerçeve çizen ince suda paralı su deseni yer almaktadır. Halının ortasında bir çelenk bulunmaktadır. Çelengin içinde askeri üniformalı bir kişi resmedilmiştir. Çelengin alt ve üst kısmında enine bir kuşak bulunmaktadır. Bu kuşakların içinde bitkisel karakterli süsleme yer almaktadır. Halının orta zemini kızıl kahverengidir. Çelengin dış kısmında kalan köşede birbirine zıt konumda altı köşeli ay ve yıldız motifleri resmedilmiştir. .
a)Dar Kenar Su	Dişemikli su
b)Geniş Kenar Su	Sarmaşıklı su
c)Zemin Süslemesi	Çelenkli portre
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Feyzi Akgül
Doğum Tarih	1973
Doğum Yeri	Muğla
Öğrenim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe- Muğla

Fotoğraf 107: Muğla Milas Halı Çanta

GÖZLEM FORMU

Örnek No	107
Fotoğraf No	107
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü – Çeşit	Halı
Bulunduğu Yer	Karacahisar Milas Muğla
Yöredeki Adı	Halı Çanta
Dokuyanın Adı	Hanife Kaya
Bugünkü Durumu	Yeni
Tarihi Dönemi	2010 ‘lu yıllar
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı sarı
Ürünün Boyutları: 26x30	20x28cm

Sıklık	26x36
Kullanılan Araçlar	Kirkit (tokmak) makas, bıçak
Kullanılan Gereçler	a)Atkı İpi: Yün
Fotoğraf No:	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: -Yün
	d)İlme İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Halı dokuma, kilim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ortada saksıda çiçek motifi yer almaktadır. Kenarı enik dişi sedefi ile çevrilidir Çiçeğin üst kısmında dokuyan kişinin adının ilk harfi ile soyadının ilk harfi yazılıdır.
a)Dar Kenar Su	Enik dişi sedefli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Saksıda çiçek desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Hanife Kaya
Doğum Tarih	1967
Doğum Yeri	Çiftlik
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Karacahisar Köyü Milas- Muğla

4.2. Düz Dokuma Yaygıları

4.2.1.Kilim

Fotoğraf 108: Muğla- Menteşe Meke Alaca Yaygı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	108
Fotoğraf No	108
Çizim No	145
İnceleme Tarihi	01.12. 2017
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca Yaygı
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi – Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü

Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, krem, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:181x310cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, tırtı çubuğu
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: - Yok
	d)İlme ipi:-Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca Yaygı
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma iki şak halinde dokunmuş ve ortadan çitme tekniği ile birleştirilmiştir. Çözgü yüzlü dokumada siyah, krem, kahverengi doğal renkler kullanılarak yapılmıştır. Şeritler arasında ince çizgiler yer almaktadır. Keçi kılından yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	-
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Güllü Uzun
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1926
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor.
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf 109: Muğla-Seydikemer Arsa Alaca Yaygı (Alaçul)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	109
Fotoğraf No	109
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.10. 2017
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca Yaygı
Dokuyanın Adı	Saliha Ural
Tarihi – Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arsa Mahallesi
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 200x310 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, tırtı çubuğu
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yok
	d)İlme ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Ala Çul
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma iki şak halinde dokunmuş ve ortadan çitme tekniği ile birleştirilmiştir. Çözgü yüzlü dokumada siyah, krem, kahverengi doğal renkler kullanılarak yapılmıştır. Şeritler arasında ince çizgiler yer alır. Keçi kılından yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	-
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Saliha Ural
Doğum Yeri	Arsa
Doğum Tarihi	1928
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor.
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Arsa Köyü Seydikemer Muğla

Fotoğraf:110 Muğla Seydikemer Ortaköy Alaca Yaygı(Alaçul)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	110
Fotoğraf No	110
Çizim No	
İnceleme Tarihi	23..10 2018
Türü – Çeşit	Kilim çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Ala çul
Dokuyanın Adı	Ümmü Güülsüm Cumbul
Tarihi – Dönemi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi Seydikemer
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, gri
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 220x370cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, tırtı çubuğu
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	c)Çözgü ipi: Keçi kılı
	d)İlme ipi:-Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma iki şak halinde dokunmuş ve ortadan çitme tekniği ile birleştirilmiştir. Çözgü yüzlü dokumada siyah, krem, kahverengi doğal renkler kullanılarak yapılmıştır. Şeritler arasında ince çizgiler yer almaktadır Keçi kılından yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	-
b) Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	-
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Ortaköy
Doğum Tarihi	1948
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy Seydikemer -Muğla

Fotoğraf:111Muğla-Yatağan Şeref Ak Yaygı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	111
Fotoğraf No	111
Çizim No	
İnceleme Tarihi	01.12. 2017
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Ak yaygı /çul
Dokuyanın Adı	Hamide Karataş
Tarihi – Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Şeref Mahallesi
Bugünkü Durumu	Yıpranmış

Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:150x. 280cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak, tırtı çubuğu
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi :Keçi kılı
	c)Çözğü ipi
	d)İlme İpi:-Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma iki şak halinde dokunmuş ve ortadan çitme tekniği ile birleştirilmiştir. Çözgü yüzlü dokumada siyah, beyaz doğal renkler kullanılarak yapılmıştır. Şeritler arasında ince çizgiler yerleştirilmiştir Keçi kılından yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	-
Kaynak Kişi Künyesi:	Adı Soyadı: Hamide Karataş
Doğum Yeri Ve Yılı	Şeref 1950
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Şeref Köyü Yatağan Muğla

Fotoğraf 112 Muğla- Menteşe Meke Alaca

GÖZLEM FORMU

Örnek No	112
Fotoğraf No	112
Çizim No	146
İnceleme Tarihi	01.12. 2017
Türü – Çeşit	Kilim çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Mahallesi Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 80x148cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Beş sıra beyaz beş sıra siyah çözgü çekilerek çözgüsü hazırlanmaktadır. Atkı da beş sıra beyaz, beş sıra siyah atılmaktadır. Gölgeli piti kare şeklinde bir görünüme sahiptir. Bu dokumalar ince olup sadece kadınlar tarafından kullanılmaktadır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1926
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf:113 Muğla-Menteşe Salihpaşalar Alaca

GÖZLEM FORMU

Örnek No	113
Fotoğraf No	113
Çizim No	
İnceleme Tarihi	16.06. 2018
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Aysel Şenoğulları
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x 161

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atıldığından gölgeli pötikare şeklinde görüntüsü vardır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Aysel Şenoğulları
Doğum Yeri	Meke
Doğum Tarihi	1958
Öğrenim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla

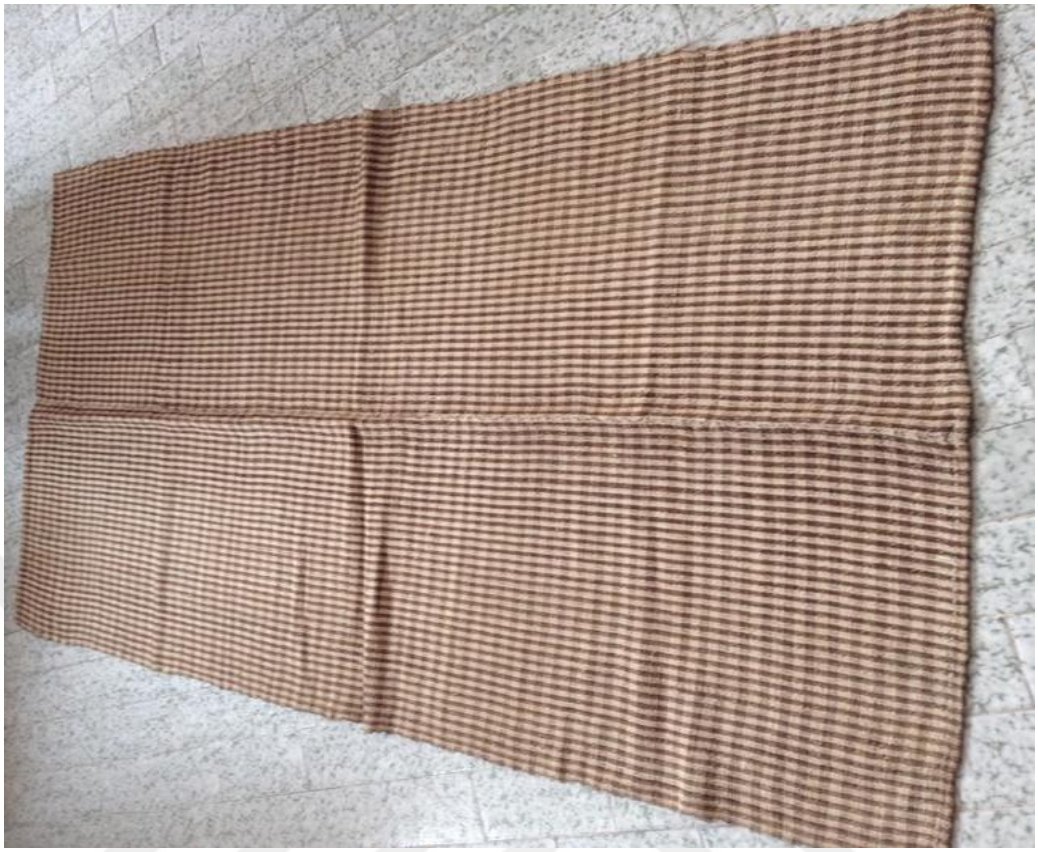

Fotoğraf 114 Muğla- Bodrum Mumcular Alaca I.

GÖZLEM FORMU

Örnek No	114
Fotoğraf No	114
Çizim No	
İnceleme Tarihi	16.04 2018
Türü – Çeşit	Kilim çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:33x80 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atıldığından gölgeli pötikare şeklinde görüntüsü vardır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şerit şeklinde düzenleme yer almaktadır.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Niyazi Çengel
Doğum Yeri	Mumcular
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	Ortaokul
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular -Bodrum- Muğla

Fotoğraf: 115.Muğla-Bodrum Mumcular Alaca II

GÖZLEM FORMU

Örnek No	115
Fotoğraf No	115
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07 2018
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Ayşe Pamuk
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x140 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atıldığından gölgeli pötikare şeklinde görüntüsü vardır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Özgül
Doğum Yeri	Mumcular
Doğum Tarihi	1965
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Esnaf (halıcı9
Adresi	Mumcular Bodrum Muğla

Fotoğraf: 116 Muğla- Menteşe Yaraş Alaca

GÖZLEM FORMU

Örnek No	116
Fotoğraf No	116
Çizim No	
İnceleme Tarihi	16.02 2018
Türü – Çeşit	Kilim çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Ayşe Kara
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yaraş Köyü- Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x140 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı İpi Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atıldığından gölgeli pötikare şeklinde görüntüsü vardır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ayşe Kara
Doğum Yeri	Yaraş Köyü-Menteşe- Muğla
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Yaraş Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 117 Muğla-Menteşe Çırpı Alaca

GÖZLEM FORMU

Örnek No	117
Fotoğraf No	117
Çizim No	
İnceleme Tarihi	07.09 2018
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Halise Kaya
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çırpı Köyü- Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 100x140 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, (tokmak)
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atılarak dokunmuştur. Boyuna şeritlidir. İki şak halinde dokunan parçalar çitme tekniği ile birleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Halise Kaya
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
	Çırpı Köyü-Menteşe- Muğla

Fotoğraf:118 Muğla- Menteşe Çırpı Alaca

GÖZLEM FORMU

Örnek No	118
Fotoğraf No	118
Çizim No	
İnceleme Tarihi	07.09.2018
Türü – Çeşit	Kilim Çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Alaca
Dokuyanın Adı	Halise Kaya
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çırpı Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x140 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Yöredeki Adı	Alaca
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk şeritleri şeklindedir. Atkı iplikleri beş sıra beyaz, beş sıra siyah atılarak dokunmuştur. Boyuna şeritlidir. Tek parça halindedir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Halise Kaya
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çırpı Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 119.Muğla-Seydikemer- Ortaköy Kıl Çuval

GÖZLEM FORMU

Örnek No	119
Fotoğraf No	119
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08 2018
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl çuval
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy- Seydikemer- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: :75x110 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Kıl
	b)Çözgü İpi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, beyaz ve gri doğal renkler kullanılarak dokunmuştur. Çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Paşalı
Doğum Tarihi	1953
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy Seydikemer-Muğla

Fotoğraf: 120Muğla-Seydikemer- Ortaköy Beyaz Kıl Çuval

GÖZLEM FORMU

Örnek No	120
Fotoğraf No	120
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08 2018
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl çuval
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy- Seydikemer- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:80x110 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Kıl

	b)Çözgü İpi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, beyaz doğal renkler kullanılarak dokunmuştur. Çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Paşalı
Doğum Tarihi	1953
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy Seydikemer Muğla

Fotoğraf: 121Muğla-Menteşe Meke Seyrek Çuval(Kıl Çuval)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	121
Fotoğraf No	121
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08 2019
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl çuval
Dokuyanın Adı	Dilber Karataş
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü- Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	

Ürünün Boyutları	En x Boy: :82x113 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi Kıl
	b)Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, beyaz doğal renkler kullanılarak dokunmuştur. Çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Dilber Karataş
Doğum Yeri	Meke
Doğum Tarihi	1962
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf:122-Muğla-Menteşe Yaraş Kıl Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	122
Fotoğraf No	122
Çizim No	
İnceleme Tarihi	16..02. 2018
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl heybe
Dokuyanın Adı	Ayşe Kara
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yaraş Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:53x132 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi Kıl
	b)Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen İpi Yok

Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, beyaz doğal renkler kullanılarak dokunmuştur. Tohum serpmek ve yük taşımak için kullanılan çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İbrahim Şimşek
Doğum Yeri	Yaraş
Doğum Tarihi	1962
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Çiftçi
Adresi	Yaraş Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 123 Muğla-Menteşe Salihpaşalar Kıl Torba

GÖZLEM FORMU

Örnek No	123
Fotoğraf No	123
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl torba
Dokuyanın Adı	Aysel Şenoğulları
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- kırmızı
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: :25x45 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi: Kıl
	b)Çözgü İpi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Aysel Şenoğulları
Doğum eri	Meke
Doğum Tarihi	1958
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü- Menteşe Muğla

Fotoğraf: 124 Muğla-Menteşe-Çiftlik Kıl Torba

GÖZLEM FORMU

Örnek No	124
Fotoğraf No	124
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.07.2018
Türü – Çeşit	Kilim, çözgü yüzlü
Yöredeki Adı	Kıl torba
Dokuyanın Adı	Nazire Bingöl
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çiftlik Köyü Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz kahverengi, kırmızı

Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:50x55 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Kıl
	b)Çözgü İpi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma boyuna renk kuşaklıdır Siyah, beyaz, kahverengi doğal renkleri ile sentetik boyalı kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur Çözgü yüzlü dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Nazire Bingöl
Doğum Yeri	Çiftlik
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çiftlik Köyü Menteşe Muğla

ATKI YÜZLÜ KİLİMLER

Fotoğraf: 125 Muğla-Menteşe Meke Kırca Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	125
Fotoğraf No	125
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Kırca kilim
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü- Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz kahverengi, kırmızı
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:130x180 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi Kıl
	b)Çözgü İpi: Kıl
	c)Desen İpi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, kahverengi gri doğal renkler kullanılarak dokunmuştur
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1926
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 126 Muğla-Menteşe Meke Al Yaygı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	126
Fotoğraf No	126
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al yaygı
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü-Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz kahverengi, kırmızı, sarı
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:140x190cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi Kıl

	b)Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Renk tekrarlarında kırmızı renk kullanıldığından kırmızı renk daha fazla kullanıldığından "al yaygı" olarak adlandırılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1926
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 127-Muğla- Menteşe Bozyer Al Yaygı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	127
Fotoğraf No	127
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al yaygı
Dokuyanın Adı	Gülistan Öztürk
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Bozyer Köyü- Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah- beyaz kahverengi, sarı, kırmızı
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:198x340cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a) Atkı ipi: Kıl
	b)Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Renk tekrarlarında kırmızı renk kullanıldığından bu tür yaygılara“al yaygı” denilmiştir. Seyrek olarak kuşaklar arasına pıtrak motifi yerleştirilmiştir. Motifler cicim tekniği ile işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Gülistan Öztürk
Doğum Yeri	Bozyer
Doğum Tarihi	1937
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Bozyer Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 128 Muğla-Seydikemer Örencik Al Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	128
Fotoğraf No	128
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Saliha Yalçın
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Örencik Köyü Seydikemer- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kahverengi, sarı, kırmızı, mavi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 150x310cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün

	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Renk tekrarlarında kırmızı renk kullanıldığından kırmızı renk daha fazla kullanılmıştır. "Kırmızı rengin daha ağırlıklı kullanılmasından dolayı bu kilimlere "al kilim/ala kilim".denilmiştir. Seyrek olarak kuşaklar arasına yörede "boncuk suyu" denilen kuşak yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saliha Yalçın
DoğumYeri	Örencik
Doğum Tarihi	1935
Eğitim Durumu	Okur Yazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Örencik Köyü Seydikemer Muğla

Fotoğraf: 129Muğla-Bodrum Al kilim/Ala Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	129
Fotoğraf No	129
Çizim No	
İnceleme Tarihi	25.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular Beldesi -Bodrum- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı,
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 130x190cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Renk tekrarlarında kırmızı renk kullanıldığından “al kilim/ala kilim” denilmiştir. Bu kilimlerde kırmızı kuşaklar daha geniş olarak düzenlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Niyazi Çengel
Doğum Yeri	Mumcular
DoğumTarihi	1955
Eğitim Durumu	Lise
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular Mahallesi Bodrum Muğla

Fotoğraf: 130 Muğla-Milas Çamovalı Çubuklu Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	130
Fotoğraf No	130
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü Camii, Milas- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 125x190cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur Kilimin orta yerindeki kuşak geniş, diğer kuşaklar daha dar olarak dokunmuştur. Renkler kalın kuşaktan sonra aynı renkler tekraralanarak dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mustafa Ali Damgalı
Doğum Yeri	Milas
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle Muhtarı
Adresi	Çamovalı Köyü Milas Muğla

Fotoğraf: 131Muğla-Milas -Çamovalı Al Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	131
Fotoğraf No	131
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü Cami Milas- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 130x185cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Kilimin kırmızı kuşakları daha geniş olarak dokunmuştur. Kırmızı geniş kuşaklar ile dar kuşaklar arasında "karıboşatan"deseni cicim tekniğinde işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mustafa Ali Damgalı
Doğum Yeri ve Tarihi	Milas 1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle Muhtarı
Adresi	Çamovalı Köyü Milas- Muğla

Fotoğraf: 132Muğla-Menteşe Bozyer Al Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	132
Fotoğraf No	132
Çizim No	
İnceleme Tarihi	07.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Hatice Orhan
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Bozyer Köyü Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 160x230cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur Kilimin kırmızı kuşakları daha geniş olarak dokunmuştur. Kırmızı geniş kuşaklar ile dar kuşaklar arasında "karıboşatan" deseni cicim tekniğinde işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hatice Orhan
DoğumYeri	Bozyer
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bozyer Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf. 133.Muğla-Menteşe BozyerAl Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	133
Fotoğraf No	133
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Gülistan Öztürk
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Bozyer Köyü-Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil.
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 170x364cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi: Yün

	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Kilimin kırmızı kuşakları daha geniş olarak dokunmuştur. Bu geniş kuşaklara yörede "goraf" denilmektedir. Kırmızı geniş kuşaklar içine seyrek olarak pıtrak, göz, tarak ve ok ucu motifi yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Gülistan Öztürk
Doğum Yeri	Bozyer
Doğum Tarihi	1937
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bozyer Köyü-Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 134 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Al Kilim/Ala Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	134
Fotoğraf No	134
Çizim No	149
İnceleme Tarihi	20.09.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Raziye Darcan
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yörükoğlu Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, mavi, sarı, yeşil, pembe
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 145x250 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır. Siyah, beyaz, sarı sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur Kilim yüzeyinde yer alan kuşakların arasına belli aralıklarla "karı boşatan deseni yerleştirilmiştir. Kilim yüzeyindeki tüm kuşaklar aynı genişliktedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Raziye Darcan
Doğum Yeri	Yörükoğlu
Doğum Tarihi	1952
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Yörükoğlu Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 135 Muğla-Menteşe Çaybükü Al/Ala Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	135
Fotoğraf No	135
Çizim No	
İnceleme Tarihi	17.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim
Dokuyanın Adı	Nevcan Kaya
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çaybükü Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, gri, koyu sarı, açık sarı yeşil, kahverengi, pembe
Kalite:	

Ürünün Boyutları	En x Boy: 135x280 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, açık sarı, koyu sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur . Renk tekrarları belli bir düzen içinde tekrar edilmiştir.ettirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Nevcan Kaya
Doğum Yeri ve Tarihi	Çırpı 1965
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çaybükü Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf: 136 Muğla -Menteşe Meke Al Kilim/Ala Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	136
Fotoğraf No	136
Çizim No	147
İnceleme Tarihi	03.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Al kilim/ Koca kilim
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü- Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 160x280 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokuma enine kuşaklıdır Siyah, beyaz, sarı, yeşil, mavi kahverengi kırmızı renkler kullanılarak dokunmuştur. Koyu kırmızı kalın renk kuşağına yörede "goraf" denilmektedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1926
Eğitim Durumu	Okur yazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf:137Muğla-Bodrum Turnalı Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	137
Fotoğraf No	137
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Turnalı kilim
Dokuyanın Adı	Belkıs Akpınar
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortakent- Bodrum Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, lacivert sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 140x195 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokumanın baş ve ayak kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Orta zeminin etrafı atkı kaydırma tekniği kullanılarak parmak desenli yapılmıştır. Ayak kısmında muskalı kuşak yer almaktadır Orta zemin başlangıcında enine kırk çizgiler sağa doğru eğimli olarak yerleştirilmiştir. Orta zeminde ortada parmak deseni yanlarda turna katarı deseni yer almaktadır. Kilimin zemini kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, desenli, turna katarı desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Belkıs Akpınar
Doğum Yeri ve Tarihi	Yalıkavak
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortakent Beldesi- Bodrum- Muğla

Fotoğraf: 138Muğla- Bodrum Kenarları Parmak Desenli Al Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	138
Fotoğraf No	138
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	A Turnalı kilim
Dokuyanın Adı	Belkıs Akpınar
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortakent Beldesi- Bodrum- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, lacivert sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	

Ürünün Boyutları	En x Boy: 140x195 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokumanın baş ve ayak kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Orta zeminin etrafı atkı kaydırma tekniği kullanılarak parmak desenli yapılmıştır. Orta zeminde ortada parmak deseni yer almaktadır. Kilimin zemini kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Belkıs Akpınar
Doğum Yeri	Yalıkavak
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortakent -Bodrum Muğla

Fotoğraf: 139Muğla-Datça Kenarları Parmak Desenli Al kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	139
Fotoğraf No	139
Çizim No	
İnceleme Tarihi	21.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Parmaklı Datça Kilimi
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Yağcılar Hanı Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, lacivert sarı, yeşil, kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy:130x195 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokumanın baş ve ayak kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Orta zeminin etrafı atkı kaydırma tekniği kullanılarak parmak desenli yapılmıştır. Orta zemin koyu kırmızı renkli ve düz olarak dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Feyzi Akgül
Doğum Yeri	Muğla
Doğu Tarihi	1973
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf 140: Muğla- Bodrum Ortakent Kenarları Parmak Desenli Al kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	140
Fotoğraf No	140
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Parmaklı Bodrum Kilimi
Dokuyanın Adı	Hatice Akpınar
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortakent – Bodrum- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 130x195 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü pi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokumanın baş ve ayak kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Orta zeminin etrafı atkı kaydırma tekniği kullanılarak parmak desenli yapılmıştır. Ayak ve baş kısmı enine kuşaklıdır. Bu kuşaklara yörede “ tahta “ denilmektedir. Orta zemin koyu kırmızı renkli ve düz olarak dokunmuştur
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Belkıs Akpınar
Doğum Yeri ve Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Ortakent- Bodrum- Muğla

Fotoğraf 141 Muğla Menteşe Bozyer Muskalı Taraklı Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	141
Fotoğraf No	141
Çizim No	
İnceleme Tarihi	07.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Muskalı kilim
Dokuyanın Adı	Hatice Yıldırım
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Bozyer Köyü- Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı pembe mor
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 120x190cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar geniş ve dar olarak yerleştirilmiştir. Geniş kuşakların alt ve üst kısmında "karıboşatan" deseni yer almaktadır. Geniş kuşakların içinde tarak motifleri yer almaktadır. Dar kuşakların içinde seyrek olarak "almacık" ve "göz" motifleri bulunmaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Naciye Yıldırım
Doğum Yeri	Bozyer
Doğum Tarihi	1937
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bozyer Köyü-Menteşe -Muğla

Fotoğraf:142Muğla -Fethiye Karacaören Parmaklı Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	142
Fotoğraf No	142
Çizim No	
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Parmaklı kilim
Dokuyanın Adı	Naciye Akça
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Köyü Fethiye- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı pembe mor
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 160x280cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar geniş ve dar olarak yerleştirilmiştir. Geniş kuşakların içine belli aralıklarla parmak deseni yerleştirilmiştir. Kalın kuşaklar arasında dar kahverengi kuşaklar yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Naciye Akça
Doğum Yeri ve Tarihi	1945
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacaören Köyü- Fethiye Muğla

Fotoğraf: 143 Muğla-Milas Çamovalı Gözlü Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	143
Fotoğraf No	143
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü /Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Gözlü kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü Milas Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı pembe mor
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 130x190cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok

Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar geniş ve dar olarak düzenlenmiştir. Kuşaklar içine zikzak ve ortasına göz motifi işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, zikzaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mustafa Ali Damgalı
Doğum Yeri ve Tarihi	Çamovalı
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle muhtarı
Adresi	Çamovalı Köyü-Milas -Muğla

Fotoğraf 144:Muğla-Kavaklıdere Menteşe Turnalı Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	144
Fotoğraf No	144
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.11.2018
Türü / Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Turnalı Namazlağı
Dokuyanın adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Merkez Camii Menteşe Kavaklıdere Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı, mor
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x125 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin baş ve ayak kısmı enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Orta zeminde eşkenar dörtgen göl yer almaktadır Kenarları parmak desenlidir.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Ortası eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri ve Tarihi	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle muhtarı
Adresi	Menteşe Beldesi Kavaklıdere Muğla

Fotoğraf :145 Muğla Datça Parmaklı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	145
Fotoğraf No	145
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.01.2018
Türü/ Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Parmaklı Namazlağı
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çıtlık Köyü Ula- Muğla
Kullanılan Renkler	Siyah, beyaz, kırmızı, açık mavi, sarı, mor
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 90x125 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a) Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin baş ve ayak kısmı enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir Orta zeminde eşkenar dörtgen göl yer almaktadır Kenarları parmak desenlidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Ortası eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Aynamah Kavasoğlu
DoğumYeri ve Tarihi	1933
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çıtlık Köyü Ula Muğla

Fotoğraf 146: Muğla-Köyceğiz Zeytinalanı Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	146
Fotoğraf No	146
Çizim No	166
İnceleme Tarihi	10.01.2018
Türü /Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Parmaklı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Zeytinalanı Köyü Köyceğiz- Muğla
Kullanılan Renkler	Kırmızı, sarı, pembe leylak rengi, gri
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 86x146 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin baş ve ayak kısmı enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir Orta zeminde yer alan yatay kuşaklar içine altıgen motifler üst üste yerleştirilmiştir Kenarları parmak desenlidir.
a)Dar Kenar Su	Parmak desenli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Orhan
Doğum Yeri ve Tarihi	1965 Köyceğiz
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Zeytianalanı Köyü -Köyceğiz- Muğla

Fotoğraf: 147Muğla-Fethiye Karacaören Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	147
Fotoğraf No	147
Çizim No	
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Köyü- Fethiye-Muğla
Kullanılan Renkler	Kırmızı, sarı, kahverengi, yeşil, mavi, mor
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 75x104cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir Orta zeminde dar kuşaklar içine pıtrak motifi, geniş kuşakların içine iki tarafı parmak desenli yörede "yıldız" denilen motifler seyrek olarak yerleştirilmiştir. Kalın kuşaklar ile dar kuşakların arasına farklı renklerde düz kuşaklar yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Şerife Akça
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1950
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Karacaören Köyü- Fethiye -Muğla

Fotoğraf: 147Muğla Menteşe Salihpaşalar İteği

GÖZLEM FORMU

Örnek No	147
Fotoğraf No	147
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.07.2018
Türü Çeşit	Kilim, atkı yüzlü
Yöredeki Adı	İteği
Dokuyanın Adı	Aysel Şenoğulları
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü- Menteşe- Muğla
Kullanılan Renkler	Kahverengi, krem beyaz
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 75x140cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin enine doğal kahverengi atkı ipi ile enine çizgili olarak dokunmuştur. Atkı yüzlü kilim tekniği ile dokunmuştur. Üzerinde un elenmek ve hamur yoğurmak için dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine çizgili
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Aysel Şenoğulları
Doğum Yeri	Meke
Doğum Tarihi	1958
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü-Menteşe Muğla

Fotoğraf 148: Muğla-Marmaris Turunç İteği

GÖZLEM FORMU

Örnek No	148
Fotoğraf No	148
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.03.2018
Türü /Çeşit	Atkı yüzlü kilim
Yöredeki Adı	İteği
Dokuyanın Adı	Fatma Can
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç Mahallesi Marmaris-Muğla
Kullanılan Renkler	Beyaz, kırmızı, Kahverengi
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 96x146cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine ince kuşaklı olarak dokunmuştur. Krem renklidir. İnce kuşaklar kahverengi ile dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine ince çizgili
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Behiye Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf
Adresi	Turunç Beldesi- Marmaris- Muğla

Fotoğraf 149Muğla-Menteşe Meke İteğiq

GÖZLEM FORMU

Örnek No	149
Fotoğraf No	149
Çizim No	
İnceleme Tarihi	10.04.2018
Türü/ Çeşit	Atkı yüzlü kilim
Yöredeki Adı	İteği
Dokuyanın Adı	Durdane Uzun
Tarihi /Dönemi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Koyu kahverengi, açık kahverengi beyaz,
Kalite:	
Ürünün Boyutları	En x Boy: 96x146cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine ince kuşaklı olarak dokunmuştur. Krem renklidir. İnce kuşaklar kahverengidir. Atkı yüzlü kilim tekniğinde dokunmuştur.Üzerinde un elemek ve hamur yoğurmak için dokunmuş düz dokumalardandır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine ince çizgili
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durdane Uzun
Doğum Tarihi	1950
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe Muğla

EKMEK MENDİLLERİ

Fotoğraf: 150 Muğla- Menteşe Meke Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	150
Fotoğraf No	150
Çizim No	86
İnceleme Tarihi	10.02.2018
Türü /Çeşit	Atkı yüzlü kilim
Yöredeki Adı	İteği
Dokuyanın Adı	Güllü Uzun
Tarihi /Dönemi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe Muğla
Kullanılan Renkler	Kahverengi, beyaz,
Kalite:	

Ürünün Boyutları	En x Boy: 100x100cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine parmaklı olarak dokunmuştur. Parmak desenleri kırmızı siyah, sarı renkler kullanılarak yapılmıştır. Karşılıklı köşelerdeki parmak desenleri aynı renkle yapılmıştır. Parmak desenleri atkı kaydırma tekniği her telde bir kez yapılmış olması nedeniyle deliklerin oluşması engellenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güllü Uzun
Doğum Yeri ve Tarihi	1926
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Meke Köyü Menteşe- Muğla

Fotoğraf 151Muğla- Bodrum Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	151
Fotoğraf No	151
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	21.02.2017
Türü /Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Ekmek Mendil
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular- Bodrum-Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Turuncu, kırmızı, sarı mor, yeşil
Kalite:	-
Ürünün Boyutları	En x Boy95x95 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Atkı yüzlü düz dokumadır. Atkı kaydırma tekniği ile farklı renklerle parmak deseni oluşturulmuştur. Kare formda dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Parmaklı desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Niyazi Çengel
Doğum Yeri	Mumcular
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	Ortaöğretim
Adresi	Mumcular- Bodrum Muğla

Fotoğraf 152-Muğla- Menteşe Çatakbağyaka Ekmek mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	152
Fotoğraf No	152
Çizim No	148
İnceleme Tarihi	12.04.2018
Türü /Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Ekmek Mendili
Dokuyanın Adı	Ayten Topaloğlu
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular Mahallesi Bodrum-Muğla
Bugünkü Durumu	Eski

Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, mor, sarı, kırmızı, kahverengi
Kalite:	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 90x90 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Atkı yüzlü düz dokumadır. Kilim zemini altı bölüme ayrılmış ve parmak motifli bölümlerin kenarlarında kalan köşelere cicim tekniği ile göz motifleri işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Bölümlenmiş zemin ve parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ayten Topaloğlu
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1962
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Konakaltı Mahallesi Menteşe Muğla

Fotoğraf 153-Muğla- Menteşe Zeytinköy Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	153
Fotoğraf No	153
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	21.02.2017
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Ekmek Mendili
Dokuyanın Adı	Sultan Özkan
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kafaca Menteşe -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, pembe, mor, mavi
Kalite:	-

Ürünün Boyutları	En x Boy95x95 c
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Atkı yüzlü düz dokumadır. Kilim zemini altı renk karşılıklı gelecek şekilde atkı kaydırma tekniği ile parmak deseni yapılmıştır.Renkler dokumanın yarısından sonra farklı renkle devam ettirilmiştir
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Sultan Özkan
Doğum Yeri	Zeytinköy
Doğum Tarihi	1975
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kafaca- Menteşe Muğla

Fotoğraf: 154 Muğla-Yatağan Katrancı Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	154
Fotoğraf No	154
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	27.09.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Ekmek Mendili
Dokuyanın Adı	Fatma Karakuş
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Katrancı Köyü Yatağan-Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, turuncu, gri mor
Kalite:	-
Ürünün Boyutları	En x Boy95x95 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Atkı yüzlü düz dokumadır. Kare eklindeki dokumanın yüzeyi farklı renkteki atkı iplikleri ile parmak deseni yapılmıştır. Dokumanın köşelerine cicim tekniği ile dörtgen alan oluşturulmuş ve parmak desenlerinin içine belli aralıklarla göz motifi yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	,Parmak desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Karakuş
Doğum Yeri	Katrancı
Doğum Tarihi	1945
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Katrancı Köyü- Yatağan-Muğla

DELİKLİ /FARDA KİLİMLER

Fotoğraf:155:Muğla Menteşe Çaybükü Delikli Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	155
Fotoğraf No	155
Çizim No	88
İnceleme Tarihi	09.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Delikli kilim
Dokuyanın Adı	Sunay Uyar
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çırpı Köyü- Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, turuncu, mor

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy154x256cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Atkı yüzlü düz dokumadır. Kilimin orta zeminin etrafı üç renk kullanılarak zikzaklı su deseni ile çevrelenmiştir. Kiliminin dış çerçevesi ile iç çerçevesi arasına dibek motifi yerleştirilmiştir.Dibek motifinin iki yanına bukağı motifleri yerleştirilerek su düzenlemesi oluşturulmuştur. Kilimin orta zemininde iki büyük dörtgen aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. İki göl arasına iki adet altı kollu yıldızın yerleştirildiği küçük altıgen rozet yer almaktadır. Baş kısmına da iki altıgen rozet yerleştirilmiştir. Rozetlerin içine altı kolu yıldız yerleştirilmiştir. Kilimin zemini kırmızı renktedir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Sunay Uyar
Doğum Yeri	Çırpı mahallesi
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çırpı Köyü Menteşe Muğla-Muğla

Fotoğraf: 156Muğla- Menteşe Çatakbağyaka Delikli Kilim

Örnek No	156
Fotoğraf No	156
Çizim No	150-
İnceleme Tarihi	11.02.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Delikli kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Köyü Camii Menteşe -Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, turuncu sarı, açık mavi lacivert, kahverengi, mor, pembe, açık sarı siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy160x295cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim, farklı renkteki atkı iplikleri ile motifler yapılmıştır. Motiflerin sınır çizgisinde 1 cm'yi geçmeyen delikle vardır. Kilimin etrafı üç farklı renkteki ipliklerle zikzak şeklindeki kuşak ile çevrilidir. Kilimin ortasını üç sıra dibek motifinden oluşan su deseni ile çevrilidir. Kilimin zemini koyu kırmızı renkli olup orta zeminde dört kollu yıldızlı göbekler iki sıra şeklinde yerleştirilmiştir. Kilim zemininin etrafı farklı üç renkle çerçevelenmiştir. Orta zeminde aynı eksen üzerinde dört altıgen yer almaktadır. Kilimin orta zeminini ise iki sıra dibek motifi çevrelemiştir. Kilim zemini koyu kırmızı renktedir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Atıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	
Eğitim Durumu	
Mesleği	
Adresi	

Fotoğraf: 157 Muğla-Milas Kuzyaka Delikli Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	157
Fotoğraf No	157
Çizim No	-151
İnceleme Tarihi	10. 03.2019
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Delikli kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Kara
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Kuzyaka Mahallesi Milas -Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, kahverengi, pembe.
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy110x180cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin etrafı zikzaklı su deseni ile çevrelenmiştir. Kilimin orta zemininde üç adet farda göl deseni yer almaktadır. Farda göl deseninli göller iç içe yerleştirilmiş üç adet göl deseninden oluşmaktadır. Kilim orta zemini kırmızıdır..
a)Dar Kenar Su	-Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Atıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Kara
Doğum Yeri	Kuzyaka
Doğum Tarihi	1950
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kuzyaka Köyü- Milas- Muğla

Fotoğraf 158: Muğla- Menteşe Salihpaşalar Delikli Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	158
Fotoğraf No	158
Çizim No	98
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Delikli kilim
Dokuyanın Adı	Nazender Kütükçü
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaaşalar Köyü- Menteşe -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, kahverengi, pembe. mor koyu sarı, kahverengi
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy175x260cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim emini koyu kırmızı renkli olup kenanarlarında iki sıra dibek motifi ile su deseni oluşturulmuştur. Motiflerin sınır çizgisinde 1 cm'yi geçmeyen delikle vardır. Orta zeminde iki sıra şeklinde altıgen göl deseni bulunmaktadır.. Altıgen göllerin orta zemininde iç içe üç adet eşkenar dörtgen yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	Dibek motifli
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Zeynep Şenoğulları
Doğum Yeri	Çiftlik
Doğum Tarihi	1985
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü Menteşe-Muğla

Fotoğraf:159- Muğla-Ula Gölcük Delikli Kilim.

GÖZLEM FORMU

Örnek No	159
Fotoğraf No	159
Çizim No	99-
İnceleme Tarihi	21 06.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Delikli kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Gölcük Mahallesi Ula -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, kahverengi, pembe, mor, koyu sarı, kahverengi
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy153x253cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin etrafı üç farklı renk kullanılarak zikzaklı su ile çevrelenmiştir dibek motiflerinin sağında ve solunda bukağı motifleriyer almaktadır. Orta zeminde aynı eksen üzerine yerleştirilmiş üç adet farda göl deseni bulunmaktadır. Farda göl desenlerinin içinde iç içe yerleştirilmiş küçük eşkenar dörtgen göller bulunmaktadır. Kilimin zemini koyu kırmızıdır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	Dibek motifli
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saniye Kanat
Doğum Yeri	Gölcük
Doğum Tarihi	1962
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Gölcük Köyü- Ula-Muğla

Fotoğraf: 160 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi.

GÖZLEM FORMU

Örnek No	160
Fotoğraf No	160
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	02 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Seydiler Kilimi
Dokuyanın Adı	Ömür Arsal
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy Seydikemer-Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, lacivert
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy156x226cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi: -Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin başlangıç ve bitiş kısmında bir sıra kurtağzı motifi iki sıra koçboynuzu motifi yer almaktadır. Yanlarda ise bir sıra koçboynuzu motifinin yerleştirildiği su görülmektedir. Kilimin orta zeminini çevreleyen çift tırnak suyu içine yâr yâre karşı motifleri işlenmiştir. Kilimin ortasında ise sekiz adetckancalı dörtgen göl deseni yer almaktadır. Yörede bu kancalı dörtgen göl desenlerine " sini" denilmektedir. Göl desenlerinde iç içe dörtgenler yer almaktadır. En iç göbekte beyaz renkli kurt ağzı motifi bulunmaktadır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	Koçboynuzu motifli
c)Zemin Süslemesi	Dörtgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ömür Arsal
Doğum Yeri	Ortaköy
Doğum Tarihi	1953
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy- Seydikemer -Muğla

Fotoğraf 161: Muğla-Fethiye Eldirek Kilimi I

GÖZLEM FORMU

Örnek No	161
Fotoğraf No	161
Çizim No	152
İnceleme Tarihi	0708.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Eldirek Kilimi
Dokuyanın Adı	Fatma Çoban
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy160x220cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin başlangıç ve bitiş kısmında iki sıra koçboynuzu motiflerinin yer aldığı su deseni vardır. Orta zemin ile su desenini ayıran beyaz renkle girintili çıkıntılı bir bölüm bulunmaktadır. Bu kısma yörede "çift tırnak" denilmektedir. Orta zeminde sekiz dörtgen göl bulunmaktadır. Yanlarda ve bitiş kısımlarında yarım dörtgenler yer almaktadır. Kilimin zemini lacivert renktedir. Yanlarda ise bir sıra şeklinde yâr yâre karşı motifi vardır. Kilimin orta zemininde ise sekiz adet kancalı dörtgen göl deseni yer almaktadır. Yörede bu göl desenlerine " sini" denilmektedir. Göl desenleri iç içe kancalı dörtgen şeklinde düzenlenmiştir. En iç göbeğe, beyaz renk üzerine kırmızı renkle kurtağzı motifi işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Koçboynuzu desenli
b)Geniş Kenar Su	Çift tırnak desenli
c)Zemin Süslemesi	Dörtgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Çoban
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1932
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü- Fethiye-Muğla

Fotoğraf:.162 Muğla-Fethiye Eldirek Kilimi II

GÖZLEM FORMU

Örnek No	162
Fotoğraf No	162
Çizim No	102
İnceleme Tarihi	04 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Eldirek Kilimi
Dokuyanın Adı	Durkadın Dereli
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Fethiye-Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy130x280cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen pi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin başlangıç kısmında yarım kancalı dörtgen göl deseni yer almaktadır. Kilimimin ortasında üç dörtgen göl deseni başlangıç kısmında ve yanlarda yarım göl desenleri yer almaktadır. Dörtgen göl desenleri kancalıdır. Dörtgen göl desenleri, iç içe üç dörtgen şeklindedir. Göl desenlerinin ortasında kurtağzı motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü- Fethiye -Muğla

Fotoğraf: 163Muğla - Seydikemer Kadıköy Yantırlı Kilim Farda Desenli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	163
Fotoğraf No	163
Çizim No	91-
İnceleme Tarihi	02 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Yantırlı (Fardalı)Kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy Seydikemer-Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy160x220cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemini boyuna zikzaklı kuşak şeklinde düzenlenmiştir. Her kuşak içinde üst üste sıralanmış şekilde farda motifi adı verilen bereket motifi yerleştirilmiştir. Her kuşak içi farklı renktedir. Motifler de kuşaklar içinde aynı renkle yapılmışlardır. Bu kilimler Burdur ve Antalya yöresi Barak kilimleri ile benzerlik göstermektedir. Kilimin başlangıç ve bitiş kısmında enine ince çubuklar yer almaktadır
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	Yarım farda
c)Zemin Süslemesi	Boyuna kuşaklı, farda desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mehmet Peçen
Doğum Yeri	Kadıköy Seydikemer
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Esnaf
Adresi	Kadıköy Seydikemer -Muğla

Fotoğraf : 164 Seydikemer Kakadıköy Kancalı Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	164
Fotoğraf No	164
Çizim No	164
İnceleme Tarihi	17.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Fardalı kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy -Seydikemer-Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, sarı, yeşil, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy140x195cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin başlangıç ve baş kısmında enine çubuklar yer almaktadır. Orta zemininde altıgen kancalı göl desenleri yer almaktadır. Göllerin zeminlerinde kurtağzı ve bereket motifleri yer almaktadır. Göl zemininde bereket, tekli, çiftli kurtağzı motifleri ile farklı göl desenleri değişimli olarak kullanılmıştır. Bu kilimler, Antalya Barak kilimleri ile benzerlik göstermektedir. Göllerin zeminleri farklı renktedir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna kancalı altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mehmet Peçen
Doğum Yeri	Kadıköy Seydikemer Muğla
Doğum Tarihi	1960
Eğitim durumu	İlkokul
Mesleği	Esnaf
Adresi	Kadıköy Seydikemer Muğla

Fotoğraf: 165Muğla- Milas Çamovalı Ezmeli Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	165
Fotoğraf No	165
Çizim No	153
İnceleme Tarihi	06 07.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Ezmeli kilim
Dokuyanın Adı	Melek Oruç
Dönemi /Tarihi	1990
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü Milas -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, parlak sarı, turuncu yeşil, mavi, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy143x274cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi: -Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin ortasında dörtgen göl şeklinde farda deseni yer almaktadır. Farda göl desenleri iç içe yerleştirilmiş iç içe göbekşeklinde düzenlenmiştir. Kilim zemininde üç bütün, yan taraflarda da ikişer yarım göl deseni yer almaktadır. Bu kilimler Denizli, Tavas ve Uşak-Eşme kilimleri ile benzerlik göstermektedir
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Melek Oruç
Doğum Yeri	Çamovalı Milas
Doğum Tarihi	1959
Eğitim durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Çamovalı Köyü Milas Muğla

Fotoğraf: 166 Muğla-.Dalaman Farda Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	166
Fotoğraf No	166
Çizim No	154-
İnceleme Tarihi	04 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980
Bulunduğu Yer	Kapıkargın Mahallesi- Dalaman- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, parlak sarı, turuncu yeşil, mavi, lacivert
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy170x270cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin ortasında dörtgen göl şeklinde fardagöl deseni yer almaktadır. Kilim zemininde üç bütün, yan taraflarda da ikişer yarım göl deseni yer almaktadır Farda göldesenleri iç içe farda göl deseni olarak dğzenlenmiştir.. Kilim Denizli ili Acıpayam ilçesi Kelekçi köyünde dokunmuştur
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna kancalı altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Tuna
Doğum Yeri	Dalaman
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İllkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kapıkargın Mahallesi Dalaman Muğla

Fotoğraf:167 Muğla-Ortaca Akıncılar Farda Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	167
Fotoğraf No	167
Çizim No	155
İnceleme Tarihi	11.07.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Akıncılar Mahallesi Ortaca Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, parlak sarı, turuncu yeşil, mavi, lacivert
Kalite	-

Ürünün Boyutları	En x Boy110x170cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin ortasında dörtgen göl şeklinde farda göl deseni yer almaktadır. Kilim zemininde iki büyük on küçük farda göl deseni yer almaktadır. Kilimin baş ve ayak kısmında tarak motifli enine kuşaklı bölüm bulunmaktadır. Kilim kırmızı zeminlidir. Motifler yeşil beyaz ve sarı renk kullanılarak yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Taraklı su
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Perihan Çağdaş
Doğum Yeri	Ortaca
Doğum Tarihi	1958
Eğitim Durumu	Lise
Mesleği	Emekli hemşire
Adresi	Akıncılar Köyü Ortaca- Muğla

Fotoğraf: 168: Muğla Fethiye Eldirek Kilimi, Cicim --Kilim Teknikli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	168
Fotoğraf No	168
Çizim No	156
İnceleme Tarihi	07 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Çoban
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, mavi, lacivert, beyaz
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy150x290 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemini birbirine zıt yerleştirilen koçboynuzu motiflerinden oluşan su deseni ile çevrilidir. Orta zemin enine bölümlere ayrılmış ve bölümlerin içine yel eğdi yanışları işlenmiştir. Kilimin orta zemini zikzaklı su ile çevrilidir. Boş olan bölümlerin zemini devetüyü rengindedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Koçboynuzu motifli
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, Yel eğdi(kartal kanadı) motif işlemelii
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Çoban
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1932
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü Fethiye- Muğla

Fotoğraf: 169Fethiye-Eldirek Yarım Farda Desenli Alara Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	169
Fotoğraf No	169
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04 08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Yarım Farda kilim
Dokuyanın Adı	Durkadın Dereli
Dönemi /Tarihi	1990'lı yllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü- Fethiye- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, mavi, lacivert, beyaz, pembe, sütlü kahverengi turuncu sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy182x292cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: -Yün-, sentetik yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemini enine kuşaklı olarak düzenlenmiş ve kuşakların içine yarım farda desenleri yerleştirilmiştir. Yarım farda deseni olan kuşaktan sonra devetüyü rengindeki kuşak yer almaktadır. Bu kuşakların içi boş bırakılmıştır. Kilimde renkli iplikler sentetik yünden, diğer atkı iplikleri doğal yünden kullanılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, yarım farda desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü Fethiye Muğla

Fotoğraf: 170 Muğla- Ula Kızılağaç Kilim Kursu Yolluk Kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	170
Fotoğraf No	170
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04 02.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Yolluk kilim
Dokuyanın Adı	Güliz Taşdemir
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	2010'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Kızılağaç Kilim Kurs Atölyesi
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Petrol mavisi, sarı, kırmızı, beyaz
Kalite	-

Ürünün Boyutları	En x Boy80x268 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-, sentetik yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin etrafı zikzaklı su ile çevrili olup, orta zemin doğal krem rengindedir. Kilimin orta zemininde on iki köşeli göl motifleri yer almaktadır. Göl desenlerinin kenarlarında ise, aynı eksen üzerine yerleştirilmiş saç bağı motifleri yer almaktadır. Kilimin baş ve ayak kısmaında şaç bağı motifinin yarısı kullanılarak bir su düzenlemesi yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, yarım farda desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güliz Taşdemir
Doğum Yeri	Kızılağaç
Doğum Tarihi	1986
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kızılağaç Köyü -Ula -Muğla

Fotoğraf: 171Muğla Ula Kızılağaç Kilim Kursu Halı-Kilim Teknikli Yolluk Kilim.

GÖZLEM FORMU

Örnek No	171
Fotoğraf No	171
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04 02.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Yolluk kilim
Dokuyanın Adı	Güliz Taşdemir
Dönemi /Tarihi	2010'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Kızılağaç Kilim Kurs Atölyesi
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Petrol mavisi, sarı, kırmızı, beyaz
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy80x268 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-, sentetik yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin etrafı zikzaklı su ile çevrili olup orta zemin doğal krem rengindedir. Kilimin orta zemininde turunçlu göl deseni halı tekniğinde işlenmiştir. Göl desenlerinin kenarlarında ise, aynı eksen üzerine yerleştirilmiş turunçlugöl deseni yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Kıvrımlı dal süslemeli
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Turunçlugöl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güliz Taşdemir
Doğum Yeri	Kızılağaç
Doğum Tarihi	1986
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kızılağaç Köyü - Ula -Muğla

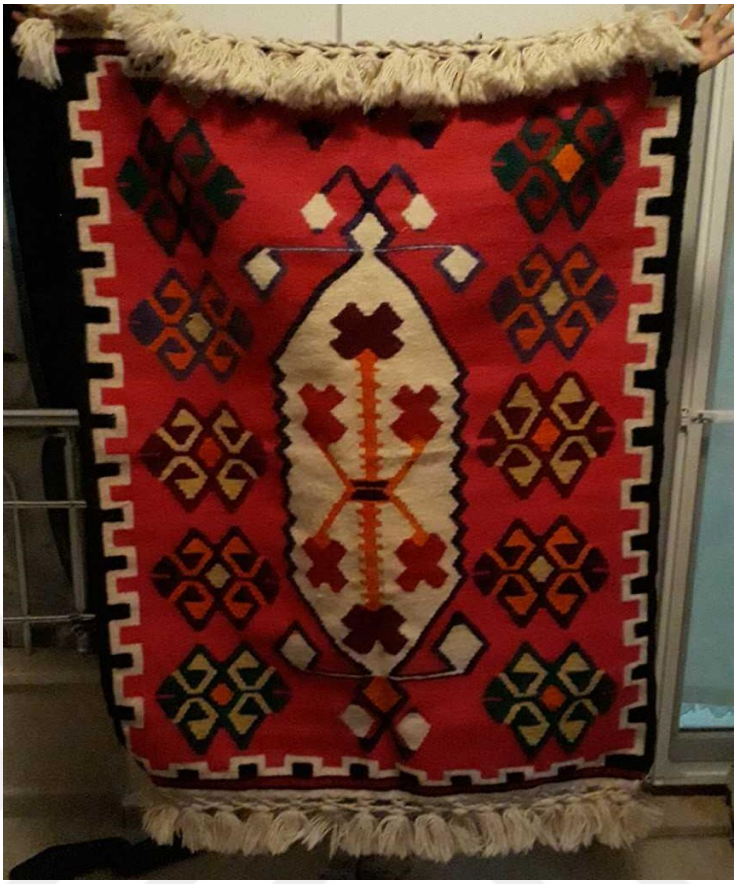

Fotoğraf: 172 Muğla -Menteşe Çiftlik Delikli Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	172
Fotoğraf No	172
Çizim No	103
İnceleme Tarihi	05 01.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Halise Kaya
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çırpı Köyü- Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi, mor
Kalite	-

Ürünün Boyutları	En x Boy78x125 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin etrafı zikzaklı su ile çevrili olup, orta zemin kara kırmızı renklidir. Namazlağı dibek motifleri ile çevrelenmiş olup orta zeminde üç adet altıgen göl deseni yer almaktadır. Altıgen göllerin içinde dört kollu yıldız motifleri yer almaktadır. Orta zemini çevreleye dibek motiflerinin iki yanında bukağı motifleri yerleştirilmiştir Dibek motiflerinin ortasında eşkenar dörtgen şeklinde göz motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Dibek motifli
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Halise Kaya
Doğum Yeri	Muğla
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çırpı Köyü -Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 173 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	173
Fotoğraf No	173
Çizim No	111 -
İnceleme Tarihi	09.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Hatice Yıldırım
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Köyü Menteşe
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy90x120 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininin etrafı tarak motif ile çevrilidir Orta zemin kırmızı renkli olup yüzeyinde iki taraflı mihrap formu yer almaktadır. Mihrap alanın dışında kalan zemin, kırmızı renkli olup üzerinde kurtağzı motifleri yer almaktadır. Mihrap zemininde ise hayat ağacı motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Mihrap düzenlemeli, hayat ağacı motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hatice Yıldırım
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1959
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çatakbağyaka Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf:174 Muğla-Fethiye Arpacık Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	174
Fotoğraf No	174
Çizim No	165-
İnceleme Tarihi	02.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Hatice Oral
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık Köyü- Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi yeşil
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy70x110cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zeminini enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Tam ortasındaki kuşak daha geniş tutulmuş ve içine farda deseni yerleştirilmiştir. Diğer kuşakların içine muska, yaba, baklava dilimi şeklindeki motifler yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, farda motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hatice Oral
Doğum Yeri	Arpacık Fethiye
Doğum Tarihi	1959
Eğitim Durumu	Ortaokul
Mesleği	Emekli memur
Adresi	Arpacık Köyü-Fethiye- Muğla

Fotoğraf: 175Muğla- Ortaca Ekşiliyurt Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	175
Fotoğraf No	175
Çizim No	173-
İnceleme Tarihi	02.06.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Saniye Şimşek
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yaraş Köyü -Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy76x115cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı, cicim tekniği
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zeminini enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Tam ortasındaki kuşak daha geniş tutulmuş ve içine farda deseni yerleştirilmiştir. Diğer kuşakların içine eğri yanış cicim tekniği ile seyrek olarak yapılmıştır,
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, farda motifli
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Saniye Şimşek
Doğum Yeri	Ekşiliyurt- Ortaca
Doğum Tarihi	1963
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Yaraş Köyü- Menteşe Muğla

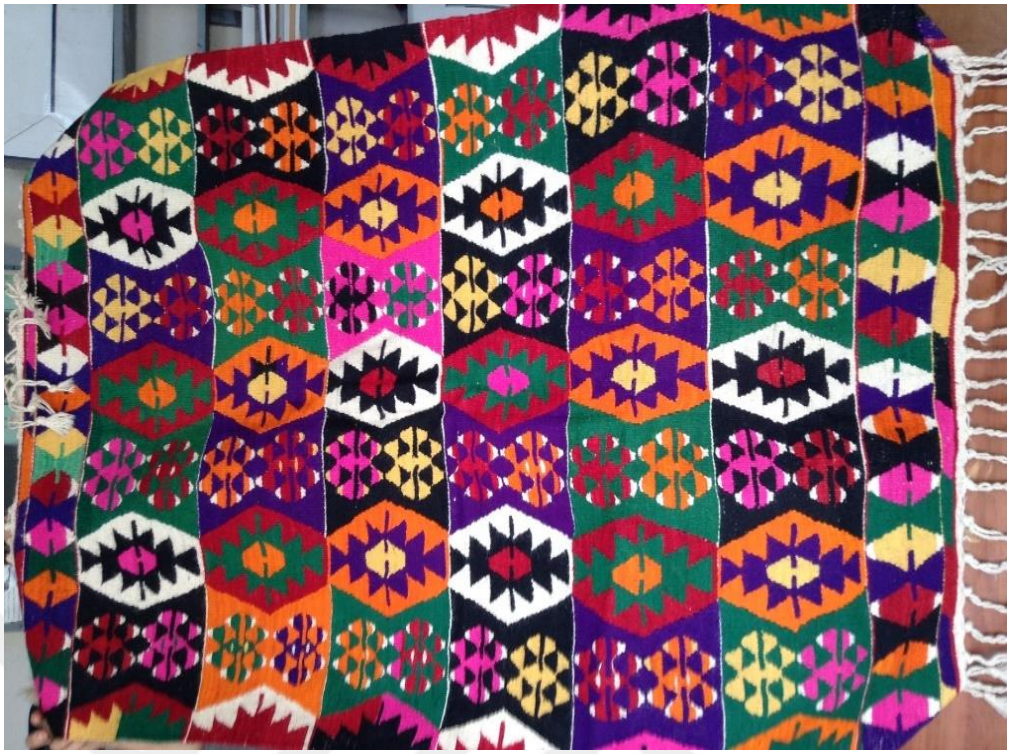

Fotoğraf:176 Muğla-Marmaris Çetibeli Farda Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	176
Fotoğraf No	176
Çizim No	186
İnceleme Tarihi	02.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Gülsüm Şahin
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma Yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	TOKİ Konutları Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi, yeşil, siyah

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy90x130cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı. cicim tekniği
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemini farda desenlidir. Ortada üst üste üç dörtgen göbek yer almaktadır Yanlarda da yarım farda göl desenleri yer almaktadır. Namazlağının baş ve ayak kısmında bukağı motifleri enine kuşaklar içine yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Gülsevim Şahin
Doğum Yeri	Döğüşbelen
Doğum Tarihi	1958
Mesleği	Emekli memur
Adresi	TOKİ Konutları Menteşe Muğla

Fotoğraf: 177 Muğla- Ula Karpuzlu Namazlağı.

Örnek No	177
Fotoğraf No	177
Çizim No	101
İnceleme Tarihi	21.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Karpuzlu Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Ula Alparslan Mahallesi
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi yeşil siyah, mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy102x140cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Enine kuşakların içine farklı renklerde motifler yerleştirilmiştir. Kilim zemininde kurtağzı motifi ve bereket motifleri münavebeli yerleştirilmiştir. Kilimin baş ve ayak kısımlarında bukağı motifleri yer almaktadır. Yanlarda da yarım farda göl desenleri yer almaktadır. Namazlağının baş ve ayak kısmında muska motifleri enine kuşaklar içine yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Pakize Bozyer
Doğum Yeri	Karabörtlen
Doğum Tarihi	1946
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Alparslan Mahallesi Ula- Muğla

Fotoğraf: 178 Muğla- Ula- Karabörtlen Karpuzlu Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	178
Fotoğraf No	178
Çizim No	163
İnceleme Tarihi	02.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Karpuzlu Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karabörtlen Köyü
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, pembe, mavi yeşil siyah, mor

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 86x130cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Kilim yüzeyinde yer alan kuşakların içi el, göz ve yar yâre karşı motifleri yerleştirilmiştir. Başlangıç bölümünde yer alan kuşağın içine farklı renklerle baklava dilimi motifleri yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı farda desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ayşe Özcan
Doğum Yeri	Portakallık
Doğum Tarihi	1955
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karabörtlen Köyü- Ula- Muğla

Fotoğraf: 179 Muğla- Menteşe Çaybükü Delikli Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	179
Fotoğraf No	179
Çizim No	97
İnceleme Tarihi	02.03.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çaybükü Köyü Belen Kahvesi -Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz,
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 100x135cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı İpi: -Yün-
	b)Çözgü İpi: Yün

	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin ayak kısmı kırmızı renkli olup beyaz renk ile zikzak oluşturulmuştur. Orta zemin kırmızı renk üzerine kurtağzı motifi işlenmiştir. Orta zemin beyaz renklidir. Orta zemine sarı renkli kurtağzı motifi yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Zikzaklı su
c)Zemin Süslemesi	Kurtağzı motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	
Eğitim durumu	
Mesleği	
Adresi	

Fotoğraf: 180 Muğla-Seydikemer- Kayadibi Farda Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	180
Fotoğraf No	180
Çizim No	181
İnceleme Tarihi	20.10. 2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Ayan
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy Seydikemer -Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, yeşil,.beyaz, mavi
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 73x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim zemininde farda deseni yer almaktadır İç içe yerleştirilmiş farklı renkte desenin göbeğinde farda deseni yer almaktadır. Kilimin başa ve ayak kısmında enine ince çubuklar yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Ayan
Doğum Yeri	Kayadibi
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Kayadibi- Seydikemer- Muğla

Fotoğraf: 181 Muğla- MenteşeYörükoğlu Kaykaylı Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	181
Fotoğraf No	181
Çizim No	100-
İnceleme Tarihi	20.09.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Kaykaylı Kilim
Dokuyanın Adı	Hatice Özyörük
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yörükoğlu Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, mor, mavi, pembe, siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 85 x130 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin başlangıç bitiş kısmında bukağı motifleri ile saç bağı motifleri münavebeli yerleştirilmiştir.. Kilimin ortasında farda göl deseni bulunmaktadır. Farda göl deseni kilim zemininde bir bütün iki yarım şekilde yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hatice Özyörük
Doğum Yeri	Yörükoğlu
Doğum Tarihi	1956
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Yörükoğlu Köyü -Menteşe- Muğla

Fotoğraf 182 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	182
Fotoğraf No	182
Çizim No	157
İnceleme Tarihi	02.08.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Hatice Özcan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam

Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, beyaz, lacivert, yeşil
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 65x107cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin orta zemininde kancalı eşkenar dörtgen şeklinde göl deseni yer almaktadır. Baş ve ayak kısımlarında birbirine zıt yerleştirilmiş koçboynuzu motifli su yer almaktadır. Yan taraflarında ise çift tırnak motifi yer almaktadır. İç kısımdaki su deseninde de koçboynuzu motifi yer almaktadır. Ortadaki göbek içine kurtağzı motifleri yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Koçboynuzu motifi
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Serif Özcan
Doğum Yeri	Gökçeovacık
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Emekli Din Görevlisi
Adresi	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla

Fotoğraf 183-Muğla- Seydikemer- Kemer Namazlağı (Sökülmüş Kazak Yününden Dokunmuş)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	183
Fotoğraf No	183
Çizim No	162
İnceleme Tarihi	23.04..2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Farda Namazlağı
Dokuyanın Adı	Mihriban Gülseren
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kemer mahallesi Seydikemer Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, pembe, siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 90x125cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilimin orta zemininde iki adet farda göl deseni, aynı eksen üzerinde yerleştirilmiştir. Kilimin kenarını göz motifleri çevrelenmiştir. Farda deseninin içine de göz motifi işlenmiştir. Kilim zemini kırmızı renkte olup baş ve ayak kısmında kademeli yarım üçgen motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	Göz motifli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mihriban Gülseren
Doğum Yeri	Kemer
Doğum Tarihi	1940
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kemer Mahallesi Seydikemer Muğla

Fotoğraf:184 Muğla-Seydikemer Kayadibi Kilim Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	184
Fotoğraf No	184
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	17.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Kilim Namazlağı
Dokuyanın Adı	Fatma Akkaya
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kayadibi Köyü -Seydikemer- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 50x 135cm c
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağının etrafı göz motifleri ile çevrilidir. Namazlağının ortasında iki farda göl deseni yer almaktadır. Kilim zemini kırmızıdır. Baş ve ayak kısmında muska motifleri yer almaktadır.Kilim zemini kırmızı renklidir
a)Dar Kenar Su	Göz motifli
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Akkaya
Doğum Yeri	Kaydibi
Doğum Tarihi	1960
Adresi	Kayadibi Köyü-Seydikemer- Muğla

Fotoğraf: 185 Muğla-Fethiye Farda Kilim Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	185
Fotoğraf No	185
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	09.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Koşum heybesi
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, sarı, mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 45x 138 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Heybenin gözlerinin ön yüzleri farda deseni ile bezelidir. Farda desenlerinin oturduğu zemin eşkenar dörtgen şeklindedir. Beyaz renkle çevrelenmiştir. Heybenin göz araları düz ve enine ince çizgilidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	
Kaynak Kişi Künyesi:	
-Adı Soyadı	Feyzi Akgül
Doğum Yeri	Muğla
Doğum Tarihi	1973
Eğitim durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf: 186.Muğla-Yatağan -Katrancı Farda Kilim Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	186
Fotoğraf No	186
Çizim No	105
İnceleme Tarihi	15.10.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Koşum heybesi
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Katrancı Köyü Yatağan Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, sarı, mor, yeşil, kırrmızı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 45x 135 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok

Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Heybenin gözlerinin ön yüzleri farda deseni ile bezelidir. Farda desenlerinin oturduğu zemin eşkenar dörtgen şeklindedir. Beyaz renkle çevrelenmiştir. Heybenin göz araları düz ve enine ince çizgilidir. Heybenin farda desenli alanın etrafı su deseni ile çevrilidir. Heybenin göz arası yiriktir.
a)Dar Kenar Su	Suyolu
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
-Adı Soyadı	Fatma Karakuş
Doğum Yeri	Katrancı
Doğum Tarihi	1945
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Katrancı Köyü- Yatağan- Muğla

Fotoğraf: 187Muğla- Menteşe Yaraş Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	187
Fotoğraf No	187
Çizim No	167-
İnceleme Tarihi	15.04.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Koşum heybesi
Dokuyanın Adı	Ayşe Arslan
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yaraş Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 47x 135 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Heybenin gözlerinin ön yüzünde eşkenar dörtgen şeklindeki farda göl desenleri ile bezenmiştir Heybe gözlerinin arka yüzleri düz dokunmuştur. Göz arası ise enine ince çubuklu düz dokuma şeklindedir. Orta kısım ortadan yiriktir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı su
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda göl desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Gülayşe Kara
Doğum Yeri	Yaraş Muğla
Doğum Tarihi	1950
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Yaraş Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 188 Muğla-Ula Kızılağaç Kilim Kurs Kilim Tablo

GÖZLEM FORMU

Örnek No	188
Fotoğraf No	188
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	11.02.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	
Dokuyanın Adı	Ayşe Tülin Açık
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	2010’ lu yıllar
Bulunduğu Yer	Kızılağaç Köyü- Ula -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, kahverengi, beyaz
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 50x 100 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,

	a)Atkı İpi: -Yün-
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	"Allah", "Muhammed" kelimeleri kırmızı renk iplikle krem zemin üzerine işlenmiştir. Zikzaklı çerçevenin dışı kahverengidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	"Allah" "Muhammed" yazısı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Aysen Tülin Açık
Doğum Yeri	Muğla
Doğum Tarihi	1981
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Öğretmen
Adresi:	Kızılağaç Köyü Ula -Muğla

Fotoğraf: 189 Muğla- Fethiye- Günlükbaşı Torba

GÖZLEM FORMU

Örnek No	189
Fotoğraf No	189
Çizim No	106
İnceleme Tarihi	11.02.2018
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Hatice Özcan
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi,
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 28x30cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi,
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Lacivert zemin üzerine koçboynuzu motifleri kırmızı renkle dokunmuş olup, sırt sırta gelecek şekilde yerleştirilmişlerdir. Küçük ebatlı dokumadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Koçboynuzu motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Şerif Özcan
Doğum Yeri	Gökçeovacık
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	Lise
Mesleği	Emekli din görevlisi
Adresi	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla

Fotoğraf: 190Muğla - Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Torba

GÖZLEM FORMU

Örnek No	190
Fotoğraf No	190
Çizim No	107
İnceleme Tarihi	04.08.2018.
Türü – Çeşit	Kilim
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	2010'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Seydikemer Halk eğitim Merkezi
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, sarı, yeşil, pembe
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 28x30cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi

	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yok
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırmalı.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Lacivert zemin üzerine farda desenli olarak dokunmuştur. Sarı, kırmızı, yeşil, pembe lacivert ve mavi renk kullanılarak desen oluşturulmuştr.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Farda deseni (Bereket motifi)
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güven Yiğit
Doğum Yeri	Fethiye
Doğum Tarihi	1973
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Öğretmen
Adresi	Seydikemer Halk Eğitim Müdürlüğü Seydikemer -Muğla

4.2.2.Cicimler

Fotoğraf:191 Muğla -Marmaris Turunç Yanışlı Kilim (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	191
Fotoğraf No	191
Çizim No	168
İnceleme Tarihi	10..04.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki adı	Yanışlı Kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Can
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç Marmaris- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, devetüyü siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 120x280cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar aynı genişliktedir. Boş kuşaklar kahverengi renkle dokunmuşlardır. Diğer kuşaklar farklı renklerde olup, üzerlerinde farklı motifler seyrek olarak yerleştirilmiştir. Kuşaklar içinde pıtrak, koçboynuzu, süllen suyu ve çarpı motifleri işlenmiştir. Goraflar içinde pıtrak, güllübahçe, almacık, saç bağı motifleri yer almaktadır. Çubukların içi ise yatay şekilde yerleştirilmiş çakmak motifleri ile bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	-
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1932
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Turunç Beldesi- Marmaris Muğla

Fotoğraf: 192 Muğla Fethiye Eldirek Koçboynuzu Motifli Alara Kilim(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	192
Fotoğraf No	192
Çizim No	169
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Alara kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Çoban
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü- Fethiye- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 140x290cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine pıtrak, koçboynuzu ve göz motifleri seyrek olarak işlenmiştir. Boş bırakılan kuşaklar, devetüyü rengindedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Çoban
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1932
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü -Fethiye- Muğla

Fotoğraf: 193 Muğla-Seydikemer-Ortaköy Alara kilim (Cicim).

GÖZLEM FORMU

Örnek No	193
Fotoğraf No	193
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Alara Kilim
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 150x268cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi

	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine pıtrak, koçboynuzu ve göz motifleri seyrek olarak işlenmiştir. Boş bırakılan kuşaklar devetüyü rengindedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Çoban
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1932
Eğitim Durumu	Okur yazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü Fethiye Muğla

Fotoğraf:194 Muğla Kavaklıdere Menteşe Yanışlı Kilim(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	194
Fotoğraf No	194
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	21.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Yanışlı kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Beldesi- Kavaklıdere- Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 155x252cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı İpi: -Yün-
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine çengel, süllen yanışı, geniş kuşakların içine eğri yanış (iyelik) motifleri seyrek olarak yerleştirilmiştir. Kilim, kırmızı renk ağırlıklı olarak dokunmuştur. Siyah ve beyaz dar çubuklar münavebeli olarak yerleştirilmiş ve içlerine çengel motifleri işlenmiştir. Buçubuklardan sonra üç çubuk bezemesiz olarak yerleştirilmiştir. Bu çubuk sıralarından sonra süllen suyu(karıboşatan) yerleştirilmiş ve bu sırayı iyelik yanışların yerleştirildiğ goraf dokunmuştur. Renk kuşakları tekrar edilerek cicim dokuma tamamlanmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle muhtarı
Adresi	Menteşe Beldesi Kavaklıdere - Muğla

Fotoğraf:195Muğla- Yatağan Şeref Yanışlı Kilim (Sal kilimi)Cicim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	195
Fotoğraf No	195
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04.02-.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Yanışlı kilim
Dokuyanın Adı	Hamide Karataş
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Şeref Köyü-Yatağan- Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 130-5x280cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine çakmak geniş kuşakların içine büyük pıtrak motifi seyrek olarak işlenmiştir.goraflar turuncu ve kırmızı renkli olarak Motifler lacivert,kırmızı , turuncu, açık mavi ile dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hamide Karataş
Doğum Yeri	Şeref
Mesleği	Ev Hanımı
Doğum Tarihi	1950
Adresi	Şeref Köyü Yatağan- Muğla

Fotoğraf: 196.Muğla-Ula Yanışlı Kilim (Cicim).

GÖZLEM FORMU

Örnek No	196
Fotoğraf No	196
Çizim No	189
İnceleme Tarihi	04.02-.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki adı	Yanışlı kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Alparslan Mahallesi Ula -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı, mor, pembe lacivert

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 170-5x280 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine göbekli, geniş kuşakların içine eğri yanış işlenmiştir. Goraflar turkuaz, koyu mavi, kırmızı turuncu sarı renk kullanılarak dokunmuştur.. İnce cubuklar, siyah, beyaz,renklerle yapılmıştır.İçlerinde belli aralıklarla "göbekli"motifi yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Pakize Bozyer
Doğum Yeri	Karabörtlen
Doğum Tarihi	1946
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Alparslan Mahallesi Ula Muğla

Fotoğraf:197.Muğla Yatağan Katrancı Yanışlı Kilim (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	197
Fotoğraf No	197
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	07.09-.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Yanışlı kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Karakuş
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Katrancı Mahallesi Yatağan Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı, yeşil

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 135-x285cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine çakmak pıtrak ve göz motifleri geniş kuşakların içine büyük pıtrak ve sekiz kollu yıldız motifleri yerleştirilmiştir. Siyah renkli dar çubukların içi yanışsızdır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Karakuş
Doğum Yeri	Katrancı
Doğum Tarihi	1945
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Katrancı Köyü-Yatağan- Muğla

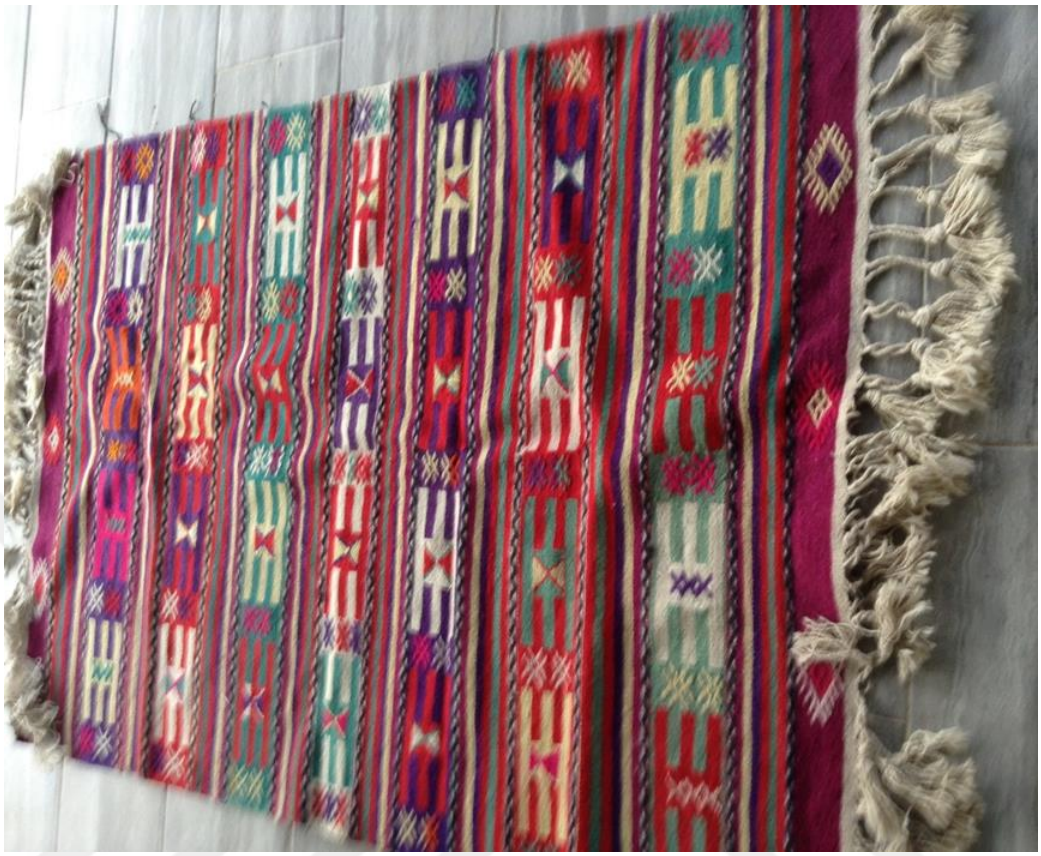

Fotoğraf:198. Muğla Marmaris -Turunç Yanışlı Kilim.(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	198
Fotoğraf No	198
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	10.04.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Cicim Kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç Beldesi Marmaris Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı, yeşil
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 140-x280cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir İnce kuşaklar içine pıtrak, çakmak ve göz motifleri ,geniş kuşakların içine pıtrak, sekiz kollu yıldızlar, eğri yanışlar seyrek olarak yerleştirilmiştir. Yörede ince kuşaklara "çırpı", "çubuk" denilmektedir.Bzı dar kuşakların iç nde yanış bulunmamaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Behiye Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1964
Mesleği	Esnaf (Turizimci)
Adresi	Turunç-Marmaris Muğla

Fotoğraf:199 Muğla-Menteşe Fadıl Taraklı Kilim (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	199
Fotoğraf No	199
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	07.04.2018
Türü – Çeşit	Cicim, kilim
Yöredeki Adı	Taraklı cicim kilim
Dokuyanın Adı	Fikriye Tok
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Fadıl Köyü Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, devetüyü rengi siyah, lacivert,

	mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 85x200cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kalın kuşaklar içine tarak motifi ve aralarına cicim tekniğinde pıtrak, elmacık, muska motifleri yerleştirilmiştir. Kuşaklar aynı genişlikte dokunmuştur. Boş ince kuşaklar kırmızı, mavi mor, renklidir. Kalın kuşakların altına ve üstüne ince kuşak içine "süllen suyu" adı verilen su deseni yerleştirilmiştir.
a)DarKenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fikriye Tok
Doğum Yeri	Yemişendere
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Duumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Fadıl Köyü- Menteşe-Muğla

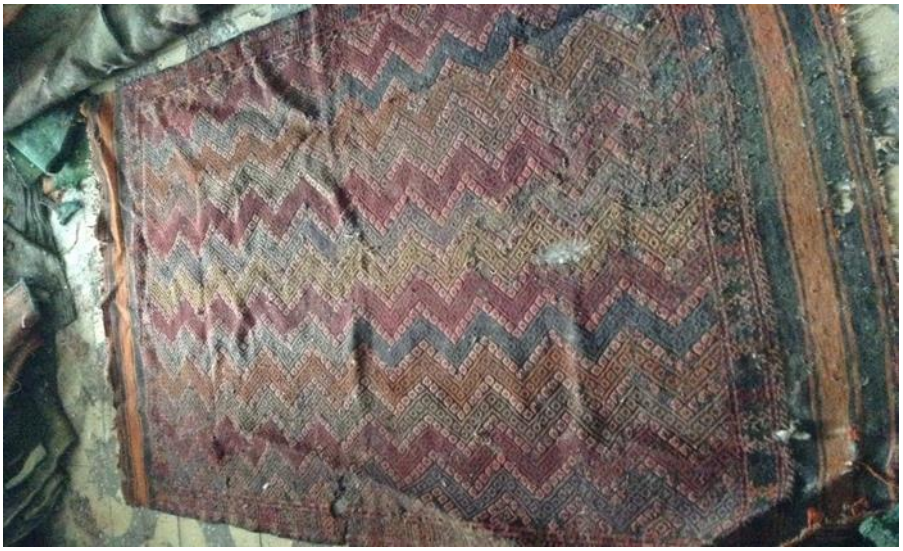

Fotoğraf:200 Muğla-Kavaklıdere Menteşe Sık Motifli Yanışlı Kilim(cicim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	200
Fotoğraf No	200
Çizim No	
İnceleme Tarihi	04.10.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Alaçul
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Beldesi Kavaklıdere Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, beyaz
Kalite	

Ürünün Boyutları	En x boy 120X170cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Keçi kılı
	b) Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ala Çulun zemini küçük eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve içine geometrik karakterli motifler yerleştirilmiştir. Cicim dokumanın zemini, eşkenar dörtgen göller hem paralel hem de üst üste gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Beyaz renkle işlenmiş motifler belli aralıklarla kaydırmalı şekilde zemine yerleştirilmiştir
a)Dar Kenar Su	Ok ucu, pıtrak motifli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü ve zemin küçük eşkenar dörtgenlere bölünmüştür.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Adresi	Menteşe Beldesi- Kavaklıdere Muğla

Fotoğraf:.201Muğla-Kavaklıere Menteşe Sık Motifli Yanşlı Kilim(cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	201
Fotoğraf No	201
Çizim No	179
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Yanışlı kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Beldesi Kavaklıdere- Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kırmızı, yeşil, turuncu, siyah, petrol mavisi beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 128X180cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Keçi kılı
	b)Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen İpi: Yün

Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Cicim sık motifli olarak dokunmuştur. Dokuma yüzeyinde farklı renkler kullanılarak boyuna zikzak oluşturulmuştur. Dokumanın baş ve ayak kısmında enine kuşaklar düz olarak dokunmuştur. Kenar suyuna koçboynuzu motifleri ile eli belinde motifleri münavebeli yerleştirilmiştir. Baş kısmında aynı şekilde enine kuşaklar ve su deseni yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Elibelinde ve koçboynuzu motifli
c)Zemin Süslemesi	Zikzaklı düzenleme.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Adresi	Menteşe Beldesi-i Kavaklıdere Muğla

Fotoğraf: 202Muğla- Marmaris- Turunç Yanışlı Kilim(Cicim) Yolluk

GÖZLEM FORMU

Örnek No	202
Fotoğraf No	202
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	10.04-.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Cicim kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Can
Dokuyanın eğitim durumu	Oku yazar değil
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç -Marmaris Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı, yeşil
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 110-x270cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir Kalın kuşaklara göz ve elmacık motifleri seyrek olarak yerleştirilmiştir İnce kuşaklar boş bırakılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, taraklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Behiye Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1964
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Turunç -Marmaris- Muğla

Fotoğraf:203 Muğla- Fethiye Günlükbaşı Alara kilim (Cicim) Yolluk

GÖZLEM FORMU

Örnek No	203
Fotoğraf No	203
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04.08-.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Alara kilim
Dokuyanın Adı	Hatice Özcan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, siyah, sarı, yeşil
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 75-x170cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir Kalın kuşakların içine belli aralıklarla koç boynuzu motifleri ile seyrek olarak pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Goraf aralarına bezemesiz kuşaklar yerleştirilmiştiriKİ bezemesiz kuşak arasına karıboşatan (süllen suyu) yerleştirilmiştir. İnce kuşaklar boş bırakılmıştır. İnce kuşaklardeğişik renklerle yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Şerif Özcan
Doğum Yeri	Gökçeovacık
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Emekli din görevlisi
Adresi	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla

Fotoğraf: 204Muğla Fethiye Eldirek Alara Yolluk(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	204
Fotoğraf No	204
Çizim No	170
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü -Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Alara yolluk kilim
Dokuyanın Adı	Fatma Çoban
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü- Fethiye -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, devetüyü siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 85x200cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar bir dar bir geniş olarak dokunmuştur. Geniş olanlarında motif yoktur. Dar olan kuşakların içine koçboynuzu motifi seyrek olarak yerleştirilmiştir. Diğer kuşağın içine de seyrek olarak pıtrak motifi yerleştirilmiştir Renk tekrarları yanışızsız goraflarla yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Çoban
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1932
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü- Fethiye- Muğla

NAMAZLAĞILAR

Fotoğraf: 205 Muğla-Dalaman Yanışlı Namazlağı(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	205
Fotoğraf No	205
Çizim No	170-
İnceleme Tarihi	09.04.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Fatma Tuna
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Dalaman Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam

Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, turuncu, devetüyü siyah
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 75x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi
	a)Atkı İpi: -Yün-
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş olup geniş kuşakların içine seyrek olarak pıtrak motifi yerleştirilmişti. Pıtrak motifinin ortasına dört gözlü göbek motifi yerleştirilmiştir. Geniş kuşakların alt ve üstüne siyah beyaz renkle “ala boncuk” denilen ince su deseni yerleştirilmiştir. Dar kuşakların içine de seyrek olarak elibelinde motifi işlenmiştir.
a)DarKenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Tuna
Doğum Yeri	Kapıkargın
Doğum Tarihi	1957
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bezkese Mahallesi Dalaman- Muğla

Fotoğraf:206 Muğla- Fethiye Karacaören Namazlağı (Cicim) I

GÖZLEM FORMU

Örnek No	206
Fotoğraf No	206
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Naciye Akça
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Fethiye -Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kırmızı, beyaz, mavi, mor, turuncu, açık sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 64x104cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi, desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş olup kuşakların içine seyrek olarak motifler yerleştirilmiştir Dokumanın kuşakları içine yeleğdi (kartal kanadı) pıtrak, çakmak göbekli motifleri yerleştirilmiştir. Dar kuşakların içinde göbekli ve çakmak motifleri ye almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Naciye Akça
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1945
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacaören Köyü-Fethiye Muğla

Fotoğraf: 207Muğla- Fethiye Karacaören Namazlağı (Cicim) II

GÖZLEM FORMU

Örnek No	207
Fotoğraf No	207
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Saliha Akça
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	2000'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Karacaören Köyü Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 67x113cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar aynı genişlikte olup içlerine seyrek olarak göz ve pıtrak, kartal kanadı (yel eğdi) motifi işlenmiştir. Bir kuşakta pıtrak diğer kuşakta göz motifleri yer almaktadır. İnce kuşaklar içine ise çakmak motifleri yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saliha Akça
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1956
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacaören Köyü- Fethiye- Muğla

Fotoğraf: 208 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Namazlağı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	208
Fotoğraf No	208
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Hatice Özcan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Günlükbaşı Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 67x115cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiş, geniş olanların içine gözlü muska motifi birbirine zıt olarak yerleştirilmiştir. Dar kuşakların içine ise süllen suyu yerleştirilmiştir. Geniş kuşak içine de aynı motifler işlenmiştir. Yalnız namazlağının tam ortasına gelen kuşağın ortasında göz motifi yer almaktadır. Bir kuşakta pıtrak diğer kuşakta göz motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Şerif Özcan
Doğum Yeri	Gökçeovacık
Doğum Tarihi	1959
Mesleği	Emekli din görevlisi
Adresi	Günlükbaşı Mahallesi- Fethiye- Muğla

Fotoğraf: 209Muğla- Milas Çamovalı Yanışlı Namazlağı(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	209
Fotoğraf No	209
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	07.07.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Yanışlı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Çamovalı Köyü Cami Milas Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 98x130cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar geniş ve dar olarak düzenlenmiştir. Geniş kuşakların içinegöbekli pıtrak motifleri seyrek olarak işlenmiştir. Dar kuşakların içine yatay olarak çapraz motifi yerleştirilmiştir. Ayak kısmındaki dar kuşakların içine ok motifi yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mustafa Ali Damgalı
Doğum Yeri	Çamovalı
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Muhtar
Adresi	Çamovalı Köyü- Milas- Muğla

Fotoğraf: 210 Muğla-Kavaklıdere Menteşe Namazlağı (Farda MotifliCicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	210
Fotoğraf No	210
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Namazlağı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Mahallesi Merkez Camii
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz, lacivert, sarı

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 74x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırama, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Kuşaklar farklı genişliktedir Geniş kuşaklar içine kafes motifi yerleştirilmiştir. Dar kuşakların içine ok ucu, çengel motifleri işlenmiştir. Bazı kalın kuşaklar düz olarak dokunmuştur. Kilimin secde esnasında başın konduğu alana farda deseni yerleştirilmiştir. Bu geniş kuşak kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı düz dokumalı cicim ve farda tekniği birlikte kullanılmıştır
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Muhtar
Adresi	Menteşe Beldesi Kavaklıdere- Muğla

Fotoğraf: 211 Muğla Fethiye Eldirek Beyaz Namazlağı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	211
Fotoğraf No	211
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Beyaz Namazlağı
Dokuyanın Adı	Durkadın Dereli
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü Fethiye- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz, lacivert, sarı, turuncu

Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 80x125cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağı beyaz zeminlidir. Üzerine göz motifleri iki kenardan içe doğru kaydırılarak iç içe mihrap oluşturulmuştur. Motifler, pembe, mavi, yeşil, kırmızı, turuncu lacivert renkler kullanılarak yapılmışlardır
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	İç içe mihrap formlu, göz motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1964
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü- Fethiye- Muğla

Fotoğraf:212 Muğla-Menteşe Çırpı Yanışlı Namazlağı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	212
Fotoğraf No	212
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	19.02.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Yanışlı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Halise Kaya
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Çırpı Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz, lacivert, sarı, pembe, mor
Kalite	-

Ürünün Boyutları	En x Boy 87x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, atkı kaydırma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağı enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Her kuşak birbirinden farklı renkle dokunmuştur. Kuşaklar içine göz göbekli, güvercin gözü, göz, çakmak ve pıtrak motifleri seyrek olarak işlenmiştir. Renk tekrarı, siyah beyaz motifsiz renklerle yapılmıştır. Siyah- beyaz kuşaklar içinde motif bulunmamaktadır
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Halise Kaya
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1957
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çırpı Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 213Muğla Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Namazlağı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	213
Fotoğraf No	213
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	09.07.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Yanışlı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Nazender Kütükçü
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz, lacivert, sarı, pembe mor
Kalite	-

Ürünün Boyutları	En x Boy 100x152cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağı enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Her kuşak birbirinden farklı renkle dokunmuştur. Kuşaklar içine göbekli, güvercin gözü, göz, çakmak ve pıtrak motifleri seyrek olarak işlenmiştir. Renk tekrarı, siyah beyaz kuşakla yapılmıştır. Beyaz kuşakların içinde seyrek olarak göz motifi yer almaktadır. Göz motifleri yörede " dilgöz" olarak adlandırılmaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Zeynep Şenoğulları
Doğum Yeri	Çiftlik
Doğum Tarihi	1985
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü- Menteşe Muğla

Fotoğraf 214 Muğla Yatağan AlişarYanışlı Namazlağı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	214
Fotoğraf No	214
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	11.11.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Yanışlı Namazlağı
Dokuyanın Adı	Melek Karadeniz
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Alişar Köyü- Yatağan- Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil mavi, beyaz, lacivert, sarı, pembe mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 100x142cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün-
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Namazlağı enine kuşaklı olarak dokunmuştur. Her kuşak birbirinden farklı renkle dokunmuştur. Geniş kuşakların içine büyük pıtrak motifleri seyrek olarak yerleştirilmişti İnce kuşakların içinde göz motifleri seyrek olarak farklı renklerle işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Melek Karadeniz
Doğum Yeri	Alişar
Doğum Tarihi	1940
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Alişar Köyü- Yatağan- Muğla

ÇUVALLAR

Fotoğraf: 215Muğla- Bodrum -Mumcular Yanışlı Kıl Çuval(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	215
Fotoğraf No	215
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	25.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Sık çuval (kıl çuval)
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular Bodrum Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Sarı, kırmızı, mavi, beyaz, sarı, pembe mor
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 78x100cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	b) Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval, enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşakların içine seyrek olarak motifler yerleştirilmiştir. Çuvalın kuşakları içinde göbekli ve çakmak motifleri bezemede kullanılmıştır
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Özgül
Doğum Yeri	Mumcular r
Doğum Tarihi	1965
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular-Bodrum Muğla

Fotoğraf:216 Muğla-Menteşe- Çatakbağyaka Yanışlı Un Çuvalı(ön ve arka yüz)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	216
Fotoğraf No	216
Çizim No	188
İnceleme Tarihi	15.02.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Un çuvalı (sık çuval)
Dokuyanın Adı	Ayten Topaloğlu
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Çatakbağyaka Köyü-Menteşe- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, yeşil gri sarı
Kalite	-
Ürünün Boyutları	En x Boy 67x115cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Keçi kılı

	b)Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. İnce kuşaklara yörede "çubuk", geniş olanlara "goraf" denilmektedir Her goraf ve çubuk arasında "ala boncuk" suyu yer almaktadır. İnce kuşakların içinde yatay şekilde çakmak (çapraz) geniş kuşakların içine ise göbekli ve çakmak motifleri belli bir aralıkla işlenmiştir. Renk tekrarı kırmızı renkli gorafla yapılmış ve bunların içinde motif bulunmamaktadır. Çuvalın kenarlarında kolan yer almaktadır. Çuvala dikilen kolanın ucu saplıdır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ayten Topaloğlu
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1962
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çatakbağyaka Köyü- Menteşe Muğla

Fotoğraf: 217Muğla- Fethiye Arpacık Kızıl Çuval /Oturgun Çuval)(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	217
Fotoğraf No	217
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	02.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Oturgun Çuval,(Kızıl Çuval)
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy – Seydikemer- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, turkuaz mavisi yeşil lacivert sarı
Kalite	Beyaz
Ürünün Boyutları	En x Boy 68x113cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş ve içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. Geniş kuşakların içinde seyrek olarak göbekli pıtrak motifi yer almaktadır. Gorafların altında ve üstünde "Karı Boşatan" (süllen) suyu yer almaktadır. Bu tür çuvallar yörede çamaşır çuvalı olarak kullanılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Ortaköy
Doğum Tarihi	1950
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy -Seydikemer -Muğla

Fotoğraf: 218-Muğla-Fethiye Karacaören Zahire Çuvalı(ön arka yüz)(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	218
Fotoğraf No	218
Çizim No	-
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Zahire Çuvalı
Dokuyanın Adı	Naciye Akça
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Köyü Fethiye- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kırmızı, mavi, beyaz siyah, sarı
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 67x107cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuştur Kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiş ve içlerine yün ip ile motifler işlenmiştir. Geniş kuşakların içinde seyrek olarak dikmeli pıtrak motifi yer almaktadır. Dar kuşakların içinde çakmak ve göbekli motifleri yatay olarak yerleştirilmiştir. Gorafların altında ve üstünde " Karı Boşatan(süllen) suyu" yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Naciye Akça
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1945
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacaören Köyü- Fethiye- Muğla

Fotoğraf:219 Muğla- Seydikemer Ortaköy Devetüyü /Boz Çuval (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	219
Fotoğraf No	219
Çizim No	
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim- kilim
Yöredeki Adı	Boz çuval
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma biliyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy-Seydikemer- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Turuncu, siyah, kırmızı, mavi, yeşil, sarı, beyaz pembe, kahverengi
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 65x104cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. Geniş kuşakların içinde seyrek olarak eğri yanış (Kartal kanadı) yer almaktadır Gorafların altında ve üstünde ince çizgiler yer almaktadır. Dar çubuklarda ise "kuyruklu ve pıtrak motifleri yer almaktadır. Boz çuval daha çok un çuvalı olarak kullanılmıştır
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Ortaköy
Doğum Tarihi	1953
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy- Seydikemer- Muğla

Fotoğraf:220Muğla- Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Çuval/Pusat Çuvalı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	220
Fotoğraf No	220
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09..07.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Sık Çuval
Dokuyanın Adı	Ayşe Karakoç
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1910'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 70x105cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Kıl
	b) Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuştur. Kuşakların içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. Geniş kuşakların içinde seyrek olarak göbekli, güvercin gözü, pıtrak, çarpı, dar kuşakların içinde ise çapraz (Çakmak) ve çarpı motifleri vardır. Gorafların altında ve üstünde "ala boncuk suyu" yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Abdi Şenoğulları
Doğum Yeri	Çatakbağyaka
Doğum Tarihi	1952
Mesleği	Duvar ustası
Adresi	Salihpaşalar Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 221Muğla- Dalaman Un Çuvalı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	221
Fotoğraf No	221
Çizim No	
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Un Çuvalı
Dokuyanın Adı	Fatma Tuna
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Bezkese Mahallesi Dalaman Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam

Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz pembe
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 76x110cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Kıl
	b) Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiş ve içlerine çeşitli motifler yerleştirilmiştir. Dar kuşakların içine pıtrak, göbekli pıtrak mekik, kanca, işlenmiştir. Geniş kuşakların içine kafes, eğri yanış ve göbekli pıtrak motifleri, işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Tuna
Doğum Yeri	Kapıkargın
Doğum Tarihi	1959
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bezkese Mahallesi Dalaman Muğla

Fotoğraf: 222 Muğla -Menteşe Yanışlı Çuval (Ön ve Arka yüz (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	222
Fotoğraf No	222
Çizim No	175
İnceleme Tarihi	16.06.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Sık Çuval
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz, sarı, gri
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 74x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Kıl
	b) Çözgü ipi: Kıl

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. Geniş kuşakların içinde seyrek olarak göbekli, güvercin gözü, pıtrak çarpı, dar kuşakların içinde ise çapraz (çakmak), çarpı motifleri, sındı motifleri yerleştirilmiştir. Gorafların altında ve üstünde "ala boncuk suyu" yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Feyzi Akgül
Doğum Yeri	Muğla
Mesleği	Halıcı
Doğum Tarihi	1973
Adresi	Yağcılar Hanı Muğla

Fotoğraf:223 Muğla Ula Un Çuvalı (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	223
Fotoğraf No	223
Çizim No	
İnceleme Tarihi	21.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Mahsül Çuvalı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	-
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Alparslan Mahallesi- Ula Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz, sarı,
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 74x120cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Kıl
	b)Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval enine kuşaklı olarak dokunmuş ve kuşaklar dar ve geniş olarak dokunmuş içlerine yün ip ile motifler kabartmalı şekilde işlenmiştir. Geniş kuşakların içine de seyrek olarak "almacık" motifleri işlenmiştir. Her kalın kuşağın altında ve üstünde ala boncuk suyu yer almaktadır. Dar kuşaklar boş bırakılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, seyrek motifli cicim
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Pakize Bozyer
Doğum Yeri	Karabörtlen
Doğum Tarihi	1948
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Alparslan Mahallesi Ula Muğla

Fotoğraf: 224 Muğla- Bodrum Un Çuvalı (Cicim)

Örnek No	224
Fotoğraf No	224
Çizim No	
İnceleme Tarihi	25.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Un Çuvalı
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular - Bodrum -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz, sarı,
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 77x90cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: Pamuk
	b) Çözgü ipi: Pamuk
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval düz zeminlidir. Çuval yüzeyine pıtrak motifleri belli aralıklarla işlenmiştir. Ağız kısmında çuvalın ağzını kapatmak için bağ ipi bulunmaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli serpme motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Niyazi Çengel
Doğum Yeri	Mumcular- Bodrum Muğla
Doğum Tarihi	1955
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular- Bodrum Muğla

Fotoğraf: 225 Muğla-Fethiye Karacaören Boyuna Kuşaklı Çuval (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	225
Fotoğraf No	225
Çizim No	
İnceleme Tarihi	24.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Yük çuvalı
Dokuyanın Adı	Saliha Akça
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Karacaören Köyü -Fethiye -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz, sarı,
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 67x113cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Kıl
	b) Çözgü ipi: Kıl
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuval çözgü yüzlü dokuma tekniği ile dokunmuştur Boyuna kuşaklı dokumanın beyaz zeminli olan kuşaklarının içinde pıtrak motifleri yer almaktadır. Siyah kuşakları daha ince olup içleri boş bırakılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna şeritli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saliha Akça
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1956
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Karacaören Köyü- Fethiye -Muğla

EKMEK MENDİLLERİ

Fotoğraf: 226 Muğla -Fethiye Karacaören Ekmek Mendili (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	226
Fotoğraf No	226
Çizim No	
İnceleme Tarihi	25.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Ekmek Mendili
Dokuyanın Adı	Yadigâr Kayacık
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Ayaz Kıyı Mahallesi Ula-Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Siyah, kırmızı, yeşil, kahverengi beyaz, sarı,
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x Boy 95x100

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare formda olan dokumanın ortasında eşkenar dörtgen seklinde bir göl deseni bulunmaktadır. Dokuma uzun süre kullanıldığından rengi bir miktar solmuştur. Kenarları kahverengi desen ipi ile yapılan göz motifi ile çevrelenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Göz Motifli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göl düzenlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Yadigâr Kayacık
Doğum Yeri	Karacaören
Doğum Tarihi	1950
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ayazkıyı Mahallesi Ula -Muğla

Fotoğraf: 227Muğla- Dalaman Ekmek Mendili (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	227
Fotoğraf No	227
Çizim No	
İnceleme Tarihi	27.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Fatma Tuna.
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Bezkese Mahallesi Dalaman Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 90x90cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı İpi: -Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare formda olan dokumanın köşelerinde büyük pıtrak motifleri yer almaktadır. Ora zemine, değişik renklerle kurtağzı motifi ile pıtrak motifi serbest şekilde yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, pıtrak ve kurtağzı motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Fatma Tuna
Doğum Yeri	Bezkese
Doğum Tarihi	1950
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Bezkese Mahallesi Dalaman -Muğla

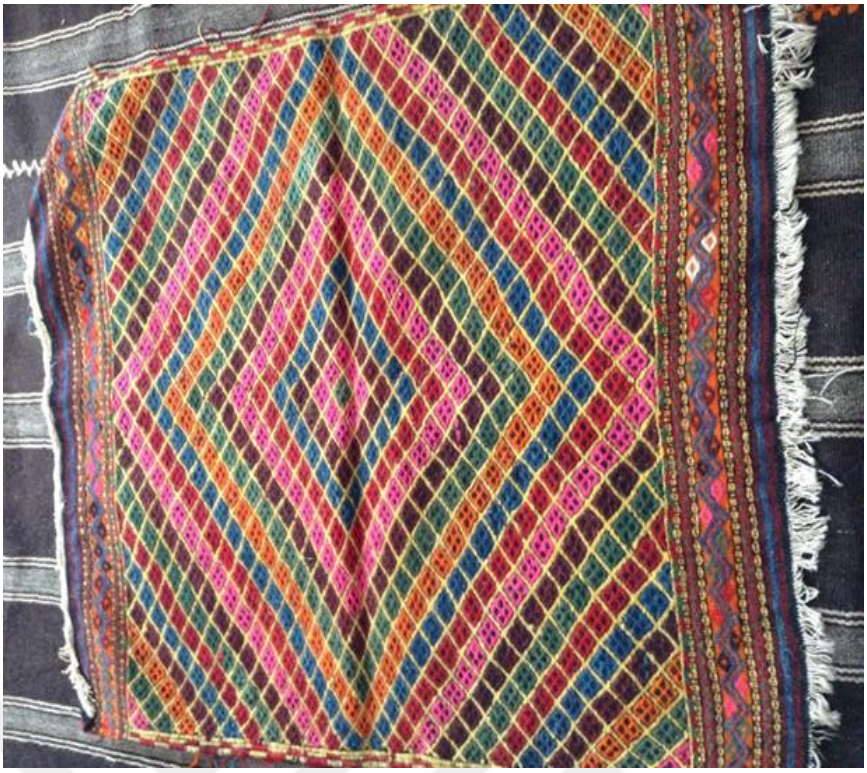

Fotoğraf: 228 Muğla-Ula Ekmek Mendili (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	228
Fotoğraf No	228
Çizim No	114
İnceleme Tarihi	21.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Pakize Bozyer
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Alparslan Mahallesi Ula Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, pembe, siyah, mavi, lacivert, siyah
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 103x105cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare formda olan dokumanın köşelerinde dikdörtgenler yer almaktadır. Dikdörtgenlerin ortasında da büyük pıtrak motifi yer almaktadır. Büyük pıtrak motifinin köşelerine küçük pıtrak motifi yerleştirilmiştir. Orta zemin ise, küçük pıtrak, ok ucu, çakmak, çengel, çarpı motifleri ile bezenmiştir. Mendil, doğal beyaz yününden dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Köşeleri göbekli, serpme motif desenli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Pakize Bozyer
Doğum Yeri	Alparslan Mahallesi -Ula Muğla
Doğum Tarihi	1948
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Alparslan Mahallesi Ula Muğla

Fotoğraf: 229 Muğla- Seydikemer- Ortaköy Ekmek Mendili (cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	229
Fotoğraf No	229
Çizim No	
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Ekmek mendil
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Ortaköy Seydikemer Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, mavi beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 96x105cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ekmek mendilinin başlangıç ve bitiş kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Mendilin etrafı dar su ile çevrilidir. Mendilin zemininde ise, iç içe eşkenar dörtgenler oluşturulmuştur. Mendilin zemini tamamen dört göz motifi ile doldurulmuştur
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Çıngıllı su
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Cumbul
Doğum Yeri	Ortaköy
Doğum Tarihi	1953
Eğitim Durumu	Okuryazar
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Ortaköy Seydikemer- Muğla

Fotoğraf : 230Muğla- Fethiye .Eldirek Ekmek Mendili (cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	230
Fotoğraf No	230
Çizim No	
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü - Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Durkadın Dereli
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü Fethiye -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, mavi beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 96x105cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ekmek mendilinin başlangıç ve bitiş kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Mendilin etrafı dar su ile çevrilidir. Mendilin zemininde ise iç içe eşkenar dörtgenler oluşturulmuştur. Mendilin zemini tamamen ortasında "X" olan kare motiflerle bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Zincirli su
b)Geniş Kenar Su	Gözlü su
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek Köyü Fethiye Muğla
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek- Köyü Fethiye Muğla

Fotoğraf:231 Muğla-Fethiye Arpacık Ekmek Mendili (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	231
Fotoğraf No	231
Çizim No	120
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü - Çeşit	Zili / cicim
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1930'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, mavi beyaz Lacivert, turkuaz, pembe

Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 105x110cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ekmek mendilinin başlangıç ve bitiş kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Mendilin etrafı dar su ile çevrilidir. Bu bölüm zili tekniği ile süslenmiştir. Mendilin zemininde ise iç içe göz motiflerinden oluşturulmuş eşkenar dörtgenler bulunmaktadır Mendilin zemini tamamen göz motifi ile doldurulmuştur
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Yedi bela motifli su
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1959
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatif Müdürü
Adresi	Arpacık Köyü Fethiye Muğla

HEYBELER

Fotoğraf: 232Muğla- Marmaris Turunç Yanışlı Heybe (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	232
Fotoğraf No	232
Çizim No	171
İnceleme Tarihi	10.04.2018
Türü - Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Çeyiz heybesi
Dokuyanın Adı	Fatma Can
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç- Marmaris- Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, yeşil, sarı, siyah.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 43x117 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	İnce uzun dikdörtgen formdaki heybenin gözlerinin ön yüzleri boyuna eşkenar dörtgen şeklinde birbirine bağlantılı ve sık şekilde işlenmiştir. Heybenin iki göz arası seyrek motifli olarak dokunmuştur. Bu kısım iki şaklıdır. Bu kısım koçboynuzu ve çengel motifi ile bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Boyuna eşkenardörtgenli bezeme
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Behiye Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf
Adresi	Turunç- Marmaris -Muğla

Fotoğraf:233Muğla- Ula Çıtlık Dokuz Göllü Yanışlı Heybe (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	233
Fotoğraf No	233
Çizim No	
İnceleme Tarihi	28.02.2018
Türü - Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Çeyiz heybesi
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Çıtlık Köyü Ula- Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, lacivert
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 45x130 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokma
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	İnce uzun dikdörtgen formdaki heybenin gözlerinin ön yüzleri boyuna eşkenar dörtgen şeklinde birbirine bağlantılı göl motifleri ile bezenmiştir. Heybenin iki göz arası seyrek motifli ve yiriktir. Bu kısım beyaz zeminli ve seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Bu kısım boynuburuk motifi ile bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Gülsiye Kavasoğlu
Doğum Yeri	Portakallık
Doğum Tarihi	1943
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Çıtlık Köyü-Ula- Muğla

Fotoğraf: 234 Muğla-Ula Elmalı Dokuz Göllü Yanışlı Heybe (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	234
Fotoğraf No	234
Çizim No	
İnceleme Tarihi	13.04.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Çeyiz heybesi
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Elmalı-Köyü Ula Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, mavi, turkuaz mavisi
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 40-x136 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	İnce uzun dikdörtgen formdaki heybenin gözlerinin ön yüzleri boyuna eşkenar dörtgen şeklinde birbirine bağlantılı göl motifleri ile bezenmiştir. Heybenin iki göz arası seyrek motifli ve yiriktir. Bu kısım beyaz zeminli ve seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Bu bölüm boynuburuk motifi ile bezenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Sultan Balcı
Doğum Yeri	Karabörtlen
Doğum Tarihi	1933
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Elmalı Köyü- Ula- Muğla

Fotoğraf 235 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Heybe Cicim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	235
Fotoğraf No	235
Çizim No	
İnceleme Tarihi	20.09.2018
Türü - Çeşit	Cicim
Yöredeki Adı	Heybe
Dokuyanın Adı	Raziye Darcan
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Yörükoğlu Köyü
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, yeşil, sarı, mor, siyah, mavi, beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 50x135cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	b)Çözgü ipi: Keçi kılı

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Heybenin ön yüzünde altıgen bir göl bulunmakta ve bu gölün içi boyuna bir çizgiyle bölünmüştür. Bölümler içine çengel motifi yerleştirilmiştir. Altıgen gölün kenarlarına küçük geometrik bölümler yerleştirilmiştir. Zemindeki bölümlemelerde sarı renk kullanılmıştır. Heybenin göz arası yirik olup siyah renklidir. Üzerine belli aralıklarla elibelinde motifleri yerleştirilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Altıgen göbekli.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Raziye Darcan
Doğum Yeri	Yörükoğlu
Doğum Tarihi	1958
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Yörükoğlu Köyü- Menteşe Muğla

TORBALAR

Fotoğraf: 236Muğla-Bodrum- Mumcular Yanışlı Torba(Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	236
Fotoğraf No	236
Çizim No	
İnceleme Tarihi	25.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Mumcular -Bodrum Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, petrol mavisi
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 40-x45cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma.
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dikdörtgen formdaki torbanın ön yüzü seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Torba enine kuşaklı olarak bölümlenmiş ve kuşak içlerine motifler belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Her kuşak arasında "ala boncuk" deseni yer almaktadır. Torbanın yüzeyinde küpe, dörtgöz, göbekli, pıtrak motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b) Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Niyazi Çengel
Doğum Yeri	Mumcular
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	Ortaokul
Mesleği	Halıcı
Adresi	Mumcular-Bodrum -Muğla

Fotoğraf: 237Muğla- Menteşe Salihpaşalar Yanışlı Torba (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	237
Fotoğraf No	237
Çizim No	110
İnceleme Tarihi	17.07.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Zeynep Şenoğulları
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Salihpaşalar Mahallesi MenteşeMuğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, petrol mavisi, pembe
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 40-x40cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dikdörtgen formdaki torbanın ön yüzü seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Torba enine kuşaklı olarak bölümlenmiş ve kuşak içlerine motifler belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Her kuşak arasında "ala boncuk" deseni yer almaktadır. Torbanın yüzeyinde küpe, dörtgöz, göbekli pıtrak, pıtrak, kuş gözü motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Zeynep Şenoğulları
Doğum Yeri	Çiftlik
Doğum Tarihi	1985
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Salihpaşalar Köyü Menteşe Muğla

Fotoğraf:238Muğla- Menteşe-Meke Yanışlı Torba (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	238
Fotoğraf No	238
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08.2019
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Dilber Karataş
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Meke Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, gri, pembe
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 40-x40cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dikdörtgen formdaki torbanın ön yüzü seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Torba enine kuşaklı olarak bölümlenmiş ve kuşak içlerine motifler belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Her kuşak arasında "ala boncuk" deseni yer almaktadır. Torbanın yüzeyinde küpe, dörtgöz, göbekli pıtrak, kuşgözü motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi	
Adı Soyadı	Dilber Karataş
Doğum Yeri	Meke
Doğum Tarihi	1962
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Meke-Köyü- Menteşe- Muğla

Fotoğraf: 239Muğla-Ula Sarayyanı Yanışlı Torba (Cicim)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	239
Fotoğraf No	239
Çizim No	
İnceleme Tarihi	17.03.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Naciye Madan
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Sarayyanı Köyü-Ula Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, turkuaz mavisi, pembe
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 37-x39cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dikdörtgen formdaki torbanın ön yüzü sık motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Torba boyuna eşkenar dörtgen şeklindeki göllerle bezenmiştir. Göllerin içinde dört göz motifi ile göbekli pıtrak motifleri yer almaktadır. Torbanın kenarları zikzak ile çevrili olup alt ve üst kısmında küpe motifleri yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Hatice Madan
Doğum Yeri	Sarayyanı Köyü- Ula Muğla
Doğum Tarihi	1955
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Sarayyanı Köyü-Ula- Muğla

Fotoğraf: 240 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Yanışlı, Kapaklı Torba

GÖZLEM FORMU

Örnek No	240
Fotoğraf No	240
Çizim No	
İnceleme Tarihi	20.09.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Raziye Darcan
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Yörükoğlu Köyü Menteşe Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, turkuaz mavisi, pembe
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 42-x42cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare formdaki torbanın ön yüzü eşkenar dörtgen şekilli göllerle bezenmiştir. Eşkenar dörtgenlerin içi, koç boynuzu ve eli belinde motifleri ile tezyin edilmiştir. Torbanın alt ve üst kısmında yer alan enine kuşakların içinde çakmak motifleri yer almaktadır. Torbanın üçgen şeklinde kapağı bulunmakta ve üzeri paralel çizgilerle bezenmiştir. Torbanın ön yüzü sık motifli cicim tekniğinde dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Raziye Darcan
Doğum Yeri	Yörükoğlu
Doğum Tarihi	1952
Eğitim Durum	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Yörükoğlu Köyü- Menteşe Muğla

Fotoğraf: 241Muğla-Fethiye Eldirek Kapaklı Torba(Kur'an'ı Kerim Kabı)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	241
Fotoğraf No	241
Çizim No	115
İnceleme Tarihi	.04.08.2018
Türü – Çeşit	Cicim-
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1980'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü- Fethiye -Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, siyah, gri
Kalite	
Ürünün Boyutları	En boy 28-x30cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kare formdaki torbanın ön yüzü enine geniş ve dar kuşaklı olarak düzenlenmiştir. Geniş kuşakların içine pıtrak dar kuşakların içine çakmak motifleri yerleştirilmiştir. Torbanın arka yüzü düz enine kuşaklı dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü-Fethiye Muğla

4.2.3. Zililer

Fotoğraf: 242Muğla-. Fethiye Arpacık Yedi Bela Motifli Ala Çul(Zili)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	242
Fotoğraf No	242
Çizim No	181
İnceleme Tarihi	.03.08.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Alaçul
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 240x345cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ala Çulun zemini küçük karelerle bezenmiştir. Zili kilimin zemininde iki sıra beyaz renkli karelerin kaydırılması yöntemiyle kilim zemini eşkenar dörtgen şeklinde bir tam iki yarım göl oluşturulmuştur. Bu küçük karelere yörede "yedi bela" yanışı denilmektedir.
a)Dar Kenar Su	Yedi bela yanışlı
b)Geniş Kenar Su	Kartal kanadı
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü ve zemin küçük karelere bölünmüştür.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1957
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatif Müdür
Adresi	Arpacık Köyü- Fethiye Muğla

Fotoğraf:243 Muğla Fethiye Eldirek Alaçul (Yoz Pıtrak Desenli)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	243
Fotoğraf No	243
Çizim No	180
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Alaçul
Dokuyanın Adı	Fatma Çoban
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Eldirek Köyü Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 237X340cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ala Çulun zemini, küçük eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve içine pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Beyaz renkle işlenmiş motifler belli aralıklarla kaydırmalı yerleştirilerek kilim zemininde büyük eşkenar dörtgenler meydana getirilmiştir. Ala çulun zemininde sekiz büyük eşkenar dörtgen bulunmaktadır. Ala çulun başlangıç ve bitiş kısmında farda deseni ve onun üzerinde cicim tekniği ile büyük pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Bu su deseni ,ala çulun kenarında da devam ettirilmiştir.Bu desene yörede "yoz pıtrak"denilmektedir
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Kartal Kanadı
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü ve zemin küçük karelere bölünmüştür.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Durkadın Dereli
Doğum Yeri	Eldirek
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Eldirek Köyü Fethiye Muğla

Fotoğraf: 244- Muğla- Fethiye Arpacık Alaçul (Yedibela, Yoz Pıtrak Desenli)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	244
Fotoğraf No	244
Çizim No	181
İnceleme Tarihi	04.08.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Alaçul
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık Mahallesi Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 198x278 cm

Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Keçi kılı
	b)Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ala Çulun zemini küçük eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve içine pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Beyaz renkle işlenmiş motifler, belli aralıklarla kaydırmalı yerleştirilerek kilim zemininde büyük eşkenar dörtgenler meydana getirilmiştir. Ala çulun zemininde sekiz büyük eşkenar dörtgen bulunmaktadır. Ala çulun başlangıç ve bitiş kısmında farda deseni, onun üzerine de cicim tekniği ile büyük pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Bu pıtraklara yörede "yoz pıtrak" denilmektedir. Zili zemini farklı renkte yapılan pıtrak motifleri ile eşkenar dörtgenler iç içe yerleştirilmiştir. Bu su deseni ala çulun kenarında da devam ettirilmiştir. Ala çulun kenar suyunda kartal kanadı, kafesli su ve yedi bela motifleri ile çevrelenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Ala boncuk deseni
b)Geniş Kenar Su	Kartal Kanadı, kafes, yedi bela
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü ve zemin küçük karelere bölünmüştür.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatifi Müdürü
Adresi	Arpacık Köyü- Fethiye Muğla

Fotoğraf: 245 Muğla Kavaklıdere Menteşe Zili -Cicim kilim

GÖZLEM FORMU

Örnek No	245
Fotoğraf No	245
Çizim No	182
İnceleme Tarihi	04.10.2018
Türü – Çeşit	Zili -cicim
Yöredeki Adı	Zili kilim
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1960'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Menteşe Beldesi- Kavaklıdere- Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy140x213 cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı İpi: -Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Kilim enine dar ve geniş kuşaklı şekilde dokunmuştur. Geniş kuşaklar enine panellere bölünmüş ve panellerin içine göbekli büyük pıtrak motifi işlenmiştir. Enine dar kuşakların ilk başlangıç bölümünde olanlar desensizdir. Kilimin orta yerindeki ve baş kısmına olanlar panellere bölünmüş ve içine küçük pıtraklar işlenmiştir. Geniş kuşakların altında ve üstünde karı boşatan desenli su yer almaktadır. Geniş kuşakların içinde yer alan paneller çapraz zili tekniği kullanılarak dokunmuştur. Her paneli birbirinden ayran zincir motifi yer almaktadır. Kilimimin baş ve ayak kısmı düz dokuma olup kırmızı renklidir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Enine kuşaklı, panelli bölümlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	İsmail Yayla
Doğum Yeri	Menteşe
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Mahalle muhtarı
Adresi	Menteşe Beldesi- Kavaklıdere Muğla

Fotoğraf:246Muğla Seydikemer Arsa Sarı Namazlağı Deli Zili Desenli

GÖZLEM FORMU

Örnek No	246
Fotoğraf No	246
Çizim No	55
İnceleme Tarihi	27.10.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Sarı Namazlağı, deli zili
Dokuyanın Adı	Saliha Ural
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar değil
Dönemi /Tarihi	1950'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arsa Köyü-Seydikemer Muğla
Bugünkü Durumu	Yıpranmış
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, açık sarı, turuncu, siyah, beyaz, mavi
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 120xX170cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Keçi kılı
	b) Çözgü ipi: Keçi kılı
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma çapraz zili
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ala Çulun zemini eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve içine dört göz motifi yerleştirtilmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Kartal Kanadı
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü ve zemin küçük karelere bölünmüştür. Kilim zemini turuncu sarı renkle bölümlenmiştir. Eşkenar dörtgenler farklı renklerde yapılmıştır. Zili dokumanın en dış kenarında koyungözü motiflerinden oluşan su deseni yer almaktadır.
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saliha Ural
Doğum Yeri	Arsa
Doğum Tarihi	1928
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Arsa Köyü-Seydikemer- Muğla

Fotoğraf: 247- Muğla-Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Zili- Cicim Kursiyer Dokuması

GÖZLEM FORMU

Örnek No	247
Fotoğraf No	247
Çizim No	62
İnceleme Tarihi	.03.08.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Zili yolluk
Dokuyanın Adı	Halk Eğitim merkezi kursiyer öğrencileri
Dokuyanın eğitim durumu	Okuryazar
Dönemi /Tarihi	2010'lu yıllar
Bulunduğu Yer	Seydikemer Halk Eğitim Merkezi
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy100x240cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Zili kilimin zeminin başlangıç ve bitiş yeri enine kuşaklı, orta kısmı ise düz zeminli düzenlenmiştir. Orta zemin devetüyü renginde ve seyrek olarak sekiz kollu yıldız motifleri yerleştirilmiştir. Kenar suyunda altıgen motifler yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Altıgen motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, yıldız motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Güven Yiğit
Doğum Yeri	Muğla
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Öğretmen/ Halk Eğitim Müdürü
Adresi	Kemer Mahallesi Seydikemer Muğla

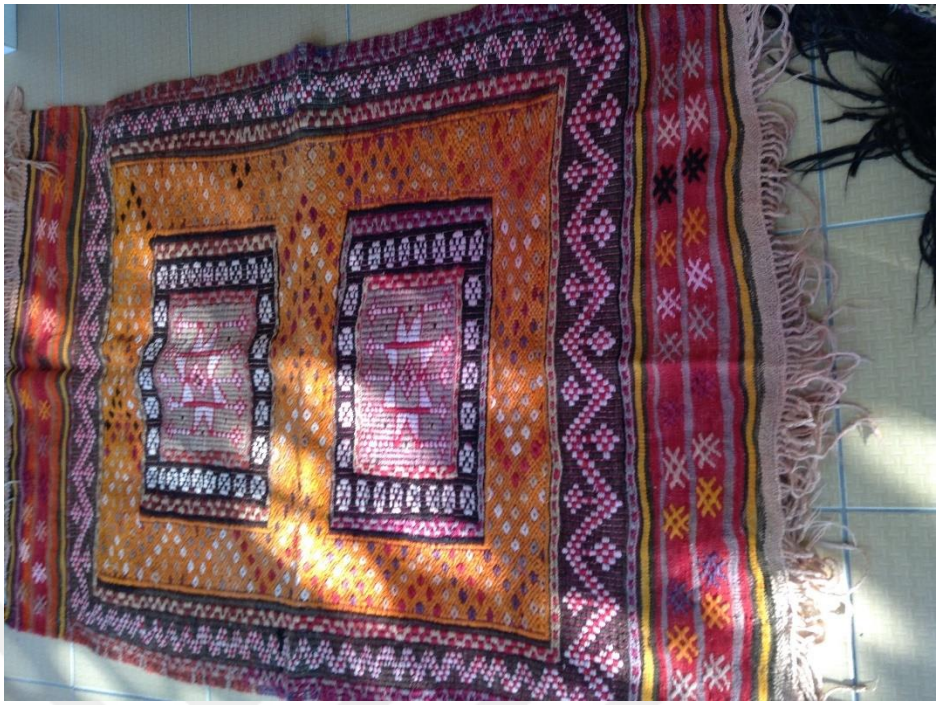

Fotoğraf:248 Muğla -Seydikemer Kadıköy Aynalı (köşekli) İki Kapılı Namazlağı (Zili)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	248
Fotoğraf No	248
Çizim No	60
İnceleme Tarihi	27.10.2018
Türü - Çeşit	Zili -cicim
Yöredeki Adı	Zili namazlağı, Aynalı namazlağı)
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Ayan
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy Seydikemer
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy100X135cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı İpi: -Yün
	b)Çözgü İpi: Yün

	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Zili kilimin zeminin başlangıç ve bitiş yeri enine kuşaklı, orta kısmı ise düz zeminlidir. Zeminin ortasında iki adet dikdörtgen panel yer almaktadır. Dikdörtgen panelin ortasında sekiz kollu yıldız motifi yer almaktadır. Orta zemin göz motifleri ile doldurulmuştur. Namazlağının başlangıç ve bitiş kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. İlk iki kuşağın içi pıtrak motifleri ile bezenmiştir. İçteki geniş suda ,“zikzak” şeklindeki su deseni yer almaktadır. Bu desene yörede Çıngıllı su” denilmektedir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Çıngıllı su
c)Zemin Süslemesi	Dikdörtgen göllü yıldızlı göbekli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Ayan
Doğum Yeri	Kadıköy
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Kadıköy Seydikemer Muğla

Fotoğraf :249 Muğla- Seydikemer Arsa Aynalı Köşekli (İki Kapılı)Zili Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	249
Fotoğraf No	249
Çizim No	60
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü - Çeşit	Zili -cicim
Yöredeki Adı	Zili Namazlağı (aynalı namazlağı)
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Ayan
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, lacivert beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy90X152cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı İpi: -Yün

	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Zili kilimin zeminin başlangıç ve bitiş yeri enine kuşaklı olarak düzenlenmiş olup, içlerine pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Orta zemin enine bölümlenmiş ve orta zeminde altı panel bulunmakta ve içlerinde sekiz kollu yıldız bulunmaktadır. Her panel birbirinden pıtrak motifi kuşağı ile ayrılmıştır.
a)Dar Kenar Su	Pıtrak motifli su
b)Geniş Kenar Su	-
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, yıldız motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ümmü Gülsüm Ayan
Doğum Yeri	Kadıköy
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Arsa Köyü- Seydikemer Muğla

4

Fotoğraf:250 Muğla-Seydikemer Kadıköy Köşekli Zili Namazlağı

GÖZLEM FORMU

Örnek No	250
Fotoğraf No	250
Çizim No	61
İnceleme Tarihi	27.10.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Zili namazlağı (Köşekli Namazlağı)
Dokuyanın Adı	Ümmü Gülsüm Ayan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy Seydikemer Muğla
Bugünkü Durumu	Eski
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, açık sarı, turuncu, siyah, beyaz
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy95X115cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Zili kilimin zeminin başlangıç ve bitiş yeri, enine kuşaklı olarak düzenlenmiş olup içlerine pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Orta zeminde iki dikdörtgen panel bulunmakta ve orta yerlerinde sekiz kollu yıldız motifi yerleştirilmiştir.. Panellerin dışında kalan alan ise göz motifi ile doldurulmuştur. Kenar suyunda "çıngıllı su" bulunmaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Altıgen motifli
c)Zemin Süslemesi	Düz zeminli, yıldız motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mehmet Peçen
Doğum Yeri	Kadıköy
Doğum Tarihi	1960
Mesleği	Esnaf
Adresi	Kadıköy- Seydikemer- Muğla
Eğitim Durumu	Okur Yazar değil
Mesleği	Ev Hanımı
Adresi	Arsa Mahallesi Seydikemer -Muğla

Fotoğraf: 251 Muğla-Fethiye Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	251
Fotoğraf No	251
Çizim No	183
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dokuyanın eğitim durumu	
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Akgül Halı Muğla
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı yeşil, sarı, turuncu, siyah, mavi beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 100x100cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ekmek Mendilinin başlangıç kısmı düz dokunmuştur. Orta zemini çevreleyen çakmak motifli su bulunmaktadır. Orta zeminin merkezinde sekizgen göl yer almaktadır. Sekizgen gölün içinde iç içe üç sekizgen yer almaktadır. Tam orta noktasında ise dört kollu bir geometrik motif yer almaktadır. Sekizgen gölün kenarında kalan boşluklara büyük ve küçük pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Düz zili tekniği ile dokunmuştur.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Çakmak motifli
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen göllü, pıtrak motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Feyzi Akgül
Doğum Yeri	Yağcılar Hanı Menteşe- Muğla
Doğum Tarihi	1973
Mesleği	Halıcı
Adresi	Yağcılar Hanı Menteşe Muğla

Fotoğraf. 252 Muğla-Seydikemer Arsa Ekmek Mendili

GÖZLEM FORMU

Örnek No	252
Fotoğraf No	252
Çizim No	59
İnceleme Tarihi	17.10.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Ekmek mendili
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arsa Köyü
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kımızı, yeşil, sarı, turuncu siyah, mavi beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 95x100cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: -Yün
	b)Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün

Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Ekmek mendilinin etrafı su düzenlemelidir. Su kafes örgüsü şeklinde olup kırmızı zemin üzerine koyu yeşil kullanılarak motifler işlenmiştir. Orta zeminde eşkenar dörtgen şeklinde bir göbek yer almaktadır. Göbeğin kenarlarına paralel şekilde yoz pıtrak desenli motifler aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Eşkenar dörtgen göbeğin içinde iç içe göbekler yer almaktadır. Ortada koçboynuzu motifli göbek yer almaktadır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Çakmak motifli
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen motifli, elibelinde motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Saliha Ural
Doğum Yeri	Arsa
Doğum Tarihi	1928
Eğitim Durumu	Okuryazar değil
Mesleği	Ev hanımı
Adresi	Arsa Köyü (Mahallesi) Seydikemer- Muğla

Fotoğraf:253Muğla-Seydikemer- Kadıköy. Zili Çuval Ebat:85x117 cm

GÖZLEM FORMU

Örnek No	253
Fotoğraf No	253
Çizim No	184
İnceleme Tarihi	.17.10.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Çuval
Dokuyanın Adı	Bilinmiyor
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Kadıköy
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, yeşil, sarı, siyah, mavi beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 85x117cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi

	a)Atkı ipi: -Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Çuvalın ön yüzü çapraz zili tekniğinde dokunmuştur. Arka yüzü enine kuşaklıdır. Çuvalın ön yüzünde kaydırılmış eksenler üzerinde altıgen göller oluşturulmuş ve içine karşılıklı elibelinde motifleri yerleştirilmiştir. Altıgen göller farklı renklerle yapılmıştır. Çuvalın tüm yüzeyi bezelidir. Alt ve ağız kısmında enine kuşak içine kartal kanadı motifleri ile bezeme yapılmıştır.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	Çakmak motifli
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen motifli, elibelinde motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Mehmet Peçen
Doğum Yeri	Kadıköy
Doğum Tarihi	1960
Eğitim Durumu	İlkokul
Mesleği	Esnaf
Adresi	Kadıköy Seydikemer Muğla

Fotoğraf: 254 Muğla-Fethiye -Arpacık Zili Heybe

GÖZLEM FORMU

Örnek No	254
Fotoğraf No	254
Çizim No	
İnceleme Tarihi	03.08.2018
Türü - Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Heybe
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dönemi /Tarihi	1980'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık
Bugünkü Durumu	Yeni
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, yeşil, sarı, siyah, mavi beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 56x133cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: Keçi kılı
	b)Çözgü ipi: Keçi kılı

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Heybenin ön yüzü küçük eşkenar dörtgenlerin içine yerleştirilmiş yoz pıtrak motifleri ile bezenmiştir. Heybe zemini kırmızı renkli olup, motifler farklı renklerde çapraz olarak yerleştirilmiştir. Heybenin arka yüzü, düz renkle dokunmuştur. Göz arası ise düz koyu kırmızı renkli olup ortadan yiriktir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Eşkenar dörtgen motifli, yoz pıtrak motifli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1957
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatif Müdürü
Adresi	Arpacık Köyü Fethiye Muğla

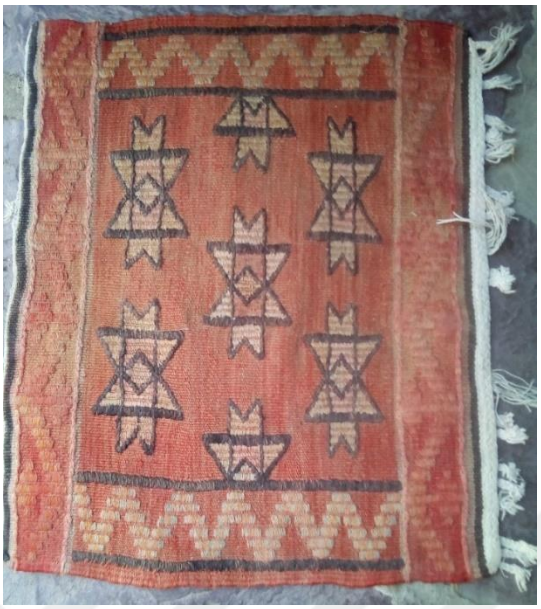

Fotoğraf 255: Muğla -Marmaris -Turunç Zili Paspas

GÖZLEM FORMU

Örnek No	255
Fotoğraf No	255
Çizim No	
İnceleme Tarihi	09.03.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Zili paspas
Dokuyanın Adı	Fatma Can
Dönemi /Tarihi	1990'lı yıllar
Bulunduğu Yer	Turunç-Marmaris- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Kahverengi, kımızı, yeşil, sarı, mor, siyah, mavi beyaz.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 60x80cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: Yün
	b)Çözgü ipi: Yün

	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Dokumanın etrafı kenarları geniş, baş ve ayak kısımları dar su ile çevridir. Orta zeminde iki adet. sekizgen göl bulunmaktadır. Göller aynı eksen üzerinde yer almaktadır. Sekizgen göllerin içinde birer küçük sekizgen göl yer almaktadır. Dokuma yüzeyine göz motifleri seyrek olarak yerleştirilmiştir. Mavi, yeşil, kırmızı, lacivert ve krem renkleri kullanılarak motifler işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Geometrik düzenlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Behiye Can
Doğum Yeri	Turunç
Doğum Tarihi	1964
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Esnaf
Adresi	Turunç – Marmaris -Muğla

Fotoğraf.t. 256 Muğla- Fethiye Arpacık Zili Minder

GÖZLEM FORMU

Örnek No	256
Fotoğraf No	256
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Minder
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık Köyü- Fethiye Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Kımızı, sarı, krem.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 45 x 42cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak

Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı İpi: Yün
	b)Çözgü İpi: Yün
	c)Desen İpi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon Özellikleri	Minder kırmızı zeminli olup zemin üzerine yıldız motifleri seyrek olarak işlenmiştir. İki yan kenarlarda birer yıldız yarım olarak işlenmiştir.
a)Dar Kenar Su	Zikzaklı
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Geometrik düzenlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1959
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatif Müdürü
Adresi	Arpacık Mahallesi Fethiye Muğla

Fotoğraf: 257 Muğla- Fethiye -Arpacık Zili Torba (Ön ve Arka Yüz)

GÖZLEM FORMU

Örnek No	257
Fotoğraf No	257
Çizim No	
İnceleme Tarihi	02.08.2018
Türü – Çeşit	Zili
Yöredeki Adı	Torba
Dokuyanın Adı	Ganimet Arıkan
Dokuyanın eğitim durumu	İlkokul
Dönemi /Tarihi	1970'li yıllar
Bulunduğu Yer	Arpacık köyü- Fethiye- Muğla
Bugünkü Durumu	Sağlam
Kullanılan Renkler	Kımızı, sarı, krem.
Kalite	
Ürünün Boyutları	En x boy 40X45cm
Kullanılan Araçlar	Kirkit, tokmak
Kullanılan Gereçler	Atkı ipi, çözgü ipi desen ipi
	a)Atkı ipi: Yün
	b) Çözgü ipi: Yün
	c)Desen ipi: Yün
Uygulanan Teknikler	Düz dokuma, zili dokuma, cicim dokuma
Motif ve Kompozisyon	Torba kırmızı zeminli ön ve arkası zili tekniğinde

Özellikleri	dokunmuştur. Kilim zemininde göz motifleri ye almaktadır. Torbanın etrafı zencerek motifi ile çevrilidir. Torba, yıkandığından dolayı renkleri solmuştur.
a)Dar Kenar Su	Zencerek motifli
b)Geniş Kenar Su	
c)Zemin Süslemesi	Geometrik düzenlemeli
Kaynak Kişi Künyesi:	
Adı Soyadı	Ramazan Oral
Doğum Yeri	Arpacık
Doğum Tarihi	1959
Eğitim Durumu	Üniversite
Mesleği	Tarım Kredi Kooperatif Müdürü
Adresi	Arpacık Köyü-Fethiye Muğla

5 MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMALARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

5.1. Dokumalarda Kullanılan Hammade (Malzeme)

5.1.1 Malzemenin Elde Edilişi

Muğla ili genelinde dokumada kullanılan yün ve kıl yörede yetiştirilen koyun ve keçilerden elde edilmektedir. Koyun günü daha yumuşak özelliğe sahip olmasından dolayı çok eski çağlardan beri dokumalarda en çok tercih edilen ham madde olmuştur. Yörede koyunların yılda iki kez günleri kırpılmaktadır. İlkbaharda kırpılan tüylere yapağı, sonbahar mevsiminde kırpılanlara "yün" denilmektedir. Yapağılar sahilde olan yerleşim birimlerinde Nisan ayının ortalarında, rakımı yüksek olan yerlerde, Mayıs ayının ilk haftasında kırpılmaktadır.

Fotğraf: 258 Koyunlardan Yapağı Kırkımı

İlkbaharda kırpılan tüyler birbirine yapışık vaziyette olduğunda kırpma esnasında koyunun sırtından post şeklinde çıkarılmaktadır. Yapağılar kırpılma esnasında kabaca temizlenmektedir. Temizlenen yünler çuvallara yerleştirilerek evlere taşınmaktadır. Daha sonra güneşe bir süre serilerek yapağının yumuşaması sağlanarak; yapağılar soğuk su ile ıslatılarak tahta tokuçlarla vurularak yıkanmaktadır. İyice yıkanan yapağılar soğuk su ile iyice durulandıktan sonra iplere ya da tahta gergilere asılarak kurumaya bırakılmaktadır. Yıkanan yünler kuruduktan sonra

metal dişli yün taraklarında taranmaktadır. Taranan yapağılar "sümen" ya da "burma" yapılarak eğrilmeye hazır hale getirilmektedir.

Fotoğraf:259 .Kirmenle Burma Yapılmış Yünün Eğrilmesi- Muğla

Yünler, taranma esnasında seçilerek uzun lifli olan yapağılar eriş(arış) ipliği yapımında kullanılacak olanlar ayrılır ve iğle eğrilirler. Orta uzunlukta olan lifler ilme ipliği yapımında kullanılmak üzere ayrılırlar. Ayrılan yünler eğrilmek için burma ya da sümen yapılırlar. Sümenler "sümen ağacı" denen dört dişli alete geçirilerek iğ ile eğrilirler. Sümen ağacı, kuşak vasıtası ile bele bağlanır ve hareket halinde ya da sandalyede otururken iğ ile eğirme işlemi yapılmaktadır. Burmalar, kola geçirilerek kirman ile eğirmede kullanılmaktadır. Yünler hangi tür dokumada kullanılacaksa ona göre eğrilirler. Yünden, atkı, çözgü ve ilme ipliği elde edilmektedir. Yörede halı dokumada kullanılan iplikler genellikle yapağıdan elde edilmektedir.

Koyunlar sonbaharda kırkılmadan önce akarsuda yıkanırlar. Genellikle derelerde yüksek su düşüşlerinin oluşturduğu küçük göletlerde koyunlar üç kişi tarafından yıkanırlar. Yıkanan koyunların tüylerin kırpılması için yere serilen yaygı üzerine koyunlar yatırılıp ayakları bağlanarak kırpılırlar. Koyunlar tek ya da iki kişi tarafından kırpılırlar. Kırpılan yünler içindeki iri çöpler ve kötü çakıldaklı olan yünler ayrılır ve çuval ya da hararlara doldurulur. Sonbahar yünleri yayla atılarak eğrilmeye hazır hale getirilir.

Keçilerden tüy kırpma Haziran ayının ortalarında yapılmaktadır. Keçilerin tüyleri ayakta kırpılırlar. Kıpılan kıllar renklerine göre ayrılır ve o şekilde tarama ve eğirme işlemi yapılmaktadır. Keçi kılı yıkanma işlemine tabi tutulmadan tarama eğirme işlemi yapılmaktadır. Keçilerden elde edilen kıllar da daha çok yer yaygısı, harar, çuval, heybe, torba ve çadır

dokumalarında kullanılmıştır. Keçi kılları ya yay ile atılarak ya da kıl tarağında taranarak eğrilmeye hazır hale getirilmektedir.

Fotoğraf:260 Yörede Keçi Kılı Tarama

Taranan kıllar, yapılacak dokuma türüne göre eğrilir. Eğirme işleminde hem iğ, hem de kirmen kullanılmaktadır. Keçiler yılda bir kez haziran ayının ortasında kırpılır. Keçi kılı kullanılarak yapılan dokumalarda kullanılan kıl iplikler iki kat bükülerek dokumada kullanılır. İplik bükmede en yaygın kullanılan alet çıkrıktır. Fethiye ve Seydkemer'e bağlı yerleşim yerlerinde" halaç" adı verilen alet de bükmede kullanılmaktadır.

Fotoğraf:261 Sümen Ağacı Ve İğ Kullanılarak İplik Eğirme

5.1.2. Uygulama Tekniği

Muğla ili halılarında yaygın olarak % yün kullanılmaktadır. Nadiren Kavaklıdere ilçesinde çözgüsü pamuk olan Isparta tipi halılar dokunmuştur. Fethiye halılarında da %100 yün malzeme kullanılmıştır. Fethiye halılarında hâkim renk sarı, kırmızı ve laciverttir. Milas halısında ise, sarı ve kırmızı, renk hâkimdir.

Muğla ili genelinde halılar ıstar tezgâhında Türk düğüm tekniği ile dokunmaktadır. Nadiren Kavaklıdere ilçesine bağlı, Menteşe, Nebiköy ve Çamlıbel köylerinde Sine düğüm tekniği ile halı dokunmuştur. Milas, Bodrum, Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan köylerde Milas halısı olarak tanınmış halılar dokunuştur. Bu halılar önceleri seccade boyutunda dokunurken günümüzde farklı boyutlarda dokunmaktadır.

Desen Hazırlama: Yörede geleneksel olarak halı dokunan yerleşim birimlerinde halı dokumada desen kâğıdı kullanılmamaktadır. Ticari amaçlı halı dokunan Kavaklıdere ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde desen kâğıdı kullanılmıştır. Kavaklıdere ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde Bellibol (Çamlıbel) ve Menteşe (Genek)mahalleri ile Bozyer ve Kuzluk'ta 1980' li yıllarda halıcılar yün ve tezgâh vererek dokuma yaptırmışlardır. Bu dönemde dokuyucular, verilen desen kâğıtlarına bakarak halıları dokumuşlardır. Desenler çizilmiş ve boyanmış olarak dörtte bir olarak dokuyuculara verilmiştir. Bu desen kâğıtlarına ayna denildiğini belirtmişlerdir.[31] 1990lı yıllardan itibaren yörede halıcılar Milas halısı da dokutmuşlardır. Bu

[31] Havva Çetinkaya'nın (1965Menteşe doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı),12.06 2019 tarihli görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

yerleşim yerlerinde ilk kez Milas halısı yaptıran halıcı Milas Bodrum arasında halıcılık faaliyetini sürdüren ve Halı çiftliğinin kurucusu Erdoğan Ildız'dır[32] Halı dokutan halıcılar desenlerini hazırlayıp dokuyuculara vermişlerdir. Kavaklıdere Menteşe yerleşkesi belde iken burada bir atölye faaliyet göstermiştir. Atölyede yapılan dokumalarda da desen kâğıtları kullanılarak dokuma yapılmıştır.[33] Menteşe mahallesi Merkez cami bodrum katındaki atölyede dokunan halıların desen kâğıtları bulunmuştur.

Fotoğraf:262 Kavaklıdere Menteşe Mahallesinde Atıl Vaziyetteki Atölyede Bulunan Desen Kâğıtları.

Geleneksel olarak halıcılığın devam ettiği, Bodrum, Milas, Yatağan ve Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan mahallelerde desenler dokunmuş halıların desenlerinden bakılarak çıkarılmıştır. Fethiye Kaya Köy de de geleneksel olarak dokumacılık devam etmiştir. Burada da desenler dokunan halıların arka tarafından desenleri bakılarak halıya aktarılmıştır.

Geleneksel olarak halı dokuyucuları desen çıkaracaklarında önceden seçtikleri bir veya iki halının desenlerine bakarak dokuyacakları motifleri ve desenleri belirlerler. Halının düğüm sayısını ve boyunu belirlemede eldeki malzeme dikkate alınarak örnek seçilir. Örnek olarak seçilen halının boyu ve eni ölçüldükten sonra üzerine tezgâh payı eklenerek dokunacak halının çözgüsü çözülmektedir. Ölçümlerde genellikle kadınlar karışlarını kullanmaktadırlar. Çözgü çözme işlemi sırasında örnek olarak seçilen halının başlangıç kısmından çözgü çiftleri sayılarak halının düğüm sayısı tespit edilmektedir. Halı dokuyucusu kadınlar, dokunmuş halının sırt

[32] Kaynak Kişi: Feyzi Akgül, (1973 Muğla doğumlu, Üniversite mezunu, esnaf)14.03.2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

[33] Kaynak kişi Hava (Çetinkaya1970 Kavaklıdere Menteşe doğumlu, ev hanımı)03.02.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

tarafından düğümleri sayarak motifleri çıkarırlar. Milas Karacahisar'da üzerinde çeşitli su, eğme ve göbek desenleri olan örneklik halılar da kullanılmıştır. Bu halılara "**ülgüt halı**" denilmektedir (Sevinç, 2021, s. 1604**).** Menteşe ilçesine bağlı halı dokuyan köylerde dokumaya ilk başlayan kişinin dokuduğu halıya "**ülgüt halı" (öğrenmelik halı)** denilmektedir.[34]. Fethiye Kayaköy'de dokunacak olan halının ipleri ayarlandıktan sonra deseni çıkarılacak halı temin edilmektedir. Evde deseni çıkarılacak bir halı yoksa komşulardan halı temin edilmekte ve halının çözgüsü bu örnek halıya göre çözülmektedir (Etikan, 2007, s.87**).**

Menteşe ilçesine bağlı Bozyer Köyü'nde de ise halı dokuyan kişi deseni kendinin aklından dokuduğunu ifade etmiştir. Menteşe ilçesine bağlı Çatakbağyaka, Meke, Çırpı, Çiftlik Dağpınarı, Zeytinköy, Denizova, Kıran ve Sarnıç köylerinde dokumalar eski örneklerden bakılarak çıkarılmaktadır.

Marmaris ilçesinde 1960'lı yıllarda Söğüt mahallesinde bazı aileler halı dokumuşlardır. Bu halıların desenleri eski dokunmuş örneklerden bakılarak çıkarılmıştır. Bayır mahallesinde 1985 yılında halı dokuma kursu açılmıştır. Bu kursta halı desenleri, desen kâğıdından çıkarılmıştır[35] Kıran mahallesinde kanaviçe desenleri kullanılarak duvar süsü mahiyetinde küçük ebatlı duvar halısı dokunmuştur. Meke köyünde tespit ettiğimiz bir halının orta zemininde bir çift keklik motifi yer almaktadır. Keklik motifinin kanaviçe deseninden kopya edilerek küçük ebatlı bir duvar halısı Çırpı mahallesinde ve Kıran mahallesinde görülmüştür. Bu tür desenler büyük halılara nadiren uygulanmıştır.

Muğla merkezde faaliyet gösteren Akgül Halı Koleksiyonunda tespit etiğimiz bir seccade formundaki halıda Cami resmi yer almakta ve üzerinde Sultan Selim Cami ve 1963 tarihi yer almaktadır. Bu halıda bazı harfler ters yazılmış olmasından okuma yazma bilmeyen biri tarafından dokunduğunu akla getirmektedir. Cami resminin altında yer alan harfler ters yazılmıştır. Cami tasvirli halının su düzenlemesinde yer alan desenler, Milas'a bağlı Karacaağaç köyünde dokunmuştur. [36] Akgül halı koleksiyonunda bulunan küçük ebatlı bir halıda portre çalışması yer almaktadır.

---

[34] Sadike Tolga'nın (Menteşe ilçesi, Denizova köyü 1933 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı).23.08.218 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[35]:Hülya Ege Uzun'un (1976 Marmaris Bayır köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)12.03.20118 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgiye göre.

[36] Mehmet Akgül'ün (1946 Muğla doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf)10.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Çözgü Çözme

Muğla ili genelinde sarma tezgâhlar halı dokumada kullanılmaktadır. 1985li yıllara kadar yörede ahşap tezgâhlar kullanılmıştır. Zamanla yerleşim birimlerinde metal tezgâhlar kullanılmaya başlanmıştır. Muğla ili genelinde halı çözgüsü çözme işlemi en az üç kişi ile yapılmaktadır. Çözgü çözme işlemi, açık alanda düz bir zemin üzerinde yere çakılan iki kazık etrafında çözgü iplerinin düzgün bir şekilde döndürülmesi suretiyle yapılmaktadır. Çözgü kazıklarının arkasına oturmuş birer kişi çözülen çözgü tellerini sırasıyla çözgü ipinden tutulmuş **dığdı ipi** ile birbirine bağlarlar. Milas, Bodrum ve Menteşe ilçelerine bağlı mahallelerde bu bağlama işlemini "**dığdılama**" "**dıdılama"** denir **(**Uzun, 1987, s. 24**)** Fethiye Kayaköy'de ise bu işleme "**dığıtlama**" denmektedir(Etikan, 2007,s.74.).

Halı çözme işi tamamlandığında çözgü ipi ile dığdılama ipi birbirine sıkıca bağlanarak sonlandırılmaktadır. Çözgü kazıklarının iç yüzüne gelen boşluktan silindirik çubuk geçirilmektedir. Çözgü telleri yavaşça çözgü kazığından çıkarılmaktadır. Çubuklara geçirilmiş iplerin düzeni bozulmadan gerdirilmektedir. Üzerinden düzgün çubuklarla bastırılarak iplerin yerini bulmaları sağlanmaktadır. Sarma sırasında başlangıç kısmına düzgün büyük bir sopa tutularak gergin bir şekilde dört kişi tarafından sarılmaktadır. Sarma işlemi tamamlandığında çözgünün bozulmaması için bir iple ortadan ve yanlardan bağlanmaktadır. Sonra tezgâha aktarma işlemi yapılmaktadır. Çözgünün bitiş kısmındaki çubuk üst levendin içindeki oyuğa yerleştirildikten sonra çubuğun çıkmaması için levent üzerinde açılmış deliklere büyük metal çiviler yerleştirilmektedir. Düzgün bir şekilde üst levent döndürülerek sarma işlemi yapılmaktadır. Çözgülerin arasından geçirilmiş olan çubuk alt levent evine yerleştirilmektedir. Alt levent üzerindeki deliklere metal çiviler geçirilerek çözgü ıstar tezgâhına sabitlenmektedir. Alt levende yörede Menteşe ilçesinin mahallerinde alt levente, "**alt ağaç"**, üst levende **üst ağaç**, yandaki ağaçlara" **yanağaç**"," yan **dikme**"denilmektedir. Milas yöresinde tezgâhın aksamlarına farklı isimler verildiği görülmüştür. Tezgâhı ayakta tutan ağaçlara "**dikme**", yan tahta, "**yan ağaç**" üst ve alt leventlere "**ok**" tezgâhın oturtulduğu zemine "**takoz**" alt ve üst leventlere**, "ok", "merdane"** denilmektedir. Marmaris'te leventlere, "**alt bazı" "üst bazı**" denilmektedir. Germe işlemi metal tezgâhlarda kol demiri yardımıyla üst levent döndürülerek germe işlemi yapılmaktadır. Ahşap tezgâhlarda germe işlemi, başı top şeklindeki eğri kazıkla yapılmaktadır. Bazı ahşap tezgâhlarda gerdirme mengenesi kullanılmıştır. Ahşap tezgâhlarda tezgâhın gergin kalabilmesi için eğri kazık yan ağacın **çiğinlerine** kalın bir iple bağlanmaktadır.

Fotoğraf: 263 Seydikemer Ortaköy'de AçıkSofada Yer Alan Istar Tezgâhı

Fotoğraf:264 Menteşe ilçesi Meke Köyü'nde Oda İçinde Istar Tezgâhı

Gücüleme İşlemi:

Gücü ağacı ya da gücü demiri üst levent ile alt levendin tam ortasına yerleştirilmektedir. Yan ağaçların "çiğin" denilen evlerine yerleştirilir ve iple yan ağaca bağlanır. Gücüleme işlemi başlamadan önce gücü ağacı üzerine 2-3 cm çapında bir gücü kalıbı bağlanır. Usta dokuyucular gücü kalıbı kullanmadan gücüme işlemini yaparlar Tezgâhın önüne oturan kişi sağ taraftan başlayarak ilk baştaki çözgü tellerinin çubuğun arkasından gelenleri ikili alarak gücü ağacına zincir çekerek bağlar. Bu tellerin karşılığı olan iki teli boş bırakılmaktadır. Boş telden sonraki

tellleri tek tek gücülenir. Gücülemede bir bağlı bir bağsız şekilde gücüleme işlemine devam edilir. Son dört tel iki boş iki bağlı şekildebağlanarak gücüleme tamamlanır. Kenarlarda çift bağlanmış çözgü telleri, halının kıyı kolonunu oluşturur. Kıyı kolanının Fethiye'de Kayaköy'de "**keman**" da denilmektedir **(**Erdal Sideli,2017, s.25**).**

. Gücü ağacına bağlanmış olan gücü kalıbı çıkartılarak gücü ağacı ile üst levent arasına gelecek şekilde varan gelen yerleştirilmektedir. Varangelen geçirilirken bağlı olmayan teller öne sırasıyla çekilir ve araya varangelen geçirilir. Bazı yörelerde ise gücüleme işlemi bir gurup olarak ayrılıp bir çubuk üzerine yapılmaktadır. Bu çubuğun üzerine de ipten bir halka yapılarak dokuma sırasında halkadan asılarak çözgü tellerinin arasından atkı ipi geçirilmektedir. Muğla Kavaklıdere ve Menteşe ilçesine bağlı Bozyer ve Kuzluk mahallesinde Isparta tipi halı dokuyanlar bu yöntemi kullanmışlardır. Özellikle büyük ebatlı halıları dokumak için tezgâhın başına dört kişi oturduklarını ve herkes birbirini beklemeden sırasını tamamlayıp ara atkısını attığını belirtmişlerdir. Halının düğüm sıklığını ayarlamada ise her 10 cm'ye açılmış delikler dikkate alınarak çözgü telleri yerleştirilmektedir.

Çiti Örme Ve Halı Dokuma.

Çiti örme işlemi halı dokumalarda halı zeminini düzgün yerleştirebilmek için yapılan bir işlemdir. Bazı köylerde çözgünün alt kısmında dört ya da beş cm' lik bir boşluk bırakılarak çözgü ipinden beş sıra atkı atılarak çiti örme işlemi yapılmaktadır. Çiti örme işleminde ilk atkı ipi varan gelen yukarıda iken atılmaktadır. Asıl kilim dokuma kısmına geçildiğinde ise ilk atkı varangelen aşağıda iken atılmaktadır. Buna "**süzme atkı"** varan gelen yukarıda iken atılan ve çözgü tellerinin üzerine elle bastırılarak geçirilen atkıya "**baskı atkı**" denilmektedir. Bazı köylerde ise yatay zincir çekilerek zemin hazırlanmaktadır. Hazırlanan zemin üzerine atkı atılarak dokuma yapılmaktadır. Bazı dokuyucu kadınlar ise, çözgü ipi ile iki çözgü telini bir alarak önünden ve arkasından ipi dolandırarak alt zemini hazırlarlar. Bu dokuma sumak dokuması şeklindedir. Bu zemin üzerine de atkı ipi ile kilim dokumasını yapmaktadırlar. Halılarda kilim kısmı eski halılarda genellikle 4-5 cm enindedir Halının bitiş kısmının üzerine dokunan kilim bölümü de eski halı örneklerinde 4-5 cm arasındadır. Yeni dokunan halılarda bu kilim kısımları ise, en fazla 4 cm en az 2 cm dir (Sevinç, 2011, s.1616**).** Hem Bodrum, Milas ve Menteşe'ye bağlı yerleşim birimlerinde çözgü ipleri ile baş örgüsü yapılmaktadır. Menteşe ilçesi Çırpı, Çukuröz, Çaybükü, Çiftlik, Meke, Denizova mahallerinde baş örgüsü için, sağ baştan başlayarak çözgü telleri ikişer kesilerek iki tel atlatılarak üç geçirme işlemi yapıldıktan sonra ipin ucu arkaya bırakılmaktadır. Bu işlem, çözgü telleri son üç çözgü teli kalana kadar

devam ettirilmektedir. Son üç tel birlikte alınarak örme işlemi yapılmaktadır. Daha sonra saçak örgüsü yapılmaktadır. Saçak örgüleri de üçlü melik şeklinde örülmektedir. Yörede bu örgüye "**üçten örme**" denilmektedir. Bazı dokuyucu kadınlar bu baş örgüsünü yatay yaparak saçak bırakmamaktadırlar. Halı kesildikten sonra tezgâhta kalan çözgü tellerine "**kestel**" denilmektedir. Bu iplikler tezgâhtan çıkarıldıktan sonra çeşitli yöntemlerle ekleme yapılarak yeniden başka dokumalarda ve ip örmede kullanılmaktadır. Bu ekleme yöntemlerinden biri iğne ile yapılmaktadır. Bu birleştirme yönteminde iplik parçalarının karşılıklı uçları birbirinin içinden geçirilmektedir. Bazen farklı bir düğümle tekniği ile de eklenmektedir.

Düğüm Atma Ve Halı Dokuma

Fotoğraf: 265 Metal Tezgâhta Halı Dokuma Mumcular Yeniköy

Muğla'nın geleneksel olarak halı dokunan Milas, Bodrum, Menteşe ilçesinin batısında kalan yerleşim yerlerinde, Marmaris ilçesinde ve Fethiye Kaya köyde halı dokumasında Türk düğümü kullanılmaktadır. Kavaklıdere ilçesinde Menteşe, Çamlıbel mahallelerinde 1960-1980 yılları arasında Isparta tarzı halı dokunmuştur. Bu Isparta tipi halılarda Sine düğümü kullanılmıştır. 1980'li yıllarda halıcıların girişimiyle Milas halısı dokunmaya başlanmıştır. Bu halılarda Türk düğümü kullanılmıştır.2010 yılında Menteşe ilçelerinin kuzey tarafındaki Aydın ve Denizli illerine sınır olan Bozyer, Göktepe, Kuzluk mahallelerinde Isparta tipi halı dokuması yapılmıştır. Bu tip halı dokuma işini halıcılar iplik, tezgâh ve desen vererek yaptırmışlardır. Halıcılar, dokuyuculara halı başına ücret ödemişlerdir. Bu halılar kaba halılar olup eski

örneklerinde çözgüde pamuk son dönemde yapılanlarda çözgüde yün kullanılmıştır. Bu halılarda Sine düğümü kullanılmıştır.[37]

Türk düğümü ya da Gördes düğümü olarak bilinen düğüme yörede" çift düğüm" de denilmektedir. Bu düğümleme tekniğinde, eldeki ilme ipi iki telin arasından geçirilmekte ve sol ipin arkasından dolandırılarak sağdaki ipin önünden dolandırıldıktan sonra iki tel arasından çıkarılmaktadır. İki uç bir tutularak atılan düğüm sıkılmaktadır. Düğüm sıkılmaz ve ipin birinin ucu çözgü tellerinin arasında kalırsa buna "**topal düğüm**" denilmektedir.

Yörede düğüm atmaya "**sıyırdım atma**" da denilmektedir. Bir sıra düğüme "**sıyırdım"** denilmektedir. Menteşeye bağlı Meke Çatakbağyaka Zeytinköy, Dağpınar Çırpı ve çiftlik kölerinde düğüme "**tüğün**" denilmektedir. Her düğüm sırasından sonra halının etlik kısmı örülmekte ve üzerinden atkı ipi geçirilmektedir. Halının kıyı kolonunun daha sağlam olması için iki kat edilmiş atkı ipi kullanılmaktadır. Atkı iplikleri kirkitle iyice sıkıştırılarak düğüm sıralarının iyice sıkışması sağlanmaktadır. Halı dokuyan kişi, süzme atkıyı zemine kirkitle sıkıştırdıktan sonra varangeleni yukarıya doğru kaldırılarak aradan tekrar atkı ipini geçirmek için gücü ağacının üst kısmından bir eliyle bastırarak aradan atkı ipini geçirmektedir. Geçirme işlemi tamamlandıktan sonra, atkının başlangıç tarafından başlayarak atkı ipini kirkitle vurarak sıkıştırma işlemini yapmaktadır. Atkı ipini dokumada rahat kullanılması için atkı iplikleri katlanarak "**melikli"** yapılmaktadır. Meliklinin yapımı ise şu şekildedir: Atkı ipi 20-30 cm uzunluğunda katlanır. Elle baş kısmının üzerine 7-8 defa atkı ipi sıkıca sarılır ve tekrar 20-30 cm uzunlukla atkı ipleri uzatılarak yine baş kısma sarma işlemi devam eder. Milas ilçesi, Bozalan, Karacahisar, Çiftlik, mahalleri ile Bodrum Mumcular, Mazı ve Ortakent mahalleri ile. Fethiye Kayaköy'de dokuma yapan kadınların atkı ipini "**argeş**" de dedikleri belirtilmiştir (Etikan 2002,s.36).

Halı dokuma işlemi yapılırken her sıra düğümden sonra iki sıra atkı ipi geçirilmektedir. Geçirilen atkılar yörede "**tokmak**" denilen kirkitle yapılmaktadır. Bu aletle atkı iplikleri halı yüzeyine iyice sıkıştırılmaktadır. Bu atkıdan sonra varangelen aşağıya doğru çekilerek gücü ağacına yaklaştırılmaktadır. Atkı ipliklerinden sonra çözgü ipinden burulmuş baskı ipi geçirilmektedir. Baskı ipi, iyice gergin tutularak kirkitle vurularak düğümlerin iyice sıkışması sağlanmaktadır. Bu baskı ipi, ıslatılarak kullanılmaktadır. Baskı ipi halı havının makasla kesilmesinden sonra çıkarılmaktadır. Her ilme sırasından sonra halı yüzeyindeki yeni atılmış düğümlerin ucu öne doğru çekilerek ilmelerin fazlalık kısımları makas ile kırpılmaktadır.

[37] Adile Yılmaz'ın, (1958 Kuzluk Köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 08.05.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Gülkız Öztürk'ün (1937 Bozyer köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)07.04. 2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Halı dokuma işlemi tamamlandıktan sonra üst kısmına en az alt kısımdaki kadar kilim dokuması yapılmaktadır. Daha sonra üzerine baş örgüsü yapılmaktadır. Baş örgüsünü Menteşeye bağlı köylerde halı çözgü ipleri üst levende yakın yerden ikişer ikişer kesilir ve kesilen çözgü ipleri kesilmemiş çözgü tellerini iki önden iki arkadan atlatılarak örülmektedir. Örülen iplerin uçları arka tarafa doğru bırakılmaktadır. Tekrar kesilen iplerin yanındaki çözgü telleri de ikişerli kesilerek bir önceki gibi örülmektedir. Bu işlem çözgü tellerinin tamamı bitinceye kadar yapılmaktadır. Bu işleme "**halı baş örgüsü**" denilmektedir. Örme işlemi bittikten sonra halı tezgâhtan çıkartılır. Alt levent evine yerleştirilmiş çözgü sabitleme çubuğu çıkartılır. Halı tezgâhtan çıkarıldıktan sonra başlama kısmındaki çözgü telleri çift olatak bükülenir.

Bitirme İşlemleri: Bitirme işlemi sırasında halının yüzeyi süpürge ile süpürülmekte ve saçak örgüsü yapılmaktadır.

Kilim Dokumalar

Kilim dokumaları, genel olarak atkı yüzlü ve çözgü yüzlü dokumalar olarak gruplandırılmaktadır. Atkı yüzlü dokumalar da kendi arasında teknik yönden çeşitlenmekte ve bu tekniklerden dolayı farklı adlandırılmışlardır.

Çözgü yüzlü Dokumalar

Çözgü yüzlü dokumalarda farklı renkteki çözgü iplikleri kalın şerit şeklinde çözülmektedir. Çözülen çözgüler sık tutularak aradan geçirilen atkı iplikleri gergin şekilde çözgü ipliklerinin arasından geçirilerek sıkıştırılmaktadır. Bu dokumalarda atkı iplikleri çözgü ipliklerini örtmez. Farklı renkten meydana gelen bu dokumalar Anadolu'da daha çok yer yaygısı, kara çadır, deve çulu, çuval, harar, heybe, torba gibi taşıma amaçlı gündelik hayatta çok sık kullanılan dokuma eşyaları bu teknikle dokunmuşlardır. Develerin havut altı örtüsü olarak kullanılan kıl dokumalar iki şak birleştirilerek yapılmaktadır. Orta kısım dikilmeyerek devenin hörgücü açıkta bırakılarak dokumanın kayması önlenmektedir. Aynı zamanda bu tür dokumalarda çözgü bezemeli olanlarda vardır. Bu dokumalar kondu denilen yer tezgâhları ile ıstar ağacında dokunmuşlardır. Istar ağacında dört ya da beş bölüm olarak hazırlanarak dokunan çuval kolanlları, at, eşek, katır, deve kolanları aynı anda dokunarak tamamlanır. Çuval kolanlarının üst ucunda kalan çözgü ipleri çeşitli şekillerde örülerek çuvallara sap yapılmaktadır

Atkı Yüzlü Kilimler : Atkıyüzlü dokumalarda görülen değişik dokuma teknikleri arasında ilikli kilim, iliksiz, dikey çizgisi olmayan kilimler, eğri atkılı kilimler, normal atkılar arasına ek atkı sıkıştırılması ile dokunmuş kilimler, çift kenetleme tekniği ile iliklerin yok edildiği kilimler, sarma konturlu eğri atkılı kontur teknikleri dokunmuş kilimler sayılabilir. Eğri

atkı yüzlü dokumaların dokunduğu yöreler arasında Konya Karapınar, Denizli Aydın ve çevresi bulunmaktadır. Afyon Eğret te dokunan kilimler arasında parmaklı adı verilen eğri atkılı kilim örnekleri Afşar, Karakeçili, Aydınlı boy ve oymaklarının dokumalarında görülmektedir. Yerleşik hayata geçmiş Türkmen dokumalarında daha çok "basamaklı, ilikli kilim" örnekleri görülmektedir. Bu tür kilimler Mut yöresi Yörüklerinin dokumalarında da görülmektedir. Özellikle keçi kılı çözgülü *eğri hatlı atkılı* kilimlerinde bu teknik uygulanmıştır (Acar Balpınar, 1982, s.46).

Fotoğraf: 266 Ula Kızılağaç Kilim Dokuma Kursunda Dokuma Tezgâhı

İlikli Kilim

Muğla yöresinde özellikle farda kilimler dokunurken dokuyucu motifleri belirledikten sonra çözgü tellerini çift ayırarak her motifte kaç çift çözgü teli olduğunu belirler ve desen ipini önündeki örneği esas alarak seçer ve dokuma yüzeyine yerleştirir. Motif sınırında dönme sayısını da 4, 6 ya da 8 olarak belirler. Motif kaydırmalarında kademeli bir yükseliş görülmektedir. Oluşan delikler ipin incelik ve kalınlık durumuna göre değişmektedir. İnce iplikle dokunan kilimlerde delikler daha küçük, kalın iplikle dokunan kilimlerde oluşan delikler daha büyüktür. Yörede yer yaygısı olarak dokunan kilimlerin ipleri biraz kalın ve bükülü olarak hazırlanmaktadır. Desen ipleri tek kat ve bükümlüdür. Oluşan delikler genelde 1 cm' yi geçmez. Kilim dokumalarda dokuyucunun bütün sırayı bir seferde dokunmasına gerek yoktur. Motifler dokuma yüzeyine kaydırma yönüne bağlı olarak yerleştirilerek dokunmaktadır. Kilim

yüzeyinde motiflerden oluşturulan kompozisyon bir örneğe bakılarak yapılır. Muğla ilinde her ilçede örneğine rastlanan kilim türüdür. En yaygın ve tanınmış kilim türü olan ilikli kilimler, atkı yüzlü dokuma türü içinde yer alırlar.

Çubuklu Kilimler:

Düz şerit halinde farklı renklerle dokunan desensiz kilimlerde tek dokuyucu kilimin ortasına kadar dokumaktadır. Diğer yarısını da aynı şekilde dokuyarak çubukları tamamlamaktadır. Eğer iki kişi dokuyorsa diğer dokuyucunun dönüş noktasını takip ederek atkı dönmelerini yapar. Her sırada bir çözgü kaydırarak kilimde delik oluşmasını önler. Bu teknikle düz kilimlerin yanı sıra parmaklı kilimler de dokunur. Desenli kilimlerde dokuyucunun motifleri yukarıya doğru dokuyarak tamamlaması daha kolaydır. Dokuyucu tek renk iple motifi dokurken daha az zaman kaybeder. Bu da dokuyucunun daha kısa sürede kilim dokumasını ve tamamlamasını sağlar. Dokuyucu kilimi dokurken önce süzme atkıyı atar. Süzme atkı varan gelenin gücü ağacına doğru indirilmesi ile çözgü iplerinin arasından atkı ipleri bir baştan bir başa kolayca geçirilmektedir. Aradan geçirilen atkı ipleri kirkit vasıtasıyla çözgü tellerini örtecek gevşeklikte dokuma zeminine doğru sıkıştırılır. Geriye dönüşte ise varan gelen üst levende doğru kaydırılır. Aradan atkı ipini geçirmek için gücü ağacının üstünden el ile bastırılarak çözgü tellerinin arası açılır ve diğer eldeki atkı ipi açılan aradan geçirilir. Bu atkıya basılarak geçirildiğinden dolayı **baskı atkı** denir. Aslında bütün bu sistemin işleyişi gücüleme işlemi sırasında gücü kalıbının bırakmış olduğu boşluk vasıtasıyla olur. Bu boşluğa "**ağızlık**" denir.

Parmak desenli/ Taraklı Kilimler

Parmak desenli kilimler dokuma yapılırken her sırada renkli atkı ipliklerinin kaydırılması ile kilim yüzeyinde desen oluşturulur. Bu tür kilim dokumalarda desenler tüm dokuma yüzeyinde uygulanabildiği gibi bazen yatay kuşaklar içinde belli aralıklarla yerleştirilen motiflerle yapılmaktadır. Bu tür dokumaların tersi ve düzü aynıdır. Anadolu'da yaygın şekilde dokunan kilim türlerindendir. Muğla ilinde Bodrum, Menteşe, Fethiye, Köyceğiz, Yatağan, Ortaca, Milas ve Datça ilçelerinde dokunmuş örnekleri tespit edilmiştir. Ekmek mendili olarak dokunan örneklerinde bazen üç renk bazen beş renk kullanılarak desenler oluşturulmuştur. Bodrum ilçesinde dokunan örneklerinde kilimin kenarlarında ve orta zemininde parmak desenleri düz zemin üzerine yerleştirilmiştir. Köyceğiz ve Fethiye örneklerinde ise kilimler enine kuşaklı düzenlenmiş ve kuşakların içine motifler delik oluşturulmadan yerleştirilmiştir. Motifler genellikle yıldız şeklindedi**r.**

Cicim Dokumalar

Cicim dokumalar üç iplik sistemi ile dokunan dokumalardır. Cicim dokumalarda kilim yüzeyi desen iplikleri çözgü iplikleri üzerine 1-3,-1-5 olacak şekilde arkadan atlatılarak yerleştirilir. Cicim dokuma yapan kişi tezgâhın önünde oturarak dokumayı yaptığında atlamalar arka tarafta desen oluşturur. Cicim dokumaların ön yüzü tezgâhın arka kısmına gelen kısmıdır. Desen iplikleri çözgü tellerine yerleştirildikten sonra iki sıra atkı ipliği geçirilerek kirkitle sıkıştırılır. Tekrar desen iplikleri kilim yüzeyine belirlenen motife ya da desene göre yerleştirilerek dokumaya devam edilir. Bu işlem dokuma tamamlana kadar devam ettirilir. Cicim dokumalarda desen ipleriyle dokuma yüzeyinde kabarık motifler meydana getirilir. Cicim dokumaların arka yüzünden düzensiz şekilde desen iplerinin uçları görülür. Cicim dokumalar tek yüzlü kullanılabilen dokumalardır (M. Yıldırım , 2012,s.297).

Neriman Görgünay Kırzioğlu Altaylardan Tuna Boyuna Türk Dünyasında Ortak Yanışlar adlı eserinde çözgü yüzlü cicim örneklerinden de bahsetmektedir. Daha çok yere paralel olarak kurulan kondu tezgâhlarda dokunan dar dokumalarda çözgüde farklı renkte iplerin kullanımı ile desenler oluşturulur. Bunların da dört çeşit olduğu "tek yüzlü kabarık motifli" "tek yüzlü desenli (arkası atmalı)" "çift yüzlü düz çizgili", "çift yüzlü kabarık motifli" olarak gruplandırılmıştır. Bu tür dokuma örnekleri Doğu Anadolu bölgesinde Tunceli ve Erzincan yöresindeki köylerde dokunmuşlardır (Görgünay Kırzioğlu, 2001, s.11).

Cicim bazı bölgelerde iki kişi tarafından dokunmaktadır. Bir kişi tezgâhın arkasına oturarak desen iplerini arkaya çekerek öndeki dokuyucuya vererek dokumaya katkı sağlamaktadır. Atkı ipiyle nakışlanan cicimlerde, atkı ve çözgü iplerinin birbirini gizlemeden eşit aralıklarla kesiştiği dokuma arasına renkli desen iplikleriyle kabarık motifler yerleştirilmektedir. Bu tür dokumlarda atkı ipi ile çözgü ipi aynı kalınlıkta ve renkte kullanılmaktadır. Konya yöresi cicim dokumalarında desen ipliğine bezeme ipliği denilmektedir. Bu dokumalarda bezeme ipliği üç alt üst atlayarak geçirilmektedir. Bu üç alt, üç üstten atayarak yapılan cicim dokumalara teknik olarak serbest atlamalı bezeme tekniği denilmektedir (Hidayetoğlu,2007, s.69).

Muğla yöresinde cicim dokumalara Menteşe, Milas, Bodrum, Kavaklıdere, Yatağan Marmaris, Ula' da "yanışlı kilim", Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı köylerde seyrek motifli olarak dokunan cicimlere "alara kilim" denilmektedir. Muğla yöresinde cicim dokumalar genellikle tek kişi tarafından yapılmaktadır. Nadir olarak da iki kişi tarafından dokunduğu öğrenilmiştir. Dokumayı yeni öğrenmekte olan kişilere tecrübeli kişiler desenlerin düzgün yerleştirilmesine yardımcı olmak amacıyla iki kişi birlikte dokuma yapmışlardır. Dokuma yapan kişilerden biri tezgâhın arkasına geçerek öndeki kişiye desen ipliğini vermektedir.

Muğla ilinde Ula ilçesi, Marmaris, Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde sık motifli cicim örneklerinin dokunduğu görülmüştür. Milas Menteşe, Yatağan, Kavaklıdere, Bodrum ilçelerinde genelde seyrek motifli cicimler dokunmuştur. Milas ve Bodrum ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde pamuk çözgülü yün atkılı un çuvallarında seyrek motifli cicimlerde atlamalar bazen 1-2,1-3-1-5 şeklinde de yapılmıştır. Mekikli tezgâhlarda dokunan cicimlerde 1-2-1-3 atlamalı örnekleri görmek mümkündür. Desen iplikleri iki ya da üç çözgü teli üzerinden atlatılarak ilerletilir. Desene göre dokumanın arkasında yukarıya çapraz sağa ve sola doğru kaydırılırak desenler oluşturulur. Desen iplikleri ile işlem tamamlandığında dokuma yüzeyine iki sıra atkı ipi atılarak kirkitle sıkıştırılır. Böylece desen iplikleri dokuma yüzeyinde sıkıştırılmış olur. Cicim dokumalarda kabartma yüzlü bir yüzey oluşur.

Seyrek Motifli Cicim: Zemini meydana getiren atkı ve çözgüler çoğunlukla aynı kalınlıkta ve renkte ipliklerden oluşan dokumada desen ipi bunlardan daha kalındır. Muğla merkez Menteşe ilçesi, Milas ve Bodrum ilçelerinde dokunan cicimlerin desen iplerinde genellikle halı ilmesinde kullanılan iki kat yapılmış iplikler kullanılmaktadır. Kavaklıdere ilçesi Menteşe mahallesi ile Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde iki kat edilmiş bükülü koyunyününden yapılmış boyalı iplikler kullanılmıştır. Daha çok Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim yerlerinde dokunan "ala çul" cicim dokumalarında çözgüde keçi kılı, atkıda keçi kılı, desen ipinde iki kat edilmiş yün iplikler kullanılmıştır.

Motifler daha çok çapraz ve dikey çizgilerden meydana gelen ufak motiflerden oluşmaktadır. Desenler, dokuma tekniği nedeniyle ince çizgiler şeklindedir. Bazen motiflerin içi de doldurulmuştur. Bu tür uygulamalar daha çok küçük ebatlı heybe torba ve ekmek mendillerinde uygulanmıştır.

Muğla ilinde Ula, Menteşe, Fethiye Marmaris, Yatağan, Kavaklıdere, Dalaman' da seyrek dokumalı cicimlerde göl motifleri eşkenar dörtgen şeklindedir. Bu tür göl motifleri daha çok ekmek mendillerinde, heybelerde ve torbalarda yer almaktadır. Heybeler üzerinde dokuz göl bulunduğundan bu heybelere yörede "**dokuz göllü heybe**" denilmektedir. Heybelerin gözlerinin ön yüzleri sık motifli cicim tekniğinde dokunmuştur. Aralar seyrek motifli, gözlerin arka yüzleri atkı ipi ile düz dokunmuştur. Bodrum, Muğla Menteşe ilçesinde seyrek motifli cicim örnekleri, yer yaygısı olarak dokunan büyük ebatlı kilimlerde, namazlağılarda, çuval ve heybe gibi küçük ebatlı dokumalarda görülmüştür.

Sık Motifli Cicimler: Sık motifli cicimler, Muğla ilinde Marmaris, Ula, Kavaklıdere, Yatağan, Seydikemer ve Fethiye ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde dokunmuştur. Bu sık motifli cicim tekniği ile yer yaygısı olarak dokunan kilimler, ekmek mendilleri, heybelerin gözlerinin ön yüzleri ve yere serilmek için dokunan çözgüsü ve atkısı keçi kılı olan ala çul dokumalarıdır.

Sık motifli cicimlerde motifler kilim zemine 1 3-5 atlamalı olarak yerleştirilmiş ve her sıradan sonra iki sıra atkı ipi geçirilmiştir. Cicim dokumalarda küçük ebatlı olanlar genellikle tek kişi tarafından dokunmuştur. Büyük ebatlı olanlarda iki kişi tarafından dokunmuştur. Dokuma yapan kadınlardan biri tezgâhın araka tarafına oturarak desen iplerini motif çizgisine göre geçirerek desen ipliklerini önde oturan kişiye vererek dokumayı yapmışlardırr. Kompozisyon düzenlemesi yönünden bakıldığında cicimlerde kullanılan motifler geometrik karakterli motiflerdir.

Zili Dokumalar

Zili dokumalar üç iplik sistemiyle dokunan düz dokuma yaygı türüdür. Zili dokumalar da cicim dokumalar gibi kabartma yüzlü dokumalardır. Zili dokuma yapılırken dokuyan kişi, tezgâhın önüne oturarak dokuma yapar. Dokuma yapan kişi desen iplerini çözgü tellerinin çiftlerini bozarak 1-3 atlamalarla kilim yüzeyinde motifler oluşturur. Anadolu' da bu dokumalara aynı zamanda sili" dokumalar da denilmektedir (M. Yıldırım, 2012, s.299). Zili dokumalar kendi aralarında düz zili, çapraz zili, seyrek zili, damalı zili, konturlu zili (verne) olarak gruplara ayrılmaktadır (Acar Balpınar, 1982, s.63-67). Zili dokumalarda çözgü ipliği, dokumanın ana iskeletini oluşturmaktadır. Zili dokumalarda desen ipliği, çözgü tellerinin üç üsten bir alttan geçirilerek desenler yapılmaktadır. Dokuma sırası tamamlandıktan sonra iki sıra atkı geçirilerek kirkitle sıkıştırma işlemi yapılmaktadır. Zili dokumalarda dokuma yapılırken çözgü çiftleri bozulur her desen ipliği kendi desen alanı içinde enine bir baştan öbür başa üç üstten bir alttan ilerleyerek geçirilmektedir. Desenlerin konturlarına atkı atılır. Atkı iplikleri kaldığı yerden dikey olarak üst sıraya çıkartılmaktadır. Aynı üç çözgü ipliğinin üstünden desen ipliği geriye döndürülerek atılan atkı ipliği çözgü telleri ile desen iplerinin birbirine iyice bağlanmasını sağlamaktadır (Aytaç, 1997, s. 50**).** Zili dokumalarda desenin özelliğine göre 3-1 atlamalar diyagonal çizgi oluşturacak şekilde her sırada birer kayarak 3-1 atlamalar şeklinde devam ettirilmektedir. Ancak cicimlerdekinden farklı olan yanı, zili dokumalarda dokuma yüzeyinde fitilli bir görünüm oluşmasıdır Motiflerin hem içi hem dışı desen ipi ile atlamalarla sarılmaktadır. Zili dokumalarda atkı ve çözgüden ayrı desen ipliği kullanılarak ön yüzde atlamalarla desenlerin konturları yukarıya doğru kaydırılarak dokunmaktadır. Desen içleri, desen ipleri ile ön yüzde atlama yöntemi ile doldurulmaktadır. Zili ile cicim arasındaki en önemli ayırt edici özellik ise, çözgü çiftlerinin bozularak 3 alttan 1 üstten atlamalar şeklinde geçirilmesidir. Aradan geçirilen farklı renkteki desen iplikleri bir baştan diğer başa kadar tüm zemin üzerinde 2-1,3-1 veya 5-1 atlamalarla doldurulmaktadır. İkinci sırada da çözgü yüzeyi atlamalarla boydan boya doldurulmaktadır. Dikey konturlarda üstten geriye dönüş yapan desen

ipliği ile çoğunlukla tek çözgü ipliği atlatılarak dokuma yapıldığından ağızlık tarafından sıkıştırılmadığından sağlamlığı sağlamak için iki sıra atkı ipliği geçirilerek kirkitle sıkıştırılmaktadır (Balpınar Acar,1982; 61).

Atkı ipi ile desen ipleri ana iskelet (çözgü ipi) ile iyice kenetlenmiş olmaktadır. Zili dokumalarda da desen ipleri dokumanın arka yüzünde aynı cicimlerde olduğu gibi düzensiz bir görünüm sergilerler. Zili dokumalarda cicim dokumalarda olduğu gibi tek taraflı kullanılabilen dokumalardır (Görgünay Kırzıoğlu, 2001, s.15). Bazı yörelerde zili dokumalar, iki kişi tarafından yapılmaktadır Tezgâhın sağ tarafında oturan kişi atkı ipliğini bir alttan bir üstten geçirerek zeminin düz dokumasını yapar. Solda oturan kişi de düz dokuma sıralarının arasına desen iplerini yerleştirir. Zili dokumalarda desen oluşturma desen iplerinin değiştirilmesi ile gerçekleştirilir. Şayet desen ipliklerinde renk değiştirilmezse fitilli düz bir dokuma ortaya çıkmış olur (Hidayetoğlu,2007, s.278**).**

Muğla yöresinde zili dokumalar daha çok Fethiye, Seydikemer ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunmuşlardır. Keçi kılından yapılmış çözgü üzerine, koyun yünününden yapılmış desen ipi ile desenler işlenmiştir. Atkı iplikleri bazen keçi kılından bazen de koyunyününden yapılmıştır. Fethiye yöresinde dokunan ve halk tarafından sarı namazlağı olarak adlandırılan dokumalar çapraz zili tekniği ile dokunmuşlardır **(**Etikan ve Ölmez,2014, s.122**)**. Fethiye yöresinde dokunan ve halk arasında "alaçul" denen dokumalarda cicim, zili tekniği birlikte kullanılmıştır. Başlangıç ve bitiş kısımlarında cicim tekniği ile motifler yapılırken orta zemin tamamen zili tekniğinde kaydırma yapılarak geometrik karakterli motiflerle bezenmiştir. Bu dokumalarda çapraz zili ve düz zili tekniği birlikte kullanılmıştır. Ala çul dokumaları oda zeminlerini döşemek için büyük boyutta yapılmış dokumalardır. Yaptığımız araştırmada tespit ettiğimiz örneklerde çözgü ipi ve atkı ipi keçi kılından, desen ipi koyunyününden yapılmıştır.

Fethiye yöresinde dokunan zili dokumalarda Deli zili adı verilen motiflere aynı zamanda **"kafes**" de denilmektedir**.** Muğla ilinde dokunan zililerde çapraz zili, düz zili ve seyrek zili tekniği uygulandığı görülmüştür.

5.1.3 İplik Renklendirme Yöntemleri

Muğla ilinde geleneksel boyamacılık günümüze kadar yaşatılmıştır. Boyacılığın da dokuma kadar köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Osmanlı döneminde boyacılık önemli mesleklerden biri olup, boyacılarda boyadıkları renkler konusunda uzmanlaşmışlardır.

Kimyasal boyaların kullanımı 19. yüzyıl ortalarında yaygınlaşmaya başlamıştır. Kimyasal boyaların Osmanlı topraklarında yaygınlaşmasında Oriantal Carpet Manifactures şirketinin çok büyük katkısı olmuştur. Kimyasal boyaların Muğla yöresinde kullanımı, 20.yüzyılın başından itibaren olmuştur. Ondan önceki dönemlerde, her merkezi özellikteki yerleşim yerinde boyacı esnafı bulunmaktaydı. Muğla il merkezinde boyacılar, Basmacı Deresi üzerinde faaliyet göstermişlerdir[38] Bu boyacılardan bir kısmı belli zaman dilimlerinde özellikle ekim, kasım ve aralık aylarında köylere giderek, köylerde birer ikişer gün kalarak boyama yapmışlardır. Boyacının geldiği, muhtarlar vasıtası ile köy sakinlerine duyurularak boyanacak ipliği olan insanlar haberdar edilmiştir. İplik boyatacak olan kadınlar ipleriyle birlikte bir miktar odun da getirerek ipliklerini boyatmışlardır. Boyacılar köylerde genellikle çeşme ya da pınar başındaki meydanlık alana kazanlarını kurarak boyama yapmışlardır. Boyanan iplikler soğuk suda yıkanarak kurumaya bırakılmıştır Boyacılar 1980'li yıllara kadar bu faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Büyük yerleşim yerlerinde yerleşik boyacılar da iş yerlerine uzaktan veya yakından getirilen iplikleri boyamışlardır. 1980'li yıllardan itibaren hazır boyanmış ipliklerin yaygınlaşması ile boyacıların işi bundan olumsuz etkilenmiştir. Zamanla boyacılık mesleği ortadan kalkmıştır.

Geleneksel halı dokumacılığının sürdüğü yerleşim birimlerinde yaşlı kadınların ninelerinden, annelerinden gördüğü şekilde yün iplerini boyamayı geleneksel olarak yaşatmışlardır. Özellikle halıcıların bitkisel boyalarla boyanmış iplerden dokunan halıları tercih etmeleri, yörede dokuma yapan kadınları bitkilerden boyama yapmaya özendirmiştir. Bölgenin bitki fılorası yönünden zengin olması nedeniyle birçok bitkinin çiçeklerinden yapraklarından, tohumlarından, gövde kabuklarından, meyve ve meyve kabuklarından kadınla boyama yapmışlardır.

Osmanlı döneminde boyamada kullanılan bazı bitkiiler yurt dışına ihraç ediliyordu. İhraç edilen mallar arasında, palamut, cehri, aspir vb bitkiler bulunuyordu. Muğla ilinde palamut alım ve satımı 1945'li yıllara kadar devam etmiştir. Boyama sektöründe ve deri sepilemde kullanılan palamut ve mazı meşesi yöre halkının gelir kaynakları arasında bulunmaktaydı. Bu bitkiler aynı zamanda yöre insanı tarafından boyamada ve kumaş haşıllamada kullanılmıştır[39]. 1980'li yıllarda hazır boyalı halı ipliklerinin yaygınlaşması boyacılıkla geçimini sağlayan boyacıları

[38] Mehmet Akgül'ün (1946 Muğla doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf) 27.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[39] Hümayun Öner'in (1933 Çiftlik doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı,)12.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verği şifahi bilgilere göre.

olumsuz etkilemiş ve doğal boyamacılık kadınlar tarafından yapılmaya başlanmış ve halı dokunan köylerde hızla yaygınlaşmıştır. Her yerleşim biriminde boya konusunda uzmanlaşan kadınlar olmuştur. Zamanla her dokuma yapan kadın kendi kullanacağı ipliğin boyamasını da yapmaya başlamıştır. Aynı zamanda kimyasal boyaların kolay kullanımı ve renk çeşitliliği de yöre insanı cezbetmiştir. Bu kimyasal boyalar yörede yakın zamana kadar kullanılmaya devam etmiştir. Kimyasal boyalara yörede, "**toz boya**" **boyacı boyası**", "**pul boya**" denilmektedir.

Boyama sırasında boyanacak iplik önce çile haline getirilmekte ve bir dokumada ne kadar iplik kullanılacağı genellikle çözgü büyüklüğü(ebat) dikkate alınarak çile üzerinden hesaplanmaktadır. Bir seccade halısı için yörede eskiden 1.kara okka çözgü ipi kullanılmıştır[40] Al kilim için, Menteşe ilçesinde 150x280cm ebadındaki kilim için de 1.300 gr çözgü ipi kullanılmıştır. Kilimin atkısı için 8 kg iplik kullanılmıştır. Kilimde ve halıda kullanılan ipliklerin renk ayarlaması da kullanılacak hâkim renge göre belirlenmiştir. Örneğin halılarda orta zeminde kullanılan renk diğer renklere göre daha fazla belirlenmektedirr.

Muğla ili Akdeniz iklim kuşağında olması nedeniyle bitki fılorası yönünden zengindir. Sahil kesimi ile rakımı yüksek olan yerlerde farklı bitkiler boyamada kullanılmıştır.

Muğla ilinde hem çok yıllık hem de tek yıllık otsu bitkiler boyamada kullanılmıştır. Yörede yaygın olarak kullanılan boya bitkileri arasında, ceviz ağacının yaprakları ve meyve kabukları, nar ağacının meyve kabukları, palamut ağacının meyve kabukları, sumak ağacının yaprakları ve meyveleri, mazı meşesinin meyveleri ve mevve kadehleri, kermes meşesinin kök kabukları, meyvesi ve meyve kabukları, ergene otunun, tohumu, yaprakları ve gövdesi, sütleğen bitkisinin gövdesi, çiçek ve yaprakları, hayıt ağacının dalları, yaprakları ve meyveleri, şalba(calba) bitkisinin yaprakları, , kızılçam ağacının kabukları, dut ağacının yaprakları, badem ağacının yaprakları, laden(pamukluk) bitkisinin dal ve yaprakları, çınar ağacının yaprakları ve gövde kabukları, akçakesme ağacının tohumu, asma ağacının yaprağı, menengeç ağacı yaprakları ve meyveleri, domates bitkisinin toprak üstü aksamı, Sığır kuyruğubitkisinin çiçekleri, dalları, gövdesi, sütleğen bitkisinin toprak üstü aksamı, yarpuz bitkisinin toprak üstü tüm aksamı, kekik bitkisin dal ve yaprakları, adaçayının dalları ve yaprakları, kantaron otunun dal yaprak ve çiçekleri, defne ağacının olgunlaşmış meyveleri, balçık çamuru, soğan kabuğu, mersin ağacının yaprakları, dalları ve meyveleri, tüm papatya türlerinin çiçekleri boyamada kullanılmıştır.

Boyamada Kullanılan Bitkiler

Akdeniz Defnesi (Laurus nobilis L.)

[40] Bir okka 1,282945kg. Halk arasında kara okka 1300 gr' dır

Akdeniz defnesi çoğunlukla 10 metreye kadar boylanabilen geniş tepeli sık dallı her dem yeşil bir ağaçtır. Her dem yeşil güzel kokulu bir ağaç olup yaprakları baharat olarak kullanılmaktadır. Sahil kesimlerde yayılış göstermektedir. Yapraklarının üst kısmı parlak koyu yeşil, alt kısmı ise daha açık yeşildir. Acımsı ve hoş kokuludur. Meyveleri önce yeşil olgunlaştığında siyah renklidir. Yapraklarından ve meyvelerinden elde edilen yağ sabun yapımında ve yörede bazı hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır (Karadağ.2007, s.22). Muğla yöresinde bitkinin olgunlaşmış meyveleri dövülerek boyamada kullanılmıştır. Bitkinin meyvesinden siyah renk elde edilmektedir[41]

Akbaşlı Çalba (Phlomis sp.)

Batı Anadolu'da Güneye bakan kıraç yamaçlarda yetişen çalı durumunda odunsu bir bitkidir. Muğla Menteşe, Milas yöresinde sarı renkli çiçekleri, boyamada kullanılmaktadır. Şap ile mordanlanmış yünler ile bal rengi, mordansız bej renk, bakır sülfat ile hâkî yeşil, demir sülfatla koyu kahverengi elde edilmektedir.[42]

Akçakesme (Phillyrea Latifolia L.

Akçakesme bitkisi zeytingiller familyasına mensup uzun ömürlü bir ağaçtır. Tıbbi aromatik bitkiler arasındadır. Ağaç, 3 m ile 10 m arasında boylanabilir özelliğe sahiptir. Akçakesme ağacının olgunlaşmış siyah renkli meyveleri Menteşe ilçesinde, Çatakbağyaka, Meke, Çırpı, Çiftlik, Denizova, Kıran, Zeytinköy'de siyah renk elde etmek için kullanılmıştır.[43]

Asma (Vitis Vinifera L.)

Asma vitaceae familyasının Vitis cinsine aittir. Tırmanıcı ve sarılıcı bir bitki olan asma, yakınında bulunan ağaç ya da çalılara sarılarak büyür. 30 metreye kadar boylanabilen asmanın taze sürgünleri çıplak ya da yumuşak tüylüdür.

Doğal boyamacılıkta asma ağacının sadece yaprakları kullanılmaktadır **(**Karadağ, 2007,s.23).

Muğla yöresinde asmanın yaprakları boyamada yaş olarak kullanılmaktadır. Genelde sarı ve yeşil renk elde etmede faydalanılmaktadır Şap ile sarı renk, demir oksitle koyu hakî yeşil renk elde edilmektedir. Fethiye Eldirek ve Kayaköy'de sarı renk boyamada kullanılmaktadır.[44]

Ayva (Cydonia vulgaris L.)

---

[41] Güllü Uzun' un (1926 Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı)15.3.2019 tarihinde verdiği şifai bilgilere göre

[42] Neriman Çetin'in (1965 doğumlu, il okul mezunu, ev hanımı)13.04.2019 tarihinde verdiği şifai bilgilere göre.

[43] Nazik Tokan'ın (1963 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanım)14.08.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[44] İlknur Arıcan'ın (1976 Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunuev hanımı) görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Ayva Rosaceae familyasının Pomoideae alt familyasının Cydonia cinsine mensup bir bitkidir. Kışın yaprağını döken ve yetişme ortamına göre çalı bazen de boyu 7-8 m'ye kadar ulaşan ufak ağaç görünümündedir.

Ayva yaprağı ile boyama Muğla Menteşe ilçesi Milas, Bodrum Fethiye, Seydikemer Yatağan ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde özellikle halı dokumacılığının yapıldığı yerleşim birimlerinde yapılmıştır. Ayva yaprağı mordan maddesi kullanılmadan ayva çürüğü rengi vermektedir. Sodyum karbonatla bal sarısı, kalsiyum karbonat kullanıldığında sütlü kahve, demir oksitle ile koyu hakî yeşil bakır sülfat kullanıldığında ise açık yeşil renk elde edilmektedir. Yörede kök boya ile karıştırılıp şap mordanlı yünle gülkurusu rengi elde edilmektedir[45].

Badem Ağacı (Amygdalus communis L.

Bademin anavatanı Orta ve Batı Asya'nın dağlık bölgeleridir. Buradan doğuya doğru Çin ve Hindistan'a; batıya doğru Kuzey İran, Suriye ve Akdeniz ülkelerine yayılmış ve tamamen yerleşmiştir. Kafkasya'da, Afganistan ve İran boyunca çeşitli yabani formları bulunmaktadır Ülkemiz bademin yetiştiği yerler arasındadır. Muğla ilinde yaygın ağaç türündendir.

Milas, Bodrum ilçesine bağlı köylerde badem ağacının yaprakları yün iplerini sarı renge boyamak için kullanılmaktadır.[46]

Ceviz (Juglans regia L.)

Ceviz, Juglandales takımından, Junglandaceae familyasında olup Juglan cinsine mensuptur. Bu familyanın genel özellikleri itibariyle ağaçsı özellik gösterirler; ender olarak çalı türünde görülür (Anonim2, 1991, s.36).

Ceviz ağaçları yuvarlak tepeli, kışın yaprağını döken ağaçtır. Boyacılık açısından ceviz ağacının yaş meyve kabukları, gövde kabukları ve yaprakları kullanılmaktadır. Meyve kabuklarından elde edilen boyanın haslık derecesi yüksektir. Ceviz meyve kabuklarının, yünü mordansız boyama kapasitesi bulunmaktadır. Mordan maddesi kullanılmadan yapılan yün ip boyamalarında kahverengi elde edilir. Mordan maddesi olarak şap kullanılırsa hardal sarısı renk elde edilmektedir. Ceviz kabuklarında juglon boyar maddesi bulunmaktadır Juglon boyar madaddesi yün liflerini mordansız boyama kapasitesine sahiptir (Anonim2,1991, s.137).

Muğla yöresinde yaprakları kaynatılarak değişik mordan maddeleri ile değişik renk tonları elde etmede kullanılmaktadır. Ceviz meyve kabukları ile Bodrum, Milas, Menteşe, Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde ceviz kabuğu ve taze yaprakları ile boyamada

[45] Hatice Yıldırım 'ın (1959 doğumlu, ilkokul mezunu, 13-01. 2019 tarijhinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[46] Melek Oruç'un(1959 Çamovalıköyü doğumlu, ilkokul mezunu.,ev hanımı)9.07.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Fethiye ve Seydikemer'e bağlı köylerde elde edilen renge "devetüyü" denilmektedir. Daha çok alara kilimlerde desensiz çubuklar bu renkle dokunmuştur.[47] Bodrum ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde ceviz kabuğu ile boyamada şap ve demir oksit birlikte kullanıldığında koyu kahverengi elde edilmektedir (Uslu,1982, s.373).

Dut Ağacı (Morus alba L.)

Akdut ağacı, Moraceae familyasının Morus L. (Dutlar) cinsine mensuptur. Morus L. Dutların 12 kadar türü bulunmaktadır. Boyamacılıkta bitkinin yeşil yaprakları hem yaş hem kuru olarak boyamada kullanılmaktadır Muğla ilinde Fethiye, Seydikemer ve Menteşe ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde boyamada kullanıldığı tespit edilmiştir. Fethiyede taze yaprakları şap ile birlikte kaynatılarak limon sarısı renk elde edilmektedir (Çelik, 2004, s.129**).** Menteşe ilçesinde de taze yaprakları kaynatılarak ve içine şapatılarak açık sarı renk elde edilmektedir. Renk koyulaştırmak istenildiğinde boyanan ipler küllü su içine konularak bekletilmektedir.[48]

Ergene/ Gence (Datisca cannabina L.)

Muğla yöresinde Ergene otu olarak bilinmektedir. Kuzeye bakan yamaçlarda yetişen odunsu köklü bir bitkidir. Tohumundan ve kökünden çoğalarak yayılım göstermektedir. Yörede kurutulmadan da yün boyamada kullanılmaktadır. Şap mordanlı ile fosforlu sarı renk elde edilmektedir ([49] Kazdağı otu olarak da bilinen Ergene bitkisi, 1 ile 2 metre boylanabilen, çok yıllık, çıplak ve bileşik yapraklı otsu bir bitkidir. Karadeniz bölgesinde, Batı ve Güney Anadolu'da yetişmektedir (Karadağ,2007,s.51).

Hayıt (Vitex agnus -castus L.)

Hayıt bitkisine en yaygın olarak Anadolu'nun sıcak bölgelerinde, özellikle Akdeniz, Karadeniz, Güney Anadolu ve Batı Anadolu'nun kıyı kesimlerinde nehir ve dere yataklarında sıkça rastlanılmaktadır. Genelde 1 ile 3 metre bazen de 5 metreye kadar boylanabilen, aromatik çalımsı bir bitkidir (Karadağ, 2007, s.56)

Hayıt bitkisi Tubiflorae takımından Verbenaeceae(mineçiçieği) familyasından Vitex (Hayıt) cinsine ait çalımsı ve odunumsu özelliğe sahip bir bitkidir **(**Anonim2, 1991, s 44) Boyamada kullanılan bitkinin ışık haslığı yüksektir.

---

[47] Fatma Çoban**'ın (**1930 Eldirek doğumlu, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı) 02.08.2018tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[48] Sadike Tolga'nın,(1933 Denizova doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 23.08.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[49] Durdane Uzun'nun (1948 Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil), 27.03.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre

Muğla ili genelinde dokumacılığın yaygın olarak yapıldığı yerleşim birimlerinde doğal boyamada kullanılan bir bitkidir. Bitkinin yaprakları, tohumu ve gövde dalları boyamada kullanılmaktadır. Hayıt bitkisinin yaprakları yaş ve gölgede kurutularak boyamada kullanılmıştır. Şapla boyamalarda sarı renk elde edilmektedir. Gök taşı (Bakır sülfat) ile, yeşil rengin tonları elde edilmektedir.[50]

Kantaron (Hypericum sp. L.)

Kantaronlar, Guttiferales takımının Guttiferae (Hypericaceae) familyasının Hypericum cinsine mensup bitkilerdir. Bu familyanın çoğu odunsu bitki özelliği gösterir. Anadolu'da Sarı piren olarak da bilinmektedir (Anonim2, 1991, s. 65). Muğla yöresinde ise, sarı kantaron olarak bilinmektedir.

Muğla ilinde daha çok Menteşe ilçesine bağlı halı dokumacılığının yaygın yapıldığı yerleşim birimlerinde boyamada kullanılmıştır. Yün iplikleri boyamada bitkinin yaprakları ve gövde ve çiçekleri birlikte kullanılmaktadır. Boyama işleminde mordan maddesi kullanılmadan kızıl kahverengi elde edilmektedir.[51]

Karamık (Berberis vulgarisa L)

Karamık bitkisin farklı türleri bulunmaktadır. Dikenli türü olan sarıçiçekler açan çalı formunda bir bitkidir. Boyamacılıkta kullanılan bitkiden mordansız renk elde edilebilmektedir. Muğla ilinde, Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde kökleri ve çiçekli dalları doğal boyamada kullanılmaktadır[52]

Kekik (Thymus sp)

Kekik (Thymus sp.) türüne mensuptur. Çalı görünümünde 10 ile 40 cm kadar boylanabilen çok yıllık ve dipten dallanan bir bitkidir. Türkiye'de 37 türü vardır. Tekirdağ, Çanakkale, İstanbul, Bursa; Sakarya, Zonguldak, Amasya, Tokat, İzmir, Adana, Antalya, Gaziantep ve Aydın ve Muğla illeri başta olmak üzere hemen her bölgede doğal olarak yetişmektedir. Kekiklerden baharat olarak kullanılan kekik boyamada kullanılmaktadır. Bitki ile boyanmış yün ipliklerin haslık değerleri yüksektir (Karadağ,2007, s.67).

Muğla ili genelinde boyamada beyaz çiçekli kekikler kullanılmaktadır. Kekik ile boyamalarda şap mordanı ile sarı renk elde edilmektedir. Farklı boyama reçetelerinin de

---

[50] Ayten Topaloğlu'nun (1962 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 15.02.2018 tarihinde verdiğişifahi bilgilere göre

[51] Halise Kaya'nın (1957Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, evhanımı9 07.09.2018tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[52] Durkadın Dereli,'nin (1964 Fethiye Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 04.08.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

uygulandığı görülmektedir. Özellikle Fethiye Kayaköy'de çömlek boyası olarak adlandırılan boyama yönteminde ön mordanlamada ve boyanın mayalanma işleminde kullanılmaktadır.[53]

Kermes Meşesi (Quercus coccifera)

Kermes Dalmaçya kıyıları, Yunanistan ve Ülkemizde güney batı ve Marmara bölgelerinde yerli ve yaygın olarak bulunmaktadır. Karadeniz bölgesinde yerel olarak yayılış göstermektedir. Türkiye' nin Kuzeybatısı ile Güney ve Batı Anadolu ile birlikte, dünyada Akdeniz bölgesinde doğal yayılış alanları bulunmaktadır

Boyacılıkta kermes meşesinin toprak altı kök kabukları ile meyveleri ve meyve kadehleri kullanılmaktadır. Açık kırmızı renk elde edilmektedir. Menteşe ilçesine bağlı köylerde kökboya bitkisi ile birlikte kullanılmakta ve içine şap atılmaktadır. Elde edilen renk parlak kırmızıdır[54]

Kızıl Çam (Pinus brutia Ten)

Kızılçam Pinaceae (Çamgiller) familyasının Pinus cinsine mensup bir bitkidir. Çamgiller familyasının 10 kadar cinsi ve 200'den fazla da türü vardır. Kızılçam, 20-25 m boylanabilmektedir. Muğla ilinde kızılçamın kabukları yün iplikleri boyamada kullanılmaktadır **(**Çelik, 2004, s.132**).**

Palamut: Palamut meşesi (Quercus ithaburensis Decaisne)

Palamut yontma taş devrinden beri (MÖ 50.000 yıl önceleri) insan ve hayvan gıdası olarak kullanılmaktadır. Geçmişte deri boyamasında ve tabaklamada kullanılmıştır. Türk halı ve kilimlerinde demi oksit mordanı ile siyah rengi elde etmede çokça kullanılmıştır. Ancak içerdiği boyarmaddenin tanin olması dolayısıyla uzun sürede siyaha boyanmış kısımlarda aşınmalar olmaktadır **(**Karadağ, 2007, s.88**).**

Muğla ilinde palamut ağacının meyve kadehleri boyamada kullanılmaktadır. Meyve kadehleri kurutularak saklanmakta ve boyama yapılacağında meyve kadehleri dibekte dövülerek boyamada kullanılmaktadır.[55]

Mazı Meşesi (Gallae quercina, Quercus infectoria oliv)

Mazılar Fagales takımının Fagaceae familyasından Quercus cinsinin Quercuc infectoria Oliv türü (Mazı meşesi) üzerinde oluşan patolojik urlardır. Bu urlar mazı meşesi üzerinde yaşayan, cynipideae familyasından Cynipis insana Westw, Cynips colari ve Cynips Gallae

[53] İlknur Arıcan'ın (1976 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)27.09.2018 tarihinde yapılan görüşmdede verdiği şifahi bilgilere göre).

[54] Neriman Çetin'in, (1965 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 13.04.2019 tarihine yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[55] Ayşe Demirel'in (1948 Bodrum Mumcular doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 22.02.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre

tinctoria adları ile tanınan sinekler tarafından oluşturulmaktadır. Bu sineklerin bitkinin dal ve yaprakları üzerine bırakmış olduğu yumurtaların çevresi bitki tarafından salgılanan bir örtü ile kaplanmaktadır. Bu salgı örtüsü zamanla gelişerek bir yumurta formuna dönüşmektedir. Bu yumurta formundaki yumruların içi tanen ile doludur. Bu tanenler dericilikte, ilaç endüstrisinde ve boyamacılıkta kullanılmıştır (İnal, 1955, s.106).

Muğla ilinde Mazıların meyve kadehleri boyamada, çoğunlukla öğütülerek kullanılmaktadır. Daha çok Bodrum Milas ve Menteşe ilçelerinde doğal boyamada kullanılmıştır. (Uslu, 1982, s.372**).** Mordansız boyama kabiliyetine sahiptir. Boyanmış yün iplikler ışıkta koyulaşma göstermektedir. Muğla ili genelinde yaygın şekilde boyamada ve pamuklu kumaşların haşıllama işleminde kullanılmıştır.[56] .1950 yıllararına kadar yörede palamut meyveleri toplanıp satılan ticari ürünler arasındadır[57].

Papatya (Anthemis tinctoria L.)

Papatyalar Synandrae takımının Compeposisitae (toplu çiçekliler) familyasından olup Anthemis cinsine mensup olanlarının yanı sıra Matricaria cinsine mensup olanları da vardır. Boyacılar tarafından tercih edileni ise Anthemis tinctoria türüdür. Bitkinin çiçekleri kurutularak kullanılmaktadır (Karadağ,2007, s.92).

Papatyalar, genellikle tek yıllık bitkilerdir. İstisna olarak da bazıları çok yıllıktır. Boyacı papatyasının ince tüysü gövde yaprakları vardır. Muğla ilinde Milas, Bodrum Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde boyamada kullanılmıştır[58]

Püren (Erica sp.)

Kış yaz yaprağını dökmeyen odunsu bitkilerdendir. Çalımsı ya da otçuk durumunda bulunurlar. Gövdeleri çok dallıdır. Yaprakları çok küçük olup, iğne yaprak şeklinde çevresel dizilişteDirler. Çiçekleri çoğunlukla pembe ve beyazdır. Pek az olarak da sarı renkli olanları vardır. Püren bitkisi boyar madde olarak bünyesinde Quercetin maddesi bulundurmaktadır (Anonim2, 1992, s.90). Bu nedenle boyacılığın yanı sıra deri sepileme de kullanılmıştır. Ülkemizde doğal olarak yetişen iki türü vardır. Ercia arborea L. Erica manipuliflora pembe fundadır. Bodrum ve Milas ilçelerinde halıcılıkla uğraşan yerleşim yerlerinde bu bitkiden şap mordanlı yünle limon sarısı renk elde edilmektedir. Ayrıca kök boya bitkisi ile birlikte boyamada kullanıldığında mora çalan kırmızı renk elde edilmektedir.[59]

---

[56] Hümayun Öner'in (1933 Çiftlik doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı)23.03.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre

[57] Güllü Uzun'un (1926 Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil ev hanımı),12.05.2017 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[58] Fatma Çoban'ın (1930 Eldirek doğumlu, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı) 02.08.2018 tarrihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[59] Hanife Kaya'nın (1967 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) Karacahisar Milas- Muğla

Rubia Tinctorum L.

Botanik ismi Rubia Tinctorum L. olan bitkinin adı Fransızca'da Alizari, İngilterede Madder Plant, Madder (root) ve Alizarin, Almanya'da der Krapp olarak geçmektedir. Türkiye'de ise çeşitli yörelerde değişik isimlerle anıla gelmiştir. Bu bitkiye Anadolu'da, boya pürü, boya pürçü, boyacı kökü, kök boya, boya çili, çubuk boya, kırmızı kök, kızılkök, yumurta boyası, kızılkök, dil kanatan denilmektedir **(**Canatar,1998, s. 90).

Muğla da geleneksel halı dokumacılığı ile tanınmış Milas ve Bodrum- Karaova bölgesi köylerinde kök halindeki bitkiler dibeklerde dövülerek ufalanmaktadır. Bu bitkiden yörede, kırmızı, mor, kavuniçi, turuncu, pembe eflatun, kızıl kahve renkler elde edilmektedir.[60]

Sakız (Pistacia sp.)

Değişik yörelerde Melengiç, Menengiç Meneviç, Mineç, Çitlenbik, Çıtımık, Meneç adları ile tanınır. Sakız ağaçları Terebinthales takımının Anacardiaceae (Sumakgiller Antepfıstığı giller) familyasının Pistaciae alt familyasının Pistacia L. (Sakız ağaçları Melengiçler) cinsine mensupturlar (Anonim2,1991, s.90).

Boyacılıkta bitkinin yaprakları ile olgunlaşmamış meyveleri kullanılmaktadır[61].

Sığır Kuyruğu (Verbascum sp.)

Sığırkuyruğu Tubifllarae takımının Scrophulariacea E (Aslanağzıgiller) familyasının Verbascum L. Cinsine mensuptur. (Anonim2, 1991, s.93). Mayıs ve haziran aylarında çiçek açtığı dönemde toplanarak boyamada kullanılmak üzere kurutulmaktadır. Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde yaş çiçekli dalları da boyamada kullanılmaktadır.[62]

Soğan (Allium cepa L.)

Zambakgiller ailesine mensup olan soğan (Allium cepa L.) tüm dünya ülkelerinde en önemli tarım ürünlerinden birisi olup. Soğan, en erken tarımı ypılan bitkilerdendir. Anadolu'da yaygın olarak sofralarda kullanılmaktadır(M.Yılmaz,2011,s.**12).** Muğla ilinde, Milas, Bodrum, Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde boyamada kullanılmaktadır. Eldirek mahallesinde devetüyü

09.07.2018tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

Halise Kaya'nın1(957 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı), 07.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[60]. Gönül Çakır'ın, (1950 Bodrum Mumcular Yeniköy, doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 08.05.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[61]Saden Uyumaz'ın (1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 12.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[62] Nazik Tokan'ın, (1963Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)14.08.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

renk elde etmede, Milas ilçesinde kök boya ile birlikte kullanılarak kavuniçi renk elde edilmektedir.[63]

Sumak (Rhus sp.)

Sumaklar, Terebinthales Takımının Anacardiaceae (Sumakgiller) familyasının Rhus L. ve Cotinus cinslerine mensup bitkilerdir. Bitkinin yapraklarında sepi maddesi vardır. Deri tabaklamada kullanılmıştır Bundan dolayı da Derici sumağı olarak da adlandırılmıştır. Yapraklarından siyah renk elde etmede yararlanılmaktadır. Kabuklarında olan sütlü sıvı maddeden vernik ve mum yapımında kullanılmaktadır (Anonim2, 1991, s.94).

Sumak bitkisinin yaprakları Muğla ili Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde hem boyamada hem de " mavrılama" işleminde kullanılmaktadır.[64]

Sütleğen (Euphorbia sp.)

Euphorbiae (Sütleğengiller) familyasından olan sütleğenlerin 90 kadar türü vardır. Bu bitkiler çoğunluğu adından da anlaşıldığı üzere sütlü bitkilerdir.

Sütleğen bünyesinde boyar madde olarak quercetin maddesi barındırır. Sütleğen ile yapılan boyamalarda şap ile sarı renk elde edilmektedir. **(**Anonim2, 1991, 97; Karadağ,2007, s.102).

Muğla-Menteşe ilçesinde kaynatılarak içine şap konularak sarı renk elde edilir.[65] Fethiye yöresinde ön mordanlamada genellikle bu bitki kullanılmaktadır. Özellikle pul boyalarla yapılan boyamalarda ipler önce sütleğen ile kaynatıldıktan sonra asıl istenen renge boyanmaktadır.[66]

Nar Ağacı (Punica granatum L.)

Narağacı,5-6 m kadar boylanabilen yuvarlak tepeli bir ağaçtır. Anavatanı Kuzey Doğu Asya'dır. Boyamada Nar meyvesinin kabukları kullanılmaktadır. Boyar madde olarak bünyesinde tanin, gallis asit, egalik asit bulunmaktadır. Muğla ilinde Fethiye, Seydikemer,

---

63 Halise Kaya'nın **(**1957Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)07.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Durkadın Dereli'nin (1964 Fethiye Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 04.08.2018 tarhinde yapılan görüşmede verdiği bilgilere göre

64 Humayun Öner'in (1933 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunuev hanımı, 23. 03.2018) tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre göre.

65 Nazire Bingöl'ün (,1955 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu 23.06.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

66 **Ü**mmü Gülsüm Cumbul'un (1950 Paşalı doğum, ilkokul mezunu, ev hanımı),02.08.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre..

Milas ve Bodrum ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde doğal boyamada kullanılmıştır. Nar kabukları ile yapılan boyamada kirli sarı ve kahverengi elde edilmektedir[67](

Yarpuz (Mentha pulegium L.)

Labiatae familyasının bir üyesi olan Mentha, dünyanın her yerinde bulunur, Mentha pulegium L. ise Mentha türlerinden birisi olup, yaygın adı pennyroyal (yarpuz, filiskin) olarak da bilinmektedir Keskin kokulu çok yıllık bir bitki olup Türkiye'de Tekirdağ'dan Iğdır'a Aydın'dan Hatay'a kadar çok geniş bir alanda yetişmektedir (Eryiğit, 2006 , s. 2).

Muğla Menteşe, Fethiye, Bodrum ve Milas'a bağlı yerleşim birimlerinde boyamada kullanılmaktadır. Fethiye Eldirek köyünde yarpuz otu ile boyamada kazanın içine bir sıra ot bir sıra yün çileleri seklinde yerleştirilir ve kazan yeter miktarda su ile doldurulur ve içine bir avuç tuz atılır ve bir saat kaynatılır ipler kazandan çıkarıldıktan sonra yıkanmadan serilip kurutulur, sonra yıkanır. Elde edilen renk yeşildir. Eğer yıkanan ipler küllü su ile yıkanırsa daha koyu bir yeşil elde edilmektedir (Çelik 2004,s.132).

Bodrum ilçesinde ise yarpuz bitkisinden kurşuni renk elde edilmektedir. Boyama esnasında kazanın içine bir yemek kaşığı şap atılmaktadır. Yeteri kadar kaynayan ipler kazandan çıkarıldıktan sonra çamura yatırılmaktadır. Elde edilen renk koyu kurşunidir (Uslu, 1984, s.14).

Muğla ilinde iplikleri renklendirmede kullanılan bitkilerden çeşitli yöntemlerle aşağıda belirtilen renkler ve bu renklerin farklı tonları elde edilmiştir

Sarı renk: Sarı renk birçok bitkinin yaprakları, tohumları ve çiçeklerinde elde edilmektedir. Yörede farklı tonlarda sarı renk elde edilmektedir. Papatyadan kekikten, dut, asma yaprağı, hayıt yaprağı palamut meyvesi kabukları, ergene bitkisinin tüm aksamı, domates bitkisinin gövde dal ve yaprakları, badem ağacı yaprağı, nar kabuğu, sumak bitkisinin yaprakları, Sığır kuyruğu, calba yaprakları, adaçayı, mersin yaprakları, kantaron bitkisinin çiçekleri, dal ve yaprakları, sütleğen bitkisi dal ve yaprakları sarı renk elde etmede kullanılmaktadır. Bu bitkilerden şap mordanı ile sarı renk elde edilmektedir. Boyama yöntemleri yerleşim birimlerine göre değişiklik göstermektedir. Milas, Bodrum ve Menteşe ilçelerine bağlı köylerde özellikle halılarda kullanılan iplerde sarı renkler tamamı doğal boyalarla elde edilmiştir. Rakımı yüksek olan nar ağacın, adaçayının yetişmediği Meke Çatakbağyaka, Çırpı köylerinde sarı renk hayıt, ergene otu, palamut, sığırkuyruğu, şalba (calba) dut yaprağı, domates bitkisinin toprak üstü aksamı kullanılarak elde edilmiştir. Boyama işlemlerinde önce bitkiler toplanıp boyanacak yün miktarına göre ayarlanarak kazana

[67] Ümmü Gülsüm Cumbu'un, (1950 Seydikemer Paşalı doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı) 02.08.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

konulmaktadır. Genellikle yörede boyamada yün çileleri dikkate alınarak boya bitkisi ayarlanmaktadır. Altı çile yün için yaklaşık bir kg kuru bitki kullanılırken yaş kullanıldığında iki kg bitki kullanılmaktadır. Bitkiler kazanda önce renkleri iyice çıkana kadar (yaklaşık bir saat) kaynatıldıktan sonra kazandan çıkarılmaktadır. Kazanın içine bir yemek kaşığı, bazı köylerde ise bir avuç şap atılmaktadır. Belli bir süre kaynadıktan sonra boyanacak yün çileleri ıslatılmış şekilde kazanın içine konulmaktadır. Uzun bir ağaç sopa ile karıştırılmakta ve kazan kısık ateş üzerinde bir saat kaynatılmaktadır. Elde edilen renk sarıdır. Ergene ve domates bitkisinin gövde ve yaprakları kaynatılıp içine şap atıldığında fosforlu sarı renk elde edilmektedir Hayıt yaprağı, sığırkuyruğu çalba sarı renk boyamada kullanılmaktadır. Bu bitkiler ayrı ayrı boyama işleminde kullanılmakta olup, içine şap atıldığında kınalı sarı renk elde edilmektedir. Papatya, asma yaprağı, dut ve badem yaprağından, palamut meyve kadehlerinden ise şap mordanı kullanıldığında soluk sarı renk dilmektedir. Nar kabuğundan sumak yapraklarından şap modanı ile boyamada kirli sarı renk elde edilmektedir.[68](
Kantaron bitkisi, yün ipliklerin hardal sarısı renk elde etmede kullanılmıştır. Boyamada bitkinin yaprakları ve gövde ve çiçekleri birlikte kullanılmaktadır. Şap mordanlı yün ile sarı, Krom mordanlı yünle kızıl kahverengi elde edilmektedir. Kantaron bitkisi ile boyamada Saçı kıbrısla (demir sülfat) altın sarısı renk elde edilmektedir[69]

Bodrum ve Milas ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde ise sarı renk elde etmede, badem yaprağı, püren, papatya, mazı meşesi, palamut meyvesinin meyve kadehleri, mersin ağacını yaprakları, ada çayı, kekik, hayıt yaprakları sarı renk elde etmede kullanılmaktadır. Boyama reçeteleri, boyama yapan kadınların kendilerine özgü uyguladıkları farklı boyama yöntemleri ile zenginleşmiştir. Bazı kadınlar birlikte mordanlama yöntemi uygularken bazı kadınlar ön mordanlama bir kısmı ise boyama yapıldıktan sonra ikinci mordanlama yöntemlerini uyguladıkları tespit edilmiştir.[70](

---

[68] Saden Uyumaz'ın (Meke 1958 doğumlu, ilkokul mezunu, Çaybükü mahallesi ev hanımı) 12.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Hatice Yıldırım'ın (1959 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu. Ev hanımı) 09.10.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Nazik Tokan'ın ,(1963 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)11.06.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Halise Kaya'nın, (1957 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)07.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

[69] Hatice Yıldırım,'ın (1959 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 13-01. 2019 tarijhinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

:[70] Gönül Çakır'ın, (1950 Bodrum Mumcular Yeniköy, 1950 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 08.05.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Hanife Kaya, (1967 Çiftlik doğumlu, Milas Karacahisar köyüi, ilkokul mezunu, ev hanımı) 06.07.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Bu yerleşim yerlerinde bitkiler renkleri çıkana kadar kazanlarda kaynatılmakta ve içinden bitkiler çıkarıldıktan sonra içine şap atılmaktadır.

Yatağan ve Menteşe Ula ilçelerinde kimyasal boyalar boyamada kullanılmıştır. Gezici boyacılar belli aralıklarla köylere gelerek boyama yapmışlardır. Gezici boyacılar yörede faaliyetlerini 1985 yılına kadar sürdürmüşlerdir. Sonraki dönemde boyam işlemini köylü kadınlar toz boyalarla kendileri boyamışlardır.

Fethiye ve Seydikemer'de ise boyama işleminden önce yün iplikler turunç meyvesi, ekşi nar meyvesi, sütleğen ile yünler kaynatılmaktadır. Bu işleme yörede "faşıllama", Fethiye Eldirek köyünde "acımıklama" Kayaköy'de "faşıllama", "ketirleme" denilmektedir.[71] Bu işlemden sonra boyama işlemine geçilmektedir. Kayaköy'de sarı renk elde edilirken sarı toz boya, boya kazanının içine yemek kaşığı ölçü esas alınarak beş çile yün için bir yemek kaşığı sarı toz boya atılmaktadır. Boyama sırasında bazen şap, bazen limon tuzu, bazen kaya tuzu sabitleyici olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemle elde edilen renk kınalı sarı renktir. Eldirek köyünde koyu sarı renk elde etmek için nar kabuğu kullanılmaktadır. Boyama sırasında tuz ya da şap sabitleyici olarak kullanılmaktadır (Çelik, 2004, s.130). Fethiye Arpacık ta ise sarı renk elde ederken ceviz yaprağı kullanılmakta ve içine mordan maddesi olarak tuz ya da limon tuzu atılmaktadır. Boyamadan hardal sarısı renk elde edilmektedir[72]

Kırmızı renk

Boyamada kimyasal boyalar yaygınlaşıncaya kadar kırmızı renk ve tonklarını elde etmek için kök boya Rubia Tinctorum (boya pürçü, kırmızı kök, dil kanatan) bitkisi kullanılmıştır. Kırmızı kök boya yörede doğal olarak yetişen bir bitki olmadığından boya malzemesi satan kişiler tarafından bölgeye getirilip satılmıştır. Halıcılığın en yaygın olduğu Milas ilçesinde Ağaçlıhöyük köyünde bir dönem kök boya bitkisi ekimi yapılmıştır (Sevinç, 2021, s.1617**).** Kök boya bitkisi, çubuk kökler halinde satıldığı gibi çekilmiş halde de yörede geçmiş dönemlerde satılmıştır. Kök boya bitkisi ile boyama yapılacağında bitkinin kökleri ağaç dibeklerde dövülerek ufalanmaktadır. Ufalanan kökler boyanacak ipin miktarına göre ayarlanmaktadır. Milas ve çevresinde yer alan ve dokumacılıkla uğraşan mahallelerde yün iplikleri önce şap ya da limon tuzu ile kaynatılmaktadır. Bir gün önceden ıslatılan kök boya bitkisi kaynatılmaktadır. İyice rengini saldıktan sonra mordanlanmış yün çileleri boya kazanının içine konulmakta ve

---

[71]: Fatma Çoban'ın, (1932 Eldirek doğumlu okuryazar değil, ev hanımı)07.08.2018 tarihli görüşmede verdiği, şifahi bilgilere göre.

İlknur Arıcan'ın, (1976 Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)27.10.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

[72] Ummu Gülsüm Cumbul'un (1950Seydikemer Paşalı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı). 04.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahai bilgilere göre.

kısık ateşte uzun süre kaynatılmaktadır. Genellikle boyamada 5 çile yün için üç su bardağı kök boya bitkisi kullanılmaktadır. Elde edilen renk kırmızıdır. Şap ile genellikle kiremit kırmızısı, limon tuzu ile parlak kırmızı elde edilmektedir. [73]

Bodrum ilçesinde de benzer boyama yöntemi kullanılmaktadır. Bodrum ilçesi Mumcular mahallesinde Yeniköy'de boyamada ölçü birimi genellikle şap ve diğer mordan maddelerin kullanımında yemek kaşığı ölçü birimi olarak kullanılmaktadır. Mumcular Yeniköy'de kırmızı boyama da ikinci su boyaması da yapılmaktadır. Özellikle atkı ipleri ikinci su ile boyanmaktadır. Kırmızı tonlarının elde edilmesinde bazen bitkiler kökboya bitkisi ile karıştırılarak kullanılmaktadır. Kök boya bitkisinin içine soğan kabuğu, püren bitkisinin mor çiçekleri konulmakta ve kaynatılmaktadır. Elde edilen renk mor kırmızıdır[74]. Menteşe ilçesi Meke, Çatakbağyaka, Denizova, Dağpınar, Kıran Sarnıç ve Zeytinköy'köylerinde de kök boya bitkisi kaynatılırken içine ergene bitkisi konulmakta ve turuncu renk elde edilmektedir. Bu köylerde aynı zamanda sade kök boya ile boyama yapıldığında boyanan ipler meşe külüne yatırılmakta ve koyu kırmızı (yörede kara kırmızı) renk elde edilmektedir. Sabitleyici madde olarak şap ve limon tuzu yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu mahallelerde boyamada ölçü birimi olarak şap, limon tuzu, tuz, saçı kırmızı (demiroksit)maddeleri kullanılırken yemek kaşığı kullanılmaktadır. Yünlerde ise ölçü, çile sayısı olarak ayarlanmaktadır.

Menteşe ilçesi Meke, Çatakbağyaka, Çiftlik, Çırpı mahallerinde kermes meşesinin toprak altı kök kabukları ile meyve ve meyve kadehleri kırmızı boyamada kullanılmaktadır. Yörede "kızılca piynar" olarak adlandırılan kermes meşesinin kök kabukları soyulmakta ve yıkandıktan sonra kaynatılmakta ve içine bir miktar kök boya eklendikten sonra yarım saat kadar daha kaynadıktan sonra içine şap atılmakta ve kiremit kırmızısı renk elde edilmektedir. Eğer koyu kırmızı elde edilmek istenirse boyanan yün çileleri meşe külüne yatırılmakta ve istenilen renk elde edildiğinde ipler soğuk su ile yıkanarak kurumaya bırakılmaktadır.[75] Kermes meşesinin meyveleri Eylül ekim başlarında tam olarak olgunlaşmaktadır. Meyveler kadehleri ile birlikte toplanarak kurutulmaktadır. Kuruyan meyveler ve kadehleri dibekte dövülerek kazanda uzun süre kaynatılmaktadır. Herhangi mordan maddesi konulmadan boyama yapıldığında gülkurusu

[73] Ülkü Karakulak'ın (1938 Milas Karacahisar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 06.07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[74] Gönül Çakır'ın (1950 Mumcular doğumlu, İlkokul mezunu, ev hanımı) 08.05.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgi.

[75] r: Durdane Uzun'un, (1949 Çatakbağyaka doğumlu, okur yazar değil, ev hanımı)10.03.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

. Hörü Yıldırım'ın, (Menteşe-Çatakbağyaka 1948 doğumlu, ilkokul mezunu,ev hanımı). 09.10.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgiler)

Halise Kaya'nın (1957 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 27.10.2018Menteşe ilçesi, Çırpı köyünde 07.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgi.

rengi elde edilmektedir. Şap konulduğunda turuncu kırmızı, limon tuzu konulduğunda kavuniçi renk, saçıkıbrıs (demirsülfat) konulduğunda ise(bordo) kara kırmızı bir renk elde edilmektedir. Bu bitki ile boyamada kök boya karıştırılarak boyama yapılmaktadır. Şap konulduğunda kiremit kırmızısı, Demirsülfat konulduğunda kara kırmızı renk elde edilmektedir. Milas Pınar, Kultak ve Kuzyaka mahalleri ile Meteşe ilçesine bağlı Çiftlik Çatakbağyaka Denizova Dağpınar mahallerinde ayva yaprakları ile mordansız yapılan boyamalarda pudra rengi elde edilmektedir.

Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde 1900 lü yıllara kadar kırmızı renk boyamada kök boya bitkisi kullanılmıştır. Kimyasal boyaların yaygınlaşması ile toz boya kullanımı da yaygınlaşmıştır. Bu yöredeki mahallerde kırmızı renk elde etmek ve rengin kaliteli olması için boyanacak yün iplikler limon, turunç (ekşi) ve sütleğen bitkisi ile önce haşıllama işlemine tabi tutulmaktadır. Haşıllanan yün çileleri boya kazanına alınmaktadır. Sabitleyici olarak şap kullanılmaktadır. Bir avuç şap boya kazanına atılmaktadır Daha sonra kırmızı pul boya atılarak kaynatılmaktadır. Kaynayan boya kazanına yün çileleri eklendikten sonra bir süre daha kaynatılmakta ve kazanda soğumaya bırakılmaktadır. Çileler kazandan çıkarılıp kurumaya bırakılmaktadır. Çileler bir gün sonra iyice kuruduktan sonra soğuk su ile yıkanmaktadır.[76]
Fethiye'de kırmızı renk boyamada bazı mahallelerde ceviz yaprağı ile boyanan bitkilerin daha sonra boya kazanına alındığında şap ve toz boya ilave edilerek boyama yapıldığında bordo renk elde edilmektedir. Eldirek mahallesinde kırmızı renk elde etmede iki farklı boyama yöntemi uygulanmaktadır. Bunlardan birincisi bitkilerle sarı renge boyanan ipliklerin daha sonra kök boya bitkisi ile boyanması yöntemidir. Kök boya bitkisi ile boyamada kökler bir iki gün önceden ıslatılıp kaynatılmaktadır. Daha sonra kaynatılan boyalı kazanın içine şap ilave edilmektedir. Boya kazanının içine yün iplikler eklenmekte ve bir süre kaynadıktan sonra kazan soğumaya bırakılmaktadır. Soğuyan kazandan iplikler çıkarılmakta ve kurumaya bırakılmaktadır Kuruyan iplikler bol soğuk su ile yıkanmaktadır.[77] Diğer bir boyama yöntemi ise değişik bitkilerle sarıya boyanmış yün iplikleri kırmızı pul boya ile tekrar kaynatılarak yapılmaktadır. Boyama esnasında boya kazanının içine şap konulmakta ve istenilen renk elde edilinceye kadar boya kazanı kaynatılmaktadır. Bu yöntemle parlak kırmızı (al) renk elde edilmektedir. **(**Çelik,2004, s. 128).

Eldirek ve Arsa mahallerinde kara selvi ağacının kozalaklarının olgunlaşmış meyvelerinden kızıl renk elde edilmektedir. Bu rengi elde etmek için kozalaklar bir gün

76 İlknur Arıcan'ın,(Fethiye Kayaköy 1976 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)27.10.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgi

77 Durkadın Dereli, 1964 Fethiye Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu,04.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgi.

önceden suyla ıslatılmakta ve ertesi gün kaynatılmaktadır. Boyama esnasında boya kazanına bir avuç içi kadar şap atılmaktadır. İpler kazana atıldıktan yarım saat sonra kazandan çıkarılıp soğuk su ile yıkanmaktadır. Elde edilen renk turuncu kırmızı renktir. Yörede bu renge "kızıl" denilmektedir (Çelik, 2004, s. 129).

Kavaklıdere, Menteşe, Yatağan Ula, Marmaris, Datça, Dalaman, Ortaca ve Köyceğiz de dokuma yapılan mahallelerde eskiden 1980'li yıllara kadar gezici boyacıların köylere gelerek boyama yapıldığını yöre sakinleri ifade etmişlerdir. Sonraki dönemlerde kadınlar toz boyalarla boyama yapmışlardır.

Dokumacılığın azalması ile iplik boyamalarını kadınlar kendileri yapmaya başlamıştır. Boyamalar pul boyalarla yapılmıştır. Boya kazanının içine şap atılarak boya yaptıklarını ifade etmişlerdir.[78]

Yeşil renk

Yeşil renk Muğla ilinde Milas Bodrum ve Menteşe ilçesinde halı dokunan mahallerde yeşil renk bitkilerden elde edilmektedir. Yeşil rengi elde etmede en yaygın kullanılan bitki hayıt, yarpuz ve cevizdir. Milas, Bodrum ve Menteşe ilçelerine bağlı halı dokumacılığının yapıldığı yerleşim yerlerinde en çok yeşil boyamada hayıt ağacının yaprakları yaş ve kuru olarak kullanılmaktadır. Boyamada yün çile sayısına göre bitki boya kazanına konulmaktadır. Genellikle 5 veya 6 çile yün için yaklaşık 1.kg hayıt kullanılmaktadır. Bitki yaprakları bir gün önceden ıslatılmakta ve kaynatılarak boyasının iyice çıkması sağlanmaktadır. Kazanın içinde bitki yaprakları bir kevgir ile çıkarıldıktan sonra içine bakır oksit (göztaşı/ göktaş) ilave edilmektedir. Bir süre mordan ile boyalı su kaynatıldıktan sonra yünler ıslatılarak kazana batırılmaktadır. Bir süre yünler uzun sopa ile karıştırılarak yünün boyayı iyice emmesi sağlanmaktadır. Kazan kısık ateş üzerinde 30-35 dakika kaynatıldıktan sonra kazandan çıkarılmakta ve soğuk su ile yıkanarak kurumaya bırakılmaktadır. Bu yöntemle edilen renk hâkî yeşildir. Bazı yerleşim yerlerinde özellikle ilkbahar, yaz ve sonbahar mevsiminde yapılan boyamalarda hayıt yaprakları yaş olarak kullanılmaktadır. Denizova, Kıran, Çatakbağyaka,

78 . Havva Çetinkaya'nın (1970 Menteşe doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)12.06 2019 tarihli görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.
Yadigar Can'ın, (1961Marmaris- Turunç doğumlu ilkokul mezunu, evhanımı)09.03.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.
Hatice Özyörük'ün (1956 Yörükoğlu köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 20.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Perihan Çağdaş'ın (1958 Otrtaca doğumlu, lise mezunu, emekli memur) 11.07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre
Birsen Toker'in (1963 Sındı köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 28 01.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Melek Karadeniz'in (1940 Alişar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 13.11.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Meke, Dağpınarı ve Çaybükü köylerinde hayıt yaprakları yaş olarak kullanılmaktadır.[79] Bu köylerde şap ile mordanlanan yünler boyandıktan sonra meşe külüne yatırılmaktadır. Renk koyulaşmakta ve hâkî yeşil renge dönüşmektedir. Meke köyünde hayıt ağacının dallarından şap mordanı ile gri yeşil elde edilmektedir[80] .Yeşil boyamada mordan maddesi olarak bakıroksit (göktaşı/ göz taşı) kullanılmaktadır. Yeşil renk yörede daha çok hayıt ve ceviz yaprağından elde edilmektedir. Hayıt yapraklarının kaynatılması ile oluşturulan suya şap atıldığında açık yeşil, bakır sülfat konulduğunda hâkî yeşil renk elde edilmektedir. Ceviz yaprakları kaynatılarak hazırlanmış suya şap atıldığında açık yeşil, bakır sülfat konulduğunda ise koyu yeşil elde edilmektedir.

Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde tozboya ile de yeşil renk boyanmaktadır. Derlenen bilgilere göre kermes meşesinin külü kullanılarak boyama yapılmaktadır. İki teneke suya yarım teneke kül katılıp kaynatılmaktadır. Bu suyun içine kına, sarımsak, arpa ve kahve konularak daha sonra da yeşil toz boya katılarak beş gün bekletilmektedir. İstenilen renk elde edilinceye kadar bu kazanda ipler bekletilmektedir. Bazen de istenilen rengi elde edebilmek için yeşil toz boyadan bir miktar konup yine 4-5 gün bekletilmektedir. Çömlek boyası adı verilen bu yöntemle ördekbaşı yeşil renk elde edilmektedir.[81]

Seydikemer ilçesinde, Ortaköy, Arsa, Kadıköy, Doğanlar, Kayadibi mahalleri ile Fethiye Eldirek, Arpacık, Karacaören ve Gökçeovacık mahallerinde yeşil renk elde etmede siyah mersin yaprakları, meyveleri ve dalları, hayıt yaprakları badem ve zeytin yapraklarından yeşil renk elde edilmiştir. Sığırkuyruğu bitkisinin çiçekli dalları, yeşil renk elde etmede kullanılmıştır **(**Çelik, 2004, s.130,131**).** Bu bitkilerle yeşil boyamada, şap ve/gök taşı göz taşı(bakırsülfat) mordanları kullanılmıştır. Bazı boyama reçetelerinde iki mordan maddesi kullanılmıştır. Bazı boyamalarda özellikle sarı rengin yeşile döndürülmesinde küllü su kullanılmıştır.

Siyah Renk: Muğla Bodrum ve Milas ve Menteşe ilçelerinde siyah renk boyamada akçakesme bitkisinin meyveleri ile defne ağacının olgunlaşmış meyveleri kullanılmaktadır. Meyveler olgunlaşıp siyah renge dönüştüğünde dallardan toplanıp yaş olarak kazanda

[79] : Sadike Tolga'ın' (1933 Denizova doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 23.08.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Ayşe Özsoy'un (1965 Kıran doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 22.07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
[80] Neriman Çetin'in (1965 Meke doğumlu, ilkokul meznu ev hanımı).03.05.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.)
[81] İlknur Arıcan'ın (1976 Fethiye Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 27.10.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

kaynatıldıktan sonra içine demir sülfat eklenmektedir.[82] Kazanın içine ıslatılmış yünler batırıldığında siyah renk elde edilmektedir. Daha koyu bir siyah elde edilmek istendiğinde ise, çok az siyah toz boya ilave edilerek istenilen siyah renk elde edilmektedir. Bodrum ilçesinde siyah elde etmede Mazı da kullanılmaktadır. Menteşe ve Milas ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde defne tohumları olgunlaştığında siyah boyamada kullanılmıştır.[83] Fethiye yöresinde ise Harup/harnup (keçiboynuzu) ağacının yaprakları bir saat kaynatılmaktadır. Kaynayan suya şap atılarak bir gün bekletilmektedir. Boya kazanının içine yün ipler ıslatılarak basılmaktadır. İpler kazanda iki gün bekledikten sonra çıkarılmaktadır. Elde edilen renk siyahtır. Boyanmış yünlerin yıkanması kuruduktan sonra yapılmaktadır. [84]

Kahverengi.

Kahverengi renk, ceviz kabuğundan mordansız olarak elde edildiği gibi palamut meyvesi ve kabuklarından demir oksitle mordanlama yöntemi ile elde edilmektedir. Kantaron otu ve labada tohumlarından da koyu ve sütlü kahve tonları elde edilmektedir. Bakır sülfat ile mordanlanmış yünlerde kahverengi biraz daha yeşilimsi bir ton kazanmaktadır. Fethiye Eldirek mahallesinde nar kabuğundan kahverengi elde etmek için nar kabukları bir günönceden ıslatılmakta ve ertesi gün kaynatılarak içine biraz şap ve tuz atıldığında içine batırılan yün çileleri kahverengine dönüşmektedir[85]. Muğla Menteşe, Milas ve Bodrum ilçelerinde palamut meyve kabukları, kantaron otunun çiçekli dalları ile labada otunun tohumlu dallarından kahverengi elde edilmektedir. Ceviz kabuğundan mordansız kahverengi elde edilmektedir Palamut meyve kadehleri kurutulup dövülerek boyamadan birkaç gün önceden suya ıslatılmakta ve sonra kaynatılarak içine şap veya tuz atıldığında hardal sarısı renk elde edilmektedir. Palamutla boyanan renkler küle yatırıldığında sütlü kahverengine dönüşmektedir. Eğer saçı Kıbrıs (demir oksit) eklenirse koyu kahverengi elde edilmektedir. Labada dalları

82 Saden Uyumaz'ın (1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu ev hanımı), Menteşe ilçesi Çaybükü mahallesi 12.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

83 Kaynak Kişiler: Güllü Uzun 1926 Çatakbağyaka doğumlu, okur-yazar değil 21.03.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Elif Özkan'ın,(Milas Pınar Kumluca mahallesi 1956 doğumlu okur-yazar, ev hanımı) 14.05.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

84 Saliha Ural'ın, (1928 Arsa doğumlu, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı).27.10.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

85 Durkadın Dereli'nin, (1964 Fethiye Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 04.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

Nazik Tokan'ın (Menteşe Çiftlik 1963 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 11.06.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

kaynatılıp içine şap eklenip bir süre kaynatılır ve bir gün bekletilirse kızıl kahverengi elde edilmektedir.[86](

Gri Renk: Çamur boyası olarak bilinen boyayı elde etmek için Menteşe ilçesinde "gökgeren" denilen toprak çamur haline getirilir ya da göl kenarından alınan hazır çamur bir kazan içinde uzunca süre hayvan idrarı karıştırılarak bekletilmektedir. Yün çileleri bu çamurlu suya batırılarak 4-5 gün bekletilmektedir. Elde edilen renk, açık gri renktir.[87].

Mavi Renk: Muğla Menteşe ilçesinde menengeç ağacının taze yapraklarının kaynatılması ile açık mavi renk elde edilmektedir. Burada açık maviye boyanmış yünler balçık çamuru içine yatırıldığında daha koyu bir mavi tonu elde edilmektedir[88] (Fethiye'de çömlek boyası adıyla anılan mavi rengi boyamada mavi toz boya kullanılmaktadır. Sütleğen ile kaynatılmış ve içine şap atılmış suyun içine yün ipler batırıldığında koyu mavi renk elde edilmektedir. Farklı yöntemlerle de toz boya ile mavi boyama yapılmaktadır. Küllü su sarımsak arpa kaynatılmakta içine tozboya eklenip 5 -6 gün bekletilmektedir. Daha sonra ipler belli aralıklarla karıştırılarak sudan çıkarılarak hava ile teması sağlanmaktadır. Bu yöntemle koyu mavi renk elde edilmektedir (Etikan ve Ölmez 2014, s.67).

Fethiye ve Seydikemer'e bağlı köylerde toz mavi boya ile mavi renk boyanmaktadır. Mavi boyanın yün iplerine sabitlenmesi için boyanan ipler önce sütleğen bitkisi ile kaynatılmaktadır. Yeterli kaynama süresi tamamlandıktan sonra ipler kaynar kazanın içine atılmaktadır. Büyük bir ahşap sopa ile karıştırılarak içine toz mavi boya atılmaktadır. Bir hafta bekletildikten sonra ipler kazandan çıkarılmaktadır. Elde edilen renk, koyu mavidir[89].

Bugüne gelebilmiş halı ve kilim örnekleri incelendiği sentetik boyaların bölgede yaygınlaşmaya başlaması 19 yüzyılın başlarından itibaren olduğu görülmektedir.

Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı, Göktepe ve Bozyer mahallelerinde mavi renk toz boyalarla yapılmıştır. Boyama sırasında boya kazanının içine şap ve tuz atıldığı belirtilmiştir.[90]

---

[86] Durkadın Dereli,'nin (1964 Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 04.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Gönül Çakır'n 1950 Mumcular Yeniköy doğumlu, ilkokul mezunu. 08.05.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Hanife Kay'nın, (1967 Milas Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 09.07.2018 tarihli görşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[87] Nurten Gökçe'nin (1957 Denizova köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)23.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[88] Neriman Çetin'in (1965 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)25.03.2018 tarihli görüşmedeverdiği şifahi bilgilere göre.

[89] Fatma Çoban' nın (1932 Eldirek doğumlu okuryazar değil. 07.08.2018 tarihli görüşmede verdiği, şifahi bilgilere göre.

[90] Fikriye Tok'un (1957 Yemişendere doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 07.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgi.

Mor Renk: Mor renk kimyasal boyalarla yapılmıştır. Gezici boyacılar tarafından mor renkler, özellikle Bozyer, Fadıl Yörükoğlu, Taşlı mahalleleri ile Kavaklıdere ilçesi Menteşe mahallesi kilimleri, Dalaman merkez ilçesi Bezkese mahallesi kilimleri Fethiye Karacaören mahallesinde dokunan kilimlerde mor renk kullanılmıştır. Mor renk, Menteşe ilçesine bağlı mahallerde 1980 ve öncesi yıllarda halılarda da kullanılmıştır. Yatağan Bağyaka mMahallesikilimlerinde de mor renk kullanılmış ve toz boyalarla boyanmıştır. Boyama esnasında kadınlar sabitleyici olarak tuz ve şap kullanmışlardır.[91]

Deve Tüyü Rengi: Devetüyü rengi Fethiye alara (seyrek motifli cicim)kilimlerinde sıklıkla kullanılan bir renktir. Eskiden develer yaygın iken devetüyleri doğal olarak kullanılmıştır. Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim yerlerinde devetüyü rengi Ceviz yaprağı ve ceviz kabuğunun birlikte kaynatılarak mordansız boyama yöntemi ile elde edilmiştir. Bazen de sabitleyici olarak şap ve tuz kullanılmıştır (Çelik,2004, s.132).

Menteşe ilçesine bağlı mahallelerde ise palamudun meyve kadehleri kaynatılmakta ve içine şap atılarak boyanmaktadır. Boyanan iplikler meşe külüne yatırılmaktadır. Bu yöntemle devetüyü renk elde edilmiştir.[92]

Gülkurusu/ Pembe Renk: Bu renk yörede ayva yaprağından mordansız elde edilmektedir. Gülkurusu pembe rengi aynı zamanda kök boya bitkisinin püren ile karıştırılıp yapılan ve demir sülfat eklenen boyamanın 3. suyundan da elde edilmektedir[93].

5.1.4 Dokuma Kalitesi

Muğla ili halıları orta kalite halılar grubundadır. Halılarda kalite belirlemesinde 10 cm en deki düğüm sayısı ile 10 cm boydaki düğüm sıra sayısı dikkate alınarak hesaplanmaktdır. Muğla ilinde iki farklı halı bölgesi bulunmaktadır. Milas halısı olarak tanınan halılar daha çok Milas, Bodrum, Yatağan ilçeleri ile Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan yerleşim yerlerinde dokunan halılardır. Halılarda kalite ise 10 cm endeki düğüm sayısı ile 10cm boydaki düğüm sıra sayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Ayarlamanın dokumanın her yüzeyinde eşit olması için alt levent ve üst levent üzerinde her 10 cm de delikler mevcuttur. Her iki delik arasına düsen çözgü çiftti halının kalitesini hesaplamada kullanılmıştır. Milas yöresi halılarında TSE' nin belirlediği düğüm sıklığı 26x 40dır. Hav yüksekliği ise 7-8 mm, ilme ipliği numarası2,5/2Nm.

Hatice Özyörük'ün (1956 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 20.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere.

Naciye Yıldırım'ın (1937 Bozyer doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı) 07.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Şengül Çamur'un (1968 Göktepe doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)21.05.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[91] Hatice Karakuş'un, (1957Katrancı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 27.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[92] Fatma Uzun'un (.1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 21.03.2018 tarihinde verdiği şifa bilgilere göre.

[93] : Elif Özkan'ın (1956 Pınar doğumlu ilkokulunu, 14.05.2018 tarihli görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

Çözgü ipliği No.4/3 cm iplik numarası, kalın atkı ipliği numarası4/2 Nm. dir (https://ci.turkpatent.gov.tr/). Muğla Fethiye halılarında ise 10 cm ende 28 düğüm 10cm boyda 32 düğüm sırası olarak belirlenmiştir. (https://ci.turkpatent.gov.tr/) Her iki ilçenin halıları coğrafi işaretlidir. Orta kalite halılar grubunda yer almaktadır Milas halısı olarak Türk El halıları kataloğunda yer alan ve 17. yüzyıla tarihlenmiş halıların düğüm sıklığı 40x 40-40x42 olarak belirtilmiştir (Anonim 1,1987, s. 30).18 ve 19. yüzyıla tarihlenen örneklerde düğüm sıklığının 26x33 ile 26 x40 aralığında olduğu görülmektedir.

Muğla ilinde düz dokumalarda kalite kullanılan malzeme ve işçilikle ilgili olarak değerlendirilmektedir. Özellikle düz dokumalarda kullanılan malzemenin kalitesi (boya, iplik dokuma işçiliği) yönünden değerlendirilmektedir. Kilim dokumalarda çözgü ipinin her bir teli Fethiye'de "tin "olarak ifade edilirken Menteşe ilçesinde tel olarak ifade edilmektedir. Kilim eni hesaplanırken çözgü telleri çift olarak sayılarak hesaplama yapılmaktadır. Kilimlerin enini belirlemek için Fethiye ve Seydikemer ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde çözgü teli dikkate alınarak hesaplama yapılmaktadır. Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çatakbağyaka, Denizova ve Zeytinköy yerleşim yerlerinde ise kilimin kalitesi kullanılan çözgü ipliğinin ağırlığı, çözgü çift sayısı ya da çözgü teli olarak hesaplanmaktadır. Kilimlerin boyları belirlenirken daha çok karış ve kulaç esas alınmaktadır. Muğla Menteşe, Milas ve Bodrum'a bağlı yerleşim birimlerinde kilimin çözgü boyu belirlenirken "karış" ölçü birimi olarak kullanılmaktadır. Belirlenen kilim boyunun üzerine bir kol boyu tezgâh payı eklenmektedir. Genellikle kilimin ilk başlangıç çözgü teli üzerine kilimin boyunun bittiği yere düğüm atılmaktadır. Bazen de renkli bir iplik düğümün içine sıkıştırılmaktadır.

Muğla ili genelinde kilim dokumalarda yaygın olarak kullanılan malzeme koyunyünü ve keçi kılıdır. Dalaman, Ortaca ve Bodrum' a bağlı bazı yerleşim yerlerinde çuval dokumalarda pamuk iplik de kullanılmıştır.

Keçi kılı ise, daha çok çözgü yüzlü dokumalar ile "ala çul" dokumalarında atkı ve çözgüde kullanılmıştır. Kilim dokumalarda Menteşe, Fethiye, Seydikemer, Marmaris Yatağan, Ula ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde genellikle koyunun sonbahar yünü kilim dokumalarında kullanılmıştır. Kilim dokumlarda çözgü ipliği için eskiden **okka**, **gara okka** [94] olarak ölçülmekte imiş. Günümüzde Menteşe ilçesinde "koca kilim" "al kilim" "ala kilim" olarak bilinen büyük boy enine çubuklu kilimler ile delikli kilimlerde 1500 gr. Çözgü ipliği 8 kg da atkı ipliği kullanıldığı ifade edilmiştir. Meke, Çatakbağyaka, Çiftlik, Algı, Yeniköy, Denizova,

[94]Okkanın değeri 1.282945kg.dır. Bkz.Türkiye DiyanetVakfı İslam Ansiklopedisi okka maddesi (Muğla Menteşe köylerinde gara okka 1.300 kg olarak bilinmektedir).

Zeytinköy, Dağpınar, Kıran, Sarnıç, Yörükoğlu, Bozyer ve Fadıl köylerinde bu kilimin eni 8 - 9 karış boyu 12 -13 karış olarak belirlenmektedir. Değişik ölçülerde yapılan örnekleri de mevcuttur. Ula ilçesi Kızılyaka, Elmalı, Portakallık, Çıtlık, Çiçekli köylerinde "ala kilimlerinde" kullanılan renklerde ayarlama ise çile üzerinden yapılmaktadır. Menteşe ve Ula ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde "Ala kilim" denilen enine çubuklu kilimlerde kırmızı renk daha fazla olduğundan çile sayısı ile belirlenmektedir. Örneğin yeşil dört çile kullanılırken kırmızı sekiz çile kullanılmaktadır. Delikli kilimlerde de orta zeminde kırmızı renk kullanıldığından o kilimlerde aynı şekilde ayarlanmaktadır. Bu kilimlerin enleri 8- 9 karış boyları 13-14 karış olarak belirlenmiştir. Bazen eldeki malzemeye bağlı olarak daha küçük ebatlı kilimlerde yapılmıştır.

Çözgü yüzlü kilimlerde alaca yaygıda, çözgü ipliği Menteşe ilçesinde 8kg kullanılmaktadır. Atkı için yaklaşık 4-5 kg iplik kullanılmaktadır. Çözgü yüzlü heybelerde 1 kg. çözgü ipliği, çözgü yüzlü bir çift çuval için 3kg.çözgü ipi kullanılmıştır.

Cicim dokumalarda kilimin boyu ve eni karış ölçüsüyle belirlenmektedir. Menteşe ilçesinde cicim namazlağılarda ise 500 gr çözgü iğliği kullanılmaktadır. Bu dokumalarda desen ipliği genellikle halı ilme iplerinin artan renkleri değerlendirilmektedir. Atkı ipliği ise, yaklaşık 2-3 kg olarak kullanılmaktadır.

Sık dokumalı kıl çözgülü cicim dokumalarda ise, cicimin boyu ve eni boyu dikkate alınarak çözgü ipliği hazırlanmaktadır. Büyük boy ala çul dokumalarında genellikle2-5kg ile3 kg arasında çözgü ipliği kullanılmaktadır. Genellikle çözgü ipliği kadar desen ve atkı ipliği kullanılmaktadır. Örneğin 2m. en ve 3m. boyundaki bir dokuma için çözgü ipliği 2,5 kg kıl iplik kullanılmaktadır. Atkısı ve desen ipliği için de 3-4 kg yün iplik kullanılmaktadır.

Sık motifli cicim ve zili dokumalarda da ölçüler karış ile belirlenmekte ve renkleri seçilen örneğe ayarlanmaktadır. Örneğin kırmızı zeminli büyük zili kilimlerde kırmızı renkli atkı ipliği daha fazla kullanılmaktadır. Desen ipliği de atkı ipliği kadar kullanılmaktadır. Çözgü yüzlü seyrek çuvallarda 3kg çözgü ipliği, yaklaşık 2 kg atkı ipliği kullanılmaktadır. Çözgü yüzlü heybelerde ise çözgü iğliği 1.5kg, atkı ipliği için de 1kg kıl iplik kullanılmaktadır [95]

5.1.5 Dokuma Araçları

Muğla ili genelinde hem kumaş dokumacılığı hem de kirkitli dokumacılık yaygın olarak yapılmıştır. Muğla ilinde kirkitli dokumaların yapımında sarma tezgâhlar kullanılmaktadır. Bu

[95] Güllü Uzun'un (1926 Çatakbağyaka doğumlu, oku yazar değil, ev hanımı)21.08.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Gülkız Öztürk'ün (1937 Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)07.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.)

tezgâhlar yörede çok eskiden beri ağaçtan yapılmışlardır. Genellikle sağlam ve hafif olan kızılçam ağacının öz kısmından yapılmışlardır.1980'li yıllardan itibaren metal tezgâhlar kullanılmaya başlanmıştır

Dokuma Tezgâhı (Istar ağacı, ip ağacı, mazman)

Tezgâhın Parçaları:

Yan ağaç (yan tahta, yan levent, yan bazı, oluklu ağaç) Dokuma tezgâhı Muğla yöresinde Istar ağacı= ip ağacı, kilim ağacı) olarak isimlendirilmiştir. Dokuma tezgâhının ana iskeleti iki yan ağaç (yan levent) ve alt ve üst ağaçtan (alt levent, üst levent/ok) oluşmaktadır. Yan ağaçlar zemine sabitlenmektedir. Genellikle zemine kalın yassı bir kalas yerleştirilerek yan ağaçlar kalın çivilerle bu kalasa sabitlenmektedir. Yan ağaç, ev içinde ise evin üst örtüsünün altına çakılmış tavan örtüsünün çakıldığı ana ahşap parçalara çivilenmişlerdir. Açık alana kurulan tezgâhlarda ise, yana ağaçlar toprak zemine kalın yassı kalas üzerine sabitlenerek kullanılmışlardır. Tezgâhın sabitlenmesi ve dengesinin bozulmaması için yan ağaçlarına önden ve arkadan payanda vurulmuştur. Payandalar tezgâhın sağlam durmasını sağlamak için kullanılmıştır. Yaptığımız araştırma sırasında Muğla yöresinde yaşayan Yörükler tezgâhlarını sökerek gittikleri yerlere taşımışlardır. Dokuma yapacakları zaman yeniden tezgâhlarını kurduklarını, genellikle yurt adını verdikleri çadırlarında kaldıkları süre içinde dokumayı tamamladıklarını ve ondan sonra göçtüklerini belirtmişlerdir. Yine sabit olan yayla evlerinde de sürekli kurulu tezgâhlar bulunmaktadır. Yan ağaçlar üstüne açılmış derin evler bulunmaktadır. Bu derin evlere Meke ve Çatakbağyaka, Çırpı, Zeytinköy, Kıran, Denizova köylerinde "çiğin" denilmektedir. Bu çiğin bölümüne gücü ağacı yerleştirilir ya da iple bu çiğinden bağlanan ipin halkasının içine gücü ağacı yerleştirilmektedir. Dokuma yüksekliği arttıkça gücü ağacı bu evlere kaydırılarak dokuma yapılmaktadır. Dokuma bu durumda sandalyede oturarak ya da ayakta yapılabilmektedir. Bu durumdaki dokumalar daha çok çözgü yüzlü kilim, harar, çuval heybe, kolan gibi keçi kılından yapılan dokumalarda uygulanmaktadır. Halı dokumalarında bu uygulama yapılmamaktadır.

Alt levent (Alt ağaç, üst ağaç, oluklu ağaç, ok, merdane) Alt levent ve üst leventler silindirik şekildedir. Bu silindirik ağaçlar iyice törpü aleti ile törpülendikten sonra boydan boya üzerlerine ne derin bir oluk açılmaktadır. Bu oluğun bulunduğu yüze her 10 cm ara ile karşılıklı delikler açılmaktadır Alt levent, yan ağaç üzerine açılmış zemine yakın dairesel deliklere yerleştirilmektedir. Bu iki levent üzerinde de iki dairesel geniş delik bulunmaktadır. Bu deliklere uygun kazıklar geçirilerek çözgü aktarma ve germe işlemi yapılmaktadır. Bu nedenle leventlerin germe esnasında açılma yapmaması için metalden yapılmış çember geçirilerek ağacın üzerine çivilenmektedir. Bu metal çember levendin çatlamasını önlemektedir. Germe

işlemi sırasında alt levendin dönmemesi için bir kısa kazık bu deliğe geçirilmektedir. Bu kazık üst levent sıkıldıkça alt levendin dönmesi engellenmektedir. Tezgâh kurulduktan sonra alt levent çıkarılmaz, yani sabitlenmiş olur.

Üst levent (üst bazı, üst mazman, oluklu ağaç): Üst ağaç, çözgünün üzerine sarıldığı leventtir. Baş kısmı inceltilerek yan ağaç üzerine açılmış oyuğa yerleştirilir. Her iki ucunda da delik bulunmaktadır. Üst levent, üzerine dokumanın ana iskeletini oluşturan çözgüler sarılmaktadır. Bu levent üzerinde alt leventte olduğu gibi derin oyuk bulunmaktadır. Her 10.cm ara ile delikler yer almaktadır. İki ucunda geniş iki delik bulunmaktadır. Bu delikler, tezgâhın üzerine çözgü geçirildiğinde çözgülerin gerilmesi için kullanılmaktadır. Bu deliklere geçirilen kazık ya da evli sıkma aparatı ile germe işlemi yapılmaktadır.

Eğri Kazık:

Fotoğraf No: 267 Ahşap Tezgâhı Germede Kullanılan Eğri Kazık

Üst leventte dairesel deliğe takılan içe doğru eğik kazığa, "eğri kazık" denir. Bkz. (Fotoğraf No 267). Üst levent üzerine sarılı olan çözgü iplerini gerginleştirmek için kullanılmaktadır. Başı toplu olan bu kazığa ip bağlanarak germe işlemi yapılmakta ve yan ağaç koluna bağlanmaktadır. Üst ağaç genellikle çözme işlemi tamamlandığında çözgü sabitleme çubuğu, bu üst levendin içine iki kişi tarafından uçlarından tutularak yerleştirilmektedir. Geçirme işlemi tamamlanınca metal çiviler deliklere geçirildikten sonra çözgüler düzgün bir şekilde sarılmaktadır. Sarma işlemi en az dört kişi ile yapılmaktadır. İki kişi levendin iki ucundan tutarak kaydırmadan eşit bir şekilde sararken diğer iki kişi de çözgü kazığına sabitlenmiş başlangıç kısmının sabitleme çubuğunu sıkıca tutarlar ve kontrolsüz hareket

etmesin engellerler. Çözgü sarma işlemi, alt levent evine çözgü sabitleme çubuğu yerleştirilmekte ve deliklere metal çiviler geçirilerek çözgü aksamı tezgâh üzerine sabitlenmektedir. Metal tezgâhlarda yer alan mengene, kriko vb. gerdirme aparatı "eğri kazığın" gördüğü sıkma işlemini yapmaktadır.

Gücü (Kücü) Ağacı: Gücü ağacı alt ve üst leventlere paralel olarak tezgâha yerleştirilen silindirik 5-10 cm çapındaki ağaçtır. İki yan ağacı aşacak boydadır. Üzerine çözgü telleri sağdan başlayarak sola doğru sırası ile çözgü telleri bağlanır. Bu bağlama işlemine, gücülemenin sabitlendiği aksam olması nedeniyle bu silindirik ağaca "gücü ağacı" denilmektedir. Tezgâh üzerinde sabit değildir. Dokuma işlemi tamamlandığında çıkarılmaktadır.

Varangelen (gelenvaran/ Vargel). Istar tezgâhında gücü ağacı ile üst levent arasına paralel olarak geçirilen silindirik çubuktur. Varan gelenin hareketi ile çözgü telleri öne ya da arkaya hareket ettirilir. Muğla Milas, Yatağan.ve Marmaris ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde varangelen, Fethiye, Köyceğiz Dalaman ilçelerinde "gelenvaran" ,Menteşe ilçesine bağlı Bozyer, Muratlar ve Yörükoğlu köylerinde "vargel" denilmektedir. [96]

Gücü kalıbı: Gücü ağacı üzerine sarılan ve dokuma eninin tamamını alacak uzunlukta hazırlanmış silindirik çubuğa gücü kalıbı denir. Bu alet gücüleme işlemi tamamlandıktan sonra sökülür. Bağlı çözgü tellerinin varan gelenin gücü demirine yaklaştırılması ile bağlı bağsız tellerin birbirinden kolayca ayrılmasını sağlar. Genellikle 2 veya 2,5 cm çapında silindirik düzgün bir ağaçtan yapılmaktadır.

Oturma Tahtası: Halı ya da kilim dokuyacak kişinin oturması için tezgâh genişliğinde tezgâhın önüne yerleştirilmiş tahtadan yapılmış 45- 50 cm genişliğindeki oturma yeridir. Bazen üzerine minder konarak yükseltilir.

Tezgâh yatağı: Üzerine tezgâh kurmaya yarayan bölümdür.

Çapraz: Özellikle herhangi bir yere sabitlenmemiş tezgâhlarda kullanılır. Bir yan ağacın üst köşesinden diğer yan ağacın alt zemin köşesine monte edilir. Sıkma esnasında tezgâhın dengede durmasını sağlar. Metal tezgâhlarda kullanılmaktadır.

Takoz: Levendin dönmesini engeller ve kol demirine destek sağlar

Gerdirme mekanizması: Çözgü sisteminin gerilmesini sağlar. Metal tezgâhlarda kriko, evli disk yardımıyla germe işlemi yapılmaktadır. Ahşap tezgâhlarda eğri kazıkla sıkma ya üst

[96] Emine Orhan'ın (1945 Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 07.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Hatice Özyörük'ün (1956 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 20.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

levent ile alt levent deliğine geçirilmiş evli mekanizmanın sıkılması işe germe işlemi gerçekleştirilmektedir.

Çözgü Sabitleme Çubuğu: Çözgü sabitleme çubuğu, çözgü kazığı üzerindeki çözgülerin tezgâha aktarılmasında kullanılan bir araçtır. Çözgü sabitleme çubuğuna aktarılan çözgüler gerilir ve tellerin yerini bulması sağlanır. Çözgünün başlama kısmı alt levente yerleştirileceği için bu kısma kalın silindirik bir kalın sopa tutulur ve çözgüler bu sopa üzerine gergin ve düzgün bir şekilde sarılır. Bu sarılmış çözgülerin sarılmış ve açıkta olan sabitleme çubuğu üst levent üzerindeki eve yerleştirilir ve düzgün bir şekilde gerilerek sarılır. Sarma işlemi tamamlandığında açığa çıkan sabitleme çubuğu alt levent evine yerleştirilir. Böylece çözgü tezgâha aktarılmış olur.

Çengel: Halıyı sarma anında gerdirme mekanizmasının kösteğe yetişmediği zamanlarda demirden yapılmış yarım ay şeklindeki alettir.

Dokumanın üzerinde yapıldığı araçlara genel olarak tezgâh denir. Düz el dokumaları ile halılar aynı tezgâhta dokunurlar. Çözgü çözme sistemleri aynıdır. Zamanla insanlar yaşamlarına uygun şekilde tezgâhları geliştirmişlerdir. Zamanla tezgâhlar daha da geliştirilmiş ve tezgâh ana aksam üzerine açılan çeşitli ev ve oyuklarla tezgâhların leventleri üzerine çözülmüş çözgü ipliklerin gerilmesi sağlanmıştır. Bu tezgâhlar da kendi aralarında germe ve sarma tezgâh olarak iki ayrı tiptir. Germe tezgâhlarda çözgü tezgâh üzerinde yapılır ve tezgâh merdanesi üzerine işaretlenmiş 10 cm aralıktaki evlere halının düğüm ya da kilimin çözgü sayısına göre çözgü telininin eşit arlıklarla yerleştirilmesi yapılır. Dokunan kısım sarıldıkça tezgâhın arka kısmında kalır. Dokuma esnasında çözgü iskeletinde çok az bir kısım (tezgâh payı) kullanılmadan kalır. Sarma tezgâhlarda ise dokunan kısım alt ağaca (levent) sarılır. Dokunacak kısım üst ağaca (levent) sarılı vaziyettedir. Bu üst ve alt ağaca Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde "ok" da denilmektedir.[97] **(**Ölmez ve Etikan,2013, s.64).

Germe işlemi ya mengene adı verilen evli alet ile ya da eğri kazık denilen aparat ile sıkma işlemi yapılmaktadır. Eğri kazık, üst levende takılır ve sıkılarak yan ağaca bağlanır. Metal tezgâhlarda ise bu kriko ya da evli disk vasıtası ile yapılmaktadır. Ahşap dokuma tezgâhı ana iki sabit dikey ağaç ile bu dikey ağaçlara yatay olarak yerleştirilmiş iki silindirik ağaçtan oluşur. İlk tezgâhlar genellikle sağlam ağaçlardan yapılmıştır. Yanlara dikilen ve zemine sabitlenen yassı direkler üzerinde çeşitli girinti ve çıkıntılar mevcuttur. Ağaçların en üst kısmı yarım hilal

[97] Kaynak Kişiler: Mihriban Gülseren'in, (1934 Kemer doğumlu, ilkokul mezunu,ev hanımı) 15.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
FatmaÇoban'ın (1932 Eldirek doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı) 07.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

şeklinde oyulmuştur. Bu oyuğun içine üst levent yerleştirilmektedir. Bu üst levent pozisyonu itibariyle istenildiğinde çıkarılabilecek özelliktedir. Alt levent ise ahşap yan direklerin alt kısmına açılmış daire içine yerleştirilmektedir. Alt levent yerleşik hayatta dokuma yapılan mekânlarda yerinden çıkarılmaz. Leventlern iki ucları silindirik şekilde ana gövdeden biraz daha ince şekilde yapılmışlardır. Alt levent ve üst leventlerin iki uç kısmında tezgâhın iç alanına gelen yere iki delik açılmıştır. Alt ve üst levent tezgâhı germe sırasında çatlamaması için metal 2-3 cm eninde tenekelerle çepe çevre perçinlenmiştir. Silindirik levendin içine iki delik aralığına boylu boyunca bir ev açılmış olup, her 10 cm' aralıklarla üzerine delikler açılmıştır. Bu eve çözgü sabitleme çubuğu yerleştirilmektedir. Çubuğun yerinden oynamaması için açılmış olan deliklere metal kalın çiviler geçirilmektedir. Alt levende de aynı oyuk açılmıştır. Çözgü çözme sırasında çözgü ipleri arasına geçirilmiş sabitleme çubuklarından biri buraya takılmaktadır. Deliklere de çiviler geçirilerek çubuğun tezgâh evinden çıkması engellenmektedir. Dikey ağaçların üzerine açılmış kol evine silindirik gücü ağacı yerleştirilmektedir. Tezgâha yerleştirilmiş çözgü telleri gücü ağacı üzerine soldan başlayarak bir bağlı bir boş bırakılarak bağlanmaktadır. Bu işleme "gücüleme/kücüleme" denilmektedir.

Çözgü Aparatı (Çözgü kazığı): Sarma tezgâhlarda dokuma yapılacak dokumanın işleminin çözgüsünü hazırlamak için yere çakılan ucu sivri kazıktır. Bu kazığın çapı 5 cm uzunluğu ise 60- 100 cm arasında değişmektedir. Dokunacak halı ya da kilimin boyuna göre birbirinden ayrı olarak çakılırlar. Çözgü çözme işlemi sırasında dokunacak halı ya da kilimin uzunluğunun üzerine tezgâh payı eklenerek çözgü çözme işlemi yapılır. Çözme işlemi sırasında her sırada çözgü telleri birbirine ayrı tutulmuş çözgü ipiyle zincir çekerek bağlanır. Bu işleme "dığdılama" denir. Çözgü çözme işi tamamlandıktan sonra çözgü ipi koparılır ve dığdılama ipi ile birbirine çözülmeyecek şekilde bağlanır. Çözülen çözgüle,r çözgü sabitleme çubuğu iki tarafa da yerleştirilerek çözgü kazığından çıkartılır. Kazıklar, yerden sökülerek başka çözme işlemlerinde kullanılmak üzere muhafaza edilirler.

Alt Kazık: Alt ağaç(levent) üzerine açılmış deliğe sivri kısa bir kazık takılır. Üst levende sarılı iplerin gergin olabilmesi için alt ağacın (levent) dönmesini engellemek için levendin baş kısımdaki silindirik deliğe alt kazık takılır. Bu kazık üst levendin sıkılması esnasında alt levendin dönmesini engeller.

Dokuma Sırasında Kullanılan aletler:

Fotoğraf No:.268 Dokumada Kullanılan Kirkit, (ahşap,metal) Makas

Kirkit (Tokmak, T**arak**): Muğla yöresinde kilim dokumada tokmak, ve kirkit kullanılır.

Kirkit bugün genel anlamda tokmak yerine kullanılmaktadır. Ancak kilim dokumada atkı ipleri, çözgünün eni boyunca geçirilir. Atkının başlama noktasından başlayarak ince yassı bir aletle iki üç cm aralıklarla atkı ipleri zemine yerleştirilir. Bu işlem için kullanılan yassı alete Muğla Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çiftlik, Çırpı, Çatakbağyaka Çaybükü Dağpınar, Denizova kirkit denilmektedir. Bu kirkit aynı zamanda delikli kilim dokumalarda atkı iplerini zemine iyice yerleştirmesinde de kullanılmaktadır. Marmaris yöresinde ahşaptan yapılmış saplı kol şeklindeki dört beş dişli alete "diğdir" denilmektedir. Fethiye de ise bu alete "tarak" denilmektedir. Dişli saplı ahşap kirkitlere Menteşe, Milas ilçelerinde "tokmak" denilmektedir.

Makas: Halı dokumada ilme iplerinin aynı seviyede kesilmesinde kullanılmaktadır. Eskiden ince küçük makaslar halı ilme iplerini aynı seviyede kesilmesinde kullanılmakta idi. Bu makaslara yörede "sındı" denilmektedir. Bu makaslar gündelik yaşamda çeşitli işlerde kullanılmıştır. Günümüzde Muğla ilinde, Menteşe, Milas, Bodrum, Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde ayarlı halı makasları kullanılmaktadır. Bu makaslarda hav yüksekliği ayarlanabilmektedir. Hav kesme işi her düğüm sırasından sonra yapılmaktadır. Genellikle kesme işini eli makasa alışkın usta dokuyucular yaparlar. Makasla hav yüksekliğinin bozulmasına "halıyı gevdirmek" denir. Halının makasa gevdirilmesi halının kalitesini olumsuz etkileyen unsurlardan birisidir.

Küçük el makasları Fethiye Kayaköy'de hala kullanılmaktadır.

Baskı İpi: Halı dokumada kullanılan araçlardan biri de çözgü ipinden(arış) iki kat bükülerek hazırlanmış ipe, baskı ipi denilmektedir. İlme sırası tamamlandıktan ve iki sıra atkı atıldıktan sonra baskı ipi süzme atkı olarak atılır. Baskı ipinin ilk başlangıç kısmı kirkitle sıkıştırıldıktan sonra ve diğer ucundan gergin şekilde tutularak zemine iyice sıkıştırılır. Sıkıştırma işi tamamlandıktan sonra halının havı makasla kesilir. Kesme işlemi tamamlandıktan sonra baskı ipi halı üzerinden çıkarılır. Genellikle baskı ipi ıslak olarak kullanılır.

Dönen (Döniyen, Gülcan):

Fotoğraf:269 Dönen Çile Sarma Aparatı

Çile halindeki iplerin geçirildiği mekanizmaya "dönen" denir. Genellikle dönenler bir silindirik ağaç üzerine dikey demir çubuğun çakıldığı ve bu çubuk üzerine geçirilmiş ahşap çıtalardan yapılmış ortası delikli kafestir. Ahşap kafes, sabit metal silindirik çubuk etrafında çevrildikçe döner. Bu kafes üzerine geçirilen yün çileleri başka bir kişinin yardımına ihtiyaç duyulmadan yumak yapmaya yarayan alettir.

Ilgıdır Yumak halindeki iplikleri çile haline getirmek için ahşaptan yapılmış alettir. Yassı ahşap tahtanın iki ucuna açılmış deliğe iki ahşap silindirik cubuk geçirilir. Sağ el ile tutulan ılgıdıra yumaktan boşaltılan yünler aynı hizada olacak şekilde aktarılır. Çilelerin karışmasını önlemek için hazırlanan çile iki yerinden iple bağlanır.

Dırdı(tırtı) Kazığı: Çözgü yüzlü keçi yılından yapılmış dokumalarda çözgü tellerini birbirinden ayırmak için, ahşaptan yapılmış ince 15-20 cm uzunluğundaki kalem kalınlığındaki düzeltilmiş kazıktır. Baskı atkı, geçirilirken bükülü çözgü telleri birbirine kenetlenir. Bu

kenetlenmiş çözgü ipliklerini ayırmak için bu tırtı kazığı çözgü telleri üzerine yatay şekilde bastırılarak gezdirilir. Böylece çözgü ipleri birbirinden ayrılır ve baskı atkı geçirilir.

Tokmak. Halı kilim dokumada kullanılan el şeklindeki saplı dişli alettir. Reşat Genç, "dokumak" kelimesinin de bu kelimeden türetildiğini ve ilk halinin "tokımak" şeklinde olduğunu belirtmiştir (Genç, 1997, s.8).

Dişleri aşındıkça yeni diş açılır. Genellikle kermes meşesi, mazı meşesi, ahlat ağacı ve şimşir gibi sağlam ağaçlardan yapılmıştır.

Yay Tokmağı: Yün liflerini birbirinden ayırmada yayın kirişini asılmak için başı silindirik şekildeki girintili, saplı alettir.

Yay: Ahşaptan yapılmış 2m.boyunda yassı ahşaptan yapılmış alettir. İki ucundaki çıkıntılara keçi bağırsağından yapılmış "kiriş" adı verilen tel bağlanır ve yay üzerindeki T şeklindeki burgu ile sıkılır.

Çilgidir: Yün atma işlemi sırasında sol el ile yay tahtasına enine bastırılarak tutulan ince silindirik çubuğa verilen isimdir. Yün atma işlemi sırasında yay ile kiriş arasındaki ilişkiyi sağlar. Yün atma sırasında yay sapı ile kiriş sol el parmakları arasına yerleştirilir ve sağ eldeki yay tokmağı ile kiriş yatay bir şekilde çekilip bırakılır.

Kiriş: Keçi bağırsağından iki kat bükülerek yapılmış ince iptir.

Çıkrık: Dokumacılıkta iplik eğirmede ve bükmede kullanılan alettir İki dairesel ahşap kütle birbirine paralel olarak zemin tahtasına tutturulmuştur. İki ahşap direk üzerine iğ yuvası yapılmıştır. Öbür ucada silindirleri döndürmeye yarayan sap takılmıştır Sağ el ile çıkrık kolu çevrilir, sol el ile iğe tutturulmuş ipler parmak arasından kaydırılarak bükülür.

Fotoğraf No:270 Ahşap Çıkrık

Sümen ağacı. İplik eğirmek için hazırlanmış bir ucu yassı diğer ucu dişli alete sümen ağacı denilmektedir. Sümen ağacına eğrilecek hale getirilmiş yünlerden yapılmış sümenler takılır ve iğ ile eğirme işi yapılır. Hareket halindeyken ve ayakta iken eğirmede kullanılmaktadır. Bkz. (Fotoğraf No271)

Fotoğraf:271 Sümen Ağacı İle İplik Eğirme

İğ. Antik çağdan bu yana insanların iplik yapımında kullandıkları ahşaptan yapılmış 20cm uzunluğunda ucu sivriltilmiş düzgün silindirik çubuktur. Düzgün ve hızlı dönmesi için alt kısmına ağırşak takılır. Ağırşak takılan kısım yukarıya doğru kalınlaşır. Ağırşak buraya takılarak aşağıdan yukarıya doğru sıkıştırılır. Bkz. (Fotoğraf No: 272)

Fotoğraf: 272 İplik Eğirmede Kullanılan İğ

Kirman (Kirmen) Yün eğirmede kullanılan iki şakuli çubuğun birbiri içinden geçirilerek ortasındaki deliğe bir ahşap çubuk (sibek/kirman oku) takılır. Sibeğin uç kısmına bir ev açılarak buraya iplik dolanarak tutturulur. Şakuli çubukların kolları sağ yönde çevrilerek ipliklerin bükülmesi sağlanır Fethiye de bu alete aynı zamanda "tengerek"de denilmektedir. Bkz. (Fotoğraf No:273)

Fotoğraf:.273 Kirmen Ve Kirmen Oku Salihpaşalar Menteşe (2018)

Ağırşak: İğin ucuna takılan ortası delik kesik koni şeklindeki aparat

Yün/ kıl tarağı: Yapağı ve keçi kılı taramak için metal sivri çivilerin ahşap aksam üzerine iki sıra halinde birbirine karşılık gelmeyecek şekilde sık çakılmış dişli alettir. Tarama işlemi sırasında düz bir zemine yerleştirilen tarak üzerine bir ağırlık konulur ve tarama işlemi yapılır. Tarama işlemi sırasında temizlenip ayıklanmış yapağılardan bir tutam alınır, iki ucundan tutulmuş sümek tam ortadan metal dişlere yerleştirilir. Bir sağ el, bir sol elle çekilir. Ele gelen yün lifleri tekrar tarak dişlerine takılır ve birkaç kez daha aynı işlem yapılır. Böylece yün lifleri birbirinden iyice ayrılmış olur. İçindeki küçük parçacıklar ve işe yaramaz lifler tarama esnasında yere dökülür. Böylece yünler iyice temizlenmiş olur. Bkz. (Fotoğraf No274)

Fotoğraf No:.274 Kıl/ Yün Tarağı

5.2. Muğla İli Halıları

5.2.1. Muğla Halılarının Komposizyon Özellikleri

Muğla ili Milas ve. Fethiye (Megri) halısı olarak tanınan iki farklı halı grubuna sahiptir. Bu ilçelerde dokunan ve günümüze sağlam olarak gelebilmiş halılar oldukça fazladır. Milas halısı olarak bilinen halılar Muğla ilinde Milas, Yatağan, Kavaklıdere, Bodrum ve Menteşe ilçelerinin batı tarafında bulunan yerleşim birimlerinde dokunan halılardır. Milas halıları daha çok desenlerine ve dokundukları yerlere göre adlandırılmışlardır.

Milas halılarının en eski örnekleri 17. yüzyıla aittir. 17. yüzyıldan kalan halılar sınırlı sayıdadır. Bu halıların desenleri sonraki dönemlere çok fazla aktarılmamıştır. 17. yüzyıl halılarında bitkisel motifler kullanılmıştır. Gül, nergiz, lale, akasya çiçeklernden terkip edilmiş desenler su zeminlerinde kullanılmıştır. Orta zeminleri genelde desensizdir. Mihraplı örnekleri mevcutur. Mihraplı halıları tek taraflı ve çift taraflı mihraplıdır.

18.yüzyılda Milas halıları desen ve kompozisyon yönünden oldukça zengindir. 18 yüzyılda dokunmuş halıların desenleri 19. ve 20.yüzyıl halılarında devam ettirilmiştir.19. yüzyılda aynı zamanda yeni desenler de ortaya çıkmıştır.19. yüzyılda ortaya çıkan halı modelleri içinde "kabuksuz Milas", "tütünlü Milas", şişeli, dokuz göllü, yılanlı halı, çifte güllü, tek güllü Milas halıları, Karacahisar tipi göbekli halılar bulunmaktadır. 19. yüzyılda Muğla halılarının ebatlarında çeşitlenme başlamıştır. Bu dönemde yolluk türü ince uzun halılar da dokunmuştur. 20. yüzyıl Muğla- Milas halılarında geleneksel halıların desenleri halı ebatlarının büyümesine bağlı olarak su düzenlemeleri artmıştır. Küçük ebatlı halılarda su düzenlemesi azalmıştır. Büyük ebatlı halılarda, geniş su sayısı ve dar su sayıları artmıştır.

18 ve 19. yüzyıl Milas seccade halıları su düzenlemeleri bakımından incelendiğinde üç dar, bir geniş su düzenlemesi vardır. En dışta olan suları dardır (Deniz,1987, s.14). Genellikle

en dış dar suyunda yer alan su düzenlemesinin etrafını çevreleyen ince sulara aynı zaman da "sedef" denilmektedir. Milas'a bağlı yerleşim yerlerinde bu ince su düzenlemesine "çentik" " "karı boşatan" Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde "dişemik" denilmektedir. Genellikle beş ila yedi düğüm sırasından oluşmaktadır. İkinci dar sularında ise daha fazla düğüm sırasından oluşan dar su düzenlemeleri yer alır. Bu dar su düzenlemeleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Bazı sularda bitkisel karakterli motifler kullanılırken bazı örneklerde geometrik karakterli motifler belli bir renk düzenlemesinde tekrarlanmıştır. Bazı halılarda da dal, yaprak, çiçek düzenlemesine sahip bitkisel karakterli motifler kullanılmıştır. Bu dar sularda en yaygın kullanılan motifler "armut çiçeği", "köpek izi" "kösele", "kedi izi", testereli su, sülükü su, sığırsidiği vb. motifleridir. Bu dönem Milas halılarında kullanılan yün ipliklerin renkleri doğal boyalı olup, orta zemin şeftali kırmızısı rengindedir. Geniş suları genellikle bal sarısı renklidir. Geniş suları üzerinde yer alan motiflere kirmanlı su, gemici su, (gemsuyu) yıldızlı su, tabakalı su, anahtarlı su, çaprazlı su, elmalı su, baltalı su, peşkil suyu, çıngıllı Cafer suyu, elli su, elibelinde motifli su, ada Milas, çifte güllü, tek güllü, taraklı su(elibelinde)vb.dir.

Muğla Halıları, kompozisyon düzenlemesi yönünden incelendiğinde Mihraplı halılar, Mihrapsız Halılar, Madalyonlu halıları olarak üç ana gruba ayırmak mümkündür. Bu üç grupta yer alan halılar kendi arasında farklı alt gruplara ayrılmaktadır. Muğla ilinde iki farklı halı dokuma bölgesi bulunmaktadır. Bunlardan birisi Fethiye, diğeri. Milas, Bodrum, Menteşe, Kavaklıdere ilçeleridir. Bu iki yörenin halıları renk ve kompozisyon düzenlemesi yönünden farklılık göstermektedir.

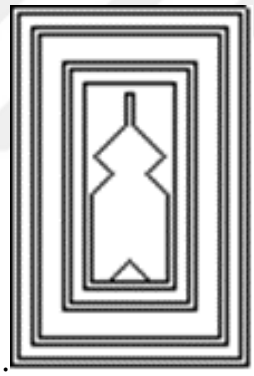
1.Mihraplı Muğla -Milas halıları

Mihrap formları bakımından Milas halıları incelendiğinde farklı mihrap düzenlemelerine sahip oldukları görülmektedir. Bu mihrap formlarından biri 17. yüzyılda ilk örneği görülen boğumlu mihraplı Milas halılarıdır. Bu mihrap formu zamanla Milas seccadelerinin en karakteristik mihrap formunu oluşturmuştur. Bu mihrap formu eşkenar dörtgen şeklinde bir mihrap nişine sahiptir. Mihrap nişinin iki yanında "yan hamaili" diye adlandırılan üçgenler yer alır. Bu tarz mihraba sahip olan halıların orta zeminin ayak kısmında da aynı üçgen motif yer alır. Bu motife de "dip hamaylı" denilmektedir. Bu modele sahip halılarda üçgenin tepe noktası aynı zamanda seccadenin orta kısmını göstermektedir. Bazı örneklerde mihrap zemini bezemesiz, bazı örneklerde baklaçiçekli göl deseni, bazı örneklerde farklı motiflerden oluşturulmuş desenler yer alır. (Örnek No:19,22,23)

Tek taraflı boğumlu mihraplı Milas halıları

Mihraplı halılar, 17.yüzyıldan günümüze kadar devamlı dokunmuş halı grubudur. Bu halılar karakteristik özelliğine 18. yüzyılda kavuşmuştur. Boğumlu mihraplı halılarda halının

orta zemininde ayak kısmında genellikle eşkenar üçgen şeklindeki “dip hamaylı” motifi yer alır. (Örnek No:22, 48, Çizim No:1) Bu halıların orta zeminindeki birbirine bağlantılı olan eşkenar dörtgen göl düzenlemesi özellikle çaprazlı su desenli halılarda 18. yüzyıldan beri kullanıldığı günümüze ulaşmış örneklerden anlaşılmaktadır. Son dönemde dokunan bazı halılarda bu dip hamaylı motifi yer almamaktadır**.** Bkz. (Örnek No:15-19). Bu halıların orta zemininde genellikle aynı eksen üzerine yerleştirilmiş göl desenleri yer alır. Mihrap tepeliğinden çıkan hayat ağacının dallarının ucuna anahtar motifleri simetrik olarak yerleştirilmiştir. Bkz.(Örnek No: 22,48,59) Bu kompozisyon düzenlemesine sahip halıların mihrap alınlıkları beyaz zeminlidir. Özellikle Milas halılarının mihrap üstü düzenlemesinde hayat ağacı düzenlemesi 20. yüzyıl halılarında görülen bir özellik olmuştur. Bu mihrap üstü hayat ağacı düzenlemesine sahip halılarda bazen yörede “patlıcan” denilen dejenere olmuş tomurcuk haldeki lale motifleri simetrik olarak ağaç üzerine yerleştirilmiştir. Bkz.(Örnek No:15**.).** Bazen de “kozalak”, “delebik” yanışları ile süslenmiştir. Bkz. (Örnek No:23**)**

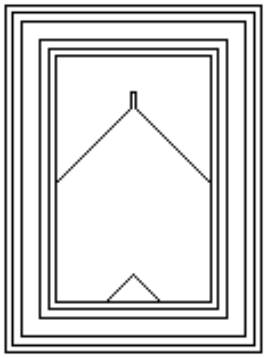
Çizim No. 1: Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı

Tek taraflı düz mihraplı Muğla- Milas halıları

Bu tür düzenlemeye sahip halılarda mihrap kemeri düz hatlı bir çizgiye sahiptir. Bkz. **(**Çizim No 2) Mihrap alınlıkları genellikle orta zeminden farklı bir renk kullanılarak dokunmuşlardır. Bu halıların mihrap içleri genellikle kırmızı renklidir. Mihrap alınlıkları genellikle beyaz renktedir. Bu kısım çeşitli motiflerle bezenmiştir. Mihrap içi zeminde üst üste

belli aralıklarla yerleştirilmiş eşkenar dörtgen göller ile "turunçlu göl" desenleri kullanılmıştır. Bkz. **(**Örnek No: 83)

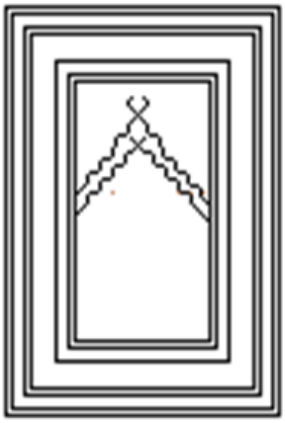
Tek taraflı mihraplı halılar içinde yer alan Milas' ilçesinin güneyinde yer alan Gerime (Kerme) köylerinde dokunan halılar arasında orta zeminde tek bir eşkenar dörtgen ve eşkenar dörtgenin alt ve üst köşelerinden çıkan kolların ucunda üç çenekli çiçek motifleri yer almaktadır. Bu desene yörede, "baklaçiçekli göl deseni" denilmektedir. Bu tür kompozisyon düzenlemesine sahip halıların ilk örnekleri18. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Bu 18. yüzyıla tarihlendirilen halı Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanan Türk El Dokuması Halıları kataloğunda yer almaktadır (Anonim1,1990, s.198). Bu tür halılar, daha çok el eğirmesi iplik ve doğal boyalı ipliklerle dokunmuş halılarıyla ün yapmış olan Bozalan köyü ve çevresindeki köylerde yaygın olarak dokunduğunda halıcılarda "Bozalan halısı" olarak bilinmektedir. Bkz. (Örnek No:21, 23. Bu tür düzenlemeye sahip halılarda mihrap zemininin girişinin orta noktasında dip hamaylı" adı verilen eşkenar üçgen şemalı motif yer alır. Bu düzenleme tüm boğumlu mihraplı halı örneklerinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Çizim No. 2: TekTaraflı Düz Mihraplı Muğla Milas Halısı

Tek taraflı içiçe mihraplı Muğla Milas halılar

Muğla Milas halıları içinde 20. yüzyılda ortaya çıkmış bir desendir. Milas Lâdik Modelli halıların mihrap düzenlemesinde iç içe basamaklı mihrap düzenlemesinde mihrap kemerinin üstünde yer alanmihrap tepeliği hilal şeklinde düzenlenmiştir. Bu grup halılarda, Konya Lâdik halılarında görülen çiçekler(laleler) Ayetlik bölümüne ve ayaklık kısmına birbirine zıt yönde yerleştirilmişlerdir. Bu halılarda iç içe iki mihrap formu yer almaktadır. Bkz. (Örnek No: 39)

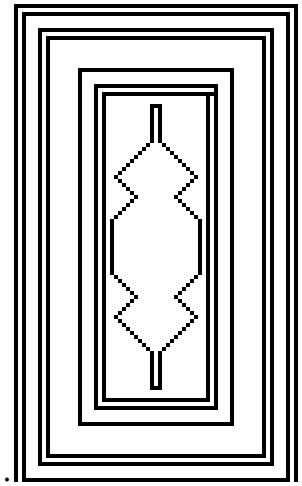
Çizim No. 3: Tek Taraflı İçiçe Mihraplı Muğla Milas Halısı

Bazı mihraplı seccadelerde de anahtar motifleri simetrik olarak mihrap alınlığına yerleştirilmiştir. Mihrap alınlık zemini, genelde beyazdır. Mihrap tepeliği bazen koçboynuzu şeklinde bitirilmiştir. Bu mihrap tepeliği bazen çınar yaprağı ile birleştirilerek mihrap alınlığına yerleştirilmiştir.

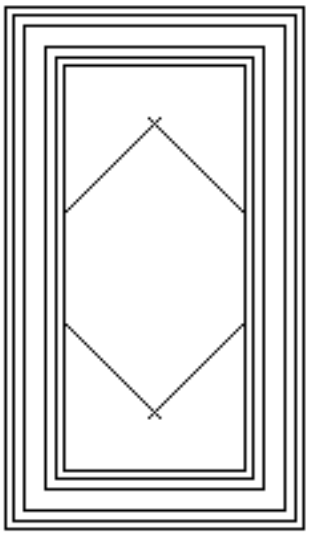
Bazı halılarda zeminin sekizgen göllerle bezendiği görülmektedir. Bu halılarda su düzenlemesi iki veya üç dar su, bir geniş su düzenlemesi şeklindedir. Tek taraflı kancalı mihraplı olanların zeminleri çeşitli motiflerle bezenmiştir.

Çift taraflı mihraplı Muğla-Milas halıları

Çift taraflı mihraplı halılarda iki tür mihrap formu görülmektedir. Bunlardan biri çift taraflı boğumlu mihraplı örneklerdir. Bu tür forma sahip halılar daha çok 1950’-1970’li yıllar arasında dokunduğu kitabeli örneklerden anlaşılmaktadır. Bkz. (Örnek No: 14,42) Günümüze ulaşan örnekleri daha çok koleksiyonlarda ve müzelerde yer almaktadır. Çift taraflı mihraplı olarak dokunan halılar arasında yakın zamanda en yaygın dokunanlar Milas Lâdik modelli halılardır. Bu tür düzenlemeye sahip halılarda mihrap zemini elibelinde ve tavukayağı motiflerinden terkip edilmiş desenlerle bezenmiştir**.** Bkz. (Örnek No:17)

Çizim No 4: Çift Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı

Çizim No. 5: Çift Taraflı Düz Mihraplı Muğla Milas Halısı

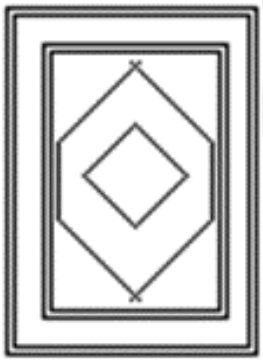
Çift taraflı mihraplı göbekli Muğla Milas halılar:

Çift taraflı mihraplı göbekli halıların orta zeminin de tek bir göbek motifi yer almaktadır. Büyük göbek motiflerinden en yaygın kullanılanı turunçlu göl desenidir**. (**Örnek No: 7,26) Büyük turunçlu göl deseninde eşkenar dörtgenin kenarları üzerinde dört adet turunç motifi yer almaktadır. Turunçların alt kısmından stilize edilmiş çiçek dalı çıkmaktadır. Turunçlu göl deseninin ortasında dört kollu iç göbek yer almaktadır. Bu büyük turunçlu göl deseni, Sivas, Kırşehir, Bergama Kozak ve Batı Anadolu bölgesinde dokunan halılarda da kullanılmıştır

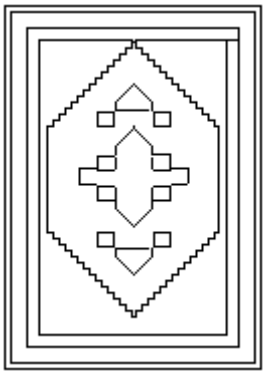
Çift taraflı mihraplı göbekli turunçlu göl modelli halılar dışında bitkisel bezemenin hâkim olduğu göbek motifleri de yer almaktadır. Bkz. (Örnek No:6). Muğla Milas halılarında

göbekler bazen oval şekilde işlenmiştir. Çift taraflı mihraplı göllü halıların gölü içinde iki eşkenar dörtgen göl düzenlemesi yer almaktadır. Çift taraflı mihraplı göbekli halılar içinde ortada eşkenar dörtgen gölün orta zemininde akrep motifi yer almaktadır. Göl düzenlemesinin kenarlarında kalan kısımlar, pıtrak, lale ve stilize edilmiş çiçek motifleri ile bezenmiştir. Bkz. (Örnek No: 64). Bu halıların mihrap alınlıkları da çeşitli motiflerle bezenmiştir. Mihrap alınlıklarında tütün, çınar ve meşe yaprakları bazen de ince dal ve yapraklardan oluşan desenlerle bezenmiştir. Bkz. **(**Örnek No: 46, 26, 25**.)** Muğla Milas halılarının mihrap alınlıklarının zemininde genellikle beyaz renk, nadir olarak da açık mavi ve sarı renkler kullanılmıştır**.** Bkz. (Örnek No: 46,25) Muğla Milas halılarının orta zeminlerinin karakteristik rengi, şeftali kırmızısıdır.

Milas halıları içinde çift taraflı mihraplı forma sahip halılarda nadir olarak orta zeminde mimari figür de kullanılmıştır. Bkz. (Örnek No: 42)

Çizim No. 6: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli(göllü) Muğla Milas Halısı

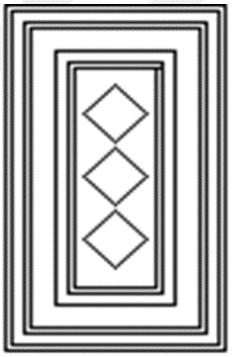

Çizim No. 7: Çift Taraflı Mihraplı Göbekli (Göllü) Muğla Milas Halısı

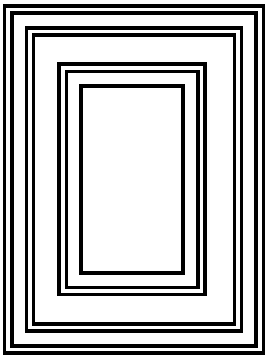
2.Mihrasız Muğla Milas Halıları

Mihrapsız Muğla Milas halıları en zengin gurubu oluşturmaktadır. 18. yüzyıldan beri örnekleri görülen bu halıların orta zeminlerinde değişik göl desenleri belli bir düzen içinde tekrarlanıştır. Bkz.(Çizim No: 8). Bu grupta yer alan örnekler arasında orta zeminde düğümlü sekizgenlerin bulunduğu örnekler de yer almakadır. Bkz.(Örnek No:13) Bu tip halılar erken dönem Osmanlı halılarında orta zemin tezyininde karelerin içindekullanılmıştır. Örnek 13'teki halı döşek halısı olarak uzun havlı olarak dokunmuştur. Bu tip halılar daha çok Yörükler tarafından dokunmuştur. Soğuktan korunmak için hem yere hem de yorgan gibi örtünmek için kullanılmıştır. Yörede yaygın olarak bu tür uzun havlı halılara "halı" kısa havlı olanlara seccade denilmiştir..Döşek halıları arasında zeminin top yıldızlarla bezeli örnekler, zemini boş olan örneklerde bulunmaktadır Bkz.(Örnek No: 33,34)

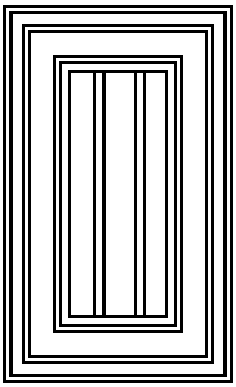
Mihrapsız halıların zemininde küçük eşkenar dörtgen göller, altıgen göller turunçlu göl, tavukayağı, muska, elibelinde, tavukayağı motiflerinden terkip edilmiş desenler halıların orta zemininde aynı eksen üzerine belli aralıklarla yerleştirilerek kullanılmıştır Bkz.(Örnek No:36,38,44,20,16,13, Çizim No 8)

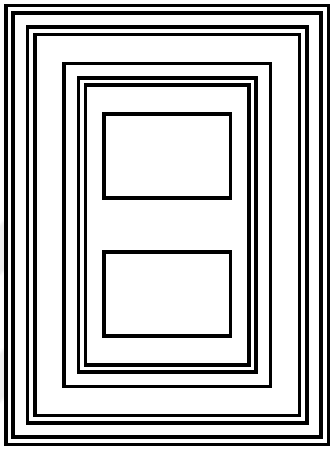
Çizim No. 8: Mihrapsız Eşkenar Dörtgen Göllü Muğla- Milas Halısı

Çizim No. 9: Mihrapsız Muğla-Milas Halısı

Çizim No. 10: Su Zeminli Muğa-Milas Halısı

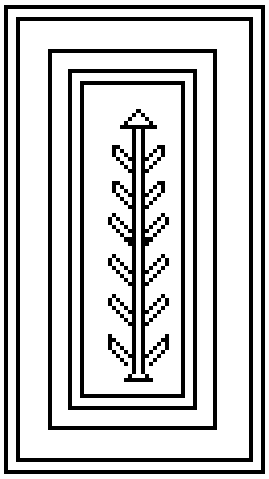

Çizim No. 11: Ortası Kare /Dikdörtgen Göl düzenlemeli Muğla Milas Halısı

Muğla Milas Mihrapsız halıları, kendi içinde çok farklı modeller oluşturmaktadır. Bunlar içinde orta zemini su zeminli olanlar, birden çok göl düzenlemesine sahip halılar, daha çok 19. yüzyılda yörede dokunmuş halılardır. Bu halılar günümüzde nadiren dokunmaktadır. Bizim kataloğumuzda yer alan ortası hayat ağacı düzenlemeli bir adet halı bulunmaktadır. Bkz. (Örnek No: 66**)** Orta zemini kare ya da dikdörtgen göl düzenlemesine sahip olan halılar, ortası çok çeşitli motiflerle bezenmiş halılar, orta zemini enine ikiye bölünmüş ve zemini değişik motiflerle bezenmiş halılar, orta zemini boş bırakılmış halılar ve zemini birden çok göl deseni ile bezenmiş halılar bu grubun içinde yer almaktadır. Bu tür kompozisyon düzenlemesine sahip halılar 19. yüzyılda dokunmuş; pek çok örnekleri müzelerde ve koleksiyonlarda yer almaktadır. Bu tür kompozisyona sahip halıların günümüzde dokunmuş örnekleri araştırmamızda tespit edilememiştir.

Yörede "dokuz göllü" olarak adlandırılan halı modelinde ortada altıgen göller halı zeminine yatay ve birbirine bitişik olarak yerleştirilmiştir. Dokuz göllü halılar günümüzde halâ

dokunmaktadır. Kataloğumuzda bu halı grubundan bir örnek yer almaktadır. Bkz.(Örnek No: 27.)

Çizim No. 12: Mihrapsız Ortası Hayat Ağacı Motifli Muğla Milas Halısı

Kare ya da dikdörtgen göllü halılar 18. ve 19. yüzyılda dokunmuşlardır. Muğla- Milas halılarında görülen bu düzenleme daha çok Bergama yöresi ve Çanakkale halıları ile benzerlik göstermektedir. Bu modele sahip halılar Tukisch Handwoven Carpets Catalogunda yer almaktadır.

Düz zeminli Milas halılarında su düzenlemeleri halıların ebatlarına göre değişiklik göstermektedir. Bazı örneklerde beş dar, bir geniş su bulunmaktadır. Bazı örneklerde ise iki geniş su, iki dar su şeklindedir. Özellikle ada Milas ve gemici su desenli halılarda bu uygulama oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Ada Milas desenli karanfilli halılar ile gemici su desenli halılarda (kelle grubundaki ($4m^2$ ile 6 m^2 arasındaki halılarda) iki geniş su düzenlemesi bulunmaktadır.(Örnek No:16,52) $6m^2$ büyüklüğünde olan halılarda üç geniş su yer almaktadır. Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde "özellikle ada Milas ve Gemiici su desenli halılarda çift su düzenlemeli olanlara "**yatımlı halı**" denilmektedir. Bu tür düzenlemeler daha çok seccade boyutunu aşan halılarda görülmektedir. Bu halıların orta zemininde "turunçlu göl desenleri" birbiri arkasına belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Bu halı grubunun en tanınmış örneği karanfilli ada Milas halısıdır.

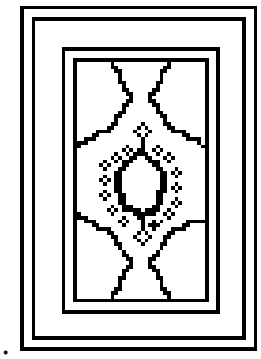
19. yüzyılda ortaya çıkan halı modellerinden biri de yörede "Kabuksuz halısı" olarak bilinen halılardır. Orta zemin düzenlemesi büyük ebatlı olan halılarda seccade ve kelle grubunda orta zemin üç bölümlüdür. Orta bölüm yanlardan daha yüksek tutularak orta bölüm vurgulanmıştır. Bu halıların geniş sularında yer alan ve yörede kabuksuzun pabuçları" denilen motifler su düzenlemesinin dışına taşırılmıştır. Bu halılar Barok sanat anlayışı içinde üretilen

halılardır. Küçük ebatlı örneklerinde ise orta zeminde bölümleme yoktur. Bu grupta yer alan bir halı kataloğumuzda yer almaktadır (Örnek No: 76).

Muğla Milas halılarında 19.yüzyılda ilk örneklerini gördüğümüz halılardan biri de "şişeli" adı verilen halılardır. Bu modeldeki halılar günümüzde dokunmaya devam edilmektedir. Bu tür kompozisyonlara sahip halılar, Milas ve çevresinde dokunan halılar arasındadır. Bu halı modeli de, 19. yüzyılda yörede dokunmaya başlanan daha çok halı ticareti ile uğraşanlar tarafından müşterilerinin arzu ve isteğine göre hazırlanmış oldukları, diğer halı dokuma merkezlerinde görülen benzer halı örneklerinden anlaşılmaktadır. Gördes halıları arasında bu tür düzenlemeye sahip örnekler bulunmaktadır. Milas ve çevresinde şişeli halılar günümüzde dokunmaya devam etmektedir. Kataloğumuzda bu modelden örnek bulunmamaktadır.

3.Madalyonlu (Köşe göbekli) Muğla Milas Halıları

Madalyonlu Muğla Milas halıları arasında köşe göbekli madalyonlu halılar, Bodrum ilçesi Mumcular (Karaova) bölgesi ile Milas Karacahisar mahallesinde dokunan halılarda daha çok görülmektedir. Eski örneklerinde özellikle Karaova bölgesinde dokunan halıların geniş suyunda "Çıngıllı Cafer" deseni, "çifte güllü", "mazı gülü" deseni yaygın olarak kullanılmıştır Bu gruptayeralan halıların desenleri daha çok bitkisel karakterlidir. Bazı madalyonlu halılarda madalyonun etrafı çelenkle çevrilidir. Bu madalyonlu halıların su düzenlemesi iki sedef bir geniş su şeklindedir.

Çizim No. 13: Köşe Göbekli(Madalyonlu) Muğla Milas Halısı

Bu tür madalyonlu, halılar Milas'ın Karacahisar köyü ile Bodrum Mumcular, ve çevresindeki yerleşim birimlerinde daha çok dokunmaktadır. Bodrum'un Mumcular, Mazı, Yeniköy, Pınarlıbelen, Etrim, Kaklık, İnişdibi, Sazköy ve Karanlık köylerinde dokunan halılar arasında göbekli halılar önemli yer tutmaktadır. Göbekli halılarda orta zeminde yer alan göbek (madalyon) motifleri iç içe göbekli ve salbekli örneklerden oluşmaktadır. Bu tip madalyonlu

halıların köşelerinde eğmeler bulunmaktadır. Bu halıların dar suları oldukça dar olup geniş sularında genellikle 1940'lı yıllardan itibaren tek güllü, çifte güllü motifleri göbekte ise yuvarlak göbek , dilimli göbek ve uçlarında sal bekler yer almaktadır. Bkz. (Örnek No:29,31).

Madalyonlu halılar arasında yer alan bir halı da Karacahisar ve Bodrum Mumcularda dokunan çiçek madalyonlu "empirme desenli" halılardır. Bu halılarda ortada büyük yuvarlak formda bitkisel motiflerle bezenmiş büyük bir madalyon dört köşede birer küçük madalyon yer almaktadır. Bu halılar Karacahisar' da beyaz zeminli olarak dokunmuşlardır. Halıcılarda "Karacahisar beyazlısı" olarak adlandırmışlardır. Karacahisar mahallesinde "çılbak halı" "cılbak eyme" olarak da ifade edilmektedir. Bu model çeşitli halı merkezlerinde farklı renklerle dokunmuştur. Çanakkale Çan halılarında Manisa Kula halılarında bu tür buket desenli halılar dokunmuştur Bkz. (Örnek No:32).

Çifte güllü (pabuçlu göbek), tek güllü halı grubunun köşelerinde iç içe yerleştirilmiş köşe göbekler yer almaktadır. Kataloğumuzda yer alan bu tip üç halıda kitabe bulunmaktadır Mumcular 'da Fatma Özgül'ün halı mağazasında bulunan halının madalyon düzenlemesinin üzerinde kalan boşlukta 1945 tarihi bulunmaktadır. Bu halının eğmeleri "kılıçlı köşe" eğmesidir (Etikan ve Ölmez, 2013, s.89). Bu tür eğme düzenlemesi Milas Karacahisar halıların da ve Fethiye Kayaköy halılarında da bulunmaktadır. Halının orta zemininde etrafı çelenkli madalyon yer almaktadır. Madalyon motifine yörede "göbek" denilmektedir Halının madalyon düzenlemesi dört köşelidir. Madalyonun sınır kontur çizgileri köşelerde yer alan "kılıçlı köşe" eğmesi ile çevrilidir. Madalyonun orta zemininde dört dilimli bir göbek yer almaktadır. Süslemelerde çiçek, dal, yaprak motifleri kullanılmıştır.

Günümüzde Muğla Milas halılarında her halı modelin bir adı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları, Ada Milas, Gemici suyu (gem suyu) çaprazlı, şişeli, tabakalı, ada Milas, ada Milas piçi, Milas Lâdik, Karacahisar göbeklisi, çıngıllı Cafer, Cafer suyu, yılanlı Milas, Milas seccade, Karaova tipi Milas, yatak Milas, (Yörük Milas) dokuz göllü, çifte güllü, tek güllü, mihraplı, kancalı mihraplı, anahtarlı Milas, turunçlu göllü Milas, hayat ağaçlı Milas, yıldızlı Milas, Kirmanlı Milas, sandıklı Milas, tütünlü Milas halısı vb.dir,

Milas halıları dokundukları yerleşim birimlerine göre de adlandırılmışlardır. Dokundukları yere göre adlandırmalarında ise, Karaova halıları, Bozalan halısı, Bozalan Lâdik, Bozalan tabakalı, Karacahisar halısı, Karacahisar göbeklisi, Karacağaç halısı vb.dir.

4.Orta Zeminde Hayvan Figürü Bulunan Halılar

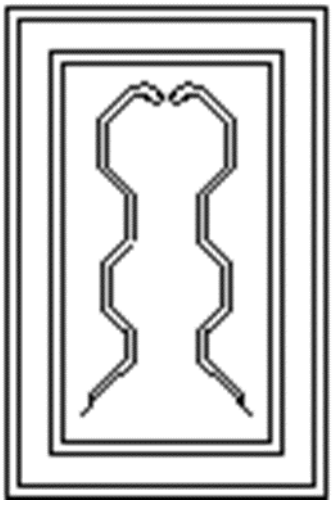

Fotoğraf:275 İran'da Yaşayan Kaşkay Türklerininin Dokuduğu Aslanlı Halı (Mehmet Genç'ten alıntı)https://www.youtube.com/watch?v=Z9n74VS2Tq0**)**

Milas ve çevresinde orta zemininde çeşitli hayvan figürü bulunan halılar dokunmaktadır. Bu hayvan figürlü halılar arasında yılan motifi olanlar, aslan figürü ve keklik figürü olanlar vardır.

Yılan motifinin yer aldığı halılar daha çok Bodrum -Mumcular, Çömlekçi, Etrim, Meşelik Mazı, yerleşim yerlerinde dokunmaktadır.[98] Bu tür yılanlı halılar en çok Mazı mahallesinde dokunmuştur. Yılanlı halıyla ilgili anlatılan hikâyenin geçtiği yer bu yerleşim yerine yakın mesafede yer alan "Çocuk Mezarlığı mahallesidir. Yılan motifi, Milas halılarında 19. yüzyılda görülmeye başlamıştır. 19. yüzyıl örneğinde halı zemini üç panelli ve her panelin içinde yılan figürü yer almaktadır. Yılan figürü, Milas halılarında genellikle orta zemininde yer almaktadır. Bazen karşılıklı, bazen de tek olarak işlenmiştir. Bazı Milas halılarında ise mihrap kemeri yılan motifi ile oluşturulmuştur **(**Sevinç,2021, s.1612,1613). Yılan motifi diğer yöre halılarında ejder olarak işlenmiştir (Deniz,1987, s.18). Yılan motifi aynı zamanda Milas evlerinin ahşap süslemelerinde de kullanılmıştır **(**Balcı, 2012, s.50).

[98] Feyzi Akgül'ün (1973 Muğla doğumlu, Üniversite mezunu, esnaf),08.05.2020 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Çizim No. 14: Ortası Yılanlı Muğla Milas Halısı

Aslanlı halı çeyrek ebatlarında daha çok Milas Karacahisar mahallesinde yaygın olarak dokunmaktadır. Bu halılar daha çok duvar halısı olarak kullanılmak için dokunmuşlardır Bkz. (Örnek No: 68)**.** Bu halıda aslan figürü realist bir şekilde beyaz zemin üzerine yerleştirilmiştir. Aslanlı halı örnekleri içinde mihraplı forma sahip olanlar da bulunmaktadır. Bu modelde bir halı, seccade ölçülerinde dokunmuştur Bkz. (Örnek No:21). Bu halının zemininde üç aslan figürü aynı eksen üzerine bir ters bir yüz olarak yerleştirilmiştir. Halı tek taraflı düz mihraplı olarak dokunmuştur.

Milas Beçin'de bulunan Ahmet Gazi Medresesinin giriş kapısı üzerinde de iki aslan kabartması yer almaktadır.

Orta zeminde **keklik** motifi bulunan halılar, Muğla merkez Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çırpı ve Kıran mahallerinde dokunmuştur. Seccade büyüklüğündeki halının orta zemininde hem ayak kısmına , hem de baş kısmına yerleştirilen keklikler yüz yüze işlenmişlerdir. Halının orta zemininde tavukayağı motiflerinden oluşan Çıngıllı Cafer deseni art arda yerleştirilmiştir. Halının geniş suyunda ada Milas karanfilli deseni yer almaktadır. .Bkz. (Örnek No: 37)

5.Mimari Tasvirli Muğla Milas halıları, Milas halıları içinde örneğine az rastlanan halılardandır. Kataloğumuzda yer alan iki adet halı mimari tasvirlidir. Bu halılardan seccade ebatlarında olanı, Muğla merkezde halıcılık faaliyeti sürdüren Akgül Halı koleksiyonunda yer almaktadır. Halının orta zeminine, Sultan Selim cami resmedilmiştir. Halının orta zeminine işlenmiş kubbeli cami resminin üstündeki boşlukta büyük harflerle "Sultan Selim", " İYESİK" ifadeleri yazılmıştır. Halının üzerinde aynı zamanda 1963 tarihi ve başka kelimelerde yazılıdır. Yazıların bir kısmı okunamamaktadır**.** (Örnek No: 42) Halının su düzenlemesi Milas'a bağlı Karacaağaç köyünde dokunan halıların geniş su düzenlemesine benzemektedir. Bu halıda yer

alan geniş su düzenlemeleri Kayseri Yahyalı halılarının su düzenlemesi ile Afyon Dazkırı halılarının su desenleriyle benzerlik göstermektedir. Diğer mimari tasvirli örnek de duvara asmak için dokunmuştur. Halı çeyrek ölçülerde olup duvar halısı olarak dokunmuştur. (Örnek No:82)

Milas Karacahisar mahallesinde 20. yüzyıl başlarında dokunan halılar Milas halıları içinde desen ve kompozisyon yönünden ayırt edici özelliklere sahiptirler. Özellikle köşe göbekli halılarda kullanılan desen ve yanış adlandırmalarında bu farklılıklar görülür. Bu farklılığın altında yatan etken muhtemelen geçmişte mahallede açılan halı dokuma atölyesidir. Burada dokunan halıların sularında, eğme ve yanışlarında kullanılan desen adlarında isim, sülale ve lakap isimleri yer almaktadır (Sevinç, 2021, s.1607). Bunlardan bazıları şöyledir: Durbılla eğmesi, "Çatmalı eğme", "kara Ayşe Eğmesi" "karadam eğmesi" "Mehmetler eğmesi, "karpuzlu eğme", "yazılı su", "Ayşe Dudu suyu", "çıngıllı Cafer suyu" vb.dir (Sevinç ,2021, s.1607).

Muğla Milas halıları içinde **örneklik (ülgüt**) halılar sadece Karacahisar mahallesinde dokunmuştur. Bu halılardan. Günümüze ulaşmış hatırı sayılır derecede örnek bulunmaktadır. Örneklik halılarda su yanışları, eğme yanışları, göbek yanışları örnek çıkarılabilecek kadar dokunmuştur. Eldeki "ülgüt halı" örneklerinin en eski tarihlisi 1944 tarihlidir. Bu halıların sıklıkları da mahallede dokunan halıların sıklıkları ile aynıdır. Bkz. (Örnek No: 94,95,96). Milas Karacahisar'da dokunan çeyrek boyutlu halılara yörede "Karacahisar göbeklisi" denilmektedir [99]

Muğla halıları içinde Menteşe ilçesi Bozyer köyünde(mahalle) tespit edilen dört halı ise farklı renklerde ve farklı bir düzenleme ile yapılmışlardır. Burada Turkuaz mavisi sarı, yeşil, pembe ve kırmızı renkler kullanılarak halı dokunmuştur. Halı, Türk düğümü ile uzun havlı döşek halısı olarak dokunmuştur. Halıyı dokuyan Gülistan ve Gülkız Öztürk kardeşlerin ifadesine göre halı bir örnekten bakılarak dokunmamıştır. Kendileri akıllarından deseni çıkardığını ifade etmişlerdir. Divan halısının orta zemininde hayat ağacı deseni yer almaktadır. Bkz. (Örnek No:66).

Yatağan Katrancı mahallesinde tespit ettiğimiz bir diğer halı da Muğla Bahçeyakası'nda dokunmuştur. Bu halıda da oval bir göbek yer almaktadır. Halının deseni Bodrum ve Milas' a bağlı yerleşim yerlerinde dokunan köşe göbekli halılara benzemekte ancak uzun havları ve kullanılan renkleri ile farklılık göstermektedir. Bkz. (Örnek No:40).

Muğla -Fethiye (Megri) Halıları

[99] : Ülkü Karakulak'ın (1938 Karacahisar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 06 07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

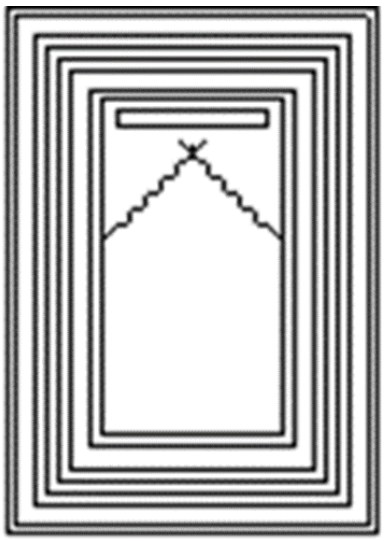
Fethiye' de dokunan halıların en eski örnekleri 18.yüzyıla aittir. Bu halılar, Fethiye'nin 1914 yılından önceki ismi olan "Megri" adı ile tanınmışlardır. Halılar seccade ebatlarında dokunmuşlardır. Fethiye (Megri) halıları orta zemindeki boyuna bölümlü(panelli) düzenlemesi, yünlerinin yumuşaklığı, parlak sarı ve mavi rengi ile ayırt edici özelliğe sahiptirler. Burada dokunan ve günümüze ulaşabilen örneklerden Fethiye yöresinde dokunan halıları Mihraplı halılar, madalyonlu halılar ve Mihrapsız halılar olarak gruplandırabiliriz.

1.Muğla Fethiye (Megri) Mihraplı Halıları

Bu döneme ait halılar, seccade ebatlarında olup, genellikle mihraplıdır. FethiyeMihraplı halılarında farklı bir mihrap düzenlemesi bulunmaktadır. Mihraplı halılarda mihrap düzenlemeleri tek taraflı mihraplı, çift taraflı tek mihraplı, çift taraflı iki mihraplı ve çift taraflı üç mihraplıdır.

Tek taraflı mihraplı Muğla Fethiye (Megri) halıları:

Bu tür forma sahip halılar 19. yüzyılda dokunmuşlardır. Bazı örneklerinde altı su düzenlemesi bazılarında üç su düzenlemesi yer almaktadır. Bkz. (Çizim No: 15). Bu halıların bazılarında ayak kısmında Milas boğumlu mihraplı halılarında yer alan dip hamaili şeklinde mihrap başlangıcı vardır. İç içe iki mihrap formu yer almaktadır. Bazı örneklerde ise mihrap alınlığının üzerinde ayetlik kuşağı bulunmaktadır. Orta zeminde genellikle stilize edilmiş hayat ağacı motifi yer almaktadır

Çizim No. 15: Tek Tarflı Mihraplı Muğla-Fethiye (Megri) Halısı

Çift taraflı tek mihraplı Fethiye (Megri) halıları

Bu tür halılarda iki taraflı düz mihaplıdır Halılarında orta zeminde genellikle bir hayat ağacı yer almaktadır. Hayat ağacının iki taraflı farklı renklerle yapılmış örneklerinin yanı sıra

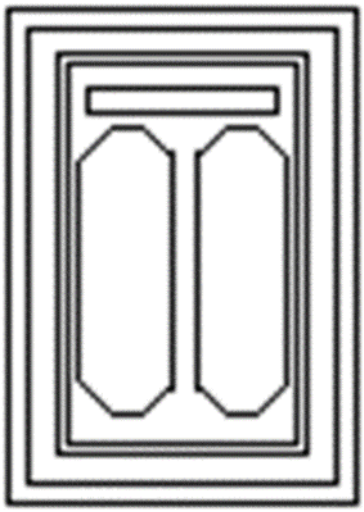
tek zemin rengine sahip örnekler de mevcuttur. Bu halılar 1970'li yıllara kadar dokunmuşlardır. Kültür Bakanlığının yayınlamış olduğu Türk El Halıları kataloğunda bu tür mihraplı halı örnekleri yer almaktadır. Bu halılar günümüzde dokunmamaktadır.

Çizim No. 16: Ortası Hayat Ağacı Düzenlemeli Çift Taraflı Mihraplı Muğla Fethiye(Megri) Halısı

Çift taraflı çift mihraplı halılar:

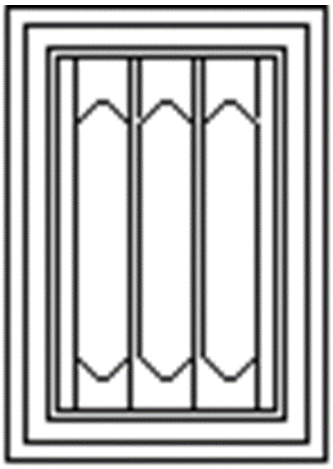
. Çift Taraflı çift mihraplı halılarda, halı zemininde iki taraflı çift mihrap formu yer almaktadır. Her mihrap alanı farklı renkle ve farklı motiflerle bezenmiştir. Kullanılan motifler, stilize edilmiş çiçek ve yaprak motifleridir. Bu tür düzenlemeye sahip örnekler çeşitli koleksiyonlarda ve müzelerde yer almaktadır. Kültür bakanlığının hazırlamış olduğu Türk El Halıları Kataloğunda bu türden halılar yer almaktadır. Bu halılar günümüzde dokunmamaktadır. Bkz. (Çizim No 17)

Çizim No. 17: Ortası İki Bölümlü Çift Taraflı İki Mihraplı Muğla-Fethiye(Megri) Halısı

Çift taraflı üç mihraplı halılar:

Çift taraflı üç mihraplıalılarda, halının orta zemini üç bölüme ayrılmış ve her iki tarafta mihrap formu yer almaktadır. Üç mihrap zemini birbirinden farklı renkte ve farklı motiflerle bezenmiştir. Bkz (Çizim No 18**)**

Çizim No. 18: Ortası Üç Bölümlü Çift Taraflı Üç Mihraplı Muğla-Fethiye(Megri) Halısı

2. Mihrapsız Halılar

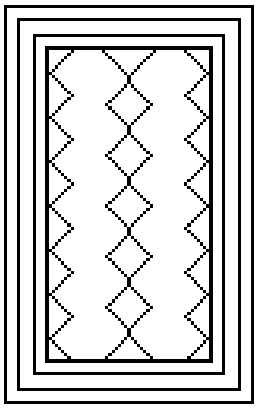
Mihrapsız olarak dokunan Muğla Fethiye halılarında ortada aynı eksen üzerine yerleştirilmiş eşkenar dörtgen şeklindeki pıtrak motifleri yer almaktadır. Bkz. (Çizim No: 19) Günümüzde farklı örnekleri mevcuttur. Günümüzdeki örnekleri daha çok naturalist şekilde işlenmiş çiçek, yaprak ve dal motifleri yer almaktadır. Bu türe örnek kabak çiçeği modelli, portakallı su desenli ve bitmez köşe modelli halılardır**.** Bkz. (Örnek No: 53,76,84)

Günümüzde dokunan halılarda mihrapsız örneklerde orta zeminde naturalist tarzda işlenmiş yaprak çiçek ve dallardan terkip edilmiş desenler yer almaktadır. Yörede bitmez köşe olarak adlandırılan halıların orta zeminde, ortada bitkisel karakterli bir büyük göbek ve alt ve üstünde daha küçük göbekler yer almaktadır. Gördes Halılarında görülen bu tarz düzenleme günümüzde dokunan halılarda da uygulanmaktadır. Bu grupta yer alan halıların mihrap düzenlemesi Milas halılarında görülen su zeminli halılarla benzerlik göstermektedir. Bu tür boyuna mihrap düzenlemesi Anadolu'da Gördes, Kars, Gaziantep gibi değişik bölgeler ve yörelere ait halılarında da uygulanmıştır.

Fethiye Kayaköy halıları içinde çiçek(empirme) desenli halılar da vardır. Bu halıların zemininde çiçek ve yapraklardan oluşan bir desen terkibi görülmektedir. Bu desen düzenlemesi Milas halıları içinde yer alan çiçekli göbekli halılarla büyük benzerlik göstermektedir. Bu tür çiçekli desenli halılar değişik yöre halılarında da kullanıldığı mevcut örneklerden

anlaşılmaktadır. Kula halılarında, Çanakkale Çan halılarının geniş sularında yer alan motiflerle benzerlik göstermektedir. (Ürer, 2012, s.157; Ceylan Erol, 2018, s.65).

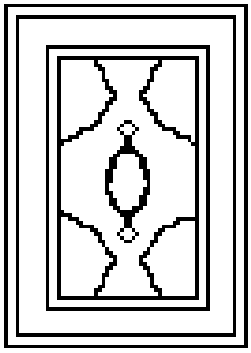
Fethiye (Megri) halıları gevşek dokuması ve havlarının yumuşak özelliği ile İran Horasan bölgesinde yer alan Mahal halılarıyla benzerlik gösterdiği belirtilmiştir **(**Stone, 2013, s.183).

Çizim No. 19: Mihrapsız Ortası Eşkenar Dörtgen Göllü Fethiye (Megri) Halısı

.3.Köşe Göbekli (Madalyonlu) Fethiye Halıları

Bu grupta yer alan halılarda ortada büyük bir göbek, köşelerde eğmeler yer almaktadır. Bu tür desenler daha çok orta boy ve taban halılarında uygulanmıştır. Bu halıların kompozisyon düzenlemesi İran halılarının desen düzenlemesini hatırlatmaktadır. İran halılarında ortada büyük bir göbek(madalyon) köşelerde çeyrek göbekler yer almaktadır (Atlıhan, 2021, s.1683). Günümüzde Kayaköy'de dokunan örneklerin büyük kısmı köşe göbekli madalyonlu halılardır.

Çizim No. 20: Köşe Göbekli (Madalyonlu) Muğla-Fethiye Halısı

3.Muğla- Fethiye Mihrapsız Halıları

Düz zeminli halılar günümüzde Fethiye merkeze yakın konumdaki Kayaköy'de dokunmuşlar ve daha çok Kayaköy halısı olarak tanınmıştır. Kayaköy'de dokunan halılardan Mihrapsız halılar natüralist desenli ve stilize edilmiş bitki desenleri ile bezenmişlerdir. Bu tür

desenlere sahip halılar Fethiye merkezde ve yakınçevredeki köylerde de dokunmuştur. Bu halılardan düz zeminli olanlar arasında kenarlarında zikzaklı (eşkenar üçgen) orta kısımda eşkenar dörtgenlerin birbirine bağlantılı şekilde yerleştirildiği örnekler yer almaktadır. Kayaköy'de dokunan düz zeminli halı modelleri içinde kabak çiçeği modeli, bitmez köşe, portakalı su modelli halılar düz zeminlidir.

Günümüzde Kayaköy halıları olarak tanınan Fethiye halıları modellerine göre adlandırılmıştır. Bu model adları şu şekildedir: Kabak çiçeği modeli, köşe göbekli modeli, düğmeli modeli, saplı göbek modeli, güllü çiçek modeli, bitmez köşe modeli, koç boynuzlu modeli sarkaçlı modeli, saplı çiçek modeli, göbekli modeli, madalyonlu(yeminli) modeli, zeytuni köşe modeli, portakallı modeli, boru çiçeği modeli, Hayriler halısı, burunlu su vb.dir[100] (Erdal Sideli, 2017, s.28,79; Etikan, 2007, s.87,88; Atlıhan, 2021, s.692).

19. yüzyıl sonundan 1935 yılına kadar olan sürede İzmir'de faaliyetler gösteren Şark Halı şirketi adına halı dokutan tüccarlar bu halı desenlerini Fethiye Kayaköy'e getirmişlerdir. Kayaköy'de bugün dokunan yeminli modeli, Hayriler Halısı modeli, burunlu su modelli halılar Gördes halılarıyla benzerlik göstermektedir. Kayaköy'lü dokumacılar yöreye getirilen halı modellerini, yörenin geleneksel renkleri ile dokumuşlardır (Atlıhan,2021, s.1685). Kayaköy halıları ağırlık üzerinden alınıp satılmıştır.[101] Yörede Koçboynuzlu modelli halı olarak bilinen halının suyu Gördes halıları ile benzerlik gösterdiğinden Kayaköy'de bu su desenine "Gördes suyu" denilmektedir (Atlıhan, 2021, s.1685).

Kayaköy'de günümüzde dokunan halıların desenlerinde ekseriyetle bitkisel karakterli motifler kullanılmaktadır**.** Kaya halılarını su düzenlemesi yönünden incelediğimizde iki dar bir geniş suyu vardır. Orta zemin düzenlemesi yönünden incelediğimizde ise, mihrapsız ve göbekli (madalyonlu) halılardır. Mihrapsız halılarda, halının yüzeyi çiçek, dal ve yaprak motiflerinden terkip edilmiş desenlerle bezenmiştir. Göbekli halılarda ise orta zeminde büyük bir göbek ve köşelerde köşe göbek motifleri yer almaktadır.

Milas halılarında görülen orta zemini su düzenlemeli halıların kompozisyon düzenlemeleri, değişik bir yorumlamayla Fethiye (Megri) halılarında uygulanmıştır. Fethiye (Megri) halılarında mihrap panelleri, çift taraflı mihrap formunun içinde yer almaktadır. Halının baş ve ayak kısmında yer alan mihrap kemeri üstünde ayetlikler yer almaktadır. Halıların baş

100 : İlknur Arıcan'ın (1976 Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 27.10 2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

101 i: İsmail Tuna'nın (1940 Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi) 26.10.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

kısmında yer alan ayetlikler ayak kısmındaki ayetliklere göre daha büyüktür. Fethiye (Megri) halılarında, mihrap bazen iki, bazen üç panel şeklinde bölümlenmiştir. Bu mihrap düzenlemeleri saf seccade anlayışı ile dokunmuşlardır. Bu tür orta zemini bölümlenmiş halı örnekleri Hakkâri halılarında görülmektedir.

5.2.2.Muğla Halılarındaki Motifler

Muğla ili genelinde dokunan halılarda geometrik, bitkisel, stilize edilmiş yılan, akrep, yengeç, kuş, motifleri kullanılmıştır. Realist olarak işlenmiş şekilde aslan ve keklik motifi görülmektedir.

Geometrik karakterli Motifler, yıldız, tabaka, göl motifleri, ok motifi devetabanı, balta, kirman, köpek izi, canavar izi, kedi izi, peşkil suyu, don ayağı, kazayağı, tavukayağı sülüklü su, sığırsidiği, kuş, mazı gülü. Cafer suyu, elmalı su, eli belinde, karınca, feslice, gemici su, ada Milas, koçboynuzu, küpeli, hamaili, testere dişi, yarım testere, koçboynuzu, muska, pıtrak, baltalı su, paralı su çaprazlı(çarkıfelek), turunçlu göl, muska, paralı su, türtmeli, çengel kurbağacıklı su desenleridir.

Çarpı Motifi: Döşek halılarının dar sularında yer alan motiftir. Türk boy damgalarıyla ilgili motiftir.

Yıldız Motifi: Yıldız motifi Muğla ili genelinde dokunan bütün halılarda farklı boyutlarda işlenmiştir. Orta zeminde, geniş su bezemesinde dar su bezemesinde mihrap içi bezemesinde kullanılmaktadır.

Top yıldız Motifi: Sekizgen içine yerleştirilmiş sekiz kollu yıldız Hem Megri hem Yörük Milas halılarında hem de döşek halılarının dar sularında. Megri seccadelerinde Marmaris halılarında orta zeminde kullanılmıştır. Türk süsleme sanatının en eski motiflerindendir.

Kirman motifi: Yıldız motifinde yıldızın kolları üzerine konan ok motiflerinden dolayı bu motife kirman denilmektedir.

Devetabanı motifi: Devetabanı motifi, Milas halılarının geniş sularında kullanılan motiftir

Tabaka Motifi: Geometrik karakterli bir motiftir. Milas halılarında geniş suyunda kuş motifi ile birlikte kullanılmıştır.

Köpek izi motifi: Sekizgen içinden yatay ve dikey çizgilerin böldüğü alana ters şekilde işlenmiş ters "C" şeklindeki motife verilen addır. Milas halılarında, döşek halılarında dar kenar sularında kullanılan motiftir.

Kedi izi motifi: Sekiz dilimli küçük benek şeklindeki motiflerdir. Halıların dar sularında kullanılan motiftir

Peşkil suyu motifi: On altıgen şekildeki dört motifin oluşturduğu desen Milas halılarında geniş su bezemesinde kullanılmıştır. Çoğu kez çaprazlı (çarkıfelek) motifinin tekrarlama aralarında kullanılmıştır.

Don ayağı motifi: Milas halılarında kalın dört okun üçlü şekilde gruplaşarak oluşturduğu desendir. Bu üçlü grup dört köşeye yerleştirilerek birbirlerine çapraz bağlanarak motifi oluşturmaktadır. Halıların geniş sularının bezemesinde ve orta zemin bezemesinde kullanılmıştır

Sığırsidiği motifi: Milas halılarının dar sularında kullanılmaktadır.

Canavar izi (çakalizi): Canavar izi motifi sekiz dilimli rozetlerin ikili kullanılmış örneğidir. Özellikle yatak(döşek) halılarının geniş sularında Çaprazlı (çarkıfelek) motifleri arasına yerleştirilerek kullanılmıştır. Halk inançları ile ilgili motiftir. Korku ve korunma ile ilgili motiftir.

Çaprazlı (Çarkıfelek) Döşek halılarında sık kullanılan motif olup, 18. yüzyıldan beri Muğla halılarında kullanılan bir motiftir. Seccade halılarının geniş sularında bazen peşkil suyu bazen de canavar izi motifiyle kullanılmıştır.

Göl Motifi: Milas halılarında genellikle halıların orta zemininde kullanılan eşkenar dörtgen, kare dikdörtgen şekilli büyük motiflere verilen isimdir.

Kazayağı motifi: Kazayağı motifi 19.yüzyıl halılarının geniş sularında kullanılan motiftir. Karşılıklı dört ok motifinin uçları kıvrıktır. Halk inançları ile ilgili motiflerdendir.

Tavukayağı Motifi: Ok şeklindeki motiftir. Milas halılarının geniş sularında ve orta zemin süslemesinde, döşek halılarında dar sularında kullanılmıştır. Bu motifin karşılıklı köşelerde üçlü yerleştirilmesi ile oluşan desene çıngıllı Cafer denilmektedir. Uğur amaçlı kullanılan motiftir. Bu motif

Sülüklü su: Milas halılarında dar sularında kullanılan motiftir.

Çentik (dişemik, karı boşatan) Halıların dar sularında kullanılan eşkenar üçgenlerden oluşmaktadır.

Armut çiçeği motifi: Hem Milas halılarında hem de Fethiye halılarında dar sularında kullanılmıştır.

Karınca motifi: Milas halılarında geniş sularında 19. yüzyılda görülmeye başlamıştır. Çanakkale halılarında "goldür" olarak adlandırılmıştır.

Pıtrak (Sakarcık) Milas Bozalan mihraplı halıları ile Megri halılarının mihrap içi zemin süslemesinde kullanılmıştır. Halk inançları ile ilgili motiflerdir. Bolluk ve bereketi temsil etmektedir

Elma motifi. Muğla Menteşe Bozyer döşek halılarında kenar suyunda kullanılmıştır.

Turunç Motifi. Muğla Milas halılarında orta zeminde kullanılan sekiz dilimli motiftir.

Delebi*k* Milas halılarının mihrap içi çeperinde kullanılan motiftir.

Lâdik suyu: Milas Lâdik halılarının geniş sularında kullanılmaktadır.

Çengel motifi: Bodrum Milas halılarının orta zemin süslemesinde kullanılmıştır

Paralı su motifi. Milas halılarının dar sularında kullanılmaktadır.

Baltalı su motifi Milas halılarının geniş sularında kullanılmaktadır.

Elli su: Milas halılarının geniş sularında kullanılmaktadır. Halk inançlarıyla ilgili motiflerdendir. Bereket ve kötülüklerden korunma amaçlı kullanılmıştır.

Yan hamaylı: Milas halılarında mihrap boğumlarında, Megri halılarının mihrap panellerinde kullanılmıştır. Halk inançlarıyla ilgili motiflerdendir. Kötülüklerden ve nazardan korunmak amacıyla kullanılan motiftir.

Kılıçlı köşe: Hem Karaova halıla rında hem de Fethiye Kayaköy'de dokunan halılarda eğme adı olarak kullanılmaktadır.

Kara su: Milas halılarında geniş su düzenlemesinde kullanılmıştır

Kabuksuzun pabucu motifi. Bodrum halılarında Kabuksuz modeli halıların geniş suyunda kullanılan motiftir

Kasap çengeli motifi: Milas halılarında orta zemin bezemesinde kullanılmıştır.

Kösele motifi. Milas halılarında dar su bezemesinde kullanılan geometrik karakterli motiftir

Dip hamaylı: Milas halılarında boğumlu mihraplı seccadelerde ayaklık kısmında kullanılmaktadır. Halk inançlarıyla ilgili motiflerdendir. Kötülüklerden korunma amacıyla kullanılmıştır

Testereli su motifi: Milas halılarının dar sularında kullanılan motiftir.

Tabanca motifi: Milas halılarının dar sularında kullanılan motiftir.

Anahtar motifi: Bozalan halılarında geniş sularında,18- 19.yüzyıl Milas halılarının mihrap alınlığında kullanılan motiftir. Halk inançlarıyla ilgili olarak kullanılan motiflerdendir.

Küpe motifi: Milas mihraplı seccadelerinin orta zemininde, kabuksuz halılarının geniş sularında yer almaktadır. Küpe motifi Boz Afşarların Karabudak obasının imi olarak kullanılan motiftir.

Göbek motifi: Göbek Motifi, Muğla ili halılarında halının orta zemininde yer alan eşkenar dörtgen, dörtgen, oval ve dairesel şekillerdir.

Çıngıllı Cafer motifi: Milas halılarında 18 yüzyıldan beri kullanılan geniş su desenidir.

Boynuzlu göl. Milas halıları içinde yer alan Karaova halılarında kullanılan madalyonlardan birisidir.

Bitkisel karakterli motifler: Hayat ağacı, boru çiçeği, çınar yaprağı, meşe yaprağı patlıcan, baklaçiçeği, çifte güllü, tek güllü, elma çiçeği, sümbül, akasya çiçeği, lale, karanfil, gül, yıldız çiçeği, tütün yaprağı, kabak çiçeği,

Boru çiçeği motifi Bodrum Mumcular ve Menteşe ilçesine bağlı Salihpaşalar köyünde paspas halılarının orta zemininde kullanılmıştır.

Laleli göl motifi: Bir eşkenar dörtgenin köşelerinden ve kenarlarına yerleştirilmiş stilize lale desenleri ile oluşturulmuştur Bazen ortasında yıldız bazen de turunç motifi yer almaktadır.

Turunçlu göl motifi: Turunçlu göl deseni de Milas halılarının orta zemininde farklı büyüklükte yapılan bir motiftir Eşkenar dörtgenin köşelerinde sekiz dilimli turunç motifi yer alır. İki köşeyi birleştiren çizgilerin ortasından dallı çiçekler çıkmaktadır. Bazı örneklerde ortasında muska motifleri bazılarında dört kollu bitkisel karakterli motif yer alır. Büyük örneklerde bir köşe çizgisi üzerinde dört turunç motifi ve dört çiçek yer almaktadır. Üç farklı turunçlu göl deseni vardır. Bergama, Kula, Kırşehir ve Sivas halılarının orta zemininde kullanılmıştır halılarında

Çifte güllü motifi: Bodrum Karaova köylerinde madalyonlu (köşe göbekli) halıların sularında kullanılan motiflerdir.

Tek güllü motifi. Milas Karacahisar köyü ile Bodrum Mumcular ve çevresinde dokunan halıların geniş sularında, Muğla Fethiye Kaya Köy halılarının geniş sularında kullanılmıştır.

Zambak motifi: Muğla- Milas seccadelerinin orta zemininde, Muğla Fethiye Kayaköy halılarında orta zemin süslemesinde ve köşelerdeki eğmelerde kullanılan motiftir.

Tütün Yaprağı: Muğla Milas ve Bodrum halılarının orta zemini ile mihrap alınlıklarında kullanılan motiftir.

Meşe yaprağı motifi: Muğla Milas halılarında meşe yaprağı çift taraflı mihraplı göbekli halıların köşelerinde kullanılmıştır. Bereketle ilgili olarak kullanılmıştır.

Çınar yaprağı motifi: Milas halılarının mihrap alınlıklarında, geniş sularında kullanılan motiftir. Bitkisel karakterli motiftir.

Patlıcan motifi: Ada Milas Karanfilli desenli halılarda bordürlere boğumlu mihraplı halıların mihrap tepeliğinde hayat ağacı şeklindeki düzenlenmiş dalların ucunda yer almıştır

Lâdik gülü motifi: Milas Ldik modelli halılarda çift taraflı mihraplı, tek mihraplı halıların mihrap alınlıklarında kullanılmıştır.

Kozalak(kozak): Milas boğumlu mihraplı halılarında mihrap üstünde hayat ağacının dallarında kullanılmaktadır

Elma çiçeği motifi: Muğla Milas- Bodruma' bağlı köylerde dokunan halıların geniş sularında kullanılan motif.

Boru çiçeği motifi: Muğla Milas ve Bodrum halılarının orta zemin bezemesinde kullanılan motiftir.

Hayvansal Karakterli Motifler: Realist olarak aslan, keklik, koç, yılan işlenmiştir.

Aslan motifi: Muğla Milas Karacahisar köyünde dokunan halılarda kullanılan motiftir. Güç, kuvvet ve kudret göstergesi motiftir.

Yengeç motifi: Ada Milas halılarının geniş sularında kullanılmaktadır.

Kurbağacık motifi: Ada Milas halılarında, gemici su desenli halılarda yengeç motifi ile birlikte kullanılmaktadır.

Yılan motifi: Muğl**a** Bodrum ilçesine bağlı Mazı köyünde' de dokunan halılarda kullanılan motiftir. Korku ve korunma ile ilgili motiftir[102]**.** Aynı zamanda mitolojik kaynaklı motiflerdendir.

Keklik motifi. Muğla Menteşe ilçesine bağlı, Çırpı, Meke ve Kıran köylerinde dokunan halılarda orta zeminde kullanılan motiftir**.** Sevgi ve muhabbetle ilgili motiftir**.**

Akrep motifi: Milas halılarının orta zemininde yer alan göl desenlerinin orta zeminde yer alır. Korku ve korunmayla ilgili motiftir.

5.2.3. Çeşit (Tür)

El dokuması halılar büyüklüklerine göre taban, yarım taban, kelle seccade, çeyrek olarak adlandırılmaktadır. Büyük ebatlı halılar yer döşemesi olarak yapılmış halılardır. Bu grupta yer alan halıların en ve boyları arasındaki fark en az 100 cm'dir. Büyüklükleri ise, $4m^2$, $6\ m^2$, $12m^2$ den daha büyük olabilmektedirler. Muğla ili genelinde dokunan halıların ebatları dikkate alındığında yaygın olarak dokunan 1980'li yıllardan 2000' li yıllara kadar 2x3 m^2 ebadındaki halılar yarım taban halılar), 4 m^2 le 6 m^2 arası ölçülere sahip halılardır. Bu halılar da kelle grubunda değerlendirilmektedir.[103]

Kelle Halıları

[102] Yörede anlatılan hikyeye göre, yörede kışlayan yörük obalarından birinin çocuğunu yılan sokar ve öldürür. Ölen çocuğun anası dokumakta olduğu halının gölüne çocuğunu öldüren yılanın resmini nakşeder. Halıyı, tamamlayıp kestikten sonra yaşadıkları çadırın eşiğine serer. Gelip geçtikçe yılanın resmine basarak yılandan ölen çocuğunun öcünü aldığına inanır. Çocuğun mezarın konduğu yere bu gün "Çocuk Mezarlığı" denilmektedir Bkz, Sabiha Tansuğ (1971) Yılanlı Halının Hikâyesi Türkiyemiz Dergisi, S.3, s.42-43. **,**Aynı hikayeyi Mumcular Yeniköy 1950 doğumlu Gönül Çakır, 08.05. 2018 tarihli yaptığımız görüşmede hikayeyi anlatmıştır**.**

[103] Feyzi Akgül'ün (1973 Muğla doğumlu, üniversite mezunu, esnaf) 12.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgileregöre.

Kelle halıları,4 m^2 le 6 m^2 arasında ölçülere sahip olan halılara verilen isimdir. Genelde salon halısı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde de dokunan halı grubundandır. Daha çok Milas ve Bodrum ve Fethiye ilçeleri ile Kavaklıdere ilçesi Menteşe mahallesinde dokunmuşlardır. Su düzenlemelerinde su sayısı artmıştır. Kompozisyon düzenlemelerinde göbekli ve düz zeminli, çift taraflı mihraplı örnekleri bulunmaktadır. Fethiye Kayaköy'de dokunan örnekleri ise köşe göbekli madalyonludur.

Seccade Halıları

Seccade kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup secdeden gelmektedir. Üzerinde secde edilen, namaz kılınan örtüdür. Hz. Peygamber'in üzerinde namaz kıldığı hurma lifinden dokunmuş bir seccadesinin olduğu belirtilmektedir (Bozkurt, https://islamansiklopedisi.org.tr/seccade**).** Seccade halılarını Oktay Aslanapa, üzerinde namaz kılınmak için mihraplı olarak tasarlanıp dokunan küçük ebatlı halılar olduğunu, çeşitli bölgelere ait örneklerle açıklamıştır (Aslanapa, 1987, s.145,204). Bekir Deniz ise seccade halıları için ise kelle halısından küçük namazlağıdan büyük olan ve daha çok ev içi mekânların tefrişinde kalan açık zeminleri döşemek için kullanıldığını belirtmiştir (Deniz,2000, s.75).

Muğla ili seccade halılarında "seccade" kavramı daha çok yer yaygısı olarak dokunan halı anlamında kullanılmaktadır. Bir diğer özellik ise halk arasındaki "halı" ile "seccade" arasındaki farkı izah eden açıklamadır. Milas ilçesinin Gereme (Kerme) köyleri ile Menteşe ilçesi [104]köylerinde uzun havlı olan halılara "halı", kısa havlı olanlara "seccade" denilmektedir. Milas'ın Karacahisar mahallesi sakinlerinin kendi dokudukları halılara "seccade" Gereme (Kerme) köylerinde dokunanlara "halı" denildiği belirtilmiştir (Akdeniz, https://mitso.org.tr/milas-halisi/)

Günümüzde Milas halısı olarak dokunan halıları ebatları bakımdan üç gruba ayırmak mümkündür. Birinci grupta yarım taban (kelle)halıları için 200x300 cm ile 210x 350 cm ölçülerinde olan halılar için kullanılmaktadır. İkinci grupta seccadeler 4m^2 den küçük namazlağıdan büyük olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü grup ise çeyrek olarak adlandırılan 90x 140 cm ölçülerinde olan halılardır. Bunlar aynı zamanda namazlağı olarak da adlandırılmaktadır. Özellikle Menteşe ilçesine bağlı mahallerde namaz kılmak için dokunanların bir kısmı mihraplı formda bir kısmı da mihrapsız düz olarak dokunmuşlardır.

Bu halıların mihrap içleri boyuna bölümlemelidir. 1914'ten önce dokunmuş Fethiye (Megri) seccadelerinde tek tarafı mihraplı ve Madalyonlu (göbekli) örnekleri de bulunmaktadır.

[104] Güllü Uzun'un (1926 (Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı)28.05.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Mihrapsız düz halılarda orta zeminde çeşitli göl desenleri olan örneklerin yanı sıra orta zemini panelli seccadeler bulunmaktadır. Ortası göbekli (madalyonlu) seccadelerde daha çok, Milas Karacahisar, Karacağaç ve Bodrum Karaova köylerinde yaygın olarak dokunmuştur.

Döşek halıları

Uzun havlı halılardır. Ölçüleri seccade ölçülerinde olup yörede "halı" olarak ifade edilmektedir. Kaynaklarda daha çok yatak halısı diye de bilinmektedir. Genellikle Yörükler tarafından dokunduğu için halıcılar arasında "Yörük Halısı olarak da tanınmıştır. Bu halıların hav yüksekliği 4-5.cm dir. Ön yüzünden bakıldığında desenleri çok iyi ayırt edilemez. Genellikle sırt tarafından motifleri ve genel kompozisyonu daha iyi anlaşılmaktadır. Muğla ilinde özellikle yarı göçer hayat süren Yörük aileleri bu halıları dokumuşlardır. Uzun havlı halılar çadır yaşantısında soğuk kış gecelerinde yorgan üzerine örtünmek için ve döşenmek için dokunmuşlardır. Bu tür halılar 1980li yıllara kadar dokunmuştur.

Yolluk Halıları

Yolluk halılarının enleri 50 cm ile 100cm arasında, boyları 2 m ile 4 m arasındadır. Evlerin hollerine ve antrelerine yazılmak için dokunmaktadır. Özellikle apartman dairelerinde hollerin uzunluklarına göre farklı boylarda dokutulmaktadır. Yolluk olarak dokunan halılarının en erken örnekleri Muğla ilinde halı dokuma bölgeleri Milas ve Fethiye (Megri) de 19 yüzyılda başlamıştır. Megri halısı olarak yabancı kaynakları girmiş halının eni 70 cm, boyu 301 cm. dir. Bu halının iki dar suyu bulunmakta ve orta zemininde boğumlu eşkenar dörtgen şeklinde boğumlu bir düzenleme görülmektedir. Kıvrımı yapan suyun içinde stilize edilmiş hayvan figürleri yer almaktadır (Zipper ve Fritsche,1989, s.61). Milas halıları arasında 90cm x 300 cm örnekleri mevcuttur. Bu yolluk halılarında, iki dar bir geniş su düzenlemesi görülmektedir. Orta zeminde eski örneklerde eşkenar dörtgen şeklindeki göller arka arkaya sıralanmış vaziyettedir. Günümüzde ise halı zeminine belli aralıklarla yerleştirilmiş turunçlu göl, çıngıllı Cafer, elibelinde vb. motiflerinden oluşturulmuş göl desenleri yer almaktadır Bkz. (Örnek No: 62)

Divan Halıları.

Divan halıları daha çok açık sofalarda yer alan tahta divanların üzerine serilerek kullanılmaktadır. Bu halıların enleri 90 cm ile 100 cm arasında boyları ise 170cm-200cm arasında değişmektedir. Kompozisyon düzenlemelerinde bir geniş, iki dar su yer almaktadır. Orta zemin düzenlemeleri çok çeşitli olarak düzenlenmişlerdir. Bkz. (Örnek No:64.65,66, 67)

Namazlağılar

Namazlağılar üzerinde namaz kılınmak için dokunmuş küçük ebatlı halılardır. Namaz kılınacağı zaman serilir, namaz bittikten sonra toplanıp kaldırılırlar. Namazlağıların ölçüleri

birbirinden farklı olarak yapılmışlardır. Genellikle enleri 50- 80 cm, boyları 110-130 cm arasında değişmektedir. Kompozisyon düzenlemeleri yönünden incelendiğinde, mihraplı ve mihrapsız olarak dokunmuşlardır Mihraplı olan örnekleri arasında çift taraflı mihraplı olan örnekleri mevcuttur. Su düzenlemesi yönünden incelendiğinde iki dar bir geniş su olan örneklerinin yanı sıra, tek dar su düzenlemeli olan örnekleri de vardır. Orta zemin düzenlemelerinde turunçlu göl, göbek, hayat ağacı ve çeşitli geometrik düzenlemeler yer almaktadır. Bkz. (Örnek No: 69, 88)

Halı Yastıklar

Halı Yastıklar, Muğla ilinde geleneksel olarak dokunan bir tür değildir. Özellikle turizm ile ilgili işletmelerde dekoratif amaçla kullanılmaktadır. Halı yastıklar, özellikle evlerin içinde ve açık sofalarda tahta divanların duvara gelen kısımlara konularak kullanılmaktadır. Divana oturan kişinin duvarla temasını kesmek için dokunmuş halılardır. Muğla ilinde Menteşe ilçelerine bağlı köylerde ısıtma amaçlı kullanılan ocakların(şömine) kenarlarında kalan kısımda kullanılmak üzere bir çift olarak dokunmuşlardır. İçlerine genellikle keçi kılı ya da saz yaprakları doldurularak kullanılmıştır. Bu yastıklara yörede "köşe yastığı" denilmektedir. Sipariş üzerine dokunan örnekleri mevcuttur. Ölçüleri 50cm x 100cm dir.

Halı heybeler

Heybeler genellikle binek hayvanlarında eşya koymak için dokunmuş iki gözlü dokumalardır. Halı heybeler, daha çok binek atlarında kullanılmıştır. Boyları 120-135cm gözler 45x45cm ölçülerinde ve ara kısmı kilim, cicim, halı dokumalı olanları da vardır. Heybe gözlerinin arka tarafı kilim dokumalıdır. Bazen tek renk, bazen de enine yollu yapılmış örnekleri vardır. Heybelerin etrafının deriyle kaplanmış örneklerine "saraçlı heybe" denilmektedir (Deniz, 2000, s.77**).** Saraçlı heybeler, Muğla ilinde daha çok Milas, Bodrum, Ortaca ve Fethiye ilçelerinde dokunmuştur. Rahvan at besleyen saygın kişiler atları için özel saraçlı heybe yaptırmışlardır. Heybe dokumaları, en eski dokuma türlerimizden birisidir. Günümüzde bu heybeler dokunmamaktadır. Tespit ettiğimiz heybelerin iki göz arasında kalan orta kısmı iki parça olarak dokunmuştur. Bu kısım eğer kaşına geçirilerek heybenin kayması önlenmektedir. Heybeler, yörede eskiden genç kızların çeyizinde bulunması gereken dokumalar arasında idi.

Heybeler, Türk düğün geleneğinde çok önemli bir yere sahiptir Nişan ve düğün hediyeleri heybelere konarak kız ve oğlan evine gönderilmiştir. Nişanda kullanılan heybelere "nişan heybesi" denilmektedir. Kız evi tarafından dokunan heybeler nişanda oğlan evinden gelen hediyelerin karşılığı heybelerle oğlan evine gönderilmiştir. Halı heybeler, aynı zamanda hali vakti yerinde olan ağaların statü göstergesi olarak kullandığı eşyalardan birisidir Özellikle

motorlu taşıtlar yaygınlaşmadan önce bir yerden bir yere ulaşmada atlar kullanıldığından at sahibi olan kişiler halı heybeleri kullanmışlardır. Özellikle saraçlı heybeler at üzerine yerleştirildiğinde hem atın teriyle kirlenmemesi hem da halı heybenin ömrünü uzatma anlamında tercih edilmiştir.

Örneklik Halılar (Ülgüt Halı): Örneklik halılar, Milas ilçesi Karacahisar köyünde dokunan halılardır. Halının üzerinde çeşitli su, yanış, eğme ve göbek desenleri örnek çıkaracak kadar işlenmiştir. Çeşitli örneklerin bir araya düzensiz şekilde yerleştirildiği halılardır Günümüze ulaşabilmiş örneklik halıların en erken tarihlisi 1944 tarihlidir.

Küçük Parça Halılar:

Küçük parça halılar daha çok kapı eşiklerine yazılan paspaslar, 40x70 cm ile 45x90 cm ölçülerindedir. Sandalye minderleri ise sandalye üzerine konulmak üzere dokunan 40x40 cm ölçülerindedir, Koltuk minderi olarak dokunanlar da 45x45 cm ölçülerindedir. Sandalye minderi halıları genellikle altılı olarak dokunmaktadır. Genellikle orta zemini çevreleyen bir dar su bulunur. Orta zeminde değişik göl motifleri kullanılmıştır. Turunçlu göl, çıngıllı Cafer, yıldız altıgen göller vb. desenler kullanılmıştır. 40cm x 40cm ölçülerinde dokunan örnekleri mevcuttur.

Minder yüzeyinde kullanılan motifler yörede halı göllerinde ya da su düzenlemelerinde kullanılan motiflerden oluşturulmuş desenler kullanılmıştır. Bu parçaların düğüm sıklığı 28x32 olarak belirlenmiştir. Küçük parça halılar, aynı zamanda büyük halılardan artan ilme iplerinin değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Türk ailesinin tasarruf kültürünü en iyi yansıtan örneklerindendir.

5.3. Muğla İli Düz Dokuma Yaygıları

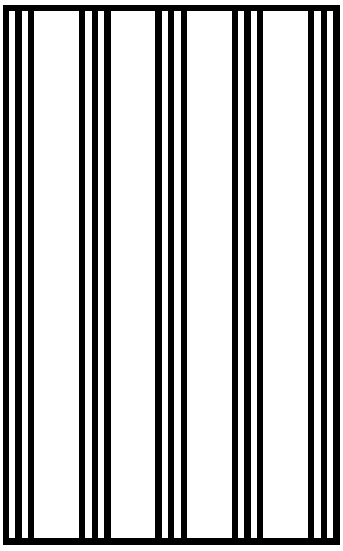
5.3.1. Kilimler

5.3.1.1. Muğla Kilimlerinin Kompozisyon Özellikleri

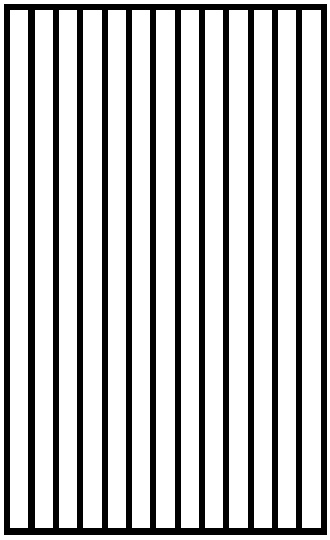
Muğla ilinde kilimler çözgü yüzlü ve atkı yüzlü olarak dokunmuşlardır.

1.Çözgü Yüzlü Kilimlerin Kompozisyon Özellikleri: Çözgü yüzlü kilimler boyuna kuşaklı olarak dokunmuşlardır. Bu kilimlerin malzemesinde ağırlıklı olarak keçi kılından yapılmış iplikler kullanılmıştır. Kuşak aralarında, ince şeritler yer almakta ve renk tekrarları genellikle iki ya da üç renk kullanılarak yapılmıştır. Bazı dokumalarda siyah beyaz, bazı örneklerde siyah, mavi, beyaz, bazı örneklerde beyaz ve kırmızı renkler kullanılarak dokuma yüzeyi motiflerle bezenmiştir. Çözgü yüzlü kilimlerden yer yaygısı olarak dokunanlar

genellikle iki şak halindedir. Şakların birleştirilmesinde çitme tekniği kullanılmıştır. Bu yaygılarda daha çok keçilerin doğal renkleri nadiren de boyanmış kırmızı renkli kıl iplikler kullanılmıştır. Büyük ebatlı yaygılardır. Fethiye, Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde bu dokumalara "ala çul" Menteşe, Yatağan, Milas ve çevresinde genellikle "yaygı" olarak adlandırılmışlardır.

Çizim No. 21: Örnek No: 108 Alaca Yaygı

Çizim No. 22: Örnek No: 114 Alaca

Çözgü yüzlü dokunan dokumalar arasında yer yaygıları dışında çuval, harar, heybe ve torba gibi taşıma işlerinde kullanılan dokumalar da bulunmaktadır. Bu dokumalar da aynı renkler kullanılmıştır. Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çatakbağyaka, Çırpı, Zeytinköy, Dağpınar köylerinde dokunan çuvalların ve hararların bir kısmı ince kuşaklı bir kısmı da geniş kuşaklı olarak dokunmuştur. Fethiye, Seydikemer ve Ula, ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunanlar genellikle geniş kuşaklı dokumalardır.

Boyuna kuşaklı dokunan ve koyunyününden dokunan ve ince ve küçük ebatlı olan alaca dokumalarında koyunun siyah ve beyaz renkli yünleri kullanılarak ince kuşaklı olarak dokunmuşlardır. Bu dokumalarda atkı uygulaması beş sıra beyaz, beş sıra siyah atıldığından dokuma yüzeyinde piti kare görünümü oluşmaktadır. Bu dokumalar, kadınlar tarafından, çok amaçlı kullanıldığından bir kısmı sap takılarak bir kısmı sapsız şal şeklinde kullanılmıştır.

2.Atkı Yüzlü Kilimlerin Kompozisyon Özellikleri

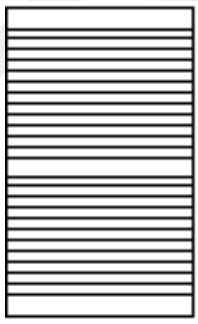
Atkı yüzlü kilimler dokunuş biçimlerine göre dokuma yüzeyinde desen oluşmaktadır. Bu kilimler bez ayağı dokuma sistemi ile dokunduğundan kilim yüzeyindeki desenler farklı renkteki atkı iplikleri kullanılarak oluşturulmaktadır. Bu teknikle dokunan kilimlerde

dokuyucunun tercih ettiği yönteme göre desenler oluşturulmaktadır. Dokuyucu dokuma yaparken dokuma yüzeyinde atkı ipinin dönüş yerlerinde bazen küçük delikler oluşmasına izin verir. Bu deliklerden dolayı bu kilimlere delikli(ilikli) kilim denilmektedir Atkı yüzlü kilimler kompozisyon yönünden incelendiğinde enine kuşaklı düz kilimler ve yüzeyi çeşitli desenlerle bezenmiş olarak iki ana grupta toplayabiliriz.

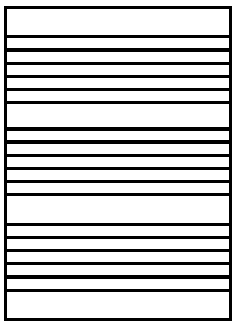
Enine Çubuklu Kilimlerin Kompozisyon Düzenlemesi

Bu kilimlerde farklı renkteki atkı iplikleri ile kilim yüzeyinde enine kuşaklar oluşturulmuştur. Renk kuşaklarının tekrar yapılacağında araya geniş kuşak yerleştirilmiştir. Bu kilimlerde yer alan geniş kuşaklara "g**oraf**", ince kuşaklara "**çubuk, çıbık**" denilmektedir.

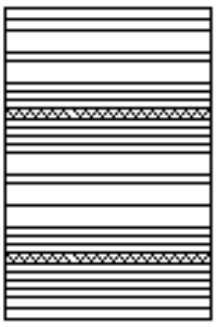
Bu tip kilimlerde çubuk tekrarları bazen beş bazen on kuşaktan sonra yapılmıştır. (Çizim No:22,23) Geniş kuşak, kırmızı renkten yapılmıştır. Kırmızı rengin ağırlıklı kullanılmasından dolayı, bu kilimlere "**al kilim**" de denmiştir. Fethiye, Seydikemer, Milas ve Menteşe ilçelerine bağlı bazı yerleşim yerlerinde dokunan kilimlerde kuşaklar arasına cicim tekniği ile ince kuşaklar yerleştirilmişti Bkz. (Örnek No: 128,131,132), Çizim No: 25). Bazı kilimlerde ise kilim yüzeyi geniş kuşaklara ayrılmış ve her kuşağın içine göz motifi yerleştirilmiştir. Göz motiflerinin yanlarında iç içe zikzaklar yapılmıştır. (Çizim No: 26, Örnek No 143**).**

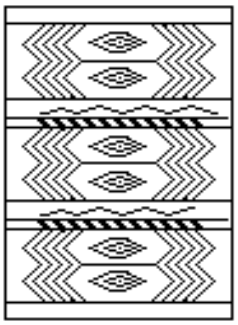
Çizim No. 23: Örnek No: 136

Çizim No. 24: Örnek No: 129.

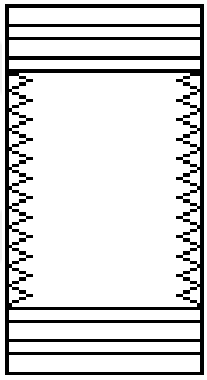
Çizim No. 25: Örnek No: 128

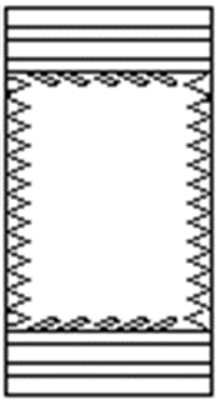
Çizim No. 26: Örnek No: 143

Yüzeyi Çeşitli Motiflerle Bezenmiş Kilimler

Bu kilimlerde bezeme, uygulanan yönteme bağlı olarak kendi içinde çeşitlenmektedir. Bazı kilimlerde desenler her sırada farklı renkteki atkı iplikleri kaydırılarak motif ve desen oluşturulmaktadır. Bu kilimlerde motifler dik hatlar oluşturulmadan yapılmaktadır. Bu yöntemle yapılan kilimlerin çoğunda enine kuşaklı düzenleme görülmektedir. Muğla ilinde tespit edebildiğimiz kilimlerde daha çok parmak/ tarak, göz, muska motifleri kilim yüzeyinde yer alan renk kuşaklarının içine belli bir düzende yerleştirilerek oluşturulmuştur. Bu kilimlerin bazılarında sadece kenarlarında parmak desenleri vardır. Kilimlerin orta zeminleri düz kırmızı renkle dokunmuştur. Baş ve ayak kısmında kalın kuşaklar bulunmaktadır. Bu kalın kuşaklara Bodrum Ortakent ve Yalıkavak'ta "**tahta**" denilmektedir. Bu kilimlerin bazılarının ortasında boyuna düzenlenmiş parmak deseni yer almaktadır (Örnek No: 138, Çizim No:27)

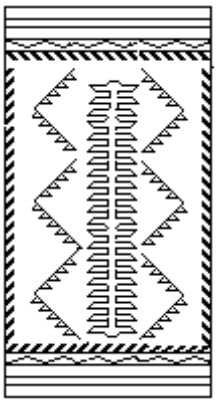
Çizim No. 27: Örnek No: 138,139

Çizim No. 28: Örnek No: 140

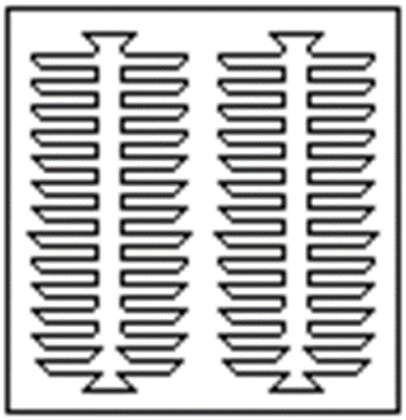
Datça ve Bodrum ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde sadece kenarlarında parmak desenlerinin işlendiği kilim örnekleri tespit edilmiştir. Bkz. **(**Örnek No:138,139,145)

Atkı kaydırmalı kenarları parmak desenli olan kilimlerden Bodrum Yalıkavak ve Ortakent'te dokunan kilimlerde orta zeminde "**turna kataru ve parmak"** deseni olan kilimler bulunmaktadır. Bu kilimlerin zemini kırmızıdır Ortadaki parmak desenleri sarı renkle işlenmiştir. Kilimin ayak ve baş kısmında enine kuşaklar yer almaktadır**.** Bkz. (Örnek No:137**)**

Çizim No. 29: Örnek No: 137

Atkı kaydırmalı ortası tamamen parmak deseni ile nakışlı kilimler Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimleri ile Bodrum, Milas ve Yatağan ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Küçük ölçüde kare formda olanlar "**ekmek mendili**" olarak dokunmuşlardır.

"

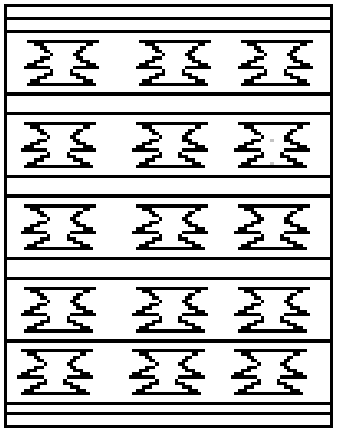
Çizim No. 30: Örnek No: 151 m

Farklı ölçüde yapılan örnekleri bulunmaktadır. Bu kilimlerden büyük ebatlı olanları yer yaygısı ve sal kilimi olarak kullanılmıştır. Bu parmaklı kilimlerde özellikle büyük ebatlı olanlarda zemin kırmızıdır. Bkz. (Örnek No:151, 152,153,154,155)

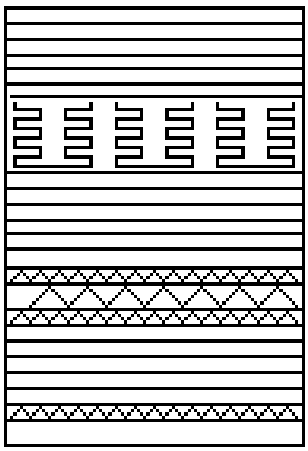
Küçük ebatlı olan örneklerde ise, bazen üç, bazen dört, bazen de beş renk kullanılarak parmak desenleri oluşturulmuştur. Bu kilimlerde görülen desenler genellikle parmak /tarak motifleridir. Bkz. (Örnek No:137,141,142,143,146, 153)

Enine kuşaklı olarak dokunmuş ve yer tefrişinde kullanılan kilimlerde ise, kuşak içlerine farklı renklerde motifler yerleştirilmiştir. Bu tür kilimlerde, motifli geniş kuşaklar arasında dar kuşaklar yer almaktadır. Bu dar kuşaklara yörede "**çubuk/ çıbık**" denilmektedir. Bazı örneklerde bu kuşakların sayısı bir, bazılarında ise daha fazladır. Bu dar kuşaklar desensizdir.

Bazı kilimlerde kuşak içlerine yıldız, göz, muska ve tarak motifleri yerleştirilmiştir. Bkz. (Örnek No: 141,142,143).

Çizim No. 31: Örnek No: 142

Çizim No. 32: Örnek No: 143

Atkı Yüzlü Delikli / İlikli Kilimlerin Kompozisyon Düzenlemesi.

Delikli kilimlerde kilim dokuma esnasında motifler dokunurken motif sınır çizgilerinde farklı renkteki ipliklerin karşılaşmasında dönüşler aynı çözgü telinden yapıldığı için iki dönüş teli arasında delikler oluşmaktadır. Genellikle orta kalınlıktaki iplerle dokunan kilimlerde bu delikler altı sıra atkının aynı çözgü telinden döndürülmesi ile oluşturulmaktadır. İnce iplikli olanlarda sekiz atkı aynı çözgü telinden döndürülerek yapılmaktadır Yaklaşık bu deliklerin yüksekliği bir cm'dir. Kilimlerde bir cm'den büyük delik olması kilimin sağlamlığını olumsuz etkilediğinden dokuyucular bir cm'den daha büyük delik oluşturmamaya özen gösterirler. Bu deliklerden dolayı bu kilimlere Menteşe ilçesi Çatakbağyaka, Meke, Çırpı, Çiftlik, Dağpınar, Zeytinköy, Kıran, Sarnıç Denizova, Çaybükü, Çukuröz, Yeniköy, Algı ve Yenibağyaka köylerinde "**delikli kilim**", denilmektedir[105] Menteşe ilçesi Bozyer, Göktepe, Kuzluk, yerleşim birimlerinde "parda kilim" Milas Kultak, Pınar "**delikli kilim**" Milas ilçesi Çamovalı köyünde "ezmeli kilim", Menteşe Yörükoğlu, Taşlı ve Fadıl köylerinde "kaykaylı kilim" denilmektedir.[106] Ula ilçesi Sarayyanı Elmalı, Karabörtlen Çıtlık, Kızılyaka köylerinde "**farda**

[105] Hörü Yıldırım''ın (1948 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)09.10.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Hatice Karataş'ın (1936 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)21.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

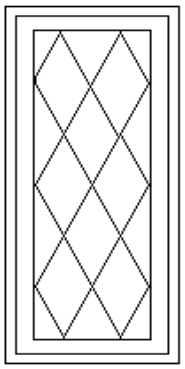
[106] Hatice Özyörük 'ün (1955Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 20.09.2018 te yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Fikriye Tok'un (1957 Yemişendere doğumlu, ilkokul mezunu ev hanımı).07.04.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

kilim" denilmektedir [107]) Muğla ilinin değişik yerleşim birimlerinde tespit ettiğimiz ve kataloğumuzda yer alan delikli kilimlerin genel kompozisyon şemasını incelediğimizde yedi farklı düzenlemeye sahip oldukları görülmüştür.

1.Etrafı su(bordür) düzenlemeli ortası kancalı eşkenar dörtgen göllü/ göbekli kilimler

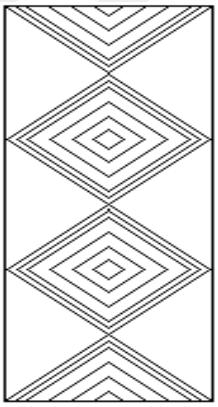
Bu grupta yer alan kilimlerin dış kenarlarında bir su düzenlemesi yer almaktadır. Orta zeminde iç içe yerleştirilmiş eşkenar dörtgen göbekler yer almaktadır. Fethiye Eldirek k ilimleri ile Seydikemer, Seydiler kilimlerinde eşkenar dörtgen göller kancalı olarak düzenlenmiştir. Kilimin büyüklüğüne göre orta zemindeki eşkenar dörtgen göl sayısı artmaktadır. Tespit ettiğimiz Fethiye-Eldirek kilimlerinde orta zeminde yan yana iki büyük eşkenar dörtgen göl bulunmaktadır., boyunda da sekiz büyük eşkenar dörtgen göl yer almaktadır. Bu kilimlerde hâkim renk laciverttir. Bu büyük eşkenar dörtgen şeklindeki kancalı göllerin her birine yörede, "sini" denilmektedir. Bu kilimler, yörede büyüklükleri belirtilirken göl(sini) sayısı dikkate alınmaktadır. Bkz. (Çizim No: 32, Örnek No: 161,162). Bu eşkenar dörtgen göllerin içi, iç içe yerleştirilmiş eşkenar dörtgenlerle doldurulmuştur. Göllerin göbeğinde, bazen kurtağzı motifi bazen de altıgen küçük göbek motifi yer almaktadır. Bu kilimlerin geniş sularında, genellikle koçbaşı, eli belinde ve kurtağzı motifleri kullanılmıştır. Dar sularda ise çakmak, koçboynuzu ve kuyruklu motifi yer almaktadır.

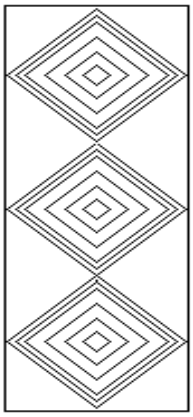
Çizim No. 33: Örnek No:161,162

[107] Kaynak kişiler: Hatice Madan,'ın (1955 Sarayyanı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)17.03.2018 tarihli şifahi görüşmede verdiği bilgilere göre.
Nasibe Balcı' nın (,1950 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)13.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre
Ayşe Özcan,'ın (1955 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)23.02.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Gülümser Kavasoğlu'nun (1958 Çıtlık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)15.03.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

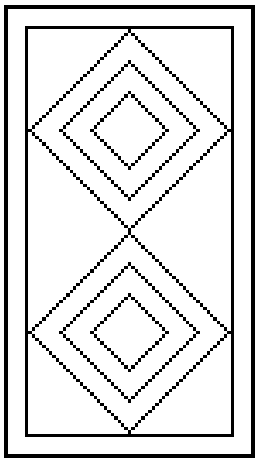
Yörede “farda kilimler” olarak adlandırılan kilimlerde desenler farklı renkteki ipliklerle kilim yüzeyinde iç içe ve dışa kaydırmalarla enine baklava dilimi oluşturulan bir düzenleme görülür. Kaydırmalar sırasında atkı ipliklerinin dönüş yerlerinde küçük delikler oluşmaktadır. Bu kilimlerin orta zemininde iç içe eşkenar dörtgen göbekler yer almaktadır. Bu tür düzenlemeye sahip kilimler, Ula, Marmaris, Fethiye Menteşe, Bodrum Dalaman ve Ortaca ilçelerinde dokunmuştur. Bu kilimlerin baş ve ayak kısımlarında enine kuşak düzenlemesi yer almaktadır. Bu tür düzenlemeye sahip olan kilimlere örnek gösterilebilir. Bkz. (Örnek No:166,167,177,181,182) Bu kuşağın içine bukağı ve muska motifleri yerleştirilmiştir. Kaydırma sistemiyle kilim yüzeyinde kullanılan renklerle enlemesine paralelkenar (baklava dilimi) şekiller oluşturulmuştur. Bu tür düzenlemeye sahip kilimlerin değişik yerleşim birimlerinde farklı isimlendirildiği görülmüştür. Bu tür düzenlemeye sahip kilimlere Menteşe ilçesi Yörükoğlu köyünde “**kaykaylı kilim**” Ula’ ve Marmaris’e bağlı yerleşim birimlerinde “**farda kilim**” Milas Çamovalı köyünde “**ezmeli kilim**” Seydikemer Kayadibi ve Kadıköy’de “**yantırlı kilim**” denilmektedir. Paralel kenar şeklindeki renk düzenlemesinin sürekli içe ya da dışa kaydırılması ile iç içe göbekler oluşturulmuştur. Tam ortada ise farda deseni yer almaktadır. Bu kilimlerde kullanılan renkler yerleşim yerlerine göre farklılık göstermektedir.

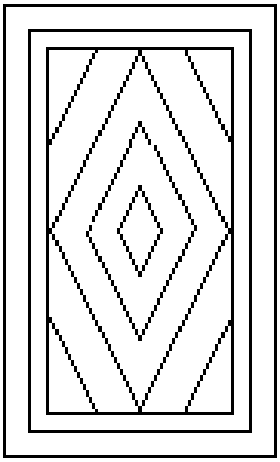
Çizim No. 34: Örnek No:163

Çizim No. 35: Örnek No:166

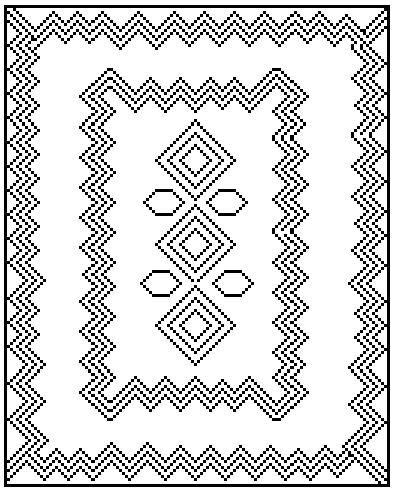
Çizim No. 36: Örnek No: 184

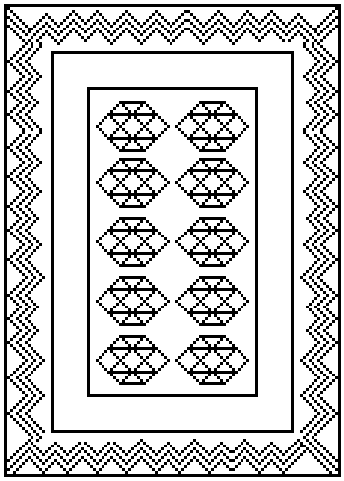
Çizim No. 37: Örnek No: 183

2.Etrafı zikzaklı su ile çevrili, ortası birden çok göllü/göbekli kilimler

Muğla ilinde**,** bu tür kilimler Menteşe ilçesi Çırpı Meke, Çatakbağyaka, Çaybükü, Milas Kuzyaka, Kultak köylerinde yapılan delikli kilimlerde görülmektedir. Kilimin en dış kenarı üç renk ile oluşturulmuş zikzaklı (eğri yanış/) su ile çevrilidir. Orta zemin kenarlarına dibek motifleri aynı eksen üzerine yerleştirilerek su düzenlemesi oluşturulmuştur. Bu tür düzenlemeye sahip kilimlerin bazılarında, orta zemininde aynı eksen üzerine yerleştirilmiş iki sıra halinde altıgen göller yer alırken bazı örneklerde orta zeminde iki dibek motifi yan yana yerleştirilmiştir İki dibek motifinin arasında bukağı motifleri oluşturulmuştur. Bkz. (Örnek No: 159) Bazı örneklerde orta zeminde eşkenar dörtgen şeklinde göbekler yer almaktadır. Burada renk kaydırması ile eşkenar dörtgen şeklinde iç içe göbek oluşturulmuş ve göbeğin ortasında farda deseni yer almaktadır**.** Bkz. (Örnek No. 158) Bazı örneklerde ise altıgenler içinde yıldız motifleri yer almaktadır**.** Bkz. (Örnek No:157**)**

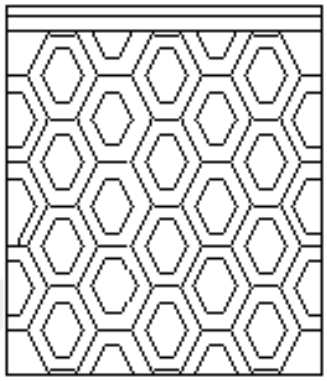
Çizim No. 38: Örnek No: 156

Çizim No. 39: Örnek No: 157

3.Yüzeyi kancalı altıgenlerle bezeli kilimler

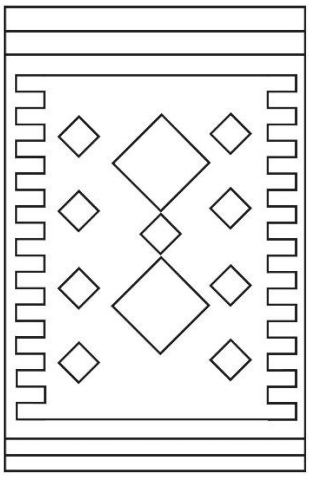
Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde dokunan bu kilimlerin bazılarında baş ve ayak kısmında yer alan enine kuşak içine tarak motifi bazı örneklere bukağı motifleri işlenmiştir. Orta zeminde kancalı altıgenler aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Bu altıgenlerin ortasında daha küçük bir altıgen göbek yer almaktadır. Dıştaki altıgenin orta köşelerinden kancalar çıkmaktadır. Bu kilimler Antalya Elmalı Barak kilimleri ile benzerlik göstermektedir. Bu kilimlerde kullanılan renkler, mavi, kırmızı, yeşil ve sarıdır. Bkz. (Örnek No:165**)**

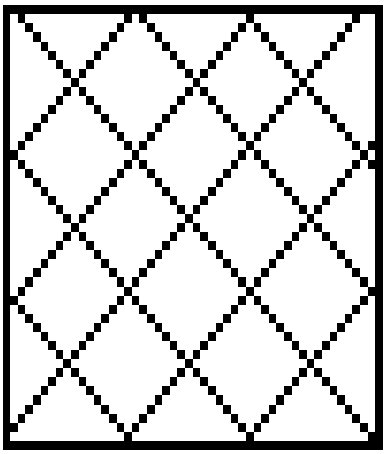
Çizim No. 40: Örnek No: 165

4.Kenarı parmak desenli ortası farda göl desenli kilimler

Bu tür düzenlemeye sahip kilimlerde kilimin etrafı parmak/ tarak deseni ile çevrelenmiştir. Kilimin orta zemininde aynı eksen üzerine yerleştirilmiş farda göl deseni yer almaktadır. Orta eksen üzerinde yer alan göller daha büyük, yanlarda yer alan farda göl desenleri daha küçük düzenleniştir. Kilim zemini kırmızı, kenarlarını çevreleyen tarak deseni ise yeşil renklidir. Bkz. **(**Örnek No:168). Heybelerde zemin eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve ortalarında farda deseni yer almaktadır

Çizim No. 41: Örnek No: 168

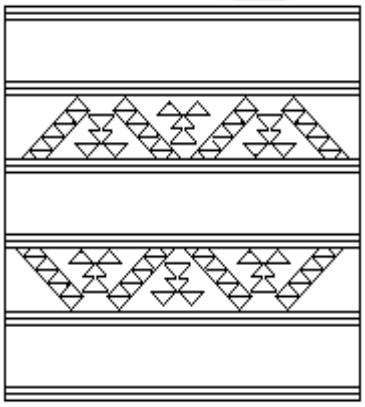
Çizim No. 42: Örnek No: 186, 187

5.Enine kuşaklı düzenlemeye sahip kilimler

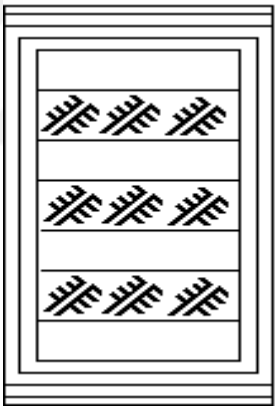
Bu türdüzenlemeye sahip kilimlerde kilim yüzeyi enine bölümlenmiş olup, her bölüm içine motifler yerleştirilmiştir. Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşimlerde "**yarım farda kilim**" diye adlandırılan kilimler enine kuşaklı olarak dokunmuşlardır. Kuşakların içine yarım şekilde farda deseni bir ters, bir yüz olarak yerleştirilmiştir. Desenli olan kuşaktan sonra dev tüyü renginde boş bir kuşak yer almaktadır Bkz. (Örnek No:170).

Enine kuşaklı olarak düzenlenen kilimlerden namazlağı olarak dokunan bazı örneklerde tam ortada yer alan kuşak diğerlerinden daha geniş olarak düzenlenmiş ve kuşağın tam ortasına farda motifi yerleştirilmiştir. Bu tür düzenlemeye sahip namazlağılar Ortaca içesi Ekşiliyurt köyü dokumalarında ve Fethiye ilçesi Arpacık köyü dokumalarında görülmektedir. Bkz. (Örnek No:175,176).

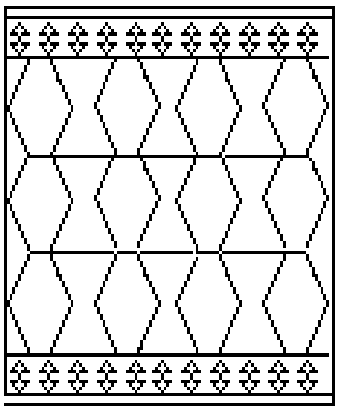
Fethiye Eldirek köyünde dokunan kilimlerden bir diğeri, kenarları su düzenlemeli, orta zemini enine kuşaklı kilimlerdir. Bu kilimlerde enine kuşaklar bir boş bir dolu olarak düzenlenmiştir. Desenli kuşakların içine "yeleğdi" (kartal kanadı) motifi cicim tekniğinde işlenmiştir. Bkz (Çizim No 44, Örnek No 169).

Çizim No. 43: Örnek No: 170

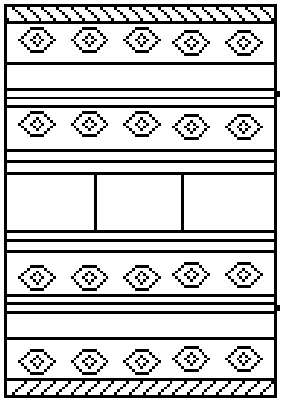

Çizim No. 44: Örnek No: 169

Çizim No. 45: Örnek No: 178

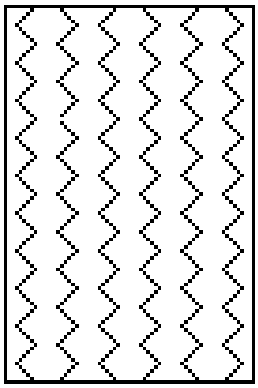
Ula ilçesine bağlı Portakallık köyünde dokunan kilimlerde enine kuşakların içine altıgenler yerleştirilmiştir. Bu altıgenlerin ortasında da göz motifi yer almaktadır. Enine kuşakların içine göz, tarak, koçboynuzu ve yaryare küstü motifleri yerleştirilmiştir. Bkz. (Örnek No:179) Ula ilçesi merkezde tespit ettiğimiz bir kilimde de enine kuşaklı bir düzenleme görülmektedir. Geniş kuşaklar arasına ince şeritler yerleştirilerek kilim zemini enine bölümlü hale getirilmiştir. Bu kuşaklar içine farda deseni ile kurtağzı motifleri münavebeli olarak yerleştirilmişlerdir**.** Bu kilimlerin ayak ve baş kısmında enine kuşak yer almakta ve içine bukağı motifleri ile saç bağı motifleri yerleştirilmiştir**.** Bkz. (Örnek No:178)

Çizim No. 46: Örnek No: 179

6.Boyuna yollu(kuşaklı) kilimler

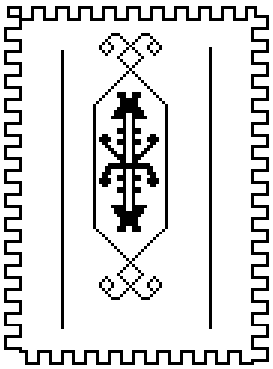
Bu tür düzenlemeye sahip kilimlerde motifler aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde dokunan bu tür düzenlemeye sahip kilimlerde farda deseni kullanılmıştır. Bu kilimler Burdur yöresi kilimleriyle benzerlik göstermektedir. Bu kilimlerde farda deseni her bölüm içine aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Her kuşak arasına yerleştirilen turuncu renk, kuşakları birbirinden ayırmaktadır. Kuşak içine yerleştirilen farda motifleri aynı renkle dokunmuşlardır. Kuşakların zeminleri birbirinden farklı yapılarak kontras bir renk düzenlemesi meydana getirilmiştir. Bu tip düzenlemeye sahip kilimlere örnek Bkz. (Çizim No 47, Örnek No: 164) verilebilir.

Çizim No. 47: Örnek No: 164 Farda Desenli Kilim

7. Zemini çift taraflı mihraplı kilimler

Bu tipte düzenlenen kilim örneğinde, mihrap alanı kenarlarında kalan kısımda kurtağzı motifleri siyah zemin üzerine sarı ve kırmızı renklerle işlenmiştir. Kilimin etrafı beyaz renkli tarak motifi ile çevrilidir. Mihrap zemini krem renkli olup, üzerine turuncu ve kırmızı renkle hayat ağacı motifi işlenmiştir. (Çizim No: 48, örnek No,174**)**

Çizim No. 48: Örnek No: 174

5.3.1.2.Muğla Kilimlerinde Motifler

Kilimin ağacı/ gülü. Seydikemer Fardalı kilimlerin kenar suyunda kullanılan motiftir.

Çengelli/ canavar ayağı motifi: Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerine bağlı Arsa, Kadıköy, Kayadibi köylerinde dokunan kilimlerin farda motifini çevreleyen motiftir.

Farda motifi: Atkı kaydırma tekniği ile kayarak eşkenar üçgen(muska)oluşturularak eşkenar dörtgen alanın içine yerleştirilen motiftir. Anadolu Türk kilimlerinin ve Türk dünyasının ortak motiflerindendir.

Yantır motifi (badem payam): Fethiye ve Seydikemer kilimlerinde kullanılan Çengelli baklava dilimli motif

Canavar ağzı (kurtağzı, koca bıyık) motifi: Muğla ili Menteşe, Ula, Seydikemer ve Fethiye ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde dokunan kilimlerde kullanılan motiftir. Anadolu Türk kilimlerinin ortak motiflerindendir.

Deveboynu motifi: Fethiye Eldirek mahallesinde dokunan kilimlerde göbeklerin kenarında kalan beyaz zeminde kullanılan motiflerden birisidir.

Eğri demir / çakmak, çapraz motifi: Fethiye Eldirek farda kilimlerinde kullanılan motiflerden biridir. Menteşe, Fethiye Ula, Bodrum, Milas Marmaris, Kavaklıdere Yatağan ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde dokunan seyrek motifli cicimlerde kullanılan motiflerdendir. Anadolu Türk kilimlerinin ortak motiflerindendir.

Tabak motifi. Fethiye Eldirek mahallesinde dokunan farda kilimlerde Kenar suyu ile göbek arasına yerleştirilen altıgen motiflere denilmektedir.

Kelebek motifi Fethiye Eldirek mahallesinde dokunan farda kilimlerde Kenar suyu ile göbek arasına yer alan motiftir

Bıçak ucu motifi. Fethiye, Seydikemer'e bağlı yerleşim birimlerinde dokunan farda kilimlerin başlangıç ve bitiş kısmında yer alan zıt yerleştirilmiş muska(eşkenar üçgen) motifidir.

Hayat ağacı motifi. Türk halı ve kilimlerinde sık kullanılan motiflerdendir. Hayatı devamını ve ölümsüzlüğü ifade etmektedir. Eski Türk Kültürünü ve inancını simgeleyen motiftir.

Koçboynuzu motifi: Muğla ili, Menteşe ilçesi Çırpı, Çukuröz, Çaybükü mahallerinde dokunan delikli kilimlerde, Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunan farda kilimler ile seyrek motifli cicim dokumalarında kullanılmıştır. Anadolu Türk kilimlerinin ortak motiflerindendir. Güç ve kuvveti ve cesareti simgeleyen motiftir.

Sındı motifi Fethiye Eldirek kilimlerin en dış kenarında yer alan karasu içinde yer alan motiftir. Ayrıca Menteşe ilçesi Çaybükü Çukuröz Çırpı mahallesinde dokunan kilimlerde de kullanılmıştır. Anadolu Türk kilimlerinde "yaryare küstü" olarak geçen motiftir

Yarım sındı motifi. Fethiye Eldirek mahallesi Farda kilimlerinde kullanılan motiftir. Karasu adı verilen kenar suyunda kullanılan motiftir. Yâr yâre küstü motifinin tek halde işlenmiş şeklidir.

Eli belinde/ kral kızı motifi: Fethiye ilçesine bağlı Eldirek mahallesinde dokunan kenar suyunda yer alan motiftir.

Topalak motifi: Fethiye Eldirek kilimlerinde eşkenar dörtgen göllerin orta zemininde yer alan motiftir.

Sini motifi: Seydiler kiliminde ortada yer alan eşkenar dörtgen göbeğe verilen addır

Gelin öldüren motifi: Seydiler kiliminin orta zeminini çevreleyen beyaz zeminli suyun kısa kenarında yer alan motiftir.

Tek tırnak, çift tırnaklı motifi: Seydiler kilimlerinde sini adı verilen göbeklerin içinde yer alan motiflerdir.

Koşan köpek motifi: Seydiler kilimlerinin kısa kenarlarının sularında kullanılmıştır.

Oturtma motifi: Eldirek kilimlerinin kısa kenarlarında, Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Bozyer, Fadıl köylerinde dokunan kilimlerde, Milas ilçesi Çamovalı köyü kilimlerinin kısa kenarlarında kullanılan iki eşkenar üçgenin birbirine zıt olacak şekilde uçlarından birleştirilmiş şeklidir.

Eli belinde oturtma motifi: Oturtma yanışının içine yerleştirilmiş eli belinde yanışlı motif.

Çıngıl motifli ağdırma motifi: Eldirek kilimlerinde orta zemindeki göl motiflerinin içinde yer alan ok şeklindeki motif.

Deveboynu motifli ağdırma motifi: Eldirek kilimlerinde kullanılan eşkenar dörtgen şeklindeki motif.

Kurbağa motifli ağdırma motifi: Eldirek kilimlerinde orta göbekte yer alan göl motifleri içinde yer alan motiftir.

Eli belinde motifli ağdırma motifi: Eldirek kilimlerinin göbek kenarlarında yer alan motiftir.

Dibek motifi: Muğla ili Menteşe ilçesi Çırpı Meke, Çatakbağyaka, Çiftlik, Çukuröz mahallerinde dokunan kilimlerin su ile göl arasında yer alan motiftir. Bereketle ilgilidir.

Bukağı motifi: Muğla ili Menteşe ilçesi Çırpı Meke, Çatakbağyaka, Çiftlik, Çukuröz mahallerinde dokunan kilimlerin su ile göl arasında yer alan iki motif arasında yer almaktadır. Sadakati ve birlikteliği ifade etmektedir.

Yıldızlı göbek: Muğla ili Menteşe ilçesi Çırpı Meke, Çatakbağyaka, Çiftlik, Çukuröz mahallerinde dokunan kilimlerin gölünde yer alan altıgenlerin ortasında yer allan altı kollu yıldız motifidir. İnançla ilgili olup, "Mühr-ü Süleyman" olarak Türk sanatında 13. yüzyıldan beri kullanılan motiftir. Türk Sanatının ortak motiflerindendir.

Turna motifi. Bodrum kilimlerinde orta zeminde yer alan motiftir. Halk inaçları ile ilgili motiftir. İffetli kadını simgeler. Alevi Bektaş kültüründe ayn-ı cemi temsil eden motiftir.

Muska motifi. Muğla ili Menteşe ilçesi, Bozyer, Fadıl, Kaklık, Yörükoğlu Çırpı Meke Çatakbağyaka, Milas Kayaderesi ve Çamovalı kilimlerinin enine kuşaklı goraflarının içinde, Bodrum ilçesi Geriş mahallesi dualı kilimlerinin enine kuşaklarında muska motifi yer almaktadır. Halk inançları ile ilgili motiftir. Nazara karşı korunmak için kullanılan motiiftir. Aynı zamanda Türkmen ve Yörük takılarındandır.

Turna katarı motifi Bodrum ilçesi Geriş mahallesi kilimlerinde orta zeminde yer alır. Motif halk inançları ile ilgilidir. Göçü ve baharın gelişini simgelemektedir.

5.3.1.3. Çeşit

Çözgü Yüzlü Kilimler

Alaca Yaygı (Alaçul)

Alaca yaygı, yer döşemesi için dokunan büyük ebatlı kilimlerdir. Muğla ili genelinde Yörük yaşamının sürdüğü her yerleşim biriminde yakın zamana kadar dokunmuş yaygılardır. Keçi kılından genellikle keçinin doğal renkli iplikleri ile boyuna kuşaklı olarak dokunan çözgü yüzlü dokumalardır. Boyuna 6-7 metre uzunluğunda dokunup tam ortadan kesilerek parçalar birbirine "çitme tekniği" ile birleştirilmekte ve birleşme yerlerine beyaz ve kırmızı renkli keçi kılından yapılmış iplikle üzerine belli aralıklarla basit çiçek motifleri yapılmıştır. Kenarları

katlanarak dikilmektedir. Çok amaçlı kullanılan büyük ebatlı yaygıdır. Harman yerinde tahıl altına sermek için, tütün dizerken tütün altına serilmek için, tütünün kurutulmak için asıldığı kırmandala örtü yapmak için, zeytin silkmede zeytin ağacının dibine serilmede kullanılmıştır. Dalaman'da boyanmış keçi kılından yapılmış örnekleri de vardır.

Bir alaca yaygı yapmak için sadece çözgüye 8 okka (10.166 kg) iplik kullanılmaktadır Alaca yaygının çözgü telleri çok sık tutulduğundan dokurken çözgü tellerini açmak için "tırtı çubuğu" kullanılmaktadır. Bu tür yaygılar dokunurken gücü ağacı üst levente doğru kaydırılır ve yan ağaçların çiğinlerine konularak ayakta dokumaya devam edilmektedir.

Kara Yaygılar

Kara yaygılar çadır örtüsü olarak karakeçi kılından yapılmış çözgü yüzlü dokumadır. Bazı örnekleri tek paça olarak dokunmuştur. Bazı yerlerde de çift kanat olarak dokunmuşlardır. İki parça birbirine dikilerek kullanılmışlardır. Kenar uçlarına keçi kılından yapılmış sicimler takılanlar çadır çulu olarak kullanılmıştır. Yaygıya takılan sicimler çadır direklerine bağlanmada kullanılmıştır. Ebatları ve ölçüleri alaca yaygılarla aynıdır.

Alacalar

Alaca dokumalar, çözgü yüzlü ince dokumalardır. Bir alaca dokuması için bir kg çözgü ipi kullanılmaktadır. Çözgü çözülürken beş siyah, beş beyaz çözgü teli gelecek şekilde çözülmektedir. Atkıları da beş sıra beyaz, beş sıra siyah olarak atılarak dokunmaktadır. Bu tür dokumalar Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan Meke, Çatakbağyaka, Dağpınar, Çiftlik, Çırpı, Zeytinköy, Denizova, Sarnıç, Kıran, Algı, köyleri ile Milas'ın Gerime (Kerme) tarafındaki yerleşim yerleri olan Kultak, Kalem, Kumluca, Pınar, Kuzyaka, Kayaderesi ile Bodrumilçesi Mumcular ve çevresindeki köylerde dokunmuştur. Muğla Menteşe ilçesine bağlı Yaraş köyünde de bu tür dokuma örneği tespit edilmiştir. Bu dokumalar "ensiz" (dar) dokumalardır. Bu dokumalar, 40-45 cm eninde 130-135 cm boyundadır. Alaca dokumaları dokunurken 260-270 cm boyunda dokunurlar. Tezgâhtan kesildikten sonra ortadan ikiye bölünür ve parçalar "çitme" tekniği ile birleştirilir Dokumanın kenarları katlanarak beyaz çözgü ipi ile dikilmektedir. Kırmızı yün ip ile, dikiş yerleri boyunca çeşitli çiçek motifleri ile süslenmiştir. Aynı taraftaki kenarlarına birer metre. uzunluğunda yassı şekilde örülmüş sap takılarak kullanılmaktadır. Alaca dokumalarını kadınlar, gündelik işlerde önlük amaçlı, kırda, bayırda hareket halinde iken sırtlarına çocuk sarınmak için ve soğuk günlerde şal şeklinde örtünmede kullanmışlardır. Kadınlar çocuklarını uyutmak için kilim gibi yere sererek de kullanmşlardır. Alacalar, kadınlar tarafından kullanılan çok işlevli dokumalardır.

Alaca dokumaları aslında dokuma tekniği yönünden mekikli tezgâh sistemine göre ayarlanmış bir dokumadır. Hem çözgüsünde hem de atkısında kullanılan iplikler yünden elde

edilmiştir. Bu dokumada kullanılan iplikler koyunun doğal renklerinden siyah ve beyaz renkler kullanılarak dokunmuştur. Çözgü ve atkı iplikleri gayet ince eğrilmiştir. Bir alaca dokumak için 1 kg çözgü ipi kullanılmaktadır. İnce dokunanlarda aradaki atkı iplikleri ile çözgü ipliklerinin gölgeli bir kare oluşturduğu görülmektedir. Kız çeyizlerinde yer alan dokumalar arasındadır.

Menteşe ilçesi Yaraş köyünde tespit ettiğimiz alaca örneği yekpare olup 1 metre eninde 135 cm boyunda dokunmuştur. Bu dokumada kullanılan iplikler diğer yörede dokunanlara göre daha kalındır. Mumcular'da tespit ettiğimiz örnek ise çok ince yün iplikten dokunduğu için adeta mekikli tezgâhta dokunmuş gibidir. Bu dokuma tekniği ile yapılan dokumalar tek şak olarak ve iki şak olarak dokunmuşlardır. İki şaklı olanlar ortadan çitme tekniği ile birleştirilerek kullanılmıştır. Tek şak olarak kullanılanlar daha çok soğuktan korunmak amacıyla şal maksatlı kullanılan dokumalardır. Bu dokumalarda kompozisyon düzenlemesinde farklı renklerle kalın ve ince boyuna kuşaklı geniş ve dar şeritler şeklinde düzenlenmiştir. İki şak olanlar farklı renkteki ipliklerle çitme tekniği ile birleştirilmişlerdir. Başlangıç, bitiş ve birleştirme yerlerinde iğne ile yapılmış basit çiçek ve muska motifleri ile süslenmişlerdir.

Harar (Garar)

Harar (Garar) yük taşımak amacıyla yapılan dokumalardır. Osmanlı döneminde 1640 tarihli narh defterinde "garar" olarak geçmektedir. Deve hararı, peksimed hararı, yeniçeri hararı, boz orta hararı, sipahi hararı, zahire hararı gibi türleri bulunmaktadır. (Yücel,1992, s.107). Kıl hararlarla ilgi bilgi de ise bunların taşrada yapıldığı ve tüccarlar tarafından alınıp satıldıkları belirtilmektedir. Bir çift kulplu kıl hararın fiyatı o dönemde 160 akçe, kıl urgan saplısının 105 akçe zahire hararının çiftinin kulplusu 80 akçe olarak belirtilmektedir (Yücel,1992, s.107).

Muğla ilinde yakın zamana kadar dokuması yapılan hararlar da çuvallar gibi çift olarak dokunurmuşlardır. Hararlar keçi kılından çözgü yüzlü olarak dokunmuşlardır. Bir çift harar için 3 okka (3.846 gr). İplik kullanılmaktadır. Eni 5 karış (1 karış 20 cm) boy da 7 karış olarak ayarlanmaktadır. Yaklaşık eni 100 cm, boyu 140cm'dir.

Yanlarına kolan takılır, genellikle ağzı bir araya getirilmeden kenarına takılmış kıl sicimle bağlanarak kapatılmaktadır. Hararlar daha çok saman ve ot taşımak amaçlı dokunan büyük çuvallardır. İki kısa tarafı kapalı bir uzun tarafı açık olanlarına "şilte" denilmektedir. Şilteler daha çok develerle saman taşımada kullanılan hararlardır. Bunların. Kenarlarına, atlamalı olarak sicim takılarak kullanılmaktadır. Ağzı kapatılırken sicimler karşılıklı sicim evlerinden geçirilerek kapatılmaktadır. Bu dokuma örneklerine araştırma yaptığımız yerlerde örneğine

rastlanılmamıştır. Deve ve hayvanla yük taşımacılığının kalkması ile daha çok sentetik hararlar kullanılmaktadır.

Çuvallar

Çuvallar yük taşımada kullanılan ve çift olarak dokunan dokuma eşyalarıdır. Kullanım yerlerine ve dokuma tekniğine göre adlandırılmışladır. Keçi kılından çözgü yüzlü olarak dokunanlara "seyrek çuval", "alaca çuval" keçi kılından dokunmuş atkı yüzlü çuvallara "sık çuval" üzeri yün iplikleri ile cicim tekniğinde yanış işlenenlere "yanışlı çuval", pamuktan atkı yüzlü olarak dokunanlara "pamuk çuval" denmiştir.[108] Yanışlı sık çuvallardan un koyulanlara "un çuvalı" mahsul koyulanlara "mahsul çuvalı" bulgur koyulanlara "bulgur çuvalı" çamaşır koyulanlara "bısat/ pusat çuvalı denmiştir. [109] Ula ilçesi Elmalı, Portakallık köylerinde ise çamaşır çuvalı yerine "kesi çuvalı" denilmektedir.[110] Çuvalların yan taraflarına taşımada kolaylık sağlaması için kolan dikilmektedir. Kolanlar hem ıstar tezgâhında hem de kondu tezgâhlarında (çarpana) dokunmuştur. İki ucunda dokunmamış çözgü iplerinden beşten silindirik sap örülmektedir.

Çuvallar bir çift olarak dokunmuşlardır. Her bir çuvala yük sarma sırasında denk denir. Yük taşıma esnasında çuvalların içine konan zahireler ölçülerek konur. Her bir teneke buğdaya (bir ölçek/ bir dolu)denilmektedir. Eşek, katır, at için dokunanlar 4 teneke alacak şekilde dokunurken deve ile yük taşımada kullanılan bir çuval 10 teneke (ölçek)alacak büyüklükte dokunmuştur. Bir devenin bir seferde taşıdığı zahireye yörede 1 deve olarak ifade edilmektedir.[111]

Heybeler

Heybeler, gerek yerleşik hayatta gerekse göçer hayatta en çok kullanılan dokuma eşyalardan birisidir. Heybeler hem keçi kılından hem de koyunyününden yapılan dokumalardır. İki gözlü olarak tasarlanan heybeler kullanım amaçlarına göre isimlendirilmiştir. Tohum serpmek için dokunanlara" tohum heybesi", çeyizlik için yünden yanışlı olarak dokunanlara" çeyiz heybesi", koşum atı için dokunmuş olanlara koşum(terki) heybesi denmiştir. Gündelik hayatta en çok kullanılan heybeler keçi kılından çözgü yüzlü olarak dokunmuş olan alaca heybelerdir. Genellikle keçi kıllarının doğal renkleri ayrı ayrı iplik yapılarak boyuna kuşaklı

108 Perihan Çağdaş'ın (1956 Akıncılar doğumlu, Lise mezunu emekli hemşire) 05.07.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bigilere göre.

109i: Şefika Çetin'in (1933 Meke doğumlu, okur yazar değil, ev hanımı).12.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

110 Sultan Balcı 'nın (1934 Elmalı doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı)13.04.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

111 Hüseyin Gündoğdu,'nun (1935 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, arıcı) 17.09.2020 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

olarak dokunmuşlardır. Renk geçişleri arasında çizgiler yer alır. Bunların boy uzunlukları 130-140 cm, enleri 45 cm göz boyları da kare olacak şekilde katlanarak dikilmektedir. Bu heybelere aynı zamanda" alaca heybe" de denilmektedir. Yük taşımada pratiklik sağladığı için hayvanla taşımacılığın yapıldığı her yerde çok yaygın olarak kullanılmıştır.

Torbalar

Torbalar, küçük ebatlı tek gözlü yük taşımak için yapılmış gözlü dokumlardır. Keçi kılından çözgü yüzlü boyuna kuşaklı, çizgili ya da tek renkle yapılmış dokumalardır. Kullanıldıkları yere göre adlandırılmıştır. Yeni doğmuş oğlakları taşımak için kullanılanlarına "oğlak torbası", saman, konulanlara "saman torbası", yem konulanlara "yem torbası", eğrilmek için kıl sümenlerin konulduğu torbalara "kıl torbası" denilmektedir.

Atkı Yüzlü Kilimler

Enine Çubuklu Yaygı Kilimleri (Al kilim/ Ala Kilim/ Koca Kilim -Ölümlük, Ölgülük, Sal Kilimi)

Bu kilimler Muğla ili genelinde en yaygın dokunan kilimlerdir. Renk düzenlemeleri yerleşim yerlerine göre farklılık göstermektedir. Milas Çamovalı mahallesindeki çubuklu kilimlerin çubuk enleri 1 cm. Menteşe ilçesi Fadıl, Yörükoğlu, Bozyer 5 cm, Menteşe ilçesi Meke, Kıran Denizova, mahalleri, Ula ilçesi Elmalı, Karabörtlen, Portakallık 4 cm. Kavaklıdere Menteşe kilimlerinde 4cm. Datça Kumyer, Sındı, Cumalı köylerinde 3 cm'dir. Bazı yerleşim birimlerinde dokunanların çubukları daha ince olup, çubuk enleri 1 cm'dir. Seydikemer, Kadıköy' kilimlerinde çizgiler birbirinden farklı ve düzenli tekrar bulunmamaktadır Bodrum kilimlerinde çubukların enleri 5 cm dir. Genellikle sekiz veya dokuz çubuktan sonra goraf gelmektedir. Renk sıralaması değişmeden tekrar edilmektedir. Bu kilimlerde goraf koyu kırmızı renktedir. Kırmızı renk ağırlıklı olduğundan al kilim, ala kilim boyutunun büyüklüğünden dolayı "koca kilim" denilmektedir. Bu tür kilimler farklı ölçülerde dokunmuştur. Namazlağı yolluk tarzında dokunan örnekleri de bulunmaktadır. Büyük olanlarının enleri 160-180 cm boyları 240-260 cm arasında, namazlağılar ise 85-95cm x 140-160 cm arasında değişmektedir. Yolluk tarzı dokunanların ise, 85- 90 cm enleri, boyları 225-300 cm arasında değişmektedir

Kırca Kilim

Keçi kılından yapılmış atkı yüzlü dokumadır. Keçilerden elde edilen kıllar siyah beyaz kahverengi, sarı ve gök kıllar ayrı ayrı taranıp eğrilirler. Daha çok keçi kılının yumuşak olan kısımları (kürküt/ tiftik) kullanılmaktadır. Çözgü ipi, iki katyapılarak bükülerekkullanılır. Genellikle siyah renkten çözülmektedir. Renk kuşakları da siyah beyaz, kahverengi, gök (açık mavi/ buz mavisi) tiftik iplerden iki kat edilmiş ve "karnıyarık bükülmüş" ipliklerden yapılmaktadır. Çözgüsü için, 1 kg çözgü ipi kullanılmaktadır. Boyutları eldeki malzemeye göre

tespit edilmektedir. Genellikle ebatları enleri 130 -150 cm, boyları 220-280 cm arasında değişmektedir. Bu kilimler genellikle oda zeminlerini döşemek amaçlı kullanılmaktadırlar. Kırcalar içinde çözgü ipi için 1300 gr iplik, atkısı için de büyük boylar için 8 kg atkı ipi kullanılmaktadır

Al Yaygılar

Al yaygı açık renkli keçi kılları tarandıktan sonra sümen yapılıp boyanmaktadır. Boyalı sümenler kuruduktan sonra iğ ile eğrilmektedir. Al yaygı için ölçü genellikle 8-9 karış eni 12-13 karış boyunda yaklaşık olarak ölçüleri 160-170 cm eni, boyu,240-280 cm arasında değişmektedir. İstisna örnekleri de görülebilmektedir. Bu tür al yaygı dokumaları Muğla ili Menteşe, Ula, Milas, Bodrum ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı dağ köylerinde dokunmuş ve bu bölgelerde yaygın kullanılmıştır. Bu yaygılarda hâkim renk, kırmızıdır. Bundan dolayı bu kilimlere al yaygı denilmektedir. Yaygının gorafları koyu kırmızı(bordo) renklidir. Kullanılan renkler, açık kırmızı, bordo, yeşil, hardal sarısı, beyaz ve siyahtır.

Dikine çizgisi olmayan deliksiz kilimler (parmaklı/ taraklı Kilimler)

Bu tür kilimler, Datça, Bodrum, Kavaklıdere Menteşe ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunmuşlardır. Bu kilimlerde zemin üzerine farklı renkteki atkı ipleri ile motifler kaydırmalı şekilde işlenmişlerdir. Bu Datça kilimlerinde parmak desenleri kilimin dörtkenarında yer almaktadır Parmak desenleri büyük ebatlı kilimlerde iki renklidir. Bodrum'a bağlı yerleşim yerlerinde parmaklı kilimler hem yer yaygısı hem de sal kilimi olarak kullanılmışlardır

Delikli/ ilikli farda kilimler

Delikli kilimler daha çok çeyizlik dokunan kilimlerdir. Ev döşemesinde kullanılmışlardır. Kullanımları sırasında altlarına genellikle alaca yaygı serilerek kullanılmıştır. Ölçüleri enleri 140-180 cm, boyları ise, 240-280 cm arasında değişmektedir. Delikli kilimlerin bir kısmında sarma kontur tekniği kullanılmıştır. Fethiye Seydikemer Ortaca ve Bodrum aynalı kilimlerinde bu teknik uygulanmıştır. Bu kilimler desen oluşumundan izlenen yöntemden dolayı Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı ve Muratlar köylerinde kaykaylı kilim, Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde yantırlı kilim, Milas Çamovası köyünde" ezmeli kilim" denilmiştir[112].

[112] KSadike Tolga' nın (,1933 Deniova doğumlu, okur ayazar değil, ev hanımı)23.08.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Camefer Tican'ın (,1960 Kıran doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)19.01. 2019 tarihinde verdiği şifahi bilgilere göre.
Hatice Özyörük'ün (1956 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)20.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Fatma Çoban'nın (1933 Eldirek doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı) 04.08.2018 yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.
Melek Oruç'un (1959 Çamovalı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 06.07.2018 de yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Delikli kilimler tüm yüzeyin motiflerle bezendiği genellikle boyuna düzenlemenin hâkim olduğu örneklerin yanında enine kuşaklı olanlarda vardır. Bu tür kilimlerde kuşaklar arasına yerleştirilmiş motifler de görülmektedir. Ortaca namazlağıda secde kuısmına denk geelen geniş kuşağın orta yerine farda deseni işlenmiştir. Diğer kuşakları içine cicim tekniği ile eğri yanış seyrek olarak işlenmiştir**. (**Örnek No:175)Fethiye Arpacık (Nif)'ta dokunmuş namazlağıda orta kuşak içine farda deseni yerleştirilmiştir. Bu susma motifinin yerleştirildiği kuşak daha geniştir. Bkz. (Örnek No: 176**)** Ula Karabörtlen ve Elmalı köylerindeki kilimlerde enine kuşaklar bazen bir sıra beyaz çizgiyle ayrılmış bazen de sadece motif zemin rengi ile enine düzenleme sağlanmıştır.

Kilim zeminin etrafının üç sıra suyolu ile çevrelendiği aynı zamanda kenar su düzenlemesi olan kilimler Menteşe ilçesi Çırpı, Meke, Çatakbağyaka ile Milas Kuzyaka ve Kayaderesi mahallelerinde dokunan kilimlerde görülmektedir. Bkz. **(**Örnek No:156,157-158,160) Bu kilimlerde orta zeminde eşkenar dörtgen göbekler yer almaktadır. Eşkenar dörtgen göbekler, muska motifleriyle oluşturulmuştur. Göllerin göbeğinde yıldız motifi yer almaktadır.

Yer yaygısı olarak dokunan kilimler, genellikle büyük ebatlı kilimlerdir. Enleri 140-198cm, boyları 240-280 cm arasında değişmektedir. Ev içinde genellikle çift yazılarak kullanılmaktadır.

Milas Çamovalı, köyünde dokunan ve "ezmeli kilim" ve toplu kilimlerde zemin tamamen motiflerle bezenmiştir. Bu kilim, Menteşe Yörükoğlu, Fadıl ve Taşlıköylerinde kaykaylı kilim, Seydikemer Kadıköy ve Kayadibi köylerinde "yantırlı kilim" olarak bilinmektedir. Bu kilimler çeyizlik olarak dokunmuşlardır. Bazı dokuyucu kadınlar kendileri ve eşleri için ayrı ayrı "ölümlük/ dirimlik/ ölgülük/sal kilimi" olarak da dokumuşlardır. Kişiler öldükten sonra kilimler yıkanarak köy camiine bağışlanmıştır. Bu "ölümlük-dirimlik, ölgülük kilimleri", dokuyan ya da dokutulan kişiler tarafından hiç kullanılmadan sahibi tarafından muhafaza edilmektedir. Kişi öldüğünde yakınları tarafından tabutunun üzerine örtülmektedir. Daha önceleri özellikle Yörüklerde ölen kişi mezarlığa uzak bir yerde ise ağaçtan sal yapılarak cenaze kilime sarılmış vaziyette sala yerleştirilerek taşınırdı. Bundan dolayı bu kilimlere "sal kilimi" de denilmektedir. Cenaze defnedildikten sonra yakınları, kilimi yıkayarak bir camiye bağışlamışlardır.

Her yeri motiflerle bezeli kilimler Milas ilçesi Koru, Çamovalı, Kayaderesi köyü kilimlerinde, Menteşe ilçesinde Salihpaşalar, Yörükoğlu, Fadıl köylerinde, Ula ilçesinde Kızılyaka köyü farda kilimlerinde, Marmaris ilçesi Çetibeli köyü kilimlerinde, Fethiye Eldirek küyü ve Seydikemer ilçesine bağlı Seydiler ve çevresindeki köylerde dokunmuştur. Bu kilimlerde zemin tamamen motiflerle doldurulmuştur. Seydikemer ve Fethiye Eldirek köyü kilimlerinde eşkenar dörtgenler kancalıdır. Menteşe ilçesi Çırpı, Meke, Çatakbağyaka, Kıran

ve Bozyer köyü kilimleri ile Milas Kuzyaka köyü kilimlerinde orta zeminde eşkenar dörtgenlerden oluşan üst üste sıralanmış halde üç göbek yer almaktadır. Bodrum Yalıkavak Geriş mahallesinde dualı aynalı kilimlerinde zemin, üçgen yanışlarla düzenlenmiş olup, eşkenar dörtgen şeklindeki göllerin zeminleri boştur. Turnalı kilimlerde ise, eşkenar dörtgen şeklindeki göller yoktur. Muska motifleri, kaydırmalı şekilde kilimin ortasındaki turna katarının sağında ve solunda kıvrımlı şekilde kilim boyunca devam etmektedir. Bu kilimlerin kenarlarında parmak motifleri yer almaktadır. Ortadaki turna katarı motifi de atkı kaydırma şeklinde yapılmıştır. Kilimin kenarlarında yer alan parmak desenleri ile ayna motifleri arasında herhangi bir yanış yer almaz. Bu tür kilimlerin zemini kırmızıdır.

Fethiye Eldirek köyü kilimleri ile Seydikemer, Seydiler kilimlerinde hâkim renk laciverttir. Diğer kilimlerde ise koyu kırmızı ve al kırmızı (bayrak kırmızısı) renkler hâkimdir.

Eldirek, Boğalar ve Arsa köylerinde dokunan kilimlerden biri de yarım farda kilimlerdir. Yarım farda kilimler, enine kuşaklı olarak düzenlenmiş kuşağın içine, farda motifi yarım şekilde bir ters, bir düz olacak şekilde yerleştirilmiştir. Bundan dolayı bu kilimlere "yarım farda kilim" denilmektedir. Bu kilimin kompozisyon düzenlemesinde enine kuşakları bir boş, biri dolu olarak yapılmıştır. Bkz. Örnek No:169) Kilim zemini devetüyü rengindedir. Ceviz kabuğundan elde edilen sütlü kahve tonuna yörede devetüyü denilmektedir. Bu kilimlerin bazılarında desen ipinde makine yünü (sentetik yünler)kullanılmıştır. Yaptığımız görüşmede sentetik yünlerin kullanım nedeni güve düşmemesi olarak belirtilmiştir[113] Seydikemer de uzun zaman kilim dokuyan Mihriban Gülseren sökülmüş kazak yünlerinden farda kilim dokumuştur.[114]

Parmaklı /Taraklı Namazlığalar

Bu kilim namazlağılarda parmak motifleri kilimlerin dört köşelerine işlenmiştir. Parmaklı taraklı namazlağı kilimler, küçük ebatlı olarak dokunmuşlardır. Bodrum, Datça ilçelerine bağlı yerleşim yerlerine parmaklı taraklı namazlağılar dokunmuştur.

Ekmek Mendilleri

Ekmek mendilleri, ekmekleri saklamak için özel olarak dokunmuş küçük kare formunda dokumalardır. Sofra olarak da kullanılmışlardır. Yörük kültüründe en önemli dokuma eşyalardan birisidir. Kız çeyizlerinde yer alan en temel dokumalardan birisidir. Kedinin, farenin ve diğer hayvanların ulaşamayacağı yerlerde itina ile saklanırlar. Genellikle Yörükler ekmek mendillerini katladıktan sonra üzerini başka bir kilimle örterler ve üzerine kedi köpek ve diğer

[113] Durkadın Dereli'nin, (1964 Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 04.08.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[114] Mihriban Gülseren 'in (1934 Kemer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı), 15.09.2018 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

hayvanların açmaması için ağır bir cisim koyarlar. Ekmek mendili dokumak için 800 gram çözgü ipi, 2kg atkı ipi kullanılmaktadır.

Ekmek mendilleri kare ya da kareye çok yakın ebatlarda dokunmuşlardır. Ekmek mendilleri parmaklı kilim tekniğinde ve düz zeminli olarak dokunmuşlardır. Menteşe ilçesi Meke ve Çatakağyaka köylerinde dört renkle, Zeytinköy'de beş renkle. (Fotoğraf,150, Kıran köyünde üç renkle, Bodrum Mumcular beldesinde altı renk kullanılarak parmaklı kilim kompozisyonu oluşturulmuştur. Menteşe ilçesi Yaraş köyünde koyunun doğal krem rengi ile dokunmuş örnekleri de tespit edilmiştir. Delikli kilim tekniğinde dokunan ekmek mendili bulunmamaktadır Ekmek mendillerinin dokunmasında koyunyünü kullanılmıştır. Ölçüleri 90x.90 cm ile100x100cm,100x110 cm arasında değişmektedir. Genellikle kenarları dikilerek kullanılmıştır. Nadiren saçaklı örneklerinin dokunduğu görülmüştür. Ekmek mendillerinin kenar dikişlerinde çözgü ipliği kullanılmıştır. Dikişle üzerine beyaz iplikle küçük çiçek yanışları işlenmiştir.

Heybeler

Heybeler delikli kilim tekniği ile koyunyününden yapılmış heybeler, Bodrum Yalıkavak Geriş mahallesinde, Fethiye Eldirek, Arpacık, Gökçeovacık ve çevre köyleri ile Seydikemer, Arsa, Kayadibi, Kadıköy, Ortaköy köyleri ile Muğla ili Menteşe ilçesi Yaraş köyünde dokunmuş örnekleri tespit edilmiştir. Heybeler yük taşımada kullanılan eşya olması nedeniyle eskiden pazara gidilirken götürülen yük taşımak için kullanılan eşyalardan birisidir. Pazardan alınan eşyalar, heybenin gözlerine konarak taşınmıştır. Motorlu taşıtlar çıkana kadar heybe en sık kullanılan dokuma eşyalar idi. Desenleri geometrik karakterli motiflerden oluşmakta bazen heybe gözünün ön yüzünde eşkenar dörtgenlerden oluşan göl motifleri yer almaktadır. Üzerinde Fethiye ve Seydikemer'de "farda kilim motifi" olarak adlandırılan yanışlar işlenmiştir. Boyları130-140 cm, eni 45x45-50x50 cm ölçülerindedir.

İteğiler

İteğiler, koyunyününden yapılmış atkı yüzlü düz dokumalardır. Enleri 90-100 cm boyları 130-140 cm arasında değişmektedir. Üzerinde herhangi bir yanış bulunmamaktadır. Bazen koyunun doğal renklerinden enine çizgiler konulmuştur. Genellikle beyaz koyunyününden dokunmuşlardır. İteğiler, üzerinde un elenen ve hamur yoğrulan dikdörtgen şeklindeki dokumalardır.

Torbalar

Torbalar, küçük dokumalardan olup günlük hayatta çok sık kullanılan en küçük dokuma eşyasıdır. Atkı yüzlü torbalar, günlük hayatta sık kullanıldığından dokunan büyük dokumaların

dokuma işlemi bittikten sonra kalan kısmından değişik ölçülerde dokunmuşlardır. Bunlar genellikle çobanların sürekli yanında taşıdıkları ekmek torbaları, çadır hayatında küçük ebatlı olan eşyaları koymak için dokunmuşlardır. Kaşık konanlara, kaşık torbası, iğne iplik, makas, çuvaldız, çakmak taşı, ezme taşı, kibrit, çakmak vb. saklamak için kullanılanlara "dikiş torbası "Kur'an-ı Kerim koymak için dokunanlara "Kuran kabı" denilmektedir. Kuran'ı Kerim muhafazası için dokunanların üzerinde üçgen kapağı bulunmaktadır. Düz enine kuşaklı dokunan örnekleri ile atkı kaydırma tekniği ile deliksiz dokunan örnekleri vardır. Torbaların hepsi saplıdır. Sapları genellikle örme tekniği ile yapılmakta olup, üçten, dörtten, beşten, sekizden örülmüş iplerden yapılmıştır.

5.3.2. Cicimler

5.3.2.1. Muğla Cicimlerinin Kompozisyon Özellikleri

Muğla ilinde tespit edilelen cicim dokumalardan, yörede cicim dokumalar, sık motifli ve seyrek motifli olarak dokunmuşlardır. Seyrek motifli cicim dokumalar enine kuşaklı ve serpme yanışlı olarak dokunmuşlardır. Sık motifli cicim dokumalarda ise kompozisyon düzenlemesi dokuma yüzeyinin eşkenar dörtgenlerle bölümlenmiş ve boyuna zikzaklı olarak dokunmuşlardır

1.Seyrek Motifli Cicimler

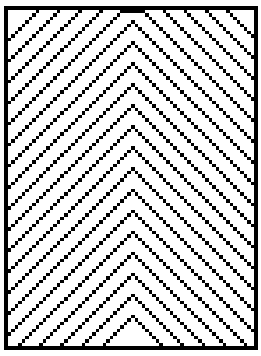
Enine kuşaklı seyrek motifli cicimler:

Bu tür cicimler, koyunyününden dokunmuşlardır. Enine kuşaklar dar ve geniş olarak düzenlenmiştir. Geniş kuşakların içine motifler belli aralıklarla belli bir düzen içinde yerleştirilmişlerdir. Bkz. (Örnek No:214,215) Bazı örneklerde tüm kuşakların içi motiflerle bezenmiştir. Bkz. (Örnek No: 197,204,205,207,208,218,220) Bazı örneklerde ise enine kuşakaların biri nakışlı diğeri nakışsız olarak dokunmuştur. Bu tür cicim dokumalara Fethiye ve Seydikemere bağlı köylerde "alara kilim" Marmariste, Kavaklıdere ilçesi Menteşe mahallesinde Yatağan ilçesi, Şeref, Katrancı ve Alişar köylerinde "yanışlı kilim" denilmektedir. Bkz. (Örnek No: 193-194,195,196, 201).

Enine kuşaklı cicim dokumaların bir kısmında motifler bazı kuşakların içine yerleştirilmiştir. Renk kuşakları belli bir düzen içinde tekrar etmektedir. Kuşakların arasında ince şerit şeklindeki çizgiler yer almaktadır. Bu çizgiler, kuşakları daha belirgin hale getirmektedir. Bkz (Örnek No:206,209,211,212,214,215).

Tüm yüzeyi serpme motiflerle bezenmiş cicimler:

Bu tür cicimler genellikle koyunyününden dokunmuşlardır**.** Motifler dokuma yüzyine belli aralıklarla yerleştirilmiştir. Bu tür düzenlemeye sahip olan örneklerden seccade olarak dokunmuş örnekte dokuma yüzeyine yerleştirilen göz motifleri ile kilim yüzeyinde sivri kemer formu elde edilmiştir. Dokuma yüzeyinde adeta iç içe yerleştrilmiş kemerler oluşturulmuştur. Mavi, pembe, kırmızı, lacivert ve turuncu renklerle göz motifleri kilim yüzeyinde dıştan içe doğru kaydırılarak orta noktada kesişme noktası oluşturulmuştur. Bu tür dokumalara yörede "beyaz namazlağı" denilmektedir. Bu tür cicim dokumalar, Fethiye Eldirek ve çevresinde yer alan köylerde dokunmuştur. Bkz, (Örnek No: 209). Tüm yüzeyi seyrek motiflerle bezenmiş dokumalardan bir diğeri de ekmek mendilleridir. Muğla İlinde Ula, Fethiye, Ortaca, Dalaman ilçelerine bağlı yeleşim birimlerinde dokunmuştur. Bu kilimlerin zemini beyaz renklidir, Dokumanın yüzeyine değişik renkli desen ipleri ile çeşitli motifle işlenmiştir. Kilim zemininin dört kenarı siyah renk ile karı boşatan deseni ile çevrelenmiştir. Dört köşede büyük pıtrak motifi yer almaktadır. Diğer alanlarda kalan kısımlara, eğri yanış, ok, göz ve çakmak motifleri işlenmiştir. Bkz. (Örnek No: 226, 227). Bu tür seyrek motifli cicimler Muğla ilinin tüm ilçelerinde dokunmuştur. Cicim yaygıların üzerinde yer alan motiflerin yerleştirme düzenleri birbirinden farklı olarak yapılmıştır. Hâkim renk, kırmızıdır. Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde boş bırakılan goraflar devetüyü rengindedir.

Çizim No. 49: Örnek No: 209

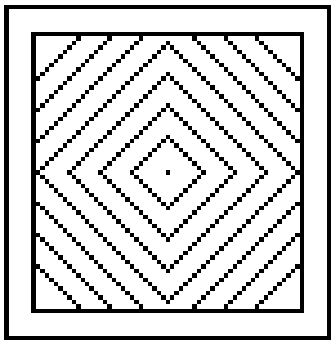
2.Sık Motifli Cicimler

Sık Motifli cicimlerde dokumanın tüm yüzeyi geometrik motiflerle bezenmiştir. Yer yaygısı olarak dokunan örneklerde ise kilimin yüzeyinde birden çok eşkenar dörtgen şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Bu dokumaların yüzeyinde yer alan eşkenar dörtgen göllerin içi göz, göbekli pıtrak ve yoz pıtrak motifleri ile bezenmiştir. Ekmek mendili olarak kare formda dokunan örneklerde ise iç içe eşkenar dörtgen şeklinde düzenleme görülür. Heybeler ve torbalar

üzerinde dokuma zemini eşkenar dörtgen şeklinde bölümlere ayrılmış ve bu eşkenar dörtgenler aynı eksen üzerinde yer almaktadır.

İç içe eşkenar dörtgen göl düzenlemeli cicimler

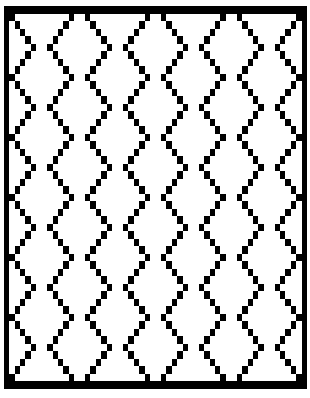
İç içe eşkenar dörtgen göl düzenlemeli cicim dokumalar daha çok küçük ebatlı olan ekmek mendillerinde uygulanmıştır Bugruptaki dokumalarda küçük kare ve eşkenar dörtgen motifler dokuma yüzeyinde büyük eşkenar dörtgen göl oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Bu tür düzenlemeye sahip dokumalar, (Örnek No:229, 230, 231)de yer alan dokumalardır.

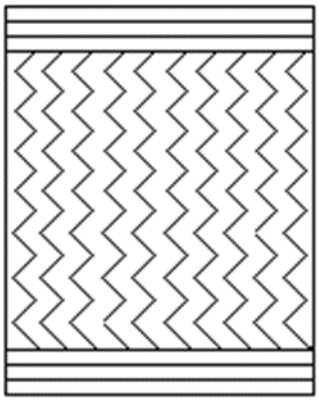
Çizim No. 50: Örnek No:231

Boyuna yollu ve zikzaklı cicimler

Bu cicim dokumalarda kilimin baş ve ayak kısmında enine kuşaklar yer almaktadır. Kavaklıdere ilçesi Menteşe köyünde Dokuma yüzeyinde farklı renkteki desen ipleri ile yüzeye göz motifleri zikzak yapacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu tür düzenleme (Örnek No: 232)'de yer almaktadır. Boyuna yollu olarak geometrik düzenlemeye sahip cicimler, Marmaris ilçesi Turunç mahallesinde dokunmuştur. Heybenin gözleri üzerinde boyuna zikzaklı bir düzenleme görülür. Arkası düz olarak dokunmuştur. (Örnek No 232**)** de olduğu gibi.

Çizim No. 51: Örnek No: 227

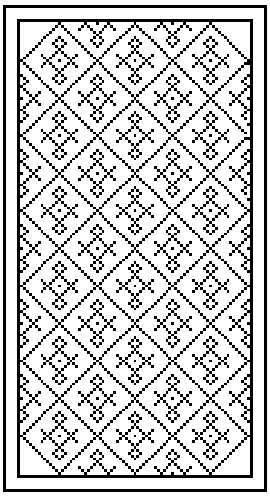
Çizim No. 52: Örnek No: 201

Boyuna altıgen göl düzenlemeli cicimler

Bu tür düzenleme heybeler üzerinde yer almaktadır. Menteşe Yörükoğlu köyünde dokunmuş heybenin gözleri üzerinde bu tür altıgen göl düzenlemesi yer almaktadır.

Zemini eşkenar dörtgen düzenlemeli cicimler

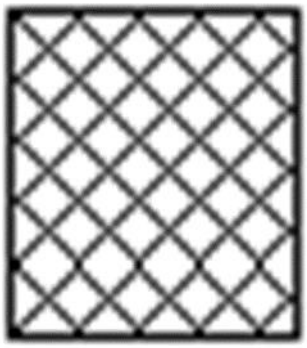
Cicimlerde dokuma yüzeyi eşkenar dörtgen şeklinde bir düzenlemeye sahiptir. Bu tür düzenlemeye sahip dokumalarda dokuma yüzeyinde birçok eşkenar dörtgen göl yer almakta ve içleri gemetrik karakterli motiflerle bezenmiştir.

Çizim No. 53: Örnek No: 200

Ula ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde dokunan sık motifli heybeler ve torbalarda aynı düzenleme yer almaktadır. Bu heybelerin yüzeyinde yer alan eşkenar dörtgenlerin içi sitilize edilmiş çiçek motifi ile bezenmiştir. Bu tür düzenlemeye sahip cicimler, Ula ilçesine bağlı, Portakallık, Sarayyanı, Çıtlık, Elmalı köyleri ile Marmaris Turunç köyünde, Menteşe ilçesi Yörükoğlu ve Fadıl köylerinde dokunmuştur. Dokunan heybelerde, heybenin gözlerinin ön yüzleri eşkenar dörtgen şeklinde düzenlenmiş ve içleri de geometrik karakterli motiflerle doldurulmuştur. Yörede heybe gözü üzerinde dokuz adet göl olmasından dolayı bu heybelere "**dokuz göllü heybe"** denilmiştir. Heybelerin desenlerini oluşturmada turkuaz, lacivert, yeşil, sarı, turuncu ve siyah renkler kullanılmıştır. Heybe zemini, beyaz renklidir. Heybelerde gözler arasındaki kısım seyrek motifli olarak dokunmuştur.

Heybelerin gözlerinin ön yüzünde sık motifli cicim tekniği uygulanmıştır. Bu tür düzenlemeye sahip heybenin ön yüzünde eşkenar dörtgen göller yer almaktadır. Bkz. (Örnek No: 233,234)

Çizim No. 54: Örnek No: 233-234

5.3.2.2 Muğla cicimlerinde motifler

Isıranlı motifi: Eldirek Alara seyrek motifli cicim dokumalarında çubuklar içine yerleştirilmiş motif.

Karıboşatan motifi. Fethiye Eldirek seyrek dokumalı cicimlerinde ince çubukların içinde, Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Yaraş Fadıl Bozyer mahalleri ile Kavaklıdere ilçesi Menteşe mahallesinde dokunan cicimlerin çubuklarında yer alır.

Koyungözü: Fethiye, Arpacık, Eldirek, Seydikemer ilçesi Arsa, Kayadibi, Ortaköy, kilimlerinde kullanılan küçük eşkenar dörtgen şeklindeki motiftir.

Mekik motifi: Ula İlçesi, Elmalı, Portakallık, Sarayyanı, Karabörtlen seyrek motifli cicim kilimlerin dar çubukların içine yerleştirilmiştir. Aynı motif, Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim dokumalarda çubukların içine yerleştirilmiştir

Yel Eğdi/ Kartal kanadı motifi/ Fethiye İlçesi, Karacaören, Arpacık, Kadıköy, Arsa, Ortaköy cicim çuvallar ile alara dokumalarında kullanılmıştır.

Çubuk motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim dokumalarda iki üçgenin ters şekilde yerleştirilmiş motiftir.

Çeprez motifi.: Marmaris ilçesi seyrek dokumalı cicimleri ile Menteşe ilçesi Bozyer, Yörükoğlu, Fadıl mahalleri seyrek motifli cicim dokumaları ile Ula ilçesi Çıtlık Sarayyanı, Kızılyaka, Elmalı, Portakallık heybe ve ekmek mendillerinde, Kavaklıdere Menteşe ilçesi seyrek motifli cicim kilimlerinde kullanılmıştır.

Dilgöz motifi: Menteşe ilçesi Meke Çatakbağyaka, Dağpınar mahallleri ile Milas Kuzyaka Pınar, Çamovalı mahallerinde dokunan cicimlerde ince çubuklara yerleştirilen eşkenar dörtgen şeklindeki motiftir.

Kuşgözü motifi: Menteşe ilçesi Meke Çatakbağyaka, Dağpınar, Zeytinköy seyrek motifli cicimlerde kullanılan yatık "V" şeklindeki motifin iki kanadının birleşme yerindeki boşluk

Güvercin gözü motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim dokumalarda pıtrak motifinin içinde göz motifi yer alan motiftir

Kirpik içinde mekik motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim dokumaların goraf içindeki bezeme motifidir.

Pıtrak motifi: Muğla ili genelinde cicim dokumalarda kullanılmıştır.

Göbekli motifi: Muğla ili Menteşe ilçesi, Meke, Çatakbağyaka, Dağpınar, Zeytinöy, Kıran ve Denizova mahallerinde dokunan seyrek motifli cicimlerde beş gözlü motiftir.

Göbekli motifi: Marmaris ilçesi cicimlerinde eşkenar dörtgen şeklindeki motifin içinde dokuz göz motifi yer almaktadır

Çarpı motifi. (bacaklı yanış): Muğla ili Menteşe ilçesi: Meke Çatakbağyaka, Dağpınar, Zeytinöy Kıran, Denizova seyrek motifli cicimlerde goraf ve çubukların içine yerleştirilmiş motiftir. Marmaris ilçesi cicim dokumalarında pıtrak olarak adlandırılmıştır.

Muska motifi: Menteşe ilçesi Bozyer, Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı mahallesinde dokunan delikli kilim tekniği, cicim tekniğinin birlikte uygulandığı kilimlerde kullanılmıştır.

Almacık motifi Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı mahallerinde dokunan seyrek motifli cicim dokumalarda, çubukların içine yerleştirilmiş karşılıklı zikzak motifi.

Çengel motifi: Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı mahallerinde dokunan seyrek motifli cicim dokumalarda gorafların, çubukların içine yerleştirilmiş kuyruklu çakmak motifi

Çakmak motifi Milas, Menteşe, Kavaklıdere, Fethiye Seydikemer seyrek motifli cicimlerde kullanılmıştır.

Koçboynuzu motifi: Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde dokunan Alara dokumlarında gorafların ve çubukların içine yerleştirilmiş motiftir.

Eğri yanış/ Dolaşa, yılan motifi: Muğla ili Ula ilçesi cicim kilimlerinde gorafların içinde yer alır. Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim kilimlerin büyük gorafların bezeme motifidir.

Yıldız motifi: Muğla ili. Marmaris, Yatağan, Kavaklıdere ilçelerine bağlı seyrek motifli cicim tekniği ile dokunmuş büyük ebatlı dokumalarda yer alan motiftir.

İyelik motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicimlerde goraf içinde yer alan kıvrımlı yanış.

Çift mekik motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicim dokumalarında goraf içi bezeme motifidir.

Zincir motifi. Enine ince kuşakların içine yatay şekilde yerleştirilmiş motiftir.,

Gülbahçe motifi: Marmaris ilçesi seyrek motifli cicimlerde gorafların bezeme motifidir. Aynı motif Menteşe ilçesinde pıtrak olarak adlandırılmıştır.

Kirpik içinde güllü bahçe motifi. Marmaris ilçesi seyrek dokumalı cicimlerinde goraf içi bezemelerinde kullanılan motiftir.

Gözlü motifi: Yörükoğlu, Taşlı ve Fadıl köylerinde seyrek motifli cicimlerde ters muskaların içi gözlü olan motilerdir

Goca yanış motifi: Büyük pıtrak motifi

Yarım pıtrak motifi: Yörükoğlu mahallesi cicimlerinde çubuk içinde yer alan motif.

Süllen yanışı motifi: Cicim kilimlerde goraflar ile çubuklar arasına bir ters bir düz yerleştirilmiş eşkenar üçgenlerden oluşan motiflere verilen addır.

Boynuburuk motifi: Menteşe ilçesi, Yörükoğlu, Bozyer, Taşlı, Fadıl köylerindee dokunan seyrek motifli cicimlerde, Kavaklıdere-Menteşe beldesi kilimlerinde, Ula ilçesi Çıtlık, Kızılyaka, Elmalı, Sarayyanı ve Portakallık köylerinde dokunan heybelerinde kullanılmıştır.

Kurbağacık motifi. Fethiye alara dokumalarında goraf ve çubukların içine yerleştirilmiştir.

5.3.2.3. Çeşit

Yer Yaygısı Olarak Kullanılan Seyrek Motifli Cicimler

Bu tür cicim dokumalar oda tefrişlerinde kullanılan kilimlerdir. Bu tür kilimler Yatağan ilçesi, Şeref, Katrancı, Alişar köylerinde dokunan cicim kilimlerdir. Fethiye ilçesi ile Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunan seyrek motifli cicimlere yörede "alara kilim" denilmektedir. Yatağan, Menteşe ilçelerinde ise yanışlı kilim denilmektedir. Bu cicimler enine kuşaklı olarak düzenlenmiştir. İnce kuşaklar "çubuk", "çıbık" olarak isimlendirilirken kalın kuşaklar "goraf" olarak isimlendirilmiştir. Bu cicim kilimler Fethiye ilçesi, Seydikemer ilçelerinde dokunan cicimlerde devetüyü renkler boş gorafların zemin rengi olarak seçilmiştir. Motifleri yerleştirildiği çubuklar ise kırmızı ve kızıl kahverengi tonundadır. Menteşe ilçesi ve Kavaklıdere ilçesi seyrek dokumalı cicimlerinde hâkim renk kırmızıdır. Goraf ve çubuklar arasında "ala boncuk" "karı boşatan" adı verilen ince kuşaklar, goraflar ile çubukları birbirinden ayırmaktadır. Yatağan ilçesi Şeref, Katrancı köyleri ile Marmaris Turunç'ta tespit edilen seyrek motifli cicim kilimde kalın gorafların içinde yıldız motifleri yer almaktadır. Yıldızların ortasında da pıtrak motifi vardır. Ula ilçesi Çıtlık, Elmalı, Portakallık cicim kilimlerinde çubuklar içinde daha küçük motiflerle bezeme yapılırken gorafların içinde eğri yanışlar yer almaktadır. Bu yörelerde dokunan kilimlerin motiflerinde, mor, turkuaz, pembe, mor, yeşil, lacivert, beyaz, sarı, siyah renkler ile motifler işlenmiştir. Cicimlerin enleri 140- 175 cm ile

boyları 185- 297 cm arasında değişmektedir. Bu kilimlerden de sal kilimi olarak dokunmuş olanları ve camiye bağışlanmış örnekleri görülmüştür.

Namazlağılar

Namazlağılar genellikle 90-100 c m en ile 130-150 cm boy uzunluğuna sahiptirler. Seyrek motifli cicim tekniği ile dokunmuş örnekleri ilçelere ve yerleşim birimlerine göre farklılık göstermektedir. Menteşe ilçesi, Yatağan, Milas ve Bodrum ilçelerinde kırmızı çubuk ve goraflar kullanılırken Fethiye Karacaören köyü dokumalarında turuncu ve kırmızı renkler, Fethiye Eldirek köyünde beyaz zeminli namazlağılar göz motifleri ile bezenmiş örnekleri bulunmaktadır. Bu beyaz zeminli namazlağıda göz motifleri ile mihrap formu oluşturulmuştur. Dalaman ilçesi Bezkese köyünde, Fethiye Karcaören köyünde kırmızı, mor çubuk ve gorafların içi, kartal kanadı(yeleğdi), pıtrak, göz, eğri yanış, göbekli motifleri ile bezenmiştir. Namazlağılar, üzerinde namaz kılındığı için genellikle iyi korunmuşlardır. Hepsi % 100 yünden dokunmuşlardır.

Çuvallar

Çuvallar yük taşımada kullanılan dokuma eşyalardan biridir. Seyrek motifli cicim tekniği ile ön yüzleri bezenmiştir. Arka yüzleri enine kuşaklı düz dokuma şeklindedir. Seyrek motifli cicim dokuma çuvallar, tahıl çuvalı, un çuvalı, çamaşır (pısat/pusat) çuvalı olarak kullanılmışlardır. Çuvalların her iki yanına kolan takılarak kullanılmışlardır. Ağızlarını bağlamak için de sap yapılmıştır. Muğla ili genelinde en çok dokunan kullanım eşyalarından biririsi çuvallardır. Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde kırmızı renkli olan çuvallara "kızıl çuval" "oturgun çuval" denilmektedir. Bu çuvallar daha çok çamaşır koymak için kullanılan çuvallardır. Un çuvalları, genellikle atkı yüzlü ve seyrek motifli cicim tekniğinde yapılmışlardır. Fethiye Karacaören köyünde çözgü yüzlü dokunan çuvallarda cicim tekniği ile işlenmiş yanışlar yer almaktadır. Bodrum ve Dalaman'da pamuk çözgü kullanılarak dokunan örnekleri vardır. Bunların atkılarında desenlerinde koyunyününden elde edilmiş ve boyanmış yün ipler kullanılmıştır. Çuvalların üzerinde yer alan motifler genellikle geometrik karakterli motiflerdir. Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde un koyulmak için dokunan çuvallara "sık çuval", "yanışlı çuval," denilmektedir. Genellikle bu ilçeye bağlı yerleşim yerlerinde dokunan örneklerinde beyaz, koyu kırmızı siyah zeminli goraf ve çubukların içine motifler belli aralıklarla yerleştirilmiştir.

Ekmek Mendilleri

Ekmek mendilleri ekmek saklamak için kare formda dokunmuş küçük ebatlı dokumalardır. Hem seyrek motifli hem de sık motifli örnekleri mevcuttur. Seyrek motifli olanlar, Ula, Ortaca, Dalaman Fethiye ilçelerindeki yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Sık

motifli olan ekmek mendilleri, Fethiye ilçesi Eldirek, Arpacık, Gökçeovacık köylerinde, Seydikemer ilçesi Kayadibi ve Arsa köylerinde dokunmuştur. Ayrıca Ortaca, Köyceğiz ve Ula ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde ekmek mendillerinin zemini beyaz renkte, desenler farklı yanışlarla ve farklı renkteki yün iplerle işlenmiştir. Yatağan ilçesi Katrancı, Alişar, Şeref mahallerinde ise parmaklı kilim tekniği ile cicim tekniği birlikte uygulanmıştır.

Heybeler

Heybeler yük taşımada en çok kullanılan dokuma eşyalardan birisidir. Cicim heybeler, Ula ilçesi Elmalı, Portakallık, Çıtlık, Kızılyaka, Karabörtlen köylerinde beyaz zeminlidir. Heybenin gözleri, eşkenar dörtgen şeklindeki göller ile bezelidir. Bu göl motifleri sık motifli cicim tekniği ile bezenmiştir. İki göz arası, serpme ufak yanışlarla bezenmiştir. Fethiye ilçesinde atkı ve çözgü ipi keçi kılı, desen ipi koyunyününden olan örnekleri kıl heybe olarak adlandırılmaktadır. Menteşe ilçesi Yörükoğlu köyünde keçi kılı çözgülü sık motifli cicim tekniği ile heybe gözlerinin ön yüzleri işlenmiştir. İki göz arasında kalan ara kısım, siyah renkli ve ortası yiriktir. Marmaris ilçesi Turunç beldesinde dokunan örnekte heybenin gözünün ön yüzünde sık dokumalı bezemeler yer almaktadır Arkası düz, iki göz arası ise değişik motiflerle bezenmiş ortası yiriktir. Heybenin zemini beyaz renklidir. Eskiden Menteşe ilçesi Meke Çatakbağyaka, Çırpı, Dağpınar köylerinde de keçi kılından atkı yüzlü seyrek motifli yanışlı heybe dokunduğu belirtilmiştir. Bu mahallerde dokunan heybelerin göz arasının yirik yapılmadığı belirtilmiştir[115]

Torbalar

Cicim torbalar bütün ilçelerde dokunmuş küçük ebatlı yük taşıma amaçlı dokunan saplı dokumalardır. Kullanan kişi omuzuna asarak gittiği her yere bu torbanın içine koyduğu eşyaları taşımıştır. Cicim torbalar, daha çok, ekmek torbası, kaşık torbası, iğne iplik, makas gibi dikiş eşyalarının konduğu torbalara dikiş torbası denmiştir. Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde ise cicim torbaların üçgen şeklinde kapağı bulunmaktadır. Benzer bir torba örneği, Menteşe ilçesi Yörükoğlu köyünde de tespit edilmiştir. Yörükoğlu mahallesinde halâ cicim ve kilim dokuyan Gülsem Atak beyaz zemin üzerine değişik renkli ipliklerle seyrek ve sık dokumalı cicim torba dokuma işini sürdürmektedir.[116] Benzer torbalar Ula İlçesi Çıtlık, Kızılyaka, Portakallık, Sarayyanı köylerinde de dokunmuştur.

Menteşe ilçesi Çırpı, Çaybükü, Çiftlik, Meke, Çatakbağyaka, Denizova, Kıran Sarnıç Dağpınar Zeytinköy köyleri ile Milas ilçesi Kuzyaka, Kultak, Kumluca, Pınar, köylerinde de

[115] : Güllü Uzun'un, (1926 Çatakbağyaka doğumlu okuryazar değil, ev hanımı)12.08.2020 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

[116]i: -Gülsem Atak,'ın (1953 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 17.01. 2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

seyrek motifli torba dokuması yapılmıştır. Bu yerleşim yerlerinde dokunan torbalar enine kuşaklı bir kompozisyona sahiptir. Goraf ve çubuk düzenlemeli olan torbaların yüzeyine motifler seyrek olarak belli bir düzen içinde yerleştirilmiştir.

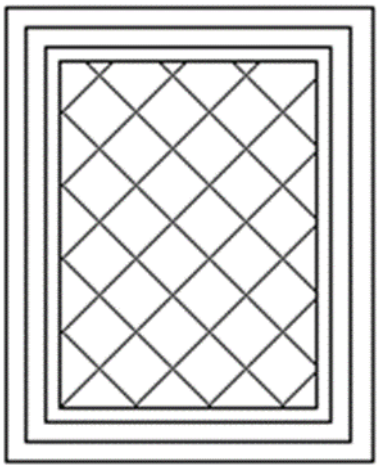
5.3.3. Zililer

5.3.3.1. Muğla zililerinin kompozisyon özellikleri

Muğla ili zili dokumaları daha çok Fethiye Seydikemer, kavaklıdere ilçesine bağlı yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Yörede dokunan zililer düz ve çapraz zili tekniği ile dokunmuşlardır. Yörede dokunan zililerde geometrik bir düzenleme görülmektedir. Zili dokumalarda geometrik karakterli motiflerle kompozisyon düzenlemesi oluşturulmuştur. Büyük ebatlı dokunan çözgüsünde ve atkısında keçikılı, desen ipinde koyunyünü kullanılarak dokunan zili yaygılara yörede "**ala çu**l" denilmektedir. Muğla ilinde dokunan zililerde kompozisyon düzenlemesinde zemini eşkenar dörtgen göl düzenlemeli yüzeyi enine kuşaklı kuşaklı düzenlemeli zemini kare ya da dikdörtgen göl düzenlemeli, Ortası sekizgen göl düzenlemeli zili dokumalar olarak gruplandırılabilmektedir.

1. Zemini eşkenar dörtgen göl düzenlemeli zili dokumalar

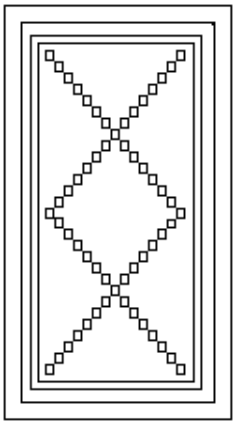
Zili dokumaların orta zemin düzenlemesinde özellikle yörede "ala çul" olarak isimlendirilen büyük ebatlı yaygılarda birden çok eşkenar dörtgen göl yer almaktadır. Bu tür büyük ebatlı dokumaların kompozisyon düzenlemesinde küçük motifler kaydırılmış eksen üzerinde iç içe eşkenar dörtgenler oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu dokumaların zemininde "yedi bela", "yoz pıtrak" motifleri kullanılmıştır. Büyük boyutlu ala çul dokumalarında farklı renkteki desen ipleri kullanılarak kilim yüzeyinde eşkenar dörtgen şeklindeki iç içe göbekler işlenmiştir. Bkz. (Örnek No:242) Kilim zemini beyaz renkle yapılan pıtrak motiflerinin kaydırılmış eksenler üzerine yerleştirilmesiyle bölümlenmiştir. Zili kilimlerin etrafı su düzenlemesi ile çevrelenmiştir. Genellikle bir geniş iki dar su düzenlemesi görülmektedir. Seydikemer' e bağlı yerleşim yerlerinde dokunan ve yörede sarı namazlağı olarak bilinen zili de çapraz zili tekniği uygulanmıştır. Zili dokumanın zeminde yörede" kafes" adı verilen büyük göbekli pıtrak motifleri yer almaktadır. Bu dokumalarda zemin daha küçük eşkenar dörtgenlere bölünerek dokunmuşlardır. Bu dokumalarda sarı rengin hâkim olmasından dolayı "sarı namazlağı" denilmiştir Bkz. (Çizim No: 55 , Örnek: No:246)

Çizim No. 55: Örnek No: 246

2. Orta zemininde tek eşkenar dörtgen göl olan zililerde, baş ve ayak kısmında eşkenar üçgen tam ortada eskenar dörtgen şeklinde göbek yer alır. Dokuma zeminine yerleştirilen küçük kare içindeki motifler farklı renkte yapılmıştır. İkinci sıraya motifler yerleştirilirken, aynı renkli motifler üst üst gelmiyecek şekilde kaydırılarak yerleştirilmiştir. Kilimin kenarına vardıktan sonra içeriye doğru kaydırılarak eşkenar dörtgen göller oluşturulur. Bkz. (Çizim No: 56 Örnek No:242)

Bu tür düzenlemeye sahip ala çul, yedi bela yanışlı olan alçuldur. Bu tür zili yaygılarda genellikle kenarlarda iki dar bir geniş su düzenlemesi yeralmaktadır. Kullanılan renkler, yeşil, lacivert, açık sarı, turuncu, koyu kırmızı, beyaz ve siyahtır.

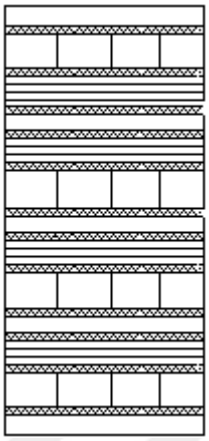

Çizim No. 56: Örnek No: 242

3. Yüzeyi enine kuşaklı ve panelli zililer

Bu tür zili kilimlerde motiflerin bir kısmı cicim tekniği ile işlenmişlerdir. Bu kilimlerin yüzeyi dar ve geniş kuşaklar şeklinde münavebeli olarak düzenlenmişlerdir. Geniş kuşakların içi dikdörtgen panellere bölünmüş ve bu panellerin içine göbekli pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Panel zeminleri çapraz zili tekniği ile doldurulmuştur. Kullanılan renkler, mavi, turuncu sarı, kırmızı ve beyazdır. Kilimin baş ve ayak kısmında yer alan geniş kuşaklar

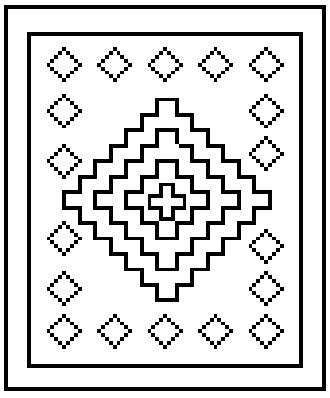
bezemesizdir. Geniş kuşaklar arasında kalan iki dar kuşak boş bırakılmıştır.Geniş kuşakların alt ve üst kısımlarına cicim tekniği ile ince suyolu (karı boşatan) motifleri ile bezenmiş dar kuşak yerleştirilmiştir. Panelli geniş kuşakların arasında üç dar kuşaktan sonra pıtrak motifli dar kuşak yer almaktadır. Bu kuşakların alt ve üstünde suyolu motifli dar kuşak yer almaktadır. Kilim yüzeyindeki düzenleme tekrar edilerek dokuma kompozisyonu tamamlanmıştır. Bkz (Çizim No:57, Örnek No:245).

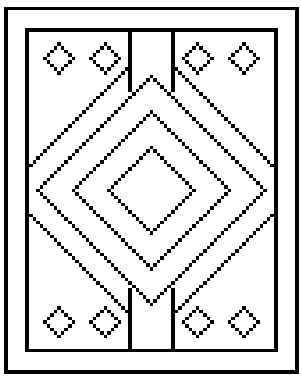
Çizim No. 57: Örnek No: 245

4. **Orta zemini sekizgen göbekli zililer**

Bu forma sahip olan dokumalar da kare formlu ekmek mendilleridir. Ortadaki iç içe yerleştirimiş sekizgen göbek yer almaktadır. Göbeklerin yanlarına alt ve üst kısımlarına içi göbekli büyük pıtrak motifleri yerleştirilmiştir. Dokumanın etrafı tek su deseni ile çevrelenmiştir. İkinci örnekte ise zeminde üst üste iki adet sekizgen göl yer almaktadır. Kenarları su ile çevrilidir. Bkz. (Çizim No:58,59 Örnek No:251,252)

Çizim No. 58: Örnek No:251

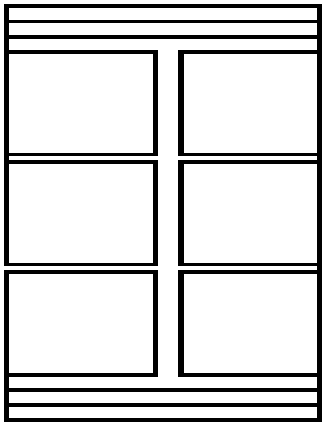
Çizim No. 59: Örnek: No:252

5.**Orta zemini dikdörtgen/ kare göllü zililer**

Bu tür düzenlemeye sahip zili dokumalarda dokumanın etrafı su ile çevrelenmiştrir. Orta zeminlerine enine dikdörtgen göller yerleştirilmiştir. Bu dikdörtgen göller, zili dokumanın büyüklüğüne bağlı olarak sayısı değişmektedir. Bazen iki bazen bazen de dört bazen de altı göllü olarak olarak düzenlendikleri görülmüştür. Namazlağı olarak dokunanlarda genellikle iki dikdörtgen göl yer almaktadır. Bu diktörtgen göllerin etrafı su (bordür) ile çevrili olup, orta zemininlerinde sekiz kollu yıldız yer almaktadır. Bu dokumalarda koyunyününden elde edilmiş iplikler çeşitli renklere boyanarak kullanılmıştır. Bu dokumalarda kullanılan renkler, kırmızı, sarı, açık mavi, siyah ve beyaz renklerdir.

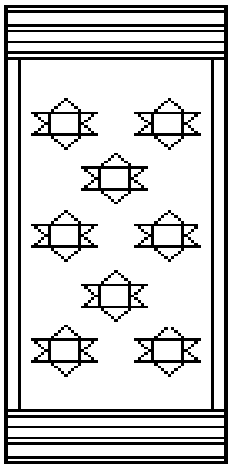
Çizim No. 60: Örnek No: 248, 249

Çizim No. 61: Örnek No: 250

6.Kenarları su düzenlmeli ortası yıldız motifli zililer

Muğla ilinde dokunan bu tür düzenlemeye sahip zililerde orta zemin düz olup, zemin üzerine seyrek olarak altı kollu yıldız motifleri yerleştirilmiştir. Orta zemin sütlü kahverengi tonundadır. Yıldız motfilerinin kolları kırmızı, ortası beyaz renktendir. Bu zilide kareler kaydırılarak zeminde sekizgen iç içe göller oluşturulmuştur. Bkz. (Çizim No:62, Örnek No:247).

Çizim No. 62: Örnek No: 247

5.3.3.2. Muğla zililerinde motifler

Köşek motifi.: Aynalı zililerin ortasında yer alan sekiz kollu yıldızlı motifler.

Eşekboku motifi: Zili kilimlerin kenar suyu içine yerleştirilmiş motiftir

Deli zili kafes motifi: Sarı namazlağıların zemininde yer alan pıtrak motifidir.

Yeleğdi /tırnaklı motifi: Zili dokumaların baş ve ayak kısmında yer alan ve cicim tekniği ile yapılmış motiflerdir.

Kare tabak motifi: Zili dokumalarda orta zeminde yer alan kare şeklindeki motif.

Yıldızlı tabak motifi: Zili dokumaların zemininde yer alan aynaların içinde yer alan yıldız motifidir.

Ayna motifi: Zililerin ortasında yer alan kare ya da dikdörtgen bölümlü göldür.

Çingilli motifi: Zili dokumaların kenar suyunda yer alan motiftir

Ala boncuk motifi: Zili dokumaların kenarını çevreleyen ince su motifi.

Kare tabak motifi: Zililerin orta zemininde yer alan kare şeklindeki motiftir. Bereket ve bolluk simgesi olarak kullanılan motiftir.

Eğri su motifi: Zililerin kenar suyunda yer alan motiftir.

Yıldız motifi: Zililerin zemin süslemesinde kullanılan sekiz kollu yıldız motifidir. Türk sanatının ortak motiflerindendir.

Beştaş motifi. Zili dokumaların orta zeminde aynaların içinde ve kenar suyu içinde yer alan motiftir.

Yedibela motifi: Ala çul zili dokumalarında dokumanın orta zemininde yer alan gölün orta noktasında yer alan motiftir.

Isıranlı motifi. Zili dokumaların başlangıç ve bitiş kısmında yer alan ve cicim tekniği ile dokunmuş kısımda yer alan motiftir. Kötülüklerden korunma amaçlı kullanılan motiflerden birisidir.

Öküzsidiği motifi: Zili dokumların kenar suyunda yer alan motiftir.

Kurbağacık motifi: Zili dokumaların baş ve ayak kısmında yer alan ve cicim tekniği ile yerleştirilmiş motiftir.

Koçboynuzu motifi Zili dokumalarda baş ve ayak kısımlarında seyrek olarak yerleştirilmiş motiftir. Güç kuvvet ve yiğitlik sembolü olan motiftir.

5.3.3.3 Çeşit

Alaçul Zili Dokumaları:

Alaçul dokumalarında çözgü, atkı ipleri keçi kılından, desen ipleri koyunyünündendir. Orta zeminde eşkenar dörtgen göller yer almaktadır. Büyük eşkenar dörtgen göllerin içinde iç içe yerleştirilmiş göbekler yer almaktadır. Kullanılan renkler, siyah, kırmızı yeşil, sarı ve laciverttir. Bu çullar düz ve çapraz zili tekniği kullanılarak yapılmışlardır. Yekpare büyük ebatlı dokumalardır. Enleri genellikle 2.00cm-2.20m x 300-330 cm arasında değişmektedir. Yer yaygısı olarak dokunan bu dokumalar bir evin odasının zeminini kaplayacak büyüklüktedir. Yer yaygısı olarak dokunan bu dokumalar bir evin odasının zemininin tamamını kaplayacak büyüklükte dokunmuşlardır. Ala çul dokumalarının desenleri geometrik karekterlidir. En yaygın kullanılan desenler "yoz pıtrak"deseni "**yedi bela** deseni**, "deli zili"** desen**idir.**

Aynalı (Sandıklı, Kapılı) Zili Dokumalar

Zili tekniği ile dokunan kilimler evlerin iç tefrişinde kullanılmışlardır. Bu aynalı zililerdeki panel sayısına göre zili dokumalar adlandırılmaktadır. Ortada iki kare ya da dikdörtgen panel olanlara iki kapılı, altı adet olana altı kapılı, tek olana tek kapılı denilmektedir. Sal kilimi olarak dokunan ve kullanıldıktan sonra camilere bağışlanmış örnekleri bulunmaktadır. Bu aynalı zili kilimler daha çok Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunduğu tespit edilmiştir. Bu dokumalar, Burdur yöresi zili dokumaları ile hem renk yönünden hem de kompozisyon düzenlemesi yönünden benzerlik göstermektedir. Bu kilimlerin büyük ebatlı olanları kızların çeyizlerinde yer alan ve ev tefrişinde kullanıan dokumalardır. Bu dokumalar aynı zamanda sal kilimi olarak dokunmuşlar ve daha sonrasında camilere bağışlanmıştır. Bu zili kilimler tamamen koyunyününden dokunmuştur. Zili kilimlerde genellikle kırmızı, sarı, kahverengi, siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır. Bkz. (ÖrnekNo: 248,249)

Namazlağılar

Zili Namazlağılar koyunyününden dokunmuşlardır. Deli zili adı verilen çapraz zili tekniği ile dokunan ve yörede sarı namazlağı olarak bilinen dokumaların zemini kafes örgülü ve eşkenar dörtgen şemalı motiflerle bezenmiştir. Aynalı sandıklı zili dokumalarda tek ve iki panelli olanlara yörede aynalı (sandıklı / köşekli) namazlağı denilmektedir. Düz ve çapraz zili tekniği ve baş ve ayak kısımlarında cicim tekniği ile yanışların yerleştirildiği geometrik bezemeli namazlağılar Seydikemer ve Fethiye ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Bu namazlağıların ölçüleri genellikle enleri 94 cm ile 103cm x boyları 128 -130 cm arasında değişmektedir. Ancak namazlağının modelinden büyük ebatlı yarım taban ölçülerinde dokunmuş zili dokumalara da yörede "sarı namazlağı" denilmektedir.

Ekmek Mendilleri.

Ekmek mendilleri ekmek saklamak için dokunmuş kare formda dokumalardır. Zili ekmek mendilleri daha çok Seydikemer ve Fethiye bağlı yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Fethiye Arpacık'ta tespit edilen ekmek mendili, koyunyününden çapraz zili tekniğinde dokunmuştur. Seydikemer Ortaköy de de zili tekniği ile dokunmuş ekmek mendilin kenarları ala boncuk ve deveboynu motifi ile çevrelenmiştir.

Eldirek köyünde dokunanlar da alaçul modelli çapraz zili tekniğinde dokunmuşlardır. Eldirek köyünde dokunan ekmek mendillerinin alt ve üst kısımarında yer alan kuşakların içine cicim tekniği ile de motifler işlenmiştir. Alt ve üst kenarları dikilerek kullanılmıştır. Arsa köyünde deli zili, çapraz zili tekniği ile zemini eşkenar dörtgen şeklinde bölümlenmiş ekmek mendilinin başlangıç ve bitiş kısmında yer alan enine kuşakların içine cicim tekniğinde pıtrak motifleri işlenmiştir. Bkz. (Örnek No: 251,252)

Heybeler

Zili heybeler, daha çok ala çul tarzında yapılmıştır. Özellikle Fethiye Arpacık beldesi ileEldirek köyü ile Seydikemer ilçesine bağlı Arsa, Kayadibi, Ortaköy'de dokunan zili heybelerde alaçul dokumalarında kullanılan desenler kullanılmıştır. Zili heybelerin bazı örnekleri tamamen koyunyününden, bazıları keçi kılı ve koyunyününden dokunmuşlardır. Bu heybelerde heybenin gözünün ön yüzü zili tekniğinde geometrik motifle bezenmiştir. Arka tarafları nine kuşaklı düz dokuma şaklindedir Göz arasında kalan kısım yirik ve seyrek motifli olarak dokunmuştur. Motifler cicim tekniğinde işlenmiştir.

Torbalar.

Zili torbalar da günlük yaşantıda ufak tefek eşyaları taşımak için kullanılan cepli ve saplı dokumalardır. Omuza ya da boyuna asılarak kullanılır. Ayrıca torbalar binek hayvanlarının sırtına asılarak da eşya taşımada kullanılmışlardır. Zili torbalar genellikle 30x 30cm ile 40x40 cm ölçülerinde olduğu gibi değişik boyutlarda dokunmuşlardır. Ölçüleri kullanım yerlerine göre değişiklik göstermektedir. İsimlendirmeler de genellikle, kullanıldıkları yere göre yapılmıştır. Ekmek konanlara, ekmek torbası, iğ konanlara iğ torbası, iğne iplik, dikiş makası, çakı vb. eşya konanlara dikiş torbası denmiştir. Çocukların okula giderken kullandıklarına kitap- defter torbası denmiştir. Günümüzde artık bu tarz torbalar daha çok dekoratif amaçlı olarak kullanılmaktadır. Üzeri üçgen kapaklı olanların bazıları Kur'an-ı Kerim muhafazası olarak da kullanılmaktadır.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Araştırmamız Muğla ilinin genelini kapsayan bir çalışmadır. Araştırma sırasında Muğla iline bağlı 13 ilçede araştırma yapılmıştır. Araştırma öncesinde ilçelerle ilgili dokuma geçmişi ve geleneği olan köylerin tespiti için yereldeki mahalle muhtarları, din görevlileri, Tarım Kredi Kooperatifleri personeli ve öğretmenlerle görüşülmüş ve yöredeki dokuma kültürü ve geleneği hakkında ön bilgi edinilmiştir. Edinilen bu bilgilerin ışığında 13 ilçeye bağlı dokuma geleneği ve kültürü olan yerleşim yerleri seçilerek ilçe ve köylere gidilerek araştırma yapılmıştır. Bu yöntemle Muğla ilinde 13 ilçeye bağlı 120 köye gidilmiş ve 450 adet kirkitli dokuma örneği tespit edilmiştir. Tespit edilen dokuma örnekleri içinde halı, kilim, cicim ve zili dokuma örnekleri yer almaktadır. Yörede yapılan araştırmada sumak dokumasına rastlanılmamıştır. Tespit edilen dokumalardan farklı deseni olanlar seçilerek kataloğa konmuştur. Kataloğumuzda 107 halı, 84 kilim,51 cicim ve 16 adet zili dokuması yer almaktadır. Araştırma sırasında Bodrum ilçesine bağlı Mumcular' da ve Muğla merkez de faaliyet gösteren halıcılarla da görüşülmüştür. Halıcıların koleksiyonlarında yer alan yöreye ait nadir dokumalardan da örnekler seçilmiştir. Halıcıların vermiş olduğu yörenin dokuma kültürü ve dokuma örnekleri hakkındaki bilgilerden de istifade edilmiştir.

Araştırmamızda ede edilen bulgular malzeme, teknik, kullanılan tezgâh, boyar madde, kompozisyon, çeşit özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Malzeme bakımından değerlendirme: Muğla ilinde kirkitli dokumalarda kullanılan iplikler yörede yetiştirilen keçi ve koyunlardan elde edilen yün ve kıllardan elde edilmiştir. Nadir olarak da yörede pamuk üretiminin yapıldığı Dalaman, Ortaca ve Bodrum'da pamuk iplikleri çözgüde ve atkıda kullanılmıştır.

Muğla ilinde koyunların ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere yılda iki kez tüyleri kırpılmaktadır. Bu kırpılan yünler, yörede işlenerek iplik haline getirilmiştir. Yün ve kılları taramak için metal dişli taraklar (yün/kıl tarakları) kullanılmıştır. Sonbaharda kıpılan yünler yay ile atılarak eğrilmeye hazır hale getirilmştir. Yün tarama makinaları da yörede 1980li yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. Taranan yün lifleri kirmen ve iğ kullanılarak elde eğrilerek iplik haline getirilmiştir.1980'li yıllardan itibaren özellikle Milas, Bodrum, Menteşe ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde hazır boyanmış yün iplikler halı dokumada kullanılmaya başlanmıştır. Kendi hayvanlarının yünlerini dokumalarda kullanma da devam ettirilmiştir. Halı dokumacılığının yaygın yapıldığı Milas, Bozalan, Karacahisar, Pınar, Kuzyakaköyleri ile Bodrum Mumcular, Mazı, Çönmlekçi ve Etrim, Menteşe ilçesinde Çiftlik, Çırpı, Meke Çatakbağyaka, Denizova, Kıran gibi yerleşim yerlerinde boyanmamış hazır ilme

ipleri yörede doğal boyalarla boyanarak dokumada kullanılmıştır. Muğla iline bağlı kırsalda yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan insanlar koyun ve keçi tüylerini kırpma işini kendileri yapmışlardır. Genellikle kadınlar tarafından yapılan bu işlemler aile içi bir uğraş olarak sürdürülmüştür. Aile içinde yazılı bir kural olmasa da evdeki kadınlar iş bölümü yaparak dokuma işlerinin tüm aşamalarını yardımlaşarak devam ettirmişlerdir. Dokuma işini ücret karşılığı yapan insanlar yaptıkları dokumalardan belli miktarda gelir sağlamışlardır.

Araştırmamız Muğla ilinin genelini kapsayan bir çalışmadır. Çalışmamız kapsamında Muğla iline bağlı 13 ilçede araştırma yapılmıştır. Araştırma öncesinde İlçelerle ilgili dokuma geçmişi ve geleneği olan köylerin tespiti için, yereldeki mahalle muhtarları, din görevlileri, Tarım Kredi Kooperatifleri personeli ve öğretmenlerle görüşülmüş yöredeki dokuma kültürü ve geleneği hakkında ön bilgi edinilmiştir. Edinilen bu bilgilerin ışığında 13 ilçeye bağlı dokuma geleneği ve kültürü olan yerleşim yerleri seçilerek o ilçe ve köylere gidilerek araştırma yapılmıştır. Bu yöntemle Muğla ilinde 13 ilçeye bağlı 120 köye gidilmiş ve 450 adet kirkitli dokuma tespit edilmiştir. Tespit edilen dokuma örnekleri içinde halı, kilim, cicim ve zili dokumaları bulunmaktadır. Yörede yapılan araştırmada sumak dokumasına rastlanılmamıştır. Tespit edilen dokumalardan farklı özelliklere sahip olanlar seçilerek kataloğa konmuştur. Kataloğumuzda 107 halı, 84 kilim,51 cicim ve 16 adet zili dokuması yer almaktadır. Araştırma sırasında Bodrum ilçesine bağlı Mumcular'-da ve Muğla merkez-de faaliyet gösteren halıcılarla görüşülmüştür. Halıcıların koleksiyonlarında yer alan yöreye ait nadir dokumalardan da örnekler seçilmiştir. Halıcıların vermiş olduğu yörenin dokuma kültürü ve dokuma örnekleri hakkındaki bilgilerden de istifade edilmiştir.

Araştırmamızda ede edilen bulgular malzeme, teknik, kullanılan tezgâh, boyar madde, kompozisyon, çeşit özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Muğla ilinde kirkitli dokumalarda kullanılan iplikler, yörede yetiştirilen keçi ve koyunlardan elde edilen yün ve kıllardan elde edilmiştir. Yörede pamuk üretiminin yapıldığı Dalaman Ortaca ve Bodrum'da pamuk iplikleri çuval dokumalarında kullanıldığı görülmüştür. Muğla ilinde koyunların tüyleri ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere yılda iki kez kırpılmaktadır. Bu kırpılan yünler yıkanıp temizlendikten sonra. Metâl dişli ahşap zeminli taraklarda taranmıştır. Sonbaharda kıpılan yünler yay ile atılarak eğrilmeye hazır hale getirilmiştir. Ayrıca yün tarama makinaları da yörede 1980li yıllarda kullanılmaya başlanmıştır Taranan yün lifleri kirmen ve iğ kullanılarak elde eğrilmiştir.1980'li yıllardan itibaren özellikle Milas, Bodrum, Menteşe ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde hazır boyanmış yün iplikler halı dokumada kullanılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda yöre insanı kendi hayvanlarının yünlerini dokumalarda kullanmaya da devam etmişlerdir.

Teknik bakımdan değerlendirme : Halı ve kilim dokumalarda çözgü çözme işlemi düz bir alan üzerine çakılan kazıklar üzerinde yapılmaktadır. Çözülen çözgülerin bir düzen içinde olmasını sağlamak için çözme işlemi sırasında çözgü iplikleri dığdılama sistemi ile birbirine bağlanmaktadır. Tezgâha aktarma işlemi tamamlandıktan sonra gücüleme işlemi yapılmaktadır. Gücüleme işleminden sonra dokuma işlemine başlamak için tezgâha aktarılmış dokumanın iskeletini oluşturan- çözgü iplikleri gergin hale getirilmektedir. Bu işlem ahşap tezgâhlarda eğri kazıkla, metal tezgâhlarda kriko ya da evli disk yardımıyla yapılmaktadır. Dokuma iskeleti gerildikten sonra dokumaya zemin oluşturmak için varangelen yukarıdayken çözgü ipliklerinden zemin atkısı atılmaktadır. Zemin atkısının üzerine atkı iplikleri ile düz dokuma yapılmaktadır. Düz dokumanın ilk atkısı süzme atkı şeklindebaşlatılmaktadır. Hazırlık işlemleri tamamlandıktan sonra dokuma işlemine geçilmektedir. Halıların baş kısmında toprakçalık kısmı, düz kilim dokuması şeklinde yapılmaktadır. Kilim zemin üzerine halı dokuma işlemi gerçekleştirilir. Kilim dokumalarda da aynı pratik devam ettirilmektedir. Muğla ilinde geleneksel olarak halı dokunan tüm yerleşim yerlerinde halılar Gördes (Türk) düğümü ile dokunmuşlardır. Halılarda desen aktarımı, daha çok, dokunmuş halıların motiflerindeki düğümler sayılarak yapılmaktadır. Sadece Milas Karacahisar köyünde örneklik halılar örnek çıkarmada kullanılmıştır. Kavaklıdere ilçesine bağlı Menteşe beldesinde Bellibol ve Çamyayla köyleri ile Menteşe ilçesine bağlı Bozyer ve Kuzluk köylerinde halıcılar tarafından verilen hazır desenlere bakılarak dokuma yapılmıştır. Atölyede yapılan dokumalarda kurs öğretmenleri dokuma işlemini organize ve kontrol etmiştir. Atölyede dokuma yapanlar da desen kâğıtlarından desenleri aktarmışlardır.

Halılarda kalite 10 cm en ve 10 cm boydaki düğüm sayısı ve düğüm sıra sayısı esas alınarak hesaplanmaktadır. Ahşap tezgâhlarda kaliteyi sağlayabilmek için alt levent ve üst levent üzerinde yer alan 10 cm aralıklarla açılan delikler arasına çözgü çiftleri sırası bozulmadan eşit olarak yerleştirilmektedir.

Muğla Milas halılarının 17.yüzyıla tarihlenen örneklerinde düğüm sıklıkları 40x40-40x42 dir 18.yüzyıl ve 19. yüzyılda örneklerinde 20x20 ile 40x40arasındadır. 20 yüzyüzyıl halıları idüğüm sıklıkları yerleşim yerlerine göre değişmektedir. Türk Standartlaarı Enstitüsü tarafından TSE. TS 43/Nisan 1987 10 cm ende 26 düğüm,10cm boyda 40 düğüm sırası olarak tescillenmiştir. Türk halılarının belirlenmiş halı grupları içinde orta kalite halılar grubunda yer almaktadır. Fethiye halılarında 10 cm ende 28 düğüm, 10 cm boyda 32düğüm sırası olarak belirlenmiştir. Bu halılarda orta kalite halılar grubundadır.

Halı düğüm ipleri eskiden küçük el makasları ile kırpılarak hav yükseklikleri eşit hale getirilmiştir. Günümüzde Milas, Bodrum, Menteşe Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim

yerlerinde ayarlı halı makası ile hav ipleri kesilmektedir. Fethiye Kayaköy' de el makasları hav kırpmada kullanılmaktadır.

Desenli kilimlerde desen, dokunmuş kilimler den kopyalanarak çıkarılmıştır. Kilim cicim ve zililerde enleri ve boyları karışla ölçülerek belirlenmiştir. Seydikemer'e bağlı Arsa ve Kayadibi köylerinde çözgü çifti dikkate alınarak kilimin eni ve boyu belirlenmektedir Menteşe ilçesine bağlı köylerde ise, çözgü ağırlığı üzerinden çözü çözülmekte ve ölçüleri genellikle karışla ölçülmektedir.

Yörede kadınlar ücret ya da başka bir mal karşılığı halı ve kilim dokumuşlardır. Yaptığımız araştırma sırasında köylerde, 1990'lı yıllara kadar yalnızca dokuma yaparak geçinen kadınlar bulunmaktaydı. Geçmişte para, yün ve kıl karşılığı dokuma yapılmıştır.1926 doğumlu Güllü Uzun'la 21.05.2019 da yapığımız şifahi görüşmede çeyizlik bir çift un çuvalı ile bir çift seyrek (ala çuval) çuvalı 1956 yılında 10 Türk lirasına dokuduğunu belirtmiştir. Aynı bilgiler, Ula ilçesine bağlı Elmalı, Portakallık, Çıtlık ve Karabörtlen köyleri ile Ortaca ilçesi Akıncılar köyünde de tespit edilmiştir. Özellikle çeyizlik dokuma yaptırmak isteyenler, iyi dokuma yapan kadınlara para, bir iş ya da ürün karşılığında dokuma yaptırmışlar. Ula İlçesi Kızılyaka köyünde 21.08.2018 tarihinde yaptığımız bir görüşmede Fatma Yıldırım'ın çeyizlik farda kilim, cicim heybe, torba ve ekmek mendili dokuduğu öğrenilmiştir. Menteşe ilçesi Yörükoğlu köyünde, Gülsem Atak, yörede halâ genç kızlara çeyizlik farda kilim ve cicim dokuma işini yürütmektedir. Menteşe ilçesi, Çatakbağyaka, Çırpı köyleri ile Milas Pınar ve Kultak köylerinde edindiğimiz bilgiye göre başkasına halı dokuyan bir kadın, dokuduğu halıda kullanılan ip kadarını dokuma bedeli olarak almıştır[117]. Bazen de başka bir işe karşılık halı dokumuşlardır. Meke Köyünde Hatice Karataş bir halılık çözgü ipini eğirme karşılığı olarak (yaklaşık 2kg iplik) için bir kilim namazlağı dokuttuğunu ifade etmiştir[118].

Kilim dokumalarda iki farklı dokuma tekniği kullanılmıştır. Bu teknikler çözgü yüzlü dokuma tekniği ile atkı yüzlü dokuma tekniğidir. Çözgü yüzlü dokumalar ağırlıklı olarak keçi kılından yapılmış kalın dokumalardır. Bu dokumalar genellikle boyuna kuşaklı olarak

---

[117] . Elif Özkan'ın (1956 doğumlu okuryazar, ev hanımı) 14.05.2019 tarihli görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

Hörü Yıldırım'ın (1948 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 09.10.2019 tarihinde yapılan görüşmede şifahen verdiği bilgilere göre.

Halise Kaya'nın (1957 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı) 07.09. 2018 tarihinde verdiği şifahi bilgilere göre

[118] Hatice Karataş'ın (1936 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)21.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

dokunmuşlardır. Büyük ebatlı dokumalarda iki şak halinde dokunmuş ve çitme tekniği ile birleştirilmişlerdir. Bu teknikle yapılan dokumalar arasında yer yaygısı, çuval, harar, heybe ve torbalar bulunmaktadır.

Muğla ilinde kırsal bölgelerdeki köylerde yaşayan insanlar dokuma işlerini genelde kış aylarında yapmışlardır. Hayvancılık ve tarım işleriyle uğraşan kadınlar zaman zaman yardımlaşarak eğirme ve dokuma konularında birbirlerine yardımcı olmuşlardır. Özellikle yaylaya göç başlamadan dokumalarını tamamlamak isterler. Dokumayı bitiremeyen kadınlara komşuları ve akrabaları yardım eder, dokumayı tamamlayıp tezgâhtan indirirler.

Keçi kılından yapılmış dokumalarda ise hem atkı iplikleri hem de çözgü iplikleri iki kat bükümlü olarak kullanılmıştır. 1980'lerden sonra ise Milas, Bodrum, Menteşe ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde halı dokunan köylerde ayarlı halı makasları kullanılmıştır. Fethiye'de halâ "sındı" adı verilen küçük el makasları ile havlar düzeltilmektedir.

Çözgü iplikleri tüm dokuma çeşitlerinde iki kat bükümlü olarak yapılmış ve boyanmadan kullanılmıştır. Desen ipleri çeşitli yöntemlerle renklendirilerek kullanılmıştır. Atkı iplikleri ise tek kat bükümlüdür. Atkı iplikleri, atkı yüzlü dokumalarda genellikle boyanarak kullanılmıştır. Çözgü yüzlü dokumalarda, çözgü iplikleri ve atkı iplikleri boyanmadan kullanılmıştır. Çözgü yüzlü keçi kılından yapılmış dokumaların atkı iplikleri, iki kat bükülüdür.

Tezgâh bakımından değerlendirme

Muğla ilinde halı ve kilim dokumalar, ıstar tezgâhlarında yapılmışlardır. Istar tezgâhları sarmalı tip dikey tezgâhlardır. Sarmalı tip tezgâhlar beş ana aksamdan oluşmaktadır. Bu aksamlar iki yan ağaç, alt ve üst leventler ve gücü ağacıdır. Metal tezgâhlar, Milas, Bodrum, Menteşe ve Kavaklıdere ilçelerinde 1980'li yıllarda kullanılmaya başlamıştır. Bu tezgâhların bir kısmı kriko sistemi ile bir kısmı diskli evli sıkma aparatı sayesinde sıkılmaktadır

Muğla ili genelinde, halı dokumacılığı, Bodrum, Milas, Menteşe, Fethiye ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde eskiden beri yapılmaktadır. Dokumalar 1980'li yıllara kadar ağaç tezgâhlarda yapılmıştır. 1980' li yıllardan itibaren metal tezgâhlar Bodrum, Milas, Menteşe Kavaklıdere yerleşim yerlerinde kullanılmaya başlanmıştır.

Boyar madde bakımından değerlendirme

Muğla yöresinde dokunan halılarda kimyasal boyaların kullanımı 20.yüzyılın ilk çeyreğinde başlamıştır. Elde edilen kaynaklardan ve o dönemden günümüze ulaşmış halıların örneklerinden boyaların kullanımı hakkında bilgi elde edebiliyoruz. 1915 yıllarında Milas çevresinde hazırlanan halı iplikleri boyanmak için İzmir'e götürülmüş ve boyandıktan sonra Milas' ve çevresinde dokuma yapan kişilere verilmiştir (Ali Rıza Efendi, 1331, s. 90).

Muğla merkezde boyacılar, Basmacı deresi kenarında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Yörede1980'li yıllara kadar boyamacılık, boyacı esnafı tarafından yapılmıştır. Küçük yerleşim birimlerinde boyama işlemleri gezici boyacılar ile büyük yerleşim yerlerindeki yerleşik boyacılar tarafından yürütülmüştür Bitkisel boyamacılık da yörede kadınlar tarafından geleneksel olarak yapılagelmiştir. 1980'li yıllardan itibaren bitkisel boyamacılık dokuma yapan kadınlar arasında daha çok yaygınlaşmaya başlamıştır. Yörenin bitki zenginliğine bağlı olarak dokumacılık yapılan yerleşim birimlerinde farkı bitkiler ile çok çeşitli boyama reçeteleri geliştirilmiştir. Dokunan halıların renkleri incelendiğinde boyama konusundaki gelişim, değişim ve yöresel farklılıklar görülebilmektedir. 1930'lu yıllardan itibaren sentetik boyaların yaygınlaşması ile, halılarda, pembe, mor, turuncu ve canlı yeşil renkler görülmeye başlamıştır. 1980'lerden itibaren, özellikle, Milas, Bodrum ve Menteşe ilçelerine bağlı dokuma yapılan yerleşim yerlerinde dokunan halılarda doğal boyalı olanlarda daha pastel renk tonları hâkimdir. Kimyasal boyalarla boyanmış ipliklerde pembe, eflatun çimen yeşili gibi daha canlı renk tonlarının kullanıldığı günümüze ulaşmış kitabeli halı örneklerden anlaşılmaktadır.1980'li yıllardan itibaren yörede fabrikalarda üretilmiş halı iplikleri boyasız ve boyanmış biçimde kullanımı yaygınlaşmıştır. Hazır iplikler, kadınlar tarafında satın alınmış ve boyanarak dokumalarda kullanılmıştır. Doğal boya ile boyanmış ipliklerle dokunan halıların, halıcılar tarafından daha çok tercih edilmesi, doğal boyacılığın canlanmasına vesile olmuştur. Doğal boyalarla elde edilen renkler, sentetik yollarla elde edilen renklerden daha pastel tonlarda olurlar ve daha uzun ömürlüdürler. Muğla ilinde doğal boyama yöntemleri, yerleşim birimlerine göre farklılık göstermektedir. Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı köylerde mavi renk elde etmede mayalama yöntemi kullanılmaktadır. Buna yörede "**çömlek boyası**" denilmektedir. Milas, Bodrum Menteşe ilçelerindeboyama yapan kişiler, boyanmış ipliklerin küle yatırılması veya çeşitli yöntemlerle işlemden geçirme yöntemi ile farklı renkler elde etmişlerdir.

Yörelere göre boyama ve mordanlama işlemlerinde farklı bitkiler kullanılmaktadır. Örneğin sütleğen Fethiye'de ön mordanlama işleminde daha çok kullanılırken, Menteşe ve Milas ilçelerinde, sarı renk elde etmek için kullanılmaktadır. Dışarıdan temin edilen boya maddeleri, kökboya bitkisi kökleri ile toz boyalardır. En yaygın kullanılan mordan maddeleri şap, demiroksit, demir sülfat, limon tuzu ve kaya tuzudur. Boyamada kullanılan diğer bitkiler yörede yetişen bitkilerdir. Kimyasal boyalarda, boyacı esnafının ortadan kalkmasından sonra boyama yapan kadınlar tarafından çeşitli mordan maddesi kullanarak boyamada kullanılmıştır.

Halıcılığın Muğla ilinde gelişimi, 16. yüzyılda, başlamıştır. 17,18. ve 19. yüzyıllarda gelişme devam etmiştir. Osmanlı dönemi belgelerinden ve günümüze ulaşmış halı örneklerinden, halıcılığın gelişimi hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz. 17. yüzyıl Osmanlı Narh

defterlerinde, yörede dokunan seccadelerin ölçüleri ve fiyatları hakkında bilgiler yer almaktadır (Yücel, 1992, 75). Muğla ili sınırları içinde 17,18 ve 19. yüzyıllarda dokunmuş halılardan günümüze gelebilmiş epeyce örnek bulunmaktadır. 18. yüzyıla tarihlendirilmiş çok sayıda halı, Türkiye müzelerinde, yurt dışı müzelerinde ve koleksiyonlarda yer almaktadır.

Muğla ilinde halıcılık, 18. yüzyılda, Uşak ve Bergama halıcılığına paralel bir gelişme göstermiştir. 19. yüzyılda halı üretimi, Osmanlı Devleti'nin Avrupa ülkeleri ile olan ticari ilişkileri bağlamında artış göstermiştir. İzmir merkezli faaliyet gösteren yabancı şirketler, bölgede açtıkları acenteler ve yerli tüccarlar vasıtası ile halı ticaretine başlamışlardır. Artan ticari faaliyetler neticesinde İzmir merkezli faaliyet gösteren altı yabancı şirket birleşerek Oriantal Carpet Manifactures şirketini kurmuşlardır. Şirket kısa zamanda halı piyasasında tekelleşerek, Batı Anadolu halıcılığını kontrol altına almıştır. Bu şirket, Anadolu'da pek çok merkezde acente ve büro açarak halı dokutmuştur. Muğla ilinde de açtığı bürolar vasıtası ile Bodrum- Mumcular ve Çömlekçi köylerinde atölyeler kurmuş, bu atölyelerde kadın ve kızlara halı dokutmuşlardır. Milas merkezde ve Milas'a yakın yerleşim yerlerinde yaşayan Gayri Müslim tüccarlar da atölyeler açarak halı dokutmuşlardır (Sevinç, 2021, s. 1604). Diğer ilçelere bağlı yerleşim yerlerinde dokumacılık geleneksel olarak yapılmıştır.

Fethiye ilçesinde de yöreye özgü halılar dokunmuştur. Bu halılar da renkleri ve kompozisyon düzenlemeleri ile diğer yöre halılarından ayırt edilebilir özelliktedirler. Bu halıların erken örnekleri 18. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Batı Anadolu halıcılığı ile paralel gelişme gösteren Muğla ili halıcılığı Birinci Dünya Savaşı nedeniyle gerilemeye başlamıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında yabancı şirketler faaliyetlerini, halı sektöründen farklı yatırım alanlarına kaydırmışlardır. Genel olarak Batı Anadolu halıcılığı ve dolayısı ile Muğla halıcılığı bundan olumsuz etkilenmiştir. Halıcılıkta 1980'li yıllarda bir canlanma yaşanmış ancak sonraki dönemlerde kan kaybetmeye devam etmiştir.

Kompozisyon yönünden değerlendirme

Muğla ili halılarının ilk örnekleri 17. yüzyıla aittir. 17. yüzyıla tarihlendirilen bu halıların fotoğrafları, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Turkish Handwoven Carpets (Türk El Dokuması Halılar) kataloğunda yer almaktadır. Katologda, bu yüzyıla tarihlenen 8 halı bulunmaktadır. Bu Muğla halıları "Milas Halıları" olarak tanınmışlardır ve kaynaklara "Milas seccadesi" olarak geçmişlerdir (Yücel, 1992, s.75.). Muğla halılarının 17. yüzyıldan günümüze intikal eden örneklerinde bitkisel bezeme hâkimdir. Bu yüzyıla tarihlendirilen Milas halıları tek taraflı ve çifttaraflı mihraplı, madalyonlu olarak dokunmuştur. Madalyonlu halı, Uşak madalyonlu halıları ile benzerlik göstermektedir.16 ve 17. yüzyıllar, Osmanlı Devleti'nin,

ekonomik ve sanatsal yönden zirveye ulaştığı dönemdir. Bu dönem genel olarak Türk sanatında klasik dönem olarak değerlendirilmektedir (Aslanapa, 1987, s.103.). 16. ve 17. yüzyıl Türk halılarının sularında sümbül, akasya çiçeği, karanfil, gül, yıldız çiçeği motifleri, naturalist bir üslûpla işlenmiştir. Bu dönem Uşak ve çevresinde dokunan halılarda görülen bu bezemeler, Muğla-Milas halılarında da görülür. 17. yüzyıl Muğla- Milas halılarının renkleri, Transilvanya seccadelerinin renkleri, mihrap formları ve orta zemin düzenlemesi ile büyük benzerlik göstermektedir. Halılar genellikle mihraplı olarak düzenlenmişlerdir. Tek taraflı ve çift taraflı mihraplı örnekleri bulunmaktadır. Madalyonlu (göbekli) örneklerden günümüze çok az ulaşabilmiştir. Kompozisyon düzenlemeleri 1-2-1 şeklinde olup, ölçüleri seccade ebatlarındadır. Bu halılar orta kalite halılar grubundadır.

18. yüzyıla tarihlenen Muğla halılarının sayısı oldukça fazladır. Bu halılar yurt içinde ve yurt dışı müzelerde ve özel koleksiyonlarda yer almaktadır. Bu yüzyıla tarihlendirilen Muğla halıları Milas ve Megri halıları olarak kaynaklarda yer almaktadır. (Anonim 1, 1987, s.32,76). Ölçüleri yönünden seccade ebatlarında olan bu halılarda, 17. yüzyıl halıları gibi, orta kalite halılar grubundadır. Bu dönem halılarının, su düzenlemelerinde 17. yüzyıl halılarının sularında kullanılan sümbül motifleri, kullanılmaya devam edilmiştir. Oktay Aslanapa'nın *Türk Halı Sanatının Bin Yılı* adlı eserinde yer verdiği bir Milas halısının geniş suyunda sümbül motifleri, geometrik karakterli motiflerin arasına yerleştirilerek kullanılmıştır (Aslanapa, 1987, s.188). Bu halı, boğumlu mihraplı olup, orta zemini sütlü kahverenginde ve bezemesizdir. Renkleri bugün bile yörede hala kullanılan ve palamut meyvesinden elde edilen soluk sarı tonlarındadır. Halının orta zemininde yer alan sütlü kahverengi ise, yine palamutla boyanmış ipliklerin külle işlemden geçirilmesiyle elde edilen sütlü kahverengiyle aynı tondadır.

Milas halılarında 17.yüzyıl örneklerinde mihrap üstü alınlık kısmında kullanılan karanfil, akasya ve sümbül motifleri, 1771 ve 1791 tarihli Konya Lâdik seccadelerinde de kullanılmıştır. Bu halılar bugün, İstanbul Türk ve İslam Eserleri müzesindedir (Aslanapa, 1987, s.160, 161).

18. yüzyıl aynı zamanda Muğla-Milas halılarında farklı halı desen ve kompozisyonlarının ortaya çıktığı dönemdir. Boğumlu mihraplı Milas halıları ve ada Milas halıları, ortası kare göllü halılar, orta zemini çeşitli motiflerle bezenmiş mihrapsız halılar ve yılanlı halı bu dönemde görülen halılardır. Bu dönemin mihraplı halılarında, orta zeminde ayaklık kısmında su çizgisine bitişik olarak, orta noktasında eşkenar üçgen şeklinde "dip hamaylı motifi" yer almaktadır. Bu üçgenin aynı dikey ekseni üzerine eşkenar dörtgenler üst üste yerleştirilmiştir. Mihrap tepelikleri genellikle koçboynuzu ve elibelinde motifi şeklindedir. Bazı mihraplı halıların orta zemininde stilize hayat ağacı motifi yer almaktadır. Mihrapsız halıların orta zeminine bazen karanfilli ve güllü dallar dikey olarak yerleştirilmiştir Mihrapsız halıların bazılarının orta

zemininde halıların geniş sularında kullanılan su desenleri kullanılmıştır. Bu tür su düzenlemeli halıların gölünde bazen iki, bazen üç su düzenlemesi yer almaktadır. Bu tür su düzenlemeli halılar 19 yüzyıl Hakkâri yöresi halılarında da görülmektedir (Anonim1 1987, s.230). Mihrapsız düz halıların orta zemininde eşkenar dörtgen şeklindeki göller, aynı eksen üzerine yerleştirilmiştir. Bu türden düzenlemeler, Konya Cihanbeyli, Adıyaman, Gaziantep, Niğde-Kemerhisar halılarında da görülmektedir (Anonim1,1987, s.326). Benzer bir düzenleme Türkmenistan Taşkent halılarında görülmektedir. Milas halılarının 18 ve 19. yüzyıl örneklerinde orta zemininde yer alan kare göl düzenlemesi, Çanakkale, İzmir -Bergama ve Konya halılarında da görülmektedir. Bu halıların kare göllerinin kontur çizgilerine belli aralıklarla ok motifi yerleştirilmiştir. Bu düzenleme Pazırık kurganlarında çıkan keçe örtülerdeki düzenleme ile benzerlik göstermektedir. Milas halılarında orta zemini karelere bölünmüş ve her karenin içine sekiz kollu yıldız motiflerinin yerleştirildiği örnekler de bulunmaktadır (Dirik, 1938, s.15) Muğla Menteşe ilçesi Çatakbağyaka Köyü camiinde tespit ettiğimiz küçük bir namazlağın zemininin de altıgenlere ayrıldığı ve her altıgen gölün içine sekiz kollu yıldız motifi yerleştirildiği görülmüştür. Bkz (Örnek No: 74.) Anadolu Türk halılarında ortası kare ya da eşkenar dörtgen şeklinde göl uygulaması oldukça sık kullanılmıştır. Bu halı tipinin ilk örneği Pazırık halısıdır. Konya halılarında da bu tür düzenlemeler görülmektedir.18.yüzyıl Muğla- Milas halıları renk ve kompozisyon düzenlemesi yönünden Manisa- Gördes ve Kula halılarıyla benzerlik göstermektedir. Kömürcü Kula halılarının geniş sularında kullanılan girintili çıkıntılı su düzenlemesine sahip halılarda kullanılan karanfil ve gülden terkip edilmiş bezeme Milas halılarında da uygulanmıştır (Deniz, 1987, s.17). Bu desenler Kula halılarında farklı renklerle yapılmıştır. Muğla-Milas halıların sıklıkları, Turkish Handwoven Carpets kataloğunda yer alan bilgilere göre, 20x20 ile 40x40 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Muğla ilinde 18 yüzyılda Fethiye yöresinde dokunan halılardan da örnekler yer almaktadır. Bu halıların kompozisyon düzenlemesi ve renkleri Muğla Milas yöresi halılarından farklılık gösterir. Bu halılardan günümüze ulaşmış örnekler mihraplı formda olup su düzenlemeleri Milas halılarına göre daha dar tutulmuştur.18 yüzyıla tarihlenen bu halıların düğüm sıklıkları 26x40 ile 40x40 arasında değişmektedir.18 yüzyıla tarihlenen Fethiye (Megri) halılarının orta zemini çift taraflı iki ve üç mihraplı olarak düzenlenmiş örnekleri günümüze ulaşmıştır. Bu halılara yörede "üç kapılı", "iki kapılı" ve "tek kapılı" denilmektedir. Bu halıların mihrap içinde yer alan stilize edilmiş çiçek motifi, 18. yüzyıl çift taraflı göbekli Kırşehir halılarının alınlıklarında kullanılmıştır. Daha sonraki dönem örneklerinde çift taraflı tek mihraplı örnekleri ile tek taraflı mihraplı örnekleri de bulunmaktadır.

19. yüzyıl Muğla halılarında hem 18. yüzyıl örnekleri dokunmaya devam etmiş hem de yeni halı modelleri ortaya çıkmıştır. Halı modelleri bu dönemde İzmir merkezde üretilen halı desenlerinden etkilenmiş, ancak desenler diğer yörelerde dokunan desenin kopyası şeklinde olmamıştır. Bazı yöre halılarının sularında yer alan motifler, Milas halılarında kullanılmıştır. Örneğin Kırşehir halılarında yer alan Arap eli deseni, Milas halılarında Gemici su deseni olarak yer almıştır (Deniz, 1984, s.29). Milas Gemici su deseni 19. yüzyıl Karaman seccadelerinin ayetlik kısmında da kullanılmıştır (Aslanapa,1987, s.159). Kömürcü Kula halılarının 18. yüzyıl örnekleri arasında yer alan ve geniş sularında kullanılan karanfil ve gül motiflerinden terkip edilmiş desenler, karanfilli Ada Milas olarak bilinen Muğla ada Milas halılarında kendine has bir düzenleme ile kullanılmıştır. Çanakkale ve Bergama halılarının orta zemininde yer alan kare ve dikdörtgen göl düzenlemesi ile geniş sularında yer alan "goldür" motifi, Milas halılarında da kullanılmıştır. Milas ve çevresinde bu motife "karınca" denilmektedir (Güngör ve Sevinç, 2007, s.638). Aynı eksen üzerine yerleştirilmiş eşkenar dörtgen ve altıgen göl düzenlemesi, Muğla Milas halılarında 19. yüzyıldan beri sıklıkla uygulanan bir düzenlemedir. Bu türden bir göl düzenlemesi, Anadolu'da birçok halı bölgesinde dokunan halılarda da uygulanmıştır. Muğla - Milas halılarında görülen bu türün, 19. yüzyıl Konya, Gaziantep ve Elâzığ yöresi halılarında da kullanıldığı görülmektedir (Anonim1, 1987, s.326). Yıldızlı su düzenlemeleri Muğla- Milas halılarında 18. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamıştır. Benzer düzenleme 18. yüzyıl Konya halılarının geniş sularında da görülmektedir. Ayrıca sekiz kollu yıldızlar Anadolu Selçuklu halılarında çengelli dörtgenlerin ortasında yer almaktadır. Muğla-Milas halılarında mihrapsız ve çift taraflı mihraplı göbekli halıların ortasında yer alan turunçlu göl desenleri 17. yüzyıl Transilvanya seccadelerinin orta zemininde, 17. yüzyıl Gördes Çift taraflı mihraplı halılarının orta zemininde, İzmir-Bergama, Bergama Kozak, Kırşehir ve Sivas halılarının orta zemininde kullanılmıştır (Deniz, 1997, s.30; Aslanapa 1987, 169, 175).Turunçlu göl deseni Uşak Çift taraflı mihraplı göbekli seccadelerin orta zemininde de yer almaktadır (Ürer, 2012, s. 150).

19. yüzyıldaki Türk Halı sanatında İzmir merkezli görülen yozlaşma, Muğla Milas ve Fethiye halılarında fazla etkili olmamıştır. Bu yüzyılda Muğla halıları desen yönünden zenginleşmiştir. Önceki dönemde dokunan örnekler devam ettirilmiş, bunun yanında yeni modeller de ortaya çıkmıştır. Bu yeni çıkan halı modellerinin, diğer yöre halılarından da etkilendiği, örneklerden anlaşılmaktadır. Bu dönemde, özellikle Milas ve çevresinde etkin olan tütün, halı desenlerinde sıklıkla işlenmiştir. Muğla ilinde Milas ve Fethiye halıları yöresel özelliklerini koruyan halılardır. Fethiye halıları, Fethiye'nin eski ismi" Megri" adı ile tanınmış ve "Megri halısı" olarak kaynaklarda yer almıştır. Bu halılar da orta kalite halılar grubunda yer

almaktadır. Yünleri yumuşak ve parlaktır. Bu özelliği ile İran Mahal bölgesi halılarıyla benzerlik göstermektedir (Stone, 2013, s.183).

Fethiye halıları, tek taraflı tek mihraplı, çift taraflı tek mihraplı, iki taraflı üç mihraplı ve mihrapsız örneklerden oluşmaktadır. 19. yüzyıl sonlarında ortaya çıkan madalyonlu halıların desenleri ve kompozisyon düzenlemeleri, İran halılarının tesirini göstermektedir. Bu halılarda aynı zamanda Gördes halı desenlerinin etkisi de görülmektedir. Fethiye halılarında kullanılan desenler, İzmir merkezli faaliyet gösteren İngiliz halı kumpanyasının bölgede dokutturduğu halı desenlerinden etkilenmiştir (Atlıhan, 2021, s.1685).

20 yüzyıl, Muğla Milas halılarının, ebat ve desen bakımından çeşitlendiği dönem olmuştur. Bu dönemde. Taban, yarım taban (kelle), seccade, yolluk, paspas, minder, çeyrek, sedir (divan) halı heybeler dokunmuştur. Bu halıların desenlerinde gerek eski örneklerin desenleri gerekse değişik yöre halıların modelleri, Milas halılarının renkleri ve düğüm sıklığı ile dokunmuştur. Milas Lâdik halısı, Kayseri Yahyalı halı modelleri bunlardan bazılarıdır. Bodrum -Mumcular (Karaova) köylerinde çifte güllü tek güllü göbekli halılar ile Milas Karacahisar aslanlı halıları, 20 yüzyılda dokunan halılardandır. Milas Karacahisar, Bodrum Karaova köyleri ile Fethiye Kayaköy'de dokunan halılarda (empirme) buket biçimindeki desenler kullanılmıştır. Bu desenler. Çanakkale-Çan, Gördes ve Nevşehir-Avanos halılarında değişik renklerle uygulanmıştır. (Ürer, 2014, s.157; (Bayındır, 2007, s.64,72,74).

Madalyonlu halıların madalyon şemaları ile çilt sanatında kullanılan şemse motifleri birbiriyle benzerlik göstermektedir. Madalyonlu halıların madalyonlarının alt ve üst uçlarından çıkarılan salbekler cilt sanatı örneklerinde yer alan şemse motifinin salbekleri ile benzerlik göstermektedir (Çakmak, 2021, s.235).

Muğla Milas halılarında orta zemin genellikle kırmızıdır. Muğla Fethiye halılarında kırmızı, mavi ve sarı renk birlikte kullanılmıştır. Fethiye halılarının 18. yüzyıla tarihlendirilen örneklerinde orta zemin iki taraflı mihraplı ve bölümlemeli (panelli) olarak düzenlenmiştir. Bu dönemde dokunan halıların hepsi seccade boyutlarındadır. Muğla Fethiye halılarında kullanılan renkler, desenler ile çift taraflı tek mihraplı halılarda orta zeminde yer alan hayat ağacı düzenlemeleri, Antalya Döşemealtı halılarıyla benzerlik göstermektedir. Bu halıların su düzenlemelerinde kullanılan yanışlar Muğla Milas Yörük halılarında da kullanılmıştır (Zaimoğlu ve Teker,2010, s.177).

Fethiye halıları desen yönünden incelendiğinde ve bir gruplama yapıldığında, üç tür desen görülmektedir. Birinci grupta yer alan halılar, mihrap zeminleri bölümlenmeyen çift taraflı mihraplı halılardır. Bu halıların mihrap zeminleri dikey yönde farklı renkte zeminlere bölünmüştür. Halılar seccade ölçülerindir (Atlıhan, 2021, s.1683). Bu grupta yer alan halıların

zemininde geometrik ve stilize edilmiş çiçek motifleri yer almaktadır. İkinci grupta yer alan halılar ise madalyonlu halılardır. Bu gruptaki halıların kompozisyon düzenlemesinde İran halılarının etkisi kendini göstermektedir. Özellikle ortadaki büyük göbek ve köşelerdeki çeyrek göbeklerde (eğmelerde) bu etkileşim daha belirgindir. Bu halıların eğmeleri çit sanatında "köşebent" olarak ifade edilmiştir (Çakmak,2021, s.235 Üçüncü grupta yer alan halılar buket (empirme) desenlidir. Türk halılarının desenlerinde kullanılan empirme deseni aynı zamanda cilt ve tezhip sanatı sülemelerinde görülmektedir(Çakmak, 2021,s.235).Bu tür desen düzenlemesi, Çanakkale- Çan halıları ile Manisa-Kula halılarında da görülmektedir (Ürer, 2014, s.157). Buket **(**empirme) desenli halılar Nevşehir Avanos yöresinde de dokunmuşlardır (Bayındır, 2007, s.64,72,74). Bu gruptaki desenler üç boyutlu olarak işlenmiştir. Bu tür bitkisel desenli halıların yakın zamanda dokunan örnekleri daha çok köşe göbeklidir. Renkleri ise, lacivert, sarı ve kırmızı ağırlıklıdır. Desenleri bitkisel karakterlidir. Fethiye halıları arasında kılıçlı köşe eğmeli halı modelinin orta zemininde kullanılan yuvarlak göbek düzenlemesi Uşak halılarında da kullanılmıştır (Ürer, 2012, s.152).

20.yüzyıl halılarındaki değişim ve gelişim, kitabeli örnekler üzerinden daha iyi izlenebilmektedir. 17, 18 ve 19. yüzyıllarda, genellikle seccade boyutunda dokunan halılar, 20 yüzyılda farklı boyutlarda dokunmaya başlanmıştır. Bu dönemde taban, yarım taban, kelle, seccade yolluk, heybe, paspas, minder duvar halısı(tablo) dokunmuştur. Köşe göbekli(madalyonlu) halılar bu dönemde yaygınlaşmıştır.

Fethiye halıları içinde yer alan ve 20 yüzyıl başlarında dokunan kimyasal boyalı halı örnekleri içinde sarı kırmız ve mavi renklerin daha ağırlıklı olduğu örneklerin bir kısmı Bodrum ve Milas çevresinde de dokunmuştur. Bu Halı modellerinin, halı ticaretiyle uğraşan, İzmir merkezli Oriantal Carpets Manifactures şirketi adına halı dokutan tüccarlar tarafından, her iki yörede de dokutulmuş olmaları muhtemeldir. Halıların kullanım alanları bu dönemde çeşitlenmiştir. İhtiyaca göre farklı boyutlarda halılar dokunmuştur. Halı desenlerinde, eski geleneksel desenlerin yanı sıra, yeni desenler de ortaya çıkmıştır. 20. yüzyıl Muğla ili halılarının desenlerinde geometrik ve bitkisel karakterli motifler ile hayvan figürleri kullanılmıştır.

20 yüzyılda, Muğla ili Milas, Bodrum ve Menteşe ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde dokunan ve genelde "Milas halısı" olarak tanınan halıların, kompozisyon düzenlemelerinde bir zenginleşme görülür. 20. yüzyılda. dokunan halılarda, önceki yüzyıllarda dokunmuş halı modellerinin bir kısmı dokunmaya devam etmiştir. Bu dönemde, 17. yüzyıl ve 18. yüzyılda dokunan bazı halı modelleri dokunmaz olmuştur. Kimi halı modelleri ise 20 yüzyılda dokunmamıştır. 18. yüzyıldan günümüze kadar dokunmaya devam eden halı modelleri; Ada Milas halısı, çaprazlı su, anahtarlı su, yıldızlı su, tabakalı su desenli Milas halıları olarak

örneklenebilir. Milas halıları içinde farklı bir su ve orta zemin düzenlemesine sahip olan halı, Milas kabuksuz halıları ise 20. yüzyılda ortaya çıkan halılardır. Bkz. (Örnek No: 76**).** Bu halılarda su içinde yer alan motifler, yanlara taşarak barok ve rokoko sanat anlayışının etkisini göstermektedir. Orta zemin genellikle üç bölümlü ve ortadaki bölüm yanlardan daha yüksek tutulmuştur. Bu halı grubunun adını, deseni yöreye getiren kişinin lakabından almış olması muhtemeldir. Bunun yöredeki en güzel örneği Karacahisar mahallesinde dokunan halılarda kullanılan halı model isimleridir. Bu mahallede dokunan halıların model adları insan isimleri ve lakapları ile ilgilidir (Sevinç, 2021, s.1607). Muğla ilinde, halı piyasasında ve yayınlarda" Milas halısı" olarak tanınan halılar arasında yer alan Milas Lâdik modelli halı, halı bölgeleri arasındaki etkileşimi en iyi şekilde ifade etmektedir. Bkz. (Örnek No:17**)** Konya Lâdik halılarında kullanılan ayetlik ve ayaklık kısmında yer alan lale motifleri Milas Lâdik modeli halılarda kullanılmıştır. Bu halı modelinin kenar suyu da diğer halı modellerinde görülmeyen bir desendir. Diğer halıların geniş sularında kullanılan daha dar bir düzenlemeye sahiptir. Bu halının su düzenlemesi genişliği, diğer Milas halılarından daha dardır. Milas Lâdik modelli halılar çift taraflı mihraplı, tek taraflı mihraplı olarak düzenlenmişlerdir. Tek Taraflı mihraplı olanlarda iç içe mihrap kemeri bulunmaktadır.

Milas halıları içinde Kayseri Yahyalı halılarının desenlerinin de kullanıldığı örnekler bulunaktadır. Bu modeller Milas renkleri ile Milas halıları kalitesinde dokunmuşlardır.

Fethiye Kayaköy ve çevresinde dokunan halılarda ise, daha çok seccade ve yarım taban büyüklüğünde olan halılarda madalyonlu köşe eğmeli ve kenarlarda yarım ve çeyrek göbekler bulunmaktadır. 20 yüzyıl başlarında ticari halıcılığın etkisiyle yöreye, Gördes ve İran halı desenlerinin getirildiği ve bu desenlerin yörenin renkleriyle dokunduğu günümüze ulaşmış örneklerden anlaşılmaktadır. Köşe göbekli eğmeli halılar, bunlara örnek gösterilebilir. Bu dönemde Milas halılarında kullanılan "tek güllü" su düzenlemesine sahip halılar Fethiye-Kayaköy'de de dokunmuştur. Fethiye kılıçlı köşe eğmeli Kayaköy halılarının geniş sularında kullanılan "tek güllü" motifleri Milas Karacahisar "çılbak eğmeli" halının geniş suyu ile aynıdır. Halıların sadece kullanılan renkleri farklıdır. Fethiye-Kayaköy halılarında kullanılan boru çiçeği desenleri, Bodrum Karaova ve çevresinde dokunan halılarda da kullanılmıştır Fethiye-Kayaköy halılarında kullanılan bitmez köşe modeli, Gördes halılarının sularında kullanılan motiflerdir.

Muğla ilinde dokuma yapılan köylerde halı dokuyan kadınlar, farklı motifleri belli bir düzen içinde kullanarak yeni modeller ortaya koyabilmişlerdir. Yaratıcı güçleri ve becerileri sayesinde, farklı yörelerin halı desenlerini kendi yöresinin renkleri ve kalitesiyle dokumuşladır. Yörede faaliyet gösteren halıcılarla yaptığımız görüşmede iki yıl öncesine kadar Milas Lâdik

halı modelinin çok tutulduğunu, ancak son bir yıldan beri talebin pastel renkli yöre dışında ticari amaçlı üretilen halılara kaydığını belirtmişlerdir.[119] Halıcıların ifadesine göre, el dokuması halı talebi mobilya ve mefruşat konsepti üzerinden sürekli değişim göstermektedir.

Muğla- Bodrum -Karaova köylerinde daha yoğun olarak dokunan göbekli halılarda su düzenlemesi 1-2-1 şeklinde olup, sularında çifte gül ve tek gül desenleri kullanılmıştır. Bu halılar, su zemininde yer alan gül desenleriyle adlandırılmışlardır. Genellikle beyaz zemin üzerine pembe, kırmızı, mor yeşil, kahverengi, sarı, siyah renkler kullanılarak desenler natüralist bir tarzda işlenmiştir. Ortada bitkisel karakterli bezemenin ağır bastığı büyük göbeğin ortasında geometrik karakterli bir iç göbek yer almaktadır. Köşelerde de eğmeler bulunmaktadır. Bu halıların, 20. yüzyıl başlarından itibaren yörede dokunduğu kitabeli örneklerden anlaşılmaktadır.

. Orta zeminde hayat ağacı olan Milas ve Fethiye halısı örnekleri Anadolu'daki diğer halı bölgelerinde dokunan halılarla benzerlik göstermektedir. Özellikle Fethiye halıları içinde yer alan çift taraflı Mihraplı ortası hayat ağaçlı halı örnekleri, Antalya Döşemealtı halıları ile hem renk yönünden hem de kompozisyon düzenlemesi yönünden benzerlik göstermektedir.

Muğla ili düz dokumaları, kilim, cicim ve zili türünde dokumalardır. Bu dokumalar içinde atkı yüzlü ve çözgü yüzlü örnekler bulunmaktadır Çözgü yüzlü dokumalar daha çok keçi kılından yapılmışlardır. Keçi kılından yaygı, harar, çuval, heybe, torba gibi kullanım eşyaları dokunmuştur.

Fethiye ve Seydikemer ilçelerinde keçi kılından yapılmış yaygılar "çul", "ala çul" olarak isimlendirilmişlerdir. Menteşe, Bodrum, Milas, Ula, Marmaris, Kavaklıdere, Yatağan ilçelerinde ise bu dokumalara "yaygı" denilmektedir. Fethiye, Seydikemer ve Kavaklıdere ilçelerinde ala çul dokumalarında atkı ve çözgüde keçi kılı iplikler kullanılırken, desen ipinde koyunyünü kullanılmıştır. Diğer çul dokumaları ise iki şak olarak dokunmuş ve "çitme" dikiş tekniği ile birleştirilmişlerdir. Bu dokumalarda keçinin doğal renkleri kullanılarak dokuma yapılmıştır. Bu kıl dokumalardan çözgü yüzlü dokuma tekniği ile yaygı, harar, çuval, heybe, torba dokunmuştur. Bu çözgü yüzlü kilimlerde kompozisyon düzenlemeleri boyuna çizgili ve kuşaklıdır. Çözgü yüzlü dokuma tekniği ile yapılan bu dokumalarda keçilerden elde edilen doğal renkler belli bir düzen içinde kullanılmıştır. Kilim yüzeyinde dikine geniş kuşaklar arasına ince çizgiler yerleştirilmiştir. Bazı örneklerde ince çizgiler boyanmış kıl ipliklerden yapılmıştır. Bu teknikle yapılan dokumalardan büyük yer yaygıları, çuval, harar heybe, torba gibi kullanım eşyaları yapılmıştır. Develerin sırtını örtmek için kullanılan deve çulları da bu

[119] Feyzi Akgül'ün,(1973 Muğla doğumlu, üniversite mezunu, esnaf)21,10.2020 tarihinde yaptığımı görüşmede verdiği şifai bilgilere göre.

seyrek dokumalı çözgü yüzlü dokumalardan yapılmıştır. Bu çözgü yüzlü keçi kılından yapılmış çuvallara. "seyrek çuval" "seyrek. heybe", alaca heybe" "seyrek torba" "alaca torba" denilmiştir. Bu torbalar ve heybeler kullanıldıkları yere göre, tohum torbası, saman torbası, yem torbası, kıl torbası, oğlak torbası olarak da adlandırılmışlardır.

Koyunyününden yapılmış çözgü yüzlü ince ve dar dokuma örnekleri alacalardır. Bu dokumalar sadece kadınlar tarafından günlük hayatta kullanılan çok işlevli dokumalardır. Bu dokumalar Muğla ilinde Menteşe ilçesine bağlı yerleşim birimleri ile Milas ve Bodrum ilçelerine bağlı yerleşim birimlerinde dokunmuşlardır. Genellikle kadınlar arkalarına çocuk sarınmada, önlük olarak bele dolamada bazen de soğuk havalarda şal şeklinde örtünmede kullanmışlardır. Alaca dokumaları, boyuna ince kuşaklı siyah beyaz renkte yapılan dar dokumalardır. Alaca dokumaları, koyundan elde edilen doğal siyah beyaz renkler kullanılarak dokunmuşlardır. Alaca dokumaları 1640 Tarihli Narh defterinde yer almaktadır. Burada geçen ifadelerden alacaların mekikli tezgâhlarda dokunan bir kumaş olduğu ve bu kumaşlardan kaftan yapıldığı belirtilmektedir **(**Yücel 1992, s.54). Alaca dokumaları, Burdur, Tokat ve Gaziantep yöresinde de mekikli tezgâhlarda dokunmuştur (Eraslan ve Atalayer,2013,255).

Atkı yüzlü dokumalar ise hem keçi kılından hem koyunyününden yaygın olarak dokunmuşlardır. Keçi kılından yapılan enine kuşaklı dokunan yer kilimlerinden olan kırca dokumalarında keçilerin doğal renkleri olan, gök, kahverengi, beyaz ve siyah renkler kullanılmıştır. Boyanmış keçi kılı ipliklerden yapılan yaygı ise al yaygıdır Büyük boyutlu yapılan bu kilimler yer yargısı olarak kullanılmıştır. Koyunyününden boyanmış yün ipliklerle enine kuşaklı olarak dokunan kilimler en yaygın dokunan kilimlerdir. Bu dokumalara da yörede "koca kilim", al kilim" "ala kilim" denilmektedir. Bu enine kuşaklı kilimlerde renkler belli bir düzen içinde tekrarlanarak kilimlerin kompozisyonları oluşturulmuştur. Bu kilimlerin renk düzenlemesinde ince kuşaklar arasında kalın kuşaklar yer almaktadır. Bu kalın kuşaklara yörede "goraf" ince kuşaklara "çubuk/çıbık" denilmektedir. Goraflar, kilim yüzeyindeki renk tekrarının bitişini ve başlangıcını gösterir. Fethiye, Milas, Kavaklıdere, Seydikemer'e bağlı köylerde renkler arasına bazen cicim tekniğinde ince kuşaklar yerleştirilmiştir. Bu enine kuşaklı kilimlerde kullanılan renkler kimyasal boyalarla boyanmıştır. Kilimlerde kullanılan renkler köylere göre değişiklik göstermektedir. Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Yemişendere, Bozyer köylerinde dokunan kilimlerde pembe, mor, turkuaz, kırmızı, turuncu, beyaz, siyah ve sarı renkler kullanılmıştır. Menteşe ilçesi Meke, Çatakbağyaka, Denizova vb. gibi köylerde kyukırmızı, al kırmızı, turuncu, yeşil, açık gri, mavi renkler kullanılmıştır Bu köylerin kilimlerinde kullanılan renk tonları ve renk sıralaması ve tekrarı Çanakkale.-Ayvacık Yörük kilimleri ile benzerlik göstermektedir (Deniz,1998,s.71). Bodrum kilimlerinde kırmızı, siyah,

beyaz ve kahverengi renkler kullanılmıştır. Çubuk kalınlıkları köylere göre incelip kalınlaşmaktadır. Koyunyününden bez ayağı dokuma tekniği ile enine kuşaklı dokunan bu kilimlere yörede "ala kilim", "al kilim", "koca kilim" denilmektedir. Bu kilimler aynı zamanda sal kilimi olarak da kullanılmışlardır. Daha küçük ölçülerde dokunanlar namazlağı olarak kullanılmıştır.

Atkı kaydırmalı kilimler ise, Fethiye Karacaören köyünde, Köyceğiz- Pınar, Zeytinalanı köyleri ile Bodrum, Menteşe, Milas, Yatağan, Datça ilçelerine bağlı yerleşim yerlerinde dokunmuşlardır. Bu kilimlerde kilim yüzeyi enine kuşaklara ayrılmış ve her kuşağın içine farklı renklerle her sırada atkı iplikleri kaydırılarak motifler yerleştirilmiştir. Genellikle parmak desenleri bu şekilde yapılmıştır. Bodrum ilçesi Sazköy ve civar köylerde yer yaygısı olarak dokunan büyük ebatlı kilimlerde kilimin orta kısmında, parmak desenleri yer almaktadır. Bodrum aynalı kilimleri, turnalı kilimleri ile ekmek mendillerinde de parmak desenli kompozisyon düzenlemesi görülmektedir. Parmak desenli kompozisyon düzenlemesi, Afyon ve Konya kilimlerinde de uygulanmıştır. Muğla parmak desenli kilimleri İran Tebriz kilimleriyle de benzerlik göstermektedir (Görgünay, 2002, s.25). Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çatakbağyaka, Dağpınar, Meke, Çırpı Denizova ve Kıran köylerinde ekmek mendilleri parmak desenli yapılmışlardır. Dokumanın yüzeyinde beş ayrı renk kullanılarak parmak desenleri oluşturulmuştur. Yatağan Katrancı köyünde parmak desenli ekmek mendilinin parmak desenleri içine cicim tekniği ile göz motifleri işlenmiştir. Bkz. (Örnek No:154)

Farklı renkteki atkı iplikleri ile dokuma yüzeyinde desen meydana getirirken renklerin dönüş yerlerinde delik oluşan kilimlere "delikli kilim", "ilikli kilim" denilmektedir. Daha çok çeyiz kilimi olarak dokunmuş ve yer yaygısı olarak kullanılmışlardır. Bazı kişiler bu kilimleri sal kilimi olarak ayırmışlar ve kullanıldıktan sonra yakınları tarafından köy camisine bağışlanmıştır. Delikli kilimlerde genellikle kimyasal boyalarla boyanmış canlı renkler kullanılmıştır. Her tarafı desenlerle bezeli olan delikli kilimlere aynı zamanda "farda kilimler" de denilmektedir. Desenlerinin yapılış tekniğinden dolayı Fethiye'de bu kilimlere "yantırlı kilim", Menteşe Yörükoğlu, Fadıl ve Muratlar köylerinde "kaykaylı kilim", Milas Çamovalı köyünde "ezmeli kilim" denilmektedir. Kilim yüzeyinde yer alan motifler belli bir düzen içinde tekrar edilerek kilimlerin kompozisyonları oluşturulmuştur. Bu kilimlerin desenleri de yerleşim yerlerine göre değişmektedir. Muğla Menteşe, ilçesi Çatakbağyaka, Çırpı, Meke, Çiftlik, Denizova, Kıran, Sarnıç köyleri ile Milas ilçesi Kultak ve Kuzyaka köylerinde kilimin etrafı üç renkle yapılan zikzaklı su ile çevrelenmiştir. Bu kilimlerin kenarlarında dibek motifleri yer almaktadır. Kilimin ortasında eşkenar dörtgen göller vardır. Bu, eşkenar dörtgen göller, eşkenar üçgen şeklindeki hamaili motiflerinden oluşturulmuştur. Eşkenar dörtgenin ortasında yer alan

farda deseninin göbeğinde saç bağı motifi vardır. Bu kilimlerde yer alan eşkenar dörtgen göl düzenlemesi Tebriz Kendovan köyünde dokunan kilimler ile benzerlik göstermektedir (Türk,https://www.youtube.com/watch?v=XduKCOWUn0w

Eşkenar dörtgengöl düzenlemeli kilimler aynı zamanda Siirt ili Şirvan kilimleri ile de benzerlik göstermektedir.

Muğla ilinde hemen hemen bütün ilçelerinde dokunan farda desenli kilimlerden birisi kilim yüzeyinin farklı renkteki baklava dilimi şekillerinden oluşmuş içe göbekli desenli kilimlerdir. Bu kilimlerin bazı örneklerinde baş ve ayak kısımlarında birer enine kuşak yer almaktadır. Bu kilimler tüm Türk dünyasında yaygın şekilde dokunan kilimlerdendir. Kilimlerde kullanılan renkler köylere göre değişmekle birlikte düzenleme aynıdır. Kilimlerin kompozisyon düzenlemesinde kenarlarında su düzenlemesi yoktur. Kilimlerin ortasında iç içe eşkenar dörtgen göbekler vardır.

Fethiye Eldirek ve Seydikemer Seydiler'de dokunan kilimlerde kancalı eşkenar dörtgenler içe yerleştirilmek suretiyle kilim zemininde büyük bir göbek oluşturulmuştur. Büyük göbeklere yörede "sini" denilmektedir. Kilimlerde kullanılan ağırlıklı renk, laciverttir. Bu kilimler, Antalya Elmalı Barak kilimleri, Antalya-Döşemealtı kilimleri ile Burdur Tefenni kilimleriyle benzerlik göstermektedir (Yıldız, 2012, s.1549**).**

Seydikemer, Arsa ve Kayadibi köylerinde dokunan çengelli baklavalı farda desenli kilimler boyuna yollu olarak dokunmuşlardır. Bu kilimler renkleri ve kompozisyon düzenlemesi ile Antalya Döşemealtı kilimleriyle büyük benzerlik göstermektedir (Atlıhan, 2011, s.11,12).

Cicim dokumalar Muğla iline bağlı kirkitli dokumacılığın yapıldığı tüm yerleşim birimlerinde dokunmuştur. Cicim dokumalar daha çok kız çeyizinde yer alan gösterişli dokumalardır. Büyük ebatlı olanları oda tefrişinde ve sal kilimi olarak kullanılmıştır. Cicim tekniği ile büyük ebatlı kilimlerin dışında namazlağı, ekmek mendili, çuval, heybe, torba türü dokumalar yapılmıştır. Oda tefrişinde kullanılan büyük cicim kilimlerden seyrek motifli olanlar enine kuşaklı bir kompozisyon düzenlemesine sahiptir. Bu tür cicim kilimlerin bazılarında tüm kuşakların içinde yanışlar yer alırken bazı örneklerinde bazı kuşaklar bezemesizdir. Bkz (Örnek No:196). Bazılarında ise bazı kuşaklarda bezeme yoktur. Fethiye ve Seydıkemer'e bağlı köylerde bu türden bazı kuşakların içinin bezemesiz olmasından dolayı, bu cicim kilimlere "alara kilim" denilmektedir. Bu alara kilimlerde boş kuşaklar genellikle deve üyü rengindedir. Marmaris ilçesi Turunç kilimlerinde ise ince kuşakların içi boş bırakılmıştır.

Seyrek motifli büyük ebatlı cicim kilimlerde enine kuşaklı düzenleme görülür. Bu kilimlerin kuşakları dar ve geniş olarak düzenlenmiştir. Geniş kuşaklara "goraf" denilmektedir.

Renk tekrarları goraflarla yapılmaktadır. Bu tür kilimler en yaygın dokunmuş kilimlerdir. Kullanılan motifler köylere göre değişiklik göstermektedir. En çok kullanılan motifler, pıtrak, yoz pıtrak, koyungözü, göbekli pıtrak, saç bağı, göbekli, kuşgözü, koç boynuzu, almacık, boynu buruk motifleridir.

Sık Motifli cicim tekniğinde dokunan büyük ebatlı kilimlerde kilim yüzeyi bazı örneklerde eşkenar dörtgenlere bölünmüş ve her eşkenar dörtgenin içine geometrik karakterli motifler yerleştirilmiştir. Bkz. (Örnek No:.200). Bazı örneklerde kilim yüzeyinde göz motifleri her sırada kaydırılarak zikzaklı bir kompozisyon meydana getirilmiştir. Bkz (Örnek No:201)

Cicim tekniğinde dokunan namazlağılar genelde seyrek motiflidir. Menteşe, Milas, Bodrum, Kavaklıdere, Yatağan, Ula, Dalaman, Marmaris Fethiye de tespit ettiğimiz namazlağıların hepsi seyrek motiflidir. Fethiye Eldirek köyünde dokunan beyaz zeminli seyrek motifli namazlağıda göz motifleri kenardan içe doğru kaydırılarak orta noktada sivri kemer oluşturmuştur. Dokumanın yüzeyinde her sıradaki göz motifi farklı renkle yapılmıştır. Diğer ilçelerde dokunan namazlağılarda enine kuşaklı bir düzenleme görülür. Bazı örneklerde tüm kuşakların içinde motifler yer alırken bazılarında iki motifli kuşak arasında bir motifsiz kuşak vardır. Bkz. (Örnek No:212) Bazı örneklerde geniş kuşaklar motifli, bazı örneklerde dar kuşaklar(çubuklar) motifsizdir. Bkz. (Örnek No: 211). Bazı örneklerde tüm kuşakların içi motiflidir Ekmek mendilleri Fethiye ve Seydikemer'e bağlı köylerde sık motifli olarak dokunmuşlardır. Ortada eşkenar dörtgen göbek yer almaktadır. Çuvallar torbalar seyrek motifli olarak dokunmuşlardır. Muğla ilinde ekmek mendilleri özellikle, Ula, Seydikemer, Köyceğiz Ortaca, Yatağan, Dalaman ve Fethiye'ye bağlı bazı yerleşim birimlerinde seyrek motifli kare formda dokunmuşlardır. Bu beyaz zeminli ekmek mendilleri Mersin-Tarsus seyrek dokumalı cicimleriyle benzerlik göstermektedir. Fethiye ve Seydikemer cicim dokumalarında yer alan yel eğdi/kartal kanadı motifi, Tarsus cicim dokumalarında kullanılmıştır (Onuk vd.,1998, s.110). Heybelerde ve torbalarda enine kuşaklı düzenleme ile eşkenar dörtgenlerden oluşan bir kompozisyon düzenlemesi görülür. Bu dokumaların gözlerinin ön yüzleri sık motifli cicim tekniği ile bezenmiş arka yüzleri ise seyrek motifli veya düz olarak dokunmuşlardır.

Zili dokumalar yörede kem keçi kılı hem koyunyünü kullanılarak ddokunmuşlardır. Bazen dokumalarda hem cicim hem de zili tekniği birlikte uygulanmıştır. Zili tekniği ile yapılmış ala çul dokumaları daha çok Fethiye, Seydikemer, Kavaklıdereve ve Menteşe ilçelerine bağlı bazı yerleşim birimlerinde dokunduğu görülmüştür.

Muğla yöresi zili dokumalarında kompozisyon düzenlemesi çeşitlilik gösterir. Büyük boyutlu ala çullarda zemin küçük karelere bölünmüştür. Bu kareler, farklı renkte yapılarak dokuma yüzeyinde eşkenar dörtgenlerden oluşan bir kompozisyon düzenlemesi

oluşturulmuştur. Muğla ilinde dokunan bu tür kompozisyon düzenlemesine sahip zili dokumalar, İzmir çevresindeki Tekeli Yörüklerinin zili dokumaları ile Çanakkale Ayvacık ilçesi Karbastı Köyü "dırnaklı zili" dokumaları ile benzerlik göstermektedir (Deniz,1998;149). İzmir Selçuk civarında yaşayan Tekeli Yörükleri ve Çanakkale ili Ayvacık Karbastı köyünde dokunan dırnaklı zili dokumalarıyla Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı köylerde dokunan "yedibela yanışlı" zililer benzerlik göstermektedir (Deniz,1998, Res. 61). Tarsus ilçesinde dokunan zemini küçük dikdörtgenlere bölünmüş "güllü satranç" motifli zili dokumaları ile Fethiye ve Seydikmer'de dokunan zemini küçük karelere bölünmüş "yedi bela yanışlı" zililerle benzerlik göstermektedir (Onuk, vd., 1998, s.117).

Fethiye ve Seydikemer ilçelerine bağlı köylerde dokunan %100 koyunyününden dokunan köşekli ve iki kapılı namazlağıların kompozisyon düzenlemesinde kenarlarda su düzenlemesi yer almaktadır. Namazlağının orta zemininde iki kare göl bulunmaktadır. Bu kare göllere yörede "kapı" denilmektedir. Tek kare göllü örneklere "tek kapılı namazlağı" iki kare göllü olanlara "iki kapılı namazlağı" denilmektedir. Aynalı köşekli namazlağılarda kilim zemini karelere bölünmüş ve her karenin içine sekiz kollu yıldız motifi yerleştirilmiştir. Bu zili namazlağılar Burdur zili dokumalarıyla hem kompozisyon düzenlemesi hem de kullanılan renkler ve dokuma adlandırmaları yönüyle benzerlik göstermektedir (Soysaldı, 2018, s.235). Bu zili kilimler aynı zamanda Çanakkale zili dokumalarıyla hem renk hem de kompozisyon düzenlemesi ile benzerlik göstermektedir (Acar, 1975, s.38). Burdur yöresinde dokunan büyük boyutlu zili kilimlerde kilim yüzeyinde iki sıra halinde sekiz dikdörtgen göl yer almaktadır. Bu tür büyük boyutlu kilimler bizim kataloğumuzda bulunmamaktadır. Yörede dokunduğuyla ilgili bilgiler yayınlardan anlaşılmaktadır **(**Etikan ve Ölmez, 2013, s. 226).

Muğla cicim ve zili dokumalarında zemindüzenlemesinde kullanılan dioganalçizgilerin keşismesiyle oluşturulan eşkenar dörtgen şeklindeki bölümle cilt sanatında Baraok ve Roko sanat etkisinde yapılan cilt süslemelerinde "zerbahar" olarak ifade edilmiştir. Cilt sanatında görülen bu düzenleme sık motifli cicim dokumalar ile zili dokumalarda görülen kompozisyon düzenlemeleri ile benzerlik göstermektedir (Çakmak,.2021,s. 236).

Muğla ili halk inançları ve kültürü yönünden zengin bir ildir. Halı, kilim cicim ve zililerde kullanılan motifler incelendiğinde bir kısmının. Oğuz boy boy damgaları ve imleri, bir kısmı halk inançları ile ilgilidir Çok erken dönemlerden beri halı ve kilimlerin üzerine işlenen motifler eski örneklerden bire bir kopya edilerek dokunmuşlardır. Kilim dokumalar halılara nazaran daha az değişime uğramışlardır. Bu motiflerin bir kısmının adları ve anlamları unutulmuştur. Aynı motifler farklı yörelerde farklı isimlerle adlandırılmıştır. Bu motiflerin bir kısmı boy, cemaat ve tîr işareti iken zamanla hangi boya ait oldukları unutulmuş ve günümüzde

değişik adlar verilerek kullanılmaya devam etmiştir. Halı ve kilimlerde kullanılan motiflerin diğer eserler de görülmesi bu motiflerin boylarla ilişkili olduğunu doğrulamaktadır. Halıda kullanılan bir motif mimaride, mezar taşında, ahşap süslemelerde de kullanılmıştır. Bu motiflerin içinde böyle özelliği sahip olan yaba (ok-yay), "S","X" ters "Y" ve dokuzlu yıldız motifleridir. Dokuzlu yıldız motifi, Milas halılarında "devetabanı" adıyla geniş su motifi olarak kullanılmıştır. Bu tür motifler aslında birer damga veya im iken zamanla motife dönüşmüşlerdir **(**Duran, 2019, s. 688).

Muğla Marçalı Yörüklerinde hayvanları enleme geleneği 1980 li yıllara kadar devam etmiştir. Kalabalık sürüye sahip aileler, küçükbaş hayvanlarının kulaklarına bıçakla belli bir yerinden keserek işaretlemişlerdir. Bir sürüdeki tüm hayvanların kulakları aynı yerden aynı şekilde kesilerek işaretlenmiştir. Bu işleme, halk arasında "enlemek" denilmektedir.

Halı ve kilimlerde kullanılan çapraz motifi "S" motifinin yatık olanı Bayındır damgası, ok işareti şeklindeki tavukayağı yanışı, Salur boyu damgası, ok ucu şeklindeki motifler, Bayat damgası, Milas tabakalı su deseninde yer alan "tabaka motifi" Büğdüz damgası, Avşarların Bey Afşar koluna mensup olanların kullandığı boynu buruk yanışı, Menteşe ilçesiYörükoğlu köyü cicimleri -ile Ula ilçesi Elmalı köyü heybelerinin ara yerinde kullanılan motiftir. Fethiye kilimlerinde kullanılan "yel eğdi/ kartal kanadı motifi", Avşar boyunun Bey Avşar kolunun Araphasanlar damgasıdır. Milas halılarında çok sık kullanılan ucu çıkıntılı hamaili, Boz Avşarların Karabudak kolunun damgasıdır (Gülensoy,1989, s.81).

. Bodrum ilçesi Yalıkavak Geriş mahallesinde dokunan kilimler atkı aydırma tekniği ile oluşturulan üçgen motiflerini yörede **muska**, ortada yer alan parmaklı kilim tazında yapılan motife **turna kataru** denilmektedir. Turna motifi, halk inançları ile ilgilidir. Turna motifi, Türk kültüründe iffeti ve doğruluğu temsil etmektedir. Özellikle alevi Bektaşi geleneğinde ilâhî aşkla yola giden imân-ikrar sahibi canları, turna katarı da "**Ayn-ı Cem'i**" temsil etmektedir (Demirdağ, 2017, s.15). Yöre halkı arasında Turna kuşunun iyi haber müjdecisi olduğuna inanılmaktadır. Yöre halkı turna ve güvercine kutsallık atfettiklerinden bu kuşları avlamazlar. Güvercinin Hz. Muhammed'in Sevr mağarasına saklandığında mağaranın ağzına yuva yaparak onu koruduğuna inanılmaktadır. Bundan dolayı Güvercin avlanması günah kabul edilmektedir. Turna kuşu da aynı zamanda Hz. Ali ile ilişkilendirilmektedir.

Muğla halı ve kilimlerinde kullanılan motiflerden birisi de yılan motifidir. Yılan motifi yöre halılarında orta zeminde bazen çift bazen de tek olarak işlenmiştir. Ula cicim kilimlerinde geniş kuşakların içinde kullanılan "eğri yanış" da yılan olarak ifade edilmektedir. Ula ilçesine bağlı köylerde yılana aynı zamanda "dolaşa" denilmektedir. Yöredeki inanca göre insanlara kötülük edeceğine inanılan varlıkların ismi kullanılmamaktadır. Cin için "üç harfliler" yılan

için "dolaşa" örümcek için "büğe" denilmektedir. Ula ilçesine bağlı Örnek Köy'ün eski ismi Dolaşa'dır (Balcı, 2008, s.43) Canlı olan yılan örümcek vb. gibi canlılar halı ve kilimlere kötülükten korunmak için işlenmişlerdir. Yılan motifi Türk kültüründe çok erken çağlardan beri kullanılmaktadır. Eski Türklerde yılan "luu" olarak geçmekte. Bu kelime aynı zamanda ejder anlamına gelmektedir. Oniki Hayvanlı Türk Takviminin beşinci işareti "luu'dur. Baharı ve göğü temsil eden *gök luu'dur*. Yılanın büyüğüne Muğla yöresinde "evren" denilmektedir. Evren İslamiyet öncesi dönemde "yılan" manasında kullanılmıştır. Türklerde bolluk bereketi ve su kaynaklarını ifade etmektedir (Esin, 2004, s.131**).** Hsiung-nularda, Göktürklerde, Uygurlarda, Batı Türklerinde Oğuzlar'ın evren ibadet törenleri ile kozmik oyunlar düzenlendiği belirtilmektedir (Deniz, 1998, s.104,105).

Muğla Bodrum ilçesi ölümlük için dokunan desenli kilimlere **aynalı dualı kilim** denilmektedir. Menteşe ilçesi Bozyer köyünde enine kuşaklı kilimlerde yer alan muska motifi de halk inançları ile ilgilidir. Muska halk arasında tılsımlı duanın içinde saklandığı eşkenar üçgen şeklindeki takıdır. Bu takıya aleviler "hamaili" Yörükler "muska" demektedir. Bozyer köyünde muska motifli kilimlere "**muskalı kilim"** denilmektedir. Bu kilimler aynı zamanda **sal kilimi** olarak dokunup muhafaza edilmekte ve kişi öldüğünde yakınları kilimi tabutun üzerine örtmektedir. Kilim, cenazenin defninden sonra camiye bağışlanmaktadır.

Akrep motifi. Muğla- Milas halılarında halının orta zemininde yer alan eşkenar dörtgen göbeğin içine çok kollu olarak stilize şekilde işlenmiştir. Akrep Muğla yöresinde "kuyruklu" olarak adı söylenir. Bu hayvanın ismi de kötülüğünden korunmak için adını anmamak için "kuyruklu" denilmiştir. Kuyruklu motifi, Muğla Fethiye Eldirek kilimlerinin suların da kullanılmıştır. Anadolu'nun değişik bölgelerinde halı ve kilimlerde kullanılan ortak motiflerdendir. Kötülükten korunmak için halı ve kilimlere işlenmiştir.

Pıtrak Motifi, Muğla ili halı ve cicim kilimlerinde en çok kullanılan motiflerden biridir Ekin arasında tarlarda yetişen dikenli bitkidir. Halk inancında bereket ve bolluğu ifade etmektedir.

Yıldız Motifi, Türk Sanatında M.Ö 7.8. yüzyıldan beri kullanılmaktadır Kazakistan sınırları içinde yer alan Şilikti Baygetöbe kurganından çıkan buluntular arasında yer alan bir düğmenin üzerinde beş kollu yıldız motifi yer almaktadır. Bu düğmenin bulunduğu kurgan M.Ö.7. ve 8. yüzyıllara tarihlenmiştir (Gürsoy, 2012, s. 47). Sekiz kollu yıldızlar Anadolu Selçuklu döneminde halılarda, kilimlerde, mimari yapıların taş, ahşap ve çini, süslemelerinde kullanılmıştır. Türk sanatında beş kollu, altı kollu, sekiz kollu , on altı kollu örnekleri daha çok görülmektedir. Yıldız motifi Muğla-Milas ve Fethiye halıların bordürlerinde ve orta zemin

süslemelerinde çok yaygın şekilde kullanılmıştır. Yıldız motifinin seccadelerde Allah'ı anmak, hatırlamak için kullanıldığı ifade edilmiştir (Karamağralı, 1997, s.34).

Hz. Muhammed'in (S.A.V) bir hadisi şerifinde "benim ashabım, gökteki yıldızlar gibidir." ifadesi yıldızın, İslam sanatçısı tarafından ışık ve nur kaynağı olarak yorumlanmasını önünü açmıştır. Bu görüşün en önemli dayanak noktası ise, sureler içinde yer alan ayetlerde yıldız ve güneşin üzerine yemin edilmesidir. Şems suresi birinci ayetini meali "güneşe ve ayın aydınlığına and olsun" şeklindedir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de pek çok ayette güneşin "Güneşe ve onun aydınlığına and olsun" denilmektedir(https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/sems-suresi)

Necm suresi birinci ayetinde yıldız üzerine and edilmiştir. Ayet-i Kerime'nin meali; "Battığı zaman yıldıza and olsun ki, arkadaşınız (Muhammed haktan) sapmadı ve azmadı." Şeklindedir (https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/necm-suresi). Yıldız motifi, halı kilim, cicim ve zili dokumalarda ilahi aydınlık ve ışık sembolü olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Arslan Motifi, Milas halılarında 19 yüzyıl sonlarından beri dokunmaktadır Günümüze ulaşmış örnekleri seccade ve çeyrek(namazlağı) ebatlarındadır. Sandalye minderi şeklinde dokunan küçük parçalarda bulunmaktadır. Çeyrek ve seccade ölçülerinde dokunanlar genellikle duvar halısı olarak dokunmuştur. Milas Karacahisar köyünde dokunan aslanlı halılarda aslan, beyaz zemin üzerine ayakta durur vaziyette işlenmiştir. Mumcular' da tespit ettiğimiz halı tek mihraplıdır. Bu halıda üç aslan figürü yer almakta ve bir sağa bir sola dönmüş şekilde ayakta durur vaziyette resmedilmişlerdir. Aslanlı halı örnekleri Nevşehir Avanos'ta da dokunmuştur (Bayındır, 2007, s.97**).** Arslan figürü İran'da yaşayan Kaşkay Türklerinin dokuduğu halılarda da kullanılmıştır. Kaşkay halısında beyaz zemin üzerine siyah renkle aslan figürü işlenmiştir. Halının su düzenlemesi Milas halılarında sıklıkla kullanılan sekiz dilimli bezekle aynıdır. Milas'ta bu bezeklere "çakalizi" denilmektedir**.** Arslan figürü, Türk sanatında Hun döneminden itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Pazırık kurganlarından çıkan eşyalar arasında aslan- grifon figürleri vardır. Ayrıca Pazırık halısının en dış ve en iç bordüründe grifon figürleri yer almaktadır. Türk coğrafyasında en erken dönemlerden itibaren aslan, iyiliğin kötülüğü yenmesinin işareti olarak kabul edilmiştir. Bundan dolayı güç, kuvvet, kudret, iktidar, hâkimiyet sembolü olarak kullanıla gelmiştir. Anadolu Selçuklu mimari yapılarının çeşitli bölümlerinde kabartma şeklinde bazen heykel şeklinde bazen de çörten şeklinde işlenmiştir (Öney, 1971, s.16,17). Anadolu'da XII.-XVI Asırda Tarikat ve Tekke sanatında Aslan figürü çok sık kullanılan figürlerinden biridir. Anadolu'da Şîr-u Hurşid olarak anılan aslan figürü Hz. Ali'yi temsil etmektedir (Karamağralı, 1971, s. 95.). Alevi- Bektaşi kültüründe aslan, Hz. Ali'nin mahlasıdır. Yiğitlik güç, mertlik ve cesaretin timsalidir (E. Yıldırım, 2018, s. 64**).**

Aslan figürü XII. yüzyıldan XVI. yüz yıla kadar olan dönemde mezar taşlarında, mimari yapılarda ve ahşap süsleme örneklerinde sıkça kullanılmıştır. Aslan figürü bu eserlerde güç kuvvet kudret sembolü olarak kullanılmıştır. Aslan motifi Milas Beçin'deki Ahmet Gazi Medresesinin kapısının üzerinde birbirine bakar ve elinde bayrak tutar şekilde resmedilmiştir.

Hayat Ağacı motifi, Dünya üzerindeki birçok uygarlıkta hayat ağacı ile ilgili inanışlar ve semboller yer almaktadır (Ergun, 2008, s.147). Sümerlerde, Urartu uygarlığında ve Mısır uygarlığında kozmik bir ağaç olarak işlenmiştir (Alp, 2009, s.56). Türk kültüründe Hayat ağacı kozmik bir ağaç olarak işlenmiş ve üç dünya ile ilişkilendirilmiş; hayatın sonsuzluğunu ifade etmek için kullanılmıştır. Orta Asya'da Türk toplulukları arasında hayat ağacı inancı yaygın şekilde devam etmektedir. Kırgızların Manas destanında, Yakutların Ersogotof efsanelerinde hayat ağacı ile ilgili çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Halılarda hayat ağacı tasvirlerinin ilk örnekleri 14. ve 15.yüzyıl hayvan figürlü halılarda görülmektedir. Selçuklu dönemi mimari yapılarında hayat ağacı motifi, aslan, kartal gibi hayvanlarla birlikte resmedilmiştir. Türkler İslam dinine girdikten sonra hayat ağacını yeni inanışlarıyla bütünleştirmişlerdir. Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette ağaç ile ilgili ifade yer almaktadır. Hz Âdem ile Havva'nın cennete yerleştirilmesi ve onların orada yasak edilen bir ağacın meyvesi hariç hepsinden yiyebileceklerini bildiren bu ayetler, Bakara suresi 35. ayeti ile Enam suresi 99.ayetleridir. Bu ayet-i kerimelerin mealleri şu şekildedir: Bakara Suresi 35 ayet meali: "Ve dedik ki: "Ey Âdem, sen ve eşin cennette yerleş. İkiniz de ondan, neresinden dilerseniz, bol bol yiyin; ama şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz" (http://kuranfihristi.net/fihrist/a%C4%9Fa%C3%A7)

Muğla -Milas halılarında buğday başağı, tütün yapraklı ağaç ve çiçekli dallı hayat ağacı tasvirleri yer almaktadır. Fethiye (Meğri) halılarında, dalları yıldızlarla süslenmiş halı örnekleri ile dalların üzerine stilize kuş şekilleri ile hamaili motifleri işlenmiştir. Buğday başağı şeklindeki hayat ağacının ucu kıvrık şekilde işlenmiştir. Batı Anadolu'da buğday bereketle ilişkilendirilen bitkilerdendir. Muğla düğünlerinde gelinin ve damadın başının üzerinden buğday ve şeker serpme geleneği hala yaşatılmaktadır. Köylüler ekinlerini hasat ederken yerdeki başakların hepsini toplamaya özen gösterirler. Halk inancına göre hasat edilen buğdayın bereketi herhangi bir başakta gizlidir. Onun için tüm başakları toplamaya özen gösteriler.[120]. Muğla Milas halılarında hsyat ağacının mihrap içinde yer alması halk inançlarıyla alakalı olduğunu göstermektedir.

[120] Ayşe Gündoğdu'nun (1935 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı)13.09.2019 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

Anadolu Selçuklu döneminden beri mezar taşları üzerinde de hayat ağaçları yer almaktadır. Osmanlı dönemi mezar taşlarında hayat ağacı genellikle servi şeklinde uçları kıvrık şekilde işlenmiştir. Halıların mihrap içindeki başak figürünün ucunun kıvrık olması her iki sanat adalında ortak bir düşünceyi ifade ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda çiçeklerin boynunun bükük olması Alah'a karşı saygıyı ifade ettiği belirtilmektedir (Deniz, 2019, s.121). Fethiye (Megri) halılarında çift taraflı tek mihraplı halıların mihrap zeminde hayat ağacı tasvirleri yer almaktadır. Özellikle seccade ölçülerindeki halılarda tüm yöre halılarında sevilerek kullanılmıştır. Hayatın devamlılığını, ölümsüzlüğü ifade etmek için kullanılmıştır. Kökleri yer altına inmesi ile ahireti gövdesi üzerinde yaşadığımız dünya âlemini, dalları sema(gök) âlemini sembolize etmektedir. Muğla Milas ve Fethiye halılarında orta zemininde 18. yüzyıldan beri sıklıkla kullanılmıştır.

Lale motifi Muğla Milas halılarında 17. yüzyıldan beri kullanılan motiftir. 17. yüzyıl örneklerinde su düzenlemesi içinde yer alırken, 19. yüzyıldan itibaren orta zeminde de çeşitli şekillrde kullanılmıştır. Muğla -Milas halılarında lale motifi, laleli göl deseni olarak halıların orta zeminlerinde kullanılmıştır. Lale motifi, 20 yüzyıl Milas halılarında mihrap tepeliğinden çıkan ağacın dallarında yer almaktadır. Bu şekildeki lale motifi Konya Lâdik halılarının bordürlerinde kullanılmıştır. Lale Türk sanatında saplarının ince uzunluğu ile elif harfiyle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca lale harfinin yazılışında kullanılan harfler "Allah kelimesinin yazılışında kullanıldığı için lale aynı zamanda Allah'ı remzi ettiği ifade edilmektedir (Deniz, 2019, s.122).

Çeşit yönünden değerlendirme

Muğla ili halılarının günümüze ulaşabilmiş ilk örnekleri 17. yüzyıla tarihlendirilmiştir. 17. yüzyıla tarihlendirilen sekiz halının hepsi seccade boyutundadır. 18. yüzyıldan günümüz ulaşan örneklerin sayısı oldukça fazladır. Bu dönmeden günümüze ulaşan örnekler de seccade ebatlarındadır. 19 yüzyıl örneklerinde seccade boyutundaki halılardan ayrı yolluk tarzı halılar da dokunmaya başlamıştır. Bu yüzyıldan kalan halıların büyük çoğunluğu seccade abatlarındadır. 20. yüzyıl halılarında ise çeşitler çoğalmıştır. Taban, yarım taban, kelle, seccade, döşek halısı, yolluk, sedir halısı, namazlağı, duvar halısı, tablo, heybe ve torba türü dokumalar yapılmıştır. Heybelerin gözlerinin ön yüzleri halı tekniği sırta gelen kısmı kilim tekniği göz araları bazen halı tekniğinde, bazen kilim tekniğinde dokunmuştur. Bazı heybeler saraçlanarak kullanılmıştır.

Kilimler, çözgü yüzlü ve atkı yüzlüdür. Çözgü yüzlü kilimler iki şak halinde dokunan ve dikilerek birleştirilen büyük boyutlu kilimler "alaca yaygı", ak yaygı" "çul" olarak

isimlendirilmişlerdir. Çözgü yüzlü teknikle dokunan eşyalar arasında çuvallar, heybeler ve torbalar yer almaktadır. Bu dokumalar boyuna kuşaklıdır.

Alacalar çözgü yüzlü dar ve ince dokumalardır. Koyunyününden dokunmuşlardır. İki şaklar birbirine dikilerek kullanılmıştır. Bu dokumalar sadece kadınlar tarafından kullanılmışlardır.

Atkı yüzlü kilimler keçi kılından ve koyunyününden dokunan örnekleri vardır. Enine kuşaklı dokunanlar genellikle oda tefrişinde kullanılmışlardır Bunların 150-180 cm boyları 280-320 cm arasında değişmektedir Enine kuşaklı kilimlerden koyunyününden dokunanlar aynı zamanda sal kilimi olarak da kullanılmıştır. Bu kilimler, yörede, "al kilim", "ala kilim", "koca kilim" olarak adlandırılmışlardır. Yörede keçi kılından doğal renklerle yapılan enine kuşaklı kilimlere "kırca kilim" denilmektedir. Enine kuşaklı kilimlerden küçük ebatlı olanları namazlağı olarak kullanılmıştır. İteğiler de boyanmamış koyu yününden enine çizgili olarak dokunmuşlardır. Parmaklı kilimler de hem büyük boyutlu yer kilimi olarak dokunmuşlar hem de namazlağı olarak dokunmuşlardır. Tüm yüzeyi parmak desenli olan dokumalar ekmek mendilleridir. Ekmek mendilleri kare ölçülerde olup genellikle 90-100cm x 95x110cm ölçülerindedir.

Cicim dokumalar seyrek motifli sık motifli olarak dokunmuşlardır. Seyrek motifli cicim tekniğinde dokunan cicim kilimlerin çeşitleri arasında büyük ebatlı cicim kilimler, yolluklar, namazlağılar, çuvallar, heybeler ekmek mendilleri ve torbalar vardır.

Zili Dokumalarda keçi kılı çözgülü ve atkılı, desen ipi koyunyününden olan ala çullar büyük ebatlıdır. Bunlar oda tefrişinde kullanılan kaba kilimlerdir. Namazlağılar çapraz zili, düz zili tekniklidir. Heybelerin gözlerinin ön yüzleri zili teknikli dokunmuş aralar ve göz arkaları kilim tekniği ile dokunmuştur Paspas seyrek zili tekniğinde dokunmuş küçük parçalardır. Torbalarda, düz zili tekniği ile dokunmuştur.

Kültür yönünden değerlendirme

Halı kilim ve düz dokumalar, kültürümüz içinde önemli bir yer tutmaktadır. Dokumalar, çok eski çağlardan beri devam ettirilen halk sanatlarındandır. Her toplum, kendi yaşam şartlarına, inaçlarına ve hayat felsefesine göre eserler üretir. Türk halkı da binlerce yıldan beri kendi hayat şartlarına, ihtiyaçlarına göre eserler üretmişlerdir. Dokumlar, günlük yaşamda en zaruri ihtiyaçları karşılanması için üretilmiş eserlerdir. Bu eserlerin üzerinde Türk halkının geçmişten taşıdığı çeşitli simgesel ve sembol değeri olan birçok motif bulunmaktadır. Bu motifler, elde ettikleri renklerle dokumaların yüzeyine işlenmiştir. Halkın inançları, gelenek ve görenekleri, duyuş ve sezişleri bedii zevklerinin gelişmesinde etkili olmuştur.

Halk kültürü bağlamında dokumalar, dokuyan toplumun geçmişle olan bağını devam ettiren en önemli unsurlar arasında yer almıştır. Kültürün hem somut yönünü hemde somut olmayan yönününü bünyesinde taşımaktadır. Bu kıymetli unsurların yaşatılması gelecek nesillere aktarılması önem arz etmektedir. Bir milletin kültürü, gelecek kuşakaların geçmişle bağını güçlendirmede yararlanılabilecekleri en önemli tözüdür.

Sonuç

Muğla 13. yüzyıl ortasından itibaren çeşitli Türk boylarının yerleştiği bir yer olmuştur. Doğudan gelen Türk boylarının büyük bir kısmı Moğolların tazyikiyle bu bölgeye gelmişlerdir. Menteşe Beyliği döneminde Muğla ve civarı yoğun olarak Türkmenlerin yerleştiği bir yer haline gelmiştir. Anadolu'nun doğusundan batıya doğru akan bu Türkmenler arasında Ahiler de.yer almıştır. Bu Ahiler arasında, Ahi Yusuf, Ahi Feke, Ahi Debbağ, Ahi Ümmet ve Ahi İsmail bulunmaktadır (Barkan, 2013, s.63). 1330 yılında bölgeyi ziyaret eden İbn-i Batuta Ahilerin dergâhlarında konaklamıştır. Muğla ili, 14. yüzyıldan itibaren çeşitli boyların, oymakların tarikatların ve Ahi grupların yerleştiği bir yer olmuştur. Ahi teşkilatının bir meslek örgütlenmesi olduğu dikkate alındığında, yurt dışına ihraç edilen kaliteli halı ve kilimlerin dokunmasında çeşitli boylara mensup Yörük kadınlarının yanı sıra yerleşik hayat içinde etkili olan Ahi teşkilatına mensup kadınlarının katkısı olduğunu akla getirmektedir. Bölgenin deniz yolu ile Avrupa'yla olan bağlantısı dikkate alındığında Muğla ilinde halı ve kilim dokumacılığının halkın gelir kaynaklarından birisi olduğunu göstermektedir.

Muğla ili coğrafi konumu nedeniyle ana kervan yollarından uzakta kalmıştır. Bu nedenle ekonomik anlamda gelişimi çok yavaş olmuştur. Bölgenin ticari hareketinin az olmasına rağmen Yörüklerin en çok hareket ettikleri bölge olmuştur. Bunun nedeni ilin hem sahil kesimi, hem de yüksek rakımlı yerlere sahip olmasıdır. Yörenin bitki örtüsü yönünden zengin olması hayvancılıkla uğraşan Yörüklerin yöreye gelmelerinde etkili olmuştur. Anadolu'nun muhtelif yerlerinde yaşayan farklı boy cemaat ve tirlerin bu bölgelere gelmeleri 1960'lı yıllara kadar devam etmiştir. Göç hareketleri sırasında boy ve cemaatler bölünerek farklı yerlerde yerleşik hayata geçmişlerdir. Bunun en büyük göstergesi halı ve kilimlerde kullanılan motifler, dokumalarda kullanılan renkler, evlenme ve ölümle ilgili adetler, ritüeller ve inanışlardır.

Muğla kırsal bölgesinde yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan insanların büyük bir kısmı 1980 yıllarına kadar yaylak kışlak arasında hayatlarını sürdürmüşlerdir. Hayvancılıkla uğraşan hem yaylalarda hem de sahile yakın yerlerdeki köylerinde bağ bahçelerini ekip dikmişlerdir. Kendi ihtiyacı olan sebze, meyve, tahıl, bakliyat türü ürünlerini yetiştirmişlerdir.1980'li yıllara kadar kalabalık sürüye sahip aileler kışları sahile inip yazları yaylalarda 15 gün arayla yer

değiştirmişlerdir. Günümüzde çok az kalan göçer halde yaşayan Yörüklerin büyük bir kısmı konup göçtükleri yerlerde yerleşik hayata geçmişlerdir. Yetiştirdikleri ürünleri tarladan kaldırdıktan sonra ürünlerin taşınması, saklanması, yaşadıkları mekânlara taşımak için çeşitli dokumalar yapmışlardır. Az ya da çok hayvan besleyen aileler kendi hayvanlarından elde ettikleri kıl ve yünü işleyerek çeşitli dokumalar yapmıştır. Özellikle Muğla kırsal köylerinde kirkitli dokuma yapmayan köy ve köylü kadını yok gibidir. Hayvan besleyen ailelerin hemen hepsi hayvanlarından elde ettikleri yün ve kılla dokuma yapmışlardır. Yörükler, gündelik hayatta kullandıkları tüm dokuma eşyalarını kendileri üretmişlerdir. Daha büyük ve merkezi konumda olan ve halkının büyük bir kısmı tarımla uğraşan yerleşim yerlerinde kadınlar ev işlerinden arta kalan zamanlarda mekikli tezgâhlarda dokuma yapmışlardır. Bu yerleşim yerlerindeki insanlar gereksinim duydukları halı, kilim, çuval, heybe torba vb. gerekli dokumaları satın alarak kullanmışlardır. Kadınlar, zaman zaman kırsalda kalan ve hayvancılıkla uğraşan köylere giderek dokudukları kumaşlardan yaptıkları çarşaf, sofra bezi, peşkir, ehram, şamı, kollu gibi kullanım eşyalarını kilim, çuval, torba, namazlağı dokumaları bazen de keçi ve koyunla takas etmişlerdir.[121] Dokuma yöre insanı için kendi ihtiyaçlarının karşılamasının yanında geçimine katkı sağlayan bir uğraş olmuştur. Dokuma kadınların uğraştığı bir iş olması nedeniyle öğrenme ana kız yoluyla gerçekleşmiştir.

Muğla ilinde halı dokumacılığı daha çok, Milas, Bodrum ve Menteşe ilçesinin batı tarafında yer alan tüm köyler ile Fethiye ilçesinde Kayaköy'de yaygın olarak yapılmıştır. Diğer kirtkitli dokumalardan kilim, cicim, tüm ilçelerde dokunmuştur. Zili dokumalar daha çok Seydikemer ve Fethiye ve Kavaklıdere ilçelerine bağlı köylerde dokunmuştur.

Kilim dokuma, tüm ilçelede yapılmıştır. Kilimlerde yörsel özellikler yerleşim yerlerine göre farklılık göstertermektedir. Uzak mesafedeki bazı köylerin kilimleri birbirleriyle renk ve ve desen yönünden benzerlik göstermektedir.

Türk Kültüründe, yaylak kışlak kültürü Orta Asya'ya dayanaktadır. Hayvanlarının beslenme durumunu dikkate alarak kışları daha ılıman yerlere göçerek soğuktan korunan Yörükler, yazları da yaylalara çıkarak serin yerlerde yaşamışlardır. Muğa ili dokumalarının çeşitli illerdeki dokumalarla benzerlik göstermesinin nedeni aynı Yörük gruplarının ya da boyların mensupları tarafından dokumuş olmasından kaynaklanmaktadır.

Bölgeye gelen Türk boyları arasında Alayundlu, Döğer, Kayı, Bayat, Yazır, Dodurga Karacakoyunlu, Kızılcakeçili Afşar, Bayındır Eymür, Yüreğir ve Kınık boyları bulunmaktadır.

[121] Hümayun Öner, (1933 Çiftlik doğumlu , ilkokul mezunu , ev hanımı)12.09.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre

Cemaatlerden ise, İskender Bey Cemaati, Horzum cemaati, Güne Barza, Güre Bara, Oturak Barza, Orta cemaati, Germiyan Göçer cemaati, Kızılcabalığçı, Köyceğiz cemaati vb. bulunmaktadır. Bölgedeki bu boylar zamanla küçük küçük gruplara ayrılmış ve farklı yerlere yerleşmişlerdir. Bu gruplar tîr olarak kayıtlara geçmiştir. Esas yerleşim adları bu tirlerin adı üzerinden olmuştur. Bugün yer adlarına bakıldığında hangi grupların nerelere yerleştikleri anlaşılabilmektedir. Bölgeye yerleşen en kalabalık Yörük grubu Horzumlular ve Karacakoyunlulardır. Karacakoyunların 1537 senesinde birçok kazaya dağılmış 19 Tîri bulunduğu belirtilmektedir (Sarı, 2008, s.59) . Bu grubun bir kısmı Milas ve çevresine, bir kısmı da Ula ilçesine bağlı Çiçekli, Kızılyaka, Sarayyanı ve Çiçekli köylerine yerleşmişlerdir. Farklı yerlere yerleşmiş bu grubun kilimleri birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Örneğin Milas Çamaovası köyü kilimleri, Muğla – Menteşe ilçesiYaraş köyü ve Ula İlçesi Çiçekli köyü kilimleri birbirleriyle benzerlik göstermektedir.

Kayı boyu da , Muğla -Yatağan, Milas ve Fethiye ‘de değişik yerlere yerleşmiştir. XVI. yüzyıl Osmanlı dönemi belgelerine göre Fethiye de üç ayrı Kayı yerleşimi bulunmaktadır. Bunlardan “Taş Kayı” olanı bugünkü Kayaköy’dür (Karaca, 2013, s,29).

Boylar zamanla birbiriyle karışmıştır. Dokuma yapan kadınlar örnekleri, dokudukları kilimlerin desenlerini eski örneklerden bakarak çıkardığından motifler ve desenler bozulmadan günümüze kadar yaşatılmıştır. Çeşitli boylara mensup kadınlar, yapmış oldukları dokumalara ait oldukları obalarının ve boylarının imlerini ve damgalarını da işlemişlerdir. Çünkü kapalı bir bölgede yaşayan insanlar geleneklerini kolay kolay terk etmezler. Damga ve im, bir aidiyet işareti olarak kullanılmıştır. Anlamı “bu çeşit damgalı(işaretli) dokumalar bizim ailemize obamıza, boyumuza aittir” demektir. Dokuyucu kadınlar eski örneklerden başka elinde örnek olmadığı için yapacakları yeni dokumalara eski dokumaların örneklerini aktarmışlardır. Bu tür birbirinden kopya edilerek çıkarılan motifler, özelliklerini koruyabilmişlerdir. Bugün bu im ve damgalar biraz araştırıldığında hangi boya veya obaya ait oldukları ortaya konabilecektir. Ancak bugün hiçbir dokuyucu kadın, bu damga ve imlerin kimlere ait olduğunu bilmemektedir. Bu tür motife dönüşmüş damga ve im işaretleriyle ilgili bizim tespit edebildiğimiz motifler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır: Menteşe ilçesi köylerinde dokunan delikli kilimlerde kullanılan dibek motifi Bayat boyunun damgasıyla benzerlik göstermektedir. Avşar boyunun kullandığı imler, Muğla- Ula ilçesi cicim dokumaları ile Menteşe ilçesi Yörükoğlu, Fadıl, Taşlı, Muratlar köyleri cicim dokumalarında “boynu buruk” yanışı olarak dokunmuştur. Anadolu’nun hemen her yöresindeki dokumalarda kullanılan çakmak motifi “S” hem düz dokumalarda hem de halılarda çok sık olarak kullanılmıştır. “S”şeklindeki motif Muğla ili halılarında ve düz dokumalarında en yaygın kullanılan motiftir. Bu motif de Bayındır boyunun

damgaları ile benzerlik göstermektedir. Döşek halılarında kullanılan "X" şeklindeki motif Kınık, Kızık ve Avşar boyunun damgası ile benzerlik göstermektedir (Durul,1987, s.99; Gülensoy,1989, s.62). Milas halılarının su düzenlemeleri içinde kullanılan motiflerden olan "tavukayağı" motifleri Salur boyunun damgasıyla benzerlik göstermektedir. Yaba motifi, Milas halılarının sedeflerinde ve Menteşe Beyliği mezar taşlarında kullanılmıştır. Yaba (ok- yay) motifi tüm Türk dünyasında kullanılan ortak motiflerdendir. Bu motif, Moldovya, Tebriz Azerbeycan kilimlerinde, Özbekistan Karakalpak halılarında da kullanılmıştır (Görgünay, 2002, s.25-29).

Ok motifi,18. yüzyıl Muğla- Milas halılarının orta zeminde bir ters bir düz olacak şekilde yerleştirilerek orta zeminde kullanılmıştır (Sevinç, 2005, s.68).

Muğla -Milas ve Fethiye halılarının kompozisyon düzenlemeleri incelendiğinde genel hatları ile Türk halı sanatının kompozisyon düzenlemeleri benzerlik göstermektedir. Türk halı sanatının en eski örneği olan Pazırık halısının orta zemini 24 eşit kareye bölünmüştür. Bu halının kompozisyon düzenlemesi ile paralellik gösteren zemini eşit karelere bölünmüş Muğla Milas halısı örnekleri bulunmaktadır. Bu kompozisyon düzenlemesi Tük dünyası halılarında uygulan bir düzenlemedir İzmir Müzesinde zemini eşit karelere bölünmüş. Bir Muğla Milas halısı bulunmaktadır (Dirik, 1938, s.15).

Türk kültüründe koç- ve koyunla ilişkili birçok kültürel unsur bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi Akkoyunlu ve Karakoyunlu devletinin varlığıdır. Muğla ilinde 16. yüzyıl belgelerinde adı geçen en kalabalık Yörük grubu Karakoyunlulardır. Milas ilçesine bağlı Çamovalı köyünün eski adı Karakoyun'dur. Türk kültüründe koç ve koyun önemli bir simgedir. İlk örnekleri Pazırık halısının su düzenlemesi içinde -yer alan atlı süvari figürlerinin üzerinde koçboynuzu motifi yer almaktadır. Koçboynuzu motifi, tüm Türk Dünyası halı ve kilimlerinde günümüze kadar kesintisiz kullanılan ortak motiflerdendir. Bu motif, Muğla ili halı kilim, cicim, zili dokumalarında da çok sık kullanılmıştır. Koçboynuzu motifi Muğla Milas halılarının 18.yüzyıl örnekleri ile Fethiye (Megri)19. yüzyıl halılarında halı orta zemininde kullanılmıştır. Düz dokumalarda aha çok Fethiye ve Seydikemer'e bağlı yerleşim yerlerinde dokunan cicim ve delikli kilimlerde kullanılmıştır. Muğla halı, kilim cicim zili dokumalarında kullanılan bir diğer motif de "koyungözü" motifidir. Cicim dokumalarda ekmek mendili, namazlağı, torba, heybe, yer yaygısı kilimleri üzerinden sık kullanılan motiftir. Muğla Menteşe Meke köyünde bu motife "dilgöz", Fethiye Eldirek ve Arpacık köylerinde koyungözü Ula ilçesi Elmalı köyünde "göz" denilmektedir. Göz motifi ekmek mendillerinde, heybe, torba ve çuvallarda namazlağılarda kullanılmıştır Bereket ve nazar inanışıyla ilgili olarak kullanılmıştır

Milas Karacahisar halılarında kullanılan aslan motifi eski örnekleri olmasa da halk inançları içinde önemli bir mana içermektedir. Alevi Bektaşi inancına göre Aslan, Hz. Ali'yi sembolize etmektedir. Aslan motifi, İran'da Yaşayan Kaşkay Türklerinin halıları ile Nevşehir Avonos halıların orta zemininde kullanılmıştır.

Bodrum Karaova köylerinde dokunan yılan motifli halılar, XV. yüzyıl Bergama yöresinde dokunduğu ileri sürülen halıların bir devamı olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Batı Anadolu bölgesi halıları içinde önemli bir yere sahip olan Bergama halılarının Çarklı elek motifinin kolları arasına birbirine sarılmış stilize yılan motifleri yer almaktadır. Bu yılan iki halı bölgesi arasındaki etkileşimi göstermektedir. Yılan motifleri Kula ve Kırşehir halılarında ejder olarak işlenmiştir. Ayrıca Milas evlerinin ahşap tavan süslemelerinde de çift yılan motifi kullanılmıştır (Balcı, 2012, s.50**)**. Bodrum Karaova köylerinde dokunan halılarda genellikle yılan motifi orta zeminde tek ya da çift olarak işlenmiştir. Yılan motifi, Ula cicimlerinde eğri yanış olarak geniş gorafların içine yerleştirilmiştir. Halk inancına göre kötülüğün ve uzun ömürlülüğün sembolü olan yılan motifinin menşei Orta Asya'ya dayanmaktadır. İnsanlara kötülüğü dokunacağına inanıldığından koruyucu olalarak. Halı ve kilim dokumalarına işlenmiştir. Bundan dolayı Muğla ili Ula ilçesinde yılanının insanlara musallat olmasından korkulduğu için ismi anılmaktan imtina edilmektedir. Yöre insanı yılanın sürünme özelliğini dikkate alarak, yılana "dolaşa" demiştir. Aynı korku akrep içinde geçerlidir. Akrep yörede "kuyruklu" olarak isimlendirilmiştir. Akrep motifi, Fethiye Eldirek farda kilimlerinde su düzenlemesi içinde yer alan motiflerden biridir. Yörede insana kötülüğü dokunacağına inanılan cinler de ismiyle anılmaz, Cinler için "üç harfliler denilmektedir.

. Fethiye Eldirek ve Seydikemer baklava dilimli kilimleri diğer ilçelerdeki farda kilimleri ile benzerlik göstermektedir. Kavaklıdere zili kilimleri Fethiye ve Seydikemer zili kilimleri ile benzerlik göstermektedir. Kavaklıdere cicim kilimleri içinde enine kuşaklı olanlar, Yatağan cicim kilimleriyle benzerlik göstermektedir. Milas, Bodrum ve Menteşe ilçesine bağlı yerleşim yerlerinde dokunan cicim namazlağılar, çuvallar hem renk yönünden hem de motif yönünden birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Parmak desenli ekmek mendilleri Menteşe, Yatağan, Milas ve Bodrum ilçelerinde dokunmuştur. Bu kilimler de küçük nüanslarla birbirinden ayrılmaktadır.

Muğla ilinde bulunan tarikatlar arasında Aleviler, Bektaşiler, Mevleviler, Nakşiler, bulunmaktadır. Bu tarikatların kırsalda etkili olanı Bektaşiliktir. Bektaşilerin etkisi daha çok halı ve kilimlerde yer alan motiflerin adlarından anlaşılmaktadır. Halı ve kilimlerde kullanılan motiflerden muska(hamaili), kazayağı, tavukayağı, turna katarı, göz, ayna, aslan, el motifleri Alevi ve Bektaşi kültürünün izlerini göstermektedir.

Türk kültürünün en köklü geleneklerinden biri de ölü gömme geleneğidir. Muğla ilinin kırsalında kalan köylerde ölen kişinin ardından kadın yakınları yüksek sesle ağıt yakarlar, cenazeye gelenlere yemek verirler. Ölen kişi yıkandıktan sonra önce kefene sonrada kilim ya da halıya sarılarak mezarlığa götürülür. Halı ya da kilim, defin işleminden sonra yakınları tarafından köy camiine bırakılır.

Muğla Milas ve Fethiye halılarının desen ve kompozisyon düzenlemelerinde Anadolu Selçuklu, Beylikler devri ve Erken Osmanlı dönemi halılarının etkileri görülür. Anılan dönemlere ait halılarının su düzenlemesinde yer alan geometrik karakterli motifler, Muğla Milas ve Fethiye halılarında kullanılmıştır. Özellikle Milas halılarının içinde Baltalı su deseni, Selçuklu halılarının su düzenlemesi ile benzerlik göstermektedir (Anonim 1, 1987, s.264). Bu motif, Kufi yazıdan bozma bir motiftir. Milas halılarında çok sık kullanılan sekiz kollu yıldız motifleri, Selçuklu dönemi halılarının su düzenlemesinde ve orta zeminde geometrik geçmeli motiflerin içinde yer almaktadır. XIV ve XV. yüzyıl Beylikler dönemi halılarında kufi yazıdan geliştirilmiş motifler bulunmaktadır. Ayrıca bu dönemde de yıldız motifleri halı zeminlerinde örgülü geometrik motiflerin ortalarında çok sık kullanılmıştır.

Muğla- Milas halıları içinde ada Milas halısı olarak bilinen halının su düzenlemesindeki girinti ve çıkıntıların ilk örnekleri 17. yüzyıl Konya halılarında görülmektedir. Muğla- Milas halıları Gördes, Bergama, Bergama Kozak yöresi halıları, Çanakkale ili Ayvacık ve Çan ilçelerinde dokunan halılarla benzerlik göstermektedir. Bu bölgelerin halılarında kullanılan motiflerin bir kısmı Muğla-Milas halılarında da kullanılmıştır.

Muğla halılarının gelişimini, 17.yüzyıldan bugüne kadar kesintisiz izleyebilmekteyiz. Halıların desen ve kompozisyonları, ölçüleri, kaliteleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Muğla halılarının örnekleri incelendiğinde, Türk halı sanatının gelişim evresine paralel gelişme gösterdiği görülmektedir. Özellikle 19. yüz yılda İzmir merkezli gelişen ticari halıcık, Muğla halılarını da etkilemiştir. Kimyasal boyaların kullanımı renk skalasında değişikler yaratmış ancak, kalitesinde aşırı bir bozulma meydana getirmemiştir. Muğla yöresi dokumacıları geleneksel desenleri kullanmaya devam etmişlerdir. Yörede ticari halı üretim atölyeleri 1900'lü yılların başında Milas merkez, Milas Karacahisar köyü ile Bodrum Mumcular ve Çömlekçi köyünde açılmıştır. Fethiye de halı üretiminin genellikle evde yapıldığı ve Rum tüccarlar tarafından toplanarak İzmir'e ve Rodos adası üzerinden başka ülkelere ihraç edilmiştir. Avrupa'da 18. yüzyılda Barok sanat üslubunun ardından ortaya çıkan Rokoko sanat üslubu, XIX. yüzyılda Türk sanatında görülmeye başlar. Bu sanat üslubu Türkiye'de halı sanatında özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında görülür. Demet halindeki çiçek motifleri Milas halılarında

ve Fethiye halılarında kullanılmıştır. Bu düzenleme Gördes, Çanakkale, Nevşehir halılarında farklı renkler kullanılarak uygulanmıştır.

Muğla halıcılığı Batı Anadolu halıcılığına paralel gelişme göstermiştir. Muğla- Milas halıları bugün bile, halı piyasasında en çok tercih edilen halılararasındadır. Sade desenleri ve gözü yormayan renkleri, Muğla Milas halılarının özelliklerindendir Son yirmi yıldır halıların mobilya konseptine uygunluğu ön plana çıkması nedeniyle açık pastel renkli seyrek motifli halılar tercih edilmeye başlanmıştır. Bu halılar Muğla ili dışında dokunan halılar olup, Muğla ilinde geleneksel olarak dokunan halılardan farklıdır. Geliştirilmiş bu yeni ticari halı modellerini yöredeki kadınlar dokumamaktadır. Ticari halı atölyesinde çalışan bir kadın düğüm üzerinden ücret alırken yörede dokuma yapan kadın halının ebadı üzerinden veya ağırlığı üzerinden ücret almaktadır. Yöre kadını evde dokuma yaptığı için, gecesini gündüzüne katarak halıyı en kısa zamanda bitirmeye çalışır. Halıyı bitirdiğinde, verdiği emeği ve zamanı unutur. Zor zamanda bir sıkıntısını gidermek için halıyı bir köşede bekletir. Halı yöre kadınları ve aileleri için kara günde harcanacak bir akçedir. Yörede halı dokumanın mesaisi ve saati yoktur.

Muğla ili halı kilim, cicim ve zili dokumaları Türk dokuma kültürünün ve Türk sanat anlayışının tüm özelliklerini yansıtmaktadır. Türk halı ve kilimlerinde kullanılan motifler diğer yöre halı ve kilimlerde kullanılan motiflerle benzerlik göstermektedir. Dokumalarda birçok motif ortaktır. Farklı bölgelerin halı kilim cicim dokumalarıyla renk ve motif yönünden benzeyen dokumalar aynı boy ve cemaatlerin farklı illerdeki dokumalardır. Bu tür benzerliği olan dokumalar aslında boyların bölünme ve yerleşim yerlerini de göstermektedir.

Türk sanatının sonsuzluk prensibi hem halılarda hem de diğer düz dokumalarda uygulanmıştır. Milas halıları bal sarısı, şeftali kırmızısı rengi ve boğumlu mihrap formu ile, Fethiye halılarının yumuşaklığı, lacivert parlak sarı, kırmızı renkleri ve orta zemin düzenlemeleri ile diğer yöre halılarından ayrılırlar.

Muğla ili genelinde dokuma yapmada kullanılan tüm araç gereçler ve üretim yöntemleri diğer yörelerle benzerlik gösterir. Halı ve kilimlerde kullanılan motif adlarının bir kısmı halk inançlarıyla bir kısmı da tabiatla genellikle çevrede olan varlıklarla ilişkilendirilmiş ve ona göre adlandırılmışlardır.

Muğla ili , hem kirkitli dokumacılığın hem de mekikli dokumacılığın yapıldığı köklü bir dokuma kültürüne sahiptir. Muğla, Osmanlının son dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında kendi ihtiyacı olan tüm dokumaları üretmiştir. Yöneticiler dokumacılığı geliştirebilmek için önlemler almıştır. Ancak dokumacılık1990'lı yıllardan itibaren hızla gerilemiştir. Yörede dokumacılığının yaşatılması için, çeşitli kuruluşlar zaman zaman çalışmalar yapmış ancak, bu çalışmalar dokumacılığın gerilemesinine engel olamamıştır.

Dokumacılığın yaşatılması için daha kapsamlı bir çalışma yapılması gerekmektedir Türkiye genelinde yaygın bir kuruluş olan Tarım Kredi Kooperatifleri kanalıyla dokuyucuların diğer ürünlere verilen destekler gibi destek verilmesi sağlanmalıdır. Yerel dokuyucuların örgütlenmesi sağlanarak dokudukları halı ve kilimlerin değerinde satabilmeleri için destek verilmelidir. Bir diğer önemli konu dokuma yapan kişilerin sosyal güvenlik sorunlarıdır. Evinde halı veya kilim dokuyan kadınların büyük bir kısmı dar gelirli ailelerin bireyleridir. Dokuma yapan kadınların sosyal güvenlik kapsamına alınması gerekmektedir. Dokuyucu kadınların tarım sigortası kapsamına alınarak bazı kolaylıklar sağlanmalıdır.

Muğla ilinin, 1960'lardan itibaren turizm bölgesi kapsamına alınması ile Milas, Bodrum, Köyceğiz, Ortaca, Dalaman, Fethiye Datça, Ula ilçelerinin sahile yakın köylerinde turizm faaliyetleri başlamıştır. İl, dışarıdan önemli miktarda göç almış durumdadır. Yörenin kırsaldaki genç nüfusun okuma ve çalışmak için köyden ayrılması ile köylerde dokuma yapacak genç nüfus kalmamıştır. Bugün Muğla ilinde sahile yakın ilçelerin köyleri ikincil konutlarla dolmuştur. Bölgenin göç almasının en büyük nedeni turizmdir. Yapılan bir araştırmaya göre Muğla ili turizm sektöründe çalışanların %47,6'sı Muğla dışından geldiği belirlenmiştir (Ekinci, 2016, s.62). Bodrum ilçesinin Mazı, Çömlekçi, Pınarlıbelen, Etrim köyleri ile Milas ilçesinin Bozalan, Karacahisar, Çiftlik, Fesleğen Türkevleri, Pınar, Kuzyaka köylerinde halı dokumacılığı hala az sayıda kadın tarafından sürdürülmektedir. Bölgeye göç etmiş ailelere kalkınma ajansları vasıtası ile dokuma kursları açılması ve gelen turistlere yönelik dokumalar yapmaları için teknik destek sağlanmalıdır. Yapılan araştırmalardan turizmin yörenin gelirinin artmasında önemli katkı sağladığı ortaya konmuştur. Halı, kilim, cicim ve zili dokumalarla yapılacak çalışmalar bu ekonomik katkıyı daha da yükseltebilecektir.

Kültür bir milletin en önemli cevheridir. Bu cevherin işlenmesi sanat eserine dönüşmesi toplumun kültüre verdiği değerle doğrudan ilgilidir. Kültür, toplumların belleklerinde yarınlara taşınır. Kültürün bellekte sürekli var olması, onun yaşatılması ve tekrarlanmasıyla mümkündür. Kültürümüzün hem maddi yönünü hem de somut olmayan kültürel miras değerlerini içinde barındıran dokuma kültürümüzün yaşatılması bir zorunluluktur. Kültür, maddi değerlerle ölçülemeyecek kadar kıymetlidir. Bu kıymetli hazineyi korumak ve gelecek nesillere aktarabilmek için hem eğitim alanında hem de uygulama alanında çalışmalar yapılması gerekmektedir. Eski örnekler kayıt altına alınmalı, yeni dokumalar asrın zevkine göre özelliklerini kaybetmeden tasarlanmalı ve dokunması sağlanmalıdır. Görsel ve simgesel anlamda bir birikim olan motifler, binlerce yıldan beri nesilden nesile yazılan bir mektup gibidir. Bu mektubu gelecek nesillere aktarabilmeliyiz. Müzelerde eserleri saklamak sadece

korumak ve muhafaza etmektir. Kültürün gelecek nesillere aktarılması onun tekrar tekrar üretilmesiyle mümkündür.

7.MUĞLA İLİ HALI VE DÜZ DOKUMA YAYGILAR İÇİN YEREL SÖZLÜK

Aba: Kuzu tüyünden dokunmuş ince kumaş.

Ağızlık açmak: Halı veya kilim dokuma sırasında çözgü ipliklerinin gücü sistemi ile öne ve arkaya getirilmesi ile ön ve arka teller arasındaki boşluk.

Alaca: Muğla yöresinde koyunyününden yapılan ince çözgü yüzlü dokuma. İki renkten yapılmış kumaş dokuma.

Alacal: Birden çok rengin birlikte kullanıldığı dokuma, kumaş.

Al kilim/ ala kilim: Kilim Üzeri farklı renkli ipliklerle dokunmuş enine çıbuklu kilim.

Alınlık :.Mihraplı namazlağılarda, seccadelerde namaz kılarken alnın konulduğu kısım.

Aklıca su: Halıların genellikle iki dar bordüründe zemini beyaz olanlara verilen ad.

Alt ağaç: Tezgâhın alt levendine verilen ad.

Atkı ipi: Halı ve kilim dokumalarında çözgü telleri arasından enine geçirilen ip. Argaç

Atkı yüzlü dokuma: Çözgü tellerinin atkı ile kapatılması ile oluşturulmuş dokumalara verilen ad.

Atkı atmak: Çözgü telleri arasından atkı iplerini geçirme işlemi.

Ayetlik: Mihraplı seccadelerde mihrap kemeri üzerinde oluşturulan enine dikdörtgen kısım.

At Torbası: Atların yem ve saman yemesi için hazırlaan keçi kılından yapılmış saplı torba.

At heybesi: Binek hayvanlarda kullanılan genellikle cicim kilim zili ya da halı tekniğinde dokunmuş iki gözlü ve ortası yirik heybe.

At kolanı: Yük taşıyan hayvanların üzerine vurulan semerin kaymaması için bağlama işinde kullanılan ensiz dokuma.

Ağırşak: İplik eğirmede iğin alt kısmına takılan ortası delik kesik koni şeklindeki alet

Alaca. Koyunyününden ince dokunmuş çözgü yüzlü dokuma.

Baskı atkı: Varangelen yukarıda iken gücü ağacının üst kısmındaki çözgü telleri basılarak geçirilen atkıdır.

Baskı ipi. Halı dokuma sırasında dokunan düğümleri sıkıştırmak üzere atılan atkılardan sonra iki kat bükülmüş çözgü ipinden yapılmış kalın iplik.

Boyacı boyası: Halı ve kilim iplerini boyamada kullanılan sentetik boyalar.

Bükme: İp eğirme işleminde ipin aynı yönde çevrilmesi işlemi.

Burma. Koyunyününden ya da keçi kılından taranmış ya da atılmış yünlerin oklava yardımı ile yünün bükülerek kalın ip şekline getirilmesinden sonra bir halka üzerine sararak oluşan ortası boş daire.

Bükülü: Bükülmüş olan ip.

Büküm: Bükülmüş olan bükülen.

Bürlengeç: Uçları birbirine kavuşturularak örtülen başörtüsü

Bürümcek: Ham ipekten dokunmuş kumaş.

Bükümlü ip: Garârından(gereğinden) fazla bükülmüş olan iplik.

Bükmeci: İplik bükme işlemini meslek haline getirmiş kişi

Büzmek. Halı ya da kilim dokurken kenarın içeriye doğru eğilmesi.

Büzüşmek: Halının ya da kilimin dokunurken düzeninin bozularak dokuma yüzeyinde meydana gelen dalgalanma.

Büzdürmek: Dokuma yaparken atkı ipliğini gergin şekilde asılarak dokumayı içe doğru daraltmak.

Büzmeli don: Muğla yöresinde kadınların giydiği, alt kısmı iğne ile büzülerek daraltılmış şalvar.

Çıkrık: İp eğirmek ve iplik bükmek için ahşaptan yapılmış iki silindirik aksı olan kollu alet.

Çıbık(çubuk): Atkı yüzlü düz kilim dokumalarda atkı ipleri ile oluşturulmuş 2-4 cm genişlikteki renk şeritlerine verilen isim.

Çile: Yumak halindeki iplerin el ya da ılgıdır vasıtasıyla aynı boyda ve kalınlıkta dolanması işlemi ile oluşturulmuş ip öbeği.

Çile yapmak: Yumak halindeki ipliklerin ılgıdır, dönen ya da el ile açılarak öbeklenmesi işlemi.

Çilgidir: Yayla yün atmada kiriş ile yay bağlantısını sağlayan ince silindirik cubuk.

Çulha. Kumaş dokuma işiyle uğraşan kişiye verilen ad.

Daban / taban: Tezgâhı zemine monte etmek için kullanılan düz kalın tahta.

Delikli tahta: kolan dokumada kullanılan delikli ahşap levha.

Denk: Bir çift olarak dokunan çuvalın her birine verilen ad.

Devetüyü: Develerden edilen yün.

Devetüyü rengi: Natürel deve yününe benzeyen kahverengi renk.

Dığdı: Halı veya kilimin çözgülerinin çözme işlemi sırasında çözgü sıralarını birbirine bağlama şekli.

Dığdılamak: Dıdılama işlemini yapma.

Diğdir. Marmaris ve köylerinde kilim dokumada kullanılan az dişli kirkite verilen isim.

Dişlik: Yün taramada kullanılan tahta zemin üzerine çakılmış metal iğneler.

Ditmek: Yün ya da katılaşmış pamuk liflerini el ile kabartma işlemi.

Dolak Herhangi bir silindirik cicim üzerine dolanarak oluşturulmuş ip yumaklarına verilen ad.

Dönen / döngele: Çile halindeki iplerin geçirildiği ve kendi ekseni üzerinde dönen alet

Eğrek: Hayvanların gece ve gündüz dinlendikleri yer.

Eğirmek: Yün ya da pamuk liflerini iplik haline getirme işi.

Eğirmek: Hayvanları toplu halde dinlendirmek.

Eğrik: İplik haline getirilmiş yün.

Eğri kazık: Istar ağacında üst levent üzerine açılmış deliğe yerleştirilmiş bir ucu sivri bir ucu topuz şeklinde olanın eğri kazık. Tezgâha gerili çözgü iplerini sıkıştırmaya yarayan alet.

Eğirtmeç: Kirman kanadının açılmış ev içinden geçen kanadına Marmaris yöresinde verilen isim.

Eğrim: Eğrilmek için temizlenmiş taranmış sümen ve veya burma yapılmış yün.

Eğirtmelik: Başkasına ücret ya da imece usulü eğirtmek için ayrılmış yün.

Eriş/ arış: Halı ya da kilim dokumak için çözgülük olarak eğrilen yün iplik.

Etlik: Halının kıyı kolanına verilen ad.

Gangal/kangal. Eğrilmiş ipliklerin yumak haline getirilmesi sırasında ipliklerin üst üste gelecek şekilde dört yönlü sarılması. Her yöndeki katlı iplik demeti.

Gergi: Ilgıdır tabanına dik raptedilmiş kısa sopa.

Gerim: Istar tezgâhında alt levent ile üst levent arasındaki dokuma mesafesine denir.

Gelep: Yün iplerinin el ile çile şekline dönüştürülmüş şekli.

Gelenvaran/varagelen /vargel: Istar tezgâhında üst levent ile gücü ağacı arasına geçirilen ve aşağı yukarı hareket ettirilen silindirik uzun sopa.

Gıvratma/ kıvratma: Keçi kılından atkı ipi hazırlamak için iki kat haline getirilmiş atkı ipliğini çıkrıkta hızlıca ve gevşek şeklde bükmek.

Goraf: Yörede dokunan ala kilimlerde, aynı genişlikteki renk şeritlerinin bittiği ve yeniden aynı renk şeritleri arasına yerleştirilen, genellikle koyu kırmızı renkteki kalın renk şeridine verilen isim.

Göbek: Halı ve kilimde, orta zemin üzerine yerleştirilen büyük motif.

Gök boya. Mavi renkli boya.

Göl: Halının bordürlerle çevrelenmiş orta alanına verilen ad.

Gölebek: Kirman veya iğle eğrilmiş yün yumağına verilen ad.

Gücü ağacı: Alt levent ile üst levent arasında yer alan ve yan ağaçlara sabitlenen, yaklaşık 9-10 cm çapındaki kalın, silindirik ağaç.

Gücüleme: Halı ve kilim dokumada, çözgü tellerini gücü ağacına bir ip yardımıyla sırasıyla bir bağlı bir boş bırakarak bağlama işlemi.

Gücü ipi: Gücü yapmak için kullanılan bükülü yün ya da keçi kılından yapılmış ve iki kat edilerek bükülmüş kalın iplik iplik.

Gücü kalıbı:Gücüleme yapılırken gücü ağacına bağlanan 1,5-2cm çapındaki silindirik ağaç.

Gülcan/ dönen/ döniyen: Çile halindeki iplerin üzerine geçirildiği ve sabit disk üzerinde dönen dörtgen alet.

Gubat:. Halı ve kilimlerde, eni ve boyu arasında orantısızlık olan dokumalara verilen ad.

Faşıllamak:. Fethiye yöresinde boyanacak iplerin başka bitkilerle kaynatılarak ön mordanlama işlemi.

Halaç: Eriş olarak bilinen çözgü ipliğinin iki kat edilerek iğ şeklindeki büyük alet.

Halı çubuğu: Varangelen ile üst levent arasına geçirilen uzun silindirik çubuk.

Haşıllamak: Dokunacak ipleri kaynar suda kaynatmak.

Halı tokmağı/ kirkit: Halı dokumada kullanılan saplı dişli alet, kirkit.

Ilgıdır: İpleri çile yapmada kullanılan tahtadan yapılmış alet.

Istar ağacı: Halı, kilim tezgâhı

Istar dokumak: Halı, kilim dokumaya verilen genel isim.

Istar kazığı: Istar ağacını gerginleştirmede alt levende geçirilen kısa kazık.

İlmek: Halı dokuma işleminde, iki çözgü teli üzerine atılan düğüm.

İğ: İplik eğirmede ve bükmede kullanılan alet.

İğlemek: Zayıflamak, güçten, kuvvetten düşmek.

İpi boşlamak: İpin ucunu bırakmak.

İp çözmek:/ Halı / Kilim çözmek. Dokunacak halı ya da kilimin ölçüsü belirlendikten sonra çözgü kazıkları üzerine çözgü ipliklerini geçirme işlemi.

İp örmek: Belli uzunlukta ipleri gruplayarak en az 3 grup oluşturacak şekilde birbirine sarma işlemidir.

İpçi: İp yapan veya ip satan kişi.

İpliğin üzülmesi: İpliğin mukavemetini kaybetmesi, kopacak hale gelmesi.

Kaba halı: Havı uzun kesilmiş halı, döşek halısı.

Kanat: Ekmek mendili ve ehramlarda her parçaya verilen ad.

Kancık: Kirman kanadının evli olanına, Marmaris yöresinde verilen isim

Karışlamak: Halı ya da kilimin ölçüsünü almak.

Karnıyarık büküm: Gevşek büküm. Keçi kılından yapılan ipliğin çıkrıkta iki kat yapılarak az bükümlü hale getirilmesi.

Kazıl: Keçi tüylerinden yapılmış, bükümlü ince ip.

Kazık: Halı veya kilim çözgüsü yapmada kullanılan bir ucu sivri sopa.

Keçe: Yün liflerinin düz bir zemin üzerine serilerek sıcak su ile ıslatılarak bir merdane yardımıyla sıkıştırılması.

Keçe tepme: Keçe yapmada kullanılan silindirik merdanenin yün üzerinde hareket ettirilirken üzerine ayak yardımıyla baskı uygulama işlemi.

Kertik: Istar tezgâhının yan tahtalarında derinlemesine açılmış evler.

Kestel: Halı ve kilimin bitiş noktasından sonra kalan artık çözgü ipleri

Kırca: Keçi yünlerinin kendi doğal renkleriyle dokunmuş, gri-beyaz, kahverengi-siyah renkler kullanılarak yapılmış atkı yüzlü kilim.

Kesi çuvalı: Çamaşır çuvalı.

Kılıç:.Yer tezgâhında atkıları sıkıştırmak için kullanılan saplı ahşap alet.

Kırklık: Koyunların veya keçilerin yünlerini kırpmada kullanılan büyük, ince, uzun makas.

Kırpıntı: Halı dokumada düğüm sıralarının makas ile düzeltilmesi işleminde kesilen yün parçaları.

Kırkmak: Keçi veya koyunun yünlerini kırklık veya makas ile kırpmak veya kesmek.

Kırkık: Bir yaşını doldurmuş ve tüyleri kırkılmış dişi keçiye verilen ad.

Kırkım: Keçi ve koyunların tüylerinin kırkım zamanına verilen ad.

Kırkılmış: Tüyleri kırpılmış keçi ve koyun için kullanılan tabir.

Kirman: İp eğirmede kullanılan birbiri içinden geçen ve orta noktalarından dikey geçirilen çubuk vasıtasıyla eğirme işleminin yapıldığı eğrim aleti.

Kirman oku: Kirman kanatlarının ortasından geçen çubuğa verilen isim.

Kiriş: Yeni kesilmiş keçinin ince bağırsağından bükülerek elde edilmiş ince germe ipi.

Koca kilim: Oda ve zemin tefrişinde kullanılan büyük ebatlı kilim.

Kolçak: Çıkrığı çevirmeyi sağlayan sap.

Kördüğüm: Açılamayacak şekilde atılmış düğüm

Köstek: Hallaç tokmağı, atacak.

Kurbağa yeşili: Sarı tonun ağır hissedildiği yeşil.

Kürküt.: Keçilerin vücutlarına yapışık ince cılız tüylere verilen ad.

Kücülemek (gücülemek) Çözgü iplerinin gücü ağacı üzerine birer atlamalı bağlanması işlemine verilen ad.

Küdülemek: Halının ilmeklerini sıkıştırmak için kirkitle vurma işi

Kürküt kilim: Keçinin ince tüyleri kullanılarak dokunan doğal renkli atkı yüzlü kilim.

Mavrılamak: Menteşe ilçesine bağlı Meke, Çatakbağyaka mahallerinde boyanacak ipliklerin sumak, menengiç yaprağı ya da meyvesi ile birlikte kaynatılması, ön mordanlama işlemi.

Melikli: Atkı ipinin çözgü telleri içinden geçecek şekilde açılarak sarılma şekli.

Menevrek: Kuzu yününden dokunmuş ince şalvarlık kumaş.

Oturak: Halı veya kilim dokuma esnasında üzerine oturulmak için tahtadan yapılan oturma yeri.

Örme işlemi: Üçlü, dörtlü, beşli, altılı, yedili ve sekizli olarak yörede yapılmaktadır. Bu ipler, çuval, heybe, torba sapları yapmada kullanılır.

Sekizden örmeler genellikle önlük sapı ve bebekleri sırta sarınmada kullanılır. Yassı şekilde örülmüş iptir.

Parmak: Kilim veya halı dokumada kullanılan en küçük ölçü birimi.

Parmaklı kilim: Farklı renklerdeki atkı ipiyle kilim yüzeyinde meydana getirilen kaydırmalı desenlerden oluşan kompozisyon.

Potlu halı: Çarpık halı.

Pusat çuvalı: Çamaşır konulan çuval

Saçaklı halı: Kilimin veya halının bitiş noktasında yer alan, çözgü iplerinden oluşan kısım.

Sarma: Halı veya kilimin dokunan kısmını leventlere sarılması.

Seyrek çuval: Keçi kılından çözgü yüzlü dokuma tekniği ile dokunmuş çuval.

Sık çuval: Keçi kılından dokunmuş atkı yüzlü dokumadan yapılmış ön yüzü cicim tekniğinde dokunmuş yanışlı çuval.

Sıyırdım: Halı dokumada, halının enindeki düğüm sayısına verilen ad.

Su: Halının kompozisyon düzenlemesinde dar ve geniş şekilde düzenlenen dikdörtgen çerçevelerin arasında kalan kısım. Bordür.

Susuklu: Halı veya kilim dokunurken atkı ipinin dokuma yüzeyinde oluşturduğu püskül, hata.

Süğmek: Eğirmek için hazırlanan yün liflerini parmak arasında aynı miktarda geçirerek iplik haline getirme işlemi.

Süğlüm: Halı ve kilimlerde ince uzun olanlara verilen ad.

Süğüm: Belli miktardaki yünün iplik haline getirilmesinde iki el parmağı arasında kalan kısım.

Sümen: Atılmış veya taranmış yün liflerinin el ile avuç içerisinde yuvarlanmasıyla oluşturulmuş yün öbeği.

Sümen ağacı: Yün liflerini eğirmek için sümenlerin takıldığı dört dişli alet.

Süzme atkı: Dokuma işlemi yapılırken varangelenin gücü ağacına yaklaştırılarak açılan boşluktan geçirilen atkı.

Tefrid: Yünleri tararken ayırma, süzme işlemi.

Ters düğüm: Dokuma istikametinde atılmayan düğüm.

Tel yarmak: Halı dokuma esnasında, düğüm atarken düğüm eşlerinin birisinin boşta kalarak düğüm çiftlerinin yanlış eşlenmesi durumu.

Tırtı kazığı: Çözgü yüzlü keçi kılından yapılan dokumalarda çözgü tellerini birbirinden ayırmak için kullanılan ucu ince 10 cm uzunluğundaki kazık.

Tiftik: Keçi kılının kısa ve yumuşak kısımları.

Tiftmek: Yün liflerini birbirinden elle ayırmak.

Tokmak: Halı ve kilim dokumalarında kullanılan ahşaptan ya da metalden yapılmış saplı ve dişli alet.

Topal düğüm. Halı dokurken atılan düğümde ilme ipinin ucunun halının arka kısmında kalarak atılmış hatalı düğüm.

Topak: Yayla atılan yünlerin kalın bir fitil şeklinde bükülerek bileğe sarılmış haline verilen isim.

Toz boya: Sentetik boyaların toz halinde olanlara verilen ad.

Tüğün: Düğüm

Tüğün atmak: düğüm atmak

Tüy: Bir tek yün lifi/kıl lifi

Ulamak: İpleri ya da dokunmuş parçaları uç uca eklemek.

Ulgamak: Kestel iplerini birbirine yorgan iğnesi ile birleştirmek

Üst ağaç. Tezgâhın üst levendi.

Üzülmek: İpin ya da dokunmuş olan kumaşın delinecek hale gelmesi, delinmesi.

Y**apağı**: Koyunlardan ilkbaharda kırkılan yün.

Yay: Yün atmada kullanılan alet.

Yay tokmağı: Yayla yünleri kabartmak için kirişi gerdirip bırakan iki ucu konik şekilde olan ahşap alet.

Yan -tahta: Tezgâhın alt ve üst leventlerinin içine oturtulduğu yassı tahta.

Yaygı: Yere serilen kilim türü dokumalara genel olarak verilen isim

Yanış: Halı ve kilim yüzeyinde süsleme unsuru olarak kullanılan, şekillere verilen ad. Motif.

Yanışlı kilim: Yüzeyinde farklı renkte iplerle yapılmış motifler içeren kilim. Genellikle cicim dokumalar için kullanılır.

Yumak: Eğrilmiş iplerin üst üste sarılmış hali.

Yün tarağı: Yünlerin lifleri ayırmaya yarayan metal dişli alet.

Yün atma: Yünlerin yay ile liflerinden ayırma işlemi.

Yün tarama: Yünlerin yün tarağı ile taranması.

Vargel: Varan gelene Marmaris yöresinde verilen isim .

Yan ağaç: Tezgâhın alt ve üst levenlerinin içine oturtturulduğu yassı tabana rapt edilmiş yassı ağaç.

Yay çenesi: Kirişi yay sopasının eğik ucuyla düz ucu arasında gerilmesini sağlayan iki dişli bir tahta parçası.

Yanış:/m**oti**f: Halı ve kilim yüzeyinde süsleme unsuru olarak kullanılan, şekillere verilen ad.

Yanışlı kilim: Yüzeyinde farklı renkte iplerle yapılmış motifler içeren kilim. Genellikle cicim dokumalar için kullanılır.

Yün tarağı: Yünlerin lifleri ayırmaya yarayan metal dişli alet.

Yün boyama: Eğrilen yünlerin farklı renklere dönüştürme işlemi.

Zincir çekmek: Halının toprak çalı kısmının başlangıç kısmı ile bitiş noktasındaki kilim dokumasının üzerine, yatay şeklinde çözgü ipi ile yapılmış işlem.

DEYİMLER VE ATASÖZLERİ

Aslı astarı olmamak: Gerçekliği olmayan şeyler.

Allayıp pullamak: Renk renk ipliklerle yapılan süsleme.

Çamura yatırmak: Boyanacakyün ipliklerin çamur dolu kazana ya da leğene yatırma işlemi.

Çamura yatmak: Borcunu ödememek için her türlü yolu denemek.

Halının tozu, delinin sözü bitmez: Birisinin sürekli olarak alakasız, bağlantısız şekilde konuşması.

Halıyı gevdirmek: Halının, havınının, zeminden içeriye doğru derinlemesine düzensiz şekilde kesilmesi.

Halıyı kesmek. Dokunması tamalanış halının çözgü tellerinin kesilerek tezgâhtan çıkarılması işlemi.

Halıyı germek: Tezgâhta dokunmakta olan halıyı gergin hale getirmek.

Halıyı asmak: Dokuma esnasında desenin tamamının yerleştirilememesi durumunda çözgü çubuğunun üst levent evinden çıkarılarak kalın ip vasıtası ile üst levente asılması işlemi.

Hallaç pamuğu gibi atmak: Darmadağın etmek.

Çitme tekniği: İki şak olarak dokunmuş dokumaları birleştirmede kullanılan birleştirme yöntemi.

Çuval değil ki ağzını büzesin: Konuşmasını engelleyememek

Dığdının dığdısı: Çok uzak akrabalıkları ifade etmede kullanılan deyim

Dığdıdan dığdıya: Pek çok kişi tarafından aktarıla gelen sözlü bilgi.

Şaplayıp boyamak: Bir işi veya olayı geri dönülmez hale getirmek.

Sumağını sıkmak: Kişiyi etkisiz hale getirmek, hırpalayarak dövmek.

Yan tahtası eksik: Akıllı tam olmayan, tutarlı konuşmayan, gel- geç akıllı.

İpe un sermek: Bir işi yapmamak için bulunan mazeret.

Kıl olmak: Gıcık olmak

Kilim işi kimin işi, halı işi deli işi. Çok güzel dokunmuş kilimin dokuyucusunu merak etmek.

Küle yatırmak: Boyanan iplerin renginin koyulaşması için üzerine kül serpilip düz bir zemin üzerinde bırakmak.

Mekik çekmek: Açılıp kapama hareketini sürekli yapmak.

Mekik dokumak. İki yer arasında sürekli gidip gelmek.

Azı gârar çoğu zarar: Ölçülü olmanın önemini vurgu yapmak.

Karnı harar gibi: Hiçbir şeye canını sıkmayan kişiye yakıştırılan sıfat.

Ekmek yediği mendili pislemek: İyilik gördüğü, sofrasında sürekli yemek yediği aileye karşı düşmanca tavır sergilemek, kötülük yapmak.

Ağzını dikmek: Konuşmasını engellemek.

Alnını karışlamak: Karşıdaki kişiye meydan okumak

Çile yapmak: Yumak halindeki ipliğin kol ya da ılgıdır kullanılarak 40-50 cm uzunlıkta açılarak yıkanacak ya da boyanacak hale getirilmesi işlemi.

Çile çekmek: Acı çekmek

Derdi yumak olmak: Derdinin çoğalması, içinden çıkılamaz halde olmak.

Yay gibi germek: Çok gergin hale getirmek.

8. KAYNAKÇA

ACAR BALPINAR, Belkıs (1982**)** *Kilim Cicim Zili Sumak Türk Düz Dokuma Yaygıları***,** İstanbul, Eren Yayınları No:3

ACAR, Belkıs (1975) Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar, Ak Yayınları ürk Süsleme Sanatları Serisi :3

AKSAN, Mete 2007" Karia Bölgesi Arkeolojisi Üzerine Bir Değerlendirme". *Türkiye Arkeolojik Yerleşimleri, Psidia ve Karia Bölgeleri, Yunan ve Roma Dönemi, Ege Yayınları, İstanbul*, 1-10.

AKSOY, Elif (2020) "Avrupalı Ressamların Tablolarında Resmedilen Transilvanya Halıları Olarak Adlandırılan Batı Anadolu Halıları" *Sanat Ve Tasarım Dergisi* Sayı,26,s.211-235

ALİ RIZA EFENDİ (1331)-1915) *Menteşe Sancağının Ahvali Ziraiye Ve Arazisi*" İstanbul

ALP, K. Özlem (2009 **)** *Orta Asya'dan Anadolu'ya Kültürel Sembollere Giriş*, Eflatın Yayınevi Ankara.

ANONİM 2(1991) *Bitkilerden Ele Edilen Boyalarla Yün Liflerinin Boyanması*, Sanayi Ve Ticaret Bakanlığı Küçük Sanatlar ve Sanayi Bölgeleri Ve Siteleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara

ANONİM 1,(1990)*Turkısh Handwoven Carpets*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü Yayını

AKAR, Ali.,(2013), *Muğla Yöresi Ve Ağızları*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları

AKÇA, B., Keleş, E, (2012) *Türkiye'nin Sıhhî-İçtimai Coğrafyası* Muğla (Menteşe) Sancağı. Muğla Sıhhhîye Müdürü Doktor Esad, Muğla

ASLANAPA, Oktay (1987**)** *Türk Halı Sanatının Bin Yılı* İstanbul, Eren Yayıncılık.

Besim (1967) *Türk Halıcılığı Ve Uşak Halıları* İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları ATALAY,

ATLIHAN, "Şerife Fethiye (Muğla) Kaya Köyü (Megri) Halıları" , Cumhuriyet Dönemi Türk Halıcılığı Kitabı Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını:539, Kaynak Eserler:41 s.1677-1697

ATLIHAN, Şerife (2011) "Antalya- Döşemealtı'nda Kirkitli Dokumalar"**Arış Dergisi** S.6 Özel Sayı s.4-19

AVCI, Mehmet, Akça, Bayram,"1942-1950 Arası Anadolu'da Bir Dokumacılık Kurumu.

Muğla Güzel Yayla Dokumacılar Kooperatifi" *Arış Dergisi*. Sayı:7, s.4-9.

AYTAÇ**,** Çetin (1997*) El Dokumacılığı*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi

AYDIN, Bilgin, GÜNALAN Rıfat (2008) XV-XVII. *Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi Ve Defter Sistemi*, İstanbul, Yeditepe Yayınevi

BALCI, Nursel (2009) Balcı, Nursel.(2009) "Muğla Akgül Halı Koleksiyonunda Bulunan Milas Halıları"*10.Ulusal El Sanatları Sempozyum Bildirileri 19-20 Kasım*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, İzmir

BALCI, Nursel (2008) "Muğla İli Ula İlçesi Kilim ve Cicim Dokumaları" *Gazi Üniversitesi I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu* 24-28 Nisan 2008 Ankara

BALCI**,** (2012) "Nursel Türk Halı Sanatında Mitolojik Kaynaklı Bazı Motifler" *Arış Dergisi*, Sayı:8, s.38-51.

BARKAN. Ö. Lütfi (1974) *Kolonizatör Türk Dervişler*i, Hamle Yayın Dağıtım İstanbul

BASKICI, Murat. (1998). "Evcilleştirme Tarihine Kısa Bir Bakış". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*,*53*(01) s.73-94.

BAYINDIR, Zehra (2007) *Günümüzde Avanos'ta (Nevşehir) El Halısı Üretimi Ve Avanos Halılarının ÖzellikleriDokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk El XSanatları Yüksek Lisans Tezi Yayınlanmamış*

BAYKARA, Arzu (2013) *Bodrum:19. Yüzyıl*, İstanbul, Bizim Akademi Yayınları

BAYRAM**,** Mikail (2016) *Fatma Bacı Ve Bacıyân-ı Rûm,* Konya, Çizgi Kitabevi

BAYRAKTAROĞLU, Suzan. "Osman Hamdi Bey'in Tablolarındaki Bazı Halı Tasvirleri ve Bu Halılardaki Motifin İrdelenmesi". *Vakıflar Dergisi* Aralık 2011 Sayı:36, s.171-185.

BEDİRHAN, Yaşar (2016) "Selçuklu Sultanlarının Milletlerarası Ticareti geliştirmek İçin Yürüttüğü Faaliyetler Ve İzlediği Politikalar" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt:9, Sayı:42, s.483-502

BOZ, Levent (2013) "Romanya'nın Transilvanya Bölgesi Protestan Kiliselerine Halı Bağışlama Geleneği" *Vakıflar Dergisi* S. 42 s.81-87

CANATAR, Mehmet (1998) "Osmanlılarda Bitkisel Boya Sanayii ve Boyahaneler Üzerine". Osmanlı Araştırmaları, Cilt,18, Sayı,18, s.89-104.

CEYLAN EROL, Elif (2018) Çanakkale Çan Halıları Üzerine Bir Değerlendirme" Kadinm Akademi SBD, C.2.S.1, s.50 -68

ÇAKMAK, Yasin (2021) "Türk Cilt Sanatında 'Yazma' Kavramı*" Balıkesir İlahiyat Dergisi*, s. 221-248.

ÇAPAR, Ömer, (1987) "Frygıa Ve Demir Devrinde Anadolu Kavimleri" **,** *Cumhuriyetin 60. Yıldönümü Armağanı Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi* 1987 s.43-78.

ÇAVUŞDERE**,** Serdar, (2009). "Selçuklular Döneminde Akdeniz Ticareti, Türkler ve İtalyanlar", *Tarih Okulu Dergisi, 2009*(1V), 53-75

ÇELİK, Ümmü Gülsüm (2004) *Fethiye'de Eldirekli Göçebe Yörüklerive Eldirek Kilimleri,* Aydın, Ay Yayınları

ÇETİNTÜRK, Bige (1968). "İstanbul'da 16. Asır Sonuna Kadar Hassa Halı Sanatkârları", *Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeler*i, İstanbul, Berksoy Matbaacılık,715-731

ÇOLAK**,** Melek **(**2004). "Milas Yahudileri ve Eğitim: Talmud Tora'dan Alliance Israelite Universelle'e (1851-1934)**".** *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi***,** Cilt: 21 / Sayı: 1 / ss. 231-24

DAŞÇI, Semra (2012)1893–1896 İzmir Ticaret Yıllıklarında Adı Geçen Sanatçılar Ve Sanatla İlgili Meslekler Üzerine Bir Değerlendirme" İns*an ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* Journal of the Human and Social Science Researches | 2012 | Cilt.1, Sayı:3 – Volume.1, Issue:3 s.17-52

DEMİRDAĞ**,** Muhammed Fatih. (2017). "Alevi-Bektaşi Şiirlerinde Kuş Mitolojisi" *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi, Sayı*:2, s.s. 12-18.

DENİZ, Bekir (2000) *Türk Dünyasında Halı Ve Düz Dokuma Yaygıları,* Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

DENİZ, Bekir (1997) "Kozak(Bergama) Yöresi Halıları" Arış Dergisi S..:2,s..18-37.

DENİZ, Bekir (1987) "Milas halıları" *Bilim Birlik Başarı Dergisi* Sayı:49,s.13-20

DENİZ Bekir (1998) *Ayvacık(Çanakkale)Yöresi Düz Dokuma Yaygıları,* Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara

DENİZ, Bekir (2017) "Osmanlı Dönemi Halı ve Düz Dokuma Yaygıları", Türk Tarihi Araştırmalarıhttp://altayli.Net.2017)

DENİZ, Bekir (2019) "Anadolu Türk Halı Ve Düz Dokumalarında Lale Motifi" *Belgü Dergisi* Sayı:4 s,118-145

DENİZ, Bekir, (1984) "Kırşehir Halıları", Arkeoloji-Sanat Tarihi Dergisi, cilt 111, İzmir 1984, s.25-81

DİRİK**,** General Kazım (1938) Eski Ve Yeni Türk Halıcılığı Ve Cihan Halı Tipleri Panoroması, İstanbul

DİYARBAKIRLI, Nejat, (1984)" Pazırık" *Türk Dünyası Araştırmaları ,Halı Özel Sayısı* s.1-24,İstanbul,

DURAN, Remzi, (1995) *Menteşe Beyliği Mimarisi* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,

DURAN, Remzi (2019 "Motiflere Dönüşmüş Türk Damgaları - Geometrik Motiflere Farklı Bir Bakış1"*Akdeniz Sanat Dergisi* Özel Sayı, s.679-698.

DURUL Yusuf (1987) *Türk Kilim Motifleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları Yayın No: 62, Ankara.

ERASLAN, Işıl, ATLAYER, Günay (2013) "Anadolu'da Alaca Üzerine Bir Karşilaştırma" *Akdeniz Sanat Dergisi*, Sayı.11,Cilt6,s.251-263.

ERDMAN, Kurt (1957) Der *Turkische Teppich des 15.Jahrhunderts-15.Yüzyıl Türk Halısı* Çeviren: H. Taner, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. Yayınları

ERDAL SİDELİ, Emine (2017) Kaya Köy (Muğla- Fethiye) Halıları, Yüksek Lisans Tezi Yayınlanmamış, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta

ERDEM, İlhan (2016) "Selçukluların İlk Döneminde Merv Şehri Ve Önemi"TAD C.35, S.60,s.59-71

EKİNCİ, Tarık Anıl (2016) Sayı:8, Muğla İlinin Sosyo-Ekonomik Göstergeler Çerçevesinde İç Göç Analizi". *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* / Cilt:5 / Sayı:1 / Haziran 2016

ERGUN, Pervin (2008), *Türklerde Ağaç Kültü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay. Ankara.

EROĞLU, Fehmi Eren (2018) "Beşkaza Yörüklerinin Göç Yolları" *Yörükçe Dergisi* Yaz Sayısı, s.42-55

ERYİĞİT, Feryat (2006). Mentha pulegium L. ve Salvia tomentosa Miller Bitkilerinin Metanol Özütlerinin in vitro Antioksidan Aktivitelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi Yayınlanmamış, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta

ESİN, Emel (2004) *Orta Asya'dan Osmanlıya Türk Sanatında İkonografik Motifler*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul

ETİKAN, Sema (2007) "Kaya Köy Halıları" *Milli Folklor Dergisi,* Yıl:19, Sayı:74 s.83-90

ETİKAN, Sema **(2002)** Muğla İlinde El Dokuması Halıcılık Ce Üretilen Halıların Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma, *Ankara Ünviversitesi FenBilimleri EnstitüsüEv Ekonomisi Ana Bilim Dalı Doktora Tezi* (*Basılmamış*)

ETİKAN, Sema- ÖLMEZ F. Nurhan (2014) "Fethiye'de Bitkisel Boyacılık Geleneği Ve

ETİKAN, Sema, ÖLMEZ, F. Nurhan (2013) *Muğla Yöresi Kirkitli Dokumalarının Sanatsal ve Bazı Teknolojik Özellikleri Üzerine Bir Belgelendirme ve Katalog Çalışması*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları:117, Rektörlük Yayınları:87

ETİKAN, Sema, F. Nurhan ÖLMEZ (2014) "Fethiye İlçesi Zili Dokumalarından Sarı Namazlığa" Art e Sanat Dergisi, Cilt 1. Sayı:1,s.118-128.

FAZLIOĞLU, İsmail (1997) *Eski Çağda Dokuma,* İstanbul, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları

FİDAN, Giray (2011)Ming Tarihi Kayıtlarına Göre 16. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu Ming Çin'i İlişkileri" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırma Enstitüsü Dergisi* Sayı:30, s.275-28

FİDAN, Fadimana (2015) "Sâlnâmelere Göre Bodrum Kazası" *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 15, Bahar 2015, 211-231 DOI:10.9775/kausbed.2015.012

FOROGH**İ,** Suriya (2017) *Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Zanaatkârlar ve Loncalar*, Çeviren. Ayşe Berkray, İstanbul, Alfa Basım Yayım

GENÇ**,** Reşat (1997)" Kaşgarlı Mahmud'a Göre XI Yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı İşleri" *Arış Dergisi* Sayı: 3. s.8-17.

GÖKMEN**,** Ertan (2014) *Osmanlı Dönemi Gördes Halıcılığı*, Manisa, Celal Bayar Üniversitesi Yayınları Yayın No: 0013.

GÖRGÜNAY KIRZIOĞLU, Neriman (2001) *Altaylardan Tuna Boyuna Ortak Yanışlar (Motifler)*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayını, Yayın No:2753.

GÖRGÜNAY, Neriman (2002)*Oğuz Damgaları Ve Göktürk Harflerinin El Sanatlarımızdaki Yeri*, Kültür Bakanlığı Yayınları:2987Yayımlar Dairesi Başkanlığı Sanat Eserleri Dizisi: 442, Ankara.

GÖRGÜNAY KIRZIOĞLU, Neriman (1999) "Yazılı Bardız Kilimleri" *Erdem Dergisi Halı Özel Sayıs*ı, Cilt 10. Sayı 29 s.321-326.

GÜLTEN**,** Sadullah **(**2009**)** "Batı Anadolu'da Bir Yörük Grubu: XVI. Yüzyılda Karaca Koyunlular" *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt 12 Sayı 22 Aralık 2009, s.192-215

GÜLENSOY, Tuncer (1989)Orhun'dan Anadolu'ya Türk Damgaları T.D.AV. Yayını. No:51

GÜN, Pınar (2018) *Sosyal, Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye 1923 – 1960* Fethiye Belediyesi Yayını, Fethiye.

GÜNDOĞAN, Kadir;(1990) *Kurtuluş Savaşı Sırasında Türk-İtalyan İlişkileri*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1990.

GÜNGÖR, İ. Hulusi, SEVİNÇ, Berna "Milas Halı Desenlerinin Sınıflandırılması Ve Yayınlanmamış Madalyonlu Milas Halılarının Tanıtılması" 38. *ICANAS* s.635-644

GÜR, Barış (2012, "Hititler, Mikenler Ve Batı Anadolu'daki Kültür Etkileşimleri" *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* Cilt: 1 Sayı: 2, 2012, s.12-

GÜRSOY**,** Muzaffer (2012). "Doğu Kazakistan'da Tarbagatay Yamacındaki Şilikti Baygetöbe Kurganı" *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı:1/3, s. 40-54

HİDAYETOĞLU, Hafize Melek (2007) *Konya Yöresi Düz Dokumaları* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

İBN-İ BATUTA (2004) *Büyük Dünya Seyahatnamesi* Çev. Ali Murat Güven, İstanbul, Yeni Şafak Yayınları

İLGEN, Abdulkadir, (2007) "Batı Anadolu'nun Dünya-Ekonomiyle Bütünleşme Sancıları ve Gayrimüslim Tebaanın Rolü (1876-1908*), Belleten*, C LXXI, Ankara 2007, s.99- 157.

İKİEL**,** Cercis (2004) "Muğla'nın Coğrafi Özellikleri", *Muğla Kitabı* (Arkeoloji, Tarih, Coğrafya), s. 15-25, İzmir (Hazırlayan: A. Abbas Çınar)

İNAL, Selahattin (1955) "Meşe (Quercus) Etimolojik Ve Tarihi Etüdler" İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt V, s.100-111.

İNALCIK, Halil (2008) *Türk Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul

KARACA, Behset. (2013). "XVI. Yüzyılda Meğri (Fethiye) Kazası". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), s. 13-54.

KARADAĞ**,** Recep (2007) Doğal Boyamacılık, Ankara, DÖSİM Geleneksel El Sanatları Ve Mağazalar Müdürlüğü.

KARAMAĞRALI**,** Beyhan **(**1971**)** "Sivas ve Tokat'taki Figürlü Mezar Taşlarının Mahiyeti Hakkında" "Selçuklu Araştırmaları Dergisi S.II, s.75-109.

KARAMAĞARALI, Beyhan (1997). "Türk Halı Sanatındaki Motiflerin Yorumu Üzerine" Arış Dergisi, Yıl 1. Sayı.3, s. 28-39.

KAYAOĞLU**,** İsmet. (1981). "Anadolu Selçukluları Devrinde Ticari Hayat". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24 (1), 359-373. DOI: 10.1501/Ilhfak_0000000594

KILIÇ KARATAY, Semra (2019) "Aksaray Yöresi Halı Ve Düz Dokuma Örnekleri" Kalemişi Dergisi Cilt Sayı 7, Sayı: 14,s.49-70

KOÇAK, Kürşat (2011) "İslamiyet'ten Önceki Türk Devlet Geleneklerine Göre Tahta Çıkma Töreni Ve Yöntemleri" *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi* Sayı:4,s.101-117.

KORKMAZ**,** Hasan (2010) "Beyaz Zeminli Uşak Halılarındaki Kuş Motifine Dair Bir Çözümleme" *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (2010) 3/1,s. 19-32

KRAME**R,** Samuel Noah (2014*) Tarih Sümerlerde Başlar*, Çevirmen: Hamide Koyukan İstanbul, Kabalcı Yayınevi

Samuel Noah (2002) *Sümerler,* Çevirmen: Özcan Buze1. İstanbul, Kabalcı Yayınevi KRAMER,

KÖKTAŞ, Altuğ Murat (2016) "Osmanlı İmparatorluğu'nda Piyasa Düzenlemeleri: 1500-1700 İstanbul Kadı Sicillerinde Narh Uygulamaları" *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Nisan 2016; 9(2)S.219-242.

KURMUŞ, Orhan (1974) *Emperyalizmin Türkiye Girişi* İstanbul, Bilim Yayınları

QUATAERT, Donald (1999) *Sanayi Devrimi Çağında Osmanlı İmalat Sektörü*, Türkçeye

Çeviren Tansel Güney, İstanbul, İletişim Yayınları,1. Baskı.

LETTENMAİR, J.G.(1968).*Das Grosse Orient Teppiche-Buch,* München

MARCO Polo (2017) *Marco Polo Geziler Kitabı,* Çev. Ömer Güngören, İstanbul, Yol Yayınları, 2.

METİN, Tülay. (2013). Orta Çağ Akdeniz'inde Menteşe Beyliğinin İktisadî Faaliyetleri ve At Ticareti. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *173*(173), s.255-272

ONUK Taciser, AKPINARLI, F., ORTAÇ, H.S., ALP, K.Ö. (1998) Tarsus El Sanatları.Kültür Bakanlığı Yayınları:2087

ÖGEL, Bahaddin **(**1984**)**, *İslamiyet Öncesi Türk Kültür Tarih*i, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi

ÖGEL, Bahaddin (1971) *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, Milli Eğitim Basımevi, I. Baskı 1.

ÖLMEZ**,** F. Nurhan ETİKAN, Sema (2013) "Muğla İli Fethiye İlçesi Yantırlı Kilimleri" *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E* Kasım-Aralık- 13 Sayı 12:s.62-82

PIRLANTA**,** İsmail (2014) "Büyük Selçuklular Döneminde Horasan'da Tarım Ve Hayvancılık" *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/4 Spring 2014, p. 985-1004, Ankara-Turkey

SARI**,** Serkan (2008) *XV-XVI. Yüzyıllarda Menteşe, Hamid ve Teke Sancağı Yörükleri* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Isparta

SAY, Nuran (2009)" Ala-Yuntlu Halılarından (Muğla-Marmaris) Üç Örnek". *Erdem*, (53), 185-206.

SEVİNÇ, Berna(2021) "Milas Halıları" *Türk Halıcılığı Kitabı* Cilt :III, s.1587-1623

SEVİNÇ, Berna (2011) "Bodrum İlçesi Karaova (Garaova) Halıları ve Günümüzdeki Durumu"*2. Uluslararası Bodrum Sempozyumu Bildiriler Kitabı* s. 513-52

SEVİNÇ, Berna, (2013) "Osman Hamdi Bey'in Türbe Ziyareti Aslı Tablosunda Yer alan Mihraplı Milas Halısı ve Mihraplı Milas Halıları" 2013 *Muğla Değerler Sempozyum Bildiriler Kitabı* s.143-147

SEVİNÇ**,** Berna, ÖĞSÜZ Nagehan (2008) "Bodrum İlçesi Yalıkavak Beldesi Geriş Köyü Aynalı Kilim Dokumaları" *Gazi Üniversitesi I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu* 24-26 Nisan 2008, Ankara, Gazi Üniversitesi Türk El Sanatları Araştırma Ve Uygulama Merkezi Yayınları:1 s.425-430

SEVİNÇ, Berna (2005) *Geleneksel Milas Halıları Desen Ve Kompozisyon Kataloğu*, Milas Belediyesi Kültür Yayınları:10, Milas.

SOYLUER, Erdal (2006) "20.Yüzyıl Başlarında Menteşe Sancağı'nda Yerleşim Yerleri ve Nüfus*" ÇTTAD, V/13*, (2006/Güz), s. 109–135.

SOYSALDI, Aysen (1999) "Türk Kilimlerinde Dokuma Teknikleri ve Boyama Özellikleri" *Erdem Dergisi Halı Özel Sayısı* Cilt 10. Sayı:30, s. 599-614.

SOYSALDI, Aysen (2018) "Türklerde Yıldız Motifi ve Teke Yöresi Yıldızlı Zili (Burdur Yöresi) Örnekleri" .*9. Milletlerarası Halk Kültür üKongresi*, Maddi Kültür, s.425-439

SOYSALDI**,** Aysen (2009) *Düz Dokuma Teknikleri Ve Desen Çizimleri*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını:379

SÖNMEZ, Zeki (1984) "Batı Anadolu Halıcılığının 19. Yüzyıldaki Durumu" *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi Halı Özel Sayısı,* s.95-106

STONE, Peter F. (2013) *Oriental Rugs An Illusrated Lexicon of Motifs, Materials, and Origins* ISBN:.978-1-4629-1184-4(ebook)

SÜMER, Faruk (1984) "Anadolu'da Türk Halıcılığı "*Türk Dünyası AraştırmalarıHalı Özel Sayısı* s.44-54,stanbul

ŞAHİN Haşim**,** ARİFOĞLU, Yunus.” Selçuklu Öncesi Dönemde Horasan: Coğrafi Konum, İktisadi Yapı ve Şehirler” *Akademik İncelemeler Dergisi* (Journal of Academic Inquiries) Cilt/Volume: 8, Sayı/Number: 3, Yıl/Year: 2013

ŞİMŞEK, Muttalip (*2013) 20 Yüzyılın Başlarında Aydın Ve Menteşe Sancaklarında Gayri Müslimlerin Demografik Ve Sosyo Ekonomik Durumu* (1900-1925) Doktora Tezi Yayınlanmamış, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

TANSUĞ**,** Sabiha (1971) “Yılanlı Halının Hikâyesi” Türkiyemiz Dergisi, S.3, s.42-43.

TEKÇE**,** E. Fuat (1993) *Altaylardan Bir Halının Öyküsü Pazırık*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları:1542,Sanat- Sanat Tarihi Dizisi:64-5,

TEMEL, Mehmet -Akça Bayram- Soyluer Erdal (2013) *Menteşe (Muğla) Tarihi İle İlgili Osmanlı Arşiv Belgeleri Kataloğu*, Muğla, Esin Matbaası.

THEUNİ SSEN**,** Hans “(Dostluğun Bedeli)1612-1617Yıllarında Hollanda İle Osmanlı Devleti Arasındaki Resmi İlişkilerin Oluşmasında Hediyenin Rolü” *Kebikeç Dergisi*:25,s. 51-66

TUNCER**,** Orhan Cezmi(2007)*Anadolu Kervan Yolları,*Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları,Ankara

TURAN**,** Osman., (1984*). Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*. İstanbul, Nakışlar Yayınevi, (2.Baskı) İstanbul

TUTSAK**,** Sadiye (22007) Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Uşak'ta Halıcılığın Makineleşme Süreci” *Belleten* Sayı71s. 65-98

USLU, Mehmet (1982) “Bodrum’un Dokumacılık Ve Boyacılığı” *2.Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri* Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları No:19 Basım Yılı 1984.s.356-377.

UZUN, Nursel (1987) *Milas Halılarında Motifler*, Yüksek Lisan Tezi, Yayınlanmamış, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

UZUNÇARŞILI, İbrahim. H. (1984), *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri,* Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi

ÜRER, Harun (2012) *Haneden Ticarethaneye Batı Anadolu Halıcılığı*, İzmir, Ege Üniversitesi

WİTTEK, Paul. *Menteşe Beyliği* 13.15 Asır da Garbî Küçük Asya Tarihine Ait Tetkik Tük. Çeviren O. Ş. Gökyay Ankara Türk Tarih Kurumu Basımevi

YAĞAN, Şahin Yüksel (1978) *Türk El Dokumacılığı*, İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları

YETKİN, Şerare (1974) *Türk Halı Sanatı*, İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları

YETKİN, Şerare (1978) "Divriği Ulu Camiinde Bulunan Osmanlı Saray Üslubundaki Kilimler" *Belleten* C. XLII, S.165,s.53-66

YILDIZ, Ali. (2012). "Teke Yöresinde Barak Kilimleri." *Arış Dergisi*, (8), s.148-159.

YILDIRIM, Mustafa (2000) "Anadolu Selçuklu Halıları İle Azerbaycan Halıları Arasındaki Motif Birliği Üzerine" *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fak Dergis*i Cilt: 10, Sayı:10 s.251-278

YILDIRIM, Mustafa (2011) "Konya Alaeddin Camii'nde Bulunan Cicim Örnekleri" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 457-482.

YILDIRIM, Mustafa (2012) "Konya Alaeddin Camiinde Bulunan Zili Dokumalardan Örnekler" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergis*i Sayı:31, s.297-321.

YILDIRIM Erdal (2018) "Alevi Topluluğunda Bireylerin Üzerlerinde Taşıdıkları Dini Sembollerin Anlamsal Boyutları (Tunceli Örneği)" *Alevilik Araştırmaları Dergis*i Hakemli Dergi Kış/Winter 2018, Sayı/Issue 16. ISSN 2146-4421 Ankara, Aralık – 2018, s.55-68

YILMAZ, Gülgün (2019) "Doğu'dan Batı'ya Bir Öykünme Örneği: 'Smyrna' Halıları" *Akdeniz Sanat Dergisi,* Cilt 13, s. 425-434

YILMAZ**,** Mustafa (2011) *Eski Hamur Mayasıyla Mordanlanmış SelülozikVe Protein Elyaflarının Ve Ahşap Numunelerinin Soğan Kabuğu(Allium cepa L.) Ekstraktı İle Boyama Özelliklerinin İncelenmesi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kimya Ana Bilim Dalı Y. Lisans Tezi, Basılmamış

YÜCEL, Yaşar (1992*) Osmanlı -Ekonomi- Kültür- Uygarlık Tarihine Dair Bir Kaynak: Es'ar Defteri (1640)* Tarihli), Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi

ZENCİR**,** Ebru**,** ÇİÇEK, Dönüş 2014) "Bodrum'da Turizmin Gelişimi"1960-2001 III. *Disiplinler arası Turizm Araştırmaları Kongresi 04-05 Nisan 2014. Bildiri Kitabı*, s. 312-323

ZAİMOĞLU, Ömer, TEKE**R**, M. Suzan (2010) "Kovanlık Köyü- Ovaköy Camii (Döşemealtı/ Antalya Halıları" *Akdeniz Sanat Dergisi* Özel Sayı, s.169-262).

ZİPPER, K. Fritzsche C.(1989) *Oriental Rugs Volume IV*. Turkısh Munih

İNTERNET KAYNAKLARI

AKDENİZ, Olcay, (Akdeniz, https://mitso.org.tr/milas-halisi/) Erişim Tarihi: 03.Mart 2018

BOZKURT, Nebi, //islamansiklopedisi.org.tr/seccade**).** 13.07.2019

EMECEN, Feridun, islamansiklopedisi.org.tr/aydin 18.02.2021

GENÇ, Mehmet)https://www.youtube.com/watch?v=Z9n74VS2Tq0) Erişim Tarihi 15.06.2021

MERÇİL, Erdoğan, https://islamansiklopedisi.org.tr/menteseogullari Erişim Tarihi 15.09.2020

ÖNEY**,** Gönül (1971) Anadolu Selçuklu Mimarisinde Aslan figürü s.41https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1356933 Erişim Tarihi15.07.2019

ÖZDOL Kutlu, Serap "Neolitik Dönemde Tekstil" *Aktüel Arkeoloji Dergisi* http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/?/=1386 Erişim tarihi.20.08.2016, sa:15.00

TURAN, Refik, Dr. Güray KIRPIK (2016) *Selçuklu Dönemi Türklerde Sosyal ve Ekonomik HayatAnadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları* |AVESİS Gazi Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi. Erişim Tarihi 30.01.2021

(https://sozluk.gov.tr/ Erişim Tarihi:13.08.2020

https://muweb.mu.edu.tr/Newfiles/1522/1522/g%C3%B6%C3%A7%20yolu%20proje%20haritas%C4%B1(1).p

http://kuranfihristi.net/fihrist/a%C4%9Fa%C3%A7).13.07.2020

(http://www.mugla.gov.tr/tarihce) Erişim Tarihi:15.07.20020

(https://konyakultur.gov.tr/images/uploads/files/Catalhoyuk)13.02.2020

TDK20, https://sozluk.gov.tr/) Erişim Tarih**i.**15.09.2021

hürriyet.com.tr) Erişim Tarihi: 21.09.20

https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/necm-suresi Erişim Tarihi: 13.03.2022

https://kuran-ikerim.org/meal/diyanet/sems-suresi Erişim Tarihi3.03.2022

(http://www.fethiye.gov.tr/fethiye-tarihcesi) Erişim Tarihi.13.12.2021

(https://muglaekohaber.com/ Erişim Tarihi18.02.2022

TÜRK, Nurgül**,**https://www.youtube.com/watch?v=XduKCOWUn0w Erişim Tarihi:15.01.2022

https://www.altayli.net/osmanli-donemi-hali-ve-duz-dokuma-yaygilari.html Erişim tarihi 15.05.2021

(https://ci.turkpatent.gov.tr/ Erişim Tarihi: 15.04.2020

)

EK 1.KAYNAK KİŞİ LİSTESİ

Avni Buğday 1950 Bozüyük doğumlu, üniversite mezunu, emekli öğretmen. 12.10 2020

Abdi Şenoğulları, 1952 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu. 09.07.2018

Ayşe Gündoğdu 1935 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu ev hanımı-13.09.2019

Asiye Ferhan Uzun 1960 Denizova doğumlu Üniversite mezunu, ev ekonomisti Köyceğiz 21.09.2019

Aynamah Mersin 1953Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 21.09.2018

Ali Madan,1962 Kızılyaka doğumlu, üniversite mezunu, öğretmen 09.05.2018

Ayşe Özsoy1965 Kıran doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı, 27.02. 2018

Ayşe Demirel, 1948 Bodrum Mumcular doğumlu, ilkokul mezunu, Ev Hanımı 22.02.2018

Aysel Kartal, 1957 Zeytinköy doğumlu, üniversite mezunu, emekli öğretmen 12.09.2018

Aysel Şenoğulları, 1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 16.06.2018

Ayşe Kara, Yaraş Mahallesi 1955doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 16.02.2018

Ayşe Özcan 1955 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 02.03.2018.

Aysen Tülin Açık 1981 doğumlu, ön lisans mezunu, kurs öğretmeni 11.02.2018

Ayşe Kuş, 1973Mumcular doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 25.03.2018

Ayten Topaloğlu, 1962 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 15.02.2018

Adile Yılmaz, 1958 Kuzluk Köyü doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.08.05.2019

Aynamah Kavasoğlu,1933 Çıtlık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,10.11.2018

Bayram Akça,1969 Karacaören doğumlu, Üniversite mezunu, akademisyen,12.01.2022.

Berna Sevinç 1968 Samsun doğumlu Yüksek Lisans mezunu, Milas Meslek Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi 10.10.2020 ta

Behiye Can,1964 Turunç doğumlu, Üniversite mezunu, turizmci 06.03.2018

Birsen Toker,1963Sındı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,28.01.2019

Durdane Uzun 1948Çatakbağyaka doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı 27.03.2018

Durkadın Dereli,1964, Eldirek doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 04.08.2018

Esma Uzun ,1963 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 10.03.2018

Emine Kaya 1958 Karacahisar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 07.07. 2018

Elif Özkan, 1956 Pınar doğumlu, okuryazar, ev hanımı, 14.05.2019

Ümmühan Kartal. 1958 Zeytinköy doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 13.02.2018

Fatma Uzun, Meke1970 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 21.02.2018

Fatma Karakuş,.1957 Katrancı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 09.10.2018.

Feyzi Akgül 1973 Muğla doğumlu, Üniversite mezunu, esnaf (Halıcı)10.05.2018

Fatma Özgül,1965 Mumcular doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf 25.03.2018

Fatma Tuna 1957 Dalaman Bezkese doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 04.08.2018

Fatma Kaya, 1976Bozalan doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 27.04.2018

Fatma Aydın, 1945 Kızılyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 21.12. 2018

Fatma Can,1932 Turunç doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı 10.04.2018

Fatma Uzun,1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,27.04.2018

Fatma Kaya, 1976 Bozalan doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 27.04.2018

Fatma Kara, 1950 Kuzyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı. 10.03.2019

Fatma Akkaya,1960 Kayadibi doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,11.10.2018

Fatma Çoban,1932 Eldirek doğumlu, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı. 07.08.2018

Fatma Can,1932 Turunç doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.06.04.2018

Gülü Uzun, 1926 Çatakbağyaka, doğumlu, okuryazar değil. Ev hanımı.12.05.2017

Gülsiye Kavasoğlu,1943 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 28.02.2018

Gülümser Kavasoğlu,1958 Çıtlık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 15.03.2018

Gülsem Atak,1953 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 17 01. 2019

Gülkız Öztürk, 1937Bozyer doğumlu, doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 07.04. 2018

Gülistan Öztürk,1937 Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 07.04. 2018

Gülsevim Şahin, 1958 Döğüşbelen doğumlu, lise mezunu, emeklim 02.03.2018

Gönül Çakır,1950 Mumcular doğumlu, ilkokul mezunu ev hanımı 08.05. 2018

Güliz Taşdemir, 1986Kızılağaç doğumlu, ilkokul mezunu, kursiyer 04.02.2018.

Gülayşe Kara,1950 Yaraş doğumlu, okuma yazma bilmiyor, ev hanımı 15.04.2018

Gönül Çakır,1950 Bodrum Mumcular Yeniköy, doğumlu, ilkokul mezunu, 08.05.2018 tarihinde yapılan görüşmede verdiği şifahi bilgilere göre.

Güven Yiğit , 1973 Fethiye doğumlu, Üniversite mezunu, Seydikemer Halk Eğitim Müdürü, 04.08.2018

Hörü Yıldırım,1948 Çatakbağyaka 1948 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 09.10.2019

Hümayun Öner,1933 Çiftlik doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı,12.09.2018

Hatice Sarı,1935 doğumlu, ilkokul mezunu 12.10. 2019 tarihli şifahi görüşme

Hülya Ege Uzun 1976 Marmaris Bayır doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 12.03.2020

Hatice Karakuş, 1957 Katrancı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 27.09.2018

Hatice Yıdırım,1937 doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı,07.04.2018.

HaticeYıldırım,1959 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 13-01. 2019

Halise Kaya 1957 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 07.09.2018.

Hatice Karataş, 1936 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 21.09. 2018

Hanife Kaya, 1967Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 06.07.2018

Hüseyin Gündoğdu,1935 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, arıcı, 17.09.2020

Hamide Karataş, 1950 Şeref doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 04.02-.2018

Humayun Öner,1933 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 23.03 .2018

Hatice Orhan,1960 Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 07.04.2018

Hatice Yıldırım, 1958 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,09. 10.2019

Hatice Oral, 1959Arpacık doğumlu, Ortaokul, mezunu, emekli memur 02.08.2018

Hatice Özyörük,1956 Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 27.09.2018

Hava Çetinkaya,1970 Kavaklıdere Menteşe doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı03.02.2018

Hatice Madan,1985 Sarayyanı doğumlu, Üniversite mezunu, öğretmen, 23.02.2018.

İbrahim Gökçe, 19 70cÇatakbağyaka doğumlu lise mezunu, cami imamı 19.02.2018

İbrahim Şimşek,1962 Yaraş doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi 16.02.2018

İlknur Arıcan,1976 Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu. ev hanımı 27.10.2018

İsmail Yayla,1960 Menteşe doğumlu, ilkokul mezunu, mahalle muhtarı 10.11.2018

Kezban Aydın, 1976 doğumlu, Üniversite mezunu, kurs öğretmeni 04.04.2018
Melek Oruç, 1959 Çamovalı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 09.07.2018

Mehmet Peçen,1960 Kadıköy doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf,17.10.2018.

Mehmet Çiçekli, 1940 Çiçekli doğumlu, lise mezunu, emekli din görevlisi,13.09.2018
Mehmet Akgül ,1946 doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf, 10.08. 2018 a

Mihriban Gülseren, 1934 Kemer doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 15.09.2018

Mustafa Tuna,1944 Fethiye Kayaköy doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi,27.10. 2018.
Mustafa Şahin, 1959, Çamlıbel köyü doğumlu, Üniversite mezunu emekli öğretmen 11.09.201
Mustafa Ali Damgalı,1960 Çamovalı doğumlu, ilkokul mezunu, mahalle muhtarı,07.07.2018

Melek Karadeniz,1940Alişar doğumlu, okuma yazma bilmiyor,
Niyazi Çengel, 1955Mumcular doğumlu, orta öğretim mezunu, esnaf 25.03. 2018

Nazik Tokan,1963 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 09.10.2019

Naciye Akça, 1945 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 24.08.2018

Nasibe Balcı, 1950 Portakallık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,13.09.2018
Naciye Yıldırım,1937 Bozyer doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı. 07.04.2018
Nazire Bingöl, 1955 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 23.06. 2018

Nevcan Kaya 1965Çırpı doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı.10.03.2018

Nurten Gökçe, 1957Denizova doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 12.09.20018

Neriman Çetin, 1965Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 13.04.2018

Ömür Arsal, 1953 Ortaköy doğumlu ilkokul mezunu, ev hanımı 02.08.2018

Perihan Çağdaş, 1958 Akıncılar doğumlu, lise mezunu 6, emekli hemşire 11.07.2018

Pakize Bozyer, 1946 Karabörtlen doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 21.03.2018

Raziye Darcan, 1952Yörükoğlu doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 20.09.2018

Ramazan Oral,1957, Arpacık doğumlu Üniversite mezunu, Tarım Kredi Kooperatif Müdürü 02.08.2018.

Raziye Özkan,'1945 Pınar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,18.09.2018

Rabia Arıcı Armağan 1979 Çıtlık doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 23.05.2018
Sadike Tolga, 1933 Denizova doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı,23.08.2019
Saden Uyumaz,1958 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 12.09.2018

Şengül Çamur,1968 Göktepe doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 21.05.2019

Şenay Yıldız, 1960 Milas Bafa doğumlu, lise mezunu, emekli memur 11.09 2018.

Şerif Özcan,1960 Gökçeovacık doğumlu, lise mezunu, emekli din görevlisi 02.08.2018
Şefika Çetin, Meke 1933 doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı,12.08.2018
Saffet Solak Niğde doğumlu, ön lisans mezunu, esnaf 27.09.2018

Sultan Balcı,1934, Karabörtlen doğumlu, okuryazar değil, ev hanımı-23.02.2018

Sultan Özkan,1969 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı21.02.2018.

Sakine Özkan,1948 Çatakbağyaka doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 09.07.2018

Saliha Ural, 1928Arsa doğumlu, okuma yazma bilmiyor. Seydikemer 27.10.2018

Saniye Kanat,1962 Gölcük doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 21.06.2018

Saynur Yüzerler,1963Alişar doğumlu, lise mezunu, ev hanımı 21.09. 2019
Saniye Şimşek, 1963 Ekşiliyurt doğumlu, ilkokul mezunu,ev hanımı 02.06.2018

Fikrîye Tok, 1957Yemişendere doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 07.04.2018

Saliha Akça, 1956, Karacaören doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı,24.08.2018.

Şerife Akça,1950 Karacaören doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 24.08.2018

Yadigâr Can, 1961 Marmaris Turunç doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 09.03.2019

Dilber Karataş, 1962 Meke doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 23.08.2019

Ülkü Karakulak, 1938 Milas Karacahisar doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 06.07.2018

Ümmü Gülsüm Ayan,1960 Kayadibi doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 11.09.2018

Ümmü Gülsüm Cumbul,1948Paşalı doğumlu ilkokul mezunu ev hanımı 02.08.2018

Ümit Alper, 1976Kavaklıdere doğumlu, Üniversite mezunu, esnaf 10.05.2018

Yadigâr Kayacık,1950, Karacaören doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı, 27.08.2018

Yaşar Orhan,1960 Bozyer doğumlu, ilkokul mezunu, esnaf, 07-04.2018

Zeynep Şenoğulları,1985 Çiftlik doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı 09.07. 2018

Zehra Topal,1961 Fethiye doğumlu, üniversite mezunu, ev hanımı,21.09 20

EK 2 TABLOLAR

TABLO:2: KATALOGDAKİ DOKUMA TÜRÜ TABLOSU

Dokuma Türü	Adet
Halı	**107**
Kilim	**84**
Cicim	**51**
Zili	**16**
Toplam	**258 Adet**

TABLO 3: ZİLİ DOKUMALAR TABLOSU

Dokumanın Adı	Ölçü Aralığı(en küçük en ve- boy) (en byük en ve boy	Adet
Alaçul	198x278-cm-240x345 cm	3
Kilim	120x170cm-140x213	2
Yolluk	100x240cm	1
Namazlağı	90x152cm-100x135cm	3
Ekmek Mendili	90x110cm-105x110cm	2
Çuval	85x117 cm	1
Heybe	45x135cm	1
Torba	40x45 cm	1
Paspas	60x80 cm	1
Minder	40x45	1
Toplam		16 Adet

TABLO 4: CİCİM DOKUMALAR TABLOSU

Dokuma Adı	Ölçü Aralığı (En küçük en-boy x en büyük en-boy	Adet
Yer Yaygısı kilim		**11**
Yolluk	**75x170cm- 85x200cm**	**3**
Namazlağı	**64x104cm-100x152 cm**	**10**
Çuval	**65x104 cm-78x100**	**11**
Ekmek Mendili	**88x92cm-103x105 cm**	**6**
Hey	**40x136cm-45x130 cm**	**4**
Torba	**28x30cm-40x45 cm**	**6**
Toplam		**51 Adet**

TABLO 5: KİLİM DOKUMALARDA ÇEŞİTLERİ GÖSTEREN TABLO

Dokuma Adı	**Ölçü Aralığı (En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Yer Yaygısı kilim		**38**
Yolluk	**75X170cm-85x200cm**	**2**
Namazlağı	**64x104cm-100x152 cm**	**17**
Çuval	**65x104 cm-78x100**	**3**
İteği		**3**
Ekmek Mendili	**88x92cm-103x105 cm**	**5**
Heybe	**40x136cm-45x130 cm**	**4**
Torba	**28x30cm-40x45 cm**	**4**
Alaca	**33x80cm-80x148cm**	**7**
Tablo	**50x100cm**	**1**
Toplam		**84 Adet**

TABLO 6: ÇÖZGÜ YÜZLÜ DOKUMALAR TABLOSU

Dokuma Adı	**Ölçü Aralığı (En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Alaca Yaygı	**150x280 cm-200x320 cm**	**4**
Alaca	**33x80cm100x163 cm**	**7**
Ala Çuval (Seyrek Çuval)	**75x110cm-82x113cm**	**3**
Alaca heybe (kıl heybe)	**50x135cm**	**1**
Kıl Torba	**25x45cm-50x55cm**	**2**
Toplam		**17 Adet**

TABLO 7: ATKI YÜZLÜ DÜZDOKUMALAR TABLOSU

Dokuma Adı	**Ölçü Aralığı (En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Al Yaygılar	**140x190cm-198x340 cm**	**2**
Al Kilim/ala kilim, Koca Kilim, Çubuklu Kilim, Sal kilimi, Parmaklı/taraklı Kilim	**120x190cm-170x364 cm**	**26**
Kırca Kilim	**130x180cm**	**1**
Namazlağı	**75x130cm-90x120**	**4**
İteği	**96x146cm-103x157 cm**	**3**
Ekmek mendili	**90x90cm-95x95 cm**	**5**
Toplam		**41 Adet**

TABLO 8: ATKI YÜZLÜ FARDA (DELİKLİ) KİLİMLER

Dokumanın Adı	**Ölçü Aralığı En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Yer Yaygısı Delikli Kilim	**110x170cm-182x292cm**	**16**
Yolluk	**80X268 cm-90X170 cm**	**2**
Namazlağı	**65x107cm-102x140 cm**	**13**
Heybe	**45x138 cm-50x135 cm**	**3**
Tablo	**50x100 cm**	**1**
Torba	**25x25cm-28x30 cm-**	**2**
Toplam		**37 Adet**

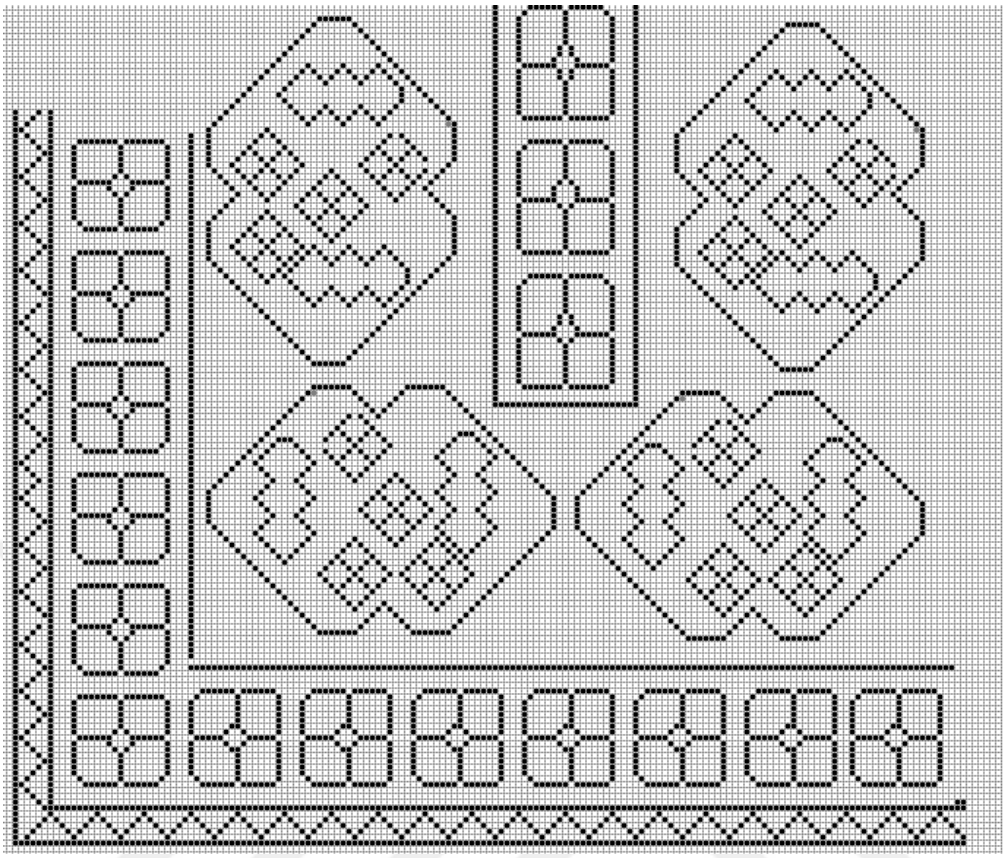
TABLO 9: HALI DOKUMALAR TABLOSU

Dokumanın Adı	**Ölçü Aralığı En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Yarım taban (kelle)Halı	**190x225 cm-202x290 cm**	**3**
Seccade Halıları	**100x162cmx-160x220n cm**	**59**
Yolluk	**91x450cm**	**1**
Divan halıları	**90x170 cm-100x190cm**	**4**
Namazlağı	**63x106 cm-98x130 cm**	**21**
Heybe	**45x138 cm-50x135 cm**	**4**
Yastık	**46x130 cm**	**1**
Örneklik Halı	**50 x110 cm-65x104cm**	**3**
Küçük Parça Halılar	**20x28 cm-60x82 cm**	**11**
Toplam		**107 Adet**

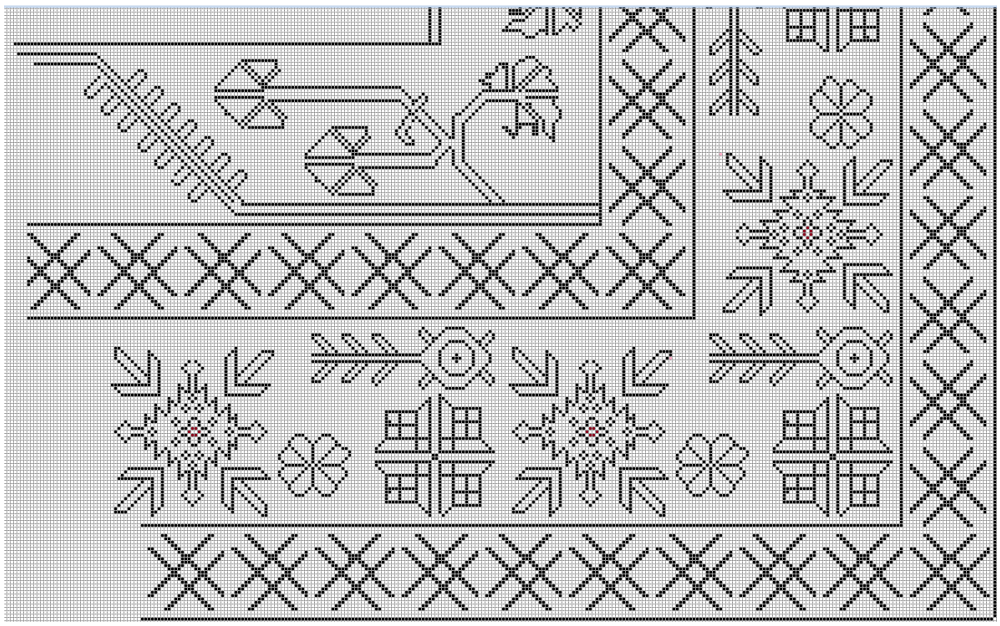
TABLO 10: KÜÇÜK PARÇA HALILAR

Dokumanın Adı	**Ölçü Aralığı En küçük en-boy x en büyük en-boy**	**Adet**
Araba koltuk halısı	**45x130 cm**	**1**
Paspas	**45x80cm60x92 cm**	**4**
Sandalye Minderi	**40x40cm 42x42 cm-**	**4**
Portre	**60x80 cm**	**1**
Çanta	**20x28 cm**	**1**
Toplam		**11 Adet**

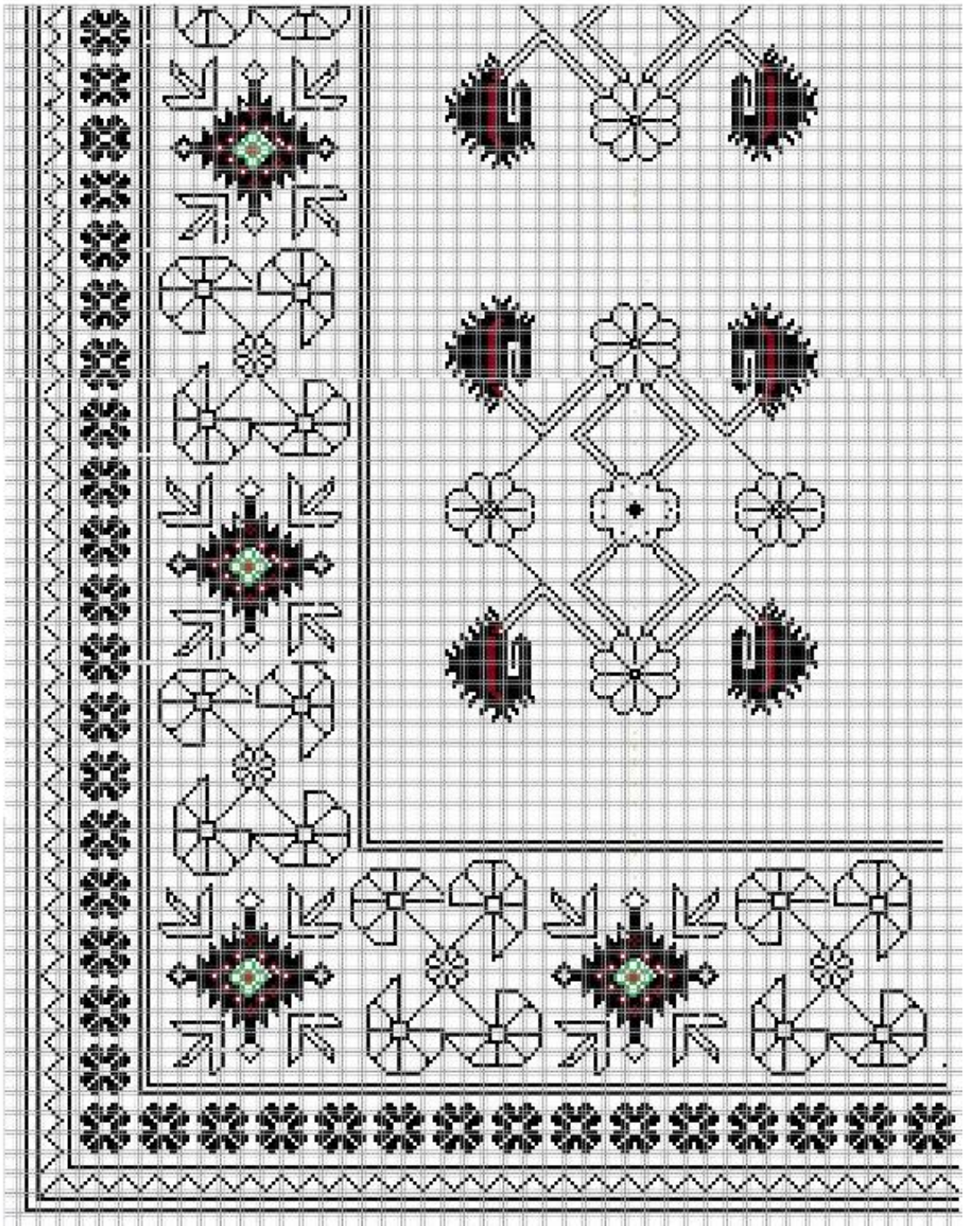
EK 3. ÇİZİMLER

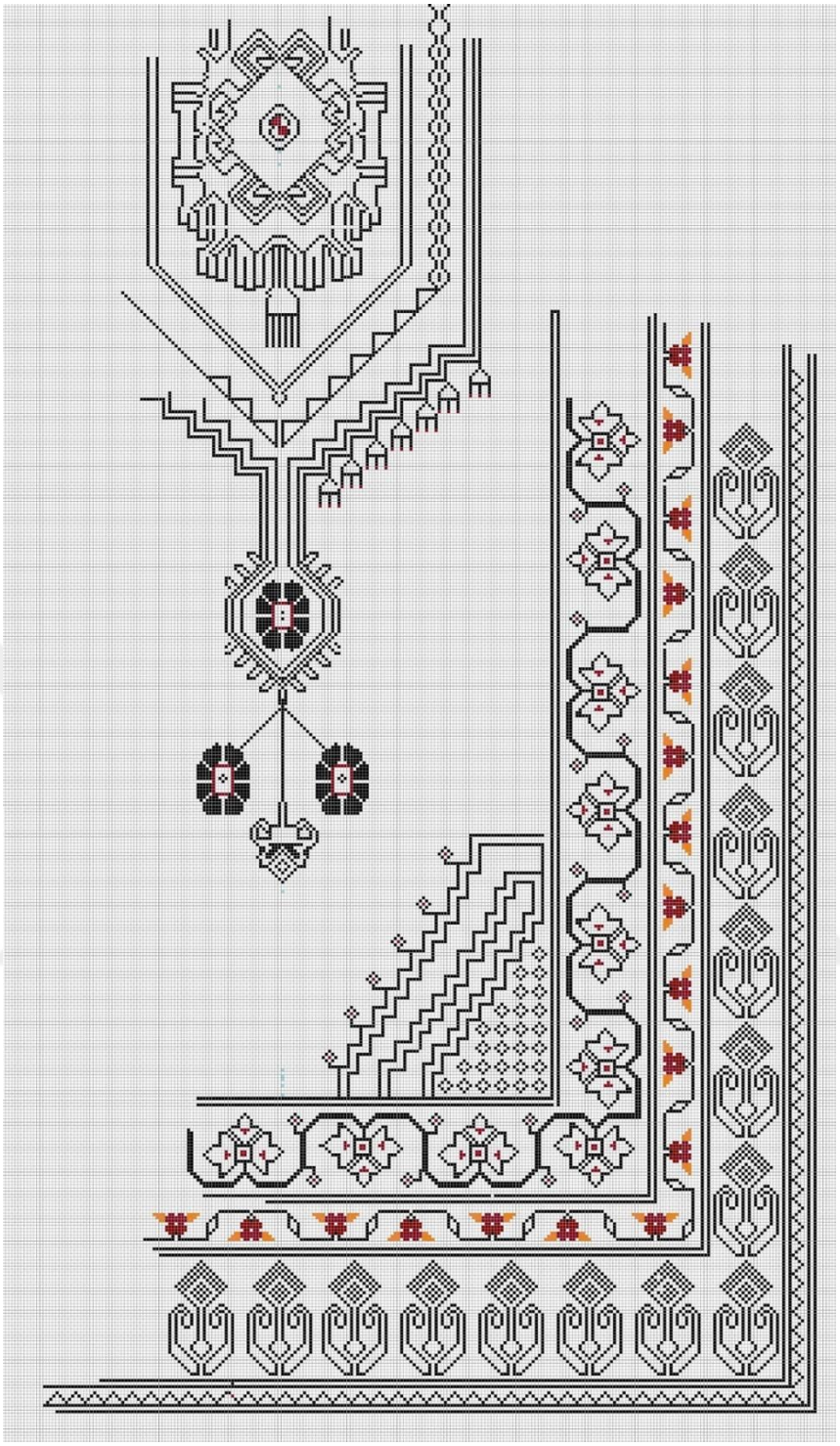
Çizim No. 63: Örnek No. 1 Muğla-Menteşe.Bozyer Döşek Halısı

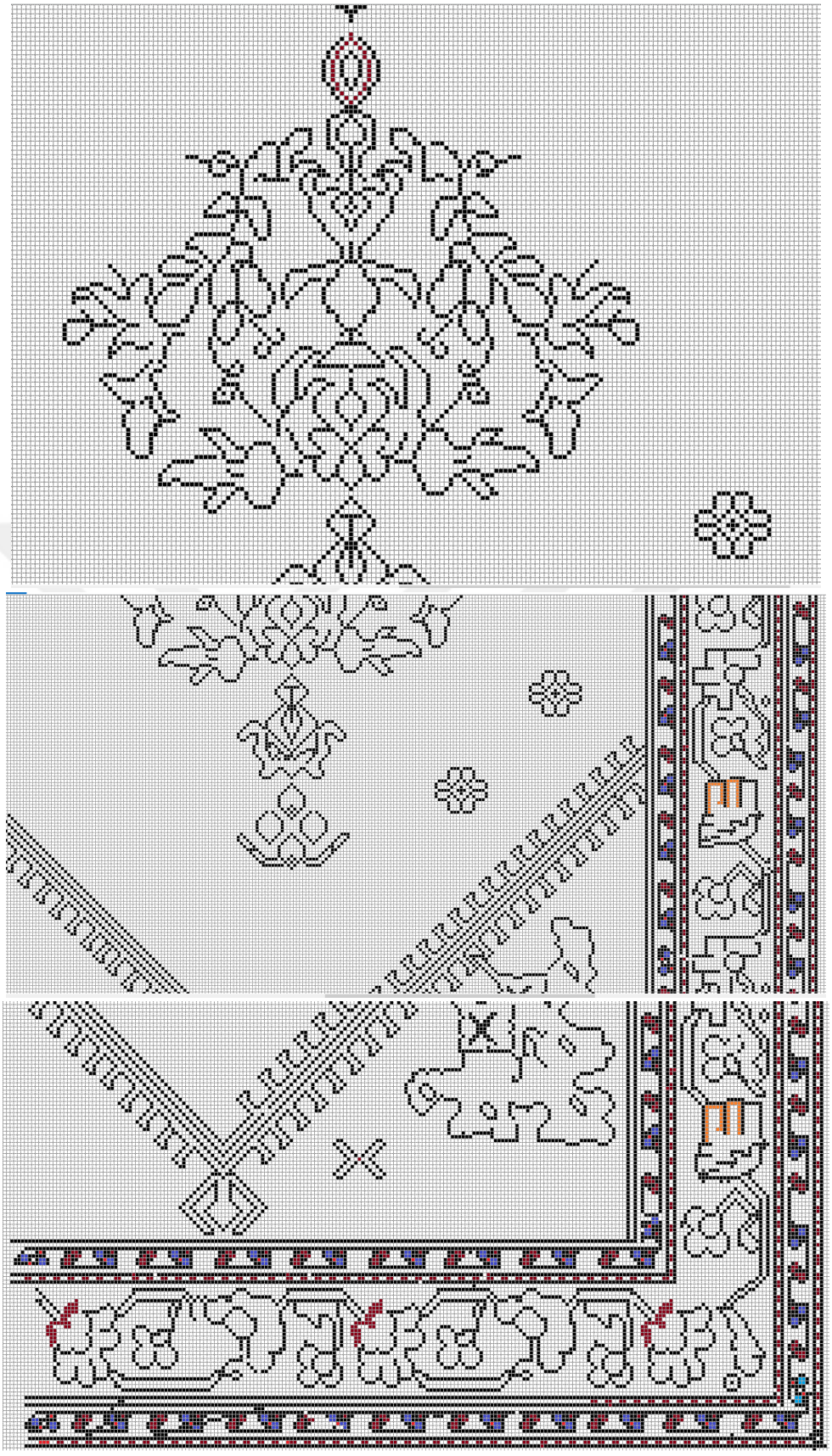
Çizim No. 64: Örnek No. 2 Ada Milas, Anahtarlı Su Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı

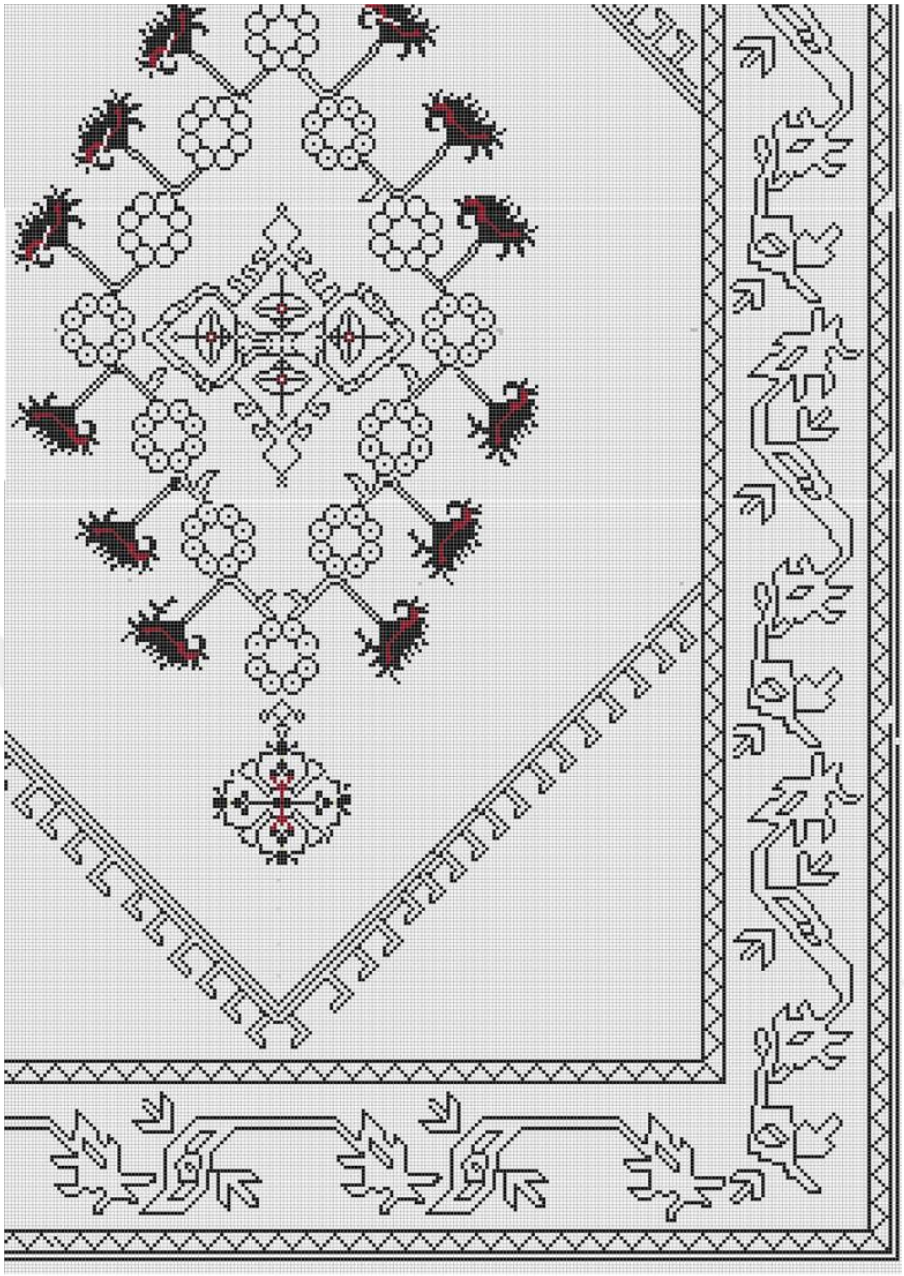
Çizim No. 65: Örnek No. 3 Karasu Düzenlemeli Turunçlugöl Desenli Milas Halısı

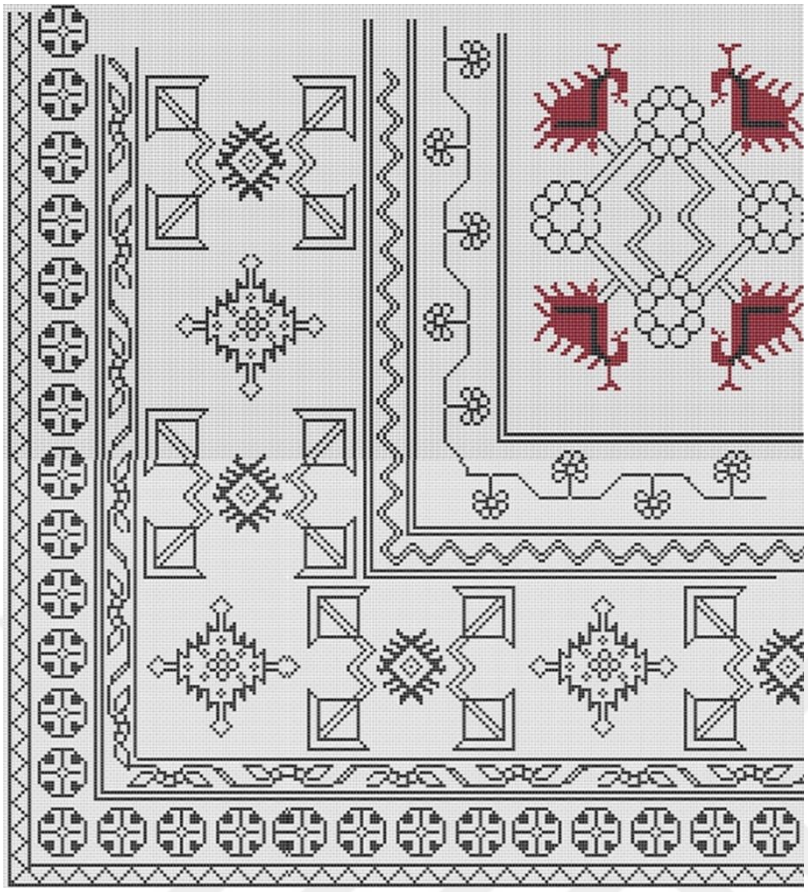
Çizim No. 66: Örnek No. 5 Kayseri Yahyalı Modeli Muğla-Milas Halısı

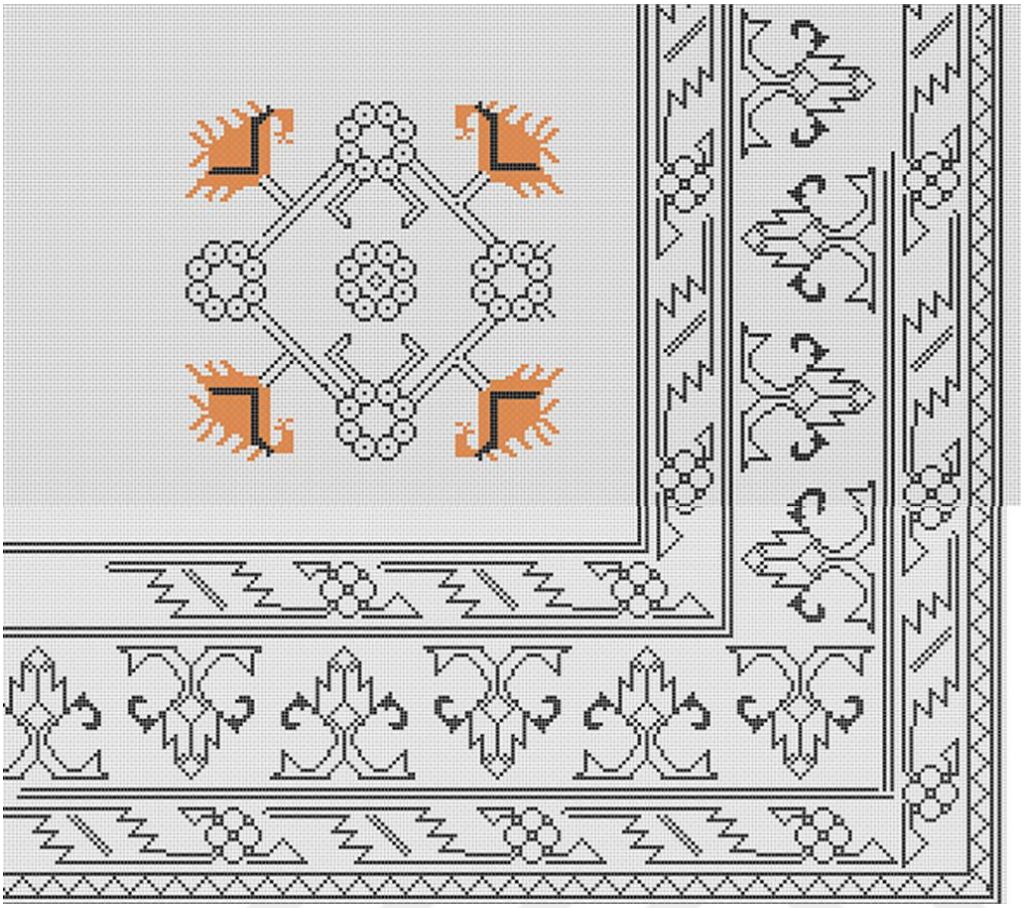
Çizim No. 67: Örnek No. 6 Çift Taraflı Mihraplı GöbekliMuğla Milas Halısı (Fotoğraf. 6)

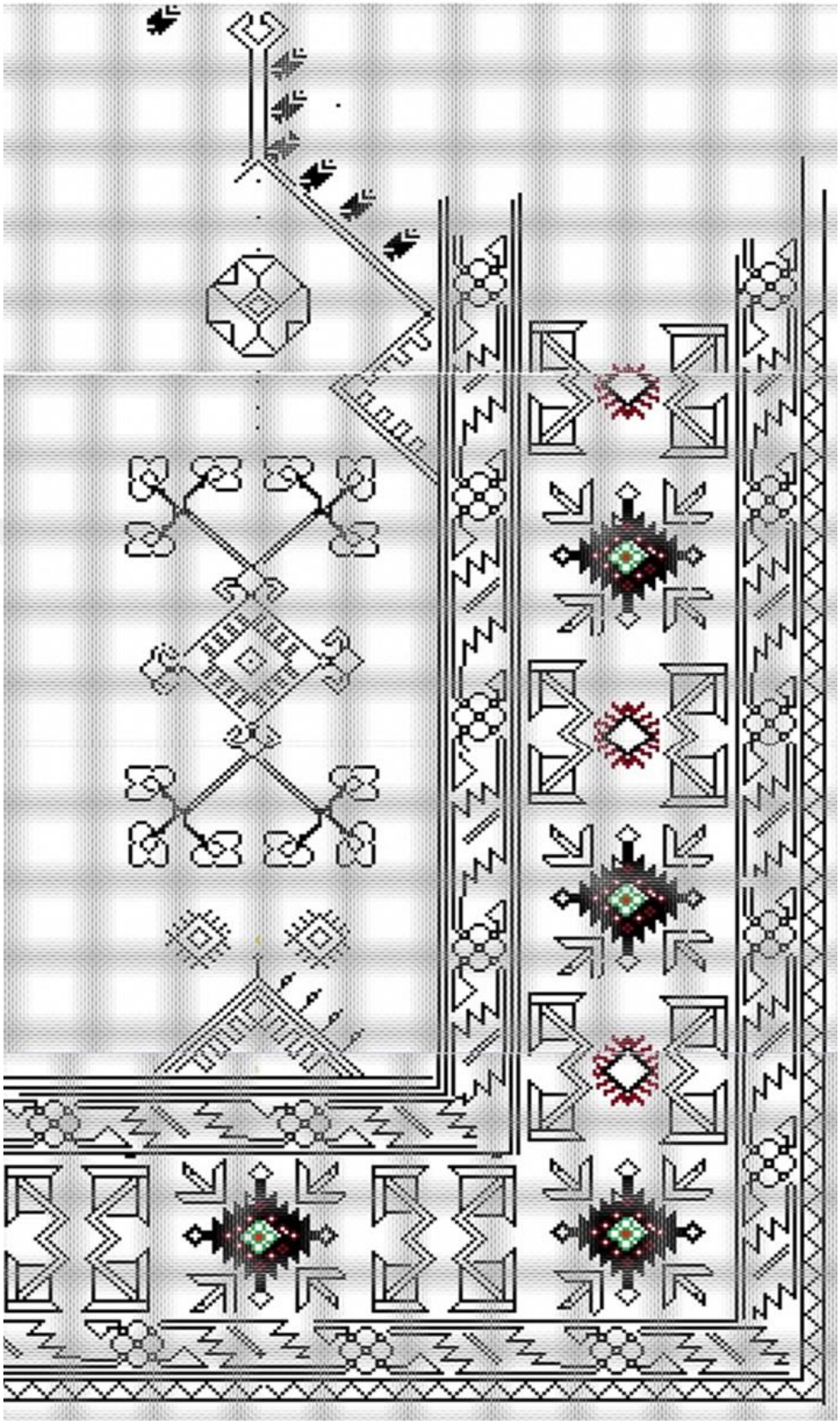
Çizim No. 68: Örnek No. 7 Karacaağaç Modelli Çift Taraflı Mihraplı Turunçlugöllü Halı

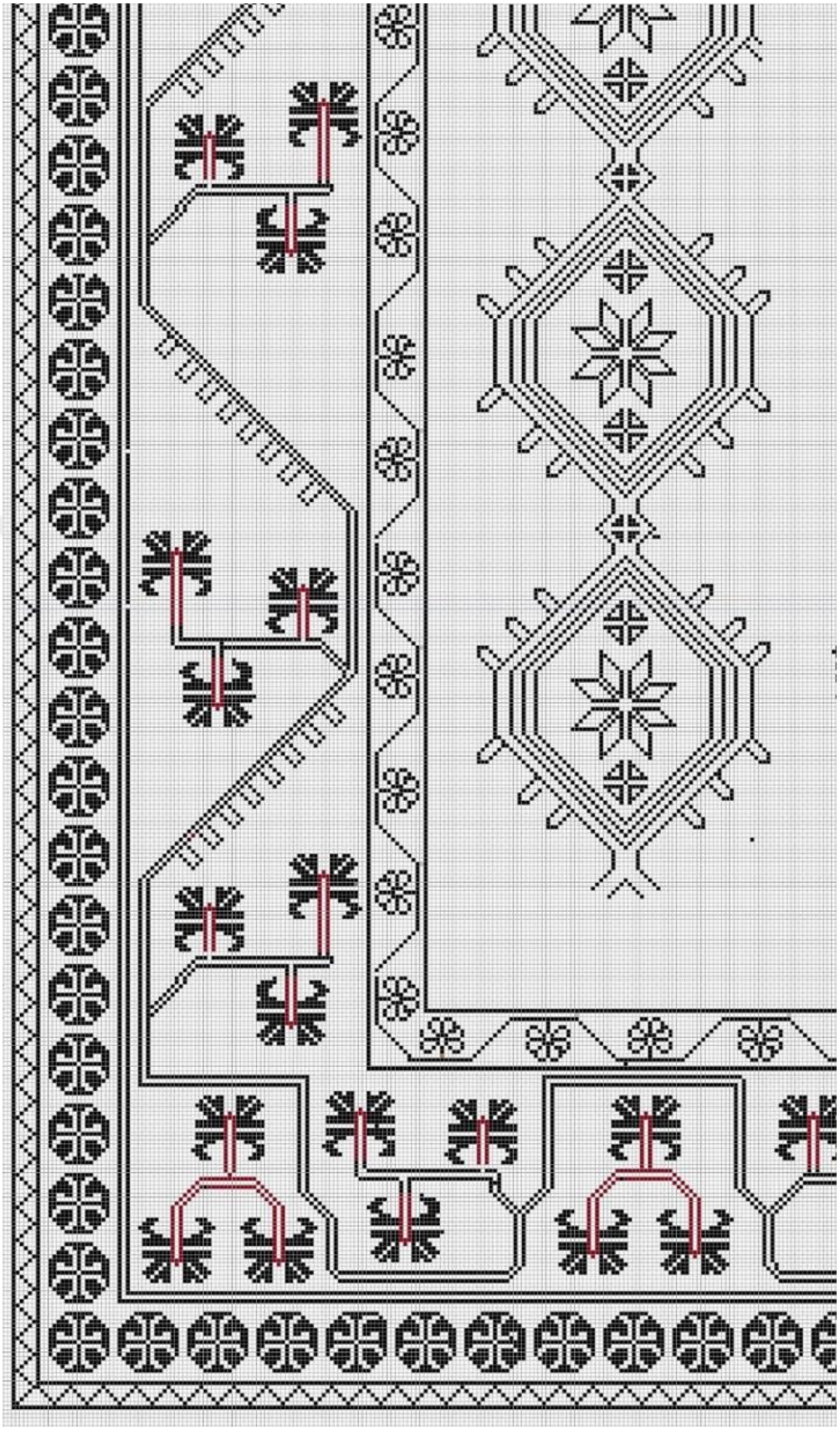
Çizim No. 69: Örnek No. 8. Mihrapsız Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

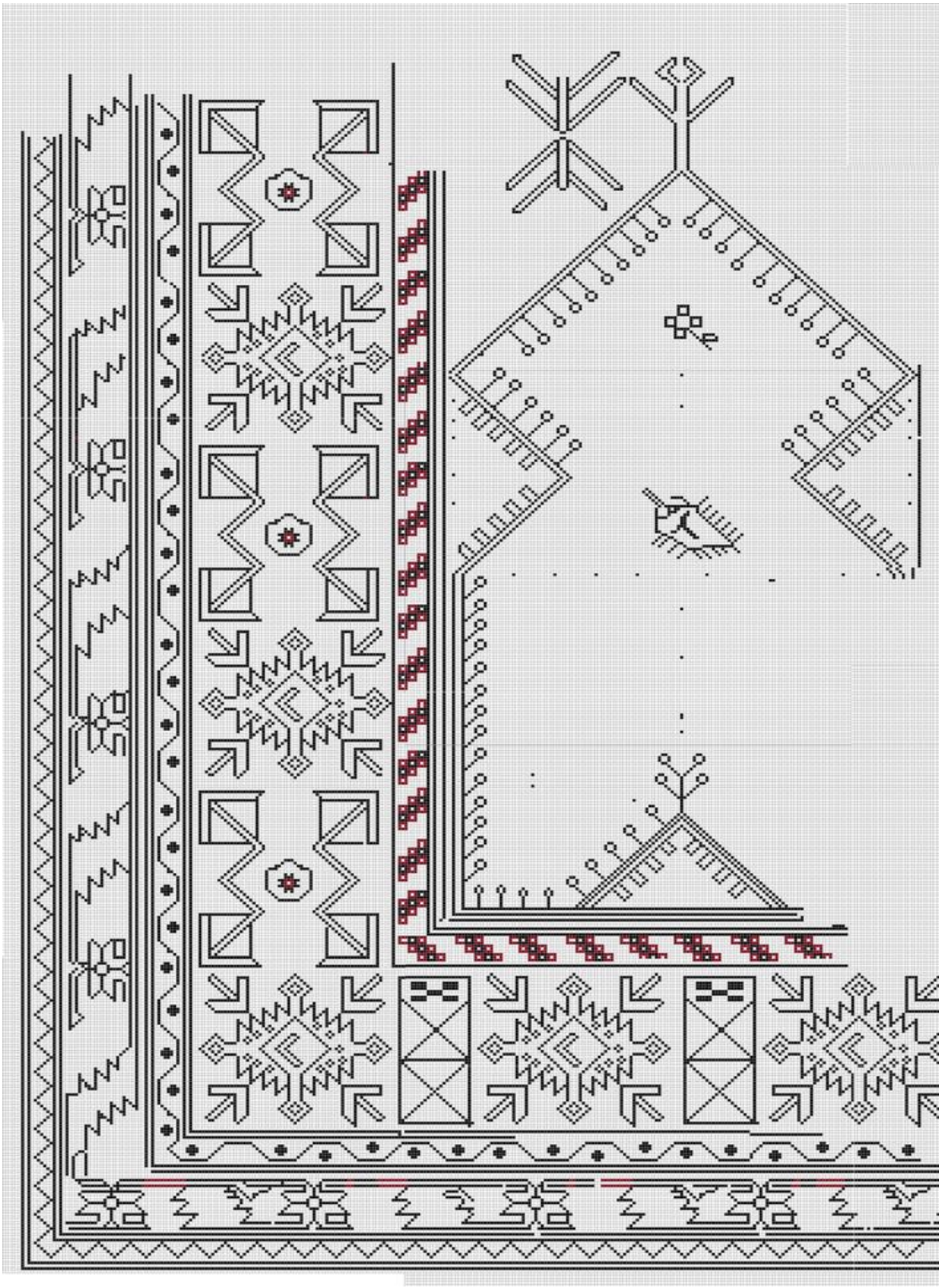
Çizim No. 70: Örnek No. 9 Mihrapsız Elibelinde Su Desenli Turnçlugöl Desenli Muğla-Milas Halısı

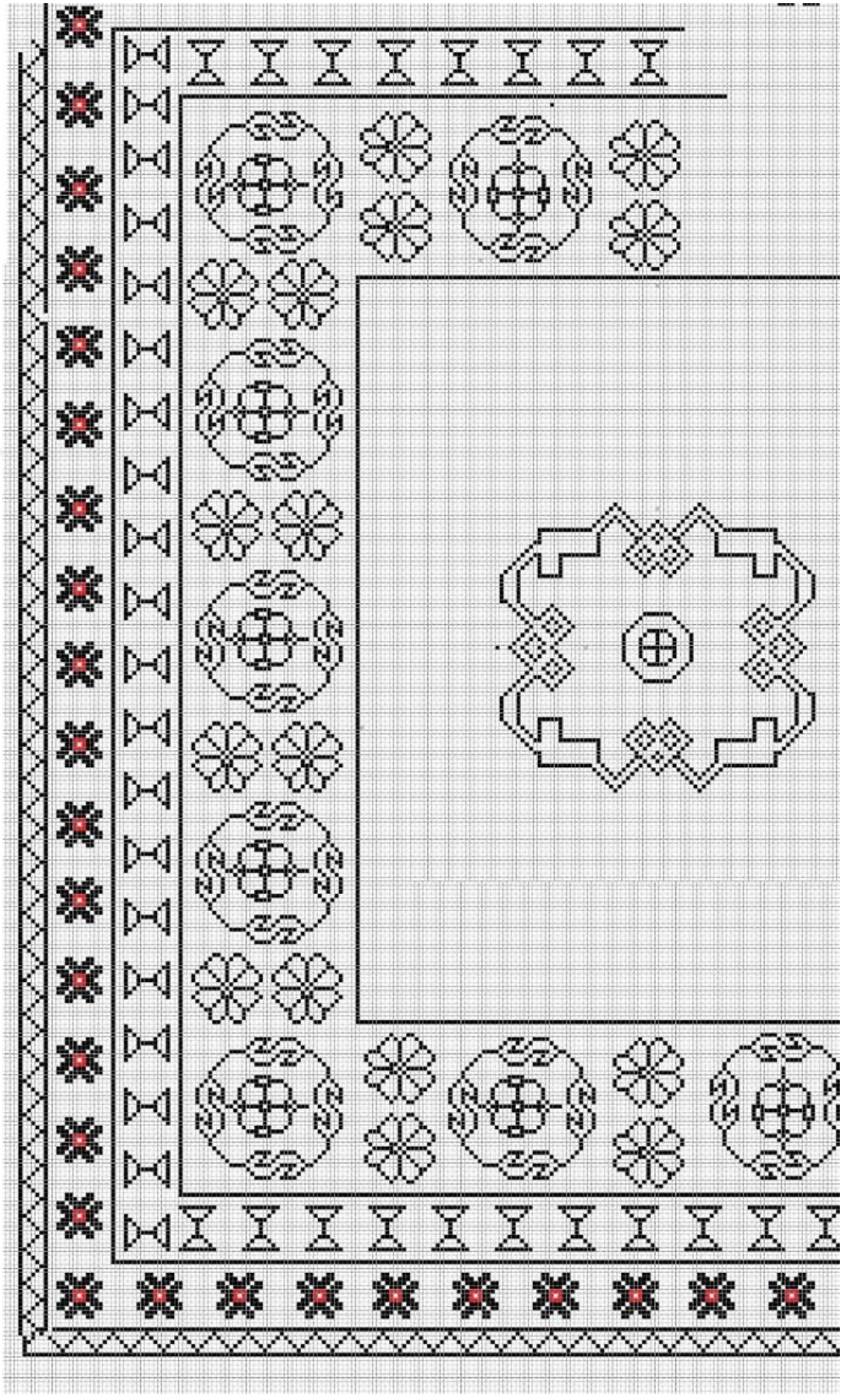
Çizim No. 71 : Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Tabakalı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

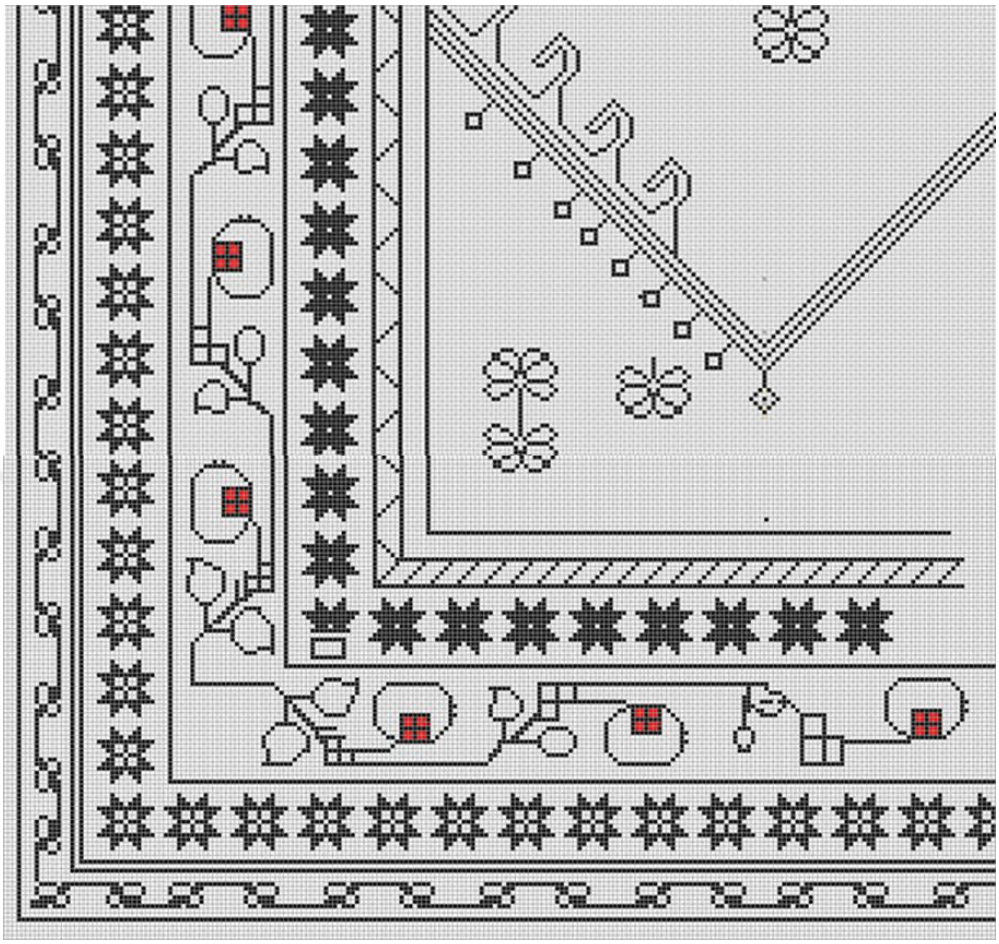
Çizim No. 72: Örnek No.11 Mihrapsız Ada Milas Su Desenli Altıgen Göllü Muğla-Milas Halısı

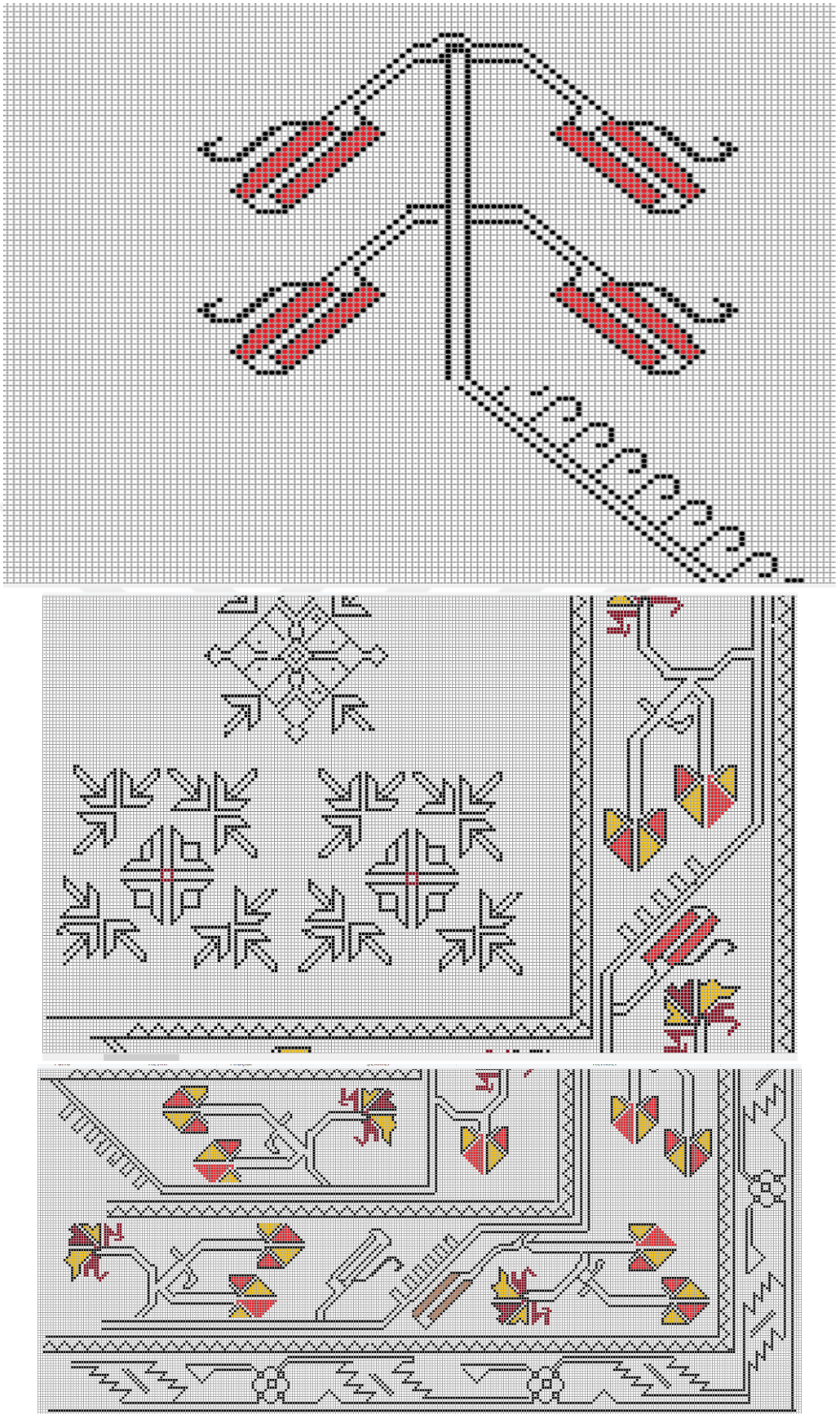
Çizim No. 73: Örnek No. 12 Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı

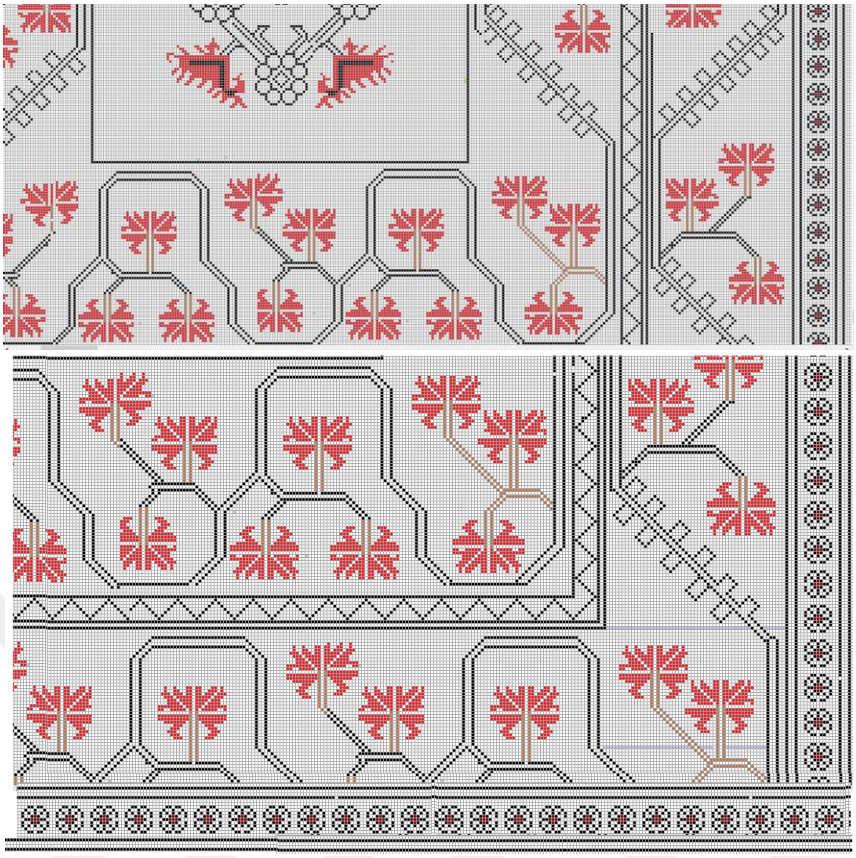
Çizim No. 74: Örnek No. 13 Muğla Menteşe-Çatakbağyaka Döşek Halısı

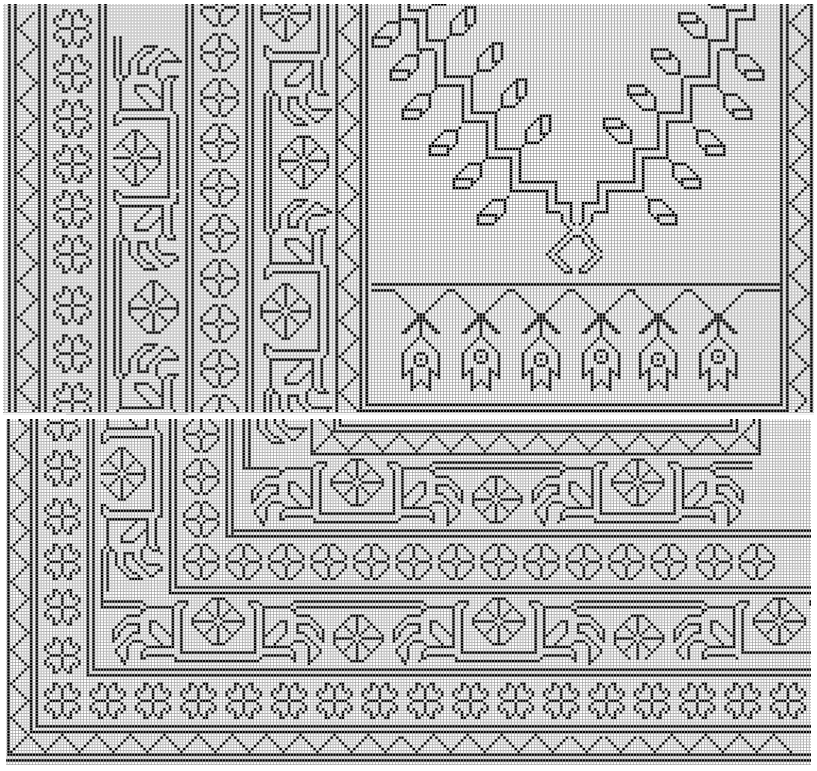
Çizim No. 75: Örnek No. 14 Çift Taraflı Mihraplı Muğla-Milas Halısı

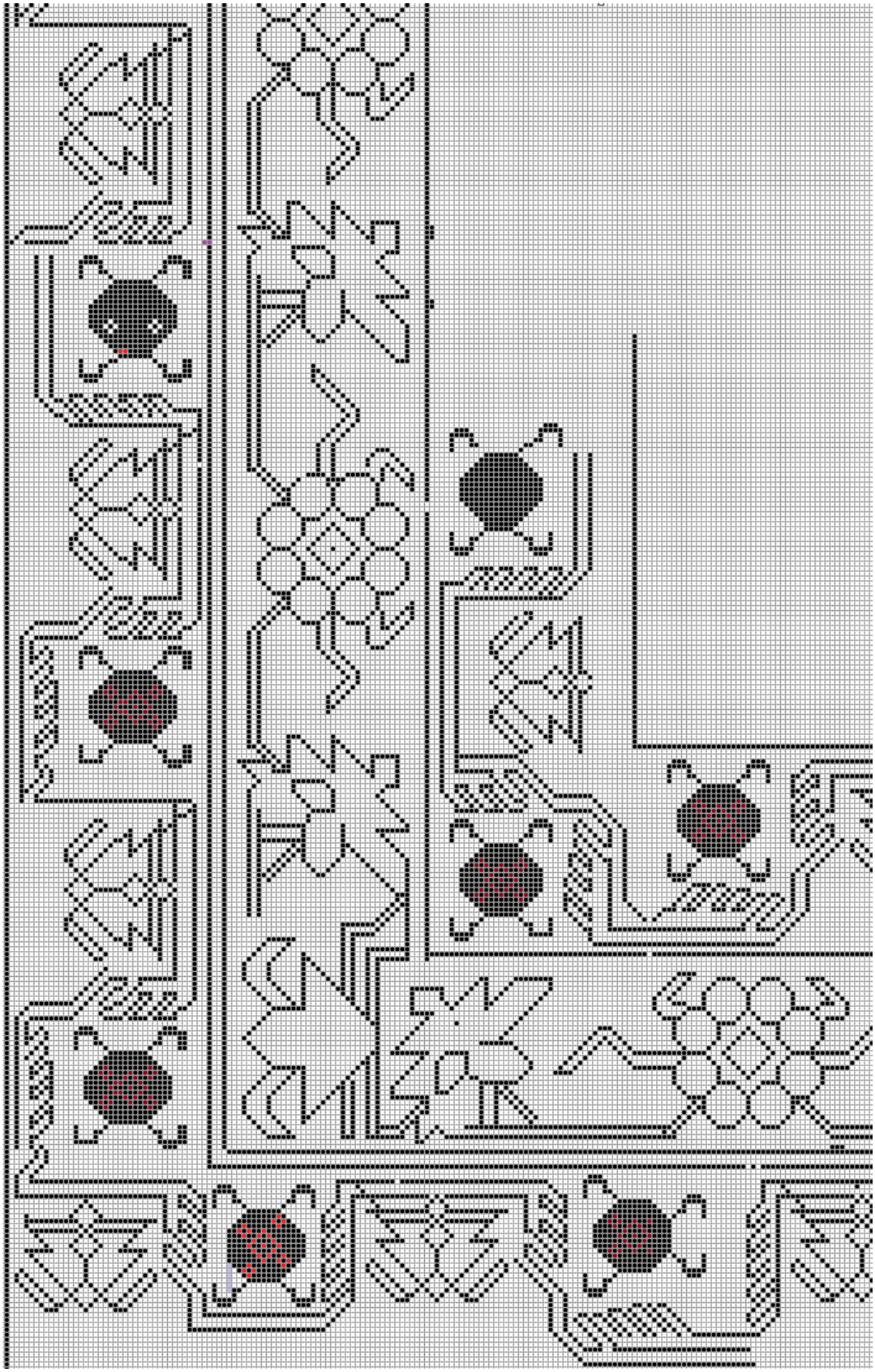
Çizim No. 76: Örnek No. 15 Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Ada Milas Halısı

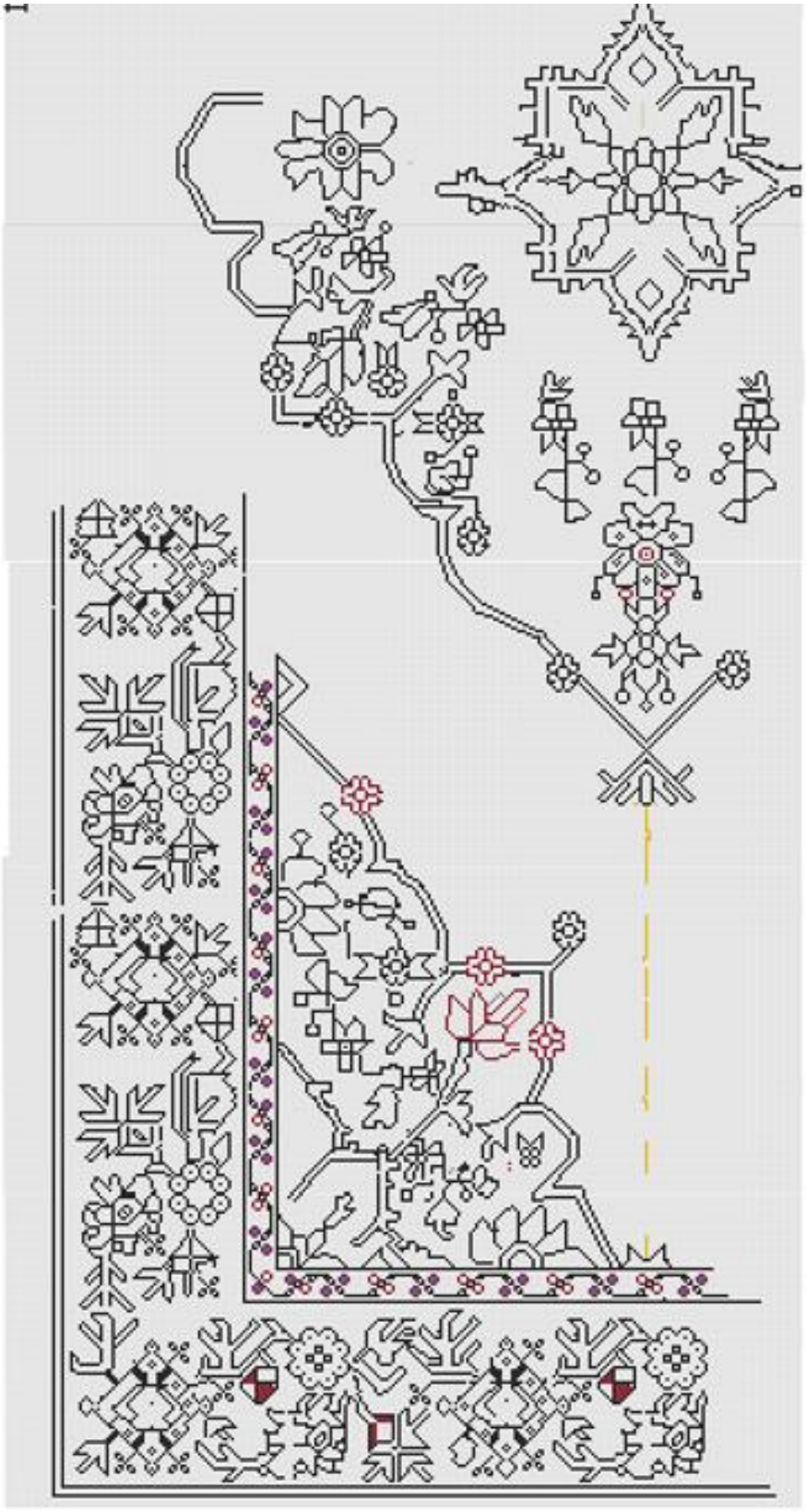
Çizim No. 77: Örnek No. 16 Mihrapsız Turunçlugöl Desenli Muğla Milas Ada Milas Halısı

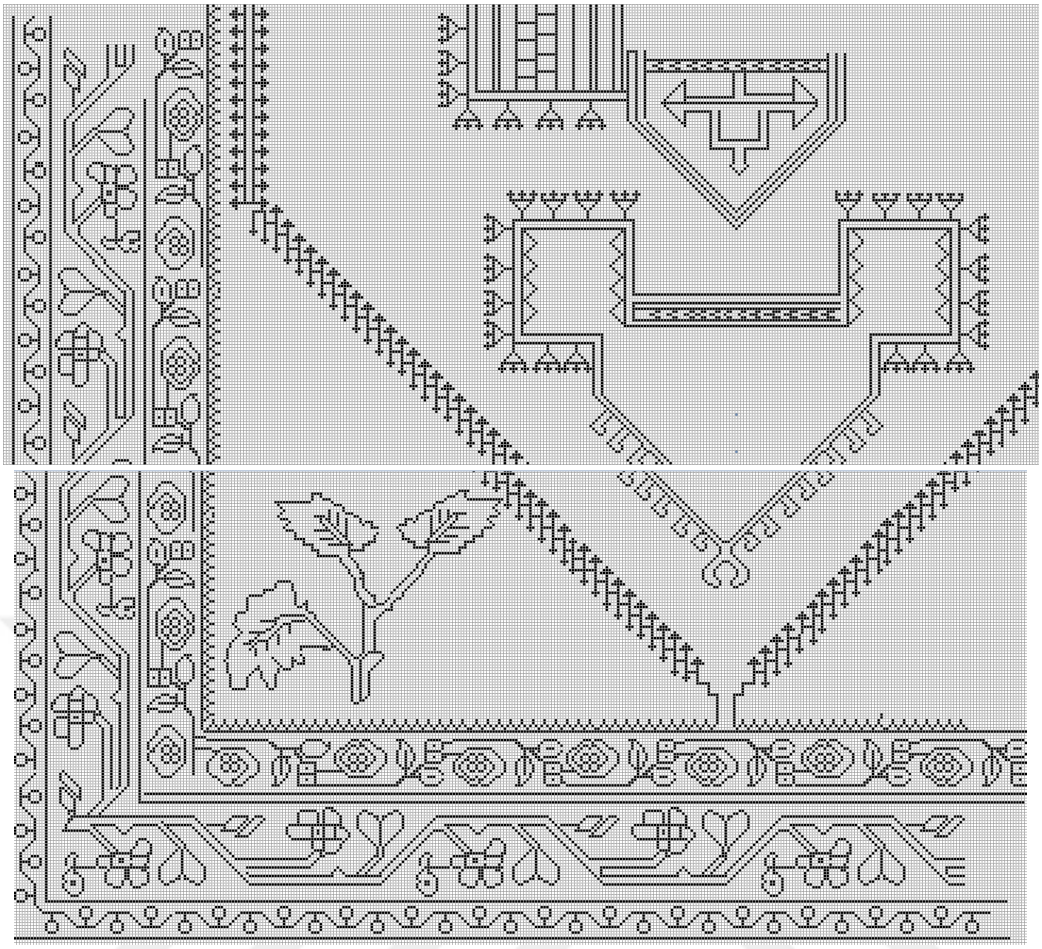
Çizim No.78: Örnek No. 17 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Ladik Halısı

Çizim No. 79: Örnek No. 19 Kurbağacıklı Su Desenli Tek Taraflı Boğumlu MihraplıMuğla- Milas Halısı

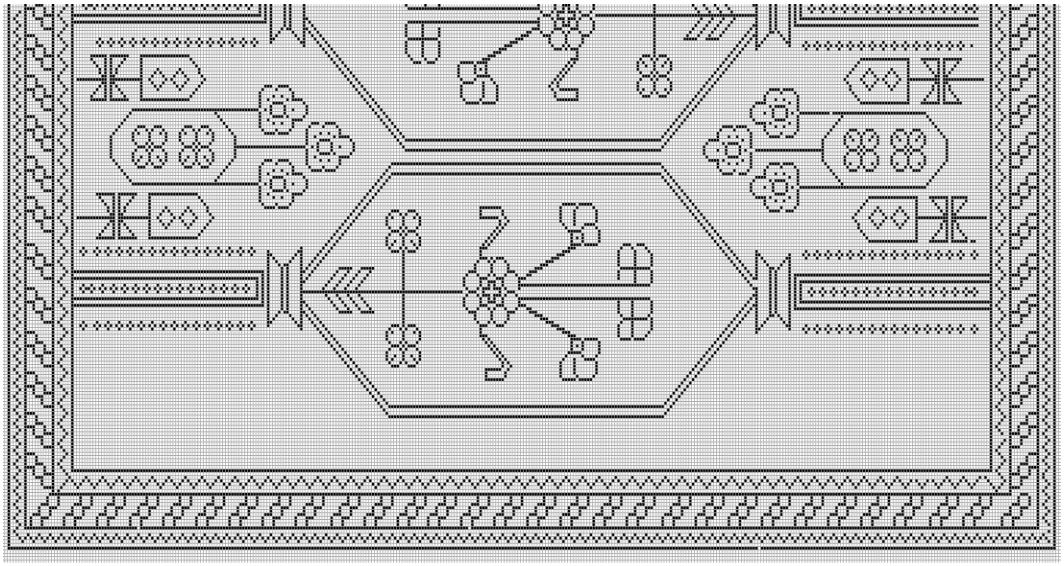
Çizim No. 80: Örnek No. 24: Çıngıllı Cafer Su Desenli Köşe Göbekli Muğla-Milas Halısı

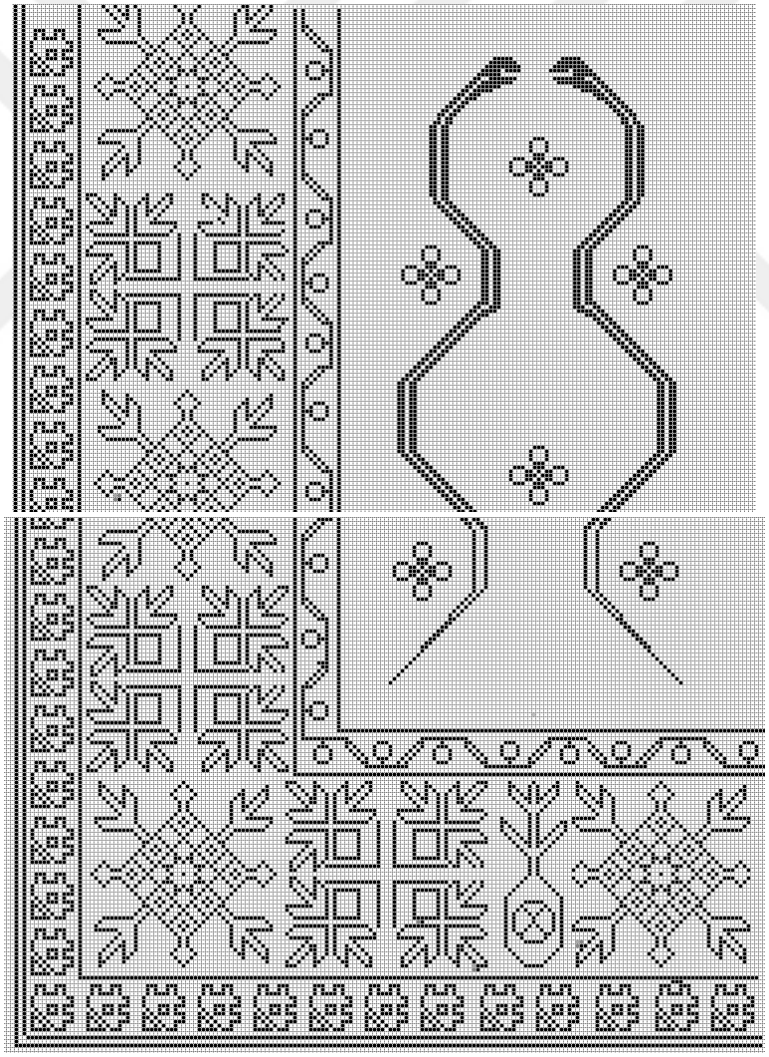
Çizim: 81, Örnek.25 .Milas Çift Taraflı Mihraplı Sandıklı Muğla -Milas Halısı

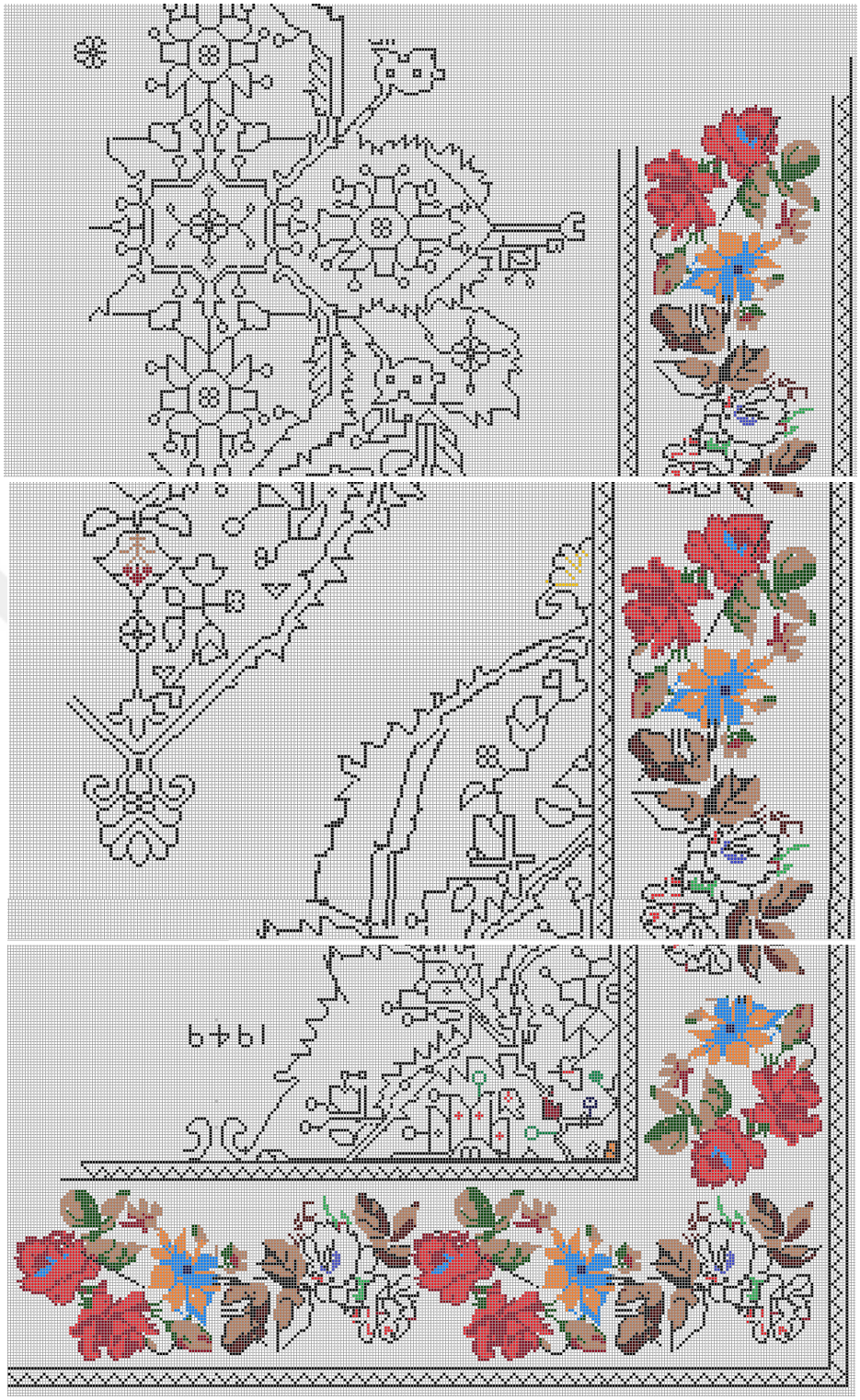
Çizim No. 82: Örnek No. 26 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Turunçlugöl Desenli Milas halısı

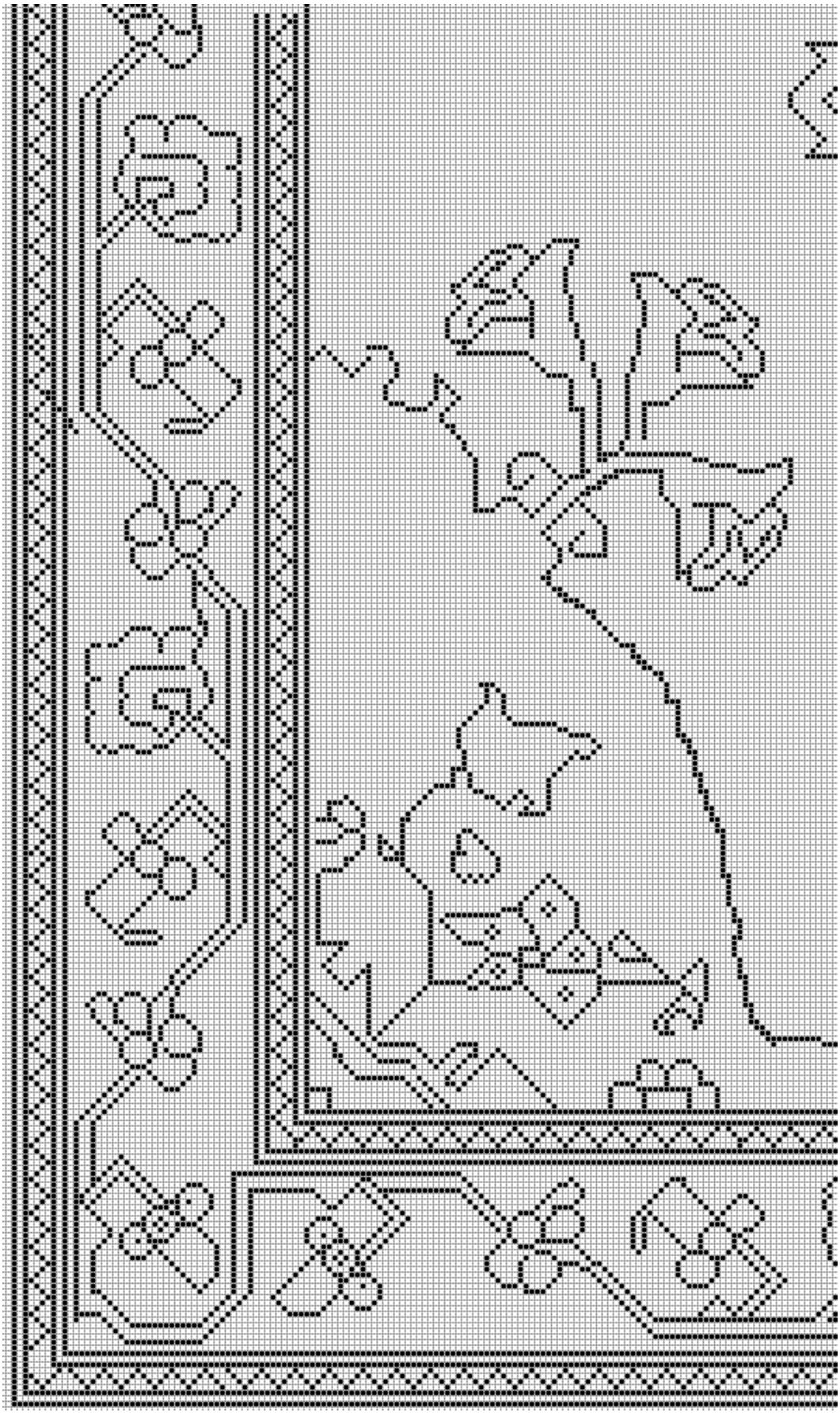
Çizim No. 83: Örnek No. 27 Dokuz Göllü Muğla- Milas Halısı

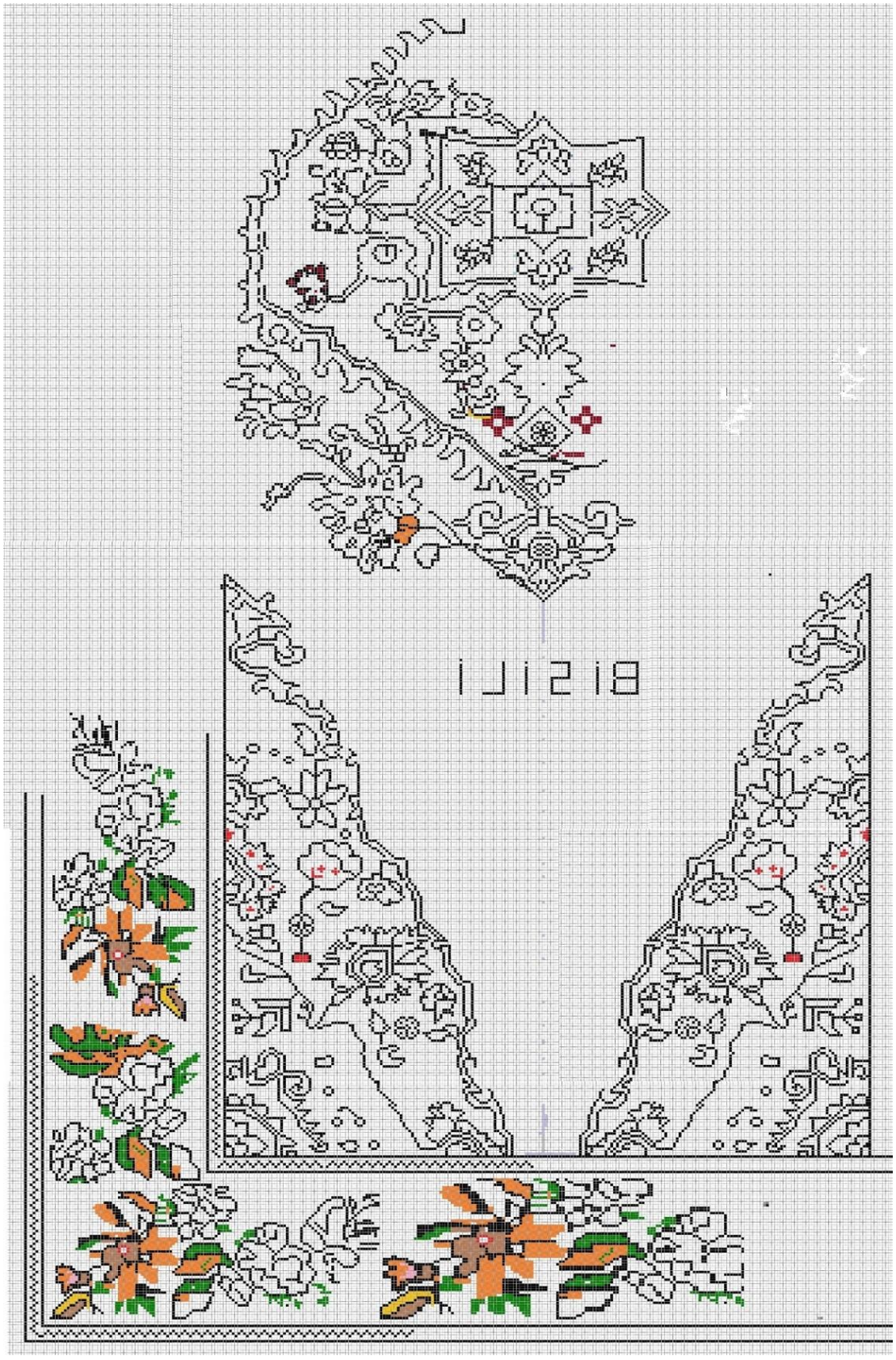
Çizim No. 84: Örnek No. 28 Yılanlı Muğla-Milas Halısı

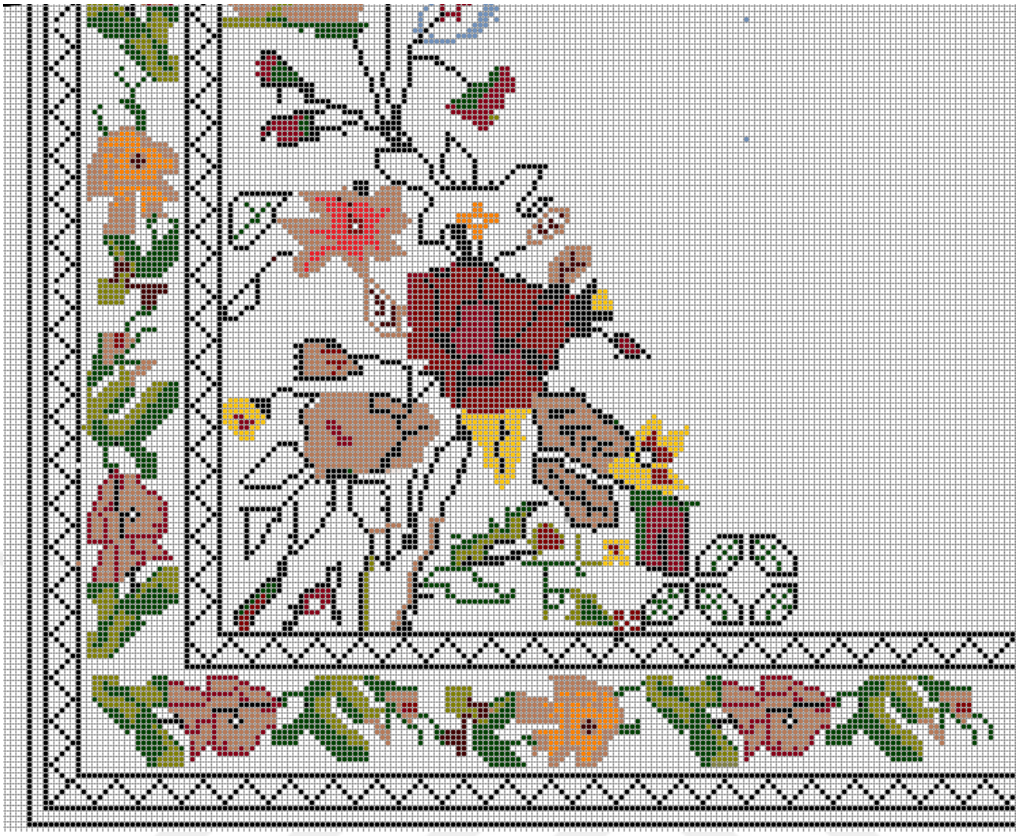
Çizim No. 85: Çifte Güllü Su Desenli Göbekli Kitabeli Muğla-Milas Halısı (Fotoğraf 29)

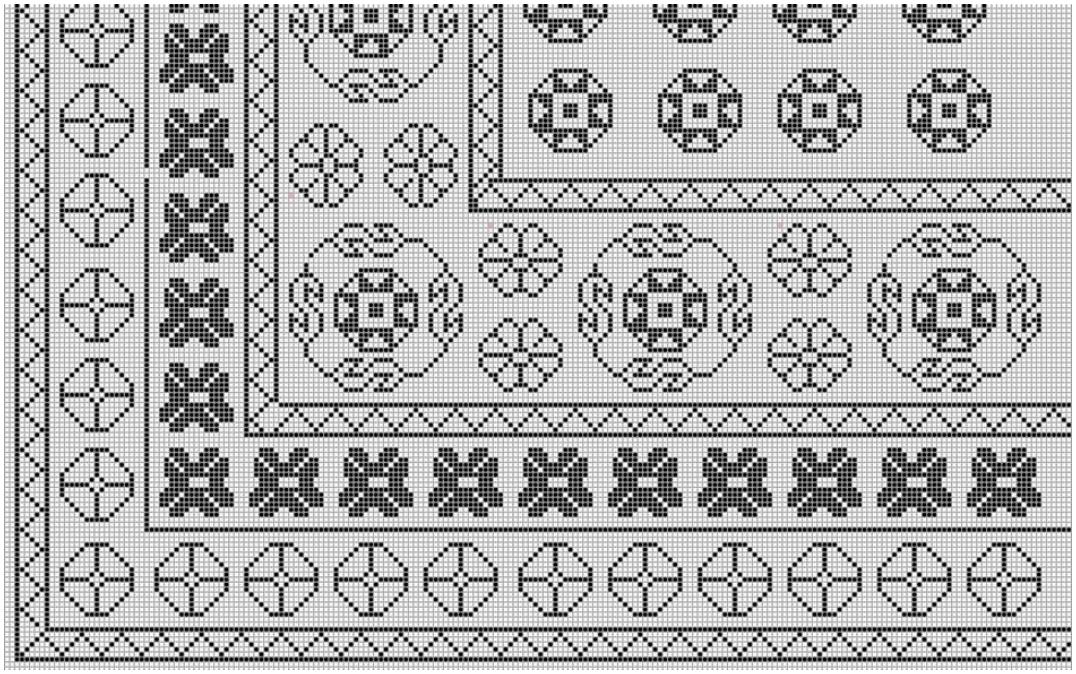
Çizim No. 86: Örnek No.30 Köşe Göbekli Boru Çiçeği Desenli Muğla- Milas Halısı

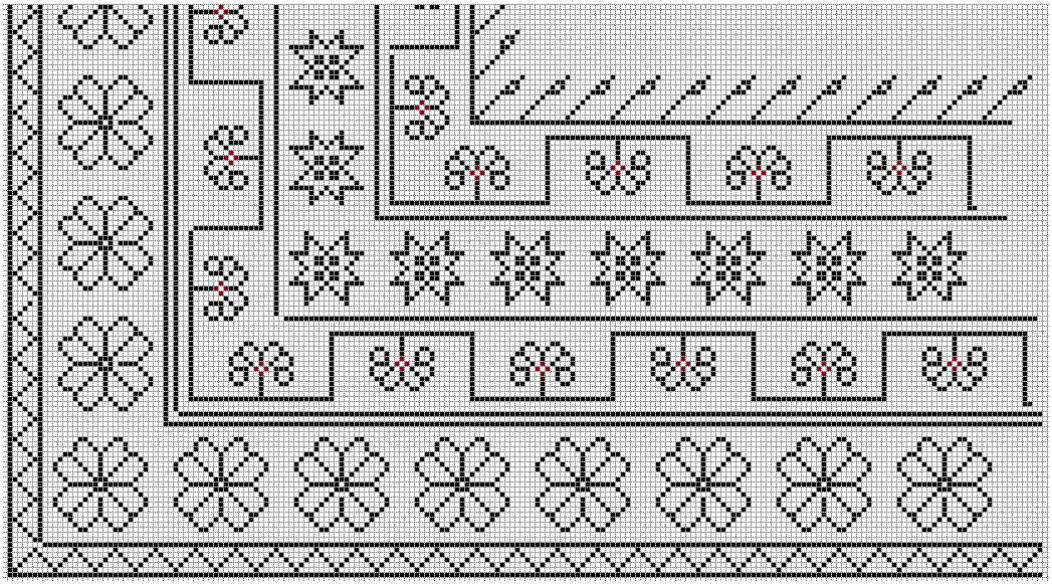
Çizim No. 87: Örnek No. 31 Çifte Güllü Su Desenli, Göbekli, Kitabeli Muğla-Milas Halısı

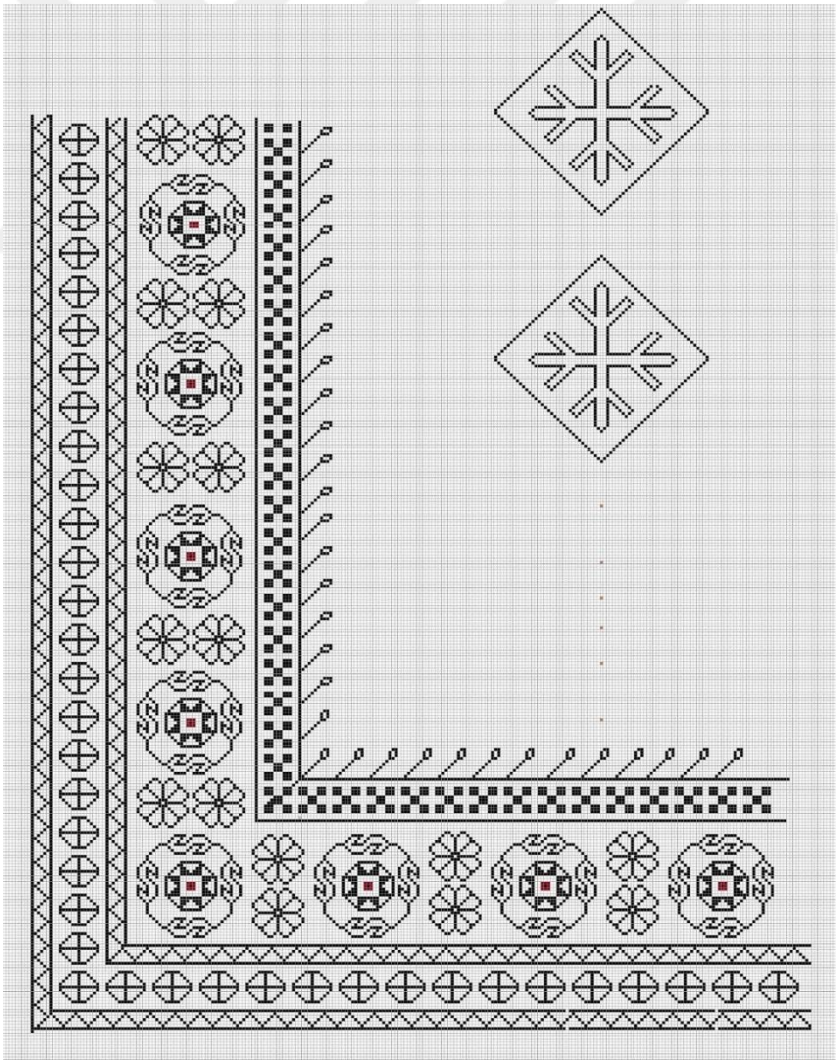
Çizim No. 88: Örnek No. 32 Tek Güllü Su Desenli Cılbak Eymeli Göbekli Muğla-Milas Halısı

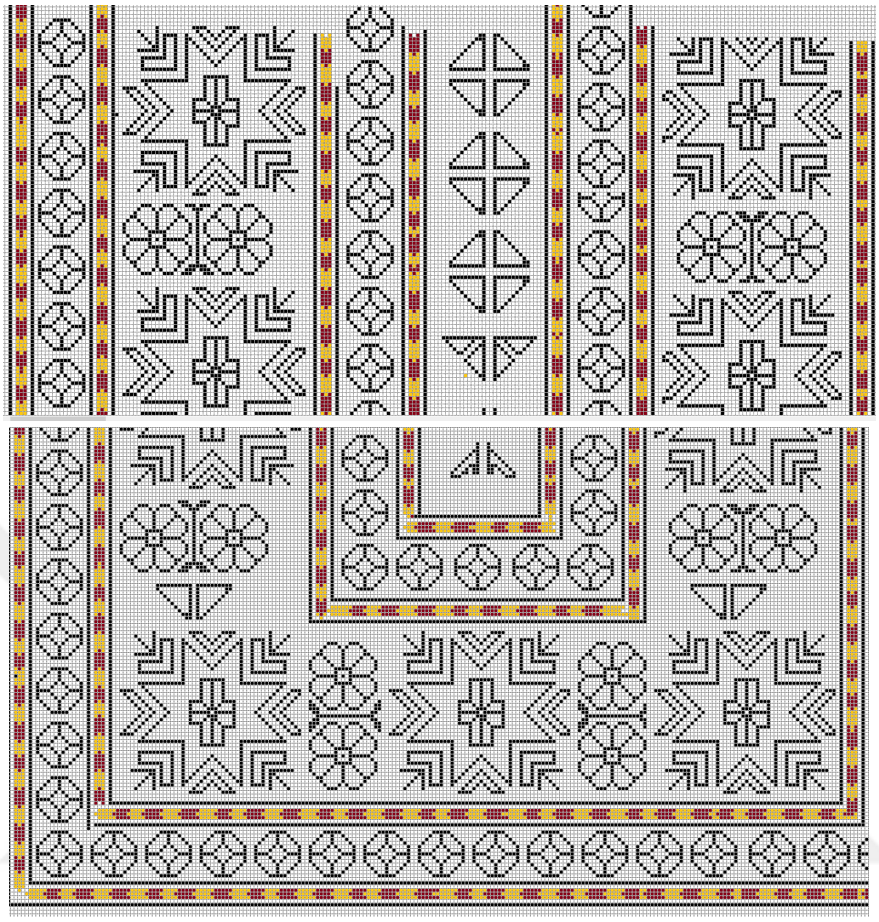
Çizim No. 89: Örnek No. 33- Muğla- Menteşe Ortası Top Yıldızlı Döşek Halısı

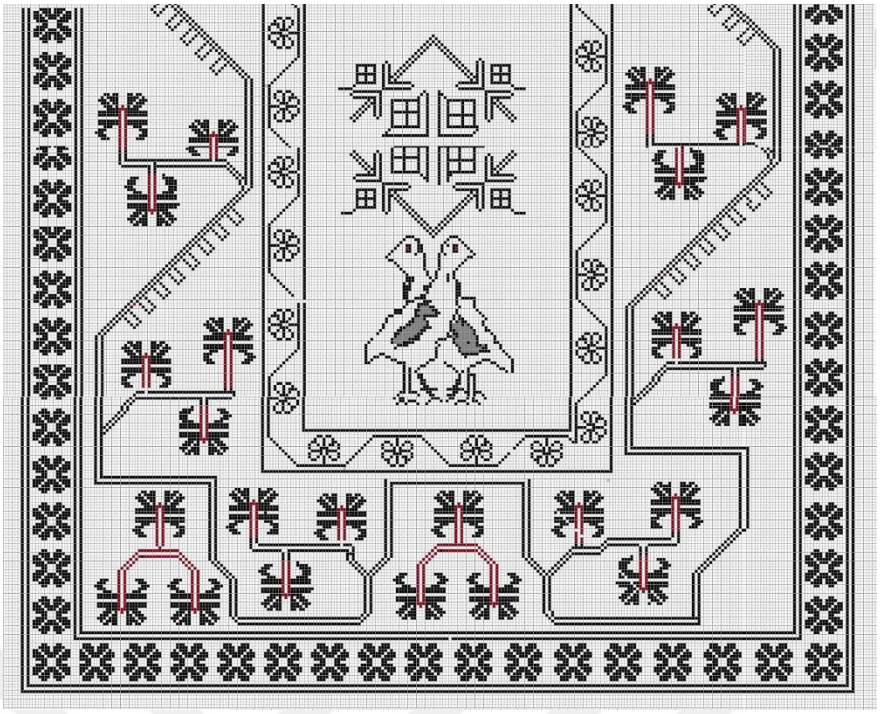
Çizim No. 90: Örnek No. 34 Muğla-Menteşe Döşek Halısı

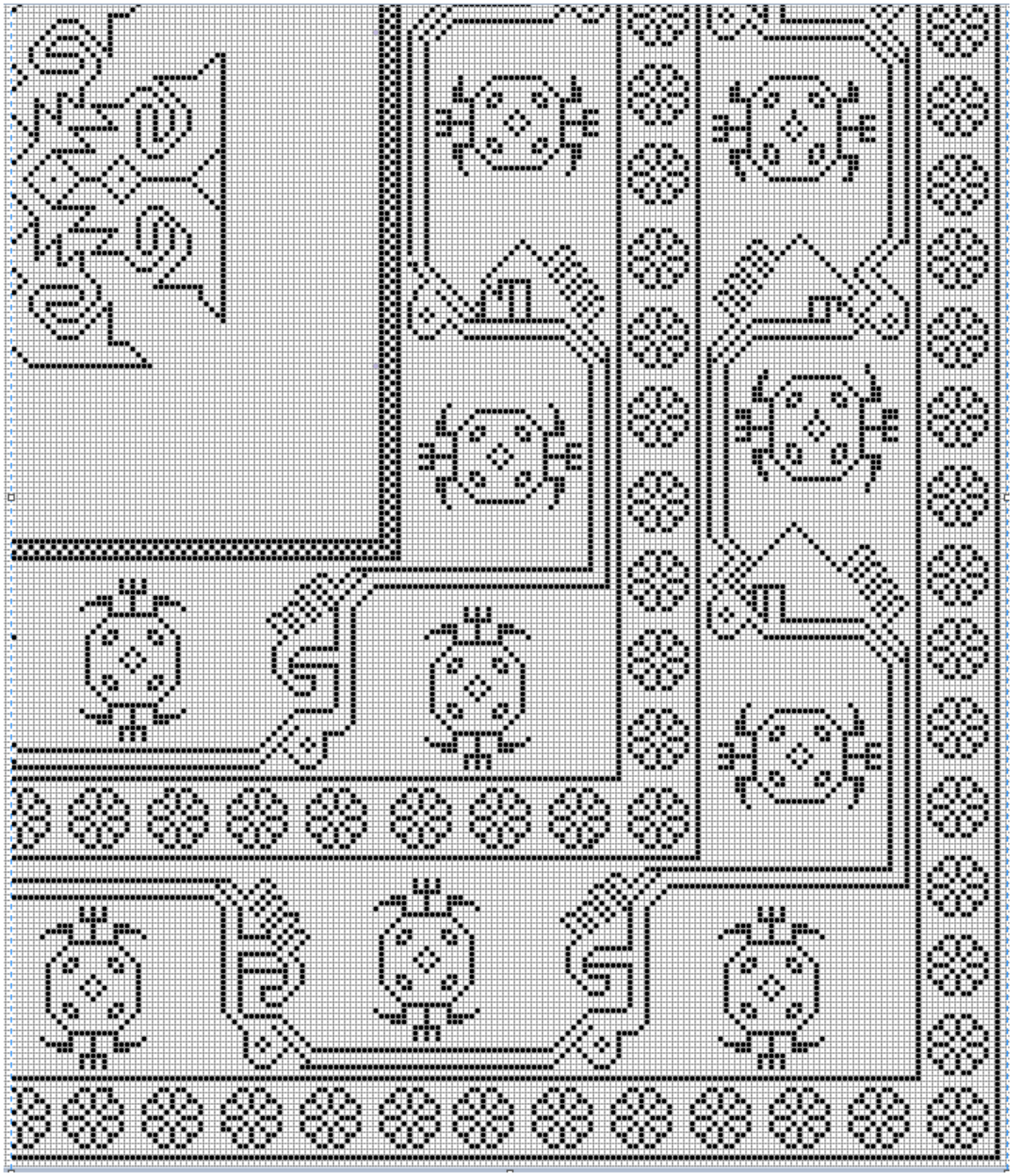
Çizim No. 91: Örnek No. 35 Muğla-Menteşe Dörtgen Göllü Döşek Halısı

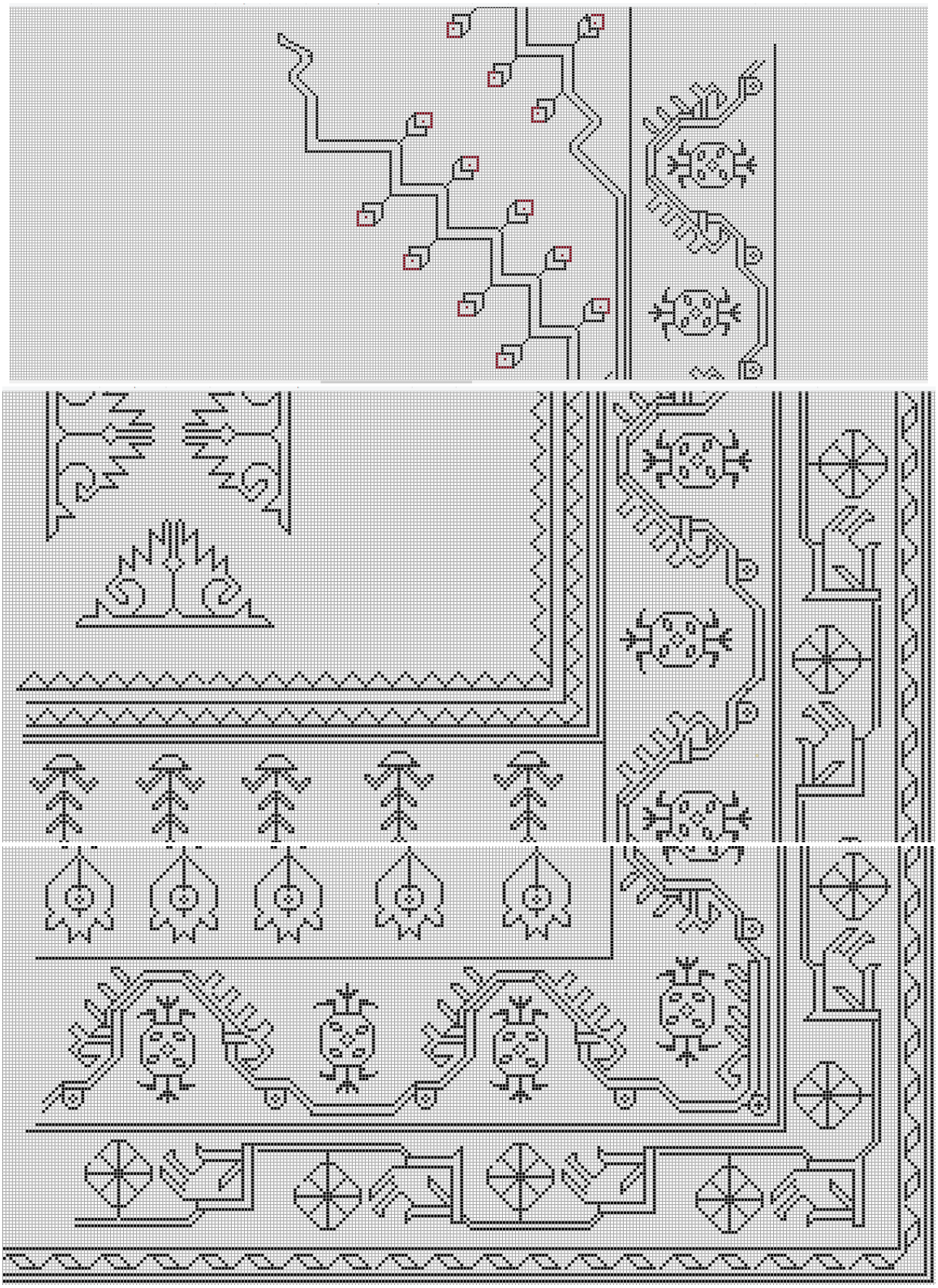
Çizim No. 92: Örnek No. 36 Yıldızlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

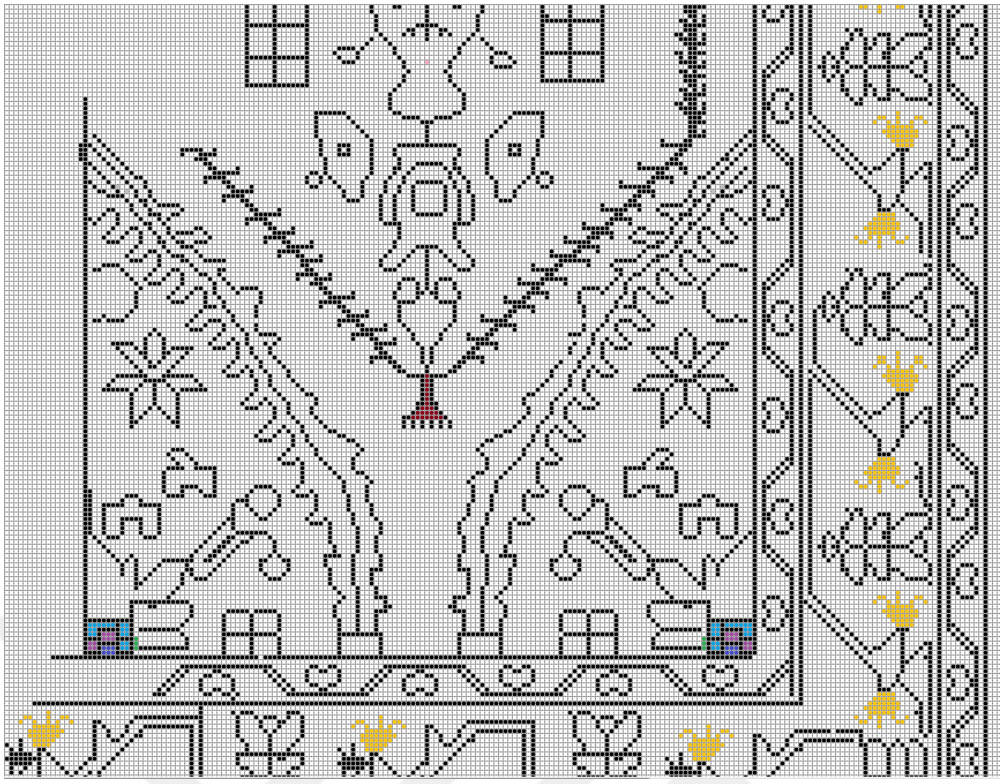
Çizim No. 93: Örnek No 37 Muğla Menteşe Ada Milas Desenli Keklik Motifli Hal

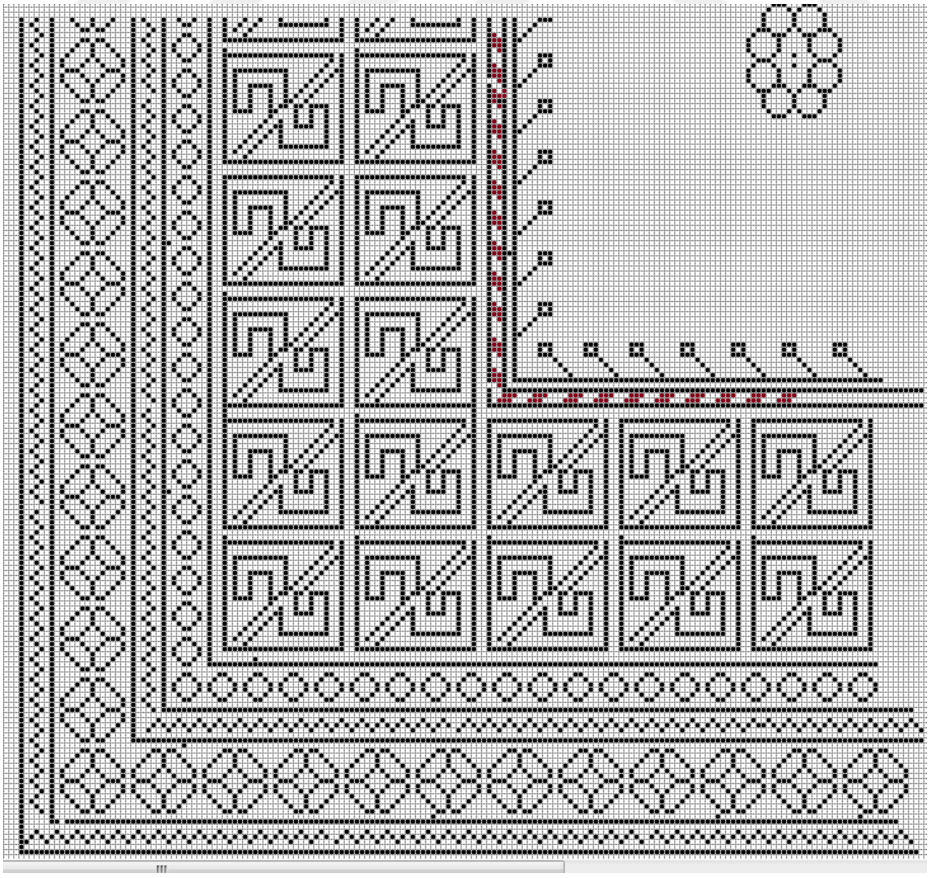
Çizim No. 94: Örnek No. 38 Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı

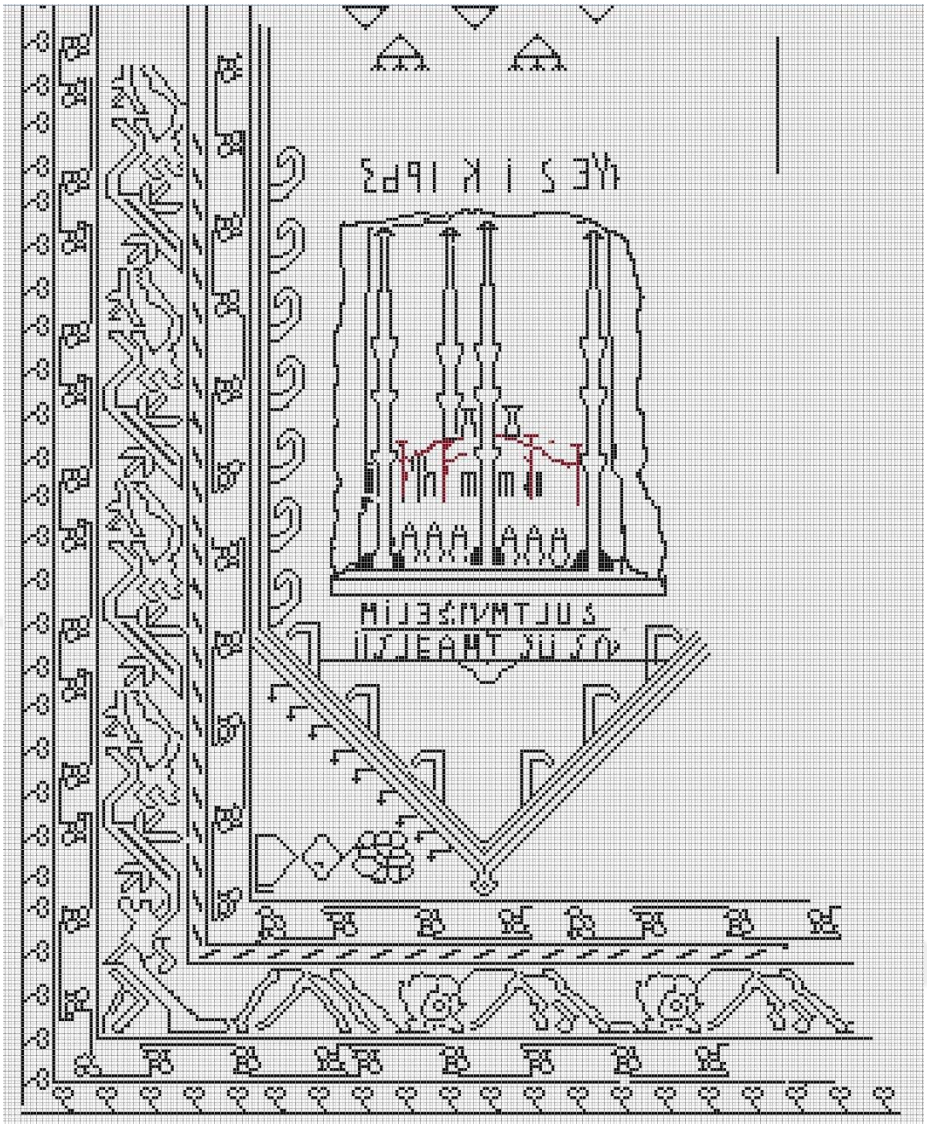
Çizim No. 95: Örnek No. 39 Tek taraflı Basamaklı Mihraplı Gemici Su Desenli Muğla- Milas Ladik Halısı

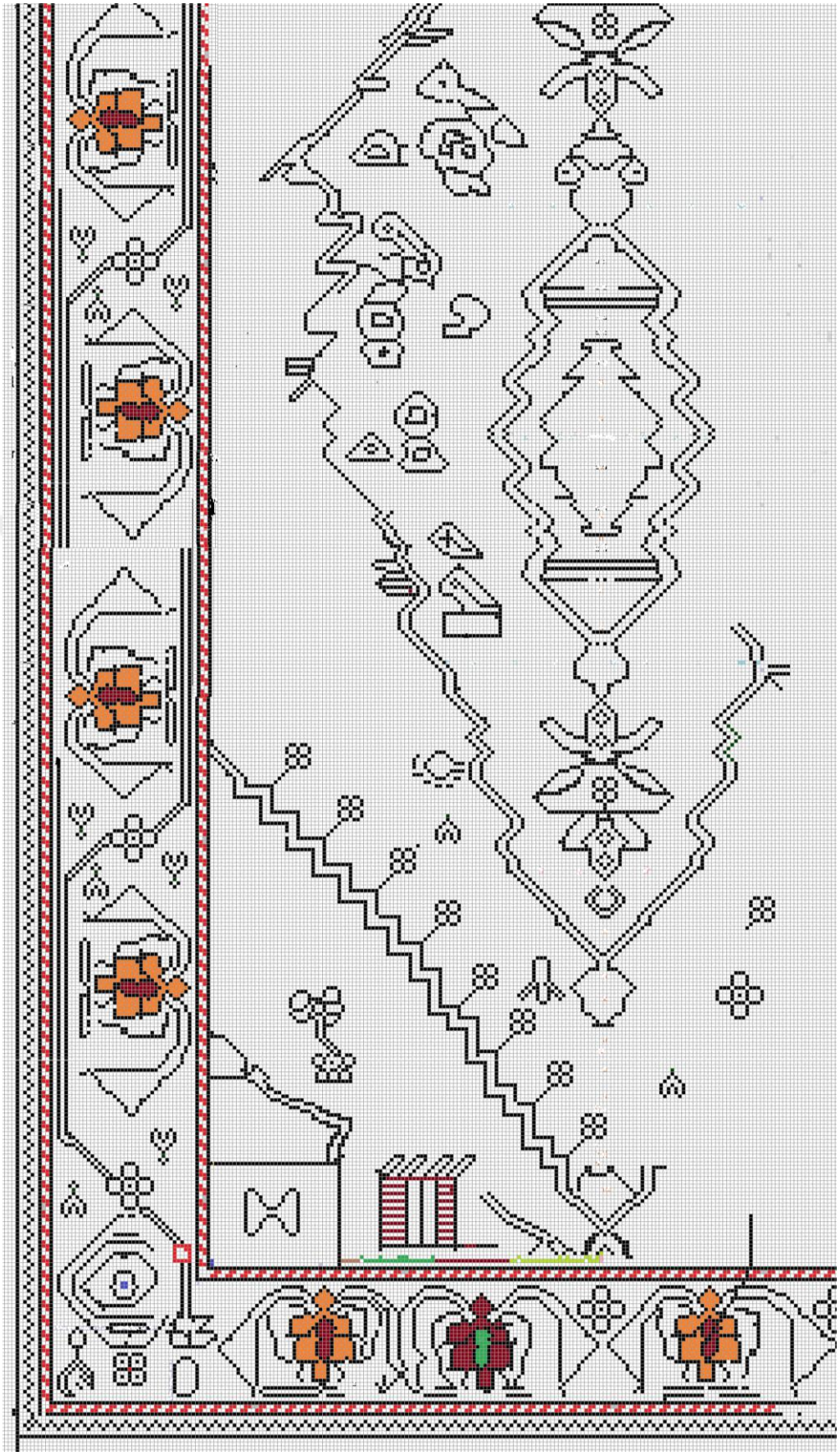
Çizim No. 96: Örnek No. 40 Muğla-Yatağan Katrancı Göbekli Halı

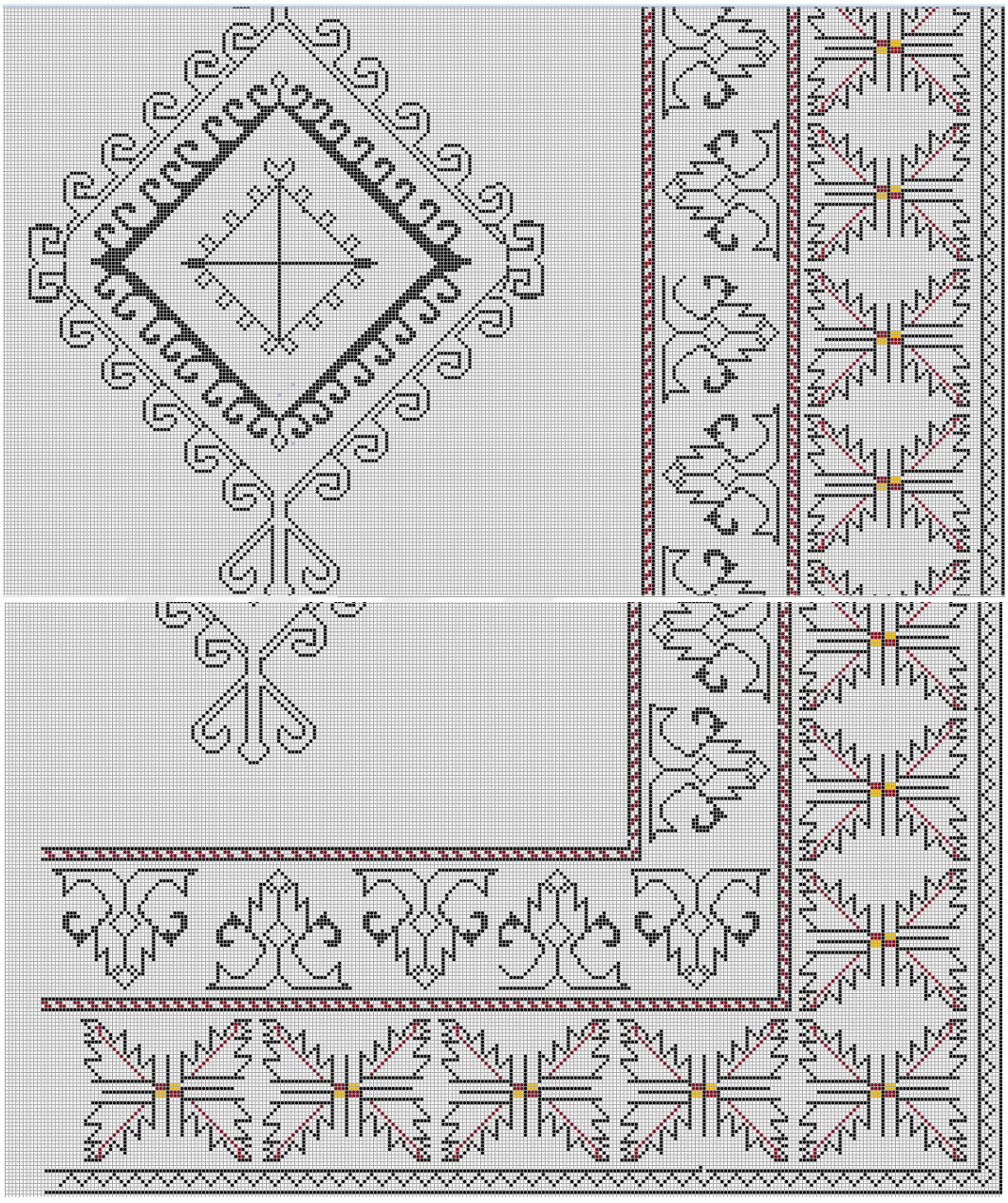
Çizim No. 97: Örnek No. 41Baltalı Su Desenli Muğla- Milas Halısı

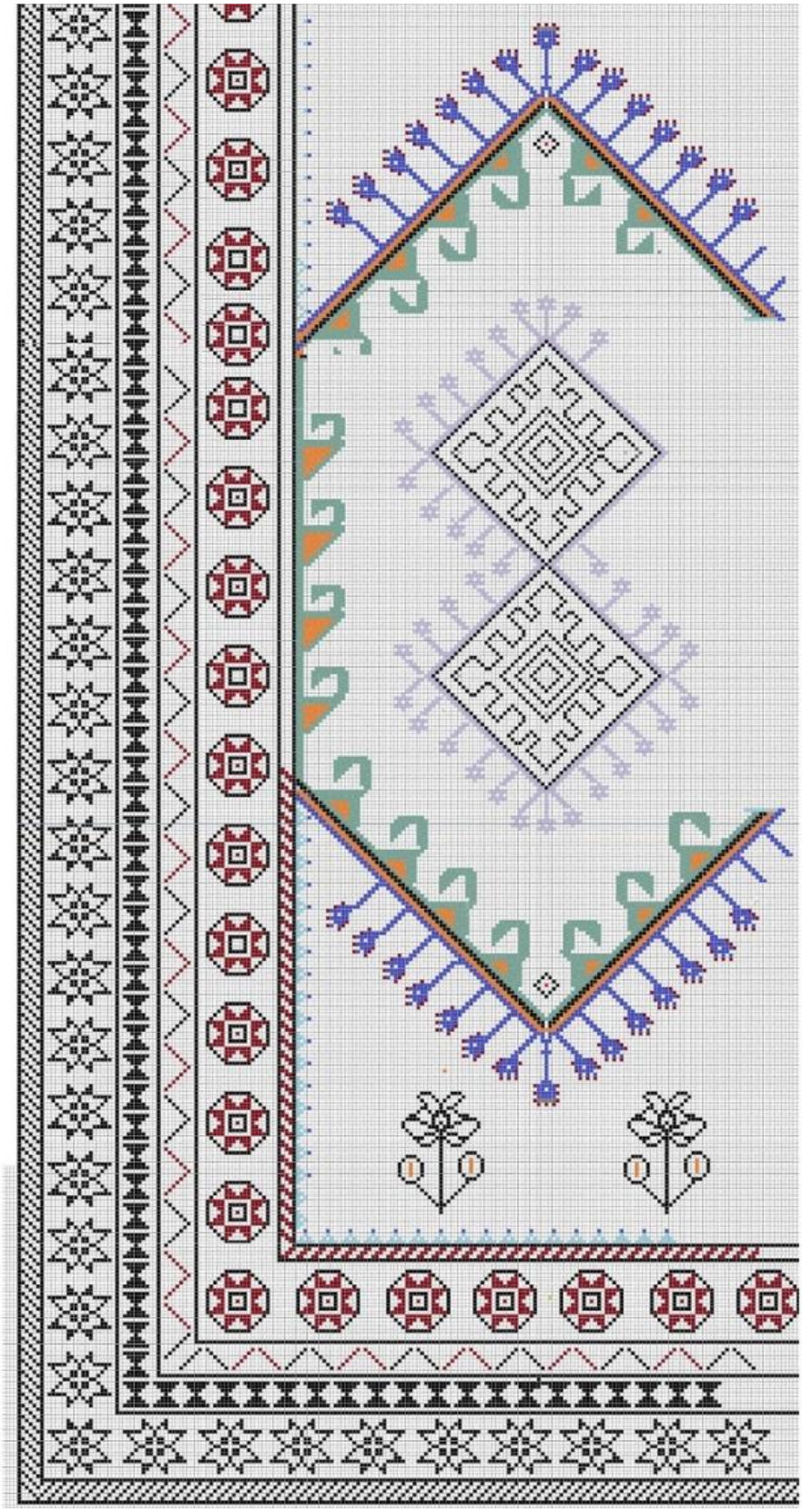
Çizim No. 98: Örnek No.42 Çift Taraflı Mihraplı Cami Tasvirli Muğla-Milas Halısı

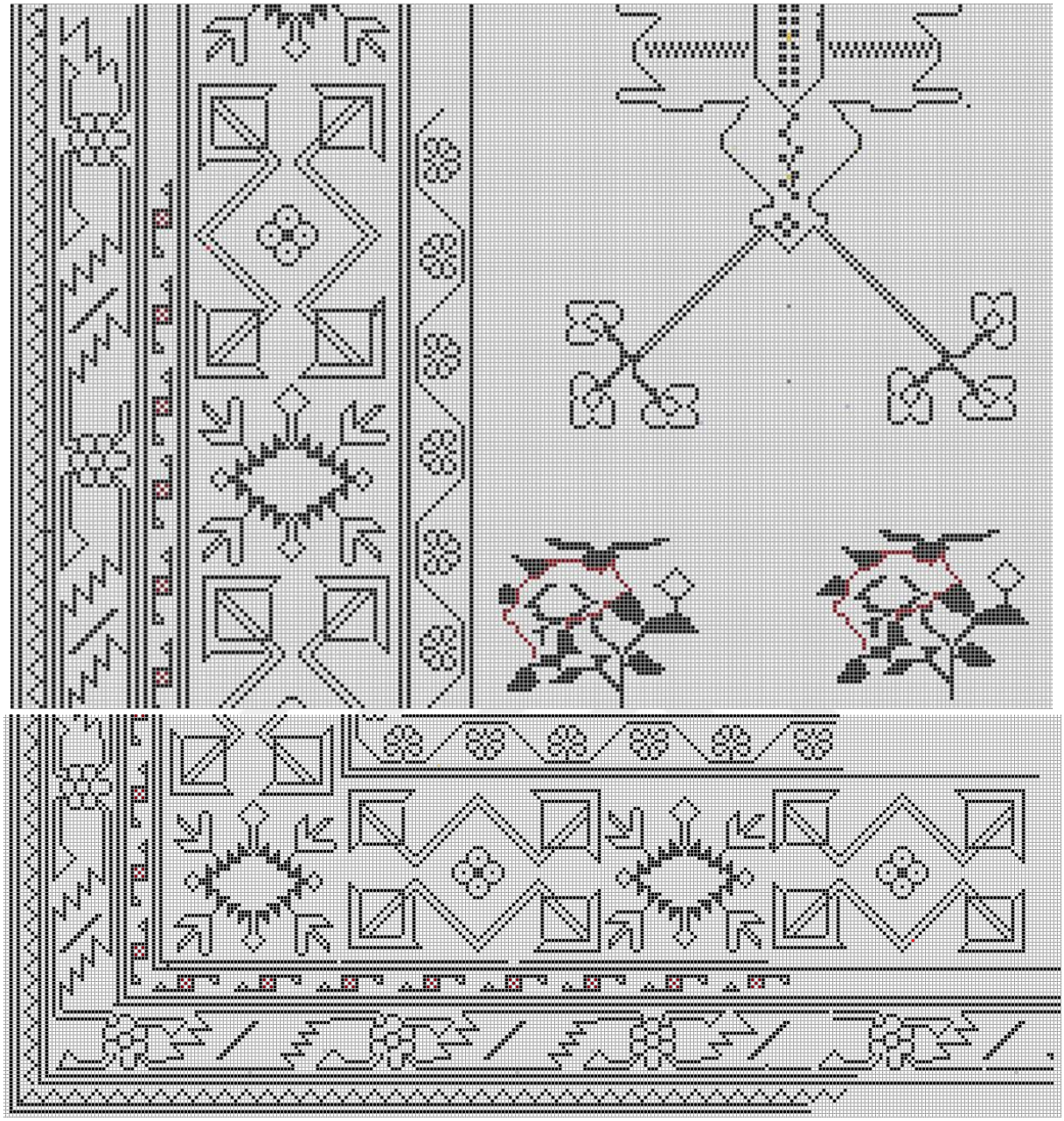
Çizim No. 99: Örnek No.43 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

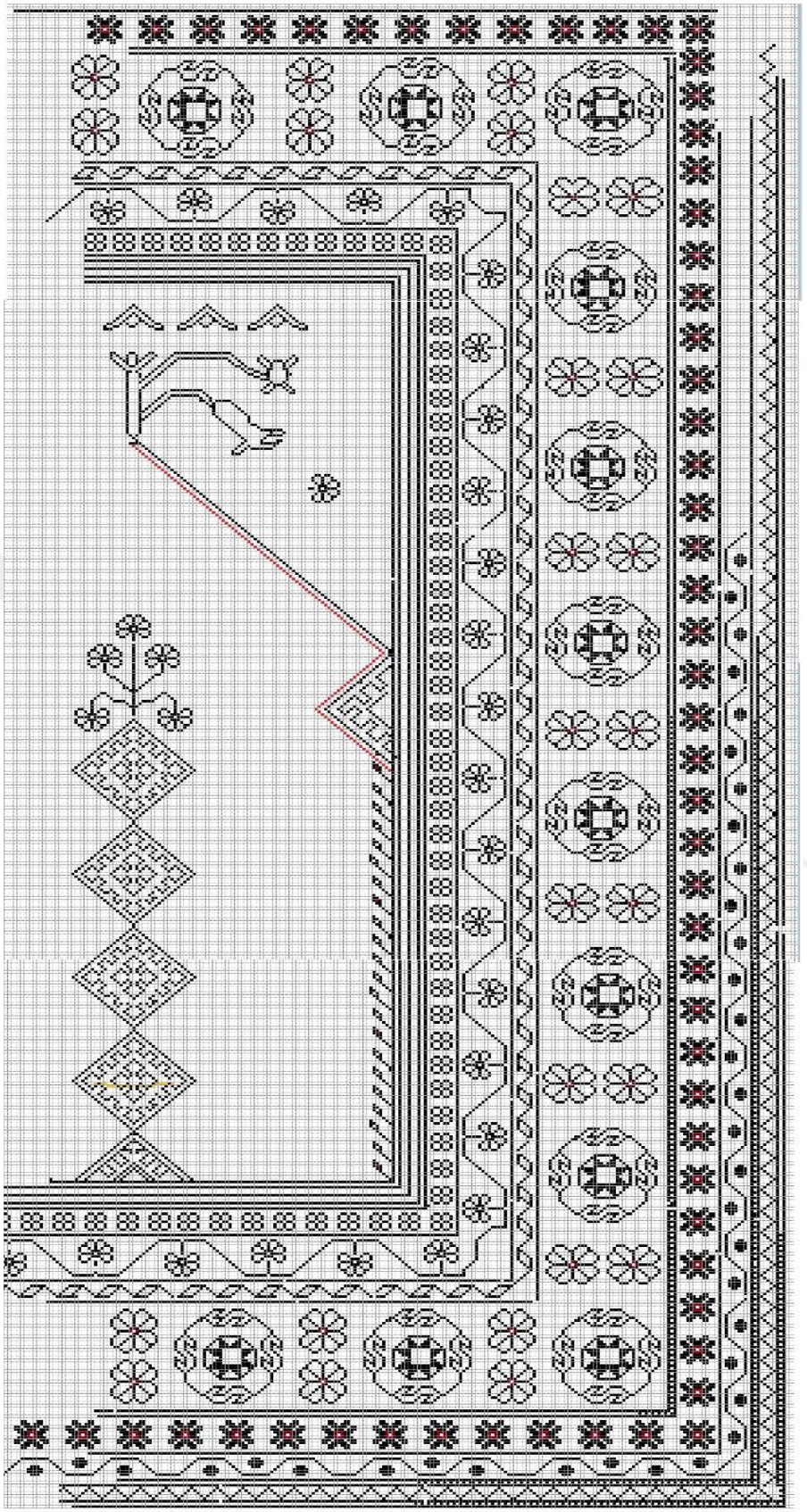
Çizim No. 100: Örnek No.44 Mihrapsız Altıgen Göl Desenli Muğla-Milas Halısı

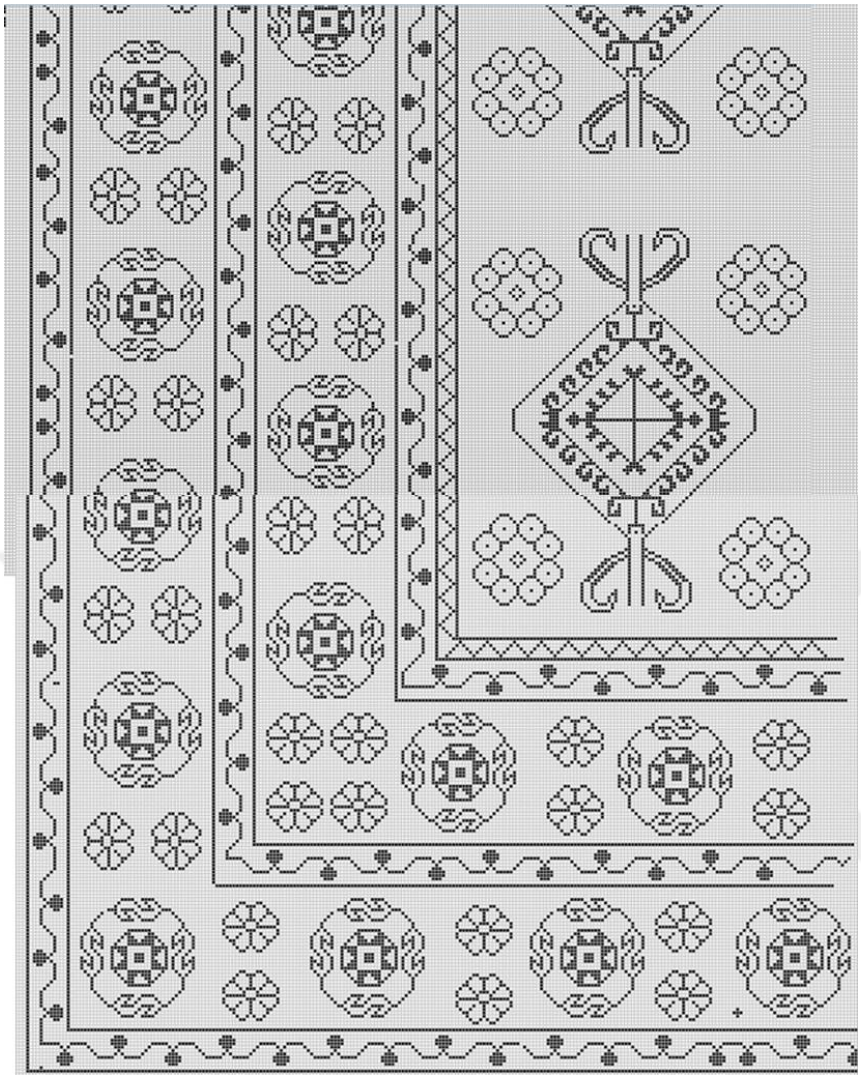
Çizim No. 101: Örnek No.46 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

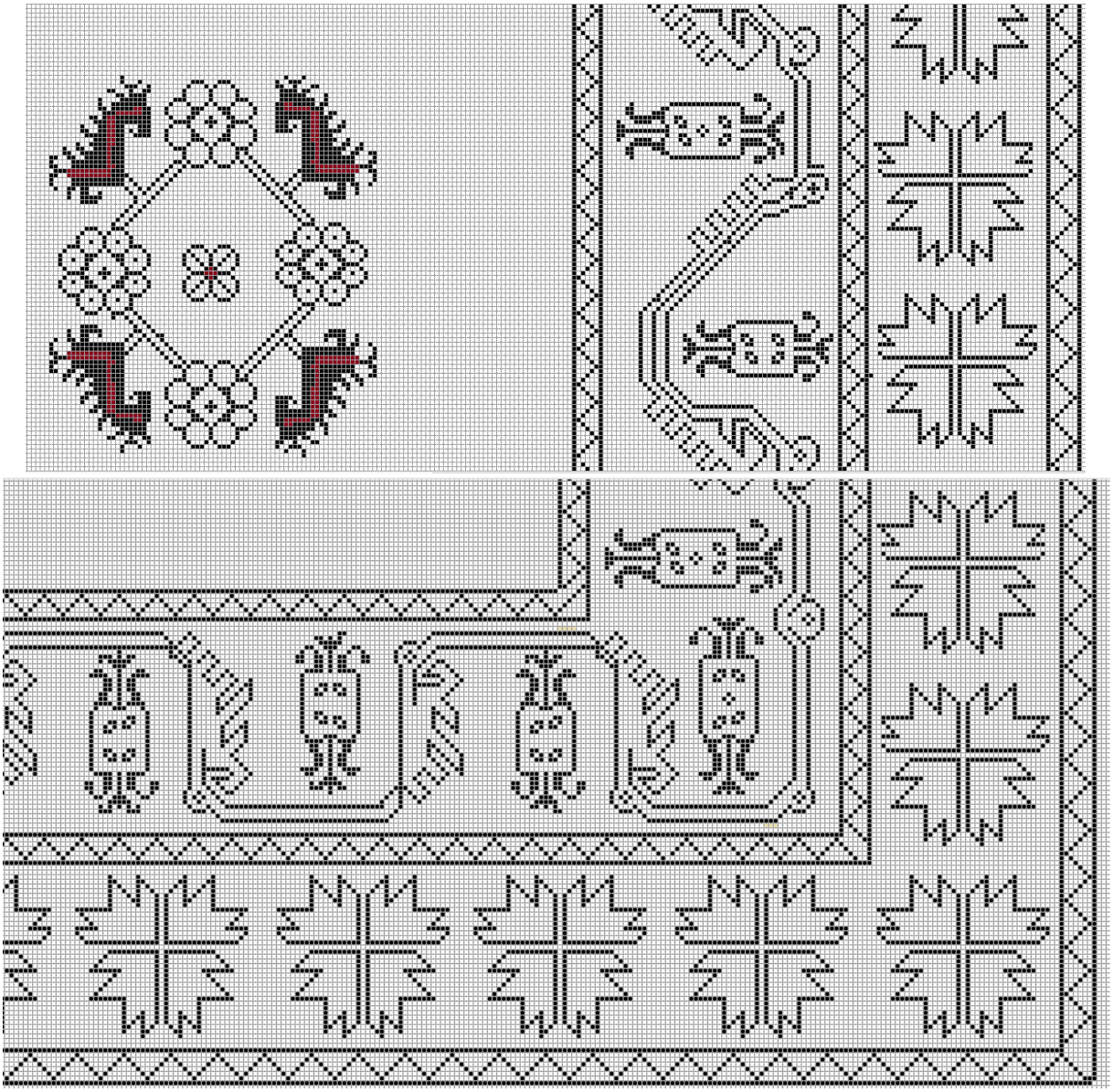
Çizim No. 102: Örnek No. 47 Mihrapsız Saksıda Çiçek Motifli Muğla-Milas Halısı

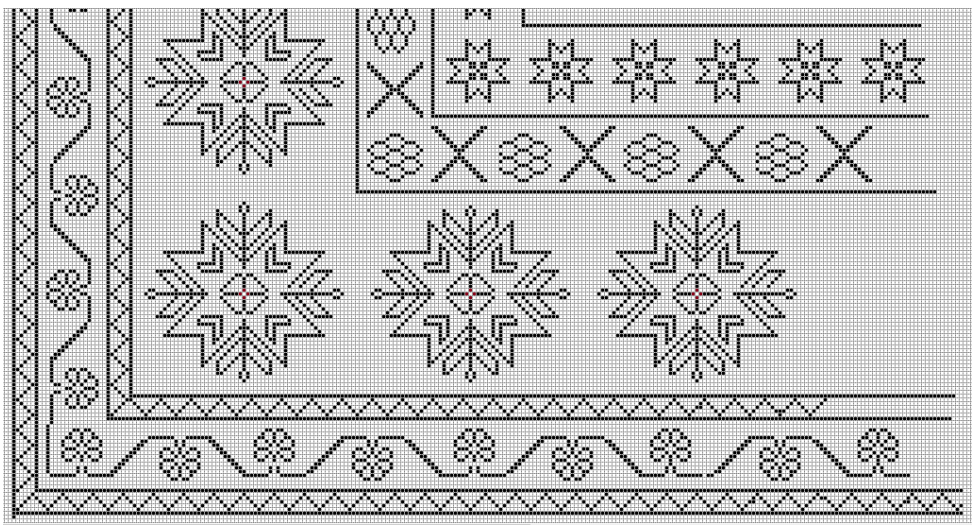
Çizim No. 103: Örnek No. 48 Çaprazlı Su Desenli Boğumlu Mihraplı Muğla-Milas Halısı

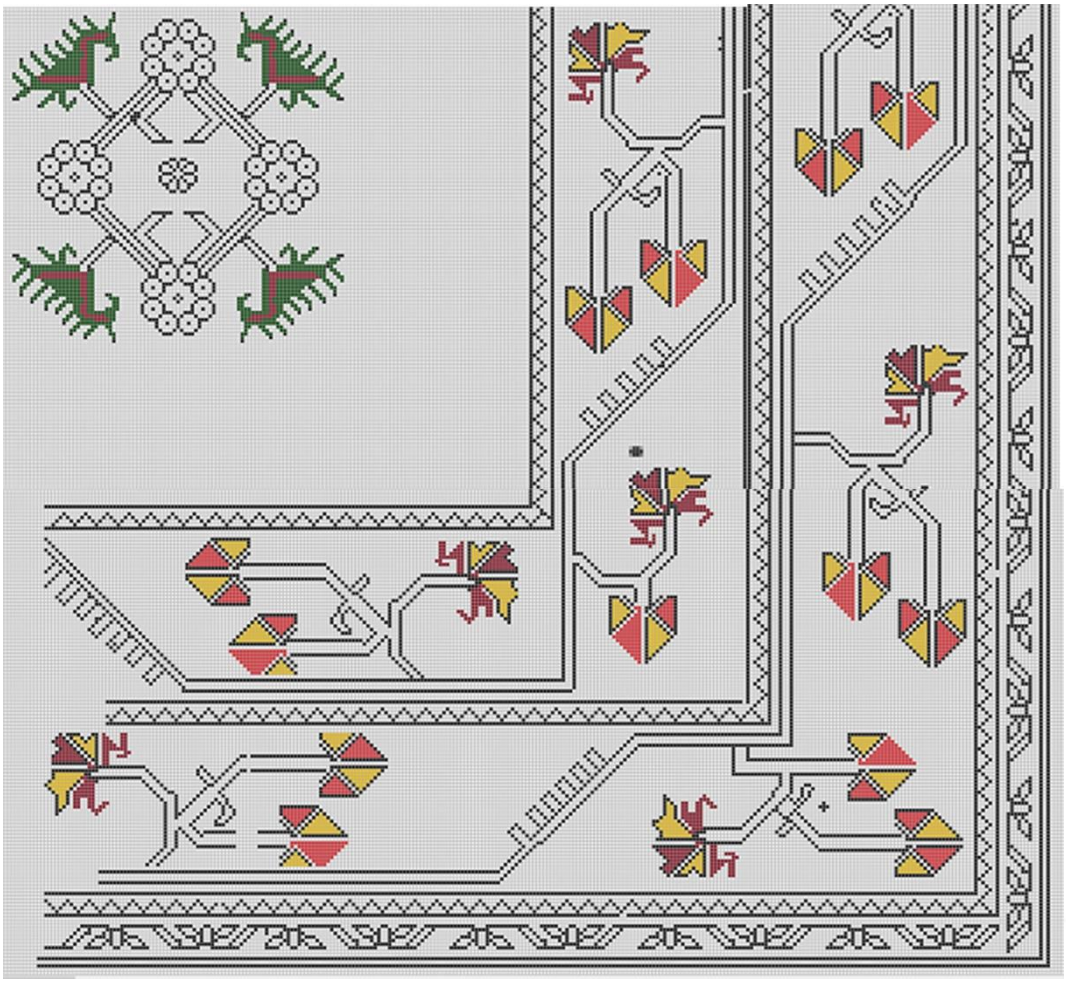
Çizim No.104: Örnek No. 49 Çaprazlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

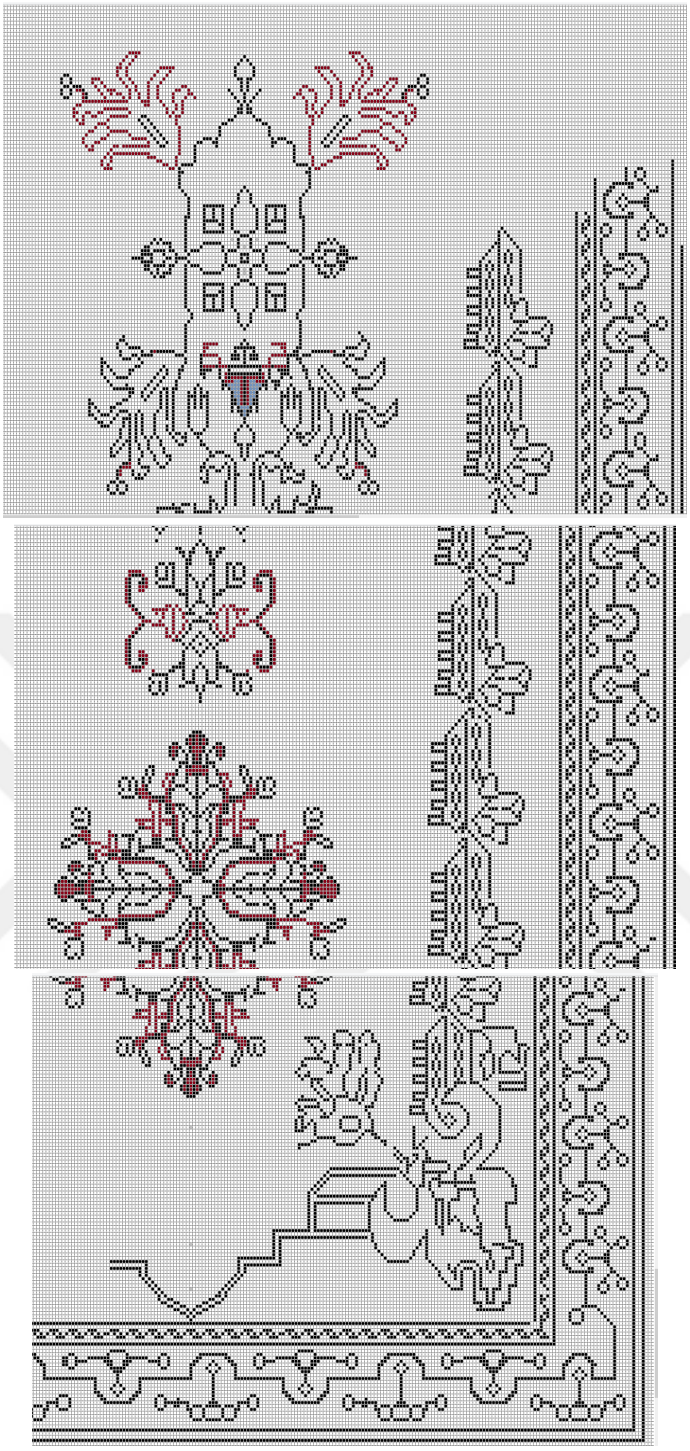
Çizim No. 105: Örnek No. 50 Gemici Su Desenli Muğla-Milas Halısı

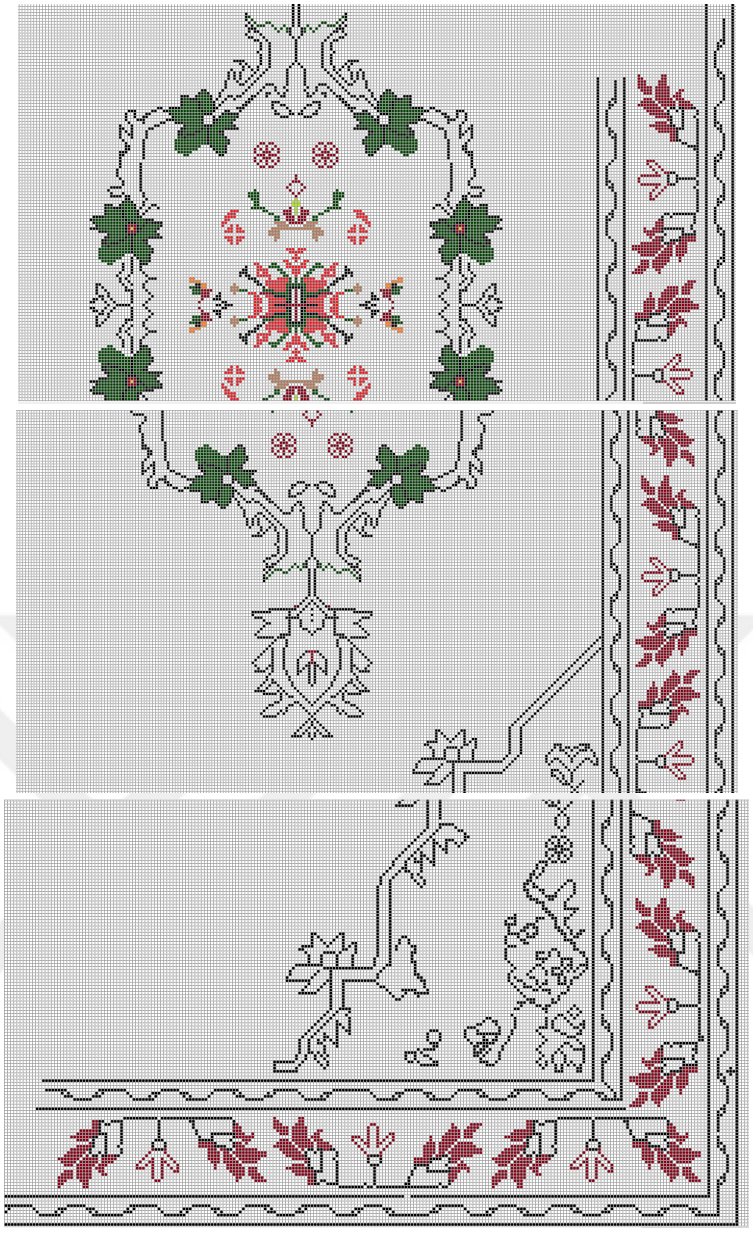
Çizim No. 106: Örnek No. 51 Kirmanlı Su Desenli Muğla-Milas Halısı

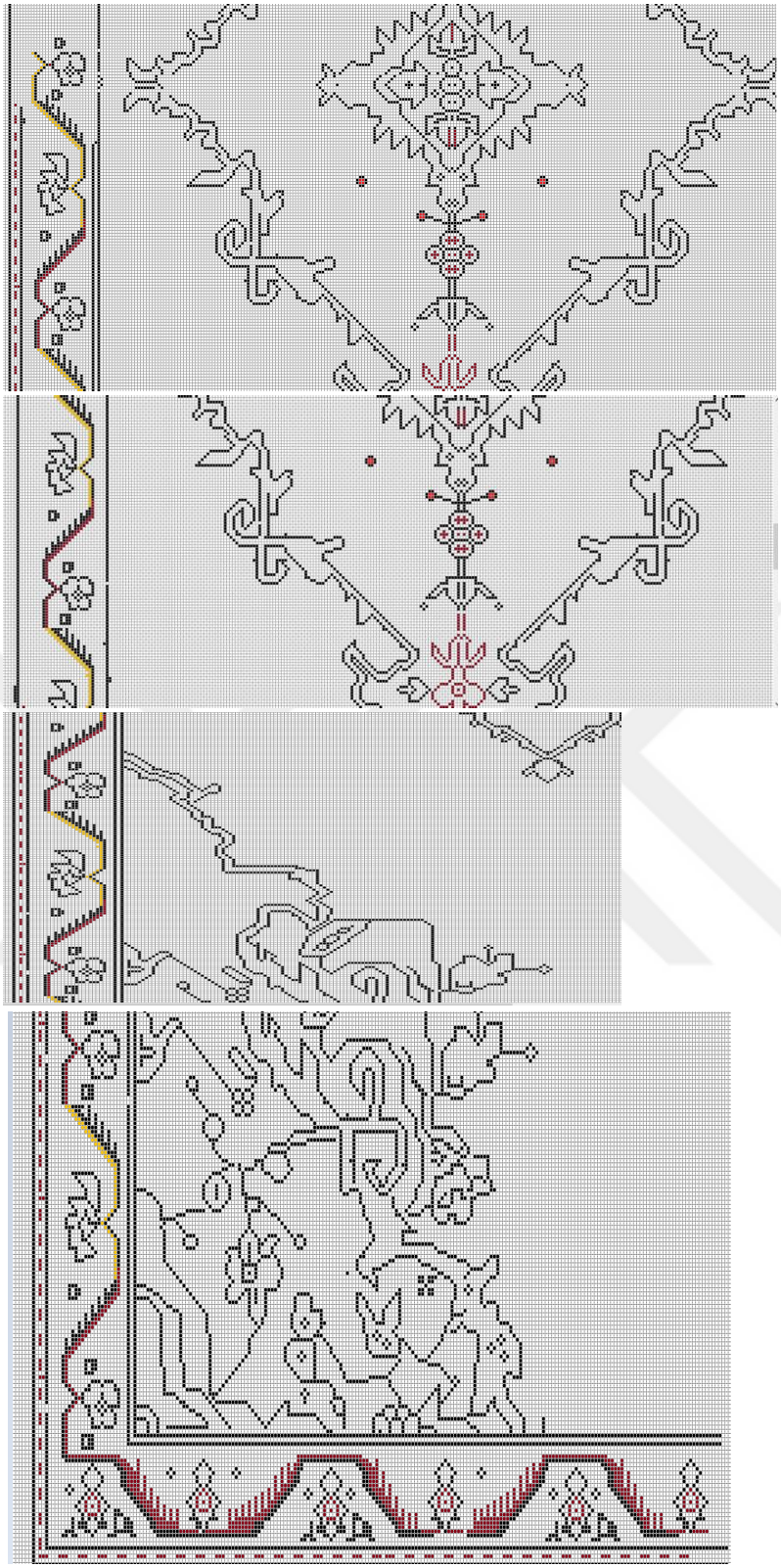
Çizim No. 107: Örnek No. 52 Ada Milas Desenli Muğla-Milas Halısı

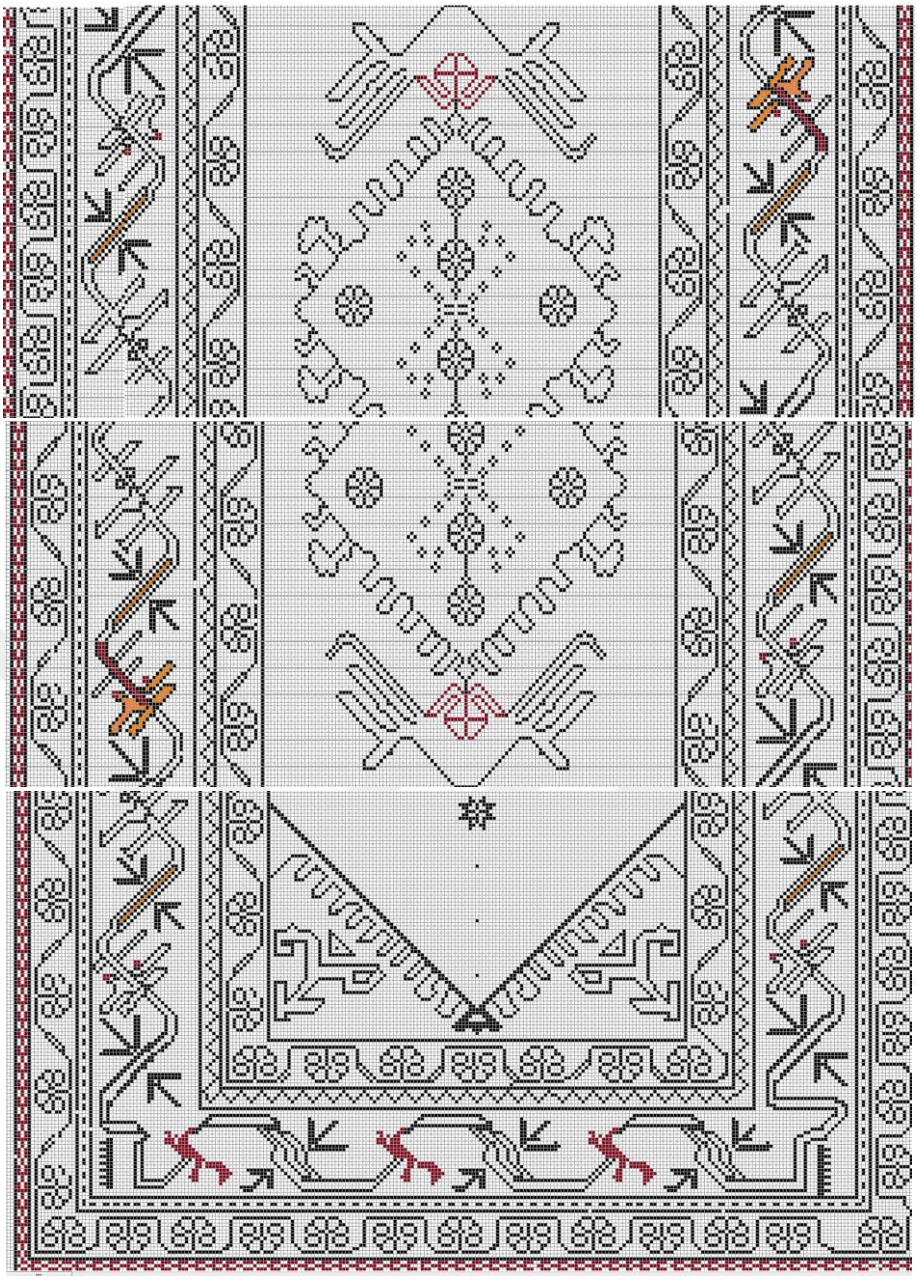
Çizim No. 108: Örnek No. 53 Muğla-Fethiye Kayaköy Bitmez Köşe Modelli Halı

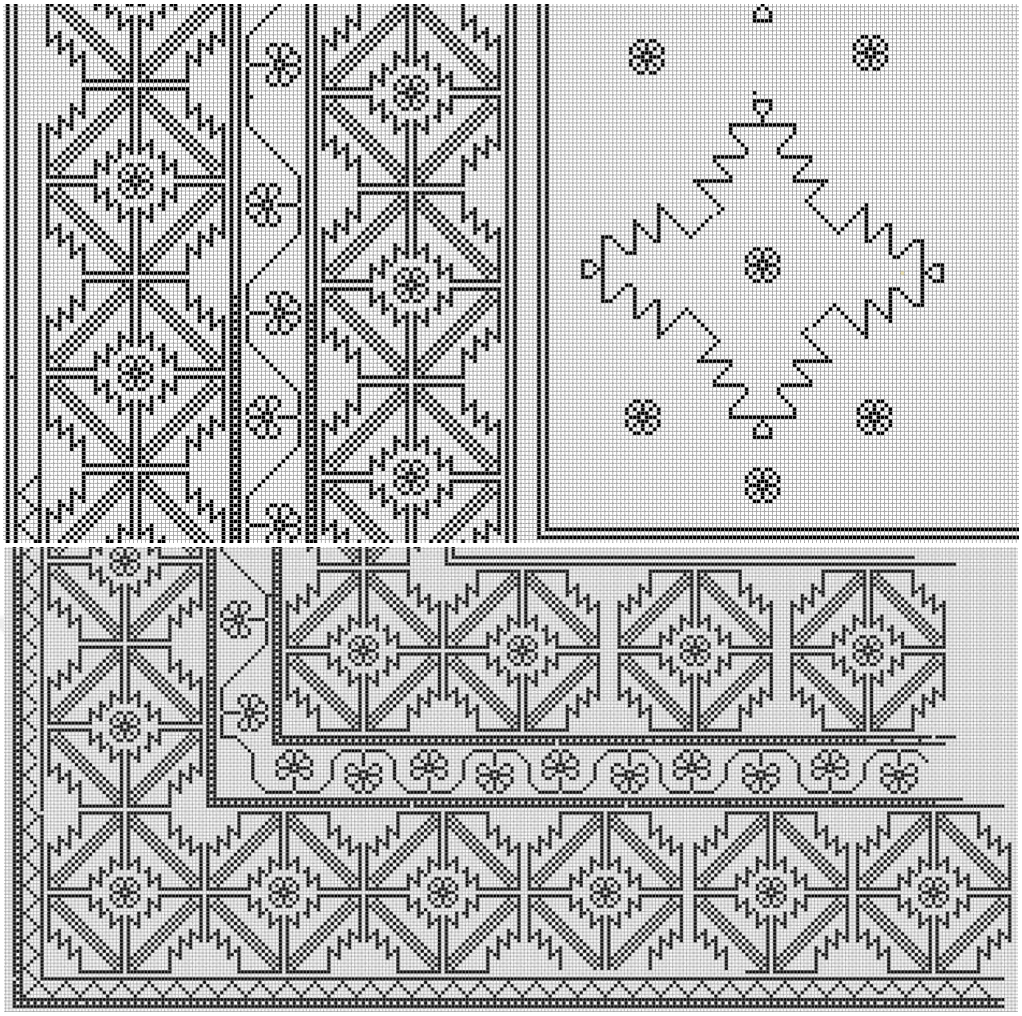
Çiizim No. 109: Örnek No. 54 Muğla-Fethiye Kayaköy Madalyonlu (Göbekli) Zeytuni Köşe Modelli Halı

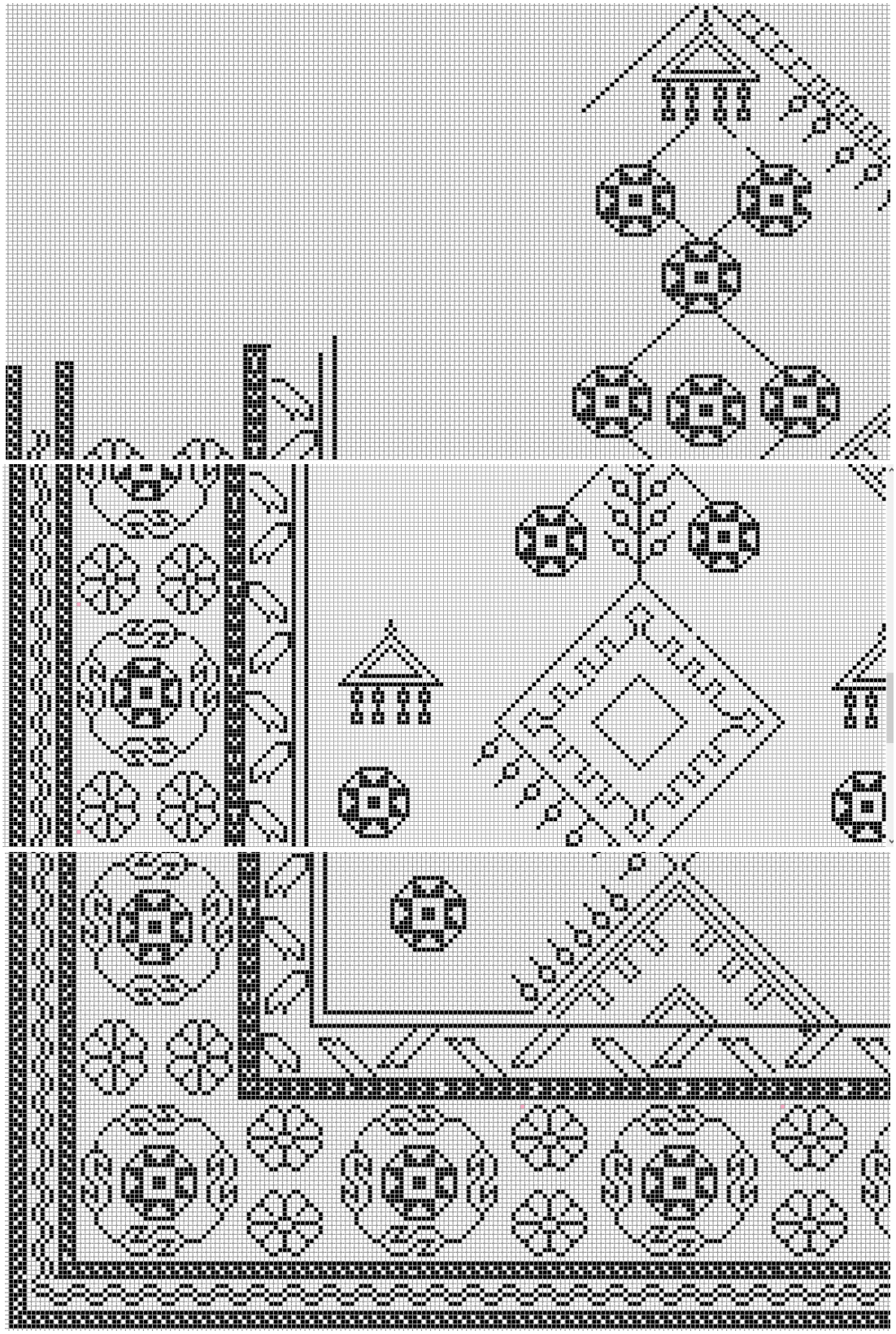
Çizim No. 110: Örnek No. 56 Fethiye Kayaköy Madalyonlu Zeytuni Köşe Boru Çiçekli Saplı Göbek Modelli Halı

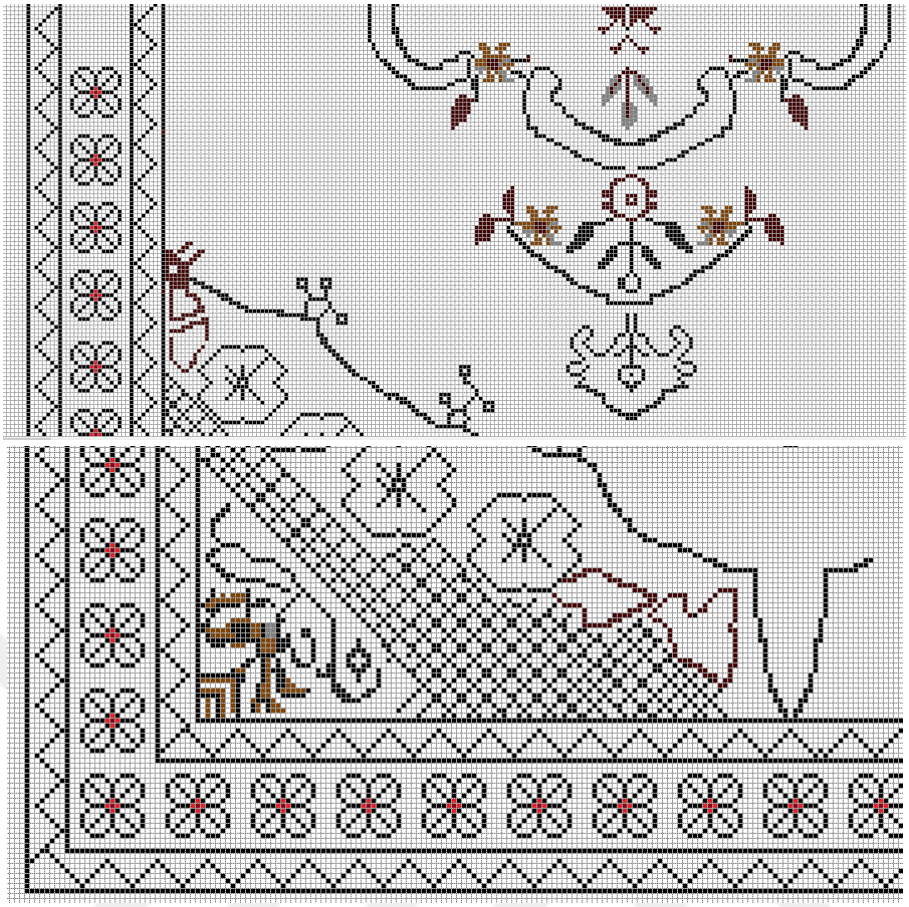
Çizim No. 111: Örnek No. 57 Çift Taraflı Mihraplı Göbekli Muğla-Milas Halısı

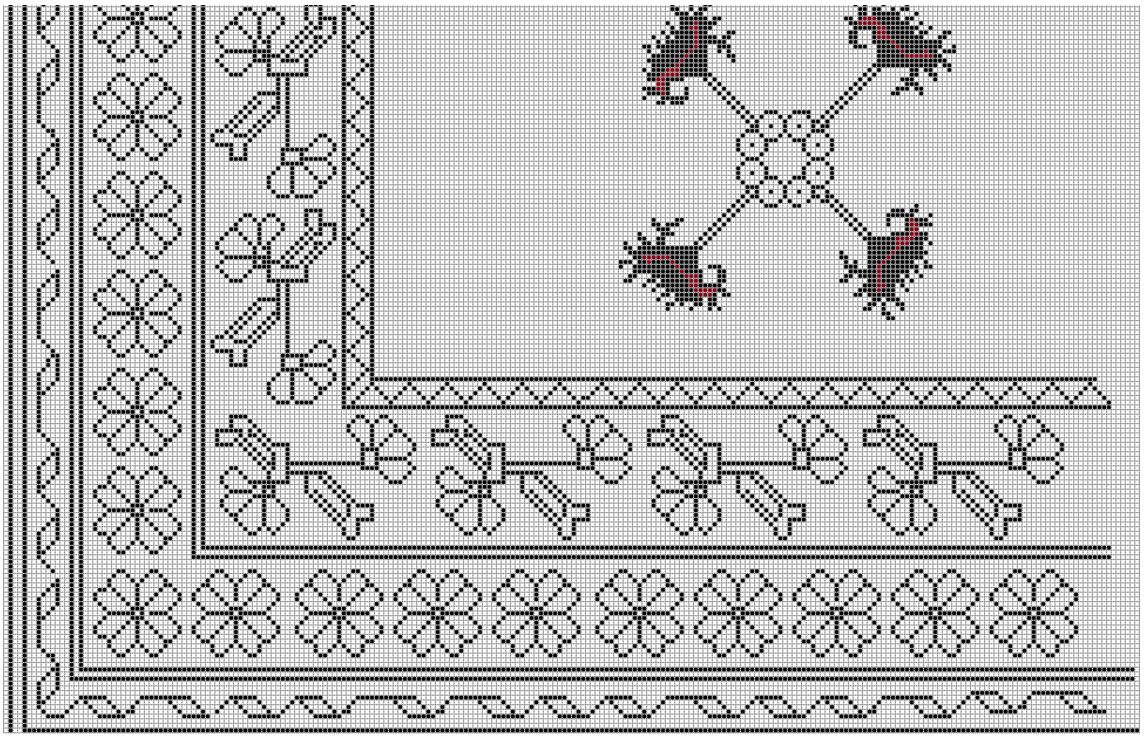
Çizim No. 112: Örnek No. 58 Testere Dişi Su Desenli Muğla Milas Halısı

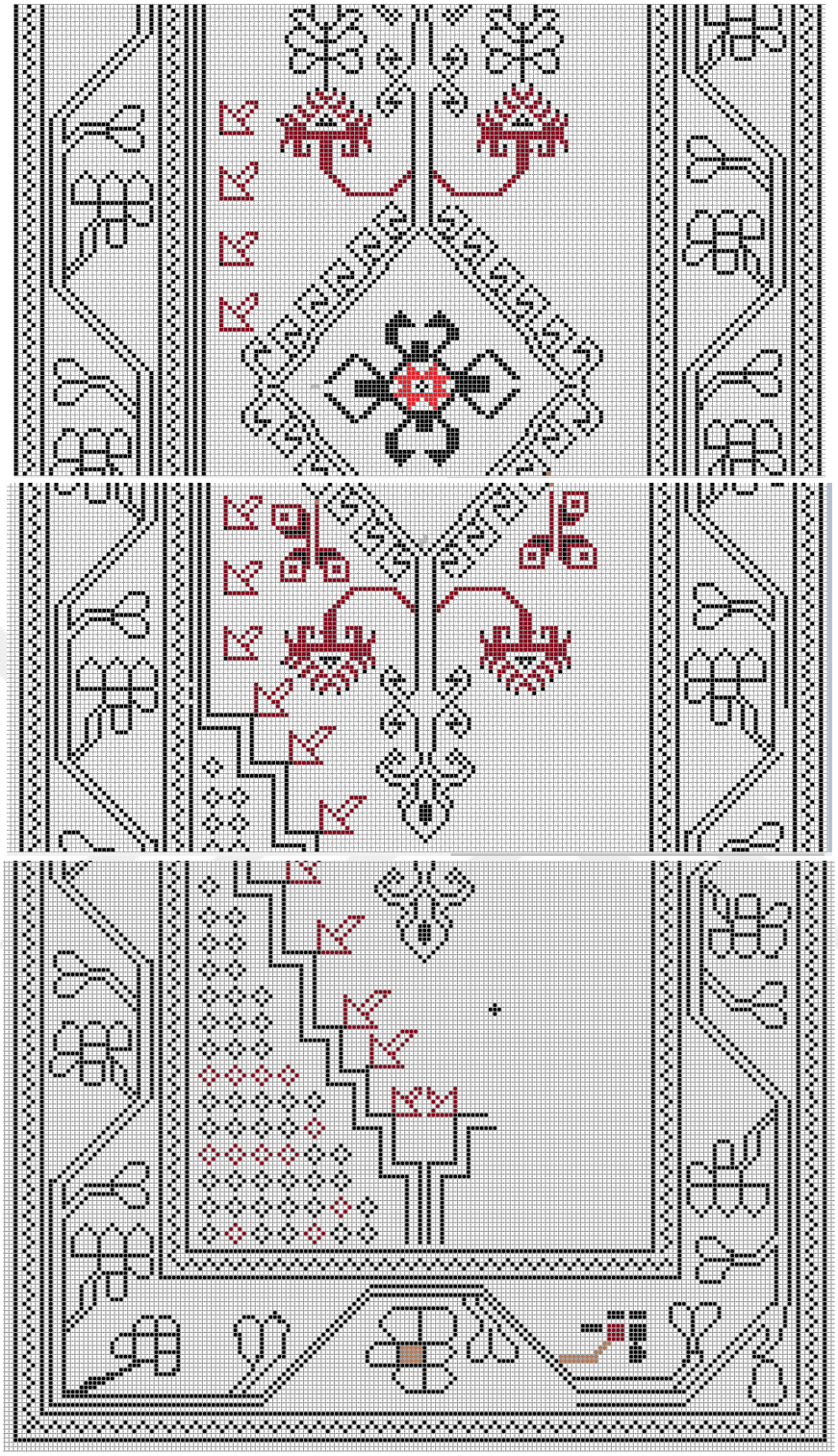
Çizim No. 113 Örnek No. 59 Tek Taraflı Boğumlu Mihraplı Muğla Milas Halısı

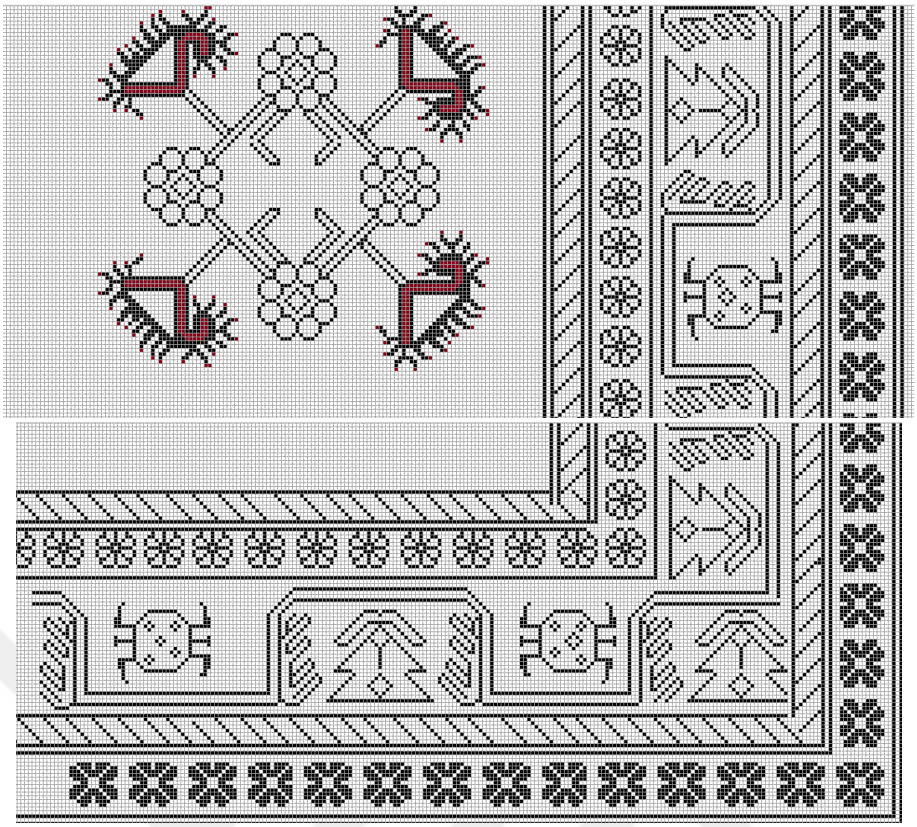
Çizim No. 114: Örnek No. 60 Muğla Milas Karacahisar Çatmalı Eymeli Madalyonlu Halı

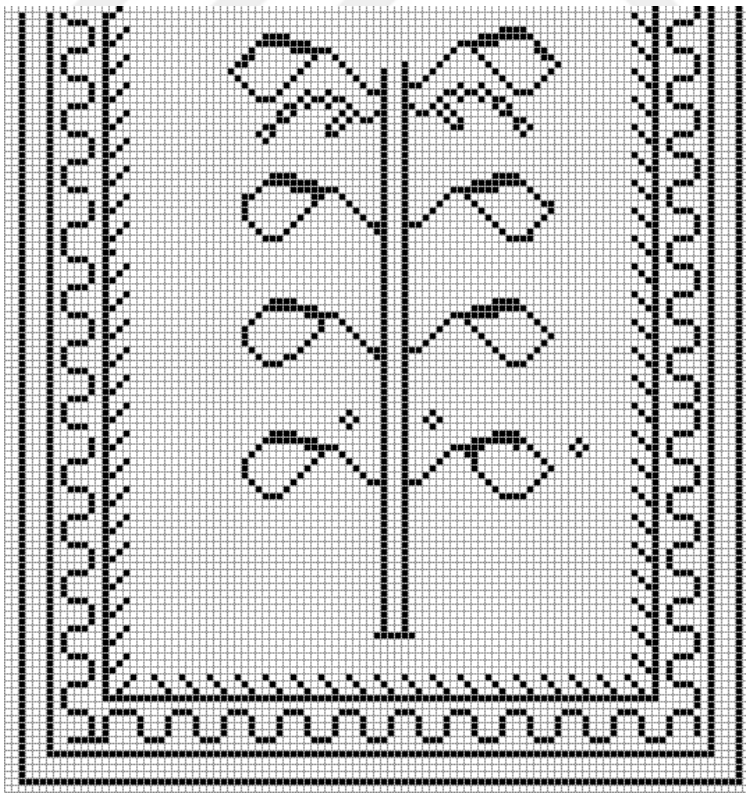
Çizim No. 115: Örnek No. 63 Turunçlugöl Desenli Yolluk Halısı

Çizim No. 116: Örnek No. 64 Çift Taraflı Basamaklı Mihraplı Muğla-Milas Divan Halısı

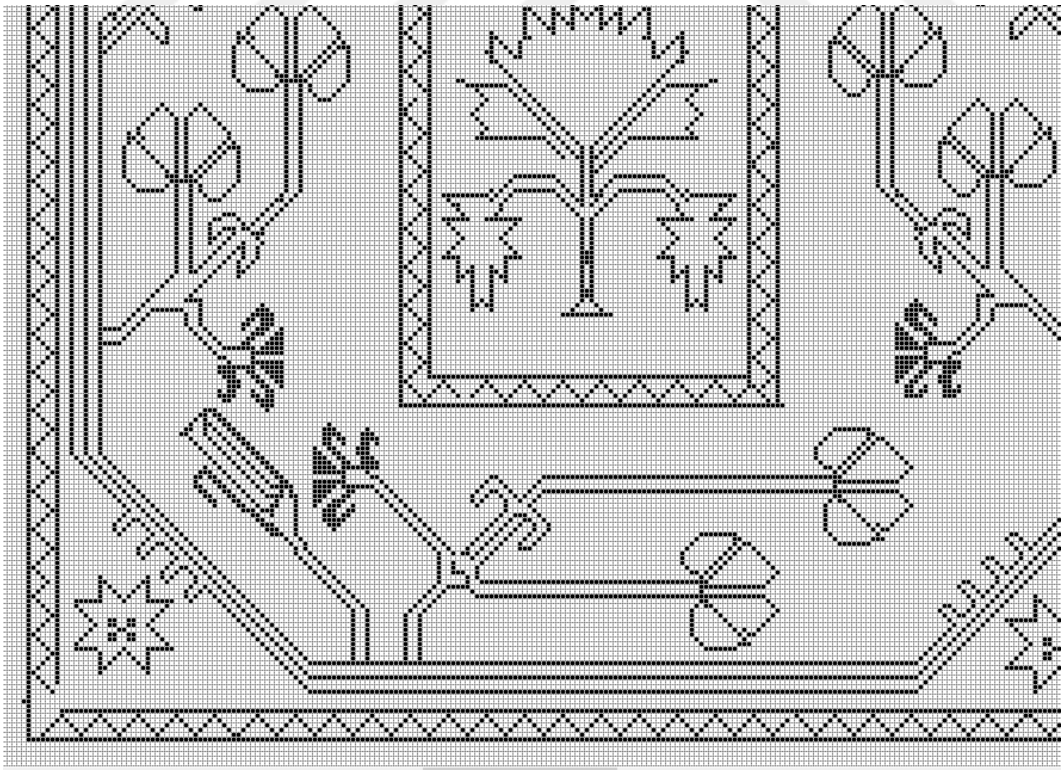
Çizim No. 117: Örnek No. 65 Mihrapsız Kurbağacıklı Su desenli Muğla -Milas Divan Halısı

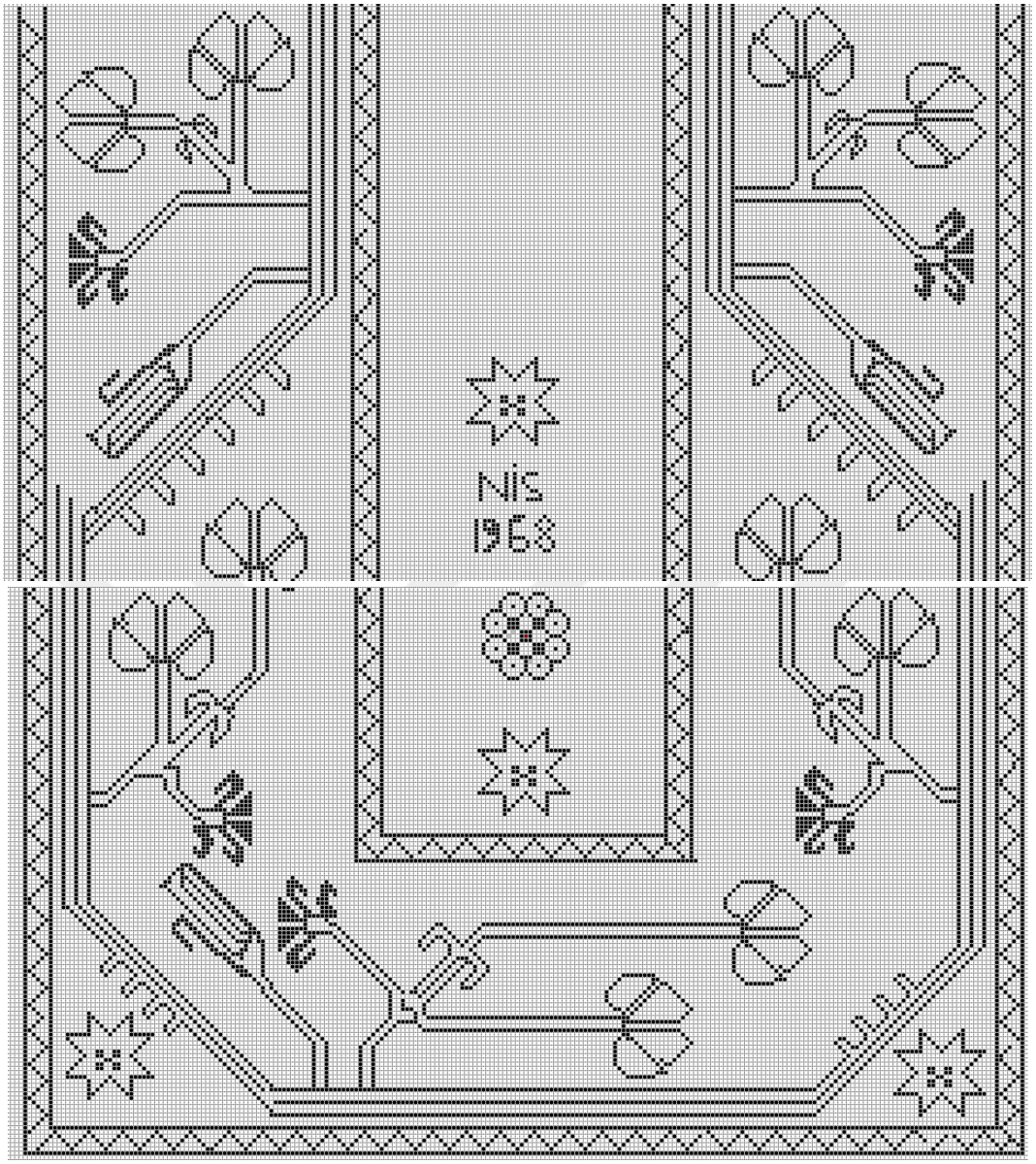
Çizim No. 118: Örnek No. 66 Muğla-Menteşe Bozyer Divan Halıs

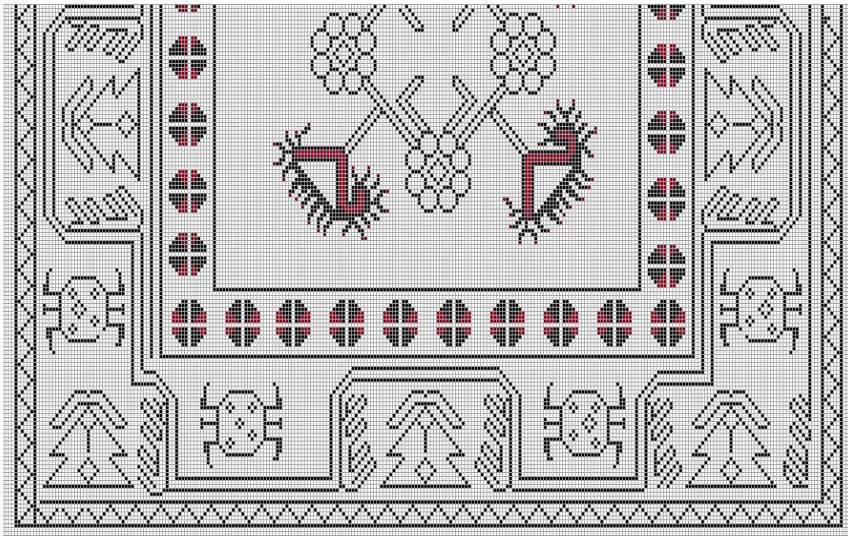
Çizim No. 119: Muğla-Fethiye Kayaköy Kabak Çiçeği Desenli Divan Halısı (Fotoğraf:67)

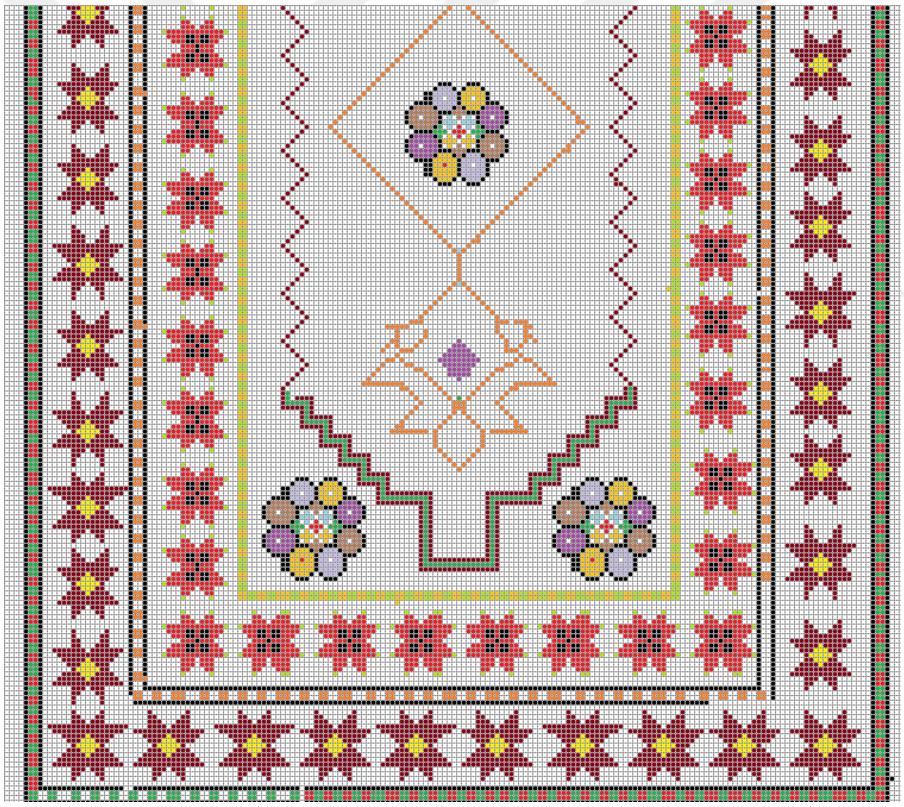
Çizim No. 120: Örnek No. 69 Ada Milas Desenli Zambak Motifli Muğla Milas Namazlığı

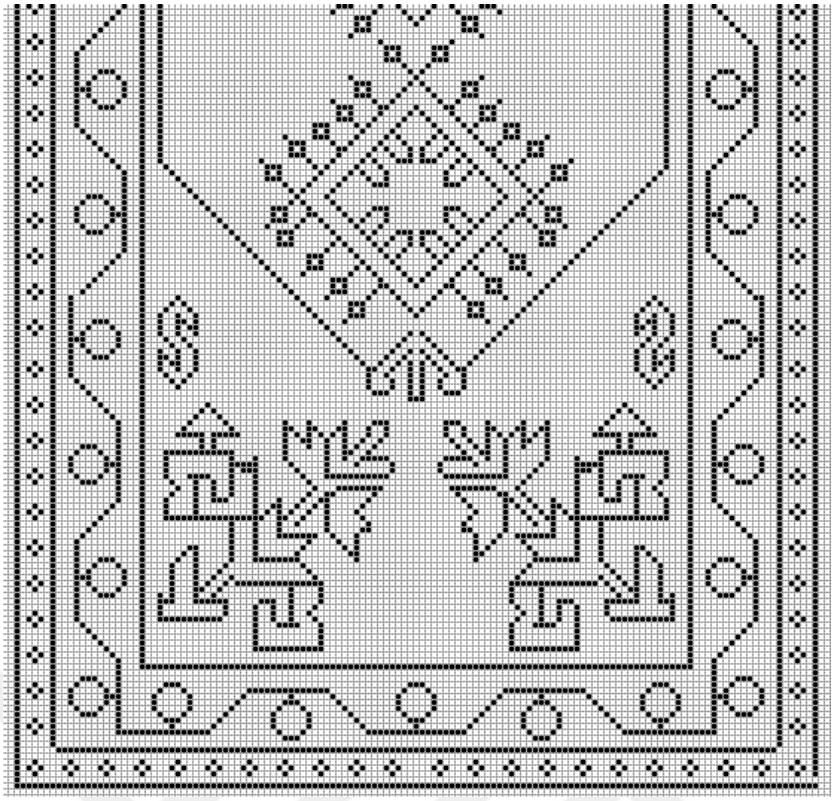
Çizim: 121, Örnek70 Ada Milas Desenli Kitabeli Namazlağı

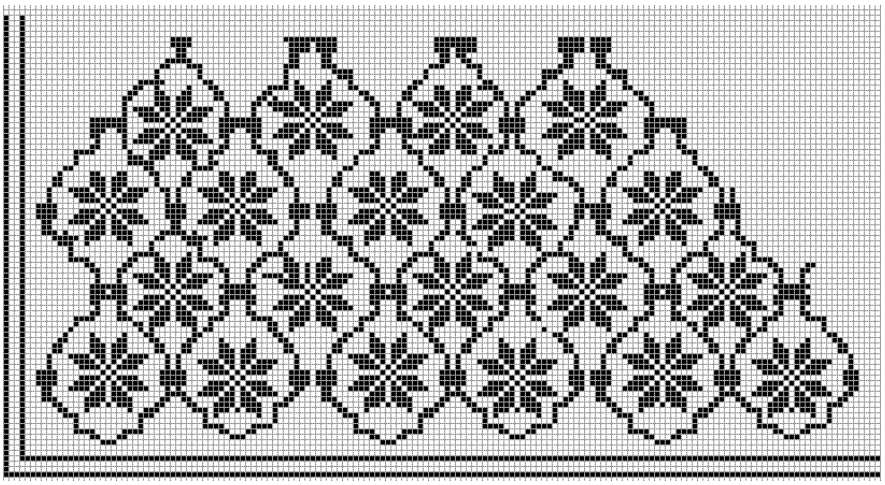
Çizim No. 122: Örnek No. 71 Kurbağacıklı Su Desenli Namazlağı

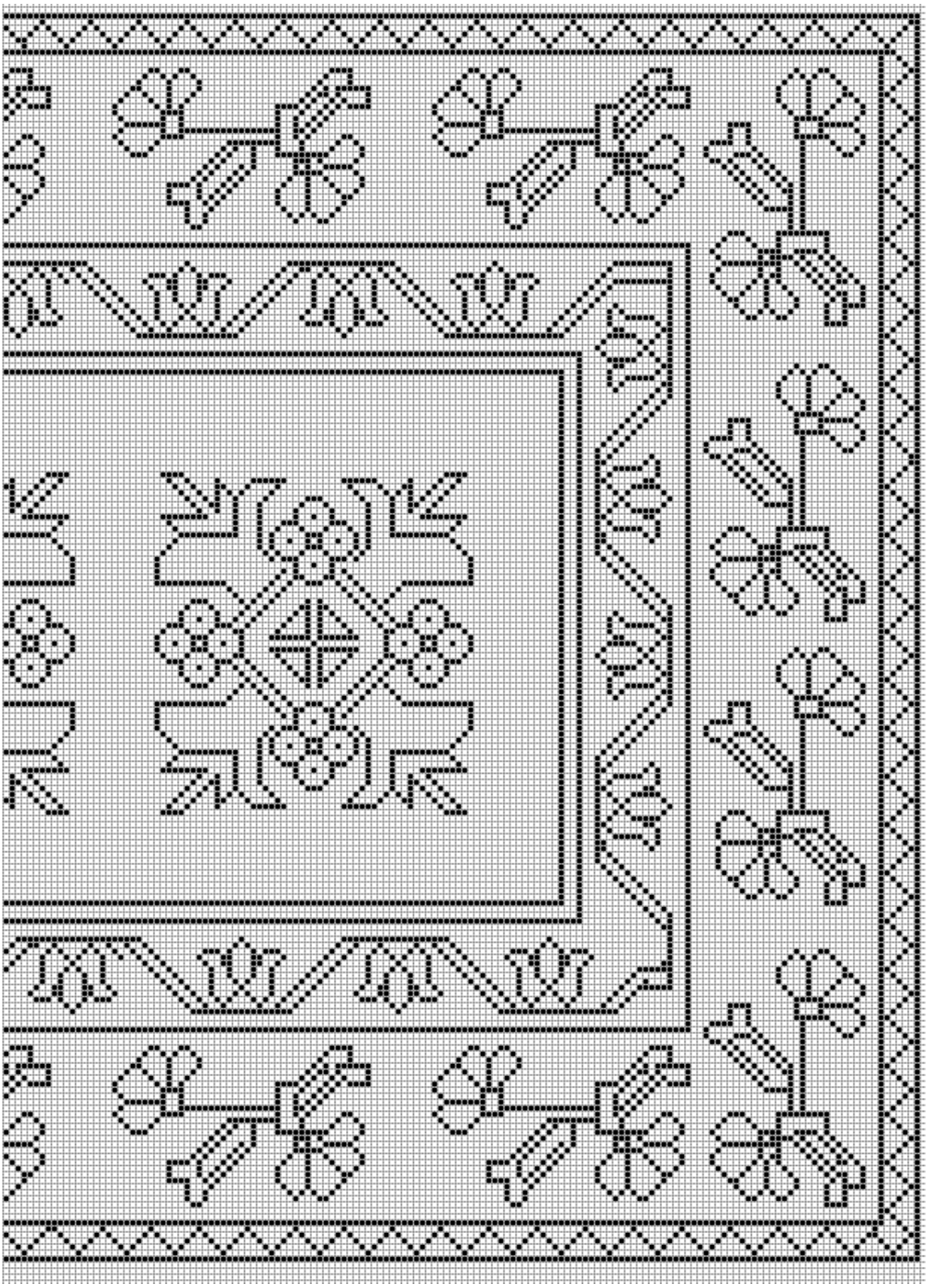
Çizim No.123: Örnek No. 72 Muğla- Dalaman Çift Taraflı Kitabeli Mihraplı Namazlağı

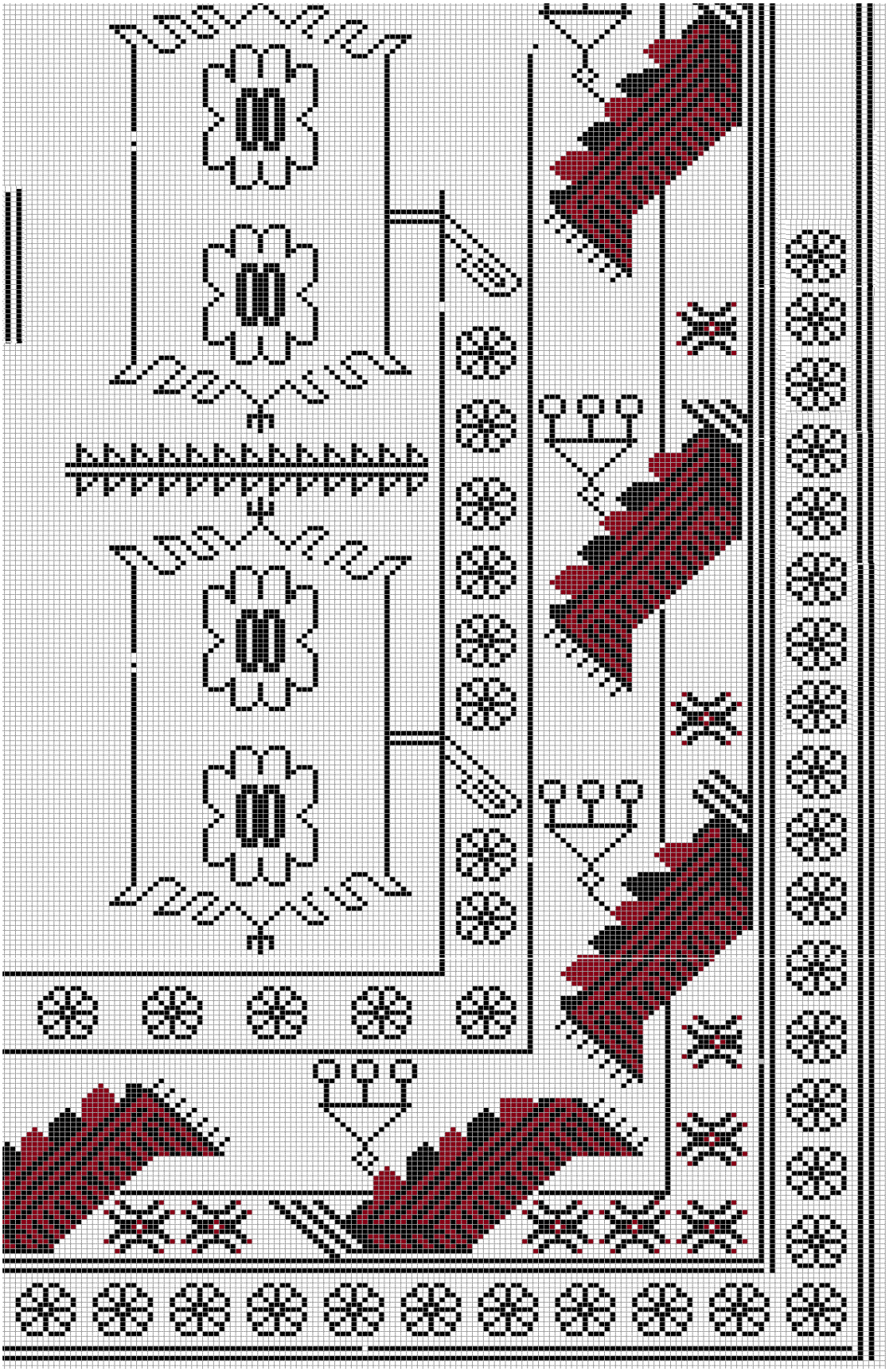
Çizim No. 124: Örnek No. 73 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Çift Taraflı Mihraplı Namazlağı

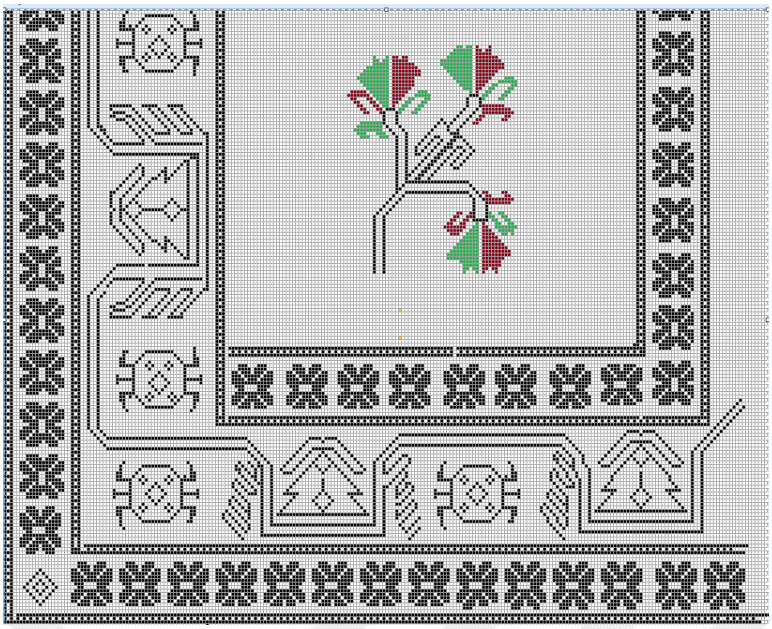
Çizim:No. 125: Örnek No. 74 Menteşe Çatakbağyaka Yıldız Motifli Namazlığı

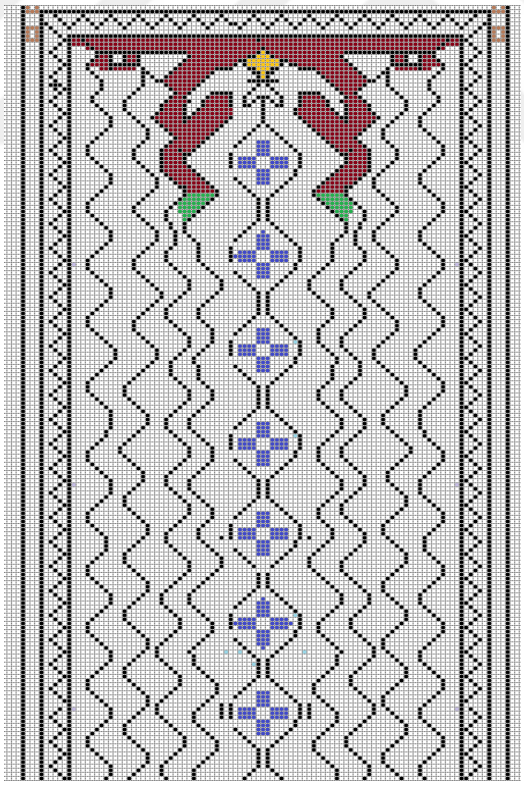
Çizim No. 126: Örnek No. 75 Muğla-Milas Feslice Su Desenli Namazlağı

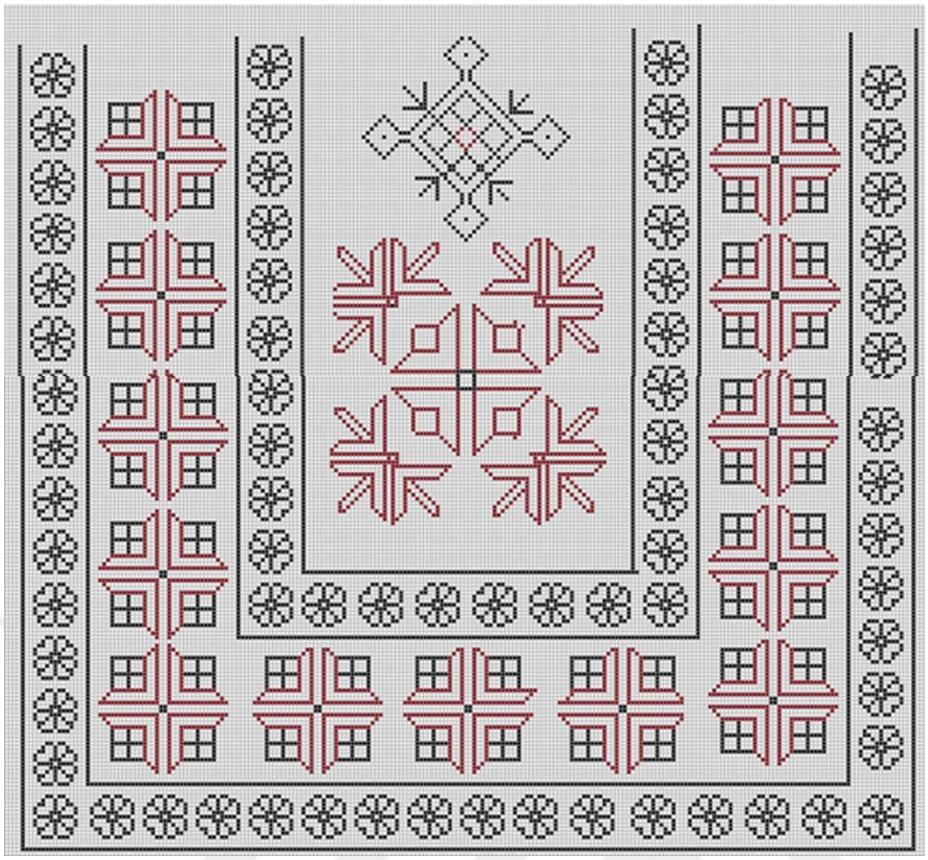
Çizim No. 127: Örnek No. 76 Muğla-Milas Kabuksuz Modelli Namazlağı

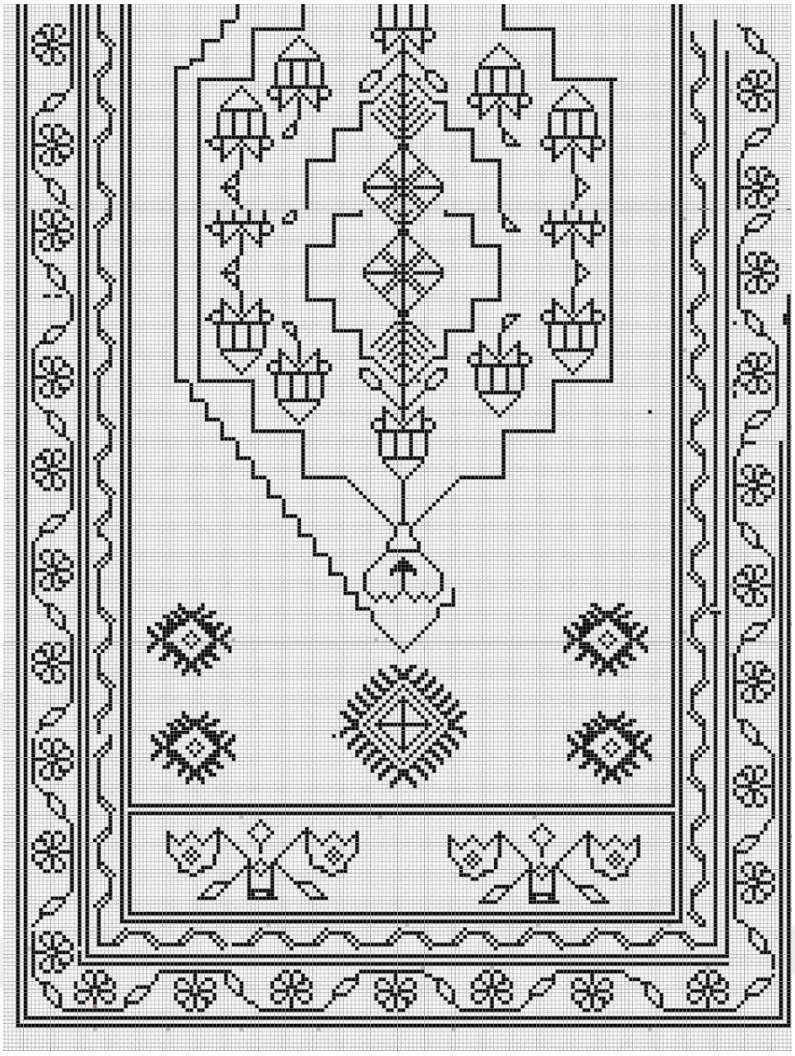
Çizim No. 128: Örnek No. 77 Kurbağacıklı Su Desenli Namazlağı

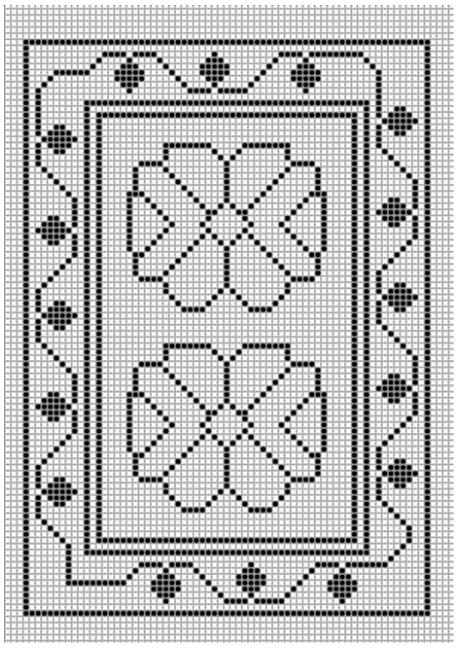
Çizim No. 129: Örnek No. 78 Mihraplı Yılanlı Namazlağı

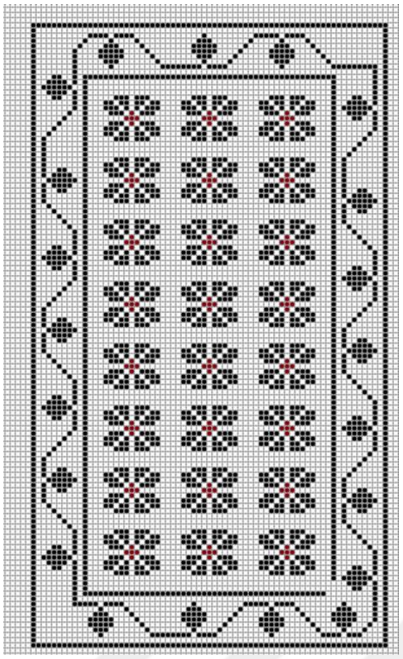
Çizim No. 130: Örnek No. 79 Türtmeli Su Desenli Namazlağı

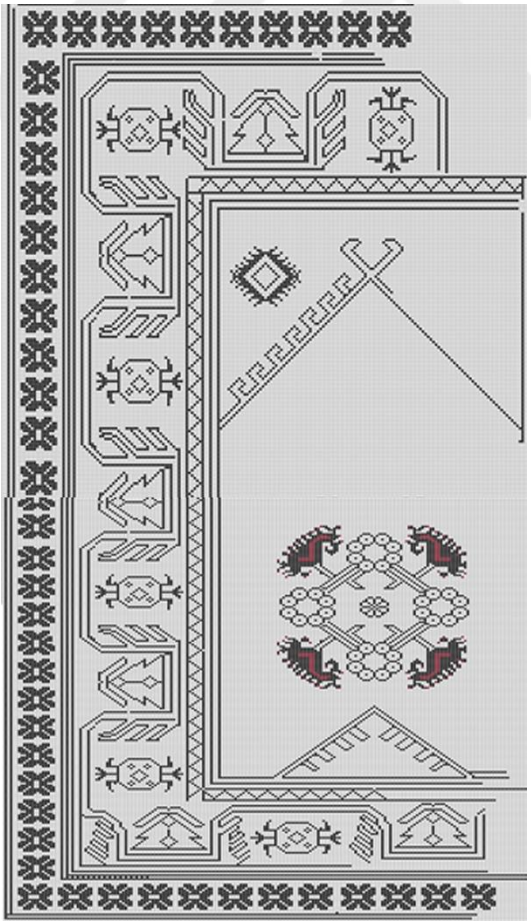
Çizim No. 131: Örnek No. 81 Altıgengö Göl Desenli Göbekli Namazlağı

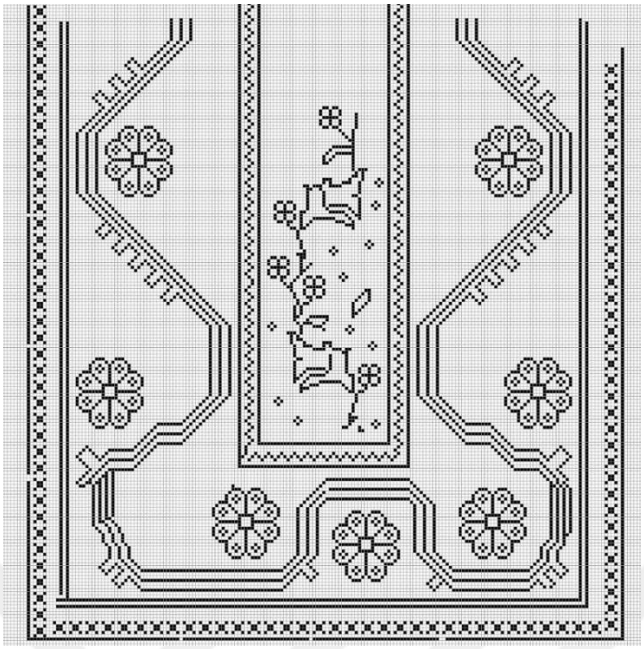
Çizim No. 132: Örnek No. 89 Karacaören Heybe /

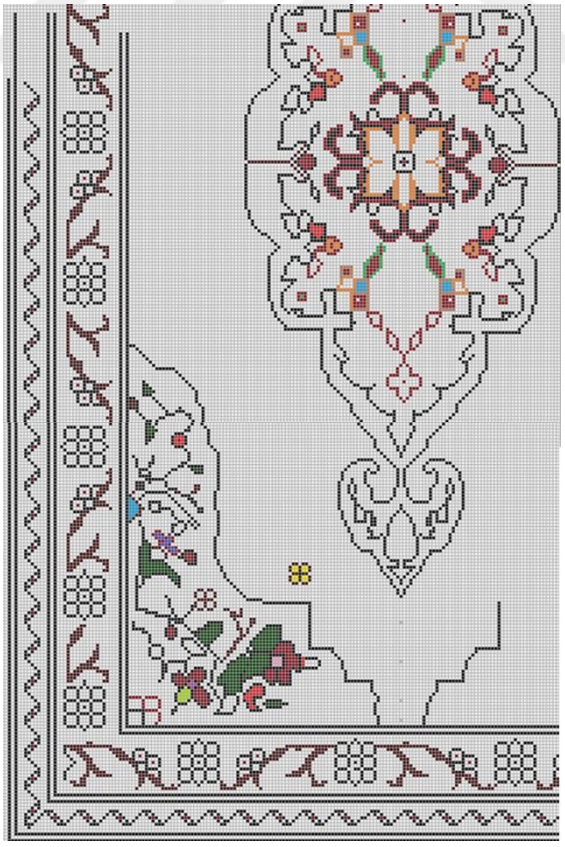
Çizim No. 133: Örnek No. 90 Bodrum Mumcular Heybe

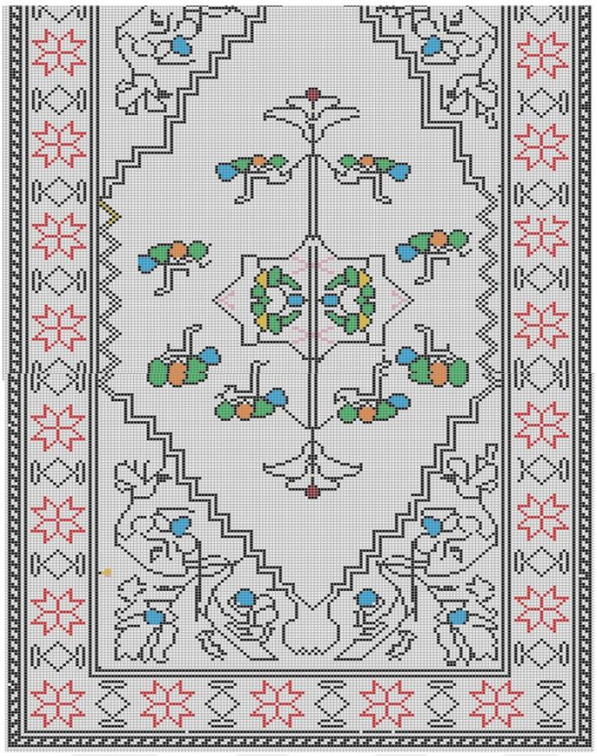
Çizim No. 134: Örnek No. 83 Muğla Menteşe Mihraplı Namazlağı

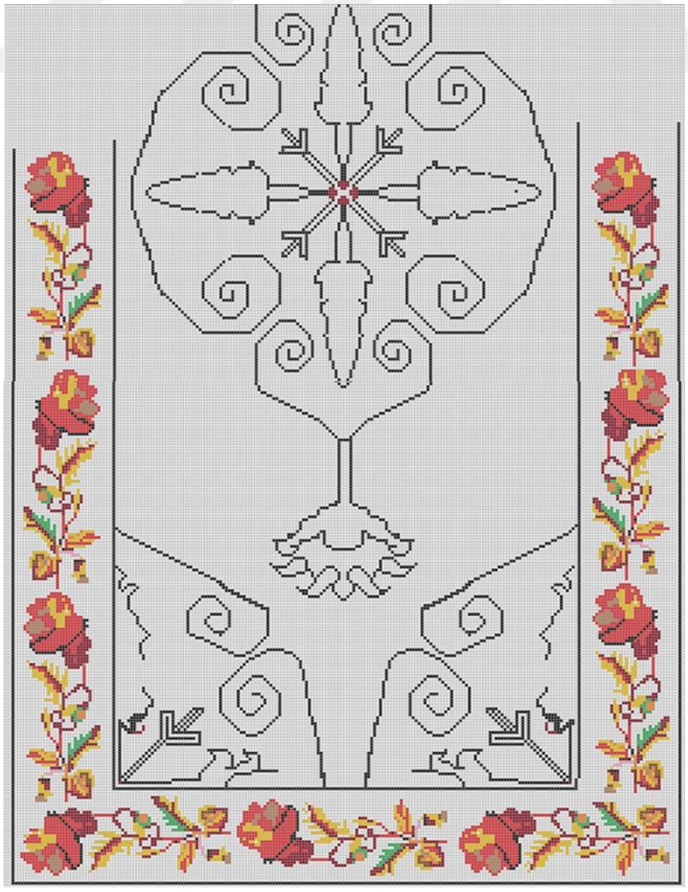
Çizim No. 135: Örnek No. 84 Muğla -Fethiye Kayaköy Portakallı Namazlağı

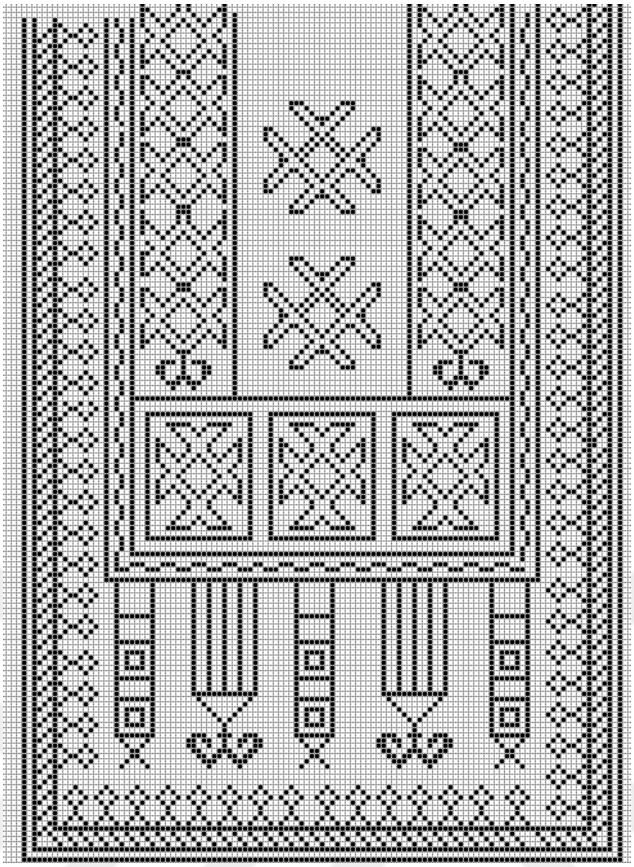
Çizim No. 136: Örnek No. 85 Muğla Fethiye Kayaköy Köşe Göbekli Modelli Namazlağı

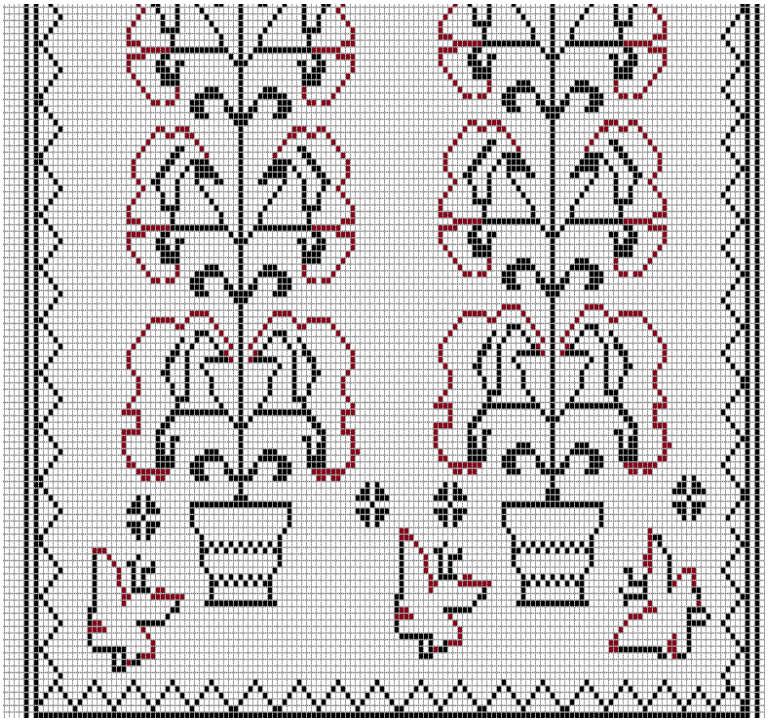
Çizim No. 137: Örnek No. 86 Fethiye Kayaköy Yıldızlı Su Desenli Namazlağı

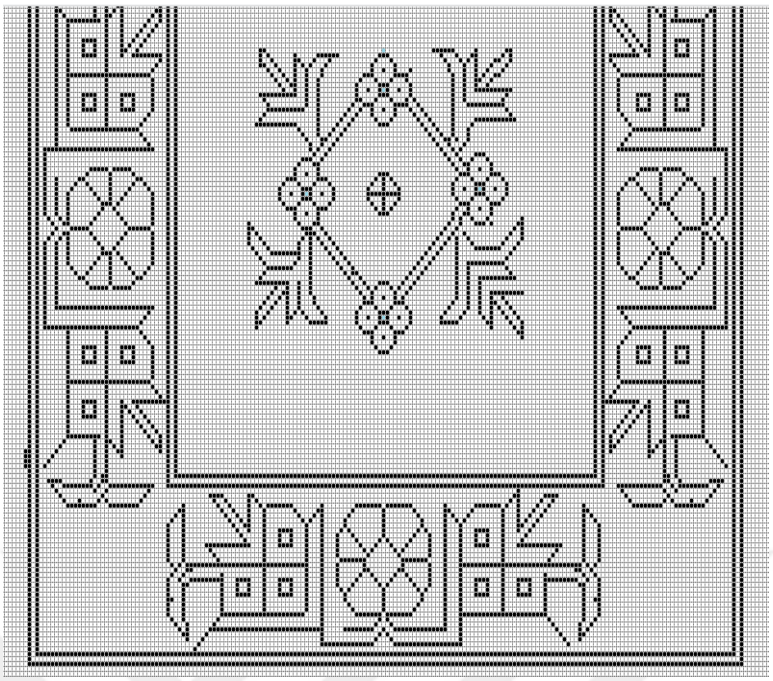
Çizim No. 138: Örnek No. 88- Fethiye Kayaköy Koçboynuzu Modelli Göbekli Halı

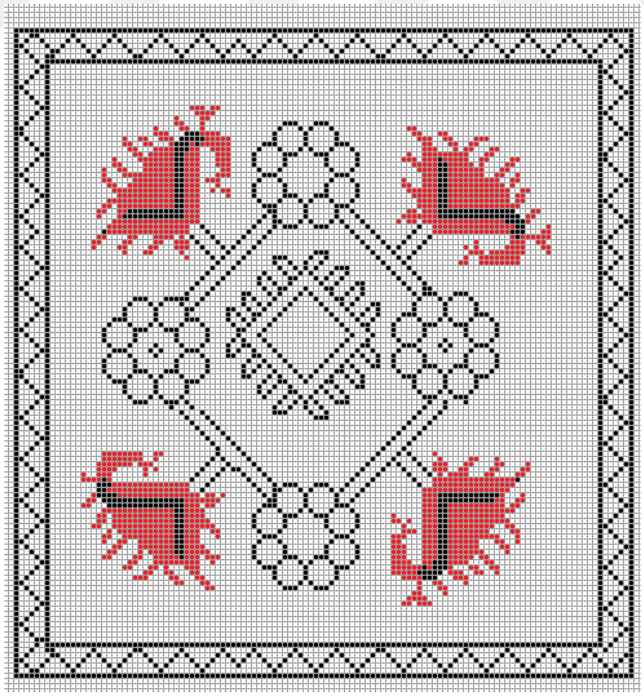
Çizim No. 139: Örnek No. 93 Halı Yastık

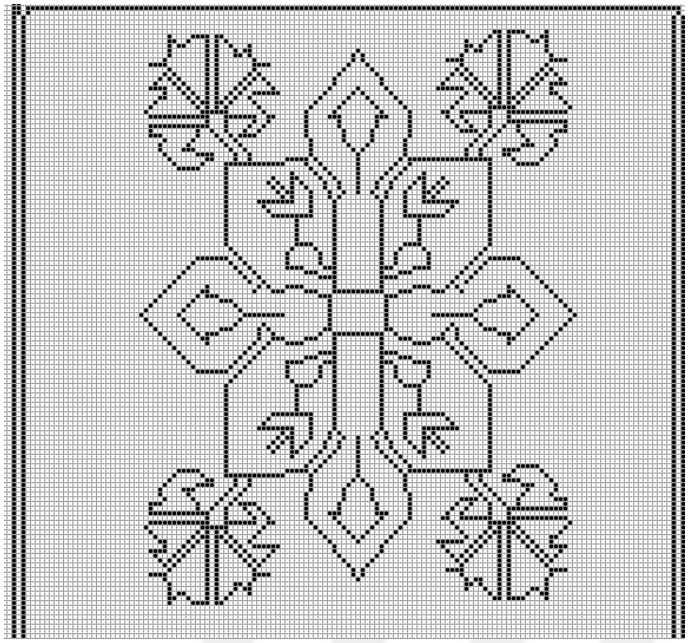
Çizim No. 140: Örnek No. 98 Muğla Bodrum Boru Çiçeği Desenli Paspa

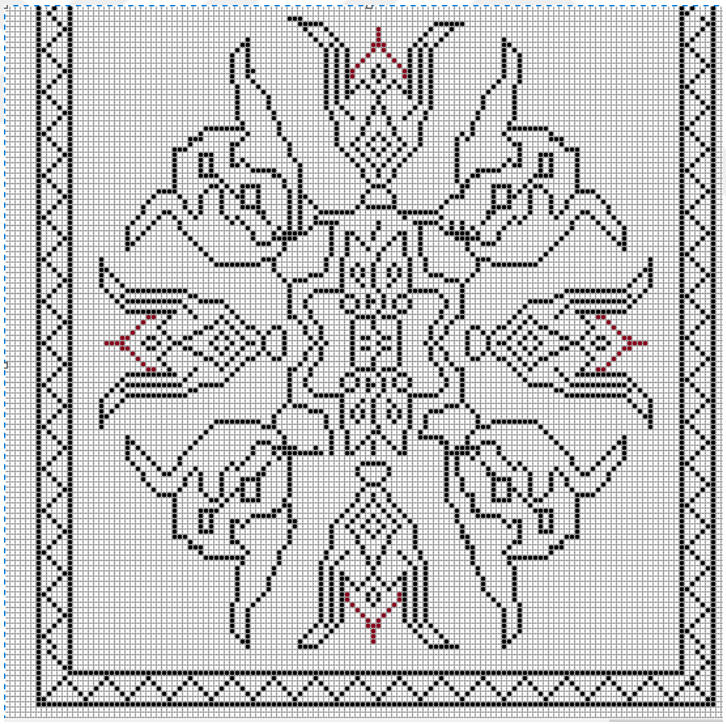
Çizim No. 141: Elma Çiçeği Desenli Paspas (Fotoğraf 101)

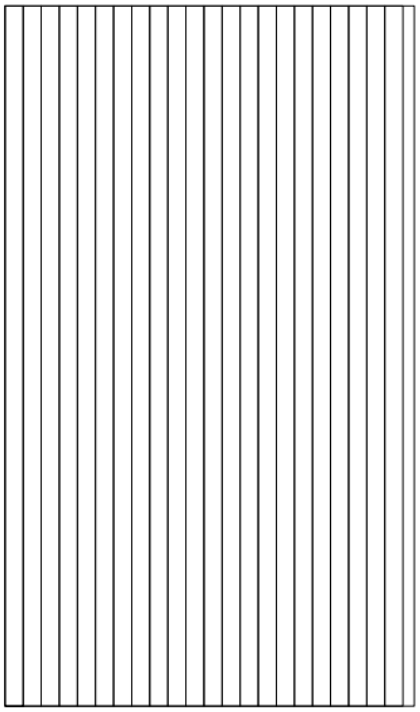
Çizim No.142: Örnek No. 102 Turunçlu Göllü Sandalye Minderi

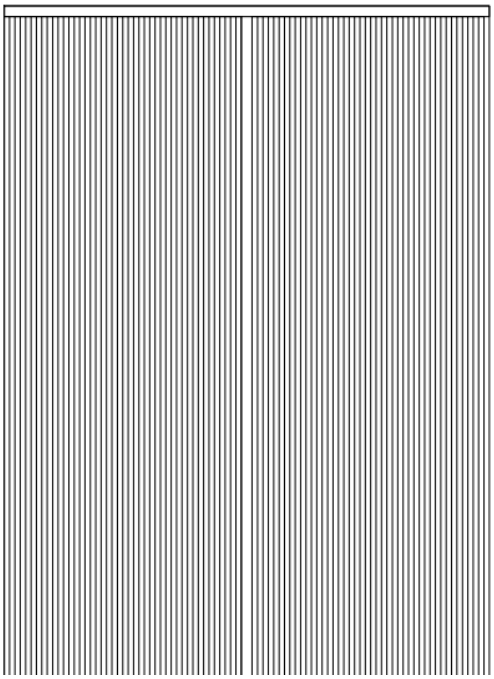
Çizim No. 143: Örnek No. 103 Karanfilli Sandalye Minderi

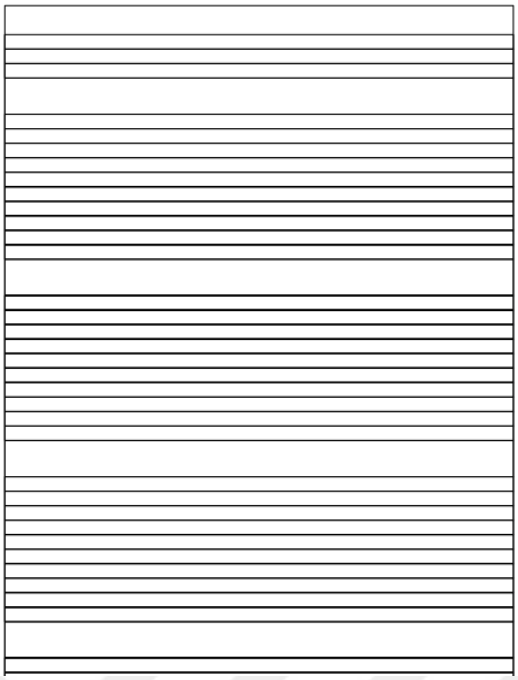
Çizim No. 144: Örnek No. 105 Laleli Göl Desenli Sandalye Minderi

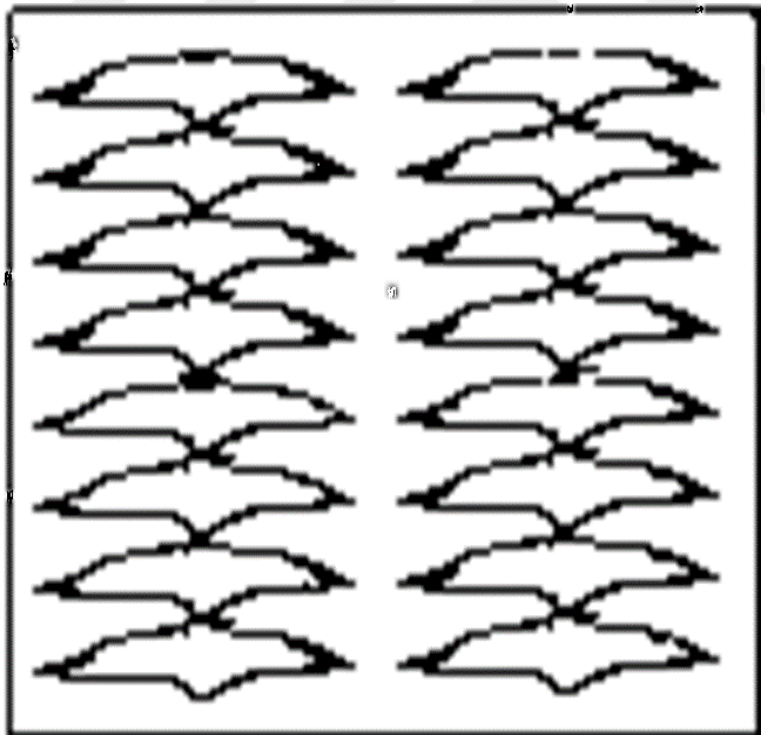
Çizim No. 145: Örnek No. 108 Muğla-Menteşe Meke Alaca Yaygı

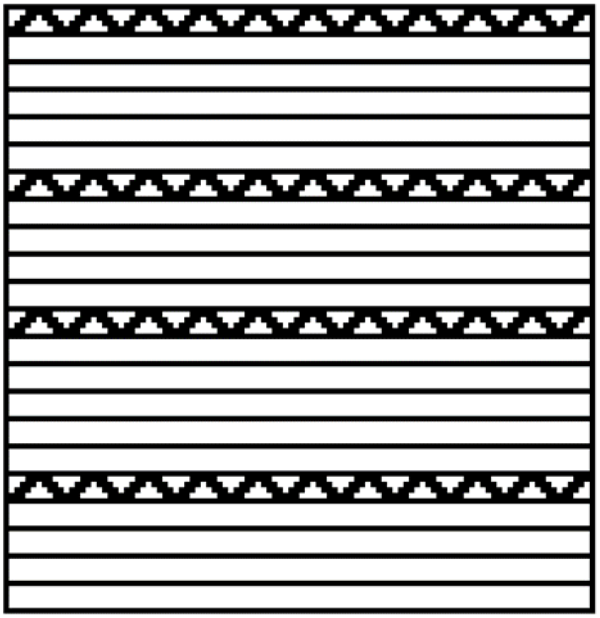
Çizim No. 146: Örnek No. 112 Muğla-Menteşe Meke Alaca

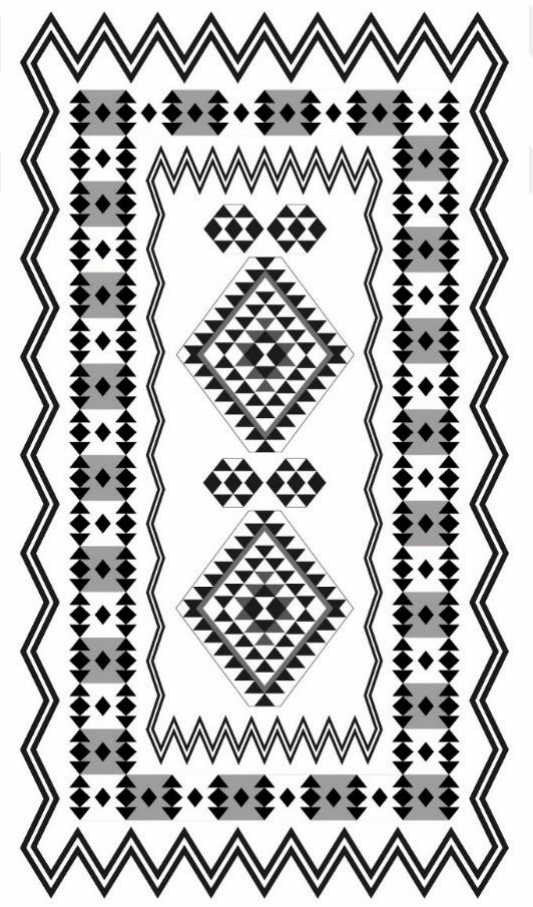
Çizim No. 147: Örnek No. 136 Muğla-Menteşe Meke Al Kilim/Ala Kilim

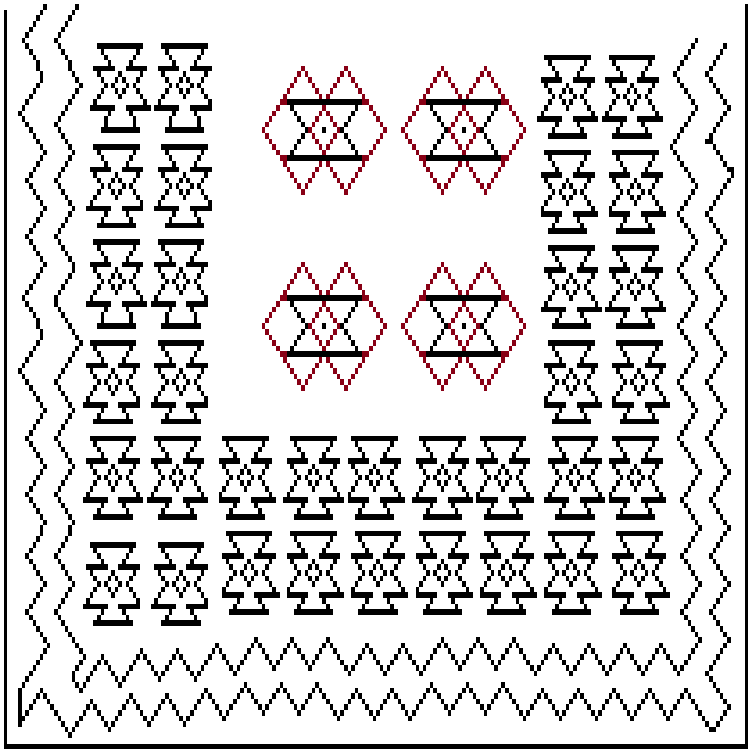
Çizim No. 148: Örnek No. 152 Muğla-Menteşe Meke Ekmek Mendili

Çizim No. 149: Örnek No. 134 Menteşe Yörükoğlu Al kilim

Çizim No. 150: Örnek No. 156:Muğla Menteşe Çaybükü Delikli Kilim

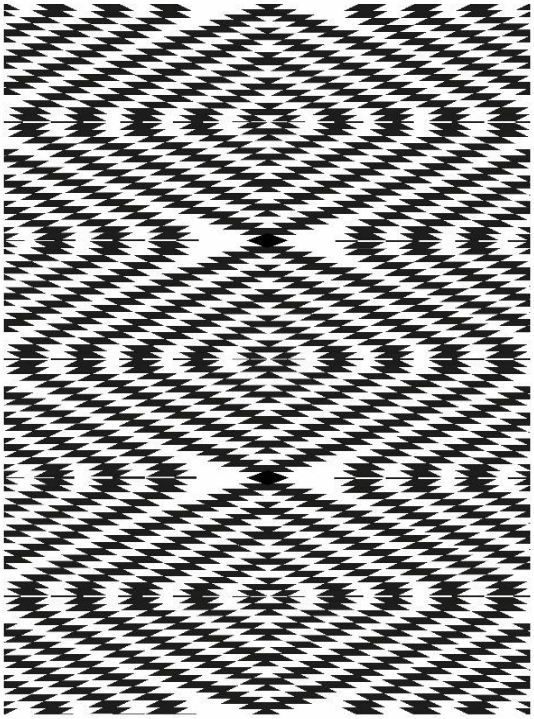
Çizim No. 151: Örnek No. 157 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Delikli Kilim

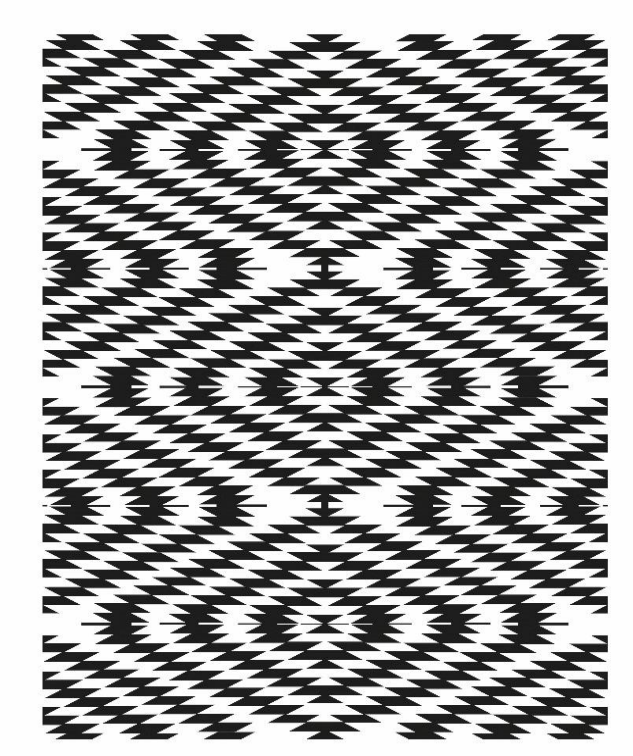
Çizim No. 152: Örnek No. 161 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi.

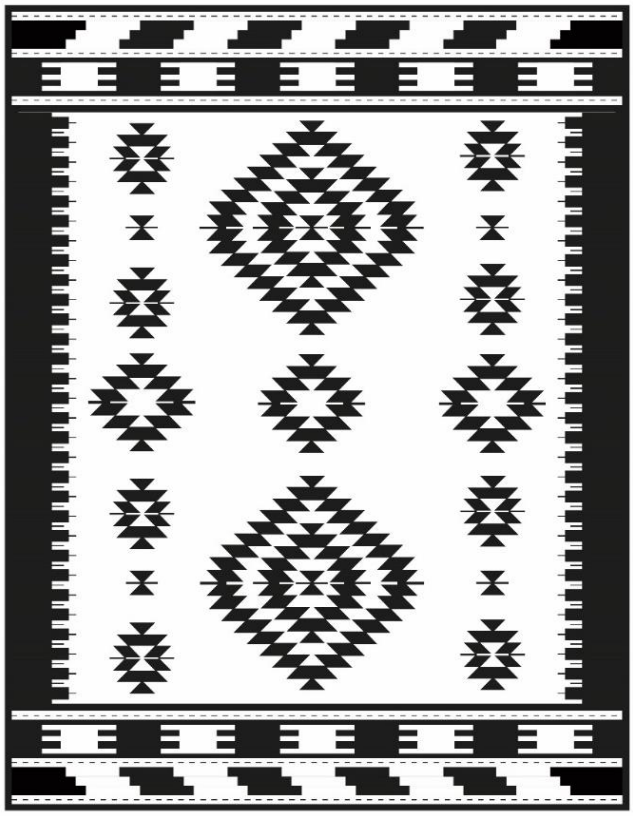
Çizim No. 153: Örnek No. 165 Seydikemer Kadıköy Kancalı Kilim

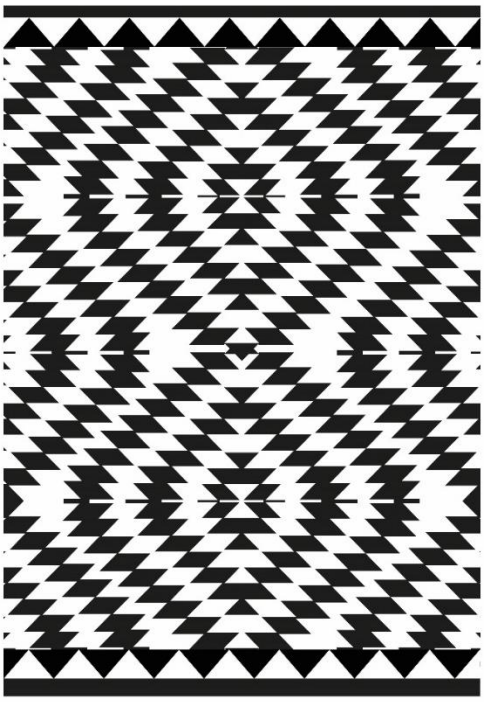
Çizim No. 154: Örnek No. 166 Muğla-Milas Çamovalı Ezmeli Kilim

Çizim No. 155: Örnek No. 167 Muğla-Dalaman Farda Kilim

Çizim No. 156: Örnek No.168 Muğla-Ortaca Akıncılar Farda Kilim

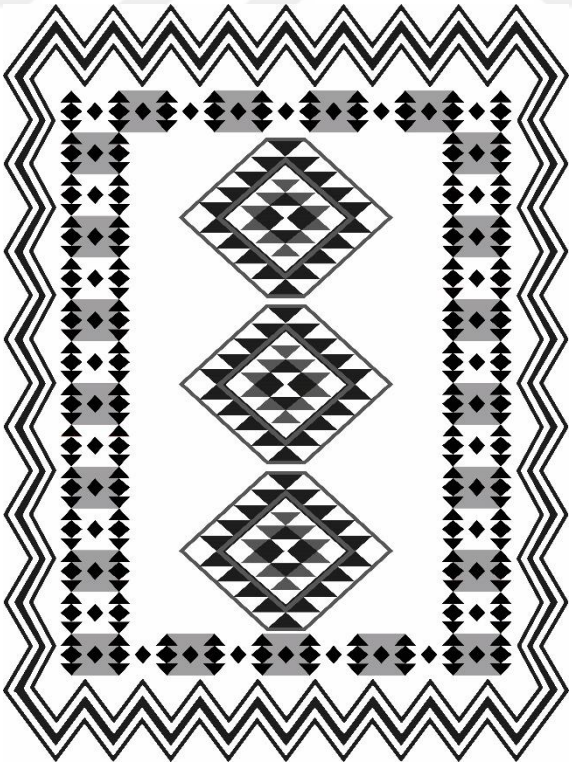
Çizim No. 157: Örnek No. 182 Muğla-Menteşe Yörükoğlu Kaykaylı Kilim Namazlağı

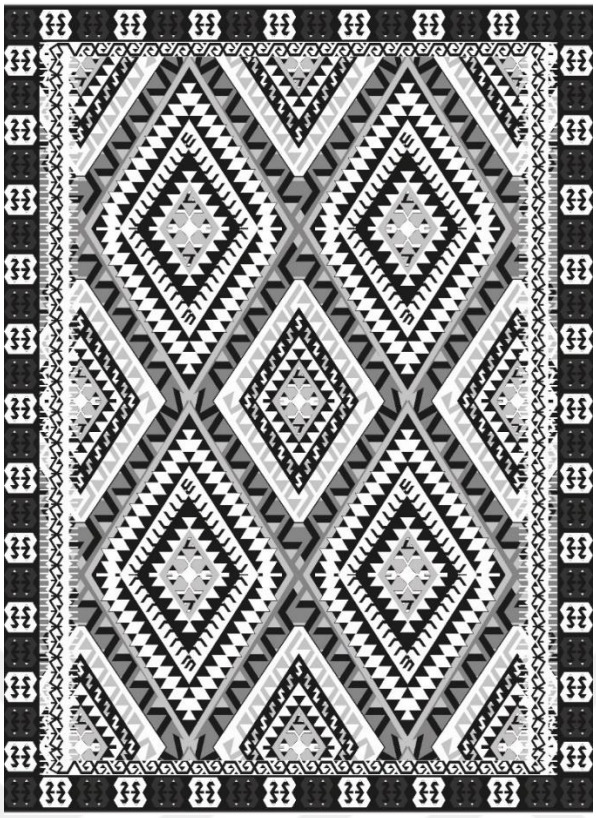
Çizim No. 158: Örnek No. 173 Muğla-Menteşe Çiftlik Delikli Kilim Namazlağı

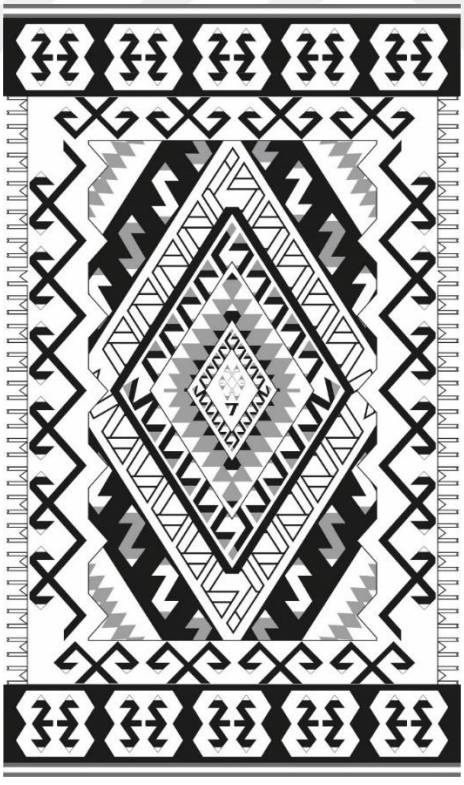
Çizim No. 159: Örnek No. 180 Muğla-Menteşe Çaybükü Delikli Kilim Namazlağı

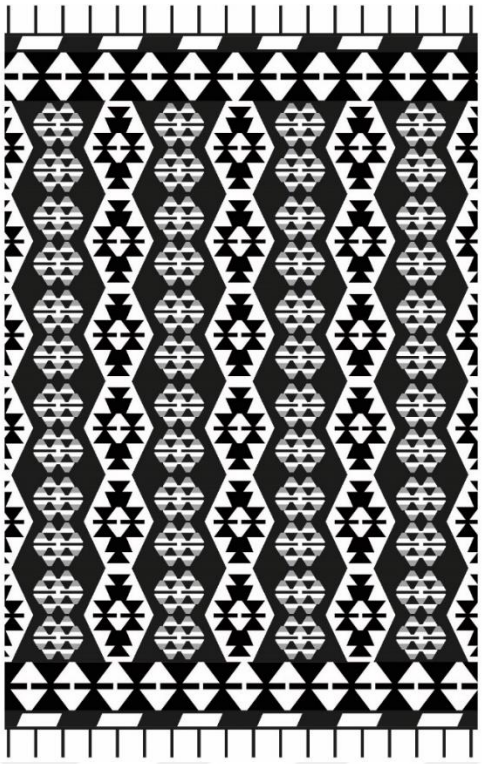
Çizim No. 160: Örnek No. 160 Muğla-Ula Gölcük Delikli Kilim.

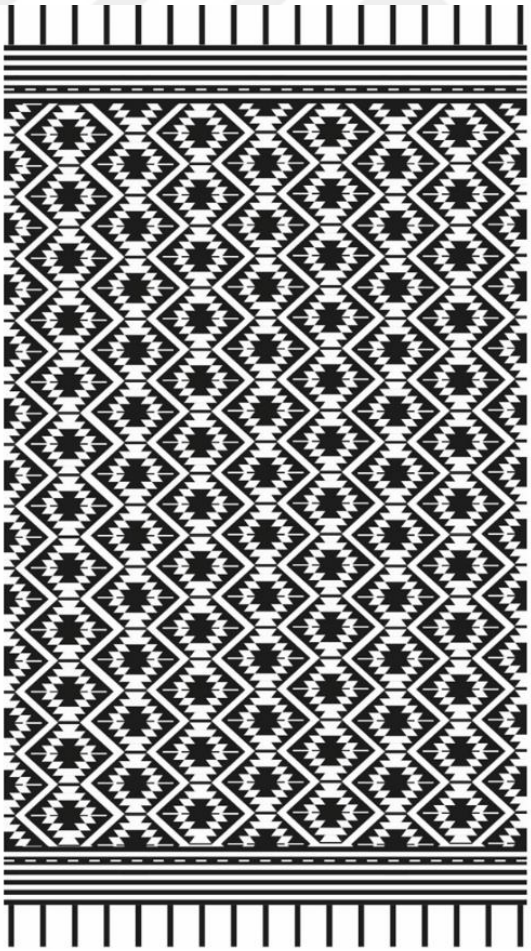
Çizim No. 161: Örnek No. 161 Seydikemer Ortaköy Seydiler Kilimi.

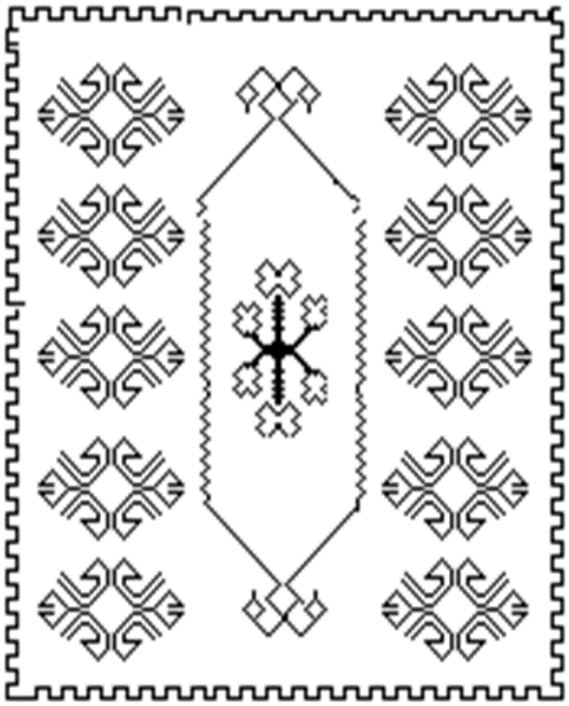
Çizim No. 162: Örnek No. 183 Muğla-Fethiye Günlükbaşı Kilim Seydiler Kilim Namazlağı

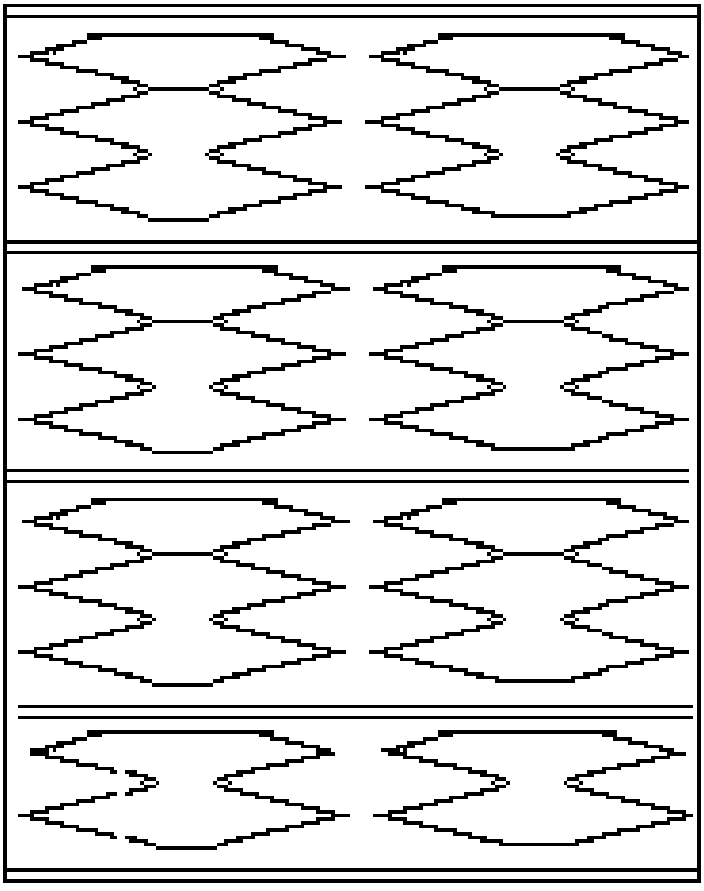
Çizim No. 163: Örnek No. 178 Muğla-Ula Karpuzlu Namazlağı.

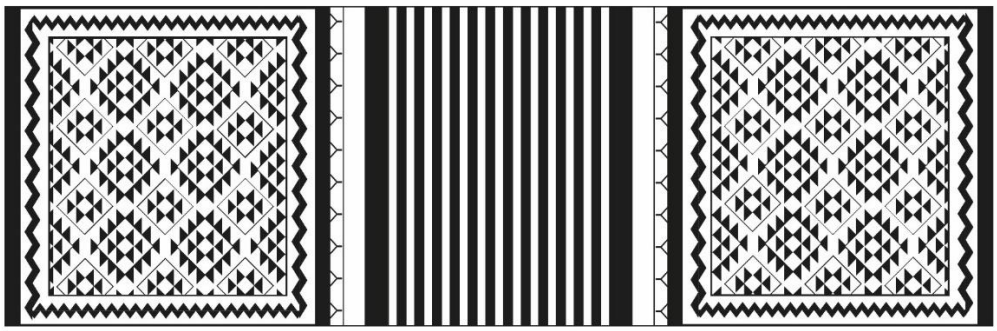
Çizim No. 164: Örnek No. 164 Muğla-Seydikemer Kadıköy Yantırlı Kilim Farda Desenli

Çizim No. 165: Örnek No. 174 Muğla-Menteşe Çatakbağyaka Kilim Namazlağı

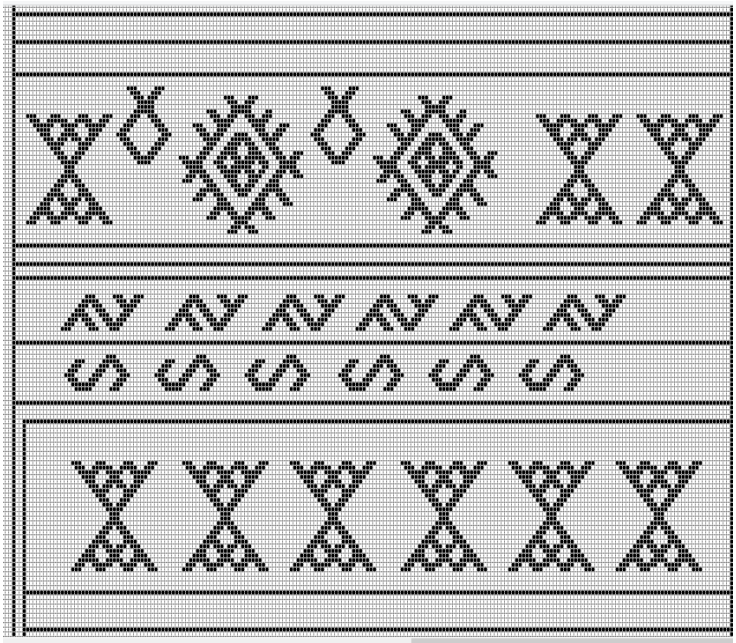
Çizim No. 166: Örnek No. 146:Muğla-Köyceğiz Zeytinalanı Namazlağı

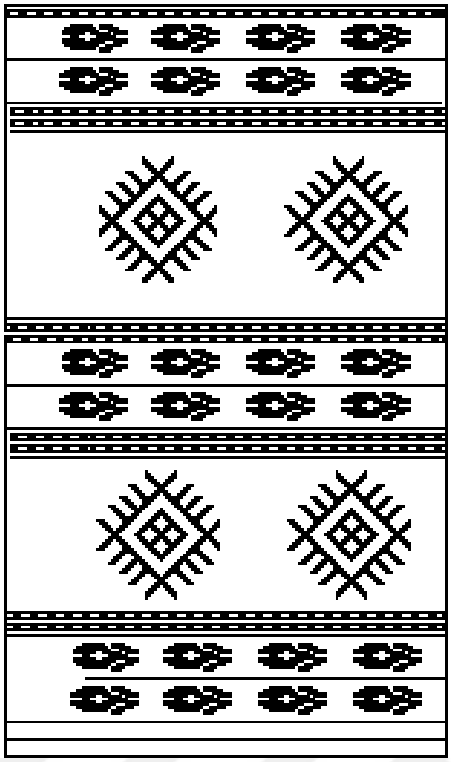
Çizim No. 167: Örnek No. 188 Muğla-Menteşe Yaraş Heybe

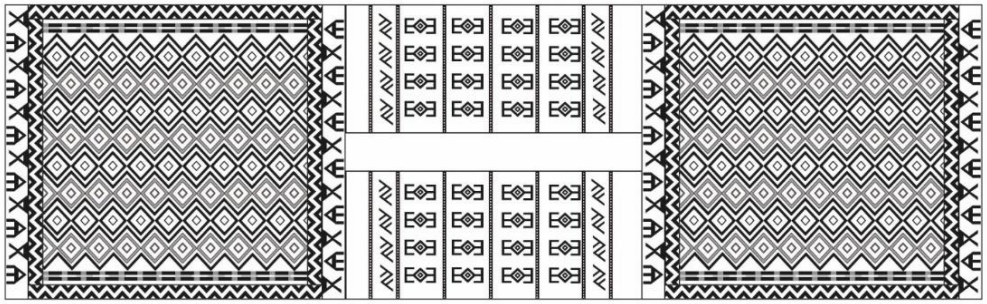
Çizim No. 168: Örnek No. 191 Seydikemer Halk Eğitim Merkezi Torba

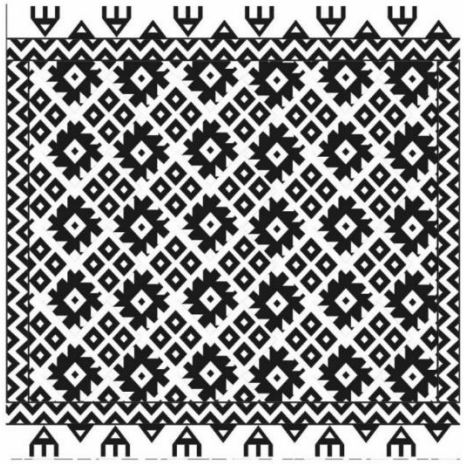
Çizim No. 169: Örnek No. 191 Marmaris Turunç Yanışlı Kilim(Cicim)

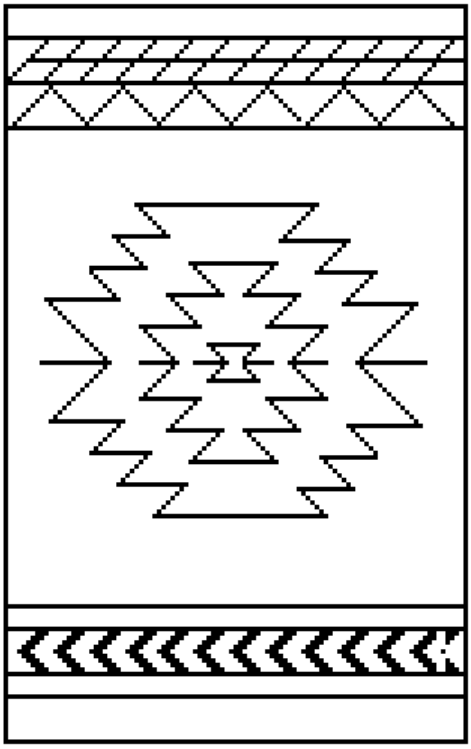
Çizim No. 170: Örnek No. 205 Dalaman Yanışlı Namazlağı (Cicim)

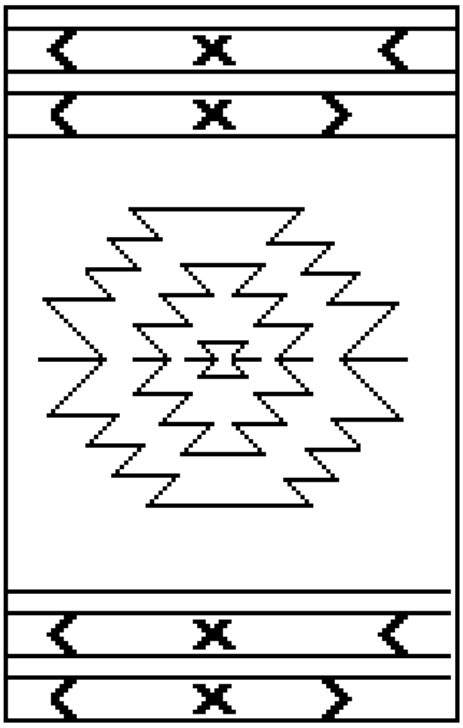
Çizim No. 171: Örnek No. 232 Marmaris Turunç Yanışlı Heybe (Cicim)

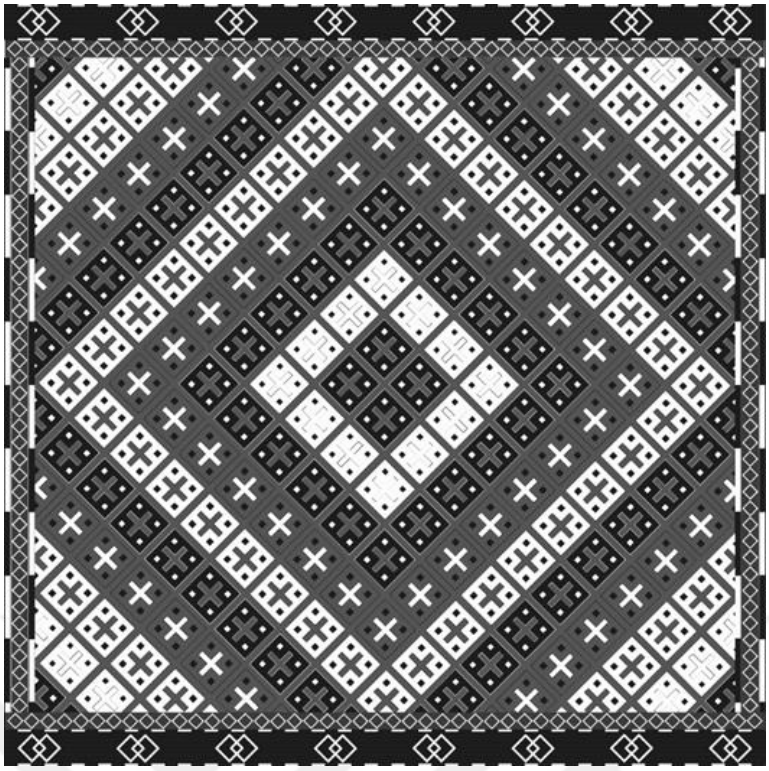
Çizim No. 172: Örnek No. 239 Ula Sarayyanı Yanışlı Torba (Cicim)

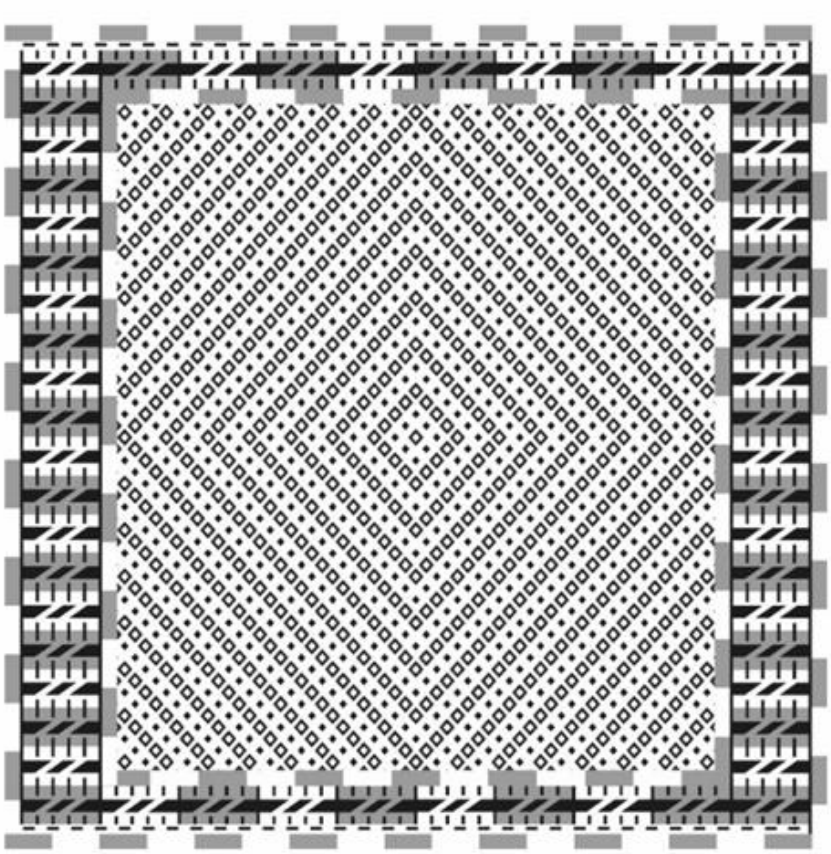
Çizim: 173, Örnek:175 Muğla-Fethiye Arpacık Namazlağı

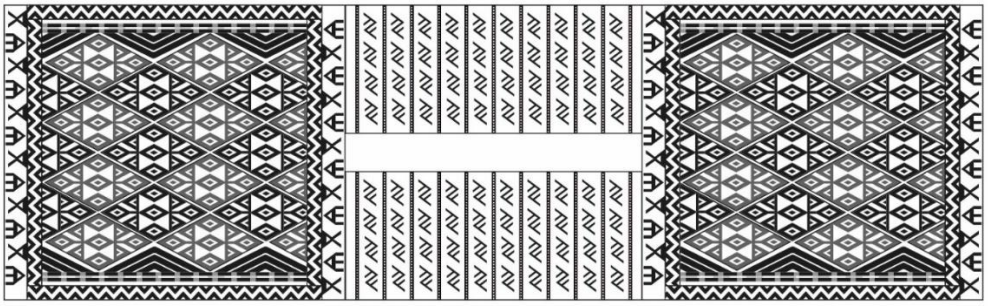
Çizim No. 174: Örnek No. 176 Ortaca Ekşiliyurt Namazlağı

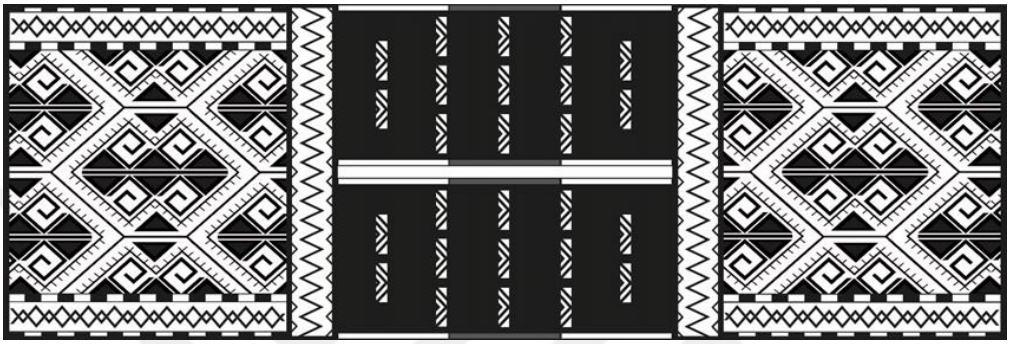
Çizim No. 175: Örnek No. 230 Fethiye Eldirek Ekmek Mendili (Cicim)

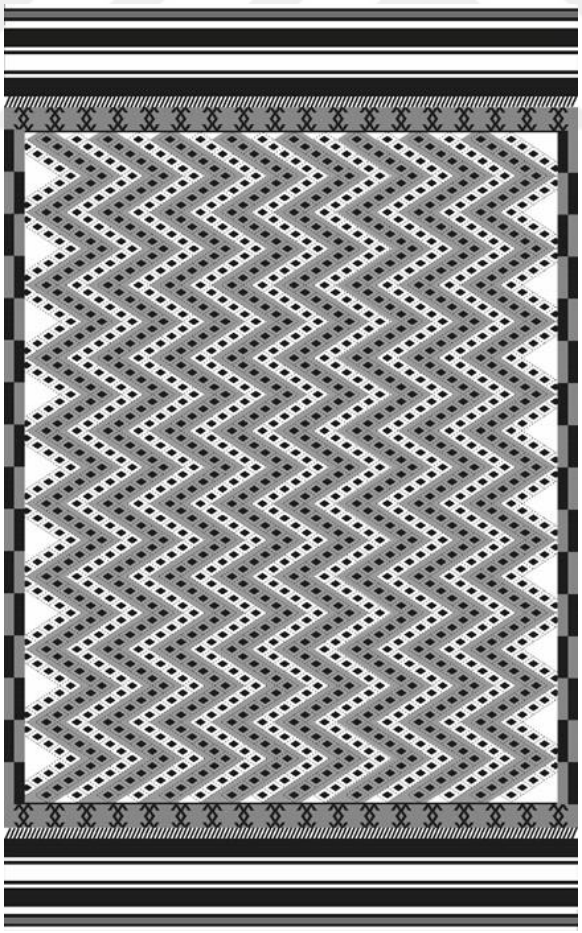
Çizim No. 176: Örnek No. 231 Fethiye Arpacık Sık Motifli Cicim Ekmek Mendili

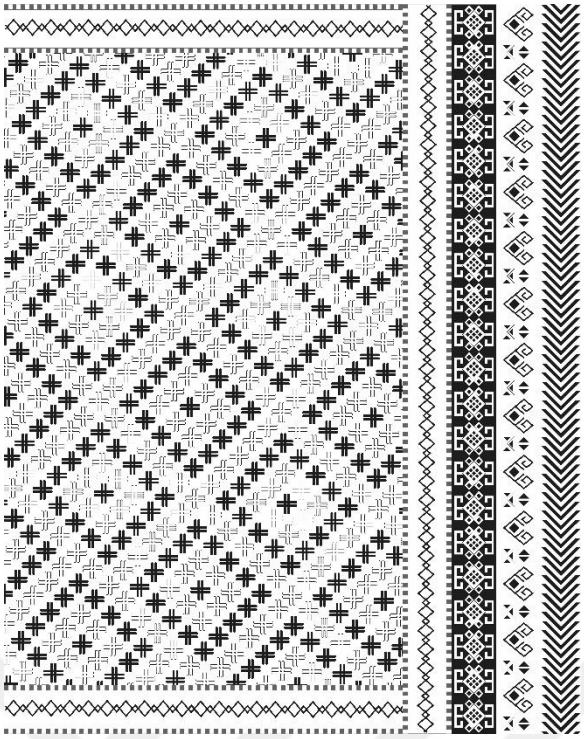
Çizim No. 177: Örnek No. 233 Ula Çıtlık Dokuz Göllü Yanışlı Heybe (Cicim)

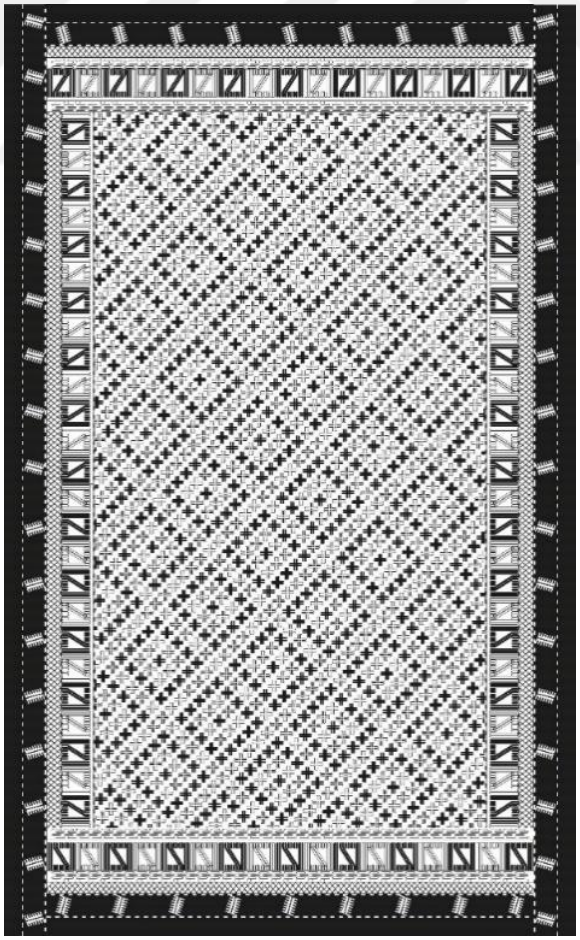
Çizim No.178: Örnek No. 235 Menteşe Yörükoğlu Cicim Heybe

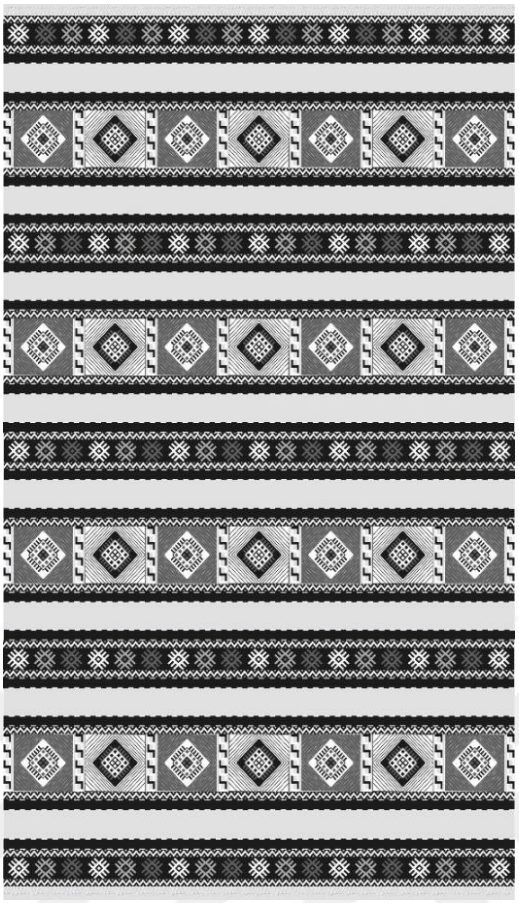
Çizim No. 179: Örnek No. 242 Kavaklıdere-MenteşeSık Motifli CicimKilim

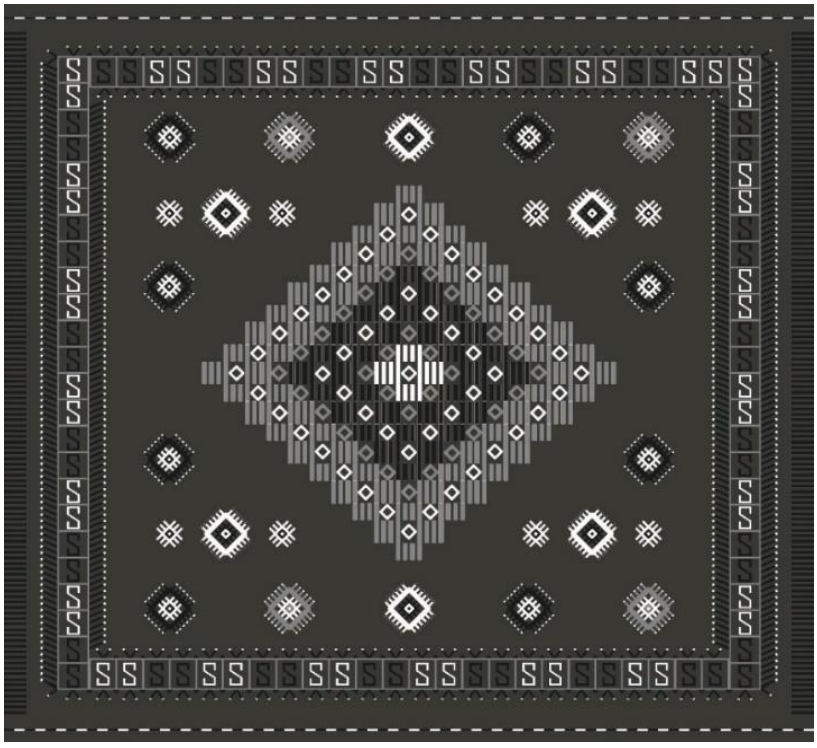
Çizim No. 180: Örnek No. 243 Fethiye Eldirek Alaçul (Yoz Pıtrak Desenli)

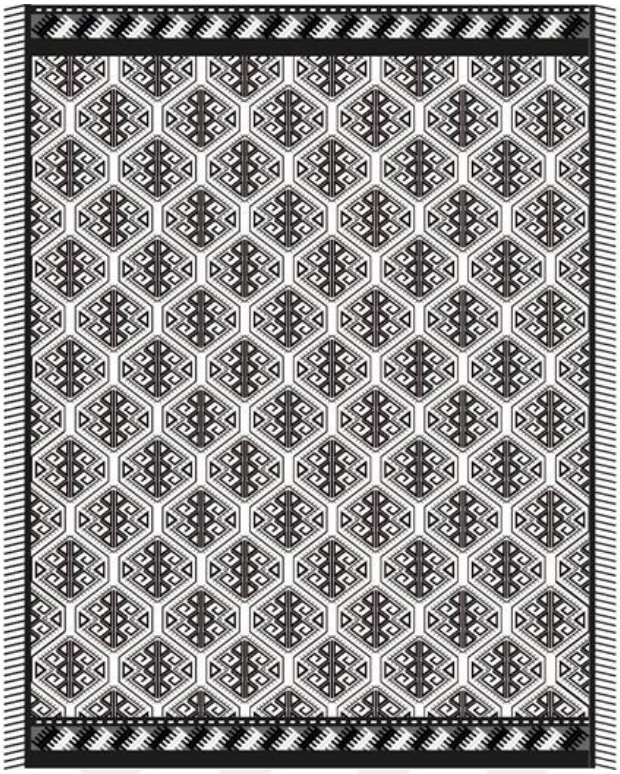
Çizim No. 181: Örnek No. 244 Fethiye Arpacık Alaçul (Yedibela, Yoz Pıtrak Desenli)

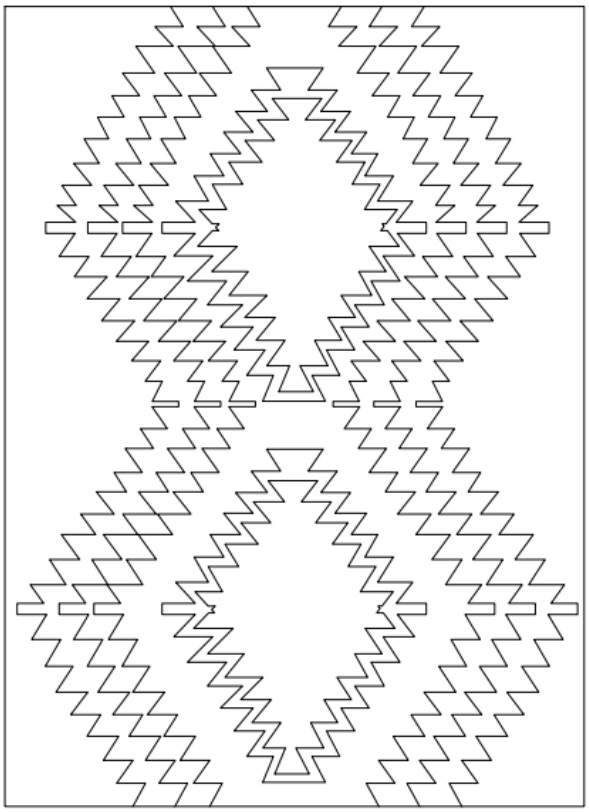
Çizim No. 182: Örnek No. 245 Kavaklıdere Menteşe Zili -Cicim kili

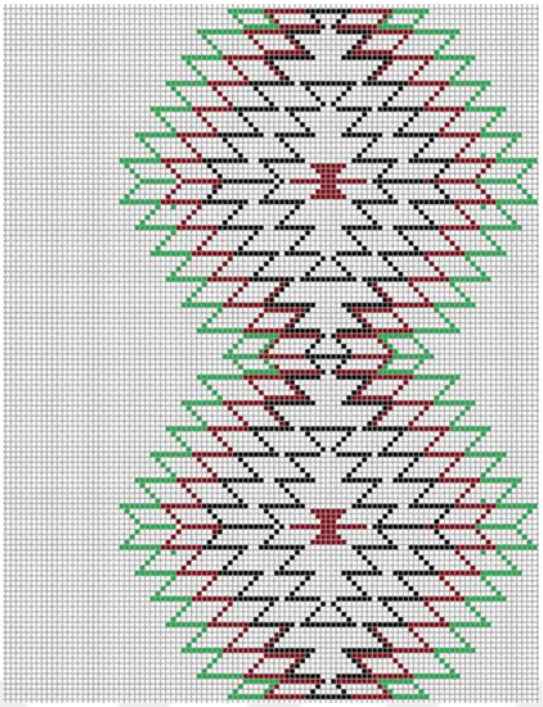
Çizim No. 183: Örnek No. 251 Fethiye Ekmek Mendili (Zili)

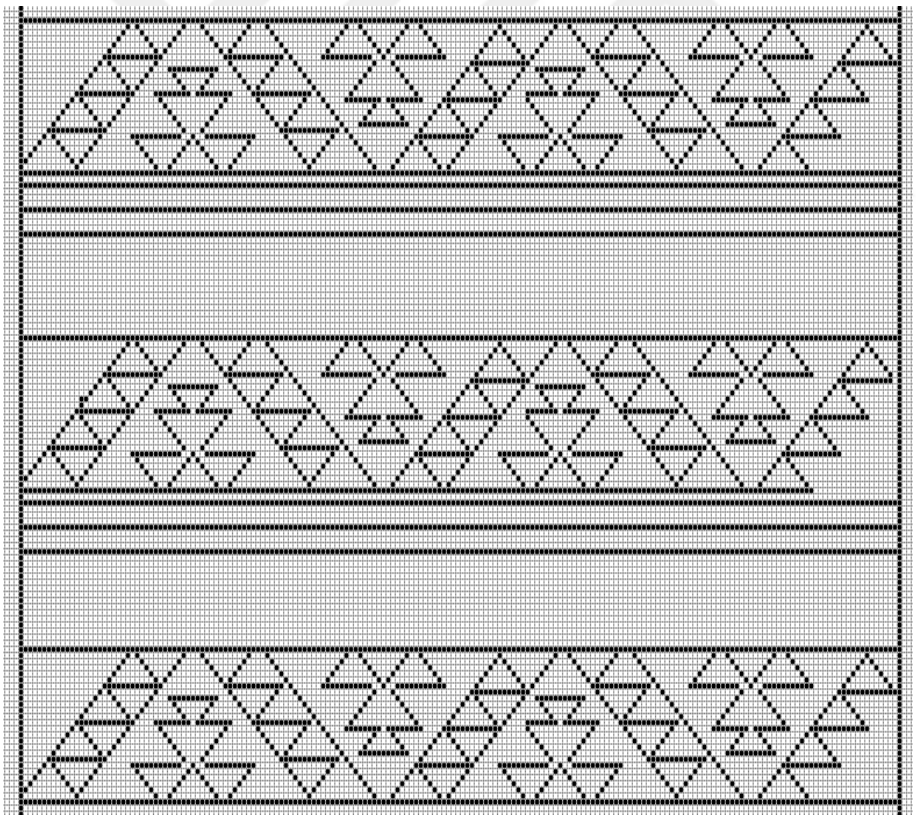
Çizim No. 184: Örnek No. 253 Seydikemer-Kadıköy.Zili Çuval

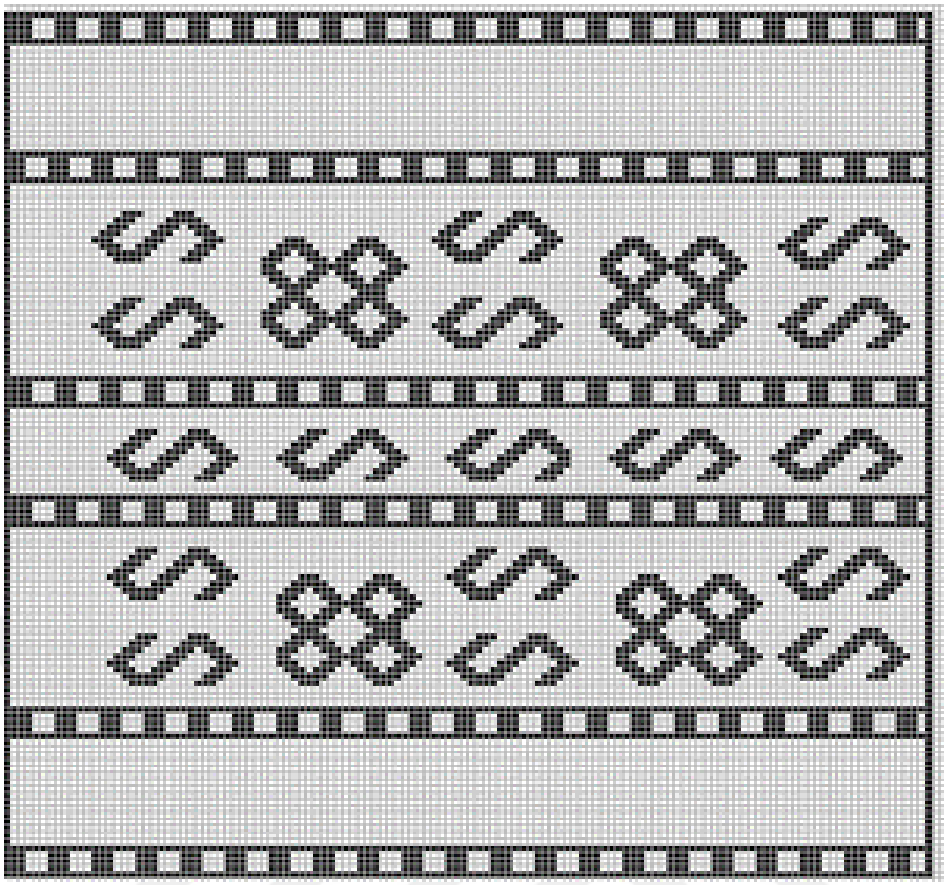
Çizim No. 185: Örnek No. 181 Muğla-Seydikemer Kayadibi Farda Namazlağı

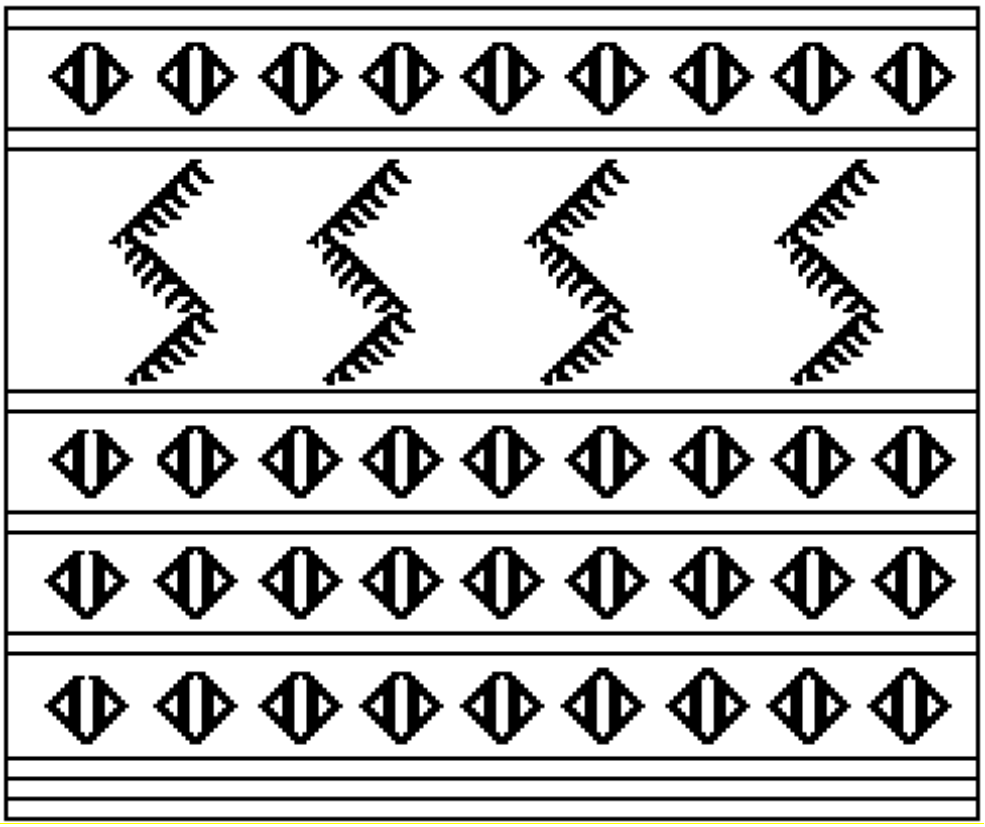
Çizim No. 186: Örnek No.176 Muğla-Marmaris Çetibeli Farda Kilim Namazlağı

Çizim No. 187: Örnek No. 170 Fethiye Eldirek Yarım Farda Kilim

Çizim No. 188: Örnek No.216 Çatakbağyaka Yanışlı Un Çuvalı

Çizim No. 189: Örnek No. 196.Ula Yanışlı Kilim (Cicim).

EK 4 SEYDİKEMER YÖRÜK GÖÇ YOLLARI HARİTASI

Seydikemer Yörük Göç Yolları Haritası

https://muweb.mu.edu.tr/Newfiles/1522/1522/g%C3%B6%C3%A7%20yolu%20proje%20haritas%C4%B1(1).pd